MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO : 430

HUKUK FAKÜLTESİ YAYIN NO : 3

TÜRK SİVİL HAVACILIK MEVZUATI VE ULUSLARARASI UZAY HUKUKU KURALLARI

Doç. Dr. Mesut ÖNEN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
ÖĞRETİM ÜYESİ

İSTANBUL — 1986

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO : 430

HUKUK FAKÜLTESİ YAYIN NO : 3

TÜRK SİVİL HAVACILIK MEVZUATI VE ULUSLARARASI UZAY HUKUKU KURALLARI

Doç. Dr. Mesut ÖNEN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
ÖĞRETİM ÜYESİ

İSTANBUL -- 1986

FATİH YAYINEVİ MATBAASI — 527 23 72
Alibaba Türbe Sok. No. 21/3 Nuruosmaniye - İST.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Genel İçerik

TÜRK SİVİL HAVACILIK MEVZUATI

1. Milli Mevzuat (İç Hukuk Kuralları)

   — Türk Sivil Havacılık Kanunu - İlgili Yönetmelikler - Sivil Havacılığı ilgilendiren diğer Kanun ve Yönetmelikler -

2. Uluslararası Mevzuat

   — Türkiye'nin Taraf olduğu Çok Taraflı Anlaşmalar ve, akdettiği İkili Sözleşmeler -

ULUSLARARASI UZAY HUKUKU KURALLARI

1. 1967 Uzay Andlaşması
2. 1968 Kurtarma Anlaşması
3. 1972 Sorumluluk Konvansiyonu
4. 1975 Tescil Konvansiyonu
5. 1979 Ay Anlaşması
6. 1963 Moskova Anlaşması
7. Uydular aracılığı ile Haberleşme Anlaşmaları

«HAVA HUKUKU»na ilişkin Türkçe Bibliyografya

«UZAY HUKUKU»na ilişkin Türkçe Bibliyografya

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sayfa No:

İçindekiler ... V

Genel İçerik III
Kısaltmalar IX
Açıklama XIII

TÜRK, MİLLÎ ve ULUSLARARASI, SİVİL HAVACILIK MEVZUATI ... 1—596

1. Türk Sivil Havacılık Millî Mevzuatı ... 3

1.1. Türk Sivil Havacılık Kanunu ve Yönetmelikleri. 5

1.1.1. Türk Sivil Havacılık Kanunu Fihristi ... 7
1.1.2. Türk Sivil Havacılık Kanunu Metni ... 15
1.1.3. Genel Uçak İşletme Yönetmeliği (SHY-6B) ... 57
1.1.4. Sivil Havacılık Teknik Denetleme Yönetmeliği (SHY-21) ... 67
1.1.5. Hava Alanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği (SHY-22) ... 99
1.1.6. Sivil Havacılık İstatistikî Bilgiler Yönetmeliği (SHY-25) ... 141
1.1.7. Sivil Hava-Araç Kazaları Soruşturma Yönetmeliği (SHY-13) ... 169
1.1.8. Ticarî Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliği ... 205

1.2. Sivil Hava Meydanları, Limanlar ve Sınır Kapılarında Görev ve Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun ... 255
1.3. Hudut Bölgeleri Uçuş Yönetmeliği ... 263

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sayfa No:

1.4. Yurt Dışında Bulunan Gemi ve Uçakların İhtiyaçlarının Sağlanmasına Ait Yönetmelik 275
1.5. Ulaştırma Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 ve 12 nci maddeleri 279
1.6. Hava Nakliyatını Kolaylaştırma Komitesinin Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği (SHD-7) 285
1.7. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ) Ana Statüsü 291
1.8. Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığına (THY. AO.) ilişkin Mevzuat 309

1.8.1. Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanun Lâyihasına ait Mucip Sebepler 311
1.8.2. Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanunu 319
1.8.3. Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Esas Mukavelenamesinin İcra Vekilleri Heyetince Tasdiki Hakkında Kararname 327
1.8.4. Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Esas Mukavelenamesi 328

2. Türk Uluslararası Sivil Havacılık Mevzuatı - Türkiye'nin Taraf olduğu Uluslararası Anlaşmalar ve Akdettiği İkili Sözleşmeler 355
2.1. Çok Taraflı Anlaşmalar 357

2.1.1. 1944 Şikago Milletlerarası Sivil Havacılık Konferansı Nihaî Senedi 359
2.1.2. Milletlerarası Sivil Havacılık Anlaşması (Şikago Konvansiyonu) 379
2.1.3. Milletlerarası Hava Servisleri Transit Sözleşmesi 423
2.1.4. Milletlerarası Hava Ulaştırma Sözleşmesi 431
2.1.5. Boğazlar Rejimi Hakkında Montreux'da 20 Temmuz 1936 Tarihinde İmza Edilen Mukavelename'nin 15 ve 23 üncü Maddeleri 439

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sayfa No:

2.1.6. Avrupa Dahili Tarifesiz Hava Servislerinin Ticarî Hakları Mevzuunda Çok Taraflı Anlaşma 443

2.1.7. Tarifeli Hava Servisleri için Ücret Tarifeleri Saptanmasına ait Usuller Konusunda Uluslararası Anlaşma 453

2.1.8. Havai Seyrüsefere Mahsus Beynelmilel Sıhhî Mukavelename 463

2.1.9. 12 Nisan 1933 tarihli Hava Ulaştırmaları Milletlerarası Sağlık Sözleşmesini değiştiren 15 Aralık 1944 Vaşington Hava Ulaştırmaları Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi 471

2.1.10. 12 Nisan 1933 tarihli Hava Ulaştırmaları Milletlerarası Sağlık Sözleşmesini değiştiren 15 Aralık 1944 tarihli Vaşington Hava Ulaştırmaları Milletlerarası Sağlık Sözleşmesinin Süresini Uzatan Vaşington 23 Nisan 1946 tarihli Protokol 490

2.1.11. Havaî Münakalâtta Kullanılan Mahrukat ve Yağların Resimlerden Muafiyeti Hakkında Mukavele 493

2.1.12. Uçaklarda İşlenen Suçlar ve Diğer Bazı Eylemlere ilişkin Sözleşme (1963 Tokyo Sözleşmesi) 509

2.1.13. Uçakların Kanundışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Hakkında Sözleşme (1970 La Haye Sözleşmesi) 523

2.1.14. Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanun Dışı Eylemlerin Önlenmesine ilişkin Sözleşme (1971 Montréal Sözleşmesi) ... 533

2.1.15. Uluslararası Hava Taşımalarına İlişkin Bazı Kuralların Birleştirilmesi Hakkında Sözleşme (1929 Varşova Konvansiyonu) 543

2.1.16. 12 Ekim 1929 tarihinde Varşova'da İmzalanan Uluslararası Hava Taşımalarına İlişkin Bazı Kuralların Birleştirilmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sayfa No:

Hakkında Sözleşmeyi Değiştiren Protokol (1955 La Haye Protokolu) 561

2.2. İkili Sözleşmeler 575

2.2.1. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yabancı Devletler Hükümetleri arasında Akdedilmiş İkili Hava Ulaştırma Anlaşmalarına ilişkin Liste 579

2.2.2. Türkiye'nin akdetmiş olduğu İkili Hava Ulaştırma Anlaşmalarında genellikle kullandığı Örnek Sözleşme Metni 583

ULUSLARARASI UZAY HUKUKU KURALLARI

(Türkiye'nin de Taraf olduğu Uluslararası Anlaşmalarla birlikte MEVZUAT) ... ... 597—767

1. Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil, Uzayın Keşif ve Kullanılmasında Devletlerin Faaliyetlerini Yöneten İlkeler Hakkında Andlaşma (1967 Uzay Andlaşması) 599

2. Astronotların Kurtarılması, Astronotların Dönüşü ve Atmosferötesi Uzaya Fırlatılan Araçların Geri Verilmesi Hakkında Anlaşma (1968 Kurtarma Anlaşması) 609

3. Uzay Araçları Tarafından Verilen Zararlardan Dolayı Uluslararası Sorumluluk Hakkında Konvansiyon (1972 Sorumluluk Konvansiyonu) 617

4. Atmosferötesi Uzaya Fırlatılan Araçların Tescilleri Hakkında Konvansiyon (1975 Tescil Konvansiyonu) 631

5. Ay ve diğer Gök Cisimleri üzerinde Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen Anlaşma (1979 Ay Anlaşması) 639

6. Atmosferde, Fezada ve Su Altında Nükleer Silâh Denemelerinin Men'i Hakkında Anlaşma (1963 Moskova Anlaşması) 653

7. Uydular Aracılığı İle Haberleşme Anlaşmaları 659

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sayfa No:

7.1. Uydular Aracılığı İle Telekomünikasyon Milletlerarası Konsorsiyumuna Uygulanacak Nihaî Rejim Hakkında Tamyetkili Konferansın Son Belgesi ... 663
7.2. Uydular Aracılığı İle Telekomünikasyon Milletlerarası Teşkilâtı ile ilgili Anlaşma ... 665
7.3. Uydular Aracılığı İle Telekomünikasyon Milletlerarası Teşkilâtı ile ilgili İşletme Anlaşması ... 719
7.4. Meteoroloji Uydularından Yararlanılmasını Teminen Bir Avrupa Teşkilâtı Kurulması Anlaşması ... 743
7.5. Uydular Aracılığı İle Haberleşme Avrupa Teşkilâtı (EUTELSAT) Sözleşmesi ve İşletme Anlaşmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun . 767

EK : I. 1.1.5.'te yer almış olan «Hava Alanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği»nin bazı maddelerini değiştiren Yönetmelik ... 768

«HAVA HUKUKU»na ilişkin TÜRKÇE BİBLİYOGRAFYA ... 771

«UZAY HUKUKU»na ilişkin TÜRKÇE BİBLİYOGRAFYA ... 775

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kısaltmalar

age.	adı geçen eser
AİTİA.	Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi
AÜHFD.	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBFD.	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi
BATİDER.	Banka ve Ticaret (Hukuku Enstitüsü) Dergisi
Bkz. (bkz.)	Bakınız
c.	cilt
dn.	dip not
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜMHAD	İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi
İÜSBFD	İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
ICAO	International Civil Aviation Organisation (Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü)
ICAO-Doc.	ICAO Belgeleri
m.	madde
MH. ve MÖH. Bül ...	Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni
No. (no.)	Numara
RG.	T.C. Resmî Gazete
sa.	Sayı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SBFM	Siyasal Bilgiler Fakültesi Mecmuası
SBF.BYYO	Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın ve Yayın Yüksek Okulu
s.	Sayfa (Sahife)
Ter.	Tertip
t.	tarih (tarihli)
vd.	ve devamı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Açıklama

Bu Derlemenin asıl amacı, Hukuk Fakülteleri ders programlarında Hava Hukuku ve Uzay Hukuku derslerini izleyen öğrencilere, çalışmalarında, çok dağınık olan mevzuat hükümlerini bir araya toplayarak, belgesel kaynaklar sağlamaktır. Kitap, aynı zamanda, Sivil Havacılık ve Uzay Faaliyetleri ile ilgili Uygulayıcılar ve Araştırıcılar için de faydalı olacak, Yabancı Araştırıcılara da, Türk Sivil Havacılık Millî Mevzuatı ve Türkiye'nin Uluslararası Hava ve Uzay Hukuku kuralları karşısındaki durumu hakkında fikir verecektir.

Kitabın Genel İçerik tablosu ve İçindekiler listesinde de görüleceği üzere, Derlemenin sistematiği bu sözkonusu amaçlara yöneliktir.

Kitapta, artık yabancı ve yerli yayınlarda yerleşmeye başlayan **ondalık rakkamlarla ayrım usulü** kullanılmıştır. Bu Usul, ilerde, mevzuat değişikliklerinin, Derlemeye, çatıyı bozmadan ilâvesini mümkün kılacağı gibi, Yabancı araştırıcılara da çatıyı izlemede kolaylık sağlayacaktır.

Türk Sivil Havacılık Mevzuatı, Millî ve **Uluslararası** olarak iki Bölümde toplanmış, Yönetmelikler dayandıkları Kanunlar başlığı altında toplanmıştır. Bütün metinler T.C. Resmî Gazete taranarak Kitaba alınmıştır. Ancak, bu noktada hemen belirtmekte yarar görüyoruz ki Resmî Gazetelerde rastlayamadığımız iki tür Yönetmelik Kitapta yer almamıştır : 1° 1982 Türk Sivil Havacılık Kanunundan önce çıkarılmış Yönetmelikler (örneğin : 2.6.1967 t. ve 12011 sa.lı ve 19.7.1969 t. ve 13253 sa.lı RG. lerde yayınlanmış bulunan Sivil Hava Vasıtaları Tescil Yönetmeliği SHD-T-34 gibi), ve, 2° 1982 Türk Sivil Havacılık Kanunundan sonra çıkarılan Yönetmeliklerde zikredilmiş olan, fakat RG lerde metinlerine rastlayamadığımız Yönetmelikler (örneğin : Genel

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Uçak İşletme Yönetmeliği SHY-6B m. 14, 17, 57, 63'te adları geçen SHY-1, SHY-7, SHY-16 gibi).

Uluslararası Uzay Hukuku Kurallarını ise, Türkiye'nin henüz Taraf olmadığı, fakat önemli gördüğümüz Uluslararası Anlaşmaları da kapsayacak biçimde derledik... Zira, Türkiye'nin yakın bir zamanda bunlara da katılacağını düşünüyoruz, ve öğrencilerimizin, insanlığın bu olağanüstü serüveninde şimdiden fikir sahibi olmalarının yararına inanıyoruz.

Nihayet, Kitaba, Hava ve Uzay Hukukuna ilişkin **Türkçe yayınlanmış kitap ve makalelerden** birer liste de eklemeyi uygun bulduk.

Son olarak şu hususu da belirtmek isteriz ki, Kitabın baskısında rastlanacak yanlışların çoğunluğu, metinlerin Resmî Gazetelerdeki yazılış biçimlerine aynen uymak zorunluğundan kaynaklanmıştır.

İlgililerden bize ulaşacak eksiklik vs. konulardaki uyarılar, Derlemenin daha da iyileşmesine yarayacaktır.

Basımın gerçekleşmesini sağlayan Marmara Üniversitesi Yayın Kuruluna ve Hukuk Fakültesi Yöneticilerine, Fatih Basımevi mensuplarına, araştırma görevlisi ve öğrenci arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ekinlik Adası, 5 Temmuz 1986
Doç. Dr. Mesut Önen

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TÜRK SİVİL HAVACILIK MEVZUATI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1. TÜRK SİVİL HAVACILIK MİLLİ MEVZUATI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1. TÜRK SİVİL HAVACILIK KANUNU

Kanun No. 2920
Kabul tarihi : 14.10.1983

RG., 19.10.1983, Sayı : 18196

DÜSTUR, Tertip V., c. 22.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.1. TÜRK SİVİL HAVACILIK KANUNU FİHRİSTİ

BİRİNCİ KISIM	Amaç, Kapsam ve Tanımlar .	m.	1—3
	Amaç	m.	1
	Kapsam	m.	2
	Tanımlar	m.	3
	Türk Hava Sahası	m.	3 a)
	Hava Aracı	m.	3 b)
	Devlet Hava Aracı	m.	3 c)
	Türk Sivil Hava Aracı ...	m.	3 d)
	Havaalanı	m.	3 e)
	Ferry Uçuş	m.	3 f)
İKİNCİ KISIM	Hava Seyrüseferinin Genel Hükümleri	m.	4—105
BİRİNCİ BÖLÜM	Türk Hava Egemenliği Hükümleri	m.	4—9
	Türk hava egemenliği	m.	4
	Türk hava sahasının kullanılması	m.	5
	Türk hava sahasından yararlanacak hava araçları ...	m.	6
	Uçuş yasakları ve sınırlamaları	m.	7
	Hava yolları ve havaalanlarına ait sınırlamalar	m.	8
	Gümrüklü havaalanlarının kullanımı	m.	9
İKİNCİ BÖLÜM	Sivil Hava Aracı Kazaları ...	m.	10—17
	Hava aracı kazalarının bildi-		

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

	rilmesi	m.	10
	İlk tedbirler	m.	11
	Kaza nedenleri hakkında soruşturma	m.	12
	Soruşturma Kurulu	m.	13
	Soruşturma raporu	m.	14
	Kıyasen uygulama	m.	15
	Enkaz	m.	16
	Kaybolma	m.	17
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	Ticari Hava İşletmeleri	m.	18—33
	İzin	m.	18
	İşletme ruhsatı	m.	19
	Başvuru ve belgeler	m.	20
	İnceleme	m.	21
	Ruhsatın verilmesi	m.	22
	Ruhsatın asılması	m.	23
	Ruhsata uyma zorunluğu ...	m.	24
	Tarifeler	m.	25
	Posta taşıması	m.	26
	Denetleme	m.	27
	Bilgi ve belge verilmesi ...	m.	28
	Değişikliklerin bildirilmesi ve tasdiki	m.	29
	Ruhsatın iptali	m.	30
	Kabotaj	m.	31
	Gösteriler	m.	32
	Yabancı Havayolu İşletmeleri	m.	33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	Havaalanı ve Tesisler	m.	34—48
	Kuruluş ve işletme	m.	34
	Uluslararası hava trafiğine açık havaalanı	m.	35
	Kısıtlayıcı tedbirler	m.	36
	Ücret tarifeleri	m.	37
	Havaalanı yöneticisi	m.	38
	Askerî havaalanlarından yararlanma	m.	39
	Güvenlik tedbirleri	m.	40

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

	Uçuş güvenliği	m.	41
	Kurtarma ve yardım	m.	42
	Hizmetler	m.	43
	Yer hizmetleri	m.	44
	Uçuş ve haberleşme hizmetleri	m.	45
	Türk hava sahasında gerekli tedbirlerin alınması ...	m.	46
	İnşaat sınırlamaları	m.	47 ve 48
BEŞİNCİ BÖLÜM	Hava Araçları ve Sicillerin Tutulması	m.	49—84
	Türk sivil hava aracı	m.	49
	Hava araçlarının sicilinin tutulması	m.	50
	Sicilin aleniyeti	m.	51
	Sicil kayıtlarının geçerliliği .	m.	52
	Sicil kayıtlarına itiraz	m.	53
	Türk sivil hava araçlarının tescili	m.	54
	Geçici tescil	m.	55
	Tescil talebi ve şekli	m.	56
	Sicilin muhtevası	m.	57
	Tescilin ortak hükümleri ...	m.	58
	İstisna	m.	59
	Tescilin genel şartları	m.	60
	Resen terkin	m.	61
	Talep üzerine terkin	m.	62
	Sicil kaydının terkini ve ipotek hakkının korunması	m.	63
	Uçak sicili tüzüğü	m.	64
	Hava araçlarının hukuki niteliği	m.	65
	Mülkiyet ve diğer aynî hakların tesisi	m.	66
	Teferruat ve mütemmim cüzü aracı mülkiyetinin iktisabı	m.	67
	Teferruat ve mütemmim cüzüler	m.	68

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

	Hava aracı ipoteği	m.	69
	Akdî ipotek	m.	70
	Kanunî ipotek	m.	71
	Birlikte ipotek	m.	72
	Yabancı para esasına göre ipotek	m.	73
	İpotek tescilinin içeriği	m.	74
	Sağlanan alacak	m.	75
	İpoteğin kapsamı	m.	76
	Sigorta	m.	77
	Sigorta bedeli	m.	78
	Sigortacının halefiyeti	m.	79
	Malikin defi hakkı	m.	80
	Ödeme hakkı	m.	81
	Halefiyet	m.	82
	İpotek alacağının tahsili ...	m.	83
	İpoteğin devri ve düşmesi ...	m.	84
ALTINCI BÖLÜM	Hava Araçlarına İlişkin Uçuş Kuralları	m.	85—94
	Hava araçlarının muayene ve kontrolü	m.	85
	Uçuşa elverişlilik belgesi ...	m.	86
	İstisnaî durumlar	m.	87
	Kıyasen uygulama	m.	88
	Hava aracı belgeleri	m.	89
	Devlet hava araçları	m.	90
	Kalkış ve iniş	m.	91
	Havayolu	m.	92
	Yasaklar	m.	93
	İnme mecburiyeti	m.	94
YEDİNCİ BÖLÜM	Sivil Havacılık Personeli ...	m.	95—105
	Yeterlik belgesi	m.	95
	Yabancı Devletler tarafından verilmiş yeterlik belgeleri	m.	96
	Yeterlik belgelerinin iptali ve geri alınması	m.	97
	İdarî önlem	m.	98

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

	Eğitim ve öğretim	m. 99
	Kaptan Pilotun genel yetki ve sorumlulukları	m. 100
	Kaptan Pilotun idarî yetki ve sorumlulukları	m. 101
	Kaptan Pilotun cezaî yetki ve sorumlulukları	m. 102
	Özel düzenlemeler	m. 103
	Yolcuların yükümlülükleri .	m. 104
	Uluslararası Sözleşme hükümleri	m. 105
ÜÇÜNCÜ KISIM	Havayolu ile Taşımalar ...	m. 106—119
BİRİNCİ BÖLÜM	İç Hat Taşıma Sözleşmeleri .	m. 106—117
	Uygulanacak hükümler	m. 106
	Yolcu taşıma sözleşmesi-bileti	m. 107
	Bagaj ve kişisel eşya	m. 108
	Bagaj kuponu	m. 109
	Yük taşıma sözleşmesi - hava yük senedi	m. 110
	Yükletenin beyanları	m. 111
	Yük senedinin ispat kuvveti	m. 112
	Yükletenin tasarruf yetkisi .	m. 113
	Gönderilenin hakları	m. 114
	Hakların kullanılması	m. 115
	Yükleten ile Gönderilenin İlişkileri	m. 116
	Ücretsiz taşımalar	m. 117
İKİNCİ BÖLÜM	Hava Araçları Kullanma Sözleşmeleri	m. 118—119
	Kira ve Carter sözleşmeleri .	m. 118
	Yazılı şekil	m. 119
DÖRDÜNCÜ KISIM	Taşıma Sözleşmesinden Doğan Sorumluluk	m. 120—140
BİRİNCİ BÖLÜM	Sorumluluk Halleri	m. 120—132
	Yolcunun uğradığı zarardan	

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

	sorumluluk	m. 120
	Bagaj veya yükün uğradığı zarar	m. 121
	Gecikmeden doğan zarar ...	m. 122
	Taşıyıcının sorumluluktan kurtulması	m. 123
	Sorumluluğun sınırlandırılması	m. 124
	Geçersiz sayılan hükümler .	m. 125
	Sınırsız sorumluluk	m. 126
	Taşıyıcının adamları	m. 127
	Hasarın ihbarı	m. 128
	Birden çok taşıyıcı tarafından yapılan taşımalar ...	m. 129
	Karma taşımalar	m. 130
	Dava açma süresi	m. 131
	Sigorta yükümlülüğü	m. 132
İKİNCİ BÖLÜM	Üçüncü Kişilere Karşı Sorumluluk	m. 133—140
	İşletenin tanımı	m. 133
	İşletenin sorumluluğu	m. 134
	İşletenin rızası olmaksızın kullanma	m. 135
	Müteselsil sorumluluk	m. 136
	Müterafık kusur	m. 137
	Üçüncü şahıslara verilecek zarara karşı sigorta yükümlülüğü	m. 138
	Ek sigorta yükümlülüğü ...	m. 139
	Üçüncü şahıslara verilecek zarara karşı sigorta şartlarının tespiti	m. 140
BEŞİNCİ KISIM	Ceza Hükümleri	m. 141—145
	Hürriyeti bağlayıcı cezayı ve para cezasını gerektiren davranışlar	m. 141 ve 142
	Para cezasını gerektiren dav-	

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

	ranışlar	m. 143 ve 144
	Ulaştırma Bakanlığının alacağı önlemlere uymayanlara verilecek ceza	m. 145
ALTINCI KISIM	Çeşitli Hükümler	m. 146—148
	Cebrî icra	m. 146
	İstatistikî bilgiler	m. 147
	Tüzük ve Yönetmelikler ...	m. 148
YEDİNCİ KISIM	Son Hükümler	m. 149—150
	Yürürlük	m. 149
	Yürütme	m. 150

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.2. TÜRK SİVİL HAVACILIK KANUNU

Kanun No. 2920 Kabul tarihi : 14.10.1983

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; devamlı ve hızlı bir gelişme gösteren ileri teknolojinin uygulandığı, sürat ve emniyet faktörlerinin büyük önem taşıdığı sivil havacılık sahasındaki faaliyetlerin ulusal çıkarlarımız ve uluslararası ilişkilerimize uygun bir şekilde düzenlenmesini sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerinin havacılık sahasındaki faaliyetlerini kapsar.

Devlet hava araçları, açık hüküm bulunmayan hallerde bu Kanunun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;

a) «Türk Hava Sahası» terimi; Türkiye Cumhuriyetinin egemenliği altındaki ülke ile Türk karasuları üzerindeki sahayı,

b) «Hava Aracı» terimi; havalanabilen ve havada seyredebilme kabiliyetine sahip her türlü aracı,

c) «Devlet Hava Aracı» terimi; Devletin askerlik, güvenlik ve gümrük hizmetlerinde kullandığı araçları,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d) «Türk Sivil Hava Aracı» terimi; Devlet hava araçları tanımı dışında kalan ve mülkiyeti Türk Devletine veya kamu tüzelkişilerine veya Türk vatandaşlarına ait araçları,

e) «Havaalanı» terimi; karada ve su üzerinde hava araçlarının kalkması ve inmesi için özel olarak hazırlanmış, hava araçlarının bakım ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına, yolcu ve yük alınmasına ve verilmesine elverişli tesisleri bulunan yerleri,

f) «Ferry Uçuş» terimi; bir hava aracının yolcu ve yük taşımaksızın; satın alınması veya kiralanmasında tescil işlemleri yapılmadan yurda getirilmesi maksadıyla yapılan uçuşlar ile, uçuşa elverişliliğine halel getirmeyen kısmî arızalı olarak yapılan uçuşları,

İfade eder.

İKİNCİ KISIM

Hava Seyrüseferinin Genel Hükümleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Türk Hava Egemenliği Hükümleri

Türk hava egemenliği

MADDE 4. — Türkiye Cumhuriyeti Türk hava sahasında tam ve münhasır egemenliği haizdir.

Türk hava sahasının kullanılması

MADDE 5. — Türk hava sahası hava araçları tarafından bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde kullanılır.

Türk hava sahasından yararlanacak hava araçları

MADDE 6. — Uçuşa elverişli olmak şartıyla aşağıda sayılan hava araçları Türk hava sahasında uçuş yapabilirler.

a) Türk Devlet hava araçları,

b) Türk uçak siciline kayıtlı Türk sivil hava araçları,

c) Türkiye'nin taraf olduğu anlaşmalar uyarınca Türk Hava Sahasında uçmalarına müsaade edilen hava araçları,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yukarıda belirtilenler dışında kalan her türlü hava aracının Türk Hava Sahasını kullanması Ulaştırma Bakanlığının iznine tabidir. Ulaştırma Bakanlığı gerekli izni vermeden önce Genelkurmay Başkanlığı ve Dış İşleri Bakanlığının görüşünü alır.

Uçuş yasakları ve sınırlamaları

MADDE 7. — Bakanlar Kurulu, Genelkurmay Başkanlığının olumlu görüşü üzerine; kamu düzeni ve emniyet mülahazaları ile veya askerî sebeplerle geçici veya devamlı bir tedbir olarak, Türk hava sahasının tamamını veya belirli bölümünün kullanılmasını veya muayyen bölgeler üzerinden uçuşu yasak edebilir veya sınırlayabilir. Uçuş güvenliğini sağlamak amacı ile Genelkurmay Başkanlığı ve Ulaştırma Bakanlığınca konulacak diğer tahditler, bu hükme tabi olmaksızın Ulaştırma Bakanlığınca uygulanabilir.

Hava yolları ve havaalanlarına ait sınırlamalar

MADDE 8. — Türk hava sahasında uçuş yapmak hakkını haiz hava araçları ile diğer hava araçlarının izleyecekleri uçuş yolları ve kullanacakları hava alanları, Genelkurmay Başkanlığı ile gerekli koordinasyon yapılmak suretiyle, Ulaştırma Bakanlığınca belirlenir.

Gümrüklü havaalanlarının kullanımı

MADDE 9. — Yabancı ülkelere giden veya yabancı ülkelerden gelen hava araçları, ancak gümrüklü havaalanlarından kalkmaya ve inmeye mecburdur.

İstisnaî hallerde, Ulaştırma Bakanlığı, Gümrük ve Tekel Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının müştereken vereceği karar dairesinde, gümrüksüz bir havaalanının da kullanılmasına izin verilebilir.

Belirlenmiş bulunan gümrüklü hava alanlarından başka bir yere zorunluluk nedeniyle iniş yapıldığı takdirde, hava aracı sorumlu pilotu, durumu derhal varsa havaalanı yöneticisine, yoksa en yakın mülkî amire veya zabıta yetkilisine duyurmak ve yetkili makamlar el koyuncaya kadar hava aracını, yolcuları ve yükü ile birlikte güvence altına almakla yükümlüdür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İKİNCİ BÖLÜM

Sivil Hava Aracı Kazaları

Hava aracı kazalarının bildirilmesi

MADDE 10. — Her türlü sivil hava aracı kazası, sorumlu pilot veya mümkün olmadığı hallerde mürettebattan biri, işleten ve mahalli yetkililer tarafından en seri vasıta ile Ulaştırma Bakanlığına bildirilir.

İlk tedbirler

MADDE 11. — Zorunlu kurtarmaya yardım işlemleri ile can ve mal güvenliğini korumaya yönelik tedbirler dışında, araştırma ve soruşturmanın selametle yürütülmesini engelleyecek işler yapılmaz ve delillerin aynen muhafazası sağlanır. Bu konuda mahallî mülkî amirler gereken tedbirleri alırlar.

Kaza nedenleri hakkında soruşturma

MADDE 12. — Kazanın nedenlerini ve oluş şeklini açıklığa kavuşturmak ve sivil havacılıkta can ve mal güvenliğinin sağlanması bakımından tekrara engel olmak amacı ile her sivil hava aracı kazasının ayrıntılı teknik inceleme ve soruşturması yapılır.

Soruşturma kurulu

MADDE 13. — Ulaştırma Bakanlığı, havacılık alanında uzmanlığı kabul edilmiş kişilerden seçilecek bir kurulu, kazanın soruşturulması için görevlendirir. Bu Kurul, yukarıdaki maddede belirtilen amaç dairesinde her türlü araştırma ve incelemeyi yapar, delil toplar, ifade alır, gerektiğinde kolluk kuvvetleri ve adlî makamlar ile işbirliği kurar veya yardımlarına başvurur. Kazanın özel şartları gerektirdiği hallerde soruşturma kurulu ihtisas sahibi bilirkişilere de başvurabilir.

Soruşturma Kurulunun oluşturulması, soruşturmanın yürütülmesi, yetki ve sorumluluklar, hava aracı kazalarında yapılacak kurtarma ve yardım işleri Ulaştırma Bakanlığınca bir yönetmelikle düzenlenir. Bu yönetmelikte Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar göz önünde tutulur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Soruşturma raporu

MADDE 14 — Soruşturma Kurulu; tespit ettiği hususları, vardığı sonucu, tekrarlara engel olunması bakımından alınmasını uygun bulduğu önerileri ile birlikte ayrıntılı ve gerekçeli bir rapor halinde Ulaştırma Bakanlığına verir.

Raporda yer alan hususlara kısmen veya tamamen katılmayan üyeler, kişisel görüşlerini ek bir raporda belirtebilirler.

Ulaştırma Bakanlığı raporun bir suretini ilgililere verir ve raporun tekemmül etmiş olduğunu Resmî Gazete ile üçüncü şahıslara duyurur. Resmî Gazete ile yapılan duyuruda raporun ilgililerce nerede ve ne suretle incelenebileceği belirtilir. Rapor, gerektiğinde kısmen veya tamamen uygun bulunacak vasıtalar ile yayınlanır.

Kıyasen uygulama

MADDE 15. — Bir kaza, ölüm veya yaralanma ile sonuçlanmasa dahi, sivil havacılıkta can ve mal güvenliğinin korunması bakımından önem taşıyan olaylar hakkında da Ulaştırma Bakanlığı bu bölümde yer alan esaslar dairesinde kıyasen işlem yapmaya yetkilidir.

Enkaz

MADDE 16. — Kaza sonucu hava aracı enkaz haline gelmiş ise; maliki 90 gün içinde muhafaza masraflarını vererek enkazı alabilir.

Kaybolma

MADDE 17. — Kendisinden alınan son haberden itibaren 90 gün geçen hava aracının kaybolduğuna mahkemece karar verilebilir. Yetkili mahkeme bu aracın siciline kayıtlı olduğu yer mahkemesidir. Kaybolma kararını veren mahkeme durumu resen Ulaştırma Bakanlığına bildirir. Hava aracında bulunanlar hakkında Medeni Kanun hükümleri, ve 5.6.1945 Tarih ve 4749 sayılı Kanun ile onaylanmış olan Uluslararası Sivil Havacılık Anlaşmasının 25 inci maddesi hükmü saklıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ticari Hava İşletmeleri

İzin

MADDE 18. — Gerçek ve tüzelkişilerin ticarî amaçla, ücret karşılığında hava araçlarıyla yolcu veya yük veya yolcu ve yük taşımaları ile ticarî amaçla diğer faaliyetlerde bulunmaları için Ulaştırma Bakanlığından izin almaları ön şarttır.

İzin belirli şartlara ve süreye bağlanabilir. Millî güvenliğin veya kamu düzeninin tehlikeye girebileceği durumlarda ve gerçek veya tüzelkişilerin kurucu ortakları ile temsile yetkili yöneticilerinin; zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma veya Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının Birinci babında yer alan Devletin şahsiyetine karşı cürümler veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçlarından veya Türk Ceza Kanununun 384 üncü maddesinde yer alan nakliye ve muhabere vasıtaları aleyhindeki suçlardan, hüküm giymiş olmaları halinde izin verilmez.

İşletme ruhsatı

MADDE 19. — Hava araçlarıyla ticarî amaçla, belirli hatlar üzerinde, ücret karşılığında yolcu veya yük veya yolcu ve yük taşıması yapacak olan gerçek veya tüzelkişilerin 18 inci maddede belirtilen izinden başka, Ulaştırma Bakanlığından işletme ruhsatı almaları şarttır.

Başvuru ve belgeler

MADDE 20. — Ticarî amaçla ücret karşılığında hava araçlarıyla yolcu veya yük veya yolcu ve yük taşımak için Ulaştırma Bakanlığından izin ve ruhsat almak üzere başvuracak gerçek ve tüzelkişilerin başvurularına ekleyecekleri belgeler ve başvuruda aranacak şartlar Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelik ile belirlenir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İnceleme

MADDE 21. — Başvuru, Ulaştırma Bakanlığınca uygunluk ve ülke yararları açısından incelenir. Bu inceleme sırasında, kurulmak istenen işletmenin ülke ekonomisi, ulusal güvenlik, ulusal ulaştırma politikası, planlı kalkınma ilkeleri bakımından, değerlendirilmesi de yapılır. Bu amaçla, gerektiğinde, Ulaştırma Bakanlığı ilgili bakanlıkların ve Devlet Planlama Müsteşarlığının görüşünü de alır.

Ruhsatın verilmesi

MADDE 22. — 18 inci maddede yazılı izni almış gerçek ve tüzelkişiler izin başvurusuna ekli projelerini gerçekleştirdiklerini bildirerek işletme ruhsatı almak için Ulaştırma Bakanlığına başvururlar.

Ulaştırma Bakanlığı gerekli inceleme ve denetlemeleri yaparak, projelerin gerçekleştiğini tespit etmesi halinde, işletme ruhsatı verir. İşletme ruhsatı devredilemez.

Ruhsatta özellikle; ruhsat sahibinin ticari unvanı, taşıma türü, işletme yapılacak bölge veya hatlar, izin belgesinde belirtilen sınırlama ve kısıtlamalar yazılır.

Ruhsatın asılması

MADDE 23. — Ruhsat sahibi, ruhsatın örneklerini, işletmesinde, müşteri ve iş çevrelerinin kolaylıkla görüp okuyabilecekleri yerlere asmaya mecburdur.

Ruhsata uyma zorunluluğu

MADDE 24. — Ruhsat sahibi, işletme faaliyetlerini ruhsatın şartlarına aynen uyarak yürütmek zorundadır. Taşıma ve sefer yapma zorunluluğu, izin şartlarına göre tespit edilir.

Tarifeler

MADDE 25. — Ruhsat sahibi; kur uygulamaları hariç olmak üzere uçuş ve ücret tarifelerini, Ulaştırma Bakanlığının onayını almadan ve asgarî 15 gün önce üçüncü kişilere duyurmadan yürürlüğe koyamaz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Posta taşıması

MADDE 26. — Tarifeli olarak hava ulaştırma hizmeti yapmak için ruhsat almış bulunan işletmeler; talep edildiğinde tarife içerisinde yapılan her uçuşta, ücret karşılığında posta taşımakla yükümlüdürler. Ödenecek ücretler 5584 sayılı Posta Kanunu ile Dünya Posta Birliği sözleşmeleriyle saptanan kurallar dairesinde belirlenir.

Denetleme

MADDE 27. — Türk sivil hava araçları ile faaliyette bulunan tüm kamu kurum ve kuruluşları ve gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri Ulaştırma Bakanlığının hava seyrüsefer güvenliğini sağlamak amacıyla yapacağı veya yaptıracağı teknik denetime tabidirler.

Yapılacak denetimin esasları, denetleme elemanlarının seçimi ile yetki ve sorumlulukları Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Bilgi ve belge verilmesi

MADDE 28. — Ruhsat sahipleri, denetim için istenilen bütün teknik ve ekonomik bilgileri vermeye mecburdurlar.

Değişikliklerin bildirilmesi ve tasdiki

MADDE 29. — Taşımayı ilgilendiren genel şartlar ve tarifelerde izin verilmesinden sonra yapılacak değişiklikleri, ilgilinin Ulaştırma Bakanlığına tasdik ettirmesi zorunludur.

Ruhsatın iptali

MADDE 30. — Ruhsat sahibinin bu bölümde yer alan hükümlere aykırı davranması halinde; Ulaştırma Bakanlığı tarafından kendisine aykırılığın giderilmesi için yapılacak gerekçeli tebligat ve verilecek süre üzerine ruhsat sahibi aykırılıkları gidermez ise, verilmiş sürenin sonunda işletilen hatların bazılarına veya tümüne ilişkin izin, geçici olarak geri alınabilir veya ruhsat derhal iptal edilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kabotaj

MADDE 31. — Türkiye Cumhuriyeti ülkesi içinde; iki nokta arasında havayolu ile ticarî amaçla yolcu, posta ve yük taşımaları Türk hava araçları ile yapılır.

Gösteriler

MADDE 32. — Sivil hava araçları ve askerî hava araçlarının dışında Devlet hava araçlarının ve paraşütçülerin katıldığı yarışmaların vesair gösterilerin yapılması, Ulaştırma Bakanlığı tarafından verilecek izne bağlıdır.

Askerî hava araçlarının ve paraşütçülerin katıldığı, yarış vesair gösterilerde yetki, Genelkurmay Başkanlığına aittir. Ancak keyfiyet, uçuş güvenliğinin sağlanması maksadı ile Ulaştırma Bakanlığına bildirilir.

Yabancı havayolu işletmeleri

MADDE 33. — Yabancı ülkeler ile Türkiye arasında hava ulaştırma hizmeti görecek yabancı uyruklu işletmelere uygulanacak hükümler, Türkiyenin taraf olduğu ikili ve çok taraflı anlaşmalar uyarınca ve karşılıklılık ilkesi gözönünde tutularak Ulaştırma Bakanlığınca saptanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Havaalanları ve Tesisleri

Kuruluş ve işletme

MADDE 34. — Havaalanları, Devlet veya kamu tüzelkişileri tarafından kurulur ve işletilir.

Sivil amaçla havaalanı, pist, hangar, hizmet ve işletme tesisleri, bunlarla ilgili sistem ve kolaylıkların yeniden inşası ve geliştirilmesinde ihtiyaç ve standartlar, Genelkurmay Başkanlığı ile yapılacak koordinasyon sonucu Ulaştırma Bakanlığı tarafından saptanır. Bu hizmetlerle ilgili kamulaştırma, etüd, proje, aplikasyon, onarım ve inşaat işleri Bayındırlık Bakanlığınca yapılır. Faaliyetlerin yürütülmesinde Bayındırlık Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı koordinasyon ve işbirliği yapar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Gerçek kişilerin ve tüzelkişilerin havaalanı ve iniş şeritleri inşa etmesi ve işletmesi Genelkurmay Başkanlığının olumlu mütalaası üzerine Ulaştırma Bakanlığı iznine bağlıdır.

İzin, süreye ve yükümlülüklere bağlanabilir. Millî güvenliğin, kamu düzeninin ve sağlığın tehlikeye girebileceği kanaatini haklı kılacak nedenlerin varlığı halinde izin verilmez; verilen iznin kapsamı dışında bir kullanım durumunda izin iptal edilir. Gerektiğinde havaalanı veya iniş şeridi kamulaştırılır.

5.6.1945 tarih ve 4749 sayılı Kanunla onaylanan Uluslararası Sivil Havacılık Anlaşması hükümleri saklıdır.

Uluslararası hava trafiğine açık havaalanı

MADDE 35. — Uygun teknik özelliklere sahip; gümrük, pasaport, sağlık ve bunlara benzer işlemlerin yapılması için kolaylıkları bulunan havaalanları, uluslararası hava trafiğine açılabilir.

Kısıtlayıcı tedbirler

MADDE 36. — Havaalanlarındaki hava trafiği veya üzerindeki hava sahası gerektirdiği takdirde veya kamu düzenine ilişkin nedenlerle hava trafiğine açık bir havaalanının kullanılmasına her zaman tahditler konabilir veya havaalanı geçici olarak kapatılabilir. Alınan kararlar Ulaştırma Bakanlığı tarafından uygun görülecek şekil ve surette ilgililere duyurulur.

Aynı bölgede birden fazla hava trafiğine açık havaalanının bulunması halinde, Ulaştırma Bakanlığı kamu yararına ilişkin nedenlerle bunların kullanılmasını düzenleyebilir ve özellikle bu alanlardan herbirine belirli hava aracı tiplerine, hava faaliyetlerinin veya ticarî faaliyetlerinin belirli bir bölümüne tahsis edebilir.

Ücret tarifeleri

MADDE 37. — Havaalanlarının kullanılması ve tesislerinden faydalanılması ve verilen hizmetlerin karşılığında alınacak ücretler, yapılacak tarifelerle saptanır. Yapılmış olan tarifeler, Ulaştırma Bakanlığının onayı ile yürürlüğe girer.

5.6.1945 tarih ve 4749 sayılı Kanunla onaylanan Uluslararası Sivil Havacılık Anlaşması hükümleri saklıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Havaalanı yöneticisi

MADDE 38. — Her sivil havaalanına hizmetlerin bir uyum içerisinde yürütülmesini sağlamakla görevli bir yönetici atanır.

10.6.1982 tarih ve 2677 sayılı Sivil Hava Meydanları, Limanlar ve Sınır Kapılarında Görev ve Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun hükümleri saklıdır.

Askeri havaalanlarından yararlanma

MADDE 39. — Türk Silahlı Kuvvetlerine ait havaalanlarının sivil hava araçları tarafından kullanılması Genelkurmay Başkanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı arasında, Devlet hava araçlarının sivil havaalanlarından istifade edebilmeleri ise Devlet hava araçlarına sahip bakanlıklar ile Ulaştırma Bakanlığı arasında yapılacak protokollerle düzenlenir. Yabancı hava taşımacılarının askeri meydanlardan yararlanmaları; ilgili Kuvvet Komutanlığı, Dışişleri, İçişleri, Gümrük ve Tekel Bakanlıkları Koordinasyonu sonunda Genelkurmay Başkanlığı onayı ile belirlenir.

Güvenlik tedbirleri

MADDE 40. — Ulaştırma Bakanlığı, kamu ve özel havaalanlarında can ve mal güvenliğinin sağlanması, yolcu ve eşya trafiğinin güvenlik içinde yürütülmesi, yangın vesair tehlikelere karşı korunması amacı ile gereken önlemleri alır, aldırır ve denetler.

Bu görevin yerine getirilmesinde; İçişleri, Gümrük ve Tekel, Sağlık ve Sosyal Yardım bakanlıkları, Ulaştırma Bakanlığına gereken desteği sağlar ve işbirliğinde bulunur.

10.6.1982 tarih ve 2677 sayılı Sivil Hava Meydanları, Limanlar ve Sınır Kapılarında Görev ve Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun hükümleri saklıdır.

Uçuş güvenliği

MADDE 41. — Ulaştırma Bakanlığı uçuş güvenliğinin sağlanması amacı ile havaalanlarında hava trafik kontrolü, haberleşme, seyrüsefer tesisleri ve kolaylıkları, meteoroloji hizmetleri, ışıklandırma, engellerin ortadan kaldırılması gibi hizmetlerin planlanmasını, programlanmasını ve prensiplerini tespit ve temin

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

eder. Bu hizmetlere ilişkin tesis ve sistemlerin çağdaş teknolojiye uygun şekilde Bakanlığa bağlı veya ilgili kuruluş vasıtasıyla tesisini sağlar.

Kurtarma ve yardım

MADDE 42. — Ulaştırma Bakanlığı, uçuş güvenliği ile can ve mal emniyetinin sağlanması için ehil personelden oluşan kurtarma yardım teşkilatı kurulmasını ve bunların emrine, yeterli sayı ve nitelikte araç ve gereç verilmesini sağlar.

Kurtarma ve yardım ekibinin görevini yapmasına, kazaya uğramış olan ve tehlike içinde bulunan hava aracı personeli ile yerel kolluk kuvvetleri ve diğer yetkililer, yardımcı olmakla yükümlüdürler.

Kurtarma ve yardım teşkilatının kuruluşu, görev ve yetkileri ve çalışma esasları yönetmelikle belirlenir.

Hizmetler

MADDE 43. — Ulaştırma Bakanlığı, sivil havacılık faaliyetlerinin güvenli, düzenli ve süratli bir biçimde yürütülmesini sağlamak amacı ile, havaalanlarında ve gerekli göreceği diğer yerlerde, Türk hava sahası ile sorumluluğu Türkiye'ye ait olan hava sahalarına ilişkin, meteoroloji, hava trafik ve uçuş bilgilerini doğru ve hassas bir şekilde toplayıp ilgililere dağıtılması için gerekli önlemleri alır.

Hizmetin yürütülmesi ve hizmetten yararlanma şekil ve şartları yönetmelikle belirlenir.

Yer hizmetleri

MADDE 44. — Ulaştırma Bakanlığı, havaalanlarında, yolcu ve yük trafiğinin ve her türlü hizmetlerin çağdaş sivil havacılık ilkelerine ve ülke çıkarlarına uygun bir biçimde yürütülmesi amacı ile gereken önlemleri almaya veya aldırmaya yetkilidir.

Uçuş ve haberleşme hizmetleri

MADDE 45. — Ulaştırma Bakanlığı, havaalanlarında, sivil havacılığın güvenli, süratli ve düzenli bir biçimde yürütülmesi-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ni sağlamak amacı ile çağdaş teknolojiye uygun olarak, her türlü trafik, haberleşme, işaret sistemlerini ve tesislerini doğrudan doğruya veya bağlı veya ilgili kuruluşlar vasıtasıyla kurmakla veya kurdurmakla yükümlüdür.

Türk hava sahasında gerekli tedbirlerin alınması

MADDE 46. — Ulaştırma Bakanlığı, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların hükümlerine de uymak şartı ile, Türk hava sahasında hava trafiğinin güvenli, süratli ve düzenli bir şekilde yürütülmesi, haberleşmenin ve bilgi akışının sağlanması, meteoroloji hizmetlerinin yürütülmesi amacı ile ve çağdaş teknolojiye uygun olarak gereken önlemleri alır ve işletilmesini sağlar.

İnşaat sınırlamaları

MADDE 47. — Havaalanlarının ve ilgili tesis ve teçhizatın çevresinde, Ulaştırma Bakanlığınca belirlenecek esaslar içinde ve saptanacak bir alan dahilinde izin alınmadıkça hava trafiği, uçuş güvenliği ve haberleşmeyi engelleyecek, seyrüseferi ve meydan güvenliğini tehlikeye düşürecek nitelikte ve yükseklikte bina, yapı, inşaat yapılması, ağaç ve direk dikilmesi, tesis kurulması yasaktır.

Ulaştırma Bakanlığı, havaalanları ve uçuş emniyeti tesisleri etrafında uçuş emniyetini tehlikeye düşürebilecek yapı, bina, ağaç, direk gibi tesisleri kaldırtabilir.

Ulaştırma Bakanlığı belirli manialara veya yerlere, hava seyrüseferi yapan kişilerce görülebilmesi ve tanınabilmesi için gözle görülebilir işaretler veya radyo veya elektrik işaretlerinin konulmasını istemeye yetkilidir. İlgililer de istem dairesinde işlem yapmakla yükümlüdür.

Ulaştırma Bakanlığı, ilgili kuruluşların da görüşünü alarak havaalanları için yukarıda değinilen hususları kapsayan planları ve kuralları hazırlar ve yayınlar.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hususlar için 6785 sayılı İmar Kanunu ile bu Kanunu tadil eden 1605 sayılı Kanunun yasaklama ve cezaî hükümleri uygulanır. Anılan kanunların cezaî hükümleri kapsamına girmeyen hallerde bu Kanundaki ceza hükmü uygulanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 48. — 47 nci maddede konulan sınırlamalar, 5.6.1945 tarih ve 4749 sayılı Kanunla onaylanan Uluslararası Sivil Havacılık Anlaşmasının eklerinde zikredilen standart ve tavsiyelerin altında olamaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hava Araçları ve Sicillerin Tutulması

Türk sivil hava aracı

MADDE 49. — Bir sivil hava aracı aşağıda belirtilen durumlarda da Türk sivil hava aracı sayılır.

Türk kanunları uyarınca kurulup da;

a) Kamu kurumu niteliğindeki meslekî kuruluşlar, dernekler, siyasî partiler, sendikalar veya vakıfların mülkiyetinde bulunan hava araçları, idarî organını oluşturan kişilerin çoğunluğunun Türk vatandaşı olması,

b) Türk Ticaret Siciline kaydedilmiş ticarî şirketler, kooperatifler ve bunların birliklerinin mülkiyetinde bulunan hava araçları, şirketi idare ve temsil etmeye yetkili olanların çoğunluğunun Türk vatandaşı olması ve şirket anasözleşmesine göre oy çoğunluğunun Türk ortaklarda bulunması.

Hava araçlarının sicilinin tutulması

MADDE 50. — Türk sivil hava araçlarının tescili için Ulaştırma Bakanlığınca bir sicil tutulur. Bu sicile «Uçak sicili» adı verilir.

Medenî Kanunun 917 nci maddesi hükümleri, sivil uçak sicilleri hakkında da kıyasen uygulanır.

Sicilin aleniyeti

MADDE 51. — Uçak sicili alenidir. İstemle ilgili olduğunu ispatlayan kişiler, bir kaydın tamamlanması için sicile ait olan belgeleri, henüz sonuçlanmamış tescil işlemlerini ve sicil dosya-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

larını da incelemeye ve masrafını ödemek şartı ile, sözü edilen belgelerin örneklerini almaya mezundur.

Sicil kayıtlarının geçerliliği

MADDE 52. — Uçak sicilindeki bir kayda iyi niyete dayanarak mülkiyet, ipotek veya diğer bir aynî hakkı iktisap eden kişinin bu iktisabı geçerli olur.

Sicilde lehine bir hak tescil edilmiş olan kişiye bu hakkı sebebi ile bir edada bulunulması veya bu kişinin üçüncü kişiler ile tescilli hak üzerinde bir tasarruf muamelesinde bulunması hallerinde de, yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Hakkın iktisabı için tescil şart olan durumlarda, tescili isteme tarihi iyiniyete esas tutulur.

Sicil kayıtlarına itiraz

MADDE 53. — Sicilin muhtevasının gerçek hukuki duruma uygun bulunmadığı yolundaki itirazlar sicile şerh olunabilir.

Bu itirazlar, bir ihtiyatî tedbir kararına veya sicilin tadili sonucunda hakkı muhtel olacak kişinin rızasına dayanılarak şerh olunur. İhtiyatî tedbir kararının verilmesinde hakkın tehlikede olduğunun kuvvetle muhtemel bulunduğunun ispatı aranmaz.

Türk sicil hava araçlarının tescili

MADDE 54. — Türk sivil uçak siciline tescil edilen hava aracının, evvelce kayıtlı bulunduğu sicilden sildirilmesi mecburidir.

Geçici tescil

MADDE 55. — İlgili mevzuata uygun olarak yurda sokulmuş olan bir sivil hava aracı; Türk Devletine veya kamu tüzelkişilerine veya Türk vatandaşlarına veya 49 uncu maddede yazılı niteliklere sahip tüzelkişilere, en az altı ay süre ile yalnız bunlar adına işletilmek üzere bırakılırsa, sicile geçici olarak tescil olunabilir.

Tescil talebi ve şekli

MADDE 56. — Sivil hava aracının tescili için, malikin bu Kanunda gösterilen kayıt ve şartlara uyması ve bir dilekçe ile Ulaştırma Bakanlığına başvurması gereklidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İstemde bulunanın mülkiyet hakkına veya tescil için gerekli şartların gerçekleşmediğine dair belgelere dayanan bir itiraz yapılırsa, hukukî durum kesinlik kazanmadan tescil yapılamaz. Ancak başvuru ve itiraz bir tutanak ile belirlenip, sicil dairesinde saklanır. Sicile kaydedilen sivil hava araçlarına tescil belgesi verilir.

Sicilin muhtevası

MADDE 57. — Sivil uçak sicilinde ve verilecek tescil belgesinde en az aşağıdaki kayıtlar yer alır.

a) Sivil hava aracının;

(1) Yapımcısının ticaret unvanı ve adresi,
(2) Yapım tarihi ve seri numarası,
(3) Yapımcının sivil hava aracı için belirlediği tip, model, marka.

b) Malikin;

(1) Gerçek kişi ise, adı ve soyadı, adresi, varsa ticaret unvanı ve kayıtlı bulunduğu ticaret sicili ile sicil numarası,

(2) Ticaret ortaklığı ise, ortaklığın nevi, ticaret unvanı, kayıtlı bulunduğu ticaret sicili ile sicil numarası,

(3) Diğer tüzelkişilerden ise; adı ve merkezi.

c) İktisap şekli.

d) Verilen tescil işareti.

Bu kayıtlarda değişiklik olduğu takdirde, ilgilinin, en geç onbeş gün içinde başvurarak, yeni durumu sicile ve kayıt belgesine işletmesi zorunludur.

Tescilin ortak hükümleri

MADDE 58. — Sicile tescil edilmiş bulunan Türk sivil hava aracı, ilgili yönetmelik hükümlerine göre belirlenmiş milliyet ve tescil işaretlerinden başkasını taşıyamaz ve başka bir devletin siciline tescil olunamaz.

Türk uçak siciline tescil edilen hava aracı, Türk tabiiyet ve tescil işaretini taşır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İstisna

MADDE 59. — Uçak sicilinde alacaklı haklarına ilişkin ipotek, haciz ve buna benzer şerh ve kayıtlar bulunmaması şartıyla sicile kayıtlı bir Türk sivil hava aracı, Ulaştırma Bakanlığınca, Genelkurmay Başkanlığı ile Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle yabancı gerçek veya tüzelkişilere veya 49 uncu maddede yazılı niteliklere sahip olmayan kişilere, yalnız bunlar adına işletmek üzere bırakılabilir. Bu takdirde hava aracının Türk uçak sicilindeki kaydı silinir.

Tescilin genel şartları

MADDE 60. — Bir sivil hava aracının tescil edilebilmesi için, aşağıdaki hususlar gereklidir.

a) 49 uncu madde uyarınca hava aracının Türk sivil hava aracı sayılması,

b) Başka bir memlekette tescil edilmemiş olması ve eğer tescil edilmiş ise oradan kaydının silindiğine dair belge getirilmiş olması,

c) Hava aracının uçuşa elverişli bulunduğuna dair Ulaştırma Bakanlığınca verilmiş belgeyi haiz olması.

Resen terkin

MADDE 61. — Bir Türk sivil hava aracı;

a) 49 uncu madde uyarınca Türk sivil hava aracı sayılması için bulunması gereken nitelikler ortadan kalkarsa veya bu nitelikleri haiz olmayan bir kişinin mülkiyetine geçerse,

b) Yabancı bir devletin siciline kaydedilirse veya Türk siciline kaydedildiği halde, yabancı sicildeki kaydı terkin edilmemiş olursa,

Ulaştırma Bakanlığı tarafından resen sicilden terkin olunur.

Bu madde hükmü 55 inci maddede gösterilen hava araçları hakkında da işletme süresinin sona ermesi üzerine uygulanır.

Talep üzerine terkin

MADDE 62. — Bir Türk Sivil hava aracının fiilen veya itibarî olarak harabiyeti veya tam ziyaa uğraması hallerinde mali-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kin başvurusu üzerine sicilden kaydı silinir ve tescil belgesi iptal olunur.

Sicil kaydının terkini ve ipotek hakkının korunması

MADDE 63. — Bir Türk sivil hava aracının sicilden terkin edilmesinden önce durum, sicilde kayıtlı ipotek hakkı sahiplerine resen tebliğ edilir. Adresi bilinmeyenlere tebligat ilan yoluyla yapılır ve her iki durumda da itirazlarını bildirmeleri için ipotek hakkı sahiplerine 30 günlük süre tanınır. Herhangi bir itiraz bildirilmemiş ise veya itirazın haklı olmadığı mahkemece hükme bağlanır ise kayıt terkin olunur.

Aksi takdirde, ipotekli alacaklıların haklarının saklı bulunduğuna dair meşruhat verilerek sicildeki kayıt terkin olunur.

Uçak sicili tüzüğü

MADDE 64. — Hava araçlarının sınıflandırılması, tescile tabi olmayanlarının belirlenmesi, uçak sicilinin tesisi ve nasıl tutulacağı, personelin nitelikleri, hukukî ilişkilerin nasıl belgeleneceği ve tescil olunacakları, kayıtların düzeltilmesi, değiştirilmesi ve silinmesine ilişkin kurallar ile 55 inci maddenin tatbiki halinde uygulanacak kurallar bir tüzük ile belirlenir.

Hava araçlarının hukukî niteliği

MADDE 65. — Bu Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, hava araçları menkul mal hükümlerine tabidir.

Mülkiyet ve diğer aynî hakların tesisi

MADDE 66. — Haca aracının tamamı veya bir payının üzerinde mülkiyet ve diğer aynî hakların tesisi, devri ve temliki için yazılı sözleşme yapılması lazım ve kâfidir. Temlike ilişkin sözleşmeler yazılı şekilde yapılmadıkça muteber değildir.

Sözleşmeler uçak siciline tescil edilmeden üçüncü şahıslar bakımından hüküm ifade etmez.

Tescile tabi olmayan hava aracı mülkiyetinin iktisabı

MADDE 67. — Tescile tabi olmayan hava aracı veya payının temlikinde âkitler mülkiyetin temellük edene teslimden önce intikalini kararlaştırabilirler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Teferruat ve mütemmim cüzüler

MADDE 68. — Hava aracının teferruat ve mütemmim cüzüleri hakkında Medenî Kanunun 619 ve 621 inci maddeleri uygulanır.

Hava aracı ipoteği

MADDE 69. — Bir alacağın temini için hava aracı üzerinde ipotek tesis olunabilir. Hava aracı ipoteği, alacaklıya hava aracı bedelinden alacağını alma yetkisini verir. Müstakbel alacaklar veya şarta bağlı olan bir alacak için dahi ipotek tesis edilebilir.

Akdî ipotek

MADDE 70. — Hava araçları üzerinde malik ile alacaklıların anlaşmaları ve sicile tescil ile ipotek tesis olunabilir.

İpotek tesisine ait anlaşmaların yazılı şekilde yapılması ve imzaların noterce onanmış olması şarttır.

Kanunî ipotek

MADDE 71. — Hava araçlarının yapımı ve onarımından doğan alacaklar için yapımcı veya onarımcı, hava aracı üzerinde kanunî bir ipoteğin tescilini isteyebilir.

Bu kanunî ipoteğin tesisi hakkında Medenî Kanunun 809, 810 ve 811 inci maddeleri uygulanır.

Birlikte ipotek

MADDE 72. — Bir alacak için birden çok hava aracı ipotek edilmiş bulunursa, aksine bir anlaşmaya dayanılarak sorumluluk miktarları sicilde belirtilmedikçe, bunlardan her biri borcun tamamından sorumludur.

Yabancı para esasına göre ipotek

MADDE 73. — Yabancı para ile ödenecek olan borçlar için, Maliye Bakanlığının izni ile yabancı para esasına göre ipotek tesis olunabilir. Bu iznin sicile kaydı lazımdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İpotek tescilinin içeriği

MADDE 74. — Sivil hava aracı ipoteğinin tescilinde:

a) Alacaklının adı, soyadı ve adresi;

b) Alacağın tutarı ve faiz oranı;

c) Alacağın tutarı kesin değil veya değiştirilebilir ise faizler dahil, ipoteğin temin ettiği azamî tutar;

d) Nama veya hamiline yazılı tahvillerin ipotek ile temini durumunda ipotek borcun tamamı için kurulacaksa, alacaklı yerine, borçlu ile alacaklıların tümünü birden temsil edecek bir temsilci; ihracı üstlenen işletme için kurulacaksa, ipotek üzerinde tahvil sahipleri lehine bir rehin hakkı da;

Tescil olunur.

Sağlanan alacak

MADDE 75. — İpotekli sivil hava araçlarının karşılayacağı alacaklar hakkında, Medenî Kanunun 790 ıncı maddesinin 1 inci fıkrası ile 791 inci maddesi hükümleri uygulanır.

İpoteğin kapsamı

MADDE 76. — İpoteğin kapsamı hakkında Medenî Kanunun 777 ve 778 inci maddeleri uygulanır.

Sigorta

MADDE 77. — Bir hava aracının maliki veya onun hesabına bir başkası tarafından sigorta ettirilmiş olması durumunda, ipotek sigorta tazminatına da şamil olur. Sigortacı, sicile kayıtlı bir hava aracı ipoteğini bilmediğini ileri süremez.

Sigorta bedeli

MADDE 78. — Bir hava aracının kaybı veya kaza sonucu hasara uğraması veya poliçede yer alan ve sigorta teminatına dahil şartların tahakkuku halinde; aksine bir anlaşma olmadıkça ipotek hakkı sahibi, sigortalı hava aracı üzerindeki ipotek tutarı kadar sigortacı tarafından ödenecek tazminata müstehak olur. Herhangi bir ödeme yapılmazdan önce sigortacı, tescil edilmiş ipoteklerin tespitini talep etmekle yükümlüdür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İpotekli alacaklıların hakları göz önünde tutulmadan yapılan ödemeler borçtan kurtarmaz.

Sigortacının halefiyeti

MADDE 79. — Sigortacı, alacağı ödediği nispette ipotekli alacaklının haklarına kanunen halef olur. Şu kadar ki; halefiyet, alacaklının zararına olarak ileri sürülemeyeceği gibi, sigortacının kendilerine karşı sorumluluğu devam eden ve derecesi aynı olan veya sonra gelen ipotekli alacaklıların zararına olarak da dermeyan edilemez.

Malikin defi hakkı

MADDE 80. — İpotekli hava aracı maliki, borçlunun alacaklıya karşı haiz bulunduğu defi ve itirazları ipotekli alacaklıya karşı ileri sürebileceği gibi, borçlu borcuna esas olan hukuki işlemi feshedebildiği sürece, alacaklının hakkını hava aracından sağlanmasına engel olabilir.

Alacaklı borçlusunun muaccel bir alacağı ile takas imkânına sahip bulundukça, malik de aynı yetkiye sahiptir.

Borçlunun bir defi veya itirazdan feragatı malikin hakkına halel getirmez.

Ödeme hakkı

MADDE 81. — Alacak malike karşı muacceliyet kazanır veya borçlu borcunu ödemek hakkını haiz olursa, malik borcu ödeyebilir.

Malik, tevdi veya takas yolu ile de alacaklının hakkını yerine getirebilir.

Halefiyet

MADDE 82. — Malik aynı zamanda borçlu değilse, alacağı ödediği oranda alacaklının yerine geçer. Halefiyet alacaklının zararına ileri sürülemez.

İpotek alacağının tahsili

MADDE 83. — Alacaklı, ipoteğin kapsamına giren mamelek unsurları üzerinden alacağını, ancak cebrî icra yolu ile alabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Borçlu, borcunu ödemediği takdirde, alacaklıya hava aracını temellük etmek yetkisini veren her türlü anlaşma geçersizdir.

İpoteğin devri ve düşmesi

MADDE 84. — İpotekle temin edilmiş olan alacağın temliki ile, ipotek de yeni alacaklıya geçer. Alacak ipotekden ve ipotek de alacaktan ayrı olarak devredilemez. Alacağın temliki yazılı şekilde ve sicile tescil ile olur.

Alacağın sona ermesi, alacaklının feragatı ve ipotekle mülkiyetin aynı kişide birleşmesi ile ipotek düşer.

İpoteğin düşmesi üzerine, kayıt sicilden terkin olunur. Malik ipoteğin dermeyanını daimî olarak imkânsız kılan bir defie sahip bulunduğu takdirde, alacaklıdan, ipotekten feragat etmesini isteyebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Hava Araçlarına İlişkin Uçuş Kuralları

Hava araçlarının muayene ve kontrolü

MADDE 85. — Sivil hava araçları; Türk uçak siciline tescil edilmeden önce ve tescilden sonra da belirlenmiş bulunan hallerde, uçuşa elverişlilik yönünden muayene ve kontrol edilir. Bu husus Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Uçuşa elverişlilik belgesi

MADDE 86. — Türk sivil hava araçlarına uçuşa elverişlilik belgesinin verilmesi, belgenin geri alınması veya iptaline ilişkin şartlar ile bu işlemlere ait yetki ve sorumluluklar, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların hükümleri saklı kalmak şartı ile, Ulaştırma Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikler ile belirlenir.

İstisnaî durumlar

MADDE 87. — Sivil hava araçları, geçerli uçuşa elverişlilik belgesi olmaksızın, Türk hava sahasında, Ulaştırma Bakanlığının izni ile deneme, muayene veya feryy uçuşu yapabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kıyasen uygulama

MADDE 88. — Türk sivil hava araçları için yabancı devletlerin yetkili makamları tarafından verilmiş uçuşa elverişlilik belgelerinin geçerliliğine ve yabancı sivil hava araçları için Türkiye'de uçuşa elverişlilik belgesi verilmesine ilişkin şartlar, yukarıdaki maddelerde yer alan esaslar dairesinde Ulaştırma Bakanlığı tarafından saptanır.

Hava aracı belgeleri

MADDE 89. — Türk hava sahasında uçuş yapacak bütün hava araçlarının, uçuş sırasında bağlı bulundukları devletin geçerli kuralları uyarınca:

a) Bir merkezî sicile kayıtlı olmaları ve tescil belgesini taşımaları,
b) Milliyet ve tescil işaretlerini taşımaları,
c) Uçuşa elverişlilik belgesini taşımaları,
d) Mürettebata ait belgeleri bulundurmaları,
e) Telsiz tesisatı ruhsatnamesini taşımaları,
f) Sigorta poliçesini bulundurmaları,
g) Kanun ve tüzükler gereğince tayin olunan sair belgelerin bulundurulması,

Ve yetkili makamlar tarafından yapılacak kontrollerde gösterilmesi zorunludur.

Türkiye'nin taraf olduğu anlaşmaların hükümleri saklıdır.

Devlet hava araçları

MADDE 90. — Türk hava sahasında uçuş yapacak yabancı devlet hava araçları; Türk kanunlarına ve bunlara bağlı kurallara uymak zorundadırlar. Türk Devlet hava araçlarının, Türk hava sahasında ve uluslararası hava sahasında yapacakları uçuşlarla ilgili kurallar koyma yetkisi Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine aittir. Şikago Sözleşmesi 3 üncü maddesi hükümleri saklıdır.

Kalkış ve iniş

MADDE 91. — Sivil hava araçlarının iniş ve kalkışları, bu Kanunun öngördüğü esaslar dairesinde saptanmış bulunan havaalanlarından başka yerlerde yapılamaz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Can ve mal güvenliğinin korunması amacı ile başvurulacak önlemler ile Ulaştırma Bakanlığınca önceden alınmış izine dayanan iniş ve kalkışlar yukarıdaki hükümden müstesnadır.

Havayolu

MADDE 92. — Sivil hava araçları, bu Kanunun öngördüğü esaslar dairesinde saptanmış bulunan havayolunu izlemeye ve uçuş sırasında hava trafik kontrol yetkililerinin, talimatına aynen uymaya mecburdur.

Can ve mal güvenliğinin korunması amacı ile verilen talimatın dışına çıkarılmasını (çıkılmasını) gerekli kılan durumlarda, sorumlu kaptan pilot durumu derhal yetkili hava trafik kontrol ünitesine bildirir ve alacağı talimata göre hareket eder.

Olağanüstü durumlarda, sorumluluğu kendisine ait olmak üzere, sorumlu kaptan pilot gereken önlemlere başvurabilir. Bu durumda dahi yetkili hava trafik kontrol ünitesinin en kısa zamanda haberdar edilmesi zorunludur.

Yasaklar

MADDE 93. — Uçuş sırasında;

a) Tehlike ve zorunlu durumlar hariç paraşütle atlamak,
b) Akrobatik uçuş veya benzeri hava gösterileri yapmak,
c) Ziraî mücadele dışında yere herhangi bir madde atmak, dökmek veya boşaltmak, yangınla mücadele uçakları hariç yerden herhangi bir madde almak,
d) Fotoğraf çekme yasağı olan yerlerin fotoğrafını çekmek,
e) Herhangi bir madde veya nesneyi çekmek veya uçağın nizamî kullanılma şeklinin dışında taşımak,
f) Her türlü reklam ve propaganda niteliğinde faaliyette bulunmak,
g) Silah, cephane, her nevi harp malzemeleri, patlayıcı, yanıcı, tahrip edici ve aşındırıcı madde, zehirli gaz, nükleer yakıt, radyoaktif madde, can ve mal güvenliği yönünden tehlikeli olduğu saptanmış her nevi katı, sıvı ve gaz halinde madde taşımak,
h) Görülen hizmetin ve içinde bulunulan durumun gerektirdiğinin dışında yayın ve haberleşme yapmak,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yasaktır.

Yukarıdaki yasaklara istisna getirmek üzere; özel veya genel nitelikte izin vermeye, Ulaştırma Bakanlığı yetkilidir.

Bu izni vermeden önce, Ulaştırma Bakanlığı gerektiğinde, ilgili bakanlıklar ve Genelkurmay Başkanlığının görüşünü alır.

İnme mecburiyeti

MADDE 94. — Can ve mal güvenliği veya kamu düzeni veya yurt güvenliği gerekçesi ile, yetkili makamlardan vaki olacak talimat karşısında hava aracının bildirilecek havaalanına inmesi zorunludur.

Birinci fıkra hükmünün uygulanmasında, Ulaştırma Bakanlığı gerektiğinde; Genelkurmay Başkanlığı, İçişleri, Dışişleri ve Gümrük ve Tekel Bakanlıkları ile işbirliği yapar.

YEDİNCİ BÖLÜM

Sivil Havacılık Personeli

Yeterlik belgesi

MADDE 95. — Pilotlar ile hava aracının sevk ve idaresi bakımından gerekli personelin, faaliyette bulunabilmeleri için, Ulaştırma Bakanlığından yeterlik belgesi almaları ve bu belgeleri belirli süreler içinde yenilemeleri zorunludur.

Ulaştırma Bakanlığı yeterlik belgesi almaları gereken birinci fıkrada belirtilen personel ve diğer havacılık personelinin kategorilerinin saptanması, belge verilmesi, geçerliliği, yenilenmesi, geri alınması ve sicillerin tutulması kurallarını yönetmelikle düzenler.

Yabancı devletler tarafından verilmiş yeterlik belgeleri

MADDE 96. — Yabancı bir devletin yetkili makamları tarafından usulüne uygun surette düzenlenmiş veya geçerliliği onanmış yeterlik belgeleri, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar çerçevesinde bu Kanunun uygulaması bakımından da geçerli olarak kabul edilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yeterlik belgesini düzenlemiş veya onamış bulunan devletin veya belge sahibinin vatandaşı olduğu devletin, Türk Sivil hava araçlarına veya bu Kanun hükümleri uyarınca verilmiş yeterlik belgelerine veya sahiplerine karşı kasıtlı işlem yapmaları durumunda, birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

Yabancı bir devlet tarafından Türk vatandaşlarına verilmiş yeterlik belgelerinin, hangi koşullar altında geçerli sayılacağı yönetmelikle belirlenir.

Yeterlik belgesinin iptali ve geri alınması

MADDE 97. — Yeterlik belgesinin verilmesi için zorunlu bulunan asgarî koşulların ortadan kalkması durumunda, belge iptal edilir.

Yeterlik belgesinin verilmesi içi aranan niteliklerde geçici olarak değişiklik meydana gelenlerin belgeleri, durumlarının düzeldiği saptanıncaya kadar geri alınır.

İdarî önlem

MADDE 98. — Gerek bu Kanunda ve gerekse ilgili tüzük ve yönetmeliklerde yer alan ve can ve mal güvenliğinin korunmasına yönelik kurallara aykırı davrandıkları saptanarak haklarında yargı mercilerinde kovuşturma veya soruşturma açılmış bulunan sivil havacılık personelinin yeterlik belgelerini, kovuşturma veya soruşturma sonuçlanıncaya kadar geri almaya, Ulaştırma Bakanlığı yetkilidir.

Ceza kanunlarındaki özel hükümler saklıdır.

Eğitim ve öğretim

MADDE 99. — Sivil havacılık sahasında eleman yetiştirmek veya bu sahada öğrencileri yüksek öğretime hazırlamak amacıyla; Ulaştırma Bakanlığına bağlı lise veya dengi okullar 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 58 inci maddesine uygun olarak açılabilir. Gerçek ve tüzelkişiler de aynı amaçla 625 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanunu esaslarına göre özel okullar açabilirler.

Sivil havacılık sahasında meslek elemanı yetiştirmek üzere 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunundaki esaslara uygun olarak yüksekokullar kurulabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kaptan pilotun genel yetki ve sorumlulukları

MADDE 100. — Sorumlu kaptan pilot hava aracının, can ve mal güvenliğini sağlayacak surette sevk ve idaresinden birinci derecede sorumlu olup, olağanüstü durumlarda gereken önlemleri almaya yetkilidir.

Kaptan pilotun idarî yetki ve sorumlulukları

MADDE 101. — Sorumlu kaptan pilot, hava aracında emniyet ve düzenin sağlanması için önlem almaya ve bu amaçla, yolculara, personele ve hava aracında bulunan diğer kişilere emir ve talimat vermeye ve gerektiğinde bunları hava aracından çıkarmaya yetkilidir.

Sorumlu kaptan pilot, uçuş sırasında gerçekleşen doğum ve ölüm olaylarını bir tutanakla saptar ve inilen ilk havaalanında mahallî yetkililere, yurt dışında ise Türk konsolosluğuna bildirir veya bildirilmesini sağlar, yurda dönüşünde ayrıntılı rapor verir.

Sorumlu kaptan pilot Kanun, tüzük veya yönetmelik uyarınca hava aracında uçuş sırasında tutulması veya bulundurulması gereken tüm defter, kayıt ve belgelerin bulundurulmasından ve usulü dairesinde tutulmasından sorumludur.

Kaptan pilotun cezaî yetki ve sorumlulukları

MADDE 102. — Sorumlu kaptan pilot, hava aracında işlenen suç ile ilgili delilleri toplamak ve saklamakla yükümlü olduğu gibi, can ve mal güvenliğini tehdit eden veya gecikilmesinde zarar doğabilecek durumlarda görevliler olaya el koyuncaya kadar gereken soruşturmayı yapmak, yolcuları, personeli ve orada bulunan diğer kişileri, bunların eşyalarını ve yükünü aramak, geçici olarak alıkoymak yetkisine sahiptir. Sorumlu kaptan pilot, bu yetkilerini bizzat veya başkaları aracılığı ile kullanabilir.

Şu kadar ki; kaptan pilot gereken kanunî tedbirlerin alınmasını sağlamak amacı ile durumu en kısa zamanda yetkili makamlara intikal ettirmek ve yurt dışında ise, Türk konsolosluğuna bildirmek veya bildirilmesini sağlamak ve her iki halde de, ayrıntılı bir rapor vermek mecburiyetindedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Özel düzenlemeler

MADDE 103. — Türk sivil hava araçlarıyla faaliyette bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişiler, bu Kanunun hükümlerine aykırı olmamak şartı ile, kaptan pilotun görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyen talimatlar hazırlayabilirler. Ancak, bu gibi talimatlara uyulması kaptan pilotun kanunî kurallar karşısındaki sorumluluğunu etkilemez.

Yolcuların yükümlülükleri

MADDE 104. — Yolcular, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ile bu Kanun hükümlerine; meydan otoritesi ve taşıyanın talimatına uymak zorunda olup, can ve mal güvenliğini ve yolculuğun disiplin ve intizamını bozacak her türlü eylem ve davranıştan kaçınmakla yükümlüdür.

Uluslararası sözleşme hükümleri

MADDE 105. — Bu bölümde yer alan konularda Türkiye'nin de katılmış olduğu 1963 tarihli Tokyo, 1970 tarihli Lahey ve 1971 tarihli Montreal sözleşmeleri hükümleri saklıdır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Havayolu İle Taşımalar

BİRİNCİ BÖLÜM

İç Hat Taşıma Sözleşmeleri

Uygulanacak hükümler

MADDE 106. — Havayolu ile yurt içinde yapılacak taşımalarda; bu Kanunda hüküm bulunmadıkça, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların hükümleri ve bu anlaşmalarda da hüküm bulunmadığı hallerde, Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yolcu taşıma sözleşmesi - bilet

MADDE 107. — Yolcu taşıma sözleşmesinde, taşıyıcı, yolcuya aşağıdaki kayıtları içeren ve uluslararası standartlara uygun olan bir bilet vermekle yükümlüdür;

a) Taşıyıcının adı veya ticaret ünvanı ve adresi,
b) Yolcunun adı ve soyadı,
c) Biletin numarası ile düzenlendiği gün ve yeri,
d) Taşıma ücreti; bilet ücretsiz verilmişse buna dair kayıt,
e) Kalkış, varış ve varsa aktarma yerleri,
f) Taşımanın bu Kanunda gösterilen sorumluluğun sınırlandırılmasına ilişkin hükümlere bağlı olduğu.

Taşıyıcı, yolcuyu biletsiz veya yukarda yazılı kayıtları içeren bir bilet vermeden kabul etmiş ise, taşıma sözleşmesinin varlığı veya geçerliliği etkilenmez, ancak taşıyıcı bu Kanunun sorumluluğu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanamaz.

Bagaj ve kişisel eşya

MADDE 108. — Taşıyıcı; yolcunun bagajlarını ve beraberindeki kişisel eşyasını, taşıma sözleşmesinde belirlenen şartlar dairesinde, ücretsiz olarak taşımaya mecburdur.

Bagaj kuponu

MADDE 109. — Taşıyıcıya teslim edilen her bir parça bagaj için, yolcuya aşağıdaki kayıtları içeren bir bagaj kuponu verilir:

a) Taşıyıcının adı veya ticaret ünvanı ve adresi,
b) Yolcunun adı ve soyadı veya yolcu biletinin tarih ve numarası,
c) Bagaj kuponunun tarih ve numarası,
d) Bagajın ağırlığı,
e) Teslim yeri,
f) Yolcu tarafından özel olarak beyan edildiği takdirde, bagajın içeriği ve değeri,
g) Taşımanın bu Kanunda gösterilen sorumluluğun sınırlandırılmasına ilişkin hükümlere bağlı olduğu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Taşıyıcı; bagajı kuponsuz veya yukarda yazılı kayıtları içeren bir kupon vermeden kabul etmiş ise; taşıma sözleşmesinin varlığı veya geçerliği etkilenmez; ancak taşıyıcı bu Kanunun sorumluluğu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanamaz.

Bagaj kuponu biri yolcuda kalmak ve diğeri bagaja takılmak üzere iki nüsha olarak düzenlenir ve bagajın ibraz edene teslim edileceği kaydını içerir.

Birinci ve ikinci fıkraların hükmü saklı kalmak şartı ile, taşıyıcı bagaj kuponuna konulması gereken bilgilerden yolcu biletinde zaten mevcut bilgileri bagaj kuponuna yazmayabilir veya biletle birleştirmek kaydıyla sadece bir bagaj teşhis kuponu verebilir.

Yük taşıma sözleşmesi - hava yük senedi

MADDE 110. — Yük taşıma sözleşmesinde, taşıyıcı yükletene aşağıdaki kayıtları içeren bir hava yük senedi vermekle yükümlüdür.

a) Hava yük senedinin numarası ile, düzenlendiği gün ve yer,
b) Taşıyıcının adı veya ticaret ünvanı ve adresi,
c) Yükletenin adı, soyadı veya varsa ticaret ünvanı ve adresi,
d) Gönderilenin adı, soyadı veya varsa ticaret ünvanı ve adresi,
e) Kalkış, varış ve varsa aktarma yerleri,
f) Yükün türü, sayısı, miktarı ve ağırlığı,
g) Özel olarak beyan edildiği takdirde değeri,
h) Taşıma ücreti ve ödeme şartları, ücretsiz taşımalarda buna dair kayıt,
i) Gereğinde, yük senedine eklenmesi zorunlu olan belgeler,
j) Taşımanın bu Kanunda gösterilen sorumluluğunun sınırlandırılmasına ilişkin hükümlere bağlı olduğu.

Taşıyıcının, yükü, yük senetsiz veya yukarıda yazılı kayıtları içeren bir yük senedi vermeden kabul etmiş olması, taşıma sözleşmesinin varlığını veya geçerliliğini etkilemez. Ancak taşıyı-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

cı bu Kanunun sorumluluğu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanamaz.

Birden çok parça için, yükletenin isteği üzerine taşıyan her bir parçaya ayrı yük senedi düzenlemekle yükümlüdür.

Hava yük senedi üç nüsha olarak düzenlenir. Birinci nüshaya «Taşıyıcı için» yazılır ve yükleten tarafından imzalanır. İkinci nüshaya «Gönderilen için» yazılır ve taşıyıcı ile yükleten tarafından imzalanır. Üçüncü nüsha, taşıyıcı tarafından imzalanarak, yükün teslim alınmasından sonra, yükletene verilir.

Yükletenin beyanları

MADDE 111. — Yükleten yükle ilgili olarak hava yük senedine yazılacak kayıt ve beyanlar ile yükün gönderilene teslimi için gereken tüm bilgi ve belgelerin tam ve doğru verilmesinden sorumlu olup, bu yüzden taşıyıcının ve üçüncü şahısların uğrayacakları zararları tazmin ile yükümlüdür.

Taşıyıcı personeli ve temsilcilerine kusur isnadı hariç olmak üzere; taşıyıcı, verilen bilgi ve belgelerin doğruluğunu ve yeterliliğini araştırmaya mecbur değildir.

Yük senedinin ispat kuvveti

MADDE 112. — Hava yük senedi, aksi kanıtlanıncaya kadar, sözleşmenin varlığı, şartları ve yükün teslim alındığı hakkında karine teşkil eder.

Hava yük senedinde yükün ağırlığına boyutlarına, ambalajına ve parça sayısına ilişkin kayıtlar aksi ispat edilinceye kadar doğru sayılır; yükün miktarına, hacmine ve bulunduğu hale veya yükün belirgin durumuna ilişkin kayıtlar, ancak yükletenin de katılması ile taşıyıcı tarafından muayene edilmesi ve sonuçların hava yük senedine yazılması şartı ile taşıyıcı aleyhine delil teşkil eder.

Yükletenin tasarruf yetkisi

MADDE 113. — Yükleten, taşıma sözleşmesinden doğan tüm borçlarını yerine getirmek şartı ile; gönderilenin, bir sonraki madde uyarınca hakkını kullanmaya başladığı ana kadar yük üzerinde tam bir tasarruf hakkına sahiptir. Gönderilen, hava yük

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

senedini veya yükü kabulden kaçınırsa veya kendisine gereken ihbarın yapılması mümkün olmaz ise, yükleten tasarruf hakkına tekrar sahip olur.

Yükleten bu hakkını taşıyıcıya veya diğer yükletenlere zarar vermeyecek şekilde kullanmaya mecbur olup, bu tasarruf hakkının kullanılmasından doğan masraflardan sorumludur.

Yükletenin verdiği talimatın yerine getirilmesi mümkün olmaz ise, taşıyıcı, durumu derhal kendisine bildirmekle yükümlüdür.

Taşıyıcı, yükletenin talimatını hava yük senedinin yükletene verilmiş olan nüshasının iadesini istemeden yerine getirirse, bu hava yük senedi nüshasının zilyedinin, bu yüzden uğrayabileceği herhangi bir zarardan, yükletene rücu hakkı saklı kalmak şartı ile sorumlu olur.

Gönderilenen hakları

MADDE 114. — Yükletenin bir önceki madde uyarınca sahip olduğu hakkı kullanmamış olması halinde, gönderilen, yükün varma yerine ulaşması üzerine, sözleşme şartlarına uyması kaydı ile, taşıyıcıdan, yükün kendisine teslimini istemek hakkına sahiptir.

Aksi kararlaştırılmış olmadıkça, yükün varma yerine ulaştığı taşıyıcı tarafından en kısa zamanda gönderilene ihbar edilir.

Taşıyıcı, yükün kayıp olduğunu ikrar ederse veya yük, varması gereken günden itibaren yedi gün geçmiş olmasına rağmen varmamış olursa, gönderilen taşıma sözleşmesinden doğan hakları taşıyıcıya karşı ileri sürmek yetkisine sahip olur.

Hakların kullanılması

MADDE 115. — Yükleten veya gönderilen, taşıma sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmek şartı ile 113 üncü ve 114 üncü maddelerin tanıdığı hakları, müstakilen kendilerinin veya başkalarının adına ileri sürebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yükleten ile gönderilenin ilişkileri

MADDE 116. — 113 üncü, 114 üncü ve 115 inci maddeler yükleten ile gönderilenin ilişkilerini veya haklarını yükleten veya gönderilenden devren kazanmış olan üçüncü kişilerin, karşılıklı ilişkilerini etkilemez.

113 üncü, 114 üncü ve 115 inci maddelerin hükümleri, ancak hava yük senedine konacak açık kayıtlar ile değiştirilebilir.

Ücretsiz taşımalar

MADDE 117. — Taşıyıcının kendi yetkili organınca saptanan kurallarına göre ücretsiz olarak yapacağı yolcu ve yük taşımaları dışında; görev maksadıyla veya özel nedenlerle Türk tescilli hava araçları ile ücretsiz yapılacak yolcu ve yük taşımalarına ilişkin kurallar, Ulaştırma Bakanlığınca yönetmelikle düzenlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Hava Araçları Kullanma Sözleşmeleri

Kira ve Carter sözleşmeleri

MADDE 118. — Uçuş personeli almadan sadece hava aracının kiralanması halinde Borçlar Kanununun ilgili hükümleri, uçuş personeli ile birlikte bir hava aracının tamamının veya bir kısmının yahut muayyen bir mahallinin kiralanması veya Carter Sözleşmesi halinde Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Uluslararası anlaşmaların hükümleri saklıdır.

Yazılı şekil

MADDE 119. — Kira ve Carter sözleşmeleri yazılı şekilde yapılmadıkça muteber değildir.

Kira sözleşmesinin üçüncü kişilere dermeyan edilebilmesi için uçak siciline şerh verilmesi gereklidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DÖRDÜNCÜ KISIM

Taşıma Sözleşmesinden Doğan Sorumluluk

BİRİNCİ BÖLÜM

Sorumluluk Halleri

Yolcunun uğradığı zarardan sorumluluk

MADDE 120. — Yolcunun ölümü veya herhangi bir cismanî zarara uğraması halinde, bu zarara sebebiyet veren kaza hava aracında veya iniş veya biniş sırasında meydana geldiği takdirde, taşıyıcı sorumludur.

Bagaj veya yükün uğradığı zarar

MADDE 121. — Tescil ettirilmiş bagaj veya yükün kaybı veya zarara uğraması halinde, zarara sebebiyet veren olay, havayolu ile taşıma sırasında meydana gelmiş ise zarardan taşıyıcı sorumludur.

Birinci fıkra anlamında havayolu ile taşıma; bagaj veya yükün bir havaalanında veya bir hava aracında veya havaalanı dışına inilmesi halinde o yerde taşıyıcının muhafaza ve nezareti altında bulundukları süreyi kapsar. Yük için Türk Ticaret Kanununun 781 inci madde hükmü uygulanır.

Havayolu ile taşıma müddeti, bir havaalanı dışında olmak üzere karada, denizde veya iç sularda yapılan taşımayı içine almaz. Belirtilen taşımalar havayolu taşıma sözleşmesinin ifası zımnında yükleme, teslim veya aktarma amacıyla yapılmış ise meydana gelen her türlü zarar, aksi sabit olmadıkça havayolu ile taşıma süresinde meydana gelmiş kabul olunur.

Gecikmeden doğan zarar

MADDE 122. — Taşıyıcı, havayolu ile yolcu, bagaj veya yükün taşınmasındaki gecikmeden doğan zarardan sorumludur.

Taşıyıcının sorumluluktan kurtulması

MADDE 123. — Taşıyıcı, kendisinin ve adamlarının zararı önlemek için gerekli olan bütün tedbirleri aldıklarını veya bu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tedbirleri alma olanağı bulunmadığını ispatlarsa sorumlu değildir.

Sorumluluğun sınırlandırılması

MADDE 124. — Taşıyıcının sorumluluğunun sınırlandırılması, 12 Ekim 1929 tarihinde Varşova'da imzalanan ve Uluslararası Hava Taşımalarına İlişkin Bazı Kuralların Birleştirilmesi Hakkındaki Sözleşme ve bu Sözleşmeyi değiştiren Türkiye'nin katıldığı sözleşme ve protokollerin hükümlerine göre tayin olunur.

Taşıyıcı, birinci fıkrada anılan sözleşme ve protokoller ile öngörülmüş bulunan sınırların yükseltilmesine ilişkin özel anlaşmalar yapmak veya bu nitelikteki anlaşmalara katılmak yetkisini haizdir.

Para kıymetinin değişmesi halinde, birinci fıkrada öngörülen sorumluluk sınırlarının yeniden belirlenmesine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Geçersiz sayılan hükümler

MADDE 125. — Taşıyıcının sorumluluğunu tamamen veya kısmen kaldıran veya 124 üncü maddede sözü geçen Sözleşme veya onu değiştiren protokolde belirtilmiş olan sorumluluk sınırını indirmeyi amaçlayan her şart hükümsüzdür. Bu şartların hükümsüzlüğü taşıma sözleşmesinin de hükümsüzlüğünü icabettirmez.

Şu kadar ki, yükün niteliği, özürü veya gizli ayıbından doğacak zararları düzenleyen hükümlere birinci fıkra uygulanmaz.

Sınırsız sorumluluk

MADDE 126. — Zararın, taşıyıcının veya adamlarının zarar vermek kastı ile veya zararın doğması ihtimali olduğunu bilerek dikkatsizce yaptıkları bir hareket veya ihmal sonucunda meydana geldiği ispat edildiği takdirde; bu Kanunda öngörülen sorumluluk sınırları uygulanmaz. Ancak, taşıyıcının işçileri veya temsilcileri gibi yardımcı kişilerinin meydana getirdiği sınırsız sorumluluk talebine mevzu olan zarar hakkında Borçlar Kanununun 55 inci madde hükümleri saklıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Taşıyıcının adamları

MADDE 127. — Bu Kanunda öngörülen bir zarardan dolayı, taşıyıcının adamları aleyhine dava açıldığı takdirde; taşıyıcının adamı kendi görevi çerçevesinde hareket ettiğini ispat ederse, taşıyıcının bu Kanuna göre yararlanabileceği hususlardan istifade etmeye hak kazanır.

Bu gibi hallerde taşıyıcıdan ve taşıyıcının adamlarından alınabilecek tazminatın toplam miktarı, bahse konu sınırları aşamaz.

Hasarın ihbarı

MADDE 128. — Yolcu bagajının veya yükün, bunları teslim almaya yetkili kişi tarafından itiraz edilmeden kabulü, taşıma belgesine uygun olarak ve iyi durumda teslim edildiklerine karine teşkil eder.

Hasar halinde, teslim almaya yetkili kişi tarafından hasarın öğrenilmesinde derhal ve teslimlerinden itibaren yolcu bagajı için en geç yedi gün içinde ve yük için en geç ondört gün içinde taşıyana ihbarda bulunulması gerekir. Gecikme halinde ihbar, bagajın veya yükün tesliminden itibaren en geç yirmibir gün içinde yapılmalıdır.

İhbarın yazılı olarak veya durumun taşıma belgesinin üstünde gösterilmesi sureti ile yapılması gerekir.

İkinci fıkrada belirtilen sürelere uyulmaması halinde; hileli davranması hali hariç, taşıyıcı aleyhine dava açılamaz.

Birden çok taşıyıcı tarafından yapılan taşımalar

MADDE 129. — Taşımanın birbiri ardınca değişik taşıyıcılar tarafından yapılması halinde; yolcu, bagaj veya yükü kabul etmiş olan her taşıyıcı, bu Kanun hükümlerine tabi olur ve taşımanın kendi denetiminde yapılan bölümü ile ilgili olduğu ölçüde, taşıma sözleşmesinin taraflarından biri sayılır.

Böyle bir taşıma halinde; ilk taşıyıcı, taşımanın tümü için sorumluluğu açıkça yüklenmiş olmadıkça, yolcu veya yük sahipleri, sadece kaza veya gecikmenin meydana geldiği taşımayı yapan taşıyıcıya karşı talep hakkına sahip olabilirler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bagaj veya yük taşımalarında yolcu veya göndericinin ilk taşıyıcıya, yolcu veya teslim almaya yetkili alıcının ise son taşıyıcıya karşı talepte bulunma hakları vardır. Ayrıca, bunlardan herbiri zararın, ziyanın veya gecikmenin meydana geldiği taşımayı yapan taşıyıcıya karşı da talepte bulunabilirler. Bu taşıyıcılar, yolcu, gönderici ve alıcıya karşı müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Karma taşımalar

MADDE 130. — Kısmen havayolu, kısmen de başka herhangi bir suretle yapılan birleşik taşımalar halinde, bu Kanun hükümleri sadece havayolu ile yapılan taşıma kısmına uygulanır.

Birleşik taşıma hallerinde taraflar, taşıma belgelerine taşımanın havayolu ile yapılmayan kısımlarına ilişkin hükümler koyabilirler.

Dava açma süresi

MADDE 131. — Sorumluluğa ilişkin dava, hava aracının varma yerine geldiği veya gelmesi gerektiği tarihten veya taşımanın durduğu tarihten itibaren iki yıl içinde açılmazsa tazminat talep hakkı düşer. Ancak, ondördüncü madde gereğince rapor tanzimi gereken hallerde, iki yıllık süre ondördüncü madde gereğince Resmî Gazete ile yapılacak duyuru tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Sigorta yükümlülüğü

MADDE 132. — Yurt içi veya yurt dışı yolcu, yük ve posta taşımaları yapmaya yetkili kılınan taşıyıcılar, taşıma sözleşmelerinden doğabilecek zararlardan dolayı tazminat taleplerinin teminatı olmak üzere, asgarî 124 üncü madde esaslarına göre saptanan sorumluluk sınırları içerisinde malî mesuliyet sigortaları yaptırmakla yükümlüdürler.

Sigorta, taşıyıcının adamlarının bu Kanunda öngörülen sorumluluğunu da kapsar.

Yurt içi veya yurt dışı taşıma yapan taşıyıcıların yaptıracakları sigorta ve teminat şartları; uluslararası standartları göz-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

önünde bulundurularak ve Ulaştırma Bakanlığı'nın görüşü de alınarak Ticaret Bakanlığınca onaylanır.

Bu maddede belirtilen sigorta yükümlülüğü yerine getirilmeyen hava araçları Ulaştırma Bakanlığınca uçuştan men edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Üçüncü Kişilere Karşı Sorumluluk

İşletenin tanımı

MADDE 133. — İşleten, sivil hava aracını kendi adına bizzat kullanan veya yardımcıları marifeti ile kullanılmasını sağlayan gerçek veya tüzelkişilerdir.

Bir sivil hava aracının kullanma hakkı doğrudan veya dolaylı olarak kendisinden elde edilmiş gerçek veya tüzelkişi, seferlerin kontrolünü elinde tutmakta ise, bu kişi işleten sayılır.

Hava aracı maliki olarak sicile tescil edilmiş bulunan gerçek veya tüzelkişi, aksini ispat etmedikçe işleten sayılır.

İşletenin sorumluluğu

MADDE 134. — Sivil hava aracının üçüncü kişilere verdiği zarardan, sivil hava aracının işleteni sorumludur.

İşletenin rızası olmaksızın kullanma

MADDE 135. — Sivil hava aracının, işletenin rızası dışında kullanılması halinde, işleten bunda bir kusuru bulunmadığını ispat edemediği takdirde, doğacak zarardan kullanan ile birlikte müteselsilen sorumlu olur.

Müteselsil sorumluluk

MADDE 136. — İki veya daha fazla sivil hava aracının birlikte sebebiyet verdikleri zararlarda, her hava aracının işleteni, müteselsilen sorumlu olur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Müterafık kusur

MADDE 137. — İşleten, zararın doğmasına veya artmasına, zarara uğrayanın veya adamlarının kusurlu davranışlarının yol açtığını ispat ettiği takdirde, tazminat borcundan tamamen veya kısmen kurtulur.

Üçüncü şahıslara verilecek zarara karşı Sigorta yükümlülüğü

MADDE 138. — Türk hava sahasında uçuş yapacak Türk ve yabancı sivil hava araçları için; üçüncü şahıslara verilecek zararın teminatı olarak işleten tarafından malî mesuliyet sigortası yaptırılması zorunludur.

Bu maddede belirtilen sigorta yükümlülüğü yerine getirilmeyen hava taşıt araçları Ulaştırma Bakanlığınca uçuştan men edilir.

Ek sigorta yükümlülüğü

MADDE 139. — Uluslararası hatlarda işletilecek Türk sivil hava araçlarını gerektiğinde tabi olacakları ek sigorta veya teminat şartlarını saptamaya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar uyarınca Ulaştırma Bakanlığı yetkilidir.

Üçüncü şahıslara verilecek zarara karşı Sigorta şartlarının tespiti

MADDE 140. — Üçüncü şahıslara karşı verilecek zararın teminatı olarak işleten tarafından yapılacak malî mesuliyet sigortasının şartları uluslararası standartlar göz önünde bulundurularak Ticaret ve Ulaştırma Bakanlıklarınca müştereken tespit edilir.

BEŞİNCİ KISIM

Ceza Hükümleri

Hürriyeti bağlayıcı cezayı ve para cezasını gerektiren davranışlar

MADDE 141. — Bu Kanunun 7, 36, 91, 92 ve 94 üncü maddeleri ile 93 üncü maddenin (b), (c), (e) ve (g) bentlerine aykırı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

davranışta bulunanlar, dört aydan iki yıla kadar hapis ve otuzbin liradan üçyüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

MADDE 142. — Bu Kanunun 31 ve 32 nci maddeleri ile 9 uncu maddesinin birinci fıkrası ve 93 üncü maddesinin (a), (d), (f) ve (h) bentlerine aykırı davranışta bulunanlar, iki aydan bir yıla kadar hapis ve beşbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Para cezasını gerektiren davranışlar

MADDE 143. — Bu Kanunun 11, 18, 19, 26, 28, 29, 47, 54, 58 ve 89 uncu maddeleri ile 9 uncu maddesinin 3, 95 inci maddesinin 1 ve 102 inci maddesinin 2 nci fıkrasına aykırı davranışta bulunanlar onbin liradan yüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanunun 18 ve 19 uncu maddesine aykırı davranışlarda, birinci fıkradaki ağır para cezası ile birlikte, bu davranış sonucu elde edilen paranın müsaderesine de hükmolunur.

MADDE 144. — Bu Kanunun 23, 24 ve 25 inci maddeleri ile 57 nci maddesinin son fıkrasına aykırı davranışta bulunanlar; beşbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanunun 25 inci maddesine aykırı davranışlarda, birinci fıkradaki ağır para cezası ile birlikte, aykırı davranış sonucu elde edilen paranın müsaderesine de hükmolunur.

Ulaştırma Bakanlığının alacağı önlemlere uymayanlara verilecek ceza

MADDE 145. — Yukarıdaki maddeler dışında kalıp da Ulaştırma Bakanlığının sivil havacılığı düzenlemek maksadıyla alacağı önlemlere uymayanlara, beşbin liradan yirmibeşbin liraya kadar ağır para cezası verilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ALTINCI KISIM

Çeşitli Hükümler

Cebri icra

MADDE 146. — Sivil hava araçları cebrî icra yönünden 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun hükümlerine tabi olup, anılan Kanunun 26 ncı maddesi bu Kanun bakımından sivil hava araçlarını da kapsar.

İstatistikî bilgiler

MADDE 147. — Türk sivil hava araçlarının malikleri ve işletenleri, işletmeleri ile ilgili yıllık faaliyet programlarını ve yıl sonu faaliyet raporlarını Ulaştırma Bakanlığına vermeye mecburdurlar.

Bu istatistikî bilgilerin kapsamı ve veriliş zamanları Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Tüzük ve yönetmelikler

MADDE 148. — Bu Kanunda belirtilen tüzük ve yönetmelikler bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde hazırlanır ve Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulur.

YEDİNCİ KISIM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 149. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 150. — Bu Kanun hükümlerini bakanlar Kurulu yürütür.

18.10.1983

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.3. GENEL UÇAK İŞLETME YÖNETMELİĞİ (SHY - 6B)

— — — — — — — — — —

RG., 14.6.1984, Sayı: 18431

— — — — — — — — — —

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.3. GENEL UÇAK İŞLETME YÖNETMELİĞİ (SHY—6B)

R.G., 14.6.1984, Sayı 18431

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1. — Bu yönetmeliğin amacı, Türkiye hava sahası içinde veya Türkiye ile yabancı ülkeler arasında, ücret karşılığı olmaksızın ve ticarî amaç taşımayan, hertürlü hava aracını kullanarak uçuş yapan genel uçak işletmelerinin faaliyetlerini düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2. — Bu Yönetmelik, genel uçak işletmeciliği yapmak için, izin ve işletme ruhsatı almak üzere başvuracak gerçek ve tüzel kişilerde aranacak şartları, izin ve işletme ruhsatı verilmesine ait esasları ve bu işletmelerin faaliyetlerinde uymak zorunda bulunduğu usul ve standartları kapsar.

Tanımlar

Madde 3. — Bu yönetmelik kapsamında bulunan deyimlerin açıklamaları aşağıda belirtilmiştir.

a. «Genel Havacılık» deyimi, Ticarî hava taşımacılığı dışında kalan diğer sivil havacılık faaliyetlerini,

b. «Genel uçaklar işleticisi» deyimi bu yönetmelik kapsamı içinde genel havacılık faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişileri,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c. «Havadan ziraî mücadele» deyimi, zirai maksatla havadan ilaç, kimyevi madde ve tohum gibi maddeleri atmak için yapılan uçuş faaliyetlerini,

d. «Bakanlık» deyimi, Ulaştırma Bakanlığı ve onun adına görev icra eden ünitesini,

e. «Hava aracı» deyimi havalanabilen ve havada seyredilme kabiliyetine sahip her türlü aracını,

f. «Uçak» deyimi, havadan ağır, motor gücü ile seyreden, kara, deniz ve veya kara ve denize inip kalkabilen hava aracını.

g. «Küçük uçak» deyimi, uçağın uçuş el kitabında belirtilen azami ağırlığı 5700 kg. dan az olan uçakları,

h. «Helikopter» deyimi, belirli bir piste ihtiyaç göstermeksizin karada ve denizde bir noktaya inen ve kalkan, motor gücü ile seyreden, havadan ağır hava aracını,

i. «Tehlike» (Emercensi) deyimi, uçuş halindeki bir hava aracında uçuş emniyetine etki edebilecek herhangi bir durumu,

j. «Havaalanı» karada ve su üzerinde hava aracının kalkması ve inmesi için özel olarak hazırlanmış, hava aracının bakım ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına, yük ve yolcu alınmasına ve verilmesine elverişli tesisleri bulunan yerleri,

j. «Yedek Havaalanı» inilmesi tasarlanan havaalanına inis yapmanın uygun olmaması halinde, uçuşun yöneltileceği uçuş planında belirtilen hava alanıdır. Uçağın kalktığı hava alanı da yedek hava alanı olabilir.

k. «Uçuş ekibi» deyimi, bir uçağın uçurulması için gerekli pilot seyrüseferci ve uçuş teknisyenlerini,

l. «Sorumlu Kaptan Pilot» deyimi, uçuş süresince uçağın her türlü harekatından sorumlu bulunan Kaptan Pilot statüsünde ve belirli ehliyete sahip pilotu,

m. «Uçuş görev süresi» deyimi, icra edilen bir sefer veya seferler zincirinde yapılan toplam uçuş saatine, 1 saatlik hazırlık ve görev sonu zamanının ilavesi ile bulunan süreyi,

o. «Uçuş süresi» uçağın taksiye başlaması ile motorlarını durdurduğu ana kadar geçen süreyi,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

p. «İstirahat süresi» uçuş ekibinin bir uçuştan sonra uçaktan indiği saatten 15 dakika sonra başlayan ve ikinci bir uçuş için uçağa girişten 45 dakika öncesine kadar geçen süreyi,

r. «Görerek uçuş şartları» bir uçuşun görüş mesafesi, buluttan uzaklık ve tavan olarak belirtilen asgari şartlara eşit veya onlardan daha iyi meteorolojik şartlarda yapılmasına imkan veren uçuş şartlarını,

s. «Aletle uçuş şartları» bir uçuşun görerek uçuş şartlarından daha kötü olan hava durumu içinde, aletler yardımı ile yapılmasını gerektiren uçuş şartlarını,

t. «Gece şartları» güneş yuvarlağının ufuk hattının akşam 6° altındaki battığı zamanla, sabah 6° altında doğduğu zaman arasındaki süredir. Genel bir ifade ile gün batımından 30 dakika sonrası ile gündoğumunun 30 dakika öncesi arasındaki zamanı,

u. «Gündüz şartları» güneş yuvarlağının ufuk hattından sabah 6° altında doğduğu zamanla, akşam 6° altında battığı zaman arasındaki süredir. Genel bir ifade ile gündoğumundan 30 dakika öncesi ile günbatımdan 30 dakika sonrası arasındaki zamanı,

v. «Uçuş Planı» işletici tarafından planlanan bir uçuşun; zaman, yol, meydan, iniş ve kalkışına ait bilgileri içeren ve hava trafik ünitelerine verilen bir planı,

y. «Seyir yüksekliği» bir uçuşun herhangi bir bölümünde uçağın uçacağı yüksekliği,

z. «Azami ağırlık» uçağın işletme el kitabında uçmasına yetki verilen yakıt ve her türlü yükü içeren azami toplam ağırlığı,

x. «Pist görüş mesafesi» iniş yapılan pist başında; pist merkez çizgisi başı veya pistbaşı ışıklarının, pilot tarafından görülebileceği mesafeyi ifade eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İKİNCİ KISIM

İşletme İzni ile İlgili İşlemler

BİRİNCİ BÖLÜM

Ön İzin ve İşletme Ruhsatı

Ön İzin Talebi

Madde 4 — İşletmeci, genel uçak işletme faaliyet sahası ile ilgili tüm bilgileri kapsayan ön izin talep dosyasını, Bakanlığa gönderir. Bu dosyada bulunması gerekli bilgiler EK - 1'de açıklanmıştır.

Ön İzin Talebinin İncelenmesi

Madde 5 — İşletme talebi, Ticari hava taşımacılığı yönetmeliği ikinci kısım, ikinci bölümde belirtilen esaslara göre incelenir ve karara bağlanır. İnceleme neticesi en geç 30 gün içinde, talep edene bildirilir.

Koordinasyon

Madde 6 — Ön izin talebinde açıklanan hususlardan lüzum görülenler, Bakanlıkça diğer ilgili Bakanlık, Genelkurmay Başkanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı ile koordine edilerek alınan sonuçlar incelemede dikkate alınır.

Ön İzin Verilmesi

Madde 7 — Talebin uygun görülmesi halinde, Bakanlıkça ön izin verilir. Ön izin, işletme ruhsatı için bir taahhüt mahiyeti taşımaz. Bu izin işleticinin belirtilen tüm hazırlıklarını tamamlaması ve belgelemesi için gerekli işlemlere başlanılmasını ifade eder.

İşletme Ruhsatı Talebi

Madde 8 — İşletmeci ön izin dosyasında belirtilen tüm hazırlık çalışmalarını tamamladıktan ve bunları belgeledikten sonra İşletme Ruhsatına esas teşkil edecek bir dosyayı Bakanlığa

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

gönderir. Bu dosyada bulunması gerekli bilgiler EK - 2'de açıklanmıştır.

Bu dosya İnceleme Komisyonu tarafından tetkik edilerek karara bağlanır. Netice engeç 60 gün içinde ilgiliye bildirilir.

İşletme Ruhsatı

Madde 9 — İşletmeci talebinin uygun görülmesi halinde, Bakanlık örneği EK - 3'de gösterilen bir işletme ruhsatını işleticiye verir.

Taleplerin İnceleme Esasları

Madde 10 — İşletmecinin talepleri, Bakanlıkça aşağıda belirtilen faktörler dikkate alınarak incelenir ve karara bağlanır.

a. İşleticinin üçüncü bölümde açıklanan genel standartları karşılama durumu.

b. İşletme ile ilgili belge ve bilgilerin yeterliliği.

c. Talep edilen işletmenin ülke ekonomisine ve sosyal ihtiyaçlarına, gerçek ve tüzel kişilerin hizmetlerinin geliştirilmesine ve genel sivil havacılığa katkı derecesi.

İKİNCİ BÖLÜM

İşletmecide Aranacak Genel Nitelikler

Organizasyon

Madde 11 — İşletmeci, faaliyet göstereceği sahanın mahiyetine büyüklüğüne işletme cinslerine ve diğer çeşitli özelliklerine göre, yeterli bir organizasyon kurmaya ve bu organizasyonu işletme süresince muhafaza etmeye mecburdur.

Kurucu ve Yönetici Üyeler

Madde 12 — İşletmecinin gerçek veya tüzel kişi kurucu ortakları ile tüzel kişiliğini temsile yöneticilerinin 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 18. maddesinde belirtilen suçlardan hüküm giymemiş olmaları gerekir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Mali Güç

Madde 13 — İşletmenin maksadı, cinsi, niteliği ve çapına bağlı olarak, İşletmecinin hava aracı satın almasını bakım, yedek parça giderlerini, personel masraflarını karşılayacak kadar yeterli bir mali güce sahip olması mecburidir.

Hava Araçlarının Tescili

Madde 14 — İşletmeci, kullanacağı hava araçlarını işletmeye başlamadan önce, SHY-7 yönetmeliği esaslarına göre Türk siciline tescil ettirmek zorundadır.

Sigorta Yükümlülüğü

Madde 15 — İşletmeci, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 124, 132, 134, 139, 140'ncı maddeleri ve buna istinaden çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenen esaslar içinde öngörülen şekilde sigorta işlerini tamamlamakla yükümlüdür.

Sigorta yükümlülüğünü yerine getirilmeyen hava araçları Bakanlıkça uçuştan men edilir.

İşletme Teçhizatı

Madde 16 — İşletmeci, kullanacağı hava araçlarının işletme faaliyeti için gerekli olan araç, gereç ve teçhizatı temin etmek ve sürekli olarak faal tutmaktan sorumludur.

İşletme faaliyetini bir anlaşma ile diğer kurum ve kuruluşlara yaptıran işletici, bu teçhizatı temin etmek zorunda değildir.

Lisanslı Personel Temini

Madde 17 — İşletmeci, SHY - 1 Yönetmelik esaslarına göre geçerli lisanslı ve sertifikalı uçuş ekibi ve uçak bakım personeli temin eder.

Uçuş İşletme Talimatı

Madde 18 — İşletmeci, faaliyet maksadına uygun ve esasları EK - 4'de açıklanan işletme talimatını hazırlar, Bakanlık oluruna sunar ve uygular.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İşletmeci ayrıca, bu talimatlardan birer nüsha uçuş ekibine verir.

Uçak Bakım Talimatı

Madde 19 — İşletmeci, uçaklarının bakım ve onarımları ile ilgili her türlü faaliyeti ve uygulanacak sistem ve usulleri belirleyen ve esasları EK-5'de açıklanan bir uçak bakım talimatını hazırlar, Bakanlık olur'una sunar ve uygulamasını sağlar.

Ayrıca, İşletmeci bu talimatın birer nüshasını ilgili bakım personeline verir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Genel Uçak İşletme Faaliyet Sahaları

Gerçek Kişi İşletmeleri

Madde 20 — Türk vatandaşı bir şahsın kendi özel ihtiyaçlarında kullanmak maksadıyla yapmış olduğu işletmedir.

Bu işletme sahibi, yönetmelikte belirtilen kural, esas ve usullere riayet etmek ve uygulamak şartı ile ücret almaksızın yolcu ve yük taşıma yetkisine sahip olur.

Tüzel Kişi İşletmeleri

Madde 21 — Tüzel kişiliğe sahip özel ve kamu kuruluşlarının kendi faaliyetleri ile ilgili hizmetlerde kullanmak maksadıyla yapmış olduğu işletmelerdir.

Bu işletmelere, yönetmelikte belirtilen kural, esas ve usullere riayet etmek ve uygulamak şartı ile ücret almaksızın yolcu ve yük taşıma ve özel uçuşlar yapma yetkisi verilir. Özel uçuşlar için, yetkili ve ilgili makamlardan önceden yazılı izin alınması mecburidir.

Sosyal, Sportif ve Uçuş Eğitimi İşletmeleri

Madde 22 — Tüzel Kişiliğe sahip, kanunla kurulmuş sosyal amaçlı kuruluşların ücret almaksızın yolcu ve yük taşıması, genç-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

liğin havacılığa teşvik edilmesi, sportif amaçla uçurulması ve uçuş eğitimi yaptırılması gibi faaliyetlerde bulunan işletmelerdir.

Eğitim faaliyet sahasında işletme yapacak kurumlara işletme ruhsatı verilmesi için, bu Yönetmeliğin 2'nci Kısım 2'nci Bölümü'nde belirtilen genel niteliklere ilaveten aşağıda açıklanan özel şartlar ayrıca aranır.

a. Eğitim için uygun hava araçları,
b. Yeterli sayı ve tecrübeye sahip uçuş öğretmenleri,
c. Eğitim yapmaya elverişli tesisler,
d. Eğitim ve öğretim kolaylıkları,
e. Eğitim, plan, programı ve ders notları,
f. Eğitim ve kontrol teşkilatı,
g. Öğretim üyeleri ve öğrenciler için sosyal tesis ve kolaylıklar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Genel Esaslar

Uygulama Esasları

Madde 23 — Genel uçak işletme ruhsatına sahip işletmeci, işletme ruhsatında belirtilen faaliyetleri bu Yönetmelik esaslarına göre yürütmekle yükümlüdür.

Uluslararası Kaidelere Uyma

Madde 24 — Uluslararası uçuşlarda, uçulan ülkelerin sivil havacılık kanun, kural, usul ve esaslarını yerine getirmekten kaptan pilot sorumludur.

Kaptan pilotun hatalarından meydana gelecek kusur ve ziyanlar işletmecinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Olayların Rapor Edilmesi

Madde 25 — Türk Sivil Havacılık Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmeliklere göre; ihlal ve tehlikeli görülen olaylar ile uçağın kaza geçirmesi, hasara uğraması, ölüm

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ve ağır yaralanma gibi hadiseler uçağın kaptan pilotu tarafından zaman kaybedilmeksizin ilgili makamlara bildirilir.

Yasaklar

Madde 26 — Silah, cephane, her nevi harp malzemesi, patlayıcı, yanıcı, tahrip edici ve aşındırıcı maddeler, zehirligaz, nükleer yakıt, radyoaktif madde gibi can ve mal güvenliği yönünden tehlikeli sayılan maddelerin, bu Yönetmelik kapsamına giren işletmeciler tarafından taşınması kesin olarak yasaktır.

Arama kurtarma bilgileri

MADDE 27. — Uçulacak hava sahalardaki arama ve kurtarma hizmetleri ile ilgili temel bilgileri uçakta bulundurmaktan kaptan pilot sorumludur.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Uçuş Harekatı Usul ve Esasları

Uçuş kolaylıkları

MADDE 28. — Kaptan pilot, uçulacak kara veya deniz sahalarının bu sahalarda mevcut seyrüsefer ve haberleşme kolaylıkları, meteorolojik şartlar ve diğer kolaylıkların emniyetli bir uçuş için yeterli olduğuna emin olmadıkça uçuşu başlatamaz.

Havaalanı işletme limitleri

MADDE 29. — Kaptan pilot, bir havalanında veya bir havaalanına, Meydan İşletme Müessesesi tarafından, bu havalanı için tespit edilen havaalanı işletme limitlerinin altındaki şartlarda uçuş yapamaz.

Emniyet tedbirleri

Madde 30 — Kaptan Pilot, aşağıda belirtilen tehlike (emercensi) teçhizatının yerlerine nasıl kullanılacağını ekip personeline ve yolculara öğretmekle yükümlüdür.

a. Emniyet kemerlerinin kullanılması,

b. Tehlike (Emercensi) çıkış kapılarının yerleri,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c. Can yeleklerinin yeri ve kullanımı,
d. Oksijen teçhizatının yerleri ve kullanımı,
e. Diğer tehlike (emercensi) teçhizatının yerleri ve kullanımı.

Uçuş Öncesi Kontroller

Madde 31 — Kaptan pilot tarafından aşağıda belirtilen uçuşa hazırlık çalışmaları tamamlanmadan uçuşa başlanamaz.

a. Uçağın uçuşa elverişli ve tescilli bulunduğunun ve sertifikalarının uçmakta olduğunun tespit edilmesi,

b. Uçağın görev ve uçuş şartları göz önünde tutularak, alet, teçhizat ve diğer sistemlerinin tam ve faal bulunduğunun kontrolu,

c. Uçak bakımlarının yeterli bir seviyede yapıldığının ve bu bakımların yetkili bir teknisyen tarafından kontrol edilerek uçağın uçuşa elverişli bulunduğu,

d. Uçuş şartları dikkate alınarak, uçağın ağırlık ve yüklemesinin uçak performansına uygun olarak yapıldığının kontrolu,

e. Uçağın uçuş el kitabında belirtilen uçak işletme limitlerinin aşılmadığının kontrolu.

Meteoroloji Bilgileri

Madde 32 — Kaptan pilot, yapılacak uçuş ile ilgili olan memeteoroloji bilgilerini ilgili birimlerden almak ve bunları uçuşa başlamadan önce değerlendirmek zorundadır.

Bu bilgiler genel olarak şunları kapsar:

a. Uçuş bölgesindeki genel hava durumu,

b. Kalkış, iniş ve yedek havaalanı ile yolboyunun son rasat bilgileri,

c. İleri saatler için hava durumu tahminleri,

d. Kötü hava şartları nedeniyle uçuşun tamamlanmaması ihtimali varsa, uçuş planında değişiklik yapmaya yarayacak diğer meteoroloji bilgileri .

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Görerek uçuş kurullarına göre uçuş

MADDE 33. — Görerek uçuş kurallarına göre yapılacak bir uçuş için mevcut hava şartları ve tahminleri, uçuşun yol boyunca görerek uçuş şartlarına göre yapılabileceğini göstermedikçe uçuşa başlanamaz.

Kötü hava şartları ve tehlikeli Durumların rapor edilmesi

MADDE 34. — Diğer uçakların uçuş emniyetini olumsuz yönde etkileyecek kötü hava şartları ve diğer tehlikeli durum ile karşılaşan pilotlar, temas edebileceği uçaklara ve hava trafik ünitelerine durumu bildirir.

Aletle uçuş kurallarına göre uçuş

MADDE 35. — Bir yedek havaalanı gösterilerek yapılması planlanan seferler için, uçuş öncesi alınan tüm bilgiler tahmini varış zamanında meydan şartlarının limit üstü bulunduğunu teyid etmedikçe, aletle uçuş kurallarına göre uçuşa başlanamaz. Ayrıca, yedek havaalanının da limit üstü hava şartlarına sahip olması gereklidir.

Bir yedek havaalanı göstermeksizin aletle uçuş kurallarına göre yapılması planlanan uçuşa, aşağıda belirtilen hususlar mevcut olmadıkça başlanamaz.

a. Gidilecek havaalanının standart alet yaklaşma usul ve kaidelerinin tespit edilmiş olması,

b. Uçuş öncesi mevcut meteorolojik bilgilerin, tahmini varış zamanından iki saat öncesinden iki saat sonrasına kadar geçecek süre içinde aşağıda belirtilen meteorolojik şartların mevcut olması.

(1) Bulut tavanının, aletle yaklaşma kaideleri limitlerinden en az 300 m. daha yüksek bulunması,

(2) Görüş mesafesinin, aletle yaklaşma limitlerinden en az 4 km. daha fazla veya görüşün 5,5 km. olması.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İşletme Limitleri Altında Uçuş

Madde 36 — İniş yapılacak havaalanında ve en az bir yedek havaalanında meteorolojik şartların havaalanı işletme limitlerinin altına düştüğünün öğrenilmesi halinde, bu havaalanına uçuşa devam edilemez.

Tehlikeli (Emercensi) durumlar hariç, inilecek havaalanında meteorolojik şartların havaalanı işletme limitlerinin altına düştüğünün öğrenilmesi halinde bu havaalanına iniş için yaklaşmaya devam edilmez.

Yakıt ve Yağ İkmali

Madde 37 — Muhtemel gecikmeler ve hava şartlarındaki değişiklikler hesaba katılarak uçuşun emniyetle tamamlanması için yeterli miktarda yakıt ve yağ uçağa ikmal edilmedikçe ve ilaveten aşağıda belirtilen özel şartlar yerine getirilmedikçe uçuşa başlanamaz.

a. Aletle uçuş şartlarında ve yedek arzu edilmediği zamanlarda uçağın uçuşu planlanan havaalanına uçurulabilmesine ve ondan sonra da 45 dakikalık ilave uçuş yapmasına kafi gelecek kadar yakıt ve yağ ikmali.

Oksijen ikmali

Madde 38. — Kaptan pilot, oksijen yetersizliğinin uçuş ekibinin düşünme yeteneğine ve yolculara zararlı etki edecek şartlarda uçulacak süre için, uçakta yeterli miktarda teneffüs oksijenin bulundurulmasından ve gereğinde kullanılmasının sağlanılmasından sorumludur.

Tehlikeli (Emercensi) Tedbirleri

Madde 39. — Uçuş esnasında karşılaşılması muhtemel (tehlikeli emercensi) durumlara karşı alınacak tedbirlerin personel ve yolcular tarafından bilindiğinden kaptan pilot emin olur.

Uçuş ekibinin uçabilirliği

Madde 40. — Kaptan pilot, uçuş ekibinden herhangi birinin hasta, yaralanma, yorgunluk, alkol veya ilaç etkisi ile gö-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

revini yerine getiremeyecek ise, uçuşu başlatamaz.

Uçuş ekibinden birisinin, uçuş esnasında görevini icra edemeyecek derecede hastalanması, oksijensiz kalması ve yorgun olması halinde en yakın uygun havaalanına iniş yapılır.

Uçuş ekibinin görev yeri

Madde 41. — Uçuş ekibi, kalkış ve inişlerde pilot kabinindeki yerlerinde bulunacaklardır. Ancak, yol boyunca yapılan düz uçuşlarda uçuş ekibi zaruri ihtiyaç ve görev icabı olarak yerinden kısa bir süre ayrılabilir.

Emniyet kemerleri

Madde 42. — Uçuş ekibi görev mahallinde koltuk kemerlerini devamlı olarak, iniş ve kalkış esnasında ise koltuk ve omuz kemerlerini bağlı tutar.

Havaalanı alçalma planları

Madde 43. — Aletle uçuş şartlarına uygun olarak işletilen havaalanlarının alçalma planları ve usullerinin yetkili makam tarafından onaylanmış olması mecburidir. Bütün Kaptan Pilotlar, bu alçalma planları ve usullerini aynen uygulamakla yükümlüdürler.

Taksi yapma yetkisi

Madde 44. — Uçağı yöneten personel aşağıda açıklanan şartları karşılamak kaydı ile havaalanı park sahaları ve taksi yollarında uçağı rule yaptırabilirler.

a. Uçağın sahibi veya işleticisi tarafından tam yetkili kılınması,

b. Taksi yapabilecek derecede bilgi ve tecrübeye sahip olması,

c. Uçağın haberleşme teçhizatını kullanmada tecrübe ve bilgi sahibi olması,

d. Ruleye başlamadan önce havaalanı yetkilisinden müsaade alınması.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BEŞİNCİ KISIM

Uçak Performansı İşletme Limitleri

Uçakların işletilmesi

Madde 45. — İşletici, bünyesinde bulunan uçakları, aşağıda açıklanan hususlara uygun olarak işletir:

a. Uçakların çuşa elverişlilik sertifikasında belirtilen şartlar,

b. Uçakların uçuş el kitabında belirtilen performans limitleri,

c. Uçağın kalkış ağırlığı esas alınarak hesaplanan gürültü limitleri.

ALTINCI KISIM

Uçak Teçhizatı ve Aletleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Bütün Uçuşlarda Bütün Uçaklar

Uçuş aletleri

Madde 46. — Uçuş ekibinin uçağı kontrol altında bulundurulabilmesi ve gerekli manevraları yapabilmesi için, uçakların lüzumlu aletlerle donatılması mecburidir.

Teçhizat

Madde 47. — Bütün uçakların aşağıda belirtilen teçhizatla donatılması mecburidir:

a. Erişilmesi kolay bir yerde bulunan ilk yardım çantası,

b. Kullanıldığında tehlike yaratmayacak cinsten biri pilot mahallinde diğeri yolcu kabininde portatif yangın söndürücü,

c. Uçakta, iki yaşından büyük her yolcu için emniyet kemerli bir koltuk.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Uçakta Bulundurulacak Belge ve Dökümanlar

Madde 48. — Aşağıda belirtilen dökümanlar ve belgelerin uçakta bulundurulması ve yapılacak kontrollerde gösterilmesinden kaptan pilot sorumludur:

a. Uçağın tescil ve uçuşa elverişlilik sertifikaları veya fotokopileri,
b. Uçuş ekibinin Lisansları,
c. Uçuş İşletme talimatı,
d. Uçağın uçuş el kitabı,
e. Uçuş bölgesinin haritaları,
f. Alçalma planları,
g. Önleme yapan ve önlenen uçak ekibinin kullanacağı görerek işaretler listesi,
h. Yedek sigortalar.

Uçak Üzerinde Müdahale Edilecek Kısımların İşaretlenmesi

Madde 49. — Bir uçağın gövdesinde, kurtarma ekipleri tarafından tehlikeli (emercensi) durumlarda, kırılmaya elverişli bölgeler, sarı veya kırmızı renkli boya ile 9×3 cm. ebadında boyanarak işaretlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Görerek Uçuş Şartlarında Bütün Uçaklar

Uçuş Aletleri

Madde 50. — Görerek uçuş şartlarında (VFR) uçuş yapan bütün çaklarda aşağıda belirtilen uçuş aletleri bulundurulur:

a. Manyetik pusula,
b. Saat, dakika ve saniye göstergeli hassas zaman saati,
c. Hassas basınç altimetresi,
d. Sürat saati

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Su Üzerinde Uçan Bütün Uçaklar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Deniz uçakları

Madde 51. — Su üzerinde uçuş yapan bütün deniz uçakları aşağıda belirtilen teçhizatla donatılır:

a. Uçakdaki herkes için ve kolay erişilebilen yerlerde bulundurulacak can yelekleri veya aynı görevi yapabilecek yüzücü teçhizat,
b. Çarpışmayı önlemek için bir megafon,
c. Bir deniz çapası,

Tek motorlu kara uçakları

Madde 52. — Süzülüş mesafesinin dışında su üzerinde uçuş yapan bütün tek motorlu kara uçaklarında, uçakdaki yolcu ve personel tarafından kolaylıkla erişilebilecek yerlerde, herkes için birer adet cankurtaran yeleği veya aynı görevi yapabilecek yüzücü teçhizat bulundurulur.

Su üzerinde uzun mesafe uçan uçaklar

Madde 53. — Su üzerinde uzun mesafe uçan bütün uçaklar aşağıdaki şekilde teçhiz edilirler:

a. Mecburi iniş yapabilecek uygun bir yerden, 50 Knot'dan daha uzak mesafelerde su üzerinde uçan tek motorlu uçaklarda, yolcu ve personel için yeterli sayıda cankurtaran yeleği veya benzeri bir teçhizat,

b. Mecburi iniş yapılabilecek uygun bir yerden 100 Knot'dan daha uzun mesafede su üzerinde uçuş yapan tek motorlu uçaklar ile tek motor arızasıyle 200 Knot mesefeye uçabilecek çok motorlu uçaklar, aşağıdaki şekilde teçhiz edilirler.

(1) Tehlikeli (Emercensi) durumlarda kullanılmaya hazır ve uçakdaki tüm yolcu ve personeli taşıyabilecek yeterli sayıda kurtarma salları uçakda bulundurulur. Salda, ayrıca hayatı idame teçhizatı ve işaret vermek için uygun alet ve teçhizat bulundurulur.

(2) Tehlike (Emercensi) halinde kullanılmaya hazır pil ile çalışan portatif VHF frekanslı mevki bildirme radyo vericisi bulundurulur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Gerekli Teçhizat

Yüksek irtifa uçuşları

Madde 54. — Yüksek irtifalarda uçurulması istenilen kabin tazyiksiz bütün uçaklarda, bu yönetmeliğin 38 inci maddesi esaslarına göre oksijen taşınması zorunludur.

Yüksek irtifalarda uçulacak kabin tazyikli bütün uçaklarda, uçuş ekibi için oksijen kullanma teçhizatı bulundurulur ve gereğinde kullanılır.

Aletle uçuş şartlarında uçuş

Madde 55. — Aletle uçuş kurallarına göre yapılacak uçuşlar için uçağın, aşağıda belirtilen uçuş alet ve teçhizatı ile donatılması gereklidir.

a. Dönüş - yatış göstergesi,
b. Suni ufuk,
c. İstikamet cayrosu,
d. Cayroskopik aletleri besleyen devrede elektrik akımını gösterir ampermetre,
e. Hassas basınç altimetresi,
f. Harici hava sıcaklık saati,
g. Saat, dakika ve saniyeli zaman saati,
h. Buzlanmadan etkilenmeyen sürat saati,
i. Varyömetre,
j. Manyetik pusula.

Gece uçuşları

Madde 56. — Gece şartlarında uçuş yapacak bütün uçaklarda, aşağıda açıklanan teçhizat ve sistemler bulundurulur.

a. Bu Yönetmeliğin 55 inci maddesinde belirtilen bütün uçuş aletleri,

b. SHY . 2 Yönetmeliğinde belirtilen uçak seyrüsefer ışıklandırma sistemi,

c. Bir iniş farı,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d. Uçuş kabini aydınlatma sistemi,
e. Yolcu kabini aydınlatma sistemi,
f. Her mürettebat için bir elektrik elfeneri.

Gürültü sertifikası

Madde 57. — SHY - 16 Yönetmeliğinde belirtilen esaslar içinde Gürültü Sertifikası uçaklarda taşınır.

Yükseklik uyarı sistemi

Madde 58. — 1.1.1979 tarihinden sonra hizmete giren ve azami ağırlığı 15.000 Kg.'ın üstünde olan veya 30 kişiden daha fazla yolcu taşıyan bütün türbün motorlu uçaklar, yükseklik uyarı sistemi ile donatılacaktır. Bu sistemin, uçağın araziye göre yüksekliğinin tehlike teşkil edebilecek kadar yakın olması halinde, otomatik olarak anında pilotu uyaracak bir yapıya sahip olması gerekir.

YEDİNCİ KISIM

Uçak Haberleşme ve Seyrüsefer Teçhizatı

Uçak haberleşme teçhizatı

Madde 59. — Aletle uçuş kurallarına göre veya gece uçuş yapacak uçaklar radyo haberleşme cihazlarıyle donatılır.

Bu cihazların, ATC üniteleriyle uçak arasında karşılıklı haberleşme yapabilecek frekans ve özellikte olması gerekir.

Görerek uçuş şartlarında olmakla beraber, kontrollu uçuş yapacak uçaklarda, radyo haberleşme cihazları ile donatılır. Bu şartlarda, radyo haberleşme cihazı bulunmaksızın uçuş yapılması Bakanlık müsaadesine tabiidir.

Uçak seyrüsefer teçhizatı

Madde 60. — Bir uçağın aletle uçuş şartlarında uçuş yapabilmesi için, uçuş planında belirtilen uçuşla ilgili olarak; kalkış ve iniş hava alanları ve yol güzergahında bulunan havaalanlarındaki seyrüsefer teçhizatlarının yayınlarını alabilecek nitelikteki

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

cihazlarla uçak donatılır. Teçhizatın arızalanması halinde, uçuşun tamamlanmasını sağlayacak yedek teçhizat ayrıca uçakda bulundurulur.

Yeterli seyrüsefer teçhizatına sahip bulunmayan uçaklar, yer nirengi noktalarından yararlanılarak sadece görerek uçuş şartlarında uçuş yapabilirler.

SEKİZİNCİ KISIM

Uçak Bakımları

Teşkilat

Madde 61. — İşletmeci kullandığı uçakların uçuşa elverişli durumda bulundurulmasını sağlamak için yeterli bir bakım teşkilatı kurar.

Bakımların tamamen veya kısmen başka bir kuruluşa yaptırılması halinde, istenilen nitelikler bakımı yapan kuruluşta aranır.

Sorumluluk

Madde 62. — Uçağın sahibi veya uçak kiralanmış ise kiralayanı uçağın bakım ve uçuşa elverişlilik durumlarından ve ayrıca aşağıda belirtilen hususların yerine getirilmesinden sorumludur.

a. Uçağın uçuşa elverişlilik durumuna etki edebilecek bütün bakım,

b. Uçağın uçuşa elverişli olduğunu gösterir uçak bakım kayıtlarının, bakım personeli tarafından zamanında ve usulüne uygun bir şekilde tutulması,

c. Bakımların usulüne uygun ve yeterli bir seviyede lisanlı bakım personeli tarafından yapıldığının belirtilmesi için, bakım çıkış formunun tamamlanıp yetkili personel tarafından imza edilmesi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Uçak bakım teknisyeni

Madde 63. — Bir uçağın uçuşa elverişli kılınması ile ilgili olarak görevlendirilecek her bir bakım personelinin, SHY - 1 Yönetmeliği esaslarına göre uygun lisans ve sertifika sahibi ve tecrübeli olması gereklidir.

Bakım kayıtları

Madde 64. — İşletici, aşağıda belirtilen kayıtları tutar ve bir yıl süre ile muhafazasını sağlar.

a. Uçak yönünden

(1) Uçağın boş ağırlığı ve ağırlık merkezi,
(2) İlâve edilen ve uçaktan sökülen teçhizatlar,
(3) Bakım ve revizyon cinsleri tarihleri,
(4) Uçuşa elverişlilik direktiflerinin tatbikat listesi ve uygulama usulleri.

b. Ana teçhizat yönünden

(1) Ana teçhizatın uçuş saatleri,
(2) Revizyon tarihleri,
(3) Son revizyondan sonra uçuş saatleri,
(4) Son kontrol tarihleri.

c. Önemli alet ve teçhizatın çalışma süreleri ile hizmete elverişliliğinin tayini yönünden

(1) Bu tür alet ve teçhizatın, kullanılan sürelerini hesaplamak veya görevlerini emniyetle yapabilmelerini kontrol altına almak için her birinin kayıtları,
(2) Bu tür alet ve teçhizatın son kontrol tarihleri.

DOKUZUNCU KISIM

Uçuş Ekibi

Uçuş ekibi

Madde 65. — Her uçuşta, uçuş ekibinin miktarı ve teşkili: uçağın elverişlilik sertifikasında ve uçuş el kitabında belirtilen miktardan az olamaz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yeterlik

Madde 66. — İşletmeci ve Kaptan pilotu uçuş ekibinin uçak tipine uygun geçerli lisanslara sahip olduğundan ve uçuş melekelerini muhafaza ettiklerinden emin olur.

ONUNCU KISIM

Son Hükümler

Kaldırılan hükümler

Madde 67. — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Genel Uçak İşletme Yönetmeliği (SHD-T-42) yürürlükten kalkar.

Geçici madde

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte İşletme Ruhsatı almadan genel havacılık faaliyetlerinde bulunan işleticiler en geç 3 ay içinde bu Yönetmelik esaslarına göre işletme ruhsatı almak zorundadır.

Yürürlük

Madde 68. — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 69. — Bu Yönetmelik hükümlerini Ulaştırma Bakanlığı yürütür.

EK - 1

ÖN MÜSAADE TALEP DOSYASI

Ön müsaade talep dosyası; İşletmenin cinsi, büyüklüğü ve maksadı dikkate alınarak aşağıda detayı açıklanan hususlardan uygulanabilir olanlar hakkında gerekli bilgileri kapsar.

1. İşletmecinin ticarî ünvanı, süresi
2. Tasarlanan işletme teşkilâtı,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. Kurucu üyelerin isimleri,
4. Yönetim Kurulu Üyeleri ve bunlara ait bilgiler,
5. Önemli personel isimleri ve bunlara ait bilgiler,
6. Tasarlanan sermaye ve sahipleri
7. İşletmenin tasarlanan maksadı,
8. İşletme cinsleri ve buna ait detaylı bilgiler,

   a) Gerçek kişi işletmeleri,
   b) Tüzel kişi işletmeleri,
   c) Sosyal sportif ve uçuş eğitimi işletmeleri.

9. Uçak temin plânı,

   a) Uçak tipi ve adedi,
   b) Temin edilecek ülke ve firma,
   c) Temin şekli (satınalma, kira, kira . satın alma)
   d) Öngörülen fiat ve ödeme şartları.

10. Uçak bakım planı,
11. Uçuş ekibi temin ve eğitim planı,
12. Bakım personeli temin ve eğitim planı.

EK - 2

İŞLETME RUHSATI TALEP DOSYASI

İşletme ruhsatı talep dosyası; işletmenin cinsi, büyüklüğü ve amacı dikkate alınarak aşağıda detayı açıklanan hususlardan uygulanabilir olanlar hakkında gerekli bilgileri kapsar.

1. İşletmecinin ticarî ünvanı ve adresi veya adı ve soyadı,
2. Gerçekleştirilen işletme teşkilatı,
3. Kurucu üyelerinin isimleri ve malî durumları,
4. Yönetim Kurulu üyelerinin isimleri ve malî durumları,
5. Teşkilatta görev alan önemli kişilerin isimleri ve teknik tecrübeleri,
6. İşletmenin belirlenen maksadı,
7. İşletmenin malî durumu,
8. İşletmenin bağlı olduğu holding veya diğer ana kuruluşa ait bilgiler,
9. Talep edilen işletme cinsleri,
10. Talep edilen işletmeye ait detaylı bilgiler,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

11. Uçakların temin durumu,
12. Uçakların tescil ve uçuşa elverişlilik durumu,
13. Uçuş ekibi temin durumu,
14. Bakım personeli temin durumu,
15. Uçuş ekibi ve bakım personeli eğitim durumu,
16. Sigorta işlemlerinin durumu,
17. Ekler
    a) Şirket ana sözleşmesi tastikli sureti,
    b) Uçakların uçuşa elverişlilik ve tescil sertifika suretleri,
    c) İşletme talimatı sureti,
    d) Bakım talimatı sureti veya bakım anlaşma sureti
    e) Havaalanı üniteleri ile yapılan anlaşma sureti,
    f) Yer hizmet kuruluşu ile yapılan anlaşma sureti,
    g) Uçak kiralık ise, kira sözleşme sureti,
    h) Uçak, yolcu ve 3 üncü şahıs sigorta poliçe suretleri,
    ı) İşletmenin teşkilat şeması,
    j) Kilit personel isim listesi ve görevleri,
    k) Uçuş ekibi isimleri ve lisans numaraları,
    l) Bakım personeli isimleri ve lisans numaraları,
    m) Uçuş işletme uzmanı isimleri ve lisans numaraları,
    n) İşletme merkezi ve bürolarının adresi.

EK - 8

İŞLETME RUHSATI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İŞLETME RUHSATI

Bu İşletme Ruhsatı ..... ne 14 Ekim 1983 tarih ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 19-24 üncü maddeleri ve bu kanuna göre yürürlüğe konulan Genel Uçak İşletme Yönetmeliği (SHY - 6B) hükümlerinde öngörülen şartları yerine getirdiğinden verilmiştir.

İşbu işletme ruhsatı, yukarda belirtilen kanun ve yönetmelik ile bu ruhsata ekli özel işletme hükümlerinde açıklanan şartlara uymak kaydıyle işleticiyi ..... yetkili kılar.

F. 6

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu ruhsat başkasına devredilemez, sahibi tarafından iade edildiği, geri alınmadığı ve iptal edilmediği sürece geçerlidir.

Ruhsat No.	:	Makam	: .....
Ruhsat Tarihi	:	Adı Soyadı	: .....
Yürürlük Tarihi:	.....	İmza	: .....
Ekler	:	Mühür	: .....

EK - 4

İŞLETME TALİMATINA AİT GENEL ESASLAR

İşletme talimatı; işletmenin cinsi büyüklüğü ve maksadı dikkate alınarak aşağıda detayı açıklanan bilgilerden uygulanabilir olanlara ait hususları ihtiva eder:

1. Uçuş işletme personelinin görev ve sorumlulukları,
2. Uçuş ekibinin teşkili, görev ve sorumlulukları,
3. Uçuş ekibinin görev ve istirahat süreleri,
4. Uçuş ekibinin uygulayacağı normal ve tehlike (emercensi) usulleri,
5. Tehlike (emercensi) ve emniyet teçhizat ve kolaylıklarının listesi ve kullanma usulleri,
6. Her yol için asgari uçuş yükseklikleri,
7. Uçuş yapılacak yedek ve tehlikeli (emercensi) havalanlarının asgari işletme limitleri,
8. Haberleşme usul ve esasları,
9. Uçakta bulunması gereken seyrüsefer teçhizat listesi,
10. Motor arızaları ve yedek havaalanı dikkate alınarak yakıt ve yağ miktarlarının hesaplanmasına ait usul ve esaslar,
11. Uçuşta muhtemel arıza durumunda uygulanacak işlemlere ait sorumlu pilota verilen direktifler,
12. Uçulan her hat için; haberleşme ve seyrüsefer kolaylıkları,
13. Oksijen kullanma şartları,
14. Sorumlu kaptan pilotun kaza ve önemli olaylarda uygulayacağı usuller,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

15. Kaza sonunda hayatta kalanlarca uygulanacak işaretleşme usulleri,
16. Önleme ve angajman halinde sorumlu kaptan pilotun uygulayacağı usuller ve işlemler,
17. Tehlike (emercensi) tahliye usulleri,
18. İniş ve kalkış ağırlık tahditleri,
19. Uçak ağırlık ve balans usulleri ve limitleri,
20. İşletmenin kontrolüna ait esas ve usuller,
21. Muhtelif meteorolojik şartlarda uygulanacak uçuş tekniği usul ve esasları,
22. Normal ve tehlike (emercensi) uçuş kontrol listeleri,
23. Uçuşun her safhasında uygulanacak usul ve esaslar,
24. İşletici tarafından öngörülen diğer usul ve esaslar.

EK - 5

UÇAK BAKIM TALİMATINA AİT GENEL ESASLAR

Uçak işleticileri bünyelerinde bulunan uçak adedine, uçakların büyük ve küçüklüklerine ve tiplerine göre, aşağıda ana hatları belirtilen hususları kapsayan bir Uçak Bakım Talimatının hazırlanmasını ve bu talimatın uygulanmasını sağlayacaktır. Bakım sorumluluğunun anlaşma ile başka bir kuruluşa verilmesi halinde, Uçak Bakım Talimatı sorumlu kuruluş tarafından hazırlanır ve işletmeci tarafından Bakanlığa sunulur.

1. Bakım organizasyonunun teşkilat şeması veya bakım sorumluluğu anlaşma ile verilen kuruluş adı,
2. Bakım, onarım ve kontrollerle ilgili olarak personelin görev sorumluluk ve yetkileri,
3. Periodik, arıza, tadilat, onarım ve revizyon bakımlarında uygulanacak usul ve esaslar,
4. Uçak, yedek parça ve kompenantların uçuşa uygunluk kontrollerine ait standard ve usuller,
5. Güvenilirlilik ve kalite kontrol usul ve esasları,
6. Uçağın uçuşa verilmesi şartları ve bu konuda imza yetkisi,
7. Koruyucu bakım metod, teknik ve usulleri,
8. Her türlü bakım sonu teknik kontrol usul ve esaslar,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

9. Zaman aşımına tabi parça ve sistemlerin takip ve uygulanmasında kullanılacak usul ve esaslar,
10. Uçağın uçuşa verilmeden önce teknik kontroluna ait usul ve esaslar,
11. Uçağa yakıt ikmali ve mevcut yakıtın boşaltılmasına ait usul ve esaslar,
12. Yakıt kalitesinin bozulmasını önleyici tedbir ve usuller,
13. Yakıt ikmal ve boşaltılmasında yangına karşı alınacak tedbir usulleri,
14. Teknik kontrol teşkilatı ve personel yetki ve sorumlulukları,
15. Uçak imalatçısı, imalatçı ülke veya tescil ülkesinin sivil havacılık otoritelerince, yayınlanmış, uçuşa elverişlilik, bakım ve teknik emirlerin uygulama esas ve usulleri,
16. Uçak gövdesi, motor, pervane, teçhizat, kompenant ve sistemlerinin kontrol ve revizyon periyodları,
17. Uçakların uçuşuna mani teşkil etmeyecek arızalı teçhizat listesi,
18. Uçakların ağırlık merkezi, toplam ağırlık ve balans durumlarının kontrol ve usulleri,
19. Kontrolu gerektiren parça ve teçhizatın faaliyet standart limitleri ve bunun tespiti için uygulanacak usul ve esaslar.

TEK VEYA ÇİFT PİLOTLU UÇUŞLARDA

EK - 6

UÇUŞ EKİBİ	AZAMİ UÇUŞ GÖREV SÜRESİ 24 Saat içinde	AZAMİ UÇUŞ SÜRESİ (Saat)				İSTİRAHAT SÜRESİ	
		GÜNLÜK 24 Saat	AYLIK	3 AYLIK	YILLIK	GÜNLÜK	HAFTALIK
KAPTAN P. İKİNCİ P.							

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BİR VEYA DAHA ÇOK İLAVE UÇUŞ PERSONELİ İLE ÇİFT PİLOT

UÇUŞ EKİBİ	AZAMİ UÇUŞ GÖREV SÜRESİ 24 saat içinde	AZAMİ UÇUŞ SÜRESİ (Saat)				İSTİRAHAT SÜRESİ	
		GÜNLÜK 24 Saat	AYLIK	3 AYLIK	YILLIK	GÜNLÜK	HAFTALIK
KAPTAN P. İKİNCİ P. DİĞER UÇUŞ PERSONELİ (Görevleri belirtilmedi)							

UÇUŞ ESNASINDA EKİP DEĞİŞTİREREK

UÇUŞ EKİBİ	AZAMİ UÇUŞ GÖREV SÜRESİ 24 saat içinde	AZAMİ UÇUŞ SÜRESİ (Saat)				İSTİRAHAT SÜRESİ	
		GÜNLÜK	AYLIK	3 AYLIK	YILLIK	GÜNLÜK	HAFTALIK
KAPTAN P. BİRİNCİ P. İKİNCİ P. DİĞER UÇUŞ PERSONELİ (görevleri belirtilmelidir.)							

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ICAO MODELİ UÇUŞ PLANI

EK - 7

U Ç U Ş P L A N I	
ÖNCELİK DURUMU	İŞLETİCİNİN TANITMA RUMUZU
PLANIN VERİLDİĞİ TARİH VE SAAT	PLANI DÜZENLİYENİN TANITMA RUMUZU
İŞLETİCİ VE PLANI DÜZENLİYENİN BİLİNEN ADRESLERİ	

3 CİNSİ	7 UÇAĞIN TANITMA İŞARETİ VE SSR BİLGİSİ	8 UÇUŞUN KAİDE VE TİPİ
≪≡(FPL —		—

9 UÇAK ADET VE TİPLERİ VE KALKIŞ TURBULANS KATEGORİSİ	10 MUHABERE/SEYRÜSEFER YAKLAŞMA CİHAZLARI
	— /

13 KALKIŞ MEYDANI VE SAATİ	FIR SINIRLARI VE TAHMİNİ VARIŞ ZAMANI
	→

15 SEYİR SÜRATİ	İRTİFA	YOL
		→

17 VARIŞ MEYDANI VE SAATİ	YEDEK MEYDANLAR
	→

18 DİĞER BİLGİLER

BU KISIM UÇUŞ PLANI MESAJI İLE VERİLMEYECEKTİR

19 YARDIMCI BİLGİLER	UÇAĞIN MENZİLİ	UÇAKTA BULUNANLAR	EMERCENSİ VE KURTARMA TECHİZATI
- YAKIŞ/ → YAĞ/ →	RADYO/ 121.5→243 MHZ		
TECHİZAT	CAN YELEKLERİ		PREKAB
KUTUP → ÇÖL → DENİZ →	ORMAN →	CEKETLER →	IŞIK → FLORESANS
LASTİK SAL	RENK	MİKTAR	TOPLAM KAPASİTE	DİĞER TECHİZAT
SALLAR →	MUHAFAZA DURUMU →	AÇIKLAMALAR		

	KAPTAN PİLOT İSMİ	
) ≪≡		

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.4. SİVİL HAVACILIK TEKNİK DENETLEME YÖNETMELİĞİ *(SHY—21)*

R.G., 14.6.1984, Sayı : 18431

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.4. Sivil Havacılık Teknik Denetleme Yönetmeliği (SHY - 21)

BİRİNCİ KISIM

Genel Hususlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç :

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı 14/10/1983 tarih ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 27'nci maddesi hükmüne göre, Ulaştırma Bakanlığınca hava seyrüseferinin güvenliğini sağlamak maksadiyle yapacağı veya yaptıracağı teknik denetlemelere ait esas ve usulleri düzenlemektir.

Kapsam :

Madde 2 — Bu Yönetmelik; genel havacılık, ticari hava taşımacılığı, havaalanı işletme, havaalanı yer hizmetleri ve diğer sivil havacılık faaliyetlerinde bulunan kamu kurum ve kuruluşu, gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri kapsar.

Tanımlar :

Madde 3 — Bu Yönetmelikte geçen;

a) «Bakanlık» terimi; Ulaştırma Bakanlığını,

b) «Genel Havacılık İşletmeleri» terimi; bünyesinde bulunan hava araçlarını, ticarî maksat taşımaksızın kendi özel hiz-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

metlerinde, havadan ilşçlamada, sosyal ve eğitim amaçlarında kullanan işletmeleri,

c) «Ticarî Hava Taşıma İşletmeleri» terimi; bünyesinde bulunan hava araçlarını, ticarî maksatla ücret karşılığında yolcu ve yük taşımak amacıyla kullanan işletmeleri,

d) «Havaalanı İşletmeleri» terimi; Devlet veya özel teşebbüs tarafından inşa edilen havaalanları ve iniş şeritlerini işleten kamu ve özel işletmeleri,

e) «Havaalanı Yer Hizmetleri İşletmeleri» terimi; Havaalanlarında Türk ve yabancı hava vasıtalarına, uluslararası düzeyde «handling» ismi ile belirtilen her türlü yer hizmetlerini yapan işletmeleri,

f) «Sivil Havacılık Kurum ve Kuruluşları» terimi; bünyesinde hava aracı bulunan veya bulunmayan, ticarî amaç taşıyan veya taşımayan, sivil havacılık sahasında faaliyet gösteren tüm kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerini,

g) «Teknik Denetleme» terimi; sivil havacılık kurum ve kuruluşlarının her türlü teknik faaliyetleri ile bu faaliyetlerinde kullandıkları hava araçları, sistem, tesis, araç ve teçhizatın, kanun ve yönetmeliklerle belirlenmiş kural, usul ve esaslar içinde yürütüp, yürütmediklerini kontrol etmek için yapılan denetlemeleri,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yetki ve Sorumluluklar

Denetleme Yetkisi :

Madde 4 — Bu Yönetmelikle belirtilen esas ve usuller içinde, teknik denetleme yapmaya, sivil havacılık üniteleri yetkilidir.

Denetleme Heyetinin Teşkili :

Madde 5 — Denetleme yapılacak sivil havacılık kurum ve kuruluşlarının faaliyet sahası ve özellikleri dikkate alınarak, de-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

netleme heyetinin teşkili, sivil havacılık üniteleri tarafından yapılır.

Denetleme Heyetinin Yetkileri:

Madde 6 — Denetleme Heyeti; kapsam ve tanımlar maddesinde belirtilen Sivil Havacılık Kurum ve Kuruluşlarının her türlü teknik faaliyetlerinin 14.10.1983 tarih ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve bu Kanunun öngördüğü yönetmeliklerde açıklanan esas, usul ve kurallara uygun olarak yürütülmesini ve bu faaliyetlerinde kullanacakları hava aracı, tesis, sistem, araç, gereç ve teçhizatının belirlenen esaslar içinde işletilmesini denetlemeye yetkilidir.

Denetleme Heyetinin Sorumluluğu:

Madde 7 — Denetleme Heyeti, denetlemeleri bu Yönetmelikte belirtilen esas ve usuller içinde yapmaktan ve denetleme sonuçları ile tavsiyelerini, Bakanlığa rapor halinde sunmaktan sorumludur.

Denetlenen Kurum ve Kuruluşlarının Sorumlulukları:

Madde 8 — Sivil Havacılık Kurum ve Kuruluşları; 14.10. 1983 tarih ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve bu kanuna göre çıkarılan Yönetmeliklerde belirtilen kural standart, kriter, esas ve usulleri eksiksiz yerine getirmekten, bu yönetmelikte açıklanan esas ve usuller içinde denetleme heyetince talep edilen bilgi ve belgeleri vermekten, tesis ve sistemlerde yapılacak incelemeleri kolaylaştıracak tedbirleri almaktan sorumludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Denetleme Usul ve Esasları.

Denetleme Cinsleri:

Madde 9 — Denetlemeler, planlı teknik denetleme ve ani teknik denetleme olmak üzere iki şekilde yapılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Planlı Teknik Denetleme:

Madde 10 — Yeri, tarihi ve zamanı önceden belirlenmiş ve ilgili kurum veya kuruluşa önceden bildirilmiş, çok çeşitli faaliyet sahalarının tümünü kapsayan denetleme şeklidir.

Planlı teknik denetleme tarihleri, Bakanlıkça her yıl Aralık ayında ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilir.

Ani Teknik Denetleme:

Madde 11 — Yeri, tarih ve zamanı önceden belirlenmemiş ve ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilmeden ani olarak yapılan ve faaliyet sahalarından bir veya bir kaçını kapsayan denetleme şeklidir.

Ani teknik denetleme konuları ve denetleminin yapılacağı kurum ve kuruluvları kapsayan, yıllık bir proğram hazırlanır ve Bakan onayından geçirilir. İlgili kurum ve kuruluşlara yayınlanmadan habersiz olarak uygulanır.

Tanıtma Kartı:

Madde 12 — Bu Yönetmelik esaslarına göre denetleme yapacak personele, örneği EK - 1'de belirtilen tanıtma kartı verilir. Bu tanıtma kartına sahip denetleyiciler, sivil havacılık kurum ve kuruluşlarında, bu yönetmelikte belirtilen her türlü hususu tetkik ve incelemeye yetkilidir.

Denetleme Brifingi:

Madde 13 — Denetlenen kurum amiri, planlı teknik denetleme öncesinde heyete, 45 dakikayı geçmeyen bir brifing takdim eder.

Bu brifing; organizasyon, görev, faaliyet sahaları, yatırımlar, kullanılan tesis ve sistemler, karşılaşılan problem ve öneriler gibi genel hususları kapsar.

Yapılan brifing Denetleme Heyeti Başkanına verilir.

Denetleme Faaliyetinin Düzenlenmesi:

Madde 14 — Denetleme brifingi sonunda, Denetleme Heyeti Başkanı denetlenen kurum amirine deneticileri takdim eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

denetlemenin yapılış şeklini ve proğramını açıklar. Denetlenen kurum amiri; deneticilerin bölgelere gönderilmesi ve diğer idari düzenlemeler konusunda gerekli bilgileri açıklar.

Teknik Denetleme Konuları:

Madde 15 — Denetleme yapılacak kurum ve kuruluşların faaliyet sahaları dikkate alınarak; Milletlerarası ve milli kanun, yönetmelik, yönerge ve devamlı emirlerle belirlenmiş kural, standart, kriter, esas ve usulleri kapsayan teknik faaliyet ve bunlarla çok yakın ilişkisi bulunan diğer denetleme konuları ikinci kısımda açıklanmıştır.

Kontrol Listeleri:

Madde 16 — Teknik denetleme konuları esas alınarak, her konudaki detaylı hususları kapsayan kontrol listeleri Bakanlıkça hazırlanır ve denetlenecek kurum ve kuruluşlara önceden yayınlanır.

Denetleme heyeti, denetlemelerini genel olarak bu kontrol listelerini kullanarak yaparlar. Kontrol listeleri, ihtiyaçlar ve gelişmeler dikkate alınarak yenilenir.

Denetleme Olayları:

Madde 17 — Denetlenecek kurumun görev ve faaliyet sahalarına giren önemli konularda, kapasite ve reaksiyon süresini belirlemek maksadı ile benzetilmiş olaylar tertip edilir. Olaylar yazılı olarak ilgili personele verilebileceği gibi, normal haberleşme kanalları ile bildirilir veya deneticiler tarafından bizzat yerine getirilir.

Denetleme Sonucunun Açıklanması:

Madde 18 — Denetleme Heyeti Başkanı, ilgili Yöneticilerin de hazır bulunduğu bir toplantıda, denetlenen kurum amirine denetleme sonucu ve belirlenen önemli aksaklıklar hakkında genel bir açıklama yapar.

Denetleme Raporu:

Madde 19 — Planlı ve ani teknik denetleme sonucu, heyet

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

başkanı tarafından 7 gün içinde Ulaştırma Bakanına takdim edilir. Bakanın onayından geçen denetleme raporu, 30 gün içinde ilgili kurum ve kuruluşlara yayınlanır. Denetleme raporunun kapsamı EK - 2'de belirtilmiştir.

Belirlenen Aksaklıkların Giderilmesi :

Madde 20 — Denetleme raporunun 9. maddesinde tesbit edilen aksaklıklar ve eksiklikler ile 10. maddesinde belirtilen tavsiyelere ait düzeltici işlemler ve alınan tedbirler, kurum veya kuruluş amiri tarafından engeç 30 gün içinde Bakanlığa bildirilir.

İKİNCİ İKISIM

Denetleme Konuları

Havaalanı İşletmeleri :

Madde 21 — Havaalanı İşletmelerinin teknik denetlemeleri, aşağıdaki konuları kapsar.

a) Organizasyon
b) Yatırım plan ve proğramları
c) Personel lisans ve eğitimleri
d) Meydan, tesis ve kolaylıkları
e) Seyrüsefer yardımcıları
f) Haberleşme sistemleri
g) Hava trafik
h) Hava arama kurtarma
ı) Hava araç kazaları
j) Uçuş ve yer emniyeti
k) Çevre koruması
l) Güvenlik önlemleri
m) Gümrük hizmetleri
n) Sağlık hizmetleri
o) Meteoroloji hizmetleri
p) Havaalanı yer hizmetleri
r) Yolcu hizmet ve kolaylıkları
s) Bilgi ve doküman yayınları
t) Yönerge ve tehlike (emergensy) planları
u) İstatistiki bilgiler

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ticarî Hava Taşıma İşletmeleri:

Madde 22 — Ticarî Hava Taşıma İşletmelerinin teknik denetlemeleri, aşağıdaki konuları kapsar.

a) Organizasyon
b) Yatırım plan ve proğramları
c) Mali durum
d) Araştırma geliştirme
e) Koordinasyon ve işbirliği
f) Personel lisans ve eğitimleri
g) Tesis ve kolaylıklar
h) Hava araçları
ı) Yer destek teçhizatı ve araçları
j) Hava araçları bakımı
k) Uçuş harekatı
l) Hava araç kazaları
m) Uçuş ve yer emniyeti
n) Çevre koruması
o) Güvenlik önlemleri
p) İşletme talimatı
r) Bakım talimatı
s) Personel görev ve istirahat süreleri
t) Havaalanı yer hizmetleri
u) Yolcu hizmetleri
v) Bilgi ve doküman yayınları
y) Yönerge ve emercensi planlar
z) İstatistiki bilgiler

Genel Havacılık İşletmeleri:

Madde 23 — Genel Havacılık İşletmelerinin teknik denetlemeleri, aşağıdaki konuları kapsar.

a) Organizasyon
b) Tesisler
c) Hava araçları
d) Hava araç bakımları
e) Personel lisans ve eğitimleri
f) Uçuş harekatı
g) Hava, araç, kaza ve olayları
h) İstatistiki bilgiler

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Havaalanı Yer Hizmet İşletmeleri :

Madde 24 — Havaalanı Yer Hizmet İşletmelerinin teknik denetlemeleri, aşağıdaki konuları kapsar.

a) Organizasyon
b) Yatırım plan ve proğramları
c) Mali durum
d) Araştırma geliştirme
e) Koordinasyon, işbirliği
f) Personel lisans ve eğitimleri
g) Tesis ve kolaylıklar
h) Yer destek teçhizatı
ı) Temsil hizmeti
j) Yer trafik hizmeti
k) Ramp hizmeti
l) Uçak hat bakım hizmeti
m) Uçuş harekat hizmeti
n) İkram hizmeti
o) Kargo hizmeti
p) Ulaşım hizmeti
r) Yer emniyeti
s) Genel sağlık önlemleri
t) Yönerge ve tehlike (emergensy) planları
u) İstatistiki bilgiler

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yürürlük ve Yürütme

Yürürlük :

Madde 25 — Bu Yönetmelik, yayım tarihinden 30 gün sonra yürürlüğe girer.

Yürütme :

Madde 26 — Bu Yönetmeliği, Ulaştırma Bakanlığı yürütür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK — 1

SİVİL HAVACILIK TEKNİK DENETLEME TANITMA KARTI

ÖN YÜZÜ

SİVİL HAVACILIK TEKNİK DENETİCİ TANITMA KARTI	FOTOĞRAF
KART NO	MÜHÜR
ADI	
SOYADI	
İMZASI	
GÖREVİ	

ARKA YÜZÜ

T. C.
ULAŞTIRMA BAKANLIĞI

1. Bu kartta imzası ve fotoğrafı bulunan şahıs sivil havacılık deneticisidir.

2. Sivil havacılık faaliyetlerinin yürütüldüğü her türlü tesis ve sahaya girmeye, 2920 sayılı kanun ve bu kanuna göre yayınlanan yönetmelik esaslarına göre, sivil havacılık faaliyetlerini denetlemeye yetkilidir.

İMZA	
ADI SOYADI	
MAKAM	

1. EBAT : 7x9 cm.
2. RENK : Kırmızı
3. YAZILAR : Siyah

EK — 2

SİVİL HAVACILIK TEKNİK DENETLEME
RAPOR FORMATI

1. DENETLENEN KURULUŞ
2. DENETLEME TARİHİ :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. DENETLEME HEYETİ :
4. DENETLEME CİNSİ :
5. KURULUŞUN GÖREVİ :
6. GENEL HUSUSLAR :
7. ÖNCEKİ DENETLEMEDEKİ AKSAKLIKLARA YAPILAN İŞLEMLER :
8. DENETLEME KONULARI VE SONUÇLARI :
9. TESBİT EDİLEN AKSAKLIK VE EKSİKLİKLER :
10. TAVSİYELER

EKLER

DAĞITIM İMZA

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.5. HAVA ALANLARI YER HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ (SHY—22)

R.G., 14.6.1984, Sayı : 18431

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.5. Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği

SHY 22

BİRİNCİ KISIM

Genel Hususlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç :

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 44 ncü maddesi gereğince, havaalanları yer hizmetlerinin uluslararası seviyede yapılmasını sağlamak için uygulanacak usul ve esasları düzenlemek ve bu hizmetlerle ilgili ücret tarifelerini belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, havaalanlarında faaliyette bulunan yerli ve yabancı hava taşıyıcılarını, havaalanları yer hizmetleri yapan kuruluşları ve havaalanı işletmecilerini kapsar.

Tanımlar :

Madde 3 — Bu Yönetmelikte kullanılan deyimlerin anlamları aşağıda açıklanmıştır.

a) «Bakanlık» deyimi, Ulaştırma Bakanlığı ve onun adına görev icra eden sivil havacılık birimlerini,

b) «DHHMİ» deyimi, Devlet Havacılık ve Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünü,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) «DHHMİ yetkilisi» deyimi, DHHMİ adına görev icra eden yetkilendirilmiş birimleri,

d) «Havaalanı işletmecisi» deyimi, Devlet tarafından inşa edilen havaalanlarını işleten kamu kuruluşlarını,

e) «Yer Hizmetleri Kuruluşu» deyimi, bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak havaalanlarında yer hizmetlerini yapan kamu iktisadi teşebbüslerini,

f) «Yerli Hava Taşıyıcısı» deyimi, Türk siciline tescil edilmiş hava araçlarını kullanarak tarifeli veya tarifesiz hava taşıması yapan gerçek ve tüzel kişileri,

g) «Yabancı Hava Taşıyıcısı» deyimi, Yabancı Devlet siciline tescil edilmiş hava araçlarını kullanarak tarifeli veya tarifesiz hava taşıması yapan gerçek ve tüzel kişileri,

h) «Hava Aracı» deyimi, havalanabilen ve havada seyredebilme kabiliyetine sahip her türlü araçları,

ı) «Havaalanı» deyimi, karada ve su üzerinde hava araçlarının kalkması ve inmesi için özel olarak hazırlanmış, hava araçlarının bakım ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına, yolcu ve yük alınmasına ve verilmesine elverişli tesisleri bulunan yerleri,

j) «PAT Alanları» deyimi, hava araçları ve bunların faaliyetleri ile yakın ilgili araç ve gereçlerin hareket ve park edilmesinde kullanılan; asfalt, beton ve toprak yapıdaki pist, apron ve taksi yollarını,

k) «Havaalanı Yer Hizmetleri» deyimi, havaalanlarında hava ulaşım faaliyetleriyle ilgili olarak; hava araçlarına, yolculara, posta ve yüklere verilen ve detayları EK - 1 de gösterilen hizmetleri,

l) «Mecburi Yer Hizmetleri» deyimi, havaalanlarında verilen; ramp, şehir-havaalanı ulaşım, ikram ve kargo hizmetlerini,

m) «İhtiyari Yer Hizmetleri» deyimi, havaalanlarında verilen; temsil, uçuş operasyon, yolcu trafik ve uçak hat bakım hizmetlerini,

n) «İstek üzerine Yapılacak Yer Hizmetleri» deyimi, hava taşıyıcıları tarafından talep edilen ve yer hizmetleri kuruluşlarınca yapılan diğer çeşitli yer hizmetlerini,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

o) «Çalışma Ruhsatı» deyimi, havaalanı yer hizmetleri yapacak yer hizmetleri kuruluşları ile hava taşıyıcılarına verilecek çalışma belgelerini,

tanımlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Sorumluluk ve Yetkiler

Sorumluluk

Madde 4 — Bu Yönetmelikte yer alan hükümlerin uygulanmasını temin, kontrol ve uluslararası seviyede hizmet verilmesini sağlayacak tedbirlerin alınmasından DHHMİ, Ulaştırma Bakanlığına karşı sorumludur. DHHMİ bu yetkilerini gereğinde alt birimlerine devredebilir.

Bu Yönetmelikte yer alan hükümleri yerine getirmekten yerli ve yabancı hava taşıyıcıları ile yer hizmet kuruluşları sorumludur.

Yer Hizmeti Kuruluşlarının Yetkileri

Madde 5 — Havaalanlarında mecburi, ihtiyari ve istek üzerine yapılacak yer hizmetlerinin tamamını yapmaya yer hizmetleri kuruluşları yetkilidir.

Yerli Hava Taşıyıcılarının Yetkileri

Madde 6 — Yerli hava taşıyıcıları, havaalanlarında; mecburi ihtiyari ve istek üzerine yapılacak yer hizmetlerinin tamamını veya bir kısmını kendileri için yapmaya yetkilidir.

Yabancı Hava Taşıyıcılarının Yetkileri

Madde 7 — Yabancı hava taşıyıcılarından :

a) Tarifeli sefer yapanlar; ihtiyari hizmetlerinin tamamını veya bir kısmını uluslararası tarifeli seferlere açık havaalanlarında kendileri için yapmaya yetkilidirler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Tarifesiz sefer yapanlar; her türlü yer hizmetlerini, yer hizmet kuruluşuna yaptırmak mecburiyetindedirler.

Özel Yetkiler

Madde 8 — Yerli hava taşıyıcısı, yer hizmetleri kuruluşu bulunmayan havaalanlarında, hava taşıyıcılarının yer hizmetlerinin tamamı veya bir kısmını yapmaya yetkilidir.

Yerli ve yabancı hava taşıyıcıları, uçak hat bakım hizmetlerini kendileri için yapmaya yetkilidirler. Yerli ve yabancı taşıyıcıların bu hizmeti yapmaması halinde ve bu hizmet yer hizmet kuruluşları tarafından da yapılamadığı takdirde, yerli hava taşıyıcıları tarafından yapılır. Yerli hava taşıyıcıları tarafından da yapılamama durumunda, bu hizmet için çalışma ruhsatı bulunan başka bir hava taşıyıcısına yaptırılabilir.

Bu yetkilerin kullanılabilmesi için DHHMİ'den yazılı izin alınması mecburidir.

İKİNCİ KISIM

Esas ve Usuller

BİRİNCİ BÖLÜM

Çalışma İzni ile İlgili İşlemler

Çalışma Ruhsatı

Madde 9 — Yer hizmetleri yapacak kuruluş ve hava taşıyıcıları, hizmetlerin yapılacağı her bir havaalanı için DHHMİ'den çalışma ruhsatı almak zorundadırlar.

Yer hizmetleri kuruluşları ve yer hizmetlerinin tamamını yapan yerli hava taşıyıcılarına her bir havaalanı için «Genel Çalışma Ruhsatı» verilir.

İhtiyari hizmetleri kendisi için yapacak hava taşıyıcılarına her bir havaalanı için «İhtiyari Hizmetler Çalışma Ruhsatı» verilir.

Çalışma ruhsatının kapsamı ve şekli DHHMİ tarafından belirlenir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Aranacak Genel Şartlar

Madde 10 — Yer hizmetleri yapacak yer hizmet kuruluşları ile hava taşıyıcılarının hizmet yapacağı bir havaalanında bulundurmak zorunda olduğu en az personel miktarı EK-2'de, araç-gereç ve donatımın cins ve miktarı EK-3'de açıklanmıştır.

Eklerde belirtilen personel ve teçhizat listeleri uluslararası tarifeli seferlere açık havaalanları için belirlenmiş olup, diğer havaalanlarında faaliyetin mahiyetine göre uygulama esaslarını kıyasen belirlemeye DHHMİ yetkilidir.

Aranacak Belgeler

Madde 11 — Yer hizmetleri çalışma ruhsatı alınabilmesi için, aşağıda yazılı gerekli belgelerin DHHMİ'ne sunulması zorunludur. DHHMİ, bu belgeler üzerinde gerekli incelemelerini yaparak, şartları yerine getirenlere en geç 1 ay içinde çalışma ruhsatını verir.

a) Yapılacak yer hizmetleri ve bunların yapılacağı havaalanlarını gösterir liste,

b) Bu hizmetlerde çalışacak personele ilişkin güvenlik belgeleri ile tam teşekküllü Devlet Hastanelerinden alınmış sağlık raporlarının suretleri,

c) Hava araçları bakım personeli, uçuş harekat personeli, şoför gibi ehliyet belgesine tabi personele ait sertifika, lisans v.b. belgelerin suretleri,

d) Yapılmak istenen yer hizmetleri için kurulacak organizasyonun detayı ile kullanılacak araç-gereç ve teçhizatın listesi.

Çalışma Ruhsatının Geçerlilik Süresi

Madde 12 — Yer hizmet kuruluşları ile yerli hava taşıyıcılarına belirtilen tüm hizmetleri yapmak için verilen çalışma ruhsatları, üç yıl için geçerlidir. Hava taşıyıcılarına ihtiyari hizmetleri yapmak üzere verilecek çalışma ruhsatları ise, bir yıl geçerlidir. Çalışma ruhsatlarının yenilenmesi için, bir ay öncesinden gerekli yazılı müracaatın DHHMİ'ye yapılması zorunludur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DHHMİ bu müracaatları inceleyerek, belirlenen tüm şartlara uyanların ruhsatını en geç bir ay içinde yenilediğini ilgililere yazılı olarak bildirir.

Hizmet Anlaşmaları

Madde 13 — Yer hizmet kuruluşları ve başkalarının yer hizmetlerini yapacak hava taşıyıcıları ile hizmeti alacak hava taşıyıcıları arasında standart yer hizmetleri anlaşması yapılmış olması zorunludur.

Standart yer hizmetleri anlaşması kapsamı DHHMİ yetkililerince belirlenir. Bu anlaşmaların bir sureti hizmetin başlamasından en geç 7 gün önce DHHMİ'ye gönderilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Uygulanacak Esas ve Usuller

Genel Esaslar

Madde 14 — Yer hizmetleri kuruluşları ve hava taşıyıcıları aşağıdaki esaslara uymak zorundadırlar.

a) Hizmet araç-gereç ve donatımlar, sadece sahibi olan kuruluş veya hava taşıyıcısı yetkili personeli tarafından ancak kendi hizmetleri için kullanılır.

b) Hizmet araç-gereç ve donatımları, DHHMİ yetkilisinin izni olmadan havaalanı dışına çıkartılamaz.

c) Herhangi bir hizmet araç-gereç ve donatımının yer hizmetleri kuruluşları veya hava taşıyıcıları tarafından ortak alınıp ortak kullanılmasına müsaade edilmez.

d) İkram hizmetlerinin yürütülmesinde, tesislerin yapımında, gerekli donatım ve malzemenin kullanılmasında ve temizliğin sağlanmasında mahalli sağlık kuralları uygulanır.

e) Kendi yer hizmetlerinin tamamı veya bir kısmını yapan hava taşıyıcılarının bu hizmetler için kullandıkları araç-gereç veya donatımdan biri veya bazılarının arızalanması ve bunu da verilecek hizmeti aksatması durumunda, bu araç-gereç

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

veya donatım yer hizmet kuruluşlarından, DHHMİ yetkilisinin izni ile geçici olarak temin edilebilir.

f) Yer hizmetleri kuruluşları ve hava taşıyıcıları havaalanı çalışma saatleri dışında bu hizmetlerine ihtiyaç duyulduğunda, DHHMİ yetkilisi tarafından yapılacak çağrı üzerine, ihtiyaç duyulan hizmetleri üstlenmek mecburiyetindedirler.

g) Tarifeli iniş-kalkış saatlerindeki, hava şartları veya resmi bir müdahale haricindeki gecikmelerde, yolcuların havaalanı içindeki ikram ve diğer ihtiyaçları için gerekli tedbirleri, hava taşıyıcıları veya anlaşma yapılan yer hizmetleri kuruluşları almak mecburiyetindedir.

Yükümlülükler

Madde 15 — Yer hizmetleri kuruluşları ile hava taşıyıcıları aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdürler.

a) Bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasını ve hizmetlerin düzen ve güven içinde yürütülmesini sağlamak.

b) DHHMİ yetkilisi tarafından verilecek direktif ve talimatları eksiksiz uygulamak, istenilen bilgi ve belgeleri doğru olarak vermek.

c) Hizmetlerin uluslararası seviyede yapılmasını sağlamak amacıyla yeterli eğitim ve niteliklere sahip yönetici, uzman, teknisyen, işçi ve diğer personeli bulundurmak ve bunların sürekli geliştirilmeye dönük eğitimlerini sağlamak.

d) Görevli personeline hizmetin özelliğine uygun, temiz ve bir örnek giyim-kuşam sağlamak.

e) Hizmet için kullanılacak her türlü araç ve gereç üzerine kuruluş adını yazdırmak ve bunların ilgili sicil defterlerine kaydını yaptırmak.

f) Araç-gereç ve donatımı temiz, bakımlı ve boyalı olarak belirlenen yerlerde düzenli ve tertipli bulundurmak, ve bunların teknik ve trafik muayenelerini zamanında yaptırmak.

g) PAT alanlarında ve havaalanı içinde görev yapacak araçlar için araç özel plakası almak ve bunları belirtilen yerlere taktırmak.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

h) Görevli personelin her birine DHHMİ'den tanıtma kartı almak ve bunları belirlenen yerlere taktırmak.

Çalışma Saatleri

Madde 16 — Yer hizmetleri kuruluşları ve hava taşıyıcılarının çalışma saatleri aşağıdaki esaslara göre düzenlenir.

a) Yer hizmetleri kuruluşları çalışma saatlerini hizmet talebine göre kendileri düzenlerler. Ancak, havaalanının muhtemel ihtiyaçları ve olağanüstü durumlar dikkate alınarak gerekli personel, teçhizat ve donatımı havaalanında bulundururlar.

b) Yer hizmetlerinin tamamını kendileri için yapan yerli hava taşıyıcıları, çalışma saatlerini uçuş tarifelerine göre kendileri düzenlerler. Havalanının hizmete açık olduğu saatler içinde, her bir hizmet türü için en az bir personelini havaalanında bulundururlar.

c) İhtiyari yer hizmetlerinin tamamı ve bir kısmını kendileri için yapan yerli ve yabancı hava taşıyıcıları, çalışma saatlerini uçuş tarifelerine göre kendileri düzenlerler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Denetleme ve Aykırı Davranışlar

Denetleme

Madde 17. — Havaalanı yer hizmet kuruluşları ve hava taşıyıcıları DHHMİ yetkilileri tarafından haberli veya habersiz olarak denetlenirler. Bu denetlemeler sırasında hizmetlerle ilgili olarak istenen her türlü belge ve bilginin verilmesi mecburidir.

Yönetmeliğe Aykırı Davranışlar

Madde 18. — Bu Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara aykırı davranışta bulunan kuruluş ve personele aşağıda açıklanan hükümler uygulanır.

a) Yer hizmetlerinin yapılması sırasında görülen kusur ve

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

eksiklikler ve yönetmelik hükümlerine aykırı durumlar DHHMİ yetkililerince hizmeti veren ilgili kuruluş veya hava taşıyıcılarına yazılı olarak bildirilir ve düzeltilmesi istenir. Bu yazılı uyarıya rağmen gerekli düzeltici tedbirler alınmadığı takdirde, tekrar yazılı ihtarda bulunularak süre verilir.

b) Verilen süre içinde gerekli tedbirleri almayan kuruluş veya hava taşıyıcısının bu hizmeti için geçerli çalışma ruhsatı 1-15 gün süre için geri alınır. Bu süre içinde hizmeti aksaksız olarak yapmak üzere gerekli tedbirleri aldığı tespit edilenlere çalışma ruhsatları geri verilir. Gerekli tedbirleri almayanların çalışma ruhsatları bir ay süre için daha geri alınarak, kendilerine son bir ihtarda bulunulur. Bir ay sonunda, gerekli düzeltici tedbirleri alanlara çalışma ruhsatları geri verilir. Gerekli düzeltici tedbirleri almamış bulunanların bu hizmete ilişkin çalışma ruhsatları iptal edilir ve kendilerine bir daha bu hizmete ilişkin çalışma ruhsatı verilmez.

c) Çalışma ruhsatının geri alınması halinde DHHMİ yetkilisi bu hizmet için çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşu veya hava taşıyıcılarından hizmetin yapılmasını ister. Yer hizmetleri kuruluşu veya hava taşıyıcıları bu hizmetleri belirtilen ücretler karşılığında sağlamak mecburiyetindedirler.

d) Yönetmelikte yer alan kurallara aykırı kişisel davranışta bulunan veya hizmet aksamalarına neden olan personele, DHHMİ yetkilisince önce yazılı ikazda bulunulur. Yazılı ikaza rağmen davranışın devam ettiği belirlenen personelin tanıtma kartı, DHHMİ yetkilisince üç gün için geri alınır. Bu davranışların devamı halinde iki defayı geçmemek üzere DHHMİ yetkilisince üç gün için tanıtma kartı geri alma işlemi uygulanır.

Bir yıl içinde toplam olarak iki defa tanıtma kartı geri alınan personele, tekrar tanıtma kartı geri alma işlemi uygulanması gerektiği durumda, bu personelin tanıtma kartı geri alınarak kendisine bir daha tanıtma kartı verilmez.

Tanıtma kartları süreli olarak geri alınan personele, süre sonunda tanıtma kartları çalıştıkları kuruluş ve hava taşıyıcılarının başvuruları üzerine, normal tanıtma kartı ücreti alınarak geri verilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

e) DHHMİ yetkililerince personele ilişkin olarak yapılan tüm bu uygulamalar, üç iş günü içinde personelin bağlı bulunduğu yer hizmetleri kuruluşuna veya hava taşıyıcısına yazılı olarak bildirilir.

f) Teknik ve trafik muayeneleri zamanında yapılmamış veya eksiklikleri bulunan araç ve gereçlerinin, araç özel plakaları, bu eksiklikler giderilinceye kadar geri alınarak, bu süre içinde PAT alanlarında hizmet yapmalarına izin verilmez. Araç özel plakası geri alınan araç ve gereçlerin PAT alanlarında tekrar hizmete verilebilmesi, ilgili kuruluş ve hava taşıyıcısının kusurun giderildiğine dair başvurusu üzerine gerekli kontrollar yapıldıktan sonra, normal araç özel plaka ücreti alınarak araç özel plakasının geri verilmesi ile mümkündür.

Şikâyetlerin İncelenmesi

Madde 19. — Yer hizmetleri ile ilgili şikâyetler, DHHMİ yetkililerine yapılır. İnceleme sonucu kusur tesbit edilmesi halinde 18 inci madde hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Ücretler

Genel Esaslar

Madde 20. — Bu yönetmelik hükümlerine göre yer hizmetleri karşılığı alınacak ücretlere ait genel esaslar aşağıda belirtilmiştir:

a) Havaalanı yer hizmetleri kuruluşları ile bu yönetmelikte belirtilen istisnai durumlarda diğer hava taşıyıcılarının yer hizmetlerini yapan hava taşıyıcıları, bu hizmetleri yönetmelik ekinde yer alan ücret tarifelerinde gösterilen taban ücretler karşılığı yapmak mecburiyetindedirler.

b) EK - 1 de gösterilen her bir hizmet türüne giren detaylı hizmetlerden bir kısmı istenmese dahi, bu hizmet türü için gösterilen ücretin tamamı ödenir.

c) Hava taşıyıcıları kendileri için yaptıkları yer hizmetleri karşılığı olarak DHHMİ'ye bir ücret ödemezler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d) Havaalanı yer hizmetleri kuruluşları ile diğer hava taşıyıcılarının hizmetlerini yapan hava taşıyıcıları, bu hizmetlerden aldıkları ücretin %[10'unu DHHMİ'ye hizmet verme hakkı karşılığı olarak öderler.

Ücret Tarifeleri

Madde 21. — Bu Yönetmelikte açıklanan hizmetler nedeniyle uygulanacak ücret tarifeleri aşağıda açıklanmıştır:

a) Temsil hizmeti, Uçuş operasyon hizmeti, Uçak Hat Bakım Hizmeti, Yolcu Trafik, Ramp, İkram Hizmetlerine ait ücretler Ek - 4'dedir.

b) Şehir - Terminal Ulaşım Hizmeti ücret tarifesi EK - 5'tedir.

c) Kargo hizmet ücret tarifesi Ek - 6'dadır.

d) İstek üzerine yapılacak hizmetler ücret tarifesi Ek - 7 dedir.

e) Çalışma Ruhsatları ücret tarifesi Ek - 8'dedir.

f) Personel Tanıtma Kartı ücret tarifesi Ek - 9'dadır.

g) Araç özel plaka ücret tarifesi Ek - 10'dadır.

h) Ücret tarifelerinin uygulanmasında esas alınacak müşterek hükümler EK - 11'dedir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Son Hükümler

Değişiklikler

Madde 22. — Bu Yönetmelik ve eklerinde yapılacak değişiklikler DHHMİ'nin önerisi ve Ulaştırma Bakanlığının onayı ile Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girer.

Geçici Madde 1. — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte 11 Aralık 1974 tarihli Handling hizmetleri yönetmeliğine göre işletme ruhsatı alarak handling hizmeti yapan kuruluşlardan durumları bu Yönetmelik hükümlerine uymayan kuruluşlar, bu hizmetlerine en geç 31.12.1984 tarihine kadar devam edebilirler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kaldırılan Hükümler

MADDE 23. — 11 Aralık 1974 tarih ve 15089 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren «Handling Yönetmeliği» ile Ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 24. — Bu Yönetmelik ve Ekleri yayınlandığı tarihten, Ek'lerde yer alan ücret tarifeleri ise, 1 Ocak 1985 tarihinden itibaren yürürlüğe girer. Ancak 1 Ocak 1985 tarihine kadar bu Yönetmelik ile yürürlükten kaldırılan ücret tarifelerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürütme

Madde 25. — Bu Yönetmelik hükümlerini DHHMİ Genel Müdürlüğü yürütür.

EK - 1

HAVAALANI YER HİZMET TÜRLERİ DETAYLARI

1. TEMSİL HİZMETLERİ

KISIM 1 — TEMSİL HİZMETLERİ

1.1. Genel

1.1.1. Eğer talep olunuluyorsa, Taşıyıcı'nın faaliyetlerini kolaylaştırmak için garanti veya kefalet temin etmek. Bu tip garanti veya kefalet ücretleri, Taşıyıcı'dan tahsil edilir.

1.1.2. Mahalli otoritelerle bağlantı sağlamak.

1.1.3. Yer Hizmetleri Kuruluşunun Taşıyıcı adına faaliyette bulunduğunu belirtmek.

1.1.4. Taşıyıcı uçağının harekâtı hakkında ilgililere bilgi vermek.

R.1.2. Masrafların Karşılanması.

R.1.2.1. Taşıyıcı tarafından belirtildiği şekilde, Taşıyıcı adına

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yapılan hizmetlerle ilgili meydan, polis, gümrük ve diğer masraflar.

R.1.2.2. Taşıyıcı tarafından belirtildiği şekilde, Taşıyıcı adına yapılan otel, taşıma ve ikıam gibi peşinen ödenen tüm masraflar.

R.2.1.3. Yerleşme

A.1.3.1. Taşıyıcının Temsilcilerine kalacakları ofis temin etmek.

R.1.3.2. Taşıyıcıya ait yedek parça ve/veya özel teçhizat, teknik veya başka hususta kullanacağı malzemeleri yerleştirmek için uygun depolama yerini temin etmek.

R.1.3.3. Taşıyıcı'nın yedek kuvvet merkezini (Spare Power Plant) yerleştirmek için uygun depo mahalli temin etmek.

1.4. Malzeme

R.1.4.1. Taşıyıcı'nın teknik veya başka hususlardaki yedek parça kuvvet merkezleri ve/veya malzemelerinin;
(a) Gümrükten çekimini sağlamak,
(b) Yönetmek,

R.1.4.2. Taşıyıcı'nın halihazır talimatları gereğince, yedek kuvvet merkezinin ve/veya yedek parçalarının muayyen zaman aralıklarıyle kontrollerini sağlamak.

2. YOLCU TRAFİK HİZMETLERİ

2.1. HABERLEŞME

2.1.1. Yer Hizmetleri Kuruluşu tarafından yapılan hizmetlerle ilgili bütün mesajları toparlamak, almak ve göndermek. Bu tip mesajlardan Taşıyıcı'nın Temsilcisini haberdar etmek.

2.1.2. Beher uçuş için 90 gün muhafaza olunacak ve yukarıda belirtilen mesajları içeren bir mesaj dosyası tutmak.

R.2.1.3. Taşıyıcı'nın yerdeki uçağıyla istasyon arasında haberleşmeyi sağlayacak uygun haberleşme cihazlarını temin etmek ve çalıştırmak.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.2. TRAFİK HİZMETLERİ

2.2.1. Hizmet evrakları ve yük kontrolü.

2.2.1.1. Uçak ile aprondaki ilgili ofisler arasında uçuş evraklarını taşımak ve teslim etmek

2.2.1.2. Bu kısımda belirtilen yükleme talimatları, yükleme formları, yükleme tablosu, manifestolar v.s. gibi dökümanları Taşıyıcı'nın istediği şekilde veya uluslararası veya mahalli kural ve normlara uygun hazırlamak, onaylamak, dağıtımı yapmak ve kayda geçirmek.

R.2.2.1.3. Müştereken varılan anlaşmaya göre istatistikleri toplamak, gerekli yerlere göndermek, bu hususta rapor vermek.

2.2.2. Havaalanında yolcu ve bagaj hizmeti.

2.2.2.1. Taşıyıcı uçağının iniş kalkış zamanı ve meydan şehir arası kara ulaşım vasıtalarının hareket ve varış saatleri hakkında yolculara ve halka bilgi vermek

2.2.2.2. Yolculara uçaktan kontrol mahallerine ve oradan kara ulaşım vasıtalarına veya kara ulaşım vasıtalarından kontrol mahallerine ve oradan uçağa kadar eşlik etmek.

2.2.2.3. Mahalli usullere göre bagajları teslim etmek.

2.2.2.4. Yolcu bagajlarının taşınması için olanaklar çerçevesinde hammallık hizmeti sağlanmasına aracılık etmek.

2.2.2.5. Geceleyerek yollarına devam edecek olanlarla, gelen aktarmalı ve transit olarak geçen yolcularla bunların bagajları için gerekli hazırlıkları yapmak ve transit süresi içinde havaalanında mevcut hizmetlerden yolculara bilgi vermek.

2.2.2.6. Bagajların gümrüklü sahadaki gümrük deposunda muhafazasının gerekmesi halinde bunların gümrük yetkilisince istenilen yere ulaşım ve teslimini sağlamak. (Muhafaza ücreti yolcudan tahsil edilir.)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.2.2.7. Sakat yolcular veya refakatsız çocuklar gibi özel ilgi gerektiren yolculara yardımcı olmak.

2.2.2.8. Açık tarihli biletlerin müracaat olunan uçuşlar için geçerli olup olmadığını kontrol etmek ve bunların işlemlerini gereğince tamamlamak.

2.2.2.9. Karşılıklı anlaşmaya göre herhangi bir sorumluluk yüklemeksizin, ilgili uçuşla belli noktalara yapılacak seyahat için gerekli pasaport, vize, aşı ve benzeri belgeleri kontrol etmek.

2.2.2.10. a) Kontrol edilmiş bagajlarla, el bagajlarını tartmak ve etiketlemek.
b) Kontrol edilmiş bagajların kontrol kontuarlarından bagaj ayırma mahallerine taşınmasını gerçekleştirmek.

2.2.2.11. Tartılmış bagaj ağırlıklarını yolcunun biletine işlemek ve uçuş kuponunu koparmak.

2.2.2.12. Fazla bagaj (Excess Baggage) bileti tanzim etmek, fazla bagaj ücretlerini toplamak, fazla bagaj kuponlarını koparmak ve bilete bağlamak.

2.2.2.13. Uçuşun geciktiği, iptal edildiği veya ara verildiği durumlarda (taşıyıcının talimatına göre), gereken hizmetleri sağlamak. Taşıyıcının talimatının olmadığı durumlarda handling kuruluşunca kendi usullerine uygun olarak gerekeni yapmak.

2.2.2.14. Kayıp, bulunmuş veya hasarlı eşyalarla meşgul olmak ve bu tip aksaklıkları Taşıyıcı'ya duyurmak.

2.2.2.1.5. Taşıyıcı'nın müşterilerinden olabilecek şikâyetleri ve tazminat taleplerini Taşıyıcı'ya duyurmak.

2.2.2.16. Uçağa bindikten sonra yolcuları saymak ve sayımdan elde edilen rakamları uçak dökümanları ile karşılaştırmak.

2.2.2.17. Gerektiğinde Havaalanı Yolcu Hizmet ücretlerini giden yolculardan toplamak, Havalanı işletmecisine ödemek.

R.2.2.2.16. Karşılıklı olarak anlaşmaya varıldığı gibi, uçakta yer ayırımı ve dağılımını yapmak.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.3. Kargo Hizmetleri
Dışarıya gönderilen kargo (Export cargo)

2.3.1. Yüklenen ve boşalan kargoyu ilgili dökümanlara göre kontrol etmek.

2.3.2. Mahalli talimatlara uygun olarak kargoyu gümrük kontrolüne tabi tutmak.

2.3.3. Dışarıya gönderilen kargonun transfer işlemleri ile ilgilenmek.

2.3.4. Gümrükten ihraç müsaadesi alınmış her türlü kargoyu usulüne uygun olarak yüklemek.

2.3.5. Gönderilecek kargoyu ağırlık ve hacmine göre, kullanılabilir kapasiteye uygun olarak, taşıyıcı talimatına göre yüklemek.

2.3.6. Devam edecek uçuşlar için;
a) Yığma olarak taşınabilir kargo (Bulk cargo)
b) Paletler, konteynerler gibi birim yükleme teçhizatlarını göndermek üzere hazırlamak.

2.3.7. a) Kargo manifestolarını hazırlamak,
b) Konşimento kopyalarını ayırmak, kararlaştırıldığı şekilde manifesto ve konşimentolarının ilgili kopyalarını göndermek.
c) Tatbik edildiği yerlerde konşimentonun bir kopyasını, uçuş özellikleri ile beraber gönderene geri vermek.

R.2.3.8. Gümrükten çıkış müsaadesi almak,
Transfer edilen kargo;
a) Arabalardan yığma halinde yüklenen kargoyu indirmek,
b) Paletler, konteynerler gibi birim yükleme teçhizatlarını açmak ve/veya boşaltmak,
c) Gelen kargoyu evrakına uygun olarak kontrol etmek.

R.2.3.10. Mahalli talimatlara uygun olarak, kargoyu gümrük kontrolüne tabi tutarak uygunsuzlukları ortadan kaldırmak.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

R.2.3.11. Transfer edilen kargoyu;

a) Ayırmak,
b) Malların cinsine ve kargonun gidiş istikametine uygun olarak, göndermeden biraz önce ortak bir karara varılabilmesi için belirli bir müddet ambara koymak.

R.2.3.12. Bozulabilir kargo, canlı hayvan, kıymetli eşya, haber filmleri gibi özel kargolar için gerekli teçhizat yükleme kolaylıkları sağlamak.

R.2.3.13. Başka bir taşıyıcı tarafından gönderilecek kargo için transfer manifestolarını hazırlamak.

R.2.3.14. Transfer edilen kargonun, transfer manifestosu veya kabul edilebilen herhangi bir evrakla birlikte yükü alan Taşıyıcı'nın deposuna gönderilmesini sağlamak.

Dışarıdan gelen kargo (Import Cargo)

2.3.15. a) Yığma yükü, uygun olduğu zaman arabalardan indirmek,
b) Paletleri, konteynerler gibi birim yükleme teçhizatlarını açmak ve/veya boşaltmak,
c) Gelen kargoyu evrakına uygun olarak kontrol etmek.

2.3.16. Dışarıdan gelen kargoyu;

a) Ayırmak,
b) Mahalli talimatlara uygun olarak kabul edilen belirli bir süre için ambarda tutmak.

R.2.3.17. Bozulabilir kargo, canlı hayvan, kıymetli eşya, haber filmleri gibi özel kargolar için gerekli teçhizat ve yükleme kolaylıkları sağlamak,

R.2.3.18. Mahalli talimatlara uygun olarak kargoyu gümrük kontrolüne tabi tutarak giderilebilir aksaklıkları ortadan kaldırmak, çözülmesine yardımcı olmak.

R.2.3.19. Tatbik edilen talimatlara uygun olarak mal gönderilen kişi veya acentayı kargonun geldiğinden haberdar etmek.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

R.2.3.20. (CC) ücretin başta ve/veya (COO) varışta alınması için kolaylıklar sağlamak.

R.2.3.21. Malı olan taraf parayı ödemek veya kargoyu almak istemediği takdirde, tatbik edilen talimatlara uygun olarak gerekli işlemleri yapmak

Genel

R.2.3.22. Kargoyu fiziki kontrolden geçirmek üzere, gerektiği şekilde gümrüğe vermek.

2.3.23. Kaybolmuş, bulunmuş ve hasarlı, kargoyla ilgilenmek ve böyle uygunsuzlukları taşıyıcıya bildirmek.

2.3.24. Taşıyıcı'nın müşteri (ler)i tarafından yapılan herhangi bir şikâyet veya talepten taşıyıcıyı haberdar etmek.

2.4. Posta Hizmetleri

2.4.1. Gelen ve giden AV - 7'lerin dağıtımını yapmak.

2.4.2. Gelen postaları AV - 7'lere göre kontrol etmek,

2.4.3. Gelen postayı AV - 7'lere göre kontrol edip, yerel posta idaresine teslim etmek.

2.4.4. Giden postayı AV - 7'lere göre kontrol edip yerel posta yetkilisinden teslim almak.

2.4.5. Transfer postalarla ilgilenmek.

2.4.6. Mahalli usüllere göre taşıyıcının şirket postası hizmetlerini yürütmek.

2.4.7. Karşılıklı anlaşmaya varıldığı şekilde diplomatik kurye hizmetlerini yapmak.

2.4.8. Kayıp, bulunmuş ve hasarlı postalarla ilgilenmek ve bu tip aksaklıkları Taşıyıcı'ya duyurmak.

3. RAMP HİZMETLERİ
YÜKLEME/BOŞALTMA

3.1. Belirli ölçüler dahilinde:

a) Yeterli nitelikte yolcu merdivenlerini temin etmek,

b) Yeterli nitelikteki yolcu merdivenlerini yanaştırmak/çekmek,

R. c) Yolcu indirme - bindirme körüğünü temin etmek,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

R. d) Yolcu indirme - bindirme körüğünü yanaştırmak çekmek,

3.2. Uygun yükleme - boşaltma teçhizatını:
a) Temin etmek,
b) Uygulamak,

3.3. Havaalanında anlaşmaya varılan belirli noktalar arasında yüklerin gerektiği gibi taşınması için uygun teçhizatı;
a) Temin etmek,
b) Kullanmak,

3.4. a) Yükü boşaltmak,
b) Yükü istif etmek, teslim almak, teslim etmek,
c) Taşıyıcının talimat ve yönetmelikleri gereğince yükü istif etmek, emniyet altına almak ve yüklemek, (Bağlama malzemesi ve örtü, maliyet fiatı üzerinden tahsil olunur.)

3.5. Taşıyıcı'nın talimatına uygun olarak yükleri kargo ambarlarına taksim etmek.

3.6. Yükleme bittiğinde taşıyıcının sorumluluğu altında kargo ambar kapaklarını ve kaportaları emniyete almak ve kilitlemek.

3.7. Taşıyıcı tarafından veya yerel yetkili makamlarca talep olunduğunda uçak ve Havaalanı Terminal binası arasında;
a) Yolcu,
b) Mürettabat ulaşımını sağlamak.

R.3.8. Doldurulacak safra torbalarını temin etmek.

R.3.9. Taşıyıcı tarafından uygun görülen safra ile safra torbalarını doldurmak.

R.3.10. Uçak ile Havaalanı terminali arasındaki ulaşımda ve yükleme boşaltma esnasında; değerli ve hassas kargolara özen göstererek bütün yükleri emniyete almak.

R3.3.11. Madde 3.1.'de belirtilenlere ilâve olarak merdiven;
a) Temin etmek,
b) Uygulamak.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

UÇAK TEMİZLİĞİ

R.3.13. Dış Temizlik.

R.3.13.1. Pilot mahalli pencerelerinin dış temizliği,

R.3.13.2. Uçağın kendi merdivenlerinin uygun ölçüde temizliği,

R.3.13.3. İniş takımları ve motor kapaklarındaki fazla yağları silmek,

R.3.13.4. İniş takımlarını, motor kapaklarını, kontrol kollarını ve kanatları iyice temizlemek,

R.3.13.5. Kabin pencerelerini temizlemek,

3.14. İç Temizlik

3.14.1. Taşıyıcı talimatına uygun olarak, eğer belirtilmişse; Taşıyıcı tarafından yetkili kılınmış bir kimse nezaretinde, pilot mahallini temizlemek ve tertiplemek.

3.14.2.
a) Külleri boşaltarak,
b) Çöp tenekelerini dökerek,
c) Şapka raflarında ve koltuk arkalarında bulunan ceplerdeki çöpleri atarak,
d) Masaları silerek,
e) Koltukları temizleyip, toparlayarak,
f) Döşemeyi temizleyerek,
g) Tuvalet ve mutfaktaki yerleri silerek,
1. Ekip kompartmanını,
2. Holleri,
3. Barları,
4. Yolcu kabinlerini,
5. Tuvaletleri,
6. Vestiyeri,
7. Antreleri v.s.'yi,
uygun bir şekilde temizlemek ve tertiplemek.

3.14.3. Battaniyeleri katlamak ve raflara yerleştirmek.

3.14.4. Mutfak mahallerini temizlemek ve çeki düzen vermek ve çöp tenekelerini boşaltmak ve temizlemek.

R.3.14.5.
a) Kargo ambarlarını,
b) Kargo kabinlerini,
temizlemek.

R.3.14.6. Döşeme ve halıları iyice iyice temizlemek,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

R.3.14.7. Kabin demirbaşlarını ve mobilyayı temizlemek,
R.3.14.8. Uçağı dezenfekte etmek ve/veya kokusunu izale etmek (Malzemeler Taşıyıcı tarafından temin edilir).
R.3.14.9. Yatak olan yatar koltukları yapmak,
3.14.10 Yastık yüzü ve başlıkları değiştirmek. (Kılıflar, taşıyıcı tarafından temin olunur).
R.3.14.11. Kabin pencerelerini temizlemek,
3.14.12. Taşıyıcı tarafından temin olunan tuvalet ve kabin malzemesini yerlerine koymak,
3.15. Tuvalet Hizmetleri
3.15.1. Tuvalet arabasını;
a) Temin etmek,
b) Uygulamak,
c) Tuvaletleri boşaltmak: temizlemek, yıkamak ve mayileri doldurmak. (Mayiler taşıyıcı tarafından sağlanır.)
3.16. Su Servisi
3.16.1. Su arabasını;
a) Temin etmek,
b) Uygulamak,
c) Su tanklarını içme suyu ile doldurmak, eksiğini tamamlamak, (İstenildiğinde fazla klorlanmış su)

UÇAK HİZMETİ

3.17. Refakat
3.17.1. Uçağı karşılama ve kalkışı için hazır bulunma,
3.17.2. Uçak hizmeti faaliyetlerine genel olarak nezaret etmek.

3.18. YOL GÖSTERME

3.18.1. Yol gösterme teçhizatını temin etmek,
3.18.2. İniş/kalkışta yol göstermeyi,
a) Temin etmek veya,
b) Teminine delalet etmek.
3.18.3. Park etme
Takoz;
a) Temin etmek
b) Yerleştirmek/kaldırmak,
Taşıyıcının Sorumluluğunda

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3.18.4. a) İniş takımı kilitlerini,
b) Motor emniyet şapkalarını,
c) Pito kılıflarını,
d) Satıh kontrol kilitlerini,
e) Kuyruk sehpalarını,
koymak, yerleştirmek ve kaldırmak.

R.3.18.5 Kulaklıkları temin etmek,

3.18.6. Yer - Pilot mahalli muhaberesini temin etmek,

3.18.7. Pilot mahalline iniş - çıkış merdivenini,
a) Temin etmek,
b) Uygulamak.

R.3.18.8. Lüzumlu elektrik enerjisini sağlamak için uygun GPU (Ground Power Unit)'yu;
a) Temin etmek,
b) Yanaştırarak/Çalıştırmak.

R.3.19. Motor Çalıştırma

R.3.19.1. Kalkışta, normal motor çalıştırmak için münasıp güç kaynağını,
a) Temin etmek,
b) Yanaştırmak/Çekmek,
c) Çalıştırmak.

3.20. Emniyet Tedbirleri

3.20.1. Uçağın içinde veya dışında fark olunan bütün hasarları sebebine veya vukua geldiği zamana bakmaksızın derhal Taşıyıcı'nın yetkili temsilcisine rapor etmek.

3.20.2. Talep olunulduğu şekilde, uygun yangın söndürme ve diğer koruyucu teçhizatı;
a) Temin etmek,
b) Yanaştırmak/Çekmek,
c) Çalıştırmak.

R.3.20.3. Emniyet personelini ve imkânları;
a) Temin etmek,
b) Temine aracılık etmek,

R.3.21. Uçağın yerini değiştirmek,

R.3.21.1. Uygun çekme teçhizatını;
a) Temin etmek,
b) Bağlamak ve ayırmak,
c) Mahalli talimatlara ve Taşıyıcı'nın direktiflerine

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

göre belirlenen hizmet sahası içinde uçağı çekmek/itmek.

R.3.21.2. Taşıyıcı'nın talimatına göre, uçağın kendi motörlerini çalıştırarak yerini değiştirmek.

4. ŞEHİR - HAVAALANI ULAŞIM HİZMETİ

4.1. Şehir terminali veya diğer, mutabakata verilen noktalarla havaalanı arasında yolcu ve mürettebatın bagajlarıyla birlikte ulaşımı için gerekli bütün çalışmaları yapmak.

4.2. Mahalli imkanlar dahilinde hususi taşımalar için, gerekli bütün düzenlemeleri yapmak.

R.4.3. Aynı havaalanındaki, ayrı terminaller arasındaki yolcu bagaj ve kargo ulaşımı için gerekli tüm düzenlemeleri yapmak.

5. İKRAM HİZMETLERİ

5.1. İkram malzemesini ve mutfak teçhizatını uçaktan boşaltmak/uçağa yüklemek ve istif etmek.

5.2. Uçak ile havaalanındaki ikram servisi arasında seyyar mutfak teçhizatı ve ikram malzemesini taşımak.

5.3. Taşıyıcı'nın yetkili temsilcisi tarafından yapılan talepleri yerine getirmek (malzeme ve eksilen mal istekleri gibi) Taşıyıcı'ya mal veren ikram işlerini yapan Tüccar - firma ile irtibatta olmak.

5.4. Seyyar mutfak teçhizatını boşaltmak, yıkamak, temizlemek ve yerlerine yerleştirmek.

R.5.5. Seyyar mutfak termoslarını sıcak ve/veya soğuk içme suyu ile doldurmak.

R.5.6. Taşıyıcı'nın talebine uygun olarak;
Gümrüklü veya Gümrüksüz
a) Havalandırma Teçhizatı depo yeri
b) Deep Freeze,
temin etmek.

R.5.7. Taşıyıcı'nın;
a) Yedek ikram teçhizatını,
b) Tüketim maddelerini,
c) Yiyecek stokunu,
d) İçecek stokunu depolamak.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

R.5.8. Başlık kılıfları, yastık yüzleri, çarşaf gibi kabin örtülerinin yıkanmasını sağlamak.

5.9. Yemeklerin ve meşrubatın hazırlanmasına ve tanzimine nezaret etmek.

R.5.10. İkram tepsilerini hazırlamak.

5.11. Özel anlaşmada tarif olduğu gibi, yemekleri hazırlamak ve pişmemiş gıda maddelerini (hiçbir muameleye tabi tutulmamış) temin etmek.

R.5.12. Verilen talimata veya Taşıyıcı'nın isteğine uygun olarak mahalen yapılan satın almalara Taşıyıcı'nın tayin ettiği seviyesini muhafaza etmek.

R.5.13. Servis olunabilecek ve olunamayacak maddeleri, gerektiği şekilde paketleyip göndermek.

R.5.14. Stoklarla ilgili hesap ve diğer dokümanları tamamlamak.

6. KARGO HİZMETLERİ

6.1. İthal edilen kargonun gelişini alıcıya veya onun yetkili acentasına haber vermek.

R.6.2. Kargonun gümrükten çıkarılması gideceği yere gönderilmesi, teslim ve kabulü için yer ve hizmetleri tanzim etmek.

R.6.3. Şehir kargo ofisi, karşılıklı anlaşmaya kabul olunmuş diğer toplama ve teslim mahalleriyle havaalanı arasında veya tam aksi yönde kargonun nakledilmesini temin etmek.

R.6.4. a) 3.3. (b)

b) 3.11.'in dışında bulunan kargoyu mahalli talimatlar uygun olarak depoya kaldırmak.

7. UÇUŞ OPERASYONU HİZMETLERİ

UÇUŞ OPERASYONU

7.1. Genel

7.1.1. Taşıyıcı'nın uçağına verilen uçuş hizmetlerine ve kolaylıklarına tesir eden herhangi bir bilinen gelişmeden Taşıyıcı'yı haberdar etmek.

7.1.2. Taşıyıcı'nın sağlaması gereken bütün el kitaplarını ve talimatları günün gereklerine cevap verecek şe-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kilde güncel tutmak, belirtilen formları hazır bulundurmak.

7.1.3. Hava şartları, mevcut yer kolaylıkları, teknik ve ticari ihtimaller ile tüm işletmeyi etkileyen hususlarda dikkate alınmak suretiyle gecikmeler, yol değişikliği halinde kaptan pilota uygun hareket tarzı hakkında öneride bulunmak.

R.7.1.4. Beher uçuş için alınan veya gönderilen mesajları, Taşıyıcı tarafından belirtilen bütün evrakı toplayarak bir «uçuş dosyası» tutmak ve bu dosyayı Taşıyıcı tarafından verilen talimatlara göre tanzim etmek.

7.2. Kalkış Meydanında Uçuş Hazırlığı

7.2.1. Her uçuş için hava raporu evraklarının ve havacılık bilgilerinin temini için düzenleme yapmak.

7.2.2. Uçuş şartlarını incelemek ve Taşıyıcı'nın tedarik ettiği donelere uygun olarak, uçuş harekât planını
a) Hazırlamak,
b) İmzalamak.

7.2.3. Uçuş Trafik Hizmetleri (ATS) uçuş plânını
a) Hazırlamak,
b) İmzalamak,
c) Dosyalamak.

7.2.4. Uçuş ekibine yeterli brifingi vermek

7.2.5. Yakıt istek belgesini
a) Hazırlamak,
b) İmzalamak.

R.7.2.6. Taşıyıcı tarafından belirtildiği şekilde uçuş hareket formlarını dağıtmak ve mümkün olan hallerde kaptan pilotun imzasını almak.

7.2.7. Mahalli yer hizmetleri birimine gerekli ağırlık ve yakıt bilgileri vermek.

R.7.3. Kalkış Meydanından başka bir noktada uçuş hazırlığı :

R.7.3.1. Uçuş şartlarını incelemek ve uçuş harekat plânını Taşıyıcı tarafından verilen donelere ve talimatlara uygun olarak yapmak.

R.7.3.2. Ekip brifingi için bilgileri de kapsayan :
a) Uçuş harekât plânını ve
b) ATS uçuş plânını

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kalkış meydanındaki Taşıyıcı veya onun mümessiline, göndermek.

7.4. Uçuş anında yardımcı olma.

7.4.1. Alınan uçuş takip mesajları, uçuş plânı mesajları ve durum raporlarına göre uçuşun ilerleyişini takip etmek.

7.4.2. Taşıyıcı'nın yer hizmetlerinden sorumlu temsilcisini uçuş ilerlemesi hakkındaki bilgilerden haberdar etmek.

7.4.3. Uçuş plânına uygun olarak, uçuşların emin ve ehliyetli bir şekilde yönetilmelerini kolaylaştırmak için, uçuşlara gerektiği ve/veya gerekli zannedildiği zamanda yardım etmek.

R.7.4.4. Fiili uçuşu, uçuş harekâtını VHF menzili içinde dinleyerek takip etmek, gerektiğinde yardım sağlamak.

R.7.4.5. Uçuş anında bir aksaklık olduğunda, ani ve gerekli harekat tarzını taşıyıcı'nın talimatlarını (yazılı ve sözlü) uygun olarak ayarlamak.

7.4.6. Gecikme, yol değiştirme, motor arızası vb. gibi harekât cinsinden her türlü olayı Taşıyıcı tarafından belirtildiği şekilde seyir defterine geçirmek ve haberdar etmek.

R.7.4.7. Komşu hava kontrol merkezi mesuliyeti devir almaya muktedir oluncaya kadar, uçuşa, tekrar haber göndermek dahil, yardımcı olmaya çalışmak. (Haberleşme imkansızlığı, olağanüstü hava durumu, uçağın emniyeti veya beklenmeyen tehlike gibi sebeplerden dolayı bu hizmetlerin durdurulması arzu edilmez. Benzeri şartlar, hava sahası hududunun geçilmeden önce de bu hizmetlerin müteakip bir sahaya devrini mümkün kılabilir.)

R.7.4.8. VHF menzilinin dışında gerektiği şekilde uçuşa yardımcı olmaya çalışmak.

7.5. Uçuş sonrası işlemler

7.5.1. Gelen ekipten uçuş malûmatını almak ve Taşıyıcı'nın veya resmi dairelerin ilgili makamlarına hazırlanan formları veya raporları göndermek.

R.7.6. Uçuş anında haber göndermek.

R.7.6.1. Tekrar haber göndermek için uçuş harekat ve hava durumunu incelemek, uçağın uçuş esnasında elde et-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tiği donelere uygun olarak hesaplamak, plânlamak ve sonuçlardan kaptan pilotu haberdar etmek.

7.7. Şirket, Hava - Yer Haberleşmesi

R.7.7.1. Taşıyıcı'nın uçuş esnasında bulunan uçağı ile yer istasyonu arasında Şirket Hava Yer Haberleşmesi için uygun teçhizatı :
a) Temin etmek,
b) Çalıştırmak.

UÇAKLA İLGİLİ HİZMETLER

7.8. Yakıt ikmali ve yakıtın boşaltılması

7.8.1. Yakıt temin eden firmalarla temasta bulunmak.

7.8.2. Yakıt kirlenmesine karşı yakıt aygıtlarını gözden geçirmek.

R.7.8.3. Uçağı, yakıt ikmali/yakıt'ın boşaltılmasına hazırlamak.

R.7.8.4. Yakıt ikmali veya yakıtın boşaltılmasına nezaret etmek.

R.7.8.5. Konulan yakıt miktarını kontrol etmek.

R.7.8.6. Uçağın yakıt tanklarındaki suyu boşaltmak.

7.9. Yağ ve diğer mayilerin ikmali (tamamlanması)

7.9.1. İkmal yapan akar - yakıt firmalarıyla temasta bulunmak.

R.7.9.2. Dolum işlemine nezaret etmek.

R.7.9.3. Özel dolum teçhizatını,
a) Temin etmek,
b) Çalıştırmak.

7.10. SOĞUTMA VE ISITMA

R.7.10.1. Soğutma aygıtını;
a) Temin etmek,
b) Yanaştırmak ve çekmek,
c) Çalıştırmak.

R.7.10.2 Isıtma aygıtını;
a) Temin etmek,
b) Yanaştırmak ve çekmek,
c) Çalıştırmak.

7.11. Kar ve Buz Temizleme

R.7.11.1. Uçağın karını temizlemek;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) Temin etmek,
b) Yerleştirmek ve çekmek,
c) Çalıştırmak.

7.12. Kabin Teçhizatı

R.7.12.1. Koltukları ve diğer kabin teçhizatını kaldırıp, yerleştirerek kabini yeniden tanzim etmek.

R.8. UÇAK HAT BAKIM HİZMETLERİ

8.1. OLAĞAN HİZMETLER

8.1.1. Taşıyıcı'nın mevcut talimatlarına göre tali istasyonlarca yapılması gerekli «Line inspection» bakım el kitabına göre, «Teknik Kontrol» işlemini yapmak.

R.8.1.2. Uçak sicil defterine «Line inspection» tali istasyon teknik kontrol işleminin icra edildiğini yazmak ve imzalamak.

R.8.1.3. Kontrol esnasında müşahade olunan kusurlar hakkındaki görüşlerini «Uçak sicil defterine» geçirmek.

8.1.4. Uçağın kalkışından önce «Uçuş öncesi» yoklamaları yapmak.

8.1.5. Kontrol işleminin icrası sırasında, uçuş ekibini veya yer personeline yardımcı olacak tecrübeli personeli temin etmek.

R.8.2. OLAĞAN DIŞI HİZMETLER

R.8.2.1. Taşıyıcı'nın talep ettiği derecedeki bir kontrol esnasında ortaya çıkan veya uçuş ekibi tarafından rapor edildiği veçhile uçak sicil defterinde yazılı arazları gidermek (Ancak büyük ebadtaki tamirler) için özellikle taşıyıcı ve Hizmet Kuruluşu arasında anlaşmaya varılması gerekir.)

R.8.2.2. Yapılan işlemi uçak sicil defterine geçirmek ve imzalamak.

R.8.2.3. Taşıyıcı'nın talimatı doğrultusunda teknik aksaklıkları ve yapılan işlemleri Taşıyıcı'nın bakım üssüne rapor etmek.

R.8.4. Taşıyıcı'nın teknik el kitaplarına, manuel, katologları v.s. bulundurmak.

R.8.2.5. Faydalı olabilecek ölçüde makinistlik takımları hususi teçhizat ve imkânları temin etmek.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

YER HİZMETLERİ EN AZ PERSONEL MİKTARI EK-2

1 — Uygulama Esasları

a) Bu Yönetmeliğin EK-1'inde belirtilen hizmet türleri için bir havaalanında aranacak en az personel miktarı aşağıda açıklanmıştır.

b) Kendi yer hizmetini kendileri için yapacak hava taşıyıcıları sadece ilgili hizmet türü için gösterilen personeli teminle yükümlüdür.

2 — En Az Personel Miktarları

HİZMET TÜRÜ	*PERSONELİN TANIMI*	*MİKTARI*
a. Temsil	İdareci	1
	Haberleşme Personeli	1
	Büro Personeli	1
b. Uçuş Operasyon	İdareci	1
	Haberleşme Personeli	3
	Uçuş Hareket Uzmanı	3
c. Uçak Hat Bakım	İdareci	1
	Teknisyen	3
	Makinist ve Makinist Yard.	6
d. Yolcu Trafik	Trafik Amiri	1
	Yer Hostesi	9
	Trafik Personeli	9
	Kayıp Eşya Personeli	3
	Trafik İşçisi	6
e. Ramp	Apron Amiri	3
	Apron Personeli	4
	Yükleme-Boşaltma İşçisi	30
	Makinist ve Makinist Yard.	6
	Uçak Temizlik İşçisi	4
	Şoför	6

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HİZMET TÜRÜ	PERSONELİN TANIMI	MİKTARI
f. Şehir-Havaalanı Ulaşım	İdareci	1
	Büro Personeli	2
	Şoför	Yeteri kadar
g. İkram	İdareci	1
	Ekip Şefi	3
	İkram ve Özel Antrepo Personeli	6
	Başaşçı	1
	Aşçı	6
	Ambar Personeli	3
	İkram Temizlik İşçisi	6
	Diğer İşçiler	12
	Şoför	4
h. Kargo	İdareci	1
	Kargo Personeli	3
	Kargo İşçisi	12

EK-3

YER HİZMETLERİ EN AZ ARAÇ-GEREÇ VE DONATIM LİSTESİ

1 — Uygulama Esasları

a) Bu Yönetmeliğin EK-1'inde belirtilen havaalanı yer hizmetlerini yapabilmek için gerekli en az araç-gereç ve donatım cins ve miktarları aşağıda açıklanmıştır.

b) Kendi yer hizmetini kendileri için yapacak hava taşıyıcıları sadece ilgili hizmet türü için gösterilen araç-gereç ve donatımı temin etmekle yükümlüdür.

c) Aşağıda belirtilen araç-gereç ve donatım miktarları tek bir hizmet türünün verilebilmesi için gerekli miktarlar olup, birden fazla hizmet türü verilmesi halinde, aynı teçhizatın her hizmet türü için ayrı olarak bulundurulması şartı aranmaz.

2 — En Az Araç-Gereç ve Donatım Miktarları

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HİZMET TÜRÜ	ARAÇ-GEREÇ VE DONATIMIN CİNSİ	MİKTARI
a. Temsil	Teleks	1
b. Uçuş Operasyon	Teleks	1
	Hava-Yer Haberleşme Telsizi	1
	Seyyar el telsizi	2
	Apron Hizmet aracı	1
c. Uçak Hat Bakım	Uçak Çekme Traktörü	1
	Doğru Akım Jeneratörü	1
	Alternatif Akım Jeneratörü	1
	Air Starter Unit	1
	Yangın Söndürme Cihazı	2
	Hizmet aracı	1
	Çekme Demiri, Uçak Krikosu	Yeteri kadar
d. Yolcu Trafik	Teleks	1
	Seyyar El Telsizi	1
	Hava-Yer Muhabere telsizi	2
	Apron Hizmet aracı	1
e. Ramp	Doğru Akım Jeneratörü	1
	Alternatif Akım Jeneratörü	1
	Air Starter Unit	1
	Yükleme Cihazı (Highloader)	1
	Bandlı Yükleme Cihazı (Konveyör)	2
	Çekici Traktör	2
	Uçak Çekme Traktörü	1
e. Ramp	Foseptik Aracı	1
	Su İkmal Aracı	1
	Motorlu Yolcu Merdiveni	2
	Çekerli Yolcu Merdiveni	2
	Buz Temizleme Aracı	1
	Havalandırma Aracı	1
	Bagaj Arabası	50
	Polet Konteyner Dolly	10
	Uçak Takozu	10
	Tekerlekli İskemle	1
	Uçak Çağırma Lambası	4
	Çift Kulaklık	4
	Uçak Çağırma Flaması	4

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HİZMET TÜRÜ	ARAÇ-GEREÇ VE DONATIMIN CİNSİ	MİKTARI
	Follow-Me Aracı	1
	Yangın Söndürücü	2
	Yolcu Taşıma Sedyesi	1
	Çöp Arabası	2
	Elektrik Süpürgesi	2
	Apron Hizmet aracı	2
	Seyyar El Telsizi	2
f. Şehir-Havaalanı Ulaşım	Otobüs	Yeteri kadar
g. İkram	İkram Yükleme Cihazı	1
	Hizmet Aracı	2
	Bulaşık Makinası (Enaz 1000 tabak/saat kapasiteli)	1
	Buz Makinası	2
	Derin Dondurucu	1
	Buzdolabı	2
	Mutfak Teçhizatı, Sağlık Teçhizatı	Yeteri kadar
	Isıtma ve Soğutma teçhizatı	Yeteri kadar
h. Kargo	Fork-Lift	2
	Palet Conteyner Dolly	5
	Kargo Yükleme Arabası	10
	Çekici Traktör	1
	High Loader	1
	Bantlı Yükleme Cihazı	1
	Hizmet Aracı	1
	Kantar	1

HAVAALANLARI YER HİZMETLERİ ÜCRETLERİ EK-4

1 — Uygulama Esasları

a) Bu ücretler hizmeti alan kuruluş tarafından hizmeti veren kuruluşa ödenir.

2 — Ücret Tarifeleri (ABD Doları olarak)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Uçak Ağırlıkları	HİZMETLER					
	Temsil	Uçuş Operasyon	Uçak Hat Bakım	Yolcu Trafik	Ramp	İkram
5 Tona kadar	5	5	10	10	20	5
6-10 Ton Arası	5	5	20	20	50	10
11-16 Ton Arası	10	10	40	50	100	20
17-24 Ton Arası	10	10	60	100	230	30
25-38 Ton Arası	20	10	80	200	400	40
39-50 Ton Arası	20	20	100	250	600	60
51-72 Ton Arası	30	20	120	350	700	70
73-106 Ton Arası	30	20	140	400	800	80
107-152 Ton Arası	40	20	170	500	900	90
153-192 Ton Arası	50	30	200	600	1400	110
193-212 Ton Arası	60	40	230	700	1600	130
213-300 Ton Arası	70	40	270	800	2000	150
301 Ton'dan Yukarı	80	50	300	1000	2500	200

3 — Temsil, Uçuş Operasyon, Uçak Hat Bakım ve Yolcu Trafik Hizmetleri için gösterilen ücretler, uygulanacak taban ücretleri; Ramp ve ikram Hizmetleri için gösterilen ücretler uygulanacak sabit ücretleri ifade etmektedir.

EK-5

ŞEHİR - HAVAALANI ULAŞIM HİZMETİ ÜCRET TARİFESİ

Uygulanacak Ücretler

1. Yolcular, şehir - terminal hizmeti yapan vasıtalardan faydalanmaları halinde, bu hizmet için belirtilen ücreti ödemek mecburiyetindedirler.

2. Hava taşıyıcısı veya diğer kuruluşlarca özel vasıta talep edilmesi halinde, alınacak ücret her iki tarafın anlaşmasına bağlıdır.

EK-6

KARGO HİZMETİ ÜCRET TARİFESİ

Uygulanacak Ücretler

1. Yolcu uçakları tarafından taşınan; posta, yolcu bagajı ve yolcu beraberi eşya için ayrıca kargo hizmet ücreti alınmaz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yolcu uçakları ile taşınan diğer yüklerin ilk bir tonu için de kargo hizmet ücreti alınmaz. Bir tonu geçen yükler için, her fazla ton karşılığı olarak 25 ABD Doları kargo hizmeti ücreti alınır.

2. Kargo uçaklarının taşıdığı yükün ilk 5 tonu için kargo hizmeti ücreti alınmaz. 5 tondan fazla yüklerin her fazla tonu için 40 ABD Doları kargo hizmeti ücreti alınır.

Ayrıca, kargo uçağının azami kalkış ağırlığına göre bu yönetmeliğin EK-11'in j bendinde gösterilen ücret ilave olarak alınır.

EK-7

İSTEK ÜZERİNE YAPILACAK HİZMETLER ÜCRET TARİFESİ

1. Uygulama Esasları

a) İstek üzerine yapılacak yer hizmetleri EK-1'de detaylı olarak (R) harfi ile gösterilmiştir. Bu hizmetlerden taban ücreti belirlenmiş olanlar Madde 2. ücret tarifesinde açıklanmıştır. Bu tarifede yer almayan istek üzerine verilecek diğer hizmetlerin ücreti karşılıklı anlaşmaya tabidir.

b) İstek üzerine yapılacak hizmetlerin ücreti, 2 nci maddede açıklanan süreler için geçerlidir. Bu süreden daha fazla süre için hizmet talep edilmesi halinde, karşılıklı anlaşmaya tabi olarak ilave ücret alınır. Hizmetin belirlenen süreden önce bitirilmesi halinde gösterilen ücret aynen alınır.

c) Yeşilköy Havaalanında körüğe yanaşan uçaklar için, bu tarifede belirtilen; köprü, elektrik, su ve follow me ücretleri DHHMİ tarafından belirlenir. Su ücreti, komple ramp hizmeti ücreti içinde olduğundan, bu hizmet için taşıyıcıdan ilave ücret alınmaz.

2. Ücret Tarifesi

Yapılacak Hizmet veya Teçhizatın Cinsi	*Süresi*	*Ücreti (ABD Doları Olarak)*
GPU 28 VDC/2000 A (Ekipli)	60 Dakika	50.00
GPU 115/200 V 90 KVA	60 Dakika	75.00
Air Starter 120 Lbs/Dak.	Her Çalıştırma	50.00
Air Starter (Ekipli) Büyük Kapasiteli	Her Çalıştırma	75.00
Air Condition(ACU) Isıtıcı ve Soğutucu	Her Çalıştırma	50.00

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yapılacak Hizmet veya Teçhizatın Cinsi	*Süresi*	*Ücreti (ABD Doları Olarak)*
Tuvalet temizlik kamyonu (Ekipli, büyük uçaklar için)	Her Serviste	50.00
Temizlik High Loader'ı (Ekipli, 2 tonluk)	30 Dakika	45.00
İkram High Loader'ı (Ekipli, 2 tonluk)	30 Dakika	45.00
Fork Lift (Ekipli, 12.000 Lbs.)	60 Dakika	40.00
Fork Lift (Ekipli, 12.000 Lbs.)	60 Dakika	75.000
Çekme Demiri (F-28/DC-9 için)	30 Dakika	6.00
Çekme Demiri (B-707/DC-10 için)	30 Dakika	12.00
Kompresör (Ekipli, 3.000 PSI'lik)	30 Dakika	25.000
Kompresör (Ekipsiz, 3.000 PSI'lik)	30 Dakika	15.00
De-Icing Teçhizatı (Malzeme hariç, Kamyonlu, 3 kişilik, 1000 galon)	30 Dakika	185.00
Pulvarizatör (Malzeme hariç, Ekipli, 100 Lt. lik)	30 Dakika	60.00
Küçük Kamyonet (Şoförlü)	30 Dakika	20.00
Ekip Minibüsü (Şoförlü)	20 Dakika	20.00
Minibüs ile personel nakli	Gidiş/Dönüş	30.00
Elektrik Süpürgesi (İç temizlik için)	30 Dakika	10.00
Ekip tüpleri için oksijen ikmali	Beher doldurma	25.00
Yolcu kabinindeki tüpler için oksijen ikmali	Beher doldurma	50.00
Vinç (Ekipli, 8.000 Kg. lık)	60 Dakika	125.00
Seyyar Sehba (Ekipsiz)	30 Dakika	12.00
Hidrolik merdiven (Ekipsiz)	30 Dakika	6.00
Hidrolik Sehba (Ekipsiz)	30 Dakika	10.00
Hidrolik kriko (Ekipsiz)	30 Dakika	66.00
Hidrolik kanat krikosu (Ekipsiz)	30 Dakika	10.00
Hidrolik burun krikosu (Ekipsiz)	30 Dakika	10.00
Seyyar elektrik lambası (Kablosu ile)	30 Dakika	6.00
Alkol	Kg.	3.00
Kantar	60 Dakika	6.00
Yeşilköy Havaalanında körüğe yanaşan uçaklar için;		
a. Köprü ücreti	—	—
b. Elektrik ücreti	—	—
c. Su ücreti	—	—
d. Follow Me ücreti	—	—

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK - 8

YER HİZMETLERİ ÇALIŞMA RUHSATLARI ÜCRET TARİFESİ

1. Uygulama Esasları

a) Yer hizmetleri kuruluşları ve hava taşıyıcıları tarafından bu Yönetmelik gereği alınacak çalışma ruhsatları için DHHMİ'ye aşağıda gösterilen ücretler ödenir.

b) Bir havaalanında birden fazla yer hizmeti veren kuruluş ve hava taşıyıcılarına, yapılan tüm hizmetleri ihtiva eden tek bir çalışma ruhsatı verilebilir. Ancak, bu durumda dahi, gösterilen ücretlerin toplamı alınır.

c) Çalışma ruhsatları yenilenirken, yenileme karşılığı olarak gösterilen ücretlerin yarısı karşılığı alınır.

2. Ücret Tarifesi (ABD Doları olarak)

	Havaalanı Türü		
Hizmet türü	*Uluslararası tarifeli seferlere açık*	*Uluslararası tarifesiz seferlere açık*	*İç hat seferlere açık*
a. Temsil	300	150	30
b. Uçuş Operasyon	400	200	40
c. Uçak Hat Bakım	1000	500	100
d. Yolcu Trafik	5000	2500	500
e. Ramp	5000	2500	500
f. Şehir Havaalanı Ulaşım	200	100	20
g. İkram	2000	1000	200
h. Kargo	3000	1500	300
ı. Tüm Hizmetler İçin Alınacak Toplam Ücret	15000	7500	1500

EK - 9

PERSONEL TANITMA KARTI ÜCRETİ

1. Uygulama Esasları

a) Havaalanı yer hizmetleri nedeniyle havaalanlarını çeşitli amaçlarla kullanan personele verilecek personel tanıtma kartı karşılığı olarak, aşağıda belirtilen ücretler, ilgili kuruluşlarca DHHMİ'ye ödenir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Personel tanıtma kartları her üç yılda bir aşağıda gösterilen ücretlerin yarısı karşılığı alınarak yenilenir.

Herhangi bir nedenle aynı personel için yeni tanıtma kartı istenmesi halinde, ücretin tamamı karşılığı yeni kart verilir.

Tanıtma kartlarının DHHMİ tarafından zamanından önce yenilenmesi durumunda yeni ücret alınmaz.

2. Ücret Tarifesi

Havaalanı Türü	*ÜCRET (ABD Doları olarak)*
a) Uluslararası Tarifeli seferlere Açık Havaalanı	5
b) Uluslararası Tarifesiz seferlere Açık Havaalanı	3
c) İç Hat Seferlere Açık Havaalanı	1

EK-10

ARAÇ ÖZEL PLAKA ÜCRETİ

Uygulama Esasları

a) Havaalanlarında hizmet veren kuruluşlar ve hava taşıyıcılarının PAT sahalarında kullanılacak her türlü motorize araçları için verilecek araç özel plakaları karşılığı olarak DHHMİ tarafından aşağıda gösterilen ücretler alınır.

b) Araç özel plakaları 3 yılda bir gösterilen ücretlerin yarısı karşılığı alınarak yenilenir.

Herhangi bir nedenle daha önceden alınmış araç özel plakasının yenisinin talep edilmesi halinde gösterilen ücretin tamamı karşılığı yenisi verilir.

2. Ücret Tarifesi

Havaalanı Türü	*ÜCRET (ABD Doları olarak)*
a) Uluslararası Tarifeli seferlere Açık Havaalanı	30
b) Uluslararası Tarifesiz seferlere Açık Havaalanı	15
c) İç Hat Seferlere Açık Havaalanı	5

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK-11

ÜCRET TARİFELERİNİN UYGULANMASINDA ESAS ALINACAK MÜŞTEREK HÜKÜMLER

a) Şehir - Terminal ulaşım hizmeti hariç yer hizmetleri ücretleri, uçakların azami kalkış ağırlıkları üzerinden alınır.

Yolcu ve kargo uçakları tarafından taşınan yükler için uygulanacak kargo hizmeti ücret tarifesinde, yükün tonajı esas alınır.

b) Uçakların azami kalkış ağırlıkları ve taşınan yüklere ilişkin ton kesirleri tama iblağ olunur.

c) Yer hizmetlerinden, ramp hizmetlerinin 60, yolcu trafik hizmetlerinin 120 dakikada tamamlanması esastır. Ramp hizmetleri süresi uçağın inişinden 15 dakika sonra başlar, kalkışından 15 dakika önce sona erer.

d) Ücret tablolarında yer alan hizmet ücreti karşılıkları ayrı ayrı alınır. Verilmeyen hizmet türü için ücret alınmaz.

e) Hizmeti yapan kuruluşun kusuru nedeniyle «c» bendinde belirtilen hizmet sürelerinin aşılması halinde, bu hizmetlerin karşılığı olan ücretler aşılan her 30 dakika için tarifede gösterilen ücretten % 10 indirimli olarak hizmet kuruluşuna ödenir. Yapılan bu indirimler DHHMİ Genel Müdürlüğünün alacağı ücreti etkilemez.

f) Hizmet verilecek uçağın belirli hareket saatinden önce, seferin iptal edilmesi halinde, bu durum;

(1) Bir saat öncesine kadar bildirildiği takdirde, ramp ve trafik hizmet ücretlerinin tamamı alınır.

(2) Bir saat ile iki saat arasında bildirildiği takdirde, sadece yolcu trafik ücretinin % 50'si alınır.

(3) İki saat önceden bildirildiğinde ücret alınmaz.

g) Yetkili makamların istemi üzerine kalkış noktasından park yerine veya kalkışı müteakip kalkış meydanına dönen uçaklardan, tekrar verilecek hizmetler için ücret alınmaz.

h) Yolcu ve yük almaksızın ve boşaltmaksızın teknik iniş yapan uçaklardan sadece, ramp hizmeti ücretinin % 50'si ve uçak hat bakım hizmeti ücretinin tamamı alınır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ayrıca, uçak yolcularının transit yolcu salonuna alınması talep edildiğinde, yolcu trafik hizmeti ücretinin de % 50'si alınır.

ı) Uaklarda verilen ikramlarda, verilecek yemek, meşrubat, vb. için alınacak ücret, ikramı verenle alan arasındaki anlaşmaya tabidir.

j) Kargo uçaklarından kargo hizmet ücretinin yanı sıra, ücret tarifelerinde gösterilen ramp ücretinin de tamamı alınır.

k) Süresinde ödenmeyen ücretler, geçecek her ay için % 10 fazlasıyla alınır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.6. SİVİL HAVACILIK İSTATİSTİKİ BİLGİLER YÖNETMELİĞİ (SHY 25)

R.G., 8.3.1986, Sa. 19041

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.6. Sivil Havacılık İstatistiki Bilgiler Yönetmeliği

(SHY—25)

R.G. 8.3.1986, Sa.: 19041

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu yönetmeliğin amacı; 14/10/1983 tarih ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununa göre, sivil havacılık sahasında faaliyet gösteren tüm kuruluşların Ulaştırma Bakanlığına vermek zorunda bulundukları istatistiki bilgilerin kapsamı, veriliş tarihleri ile ilgili esas ve usulleri düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu yönetmelik; bünyesinde hava aracı bulunan, ticari hava taşıma işletmeleri, genel uçak işletmeleri, uçakla zirai ilaçlama işletmeleri ile havaalanı işletmecilerini kapsar.

Tanımlar

Madde 3 — Bu yönetmelik kapsamında bulunan terimlerin açıklamaları aşağıda belirtilmiştir.

a) Tarifeli sefer; Kalkış saatleri ve ücretleri önceden ilan edilen, halkın kullanımına açık belirli bir düzende yapılan seferlerdir.

b) Tarifesiz sefer; Belirli bir düzene bağlı kalmadan tarifeli seferler dışında yapılan seferlerdir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) İç hat: Zorunlu inişler dışında, ülke sınırları içindeki havaalanları arasında yapılan seferlerdir.

d) Dış hat: Zorunlu inişler dışında, ülke sınırları dışında bir veya daha fazla ülkeye yapılan seferlerdir.

e) Filo: İşletmecinin kendi malı olan veya kiraladığı tüm hava araçlarının adet ve tip olarak ifadesidir.

f) Ücretli yolcu: Normal tarifeli ücretinin en az % 25'ini ödeyerek seyahat eden yolcudur.

g) Taşınan yolcu - Km: Uçuş bacakları mesafeleri ile seyahat eden ücretli yolcu sayılarının çarpımlarının toplamıdır.

h) Arzedilen koltuk - Km.: Uçuş bacakları mesafeleri ile bu bacaklardaki satılık koltuk adetleri çarpımlarının toplamıdır.

ı) Taşınan ton - Km: Uçuş bacakları mesafeleri ile taşınan yük (ton) miktarının çarpımlarının toplamıdır.

j) Arzedilen ton - Km: Uçuş bacakları mesafeleri ile bu bacaklardaki taşıma kapasitelerinin (ton) çarpımlarının toplamıdır.

k) Inclusive tour (IT): Halkın kullanımına açık olarak tamamen havayolu ile veya kısmen hava yolu kısmen de kara, deniz yolu ile yapılan toplam seyahat bedeline otel, yemek v.s. gibi masrafların da dahil olduğu önceden düzenlenmiş gidiş-dönüş seyahatidir.

l) Ticari küçük hava taşıyıcısı: Filodaki hava araçlarının toplam azami kalkış ağırlığı 200 ton'u geçmeyen tarifeli veya tarifesiz seferler yapan ticari hava taşıyıcısıdır.

m) Azami kalkış ağırlığı: Hava aracının uçuşa elverişlilik sertifikasında, uçuş el kitabında veya diğer resmi kayıtlarda belirtilen kalkışa elverişli azami ağırlığıdır.

n) Fazla bagaj: Yolcuya tanınan limit fazlası hacim veya ağırlıktaki ücrete tabi yolcu bagajıdır.

o) Uçuşa elverişli gün sayısı: Aşağıda belirtilen günler hariç belirtilen yıl içinde hava aracının uçuşa elverişli olduğu günler toplamıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1 — Hava aracının son ticari amaçlı uçuşu ile hizmetten alınışı arasında geçen günler.

2 — Hava aracının büyük kaza ve tadilat nedeniyle hizmet dışı olduğu günler.

3 — Hava aracının başkalarının tasarrufunda olduğu günler.

4 — Hava aracının hükümet emri veya ilgili mevzuat gereği ticari uçuşa elverişli olmadığı günler.

Bunların haricindeki tüm diğer günler bakım ve onarımda olmak üzere hava aracının uçuşa elverişli günler toplamına dahil edilir.

p) Genel uçak işletmeleri: Ticari hava taşımacılığı dışında kalan diğer sivil havacılık faaliyetlerinde bulunan gerçek ve tüzel işletmelerdir.

İKİNCİ KISIM

Yetki, Sorumluluk

Yetki

Madde 4 — Sivil havacılık faaliyetleri ile ilgili olarak her türlü bilgiyi bu yönetmelik esas ve usullerine uygun olarak toplamak, düzenlemek, doküman haline getirmek, değerlendirmek, yayınlamak milli ve uluslararası kuruluşlara vermek Ulaştırma Bakanlığının yetkisi dahilindedir.

Sorumluluk

Madde 5 — Sivil havacılıkla ilgili olarak Türkiye'de faaliyet gösteren her türlü kurum, kuruluş ve işletmeler bu yönetmelik esaslarına uygun olarak istenilen bilgilerin kayıtlarını tutmaktan ve Ulaştırma Bakanlığına bildirmekten sorumludur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

İstatistiki Raporları Verecek Kuruluşlar ve Raporlar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İstatistiki Raporları Verecek Kuruluşlar

Madde 6 — Kurum ve kuruluşların verecekleri istatistiki bilgilere ilişkin raporlar ve bu raporları dolduracak kuruluşlar Ek - 1'de gösterilmiştir. Bu raporların belirtilen zamanlarda doldurularak Ulaştırma Bakanlığına gönderilmesi zorunludur.

Tarifeli Sefer Yapan Ticari Hava Taşıma İşletmelerinin Verecekleri Raporlar

Madde 7 — Tarifeli sefer yapan ticari hava taşıma işletmeleri-nin verecekleri raporlar aşağıda gösterilmiştir.

a) Trafik raporu: İş ve dış hat seferlerinde, yolcu, yük ve postaya ilişkin faaliyetlerle ilgili bilgileri kapsayan rapordur. Dış hat seferleri için aylık iç hat seferleri için üç'er aylık olarak Ek - 2' deki (Form A.I) ile verilir.

b) Uçuş hat faaliyet raporu: Dış hat seferlerinde; yolcu, yük ve postanın yüklendiği yer ile indireceği yer arasında miktarları (sayı-ton) gösteren rapordur. Üçer aylık periyodlar halinde Ek - 3' deki (Form - B) ile verilir.

c) Uçuş bacakları trafik raporu: Dış hat seferlerinde, her bir uçuş bacağında arz edilen kapasite ve taşınan yolcu sayısı yük, posta miktarlarını gösteren rapordur. Yıllık olarak Ek - 4'deki (Form - C) ile verilir.

d) Filo ve personel raporu: Filodaki hava araçlarının modelleri, sayıları, koltuk kapasiteleri, azami kalkış ağırlıkları, uçuş sayıları, uçuş saatleri, uçuşa elverişli gün sayıları gibi bilgileri kapsayan rapordur. Yıllık olarak Ek - 5'deki (Form - D-I) ile verilir.

e) Mali bilgiler raporu: Mali konularla ilgili bilgileri kapsayan rapordur. Yıllık olarak E - 6'daki (Form EF - I) ile verilir.

Tarifesiz Sefer Yapan Ticari Hava Taşıma İşletmelerinin Verecekleri Raporlar

Madde 8 — Tarifesiz sefer yapan ticari hava taşıma işletmelerinin verecekleri raporlar aşağıda gösterilmiştir.

a) Trafik raporu: İç ve dış hat seferlerinde yolcu, yük ve

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

postaya ilişkin faaliyetlerle ilgili bilgileri kapsayan rapordur. Yıllık olarak Ek - 7'deki (Form A - 2) ile verilir.

b) Filo ve personel raporu: Filodaki hava araçlarının modelleri, sayıları, koltuk kapasiteleri, azami kalkış ağırlıkları, uçuş sayıları, uçuş saatleri, uçuşa elverişli gün sayıları ile personel sayıları gibi bilgileri kapsayan rapordur. Yıllık olarak Ek - 8'deki (Form D - 2) ile verilir.

c) Mali bilgiler raporu: Mali konularda ilgili bilgileri kapsayan rapordur. Yıllık olarak Ek - 9'daki (Form EF - 2) ile verilir.

İşletmelerin Genel Olarak Verecekleri Raporlar

Madde 9 — Genel olarak ticari hava taşıma işletmeciliği yapan kuruluşların verecekleri raporlar aşağıda gösterilmiştir.

Filo ve trafik raporu: Ticari küçük hava taşımacıları

Azami kalkış ağırlıkları toplamı 200 ton'u geçmeyen ticari hava taşıma işletmelerinin dolduracağı, filodaki uçak sayıları, cinsleri, uçuş sayıları, uçuş saatleri, taşınan yolcu sayıları ile yük miktarları gibi bilgileri kapsayan rapordur. Yıllık olarak Ek - 10' daki (Form AD - 3) ile verilir.

Havaalanı İşletmelerinin Verecekleri Raporlar

Madde 10 — Havaalanı faaliyetleri ile ilgili işletmelerin verecekleri raporlar aşağıda gösterilmiştir.

a) Trafik raporu: Havaalanındaki toplam uçak hareketleri (iniş - kalkış) sayıları ile bu hareketlerde taşınan yolcu sayıları, yük ve posta miktarlarına ilişkin bilgileri kapsayan rapordur. Üçer aylık dönemler halinde Ek - 11'deki (Form - I) ile verilir.

b) Mali bilgiler raporu: Havaalanı ile ilgili konuları kapsayan rapordur. Yıllık olarak Ek - 12'deki (Form - J) ile verilir.

c) Seyrüsefer yardımcıları faaliyeti mali bilgiler raporu: Seyrüsefer hizmetleri ile ilgili mali konuları kapsayan rapordur. Yıllık olarak Ek - 13'deki (Form - K) ile verilir.

d) Seyrüsefer yardımcıları trafik faaliyet raporu: Seyrüsefer hizmetleri ile ilgili bilgileri kapsar. Yıllık olarak Ek - 14'deki (Form - L) ile verilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Diğer Raporlar

Madde 11 — Sivil havacılıkla ilgili diğer raporlar aşağıda gösterilmiştir.

a) Tescilli sivil hava araçları: Ticari hava taşıma işletmeleri ile diğer işletmelerde bulunan hava araçlarının model ve motor sayılarına ilişkin bilgileri kapsayan rapordur. Yıllık olarak Ek-15'deki (From-H) ile verilir.

b) Genel havacılık faaliyet raporu: Havacılık çalışmaları, eğitim, iş, özel uçuşlar ile planör ve serbest balon uçuşlarının uçuş sayıları, uçuş saatleri gibi bilgileri ile sivil pilot lisanslarının kategorilerine göre sayılarına ilişkin bilgileri kapsayan rapordur. Yıllık olarak Ek-16'daki (Form-N) ile verilir.

c) Uçak kazaları raporu: Azami kalkış ağırlıklarına göre, kaza yapan uçakların modelleri, şirketi, kaza mevkii, kaza anında uçuş çeşidi ölü ve yaralı sayılarına ilişkin bilgileri kapsayan rapordur. Yıllık olarak Ek-17'deki (Form-G) ile verilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Son Hükümler

Ulaştırma Bakanlığının Yetkisi

Madde 12 — Ulaştırma Bakanlığı, Sivil Havacılık alanında gerek gördüğü bilgileri tüm havacılık kuruluşlarından istemeye yetkilidir.

Yürürlük

Madde 13 — Bu yönetmelik yayını tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14 — Bu yönetmelik hükümlerini Ulaştırma Bakanlığı yürütür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KURUM VE KURULUŞLARIN VERECEKLERİ RAPORLAR

EK - 1

RAPOR ADI	FORM KODU	VERECEK KURULUŞ	DÖNEMİ	GÖNDERME TARİHİ
TRAFİK RAPORU	A 1	TARİFELİ SEFER YAPAN HAVAYOLLARI	DIŞ HAT: AYLIK İÇ HAT: MART HAZİRAN EYLÜL ARALIK	TAKİP EDEN AYIN SONUNA KADAR
UÇUŞ HAT FAALİYET RAPORU	B	TARİFELİ SEFER YAPAN HAVAYOLLARI	MART HAZİRAN EYLÜL ARALIK	TAKİP EDEN AYIN SONUNA KADAR
UÇUŞ BACAKLARI TRAFİK RAPORU	C	TARİFELİ SEFER YAPAN HAVAYOLLARI	YILLIK	(1-31) OCAK ARASI
FİLO VE PERSONEL RAPORU	D-1	TARİFELİ SEFER YAPAN HAVAYOLLARI	YILLIK	(1-31) OCAK ARASI
MALİ BİLGİLER RAPORU	EF-1	TARİFELİ SEFER YAPAN HAVAYOLLARI	YILLIK	(1-31) MART ARASI
TRAFİK RAPORU	A-2	TARİFESİZ SEFER YAPAN HAVAYOLLARI	YILLIK	(1-31) OCAK ARASI
FİLO VE PERSONEL RAPORU	D-2	TARİFESİZ SEFER YAPAN HAVAYOLLARI	YILLIK	(1-28) ŞUBAT ARASI
MALİ BİLGİLER RAPORU	EF-2	TARİFESİZ SEFER YAPAN HAVAYOLLARI	YILLIK	(1-31) MART ARASI
FİLO VE TRAFİK RAPORU	AD-3	TARİFELİ VE TARİFESİZ SEFER YAPAN HAVAYOLLARI	YILLIK	(1-28) ŞUBAT ARASI
HAVAALANI TRAFİK RAPORU	I	HAVAALANI İŞLETMECİLERİ	MART HAZİRAN EYLÜL ARALIK	TAKİP EDEN AYIN SONUNA KADAR
MALİ BİLGİLER RAPORU	J	HAVAALANI İŞLETMECİLERİ	YILLIK	(1-31) MART ARASI
SEYRÜSEFER YARDIMCILARI FAALİYET MALİ BİLGİLER RAPORU	K	HAVAALANI İŞLETMECİLERİ	YILLIK	(1-31) OCAK ARASI
SEYRÜSEFER YARDIMCILARI TRAFİK FAALİYET RAPORU	L	HAVAALANI İŞLETMECİLERİ	YILLIK	(1-31) OCAK ARASI
TESCİLLİ SİVİL HAVA ARAÇLARI RAPORU	H	SHD YETKİLİ BİRİMİ	YILLIK	(1-31) OCAK ARASI
GENEL HAVACILIK FAALİYET RAPORU	N-1	SHD YETKİLİ BİRİMİ	YILLIK	(1-31) OCAK ARASI
UÇAK KAZALARI RAPORU	G	SHD YETKİLİ BİRİMİ	YILLIK	(1-31) OCAK ARASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA RAPOR FORMU

EK-2
FORM-A.1

ÜLKE:
HAVAYOLU:

TRAFİK RAPORU

AY:
YIL:

	AÇIKLAMALAR	BİRİM	TÜM HİZMETLER		SADECE YÜK TAŞIMA HİZMETLERİ	
			DIŞ HAT	İÇ HAT	DIŞ HAT	İÇ HAT
	A	A	C	D	E	F
	TARİFELİ ÜCRETLİ SEFERLER					
1	UÇUŞ MESAFESİ (km)	(000)km				
2	KALKIŞ SAYISI	Adet				
3	UÇUŞ SAATLERİ	Saat				
4	TAŞINAN YOLCU	Adet				
5	TAŞINAN YÜK	Ton				
6	TAŞINAN YOLCU-KİLOMETRE	(000)yolcu-km.				
7	ARZEDİLEN KOLTUK-KİLOMETRE	(000)koltuk-km				
8	YOLCU-YÜK FAKTÖRÜ					
9	TAŞINAN ÜCRETLİ TON-KİLOMETRE					
	a.YOLCU (BAGAJ DAHİL)	(000)ton-km				
	b.YÜK (EXPRESS DAHİL)	(000)ton-km				
	c.POSTA	(000)ton-km				
	d.TOPLAM(9a+9b+9c)	(000)ton-km				
10	arzedilen ton-kilometre	(000)ton-km				
11.	AĞIRLIK YÜK FAKTÖRÜ	%				
	TARİFESİZ ÜCRETLİ SEFERLER					
12	UÇUŞ MESAFESİ (km)	(000)km				
13	KALKIŞ SAYISI (Kalkış)	Adet				
14	UÇUŞ SAATLERİ	Saat				
15	TAŞINAN YOLCU (Toplam)	Adet				
	a.İT İLE TAŞINAN YOLCU	Adet				
16	TAŞINAN YÜK	Ton				
17	TAŞINAN ÜCRETLİ YOLCU-KİLOMETRE	(000)yolcu-km				
	b. İT İLE TAŞINAN YOLCU	(000)yolcu-km				
18	ARZEDİLEN KOLTUK-KİLOMETRE	(000)koltuk-km				
19	TAŞINAN ÜCRETLİ TON-KİLOMETRE					
	a.YOLCU (BAGAJ DAHİL)	(000)ton-km				
	b.YÜK VE POSTA	(000)ton-km				
	c.TOPLAM(19a+19b)	(000)ton-km				
20	ARZEDİLEN TON-KİLOMETRE	(000)ton-km				
	ÜCRETSİZ SEFERLER	Saat				
21	UÇUŞ SAATLERİ					

Düşünceler

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK – 3
FORM B

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA RAPOR FORMU

UÇUŞ HAT FAALİYET RAPORU

YIL:

ÜLKE : HAVA YOLU:	HAVA YOLLARI 1. 3. 2. 4.	RAPOR DÖNEMİ OCAK-ŞUBAT-MART NİSAN-MAYIS-HAZİRAN TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL EKİM-KASIM-ARALIK

UÇUŞ NOKTALARI .....den(Kalkış).....ye(Varış)	ÜCRETLİ TRAFİK			HAVA YOLU KODU
	Yolcu(Adet)	Yük(Ton)	Posta(Ton)	
a	b	c	d	e

Değişiklikler:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI

HAVA TAŞIYA RAPOR FORMU
UÇUŞ BACAKLARI TRAFİK RAPORU

EK - 4
FORM - C

ÜLKE:
HAVA YOLU:

YIL:

YAPILAN SEFERLER (İniş-Kalkış meydanları)	UÇAĞIN TİPİ	UÇUŞ SAYISI	ARZEDİLEN KAPASİTE		ÜCRETLİ TRAFİK		
			KOLTUK SAYISI (ADET)	TOPLAM TAŞIYA KAPASİTESİ (TON)	YOLCU (ADET)	YÜK (TON)	POSTA (TON)
a	b	c	d	e	f	g	h

Düşünceler:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA RAPOR FORMU
FİLO VE PERSONEL RAPORU

EK – 5
FORM D–1

ÜLKE:

YIL SONU:

HAVAYOLU:

KISIM 1.FİLO

FİLODAKİ UÇAĞIN TİPİ		UÇAK SAYILARI				UÇAĞIN		UÇAKLARIN YILLIK KULLANIŞLARI						
İmalatçı ve Modeli	Kullanış Şekli (I)	Yıl başında	Yıl içi değişim		Yıl sonunda	Koltuk sayısı	Azami kalkış Ağırlıkları (Ortalama) (ton)	Kalkış Adedi			Toplam uçuş saati			Hava aracının uçuşa elverişli gün sayısı
			katılan	Çıkan				Ücretli Uçuşlar		Tüm Uçuşlar (Toplam)	Ücretli Uçuşlar		Tüm uçuşlar (Toplam)	
								Tarifeli	Tarifesiz		Tarifeli	Tarifesiz		
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o

2.KISIM—PERSONEL

Personel sınıflandırılması	Personel Sayısı			Her kategori için Toplam yıllık harcamalar
	Yarı Yılda		Yıl sonunda	
a	b		c	d
1.Kaptan ve yardımcı Pilot 2.Diğer uçuş ekibi 3.Kabin personeli4.5 4.Bakım ve onarım personeli 5.Bilet satış ve promasyon personeli 6.Diğer personel 7.T O P L A M				

Kullanış şekli(I)
uçakla yolcu taşınıyorsa "P"
uçakla yük taşınıyorsa"F"
uçakla yolcu ve yük taşınıyorsa "C"
ticari amaçla olmayan taşımalar için "O"
harflerinden birisi "B"sütununa yazılır

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK-4
FORM: EF-1
Sayfa: 1

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA RAPOR FORMU
MALİ BİLGİLER RAPORU

Ülke:
Hava yolu:

YIL:
PARA CİNSİ:

KISIM I-KAR-ZARAR TABLOSU

	AÇIKLAMALAR	MİKTARLAR	
		Alt hesaplar	Ana hesap sonuçları
GELİRLER	1.Tarifeli seferler (toplam) 1.1.yolcu 1.2. Fazla bagaj 1.3. Yük Express ve Diplomatik kurye 1.4.posta 2.Tarifesiz seferler 3.Diğer gelirler 4.TOPLAM İŞLETME GELİRLERİ		
GİDERLER	5.Uçuş işletme (toplam) 5.1.Uçuş ekibi 5.2.Hava aracı akaryakıt 5.3.Uçuş teçhizatı sigorta giderleri ve sigortasız kayıplar 5.4.Uçuş teçhizat kiraları 5.5.Uçuş ekibi eğitimi (Amortisman düşülmüyorsa) 5.6.Diğer uçuş masrafları 6.Bakım ve onarım 7.Amortisman (Toplam) 7.1.Uçuş teçhizat normal amortismanı 7.2.Yer teçhizatı ve tesislerin normal amortismanı 7.3.Fazla amortisman(maliyet aşılınca) 7.4.Geliştirme (ve işletme öncesi maliyetleri) amortisman düşüldüğünde 7.5.Uçuş ekibi eğitimi (düşüldüğünde) 8.Kullanıcı Ücretleri ve istasyon masrafları(Toplam) 8.1.Konuma ve diğer ilgili havaalanı Ücretleri 8.2.Uçuş yolu kolaylıkları Ücretleri 8.3.İstasyon masrafları 9.Yolcu hizmetleri 10.Bilet satışları ve satış geliştirme 11.Genel ve idari 12.Diğer işletme giderleri 13.TOPLAM İŞLETME GİDERLERİ		
	14.İŞLETME SONUCU		
İŞLETME DIŞI	15.Mal ve teçhizatın elden çıkması 16.Faiz 17.Kamu fonlarından yapılan ödemeler 17.1.Doğrudan yapılan subvansiyonlar 17.2.Diğer ödemeler 18. İştiraklerden 19.İşletme dışı diğer faaliyetlerden 20.İşletme dışı faaliyetler bakiyesi		
KAR/ZARAR	21.Gelir vergisi kesilmeden önceki kar ve zarar 22.Gelir vergisi 23.Gelir vergisi kesildikten sonraki kar ve zarar		

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FORM:EF-1

Sayfa:2

2.KISIM-BİLANÇO

AKTİF	Miktarlar	
	Alt Hesaplar	Ana hesap ve toplamlar
1.Cari varlıklar		
2.Teçhizat Alım fonları		
3.Diğer özel fonlar		
4.Uçuş teçhizatının Aktife giriş değeri		
4.1.Ayrılan amortisman		
4.2.Uçuş teçhizatı net değeri (4-4.1)		
5.Yer tesis ve teçhizatının Aktife giriş değeri		
5.1.Amortisman		
5.2.Yer tesis ve teçhizatının net değeri (5-5.1)		
6.Arazi		
7.İştiraklar için yatırımlar		
8.Ertelenmiş giderler		
8.1.Geliştirme ve işletme öncesi harcamaları		
8.2.Diğer ertelenmiş giderler		
9.Maddi olmayan varlıklar		
10.Diğer varlıklar		
11.Aktifler toplamı		

PASİF	
12.Cari borçlar(13.Madde'de belirtilen dışında)	
13.Gerçekleşmemiş gelirler	
14.Ödenmesi gelmemiş borçlar	
15.İşletme ihtiyatları	
16.Sigorta ihtiyatları	
17.Diğer ihtiyatlar	
18.İştiraklere ait alınan avanslar	
19.Diğer pasifler	
20.Uzun vadeli borçlar	
21.Sermaye	
22.Diğer sermaye kaynakları	
23.Devreden net karlar	
24.İptaller toplamı	

AÇIKLAMALAR	Alt Hesaplar	Ana hesap ve sonuçlar
1.Devreden net karlardan bir önceki yıl bilançosundan		
2.Geçmiş yıllar karlarının yapılan işlemler (net) toplamı		
2.1.İhtiyatlara aktarma		
2.2.Mükafat,temettü v...		
2.3. Diğer(açıklayınız)		
2.4.Diğer(açıklayınız)		
3.(1.kısım,22.nolu kalem) Bilanço yılı için gelir vergisi kesintisinden sonraki net karı		
4.Toplamlar toplamı		
4.1.		
4.2.		
4.3.		
5.Temettü		
6.Bilanço yılı ve geçmiş yıllar için devreden net karlar (1.kısım 23.nolu kalem)		

Düşünceler:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK — 7
FORM A—2

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA RAPOR FORMU

YILLIK RAPORU

ÜLKE:
İŞLETMECİ:

YIL:

KISIM 1: TÜM HİZMETLER YILLIK TOPLAM (Yolcu, Yük, posta)

AÇIKLAMALAR			KİRİLİŞİNDE (Uçuş bacağına göre)		TOPLAM
			Dış Hat	İç Hat	
a			c	d	e
	A TİCARİ UÇUŞLAR				
1.	Uçuş mesafesi (km)	(000)km			
2.	Kalkış sayısı	Adet			
3.	Uçuş saatleri	saat			
4.	Taşınan yolcu (Toplam)	Adet			
	a.IT ile taşınan yolcu	Adet			
5.	Taşınan yük	Ton			
6.	Taşınan ücretli yolcu kilometre	(000) yolcu-km			
	a.IT ile taşınan yolcu	Adet			
7.	Arz edilen Koltuk-Kilometre	(000) koltuk-km			
8	a.Taşınan ücretli ton-kilometre	(000) ton-km			
8.	8.1.Bütün hizmetler				
	a.Yolcu(bagaj dahil)	(000)ton-km			
	b.Yük ve posta	(000)ton-km			
	c.Toplam(a+b)	(000)ton-km			
	8.2.Tüm yük/posta hizmetleri	(000)ton-km			
9.	Arzedilen Ton-Kilometre	(000)ton-km			
	B DİĞER UÇUŞLAR				
10	Diğer ticari uçuş saatleri toplamı	saat			
11	Ticari olmayan uçuş saatleri toplamı	saat			

KISIM:2 ULUSLARARASI YOLCU TAŞIMALARININ AYLIK ÖZETİ

TAŞINAN DIŞ HAT YOLCU-KİLOMETRE (000)

AYLAR	AYLIK TOPLAM	SADECE IT İLE TAŞINAN	AYLAR	AYLIK TOPLAM	SADECE IT İLE TAŞINAN
a	b	c	d	e	f
OCAK ŞUBAT MART NİSAN MAYIS HAZİRAN			TEMMUZ AĞUSTOS EYLÜL EKİM KASIM ARALIK		

DİĞERLERİ:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BC-6
FORM D-2

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA RAPOR FORMU

PİLO VE PERSONEL RAPORU

YIL SONU:

KISIM I-PİLO

ÜLKE:
İŞLETMECİ:

Filodaki uçak tipleri		Uçak Sayıları				Uçağın		HAVA ARACI YILLIK KULLANIMLAR				
İmalatcı ve Modeli	kullanış şekli (I)	yıl başında	yıl içi değişim: katılan	yıl içi değişim: çıkan	Yıl sonu	Koltuk sayısı	ortalama yük (ton)	Kalkış Adedi: Tarifesiz Ücretli	Kalkış Adedi: Tüm uçuşlar (toplam)	Toplam uçuş saati: Tarifesiz Ücretli	Toplam uçuş saati: Tüm uçuşlar (toplam)	Hava aracının uçuşa elverişli gün sayısı
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m

2. KISIM PERSONEL

Personel Sınıflandırması	Personel sayısı	
	Yarı-Yıl	Yıl-Sonu
a	b	c
1.Uçuş personeli 2.Diğer personel 3.TOPLAM		

KULLANIŞ ŞEKLİ(I)

Yolcu uçakları için "P"
Yük taşınan (kargo)uçakları için"Y"
Yolcu ve yük taşınan uçaklar için "C"
Ticari amaçla olmayan taşımalar için "O"
Harflerinden birisi "B" sütununa yazılır

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA RAPOR FORMU

MALİ BİLGİLER RAPORU

EK – 9
FORM EF–2

YIL:
PARA CİNSİ:

ÜLKE :
İŞLETMECİ:

KISIM 1-KAR-ZARAR TABLOSU

HESAPLAR	TOPLAM
1.Taşımacılık işletme gelirleri(toplam)	
1.1.yolcu taşıma gelirleri	
1.2.Diğer taşıma gelirleri	
2.Taşımacılık işletme giderleri	
3.Diğer işletme gelirleri (Faiziyrtler bakiyesi)	
4.İşletme sonucu(1-2+3)	
5.İşletme dışı(toplam)	
6.Gelir vergisi kesildikten sonraki kar-zarar	

2.KISIM-BİLANÇO

AKTİF	TOPLAMLAR	PASİF	TOPLAMLAR
1.Cari varlıklar		5.Cari borçlar	
2.Uçuş teçhizatı (Amortismandan sonra)		6.Diğer borçlar	
3.Diğer varlıklar aktifler		7.Uzun vadeli borçlar	
		8.sermaye	
		9.Birikmiş kârlar (Devreden net kârlar ile diğer sermaye unsurlerini kapsar)	
4.Aktifler toplamı		10.Pasifler toplamı	

Düşünceler:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA RAPOR FORMU

EK — 10
FORM AD—3

FİLO VE TRAFİK RAPORU

ÜLKE:

İŞLETMECİ:

Tarifeli Dış Hat Or ☐ Tarifeli İç hat ☐ YIL:

Tarifesiz Dış Hat ☐ Tarifesiz İç hat ☐

1.KISIM-FİLO

UÇAK TİPİ VE MODELİ	FİLODAKİ UÇAK SAYISI		UÇAKLARIN UÇUŞ SAATLERİ (Gelir getiren ve getirmiyenler dahil)	UÇAKLARIN KALKIŞ SAYISI (Gelir getiren ve getirmiyenler dahil)
	YILBAŞI	YILSONU		
a	b	c	d	e
1. 2. 3. 4. 5. 6.				
7. TOPLAM				

2.KISIM TRAFİK

	TOPLAM
1.Taşınan toplam yolcu sayısı 2.Taşınan toplam yük(ton) 3.Yolcu,km,(Taşınan) 4.Koltuk,km,(arzedilen) 5.Taşınan toplam Ton-km (yolcu,yük ve posta) 6.Ton-km,arzedilen(toplam)	

Düşünceler:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA-TAŞIMA RAPOR FORMU

EK — II
FORM I

HAVAALANI TRAFİK RAPORU

ÜLKE:
TAKVİM YILI:

Havaalanı:

AÇIKLAMALAR	Hava aracı kalkış-iniş sayısı toplam	YOLCULAR				YÜK(TON)			POSTA(TON)		
		BİNEN	İNEN	TOPLAM (c+d)	DİPEX	Yüklenen	Boşaltılan	TOPLAM	Yüklenen	Boşaltılan	TOPLAM
a	b	c	d	e	f	g	h	j	i	k	l
Ayı..... A.Ticari hava taşıması: 1.Dış hat tarifeli 2.Dış hat tarifesiz 3.Toplam dış hat(1+2) 4.İç hat tarifeli-tarifesiz 5.Toplam ticari(3+4) 6.Tüm yük,posta hizmetleri B.Diğer faaliyetler											
Ayı..... A.Ticari hava taşıması: 1.Dış hat tarifeli 2.Dış hat tarifesiz 3.Toplam dış hat(1+2) 4.İç hat tarifeli-tarifesiz 5.Toplam ticari(3+4) 6.Tüm yük,posta hizmetleri B.Diğer faaliyetler											
Ayı..... A.Ticari hava taşıması: 1.Dış hat tarifeli 2.Dış hat tarifesiz 3.Toplam dış hat(1+2) 4.İç hat tarifeli-tarifesiz 5.Toplam ticari(3+4) 6.Tüm yük/posta hizmetleri B.Diğer faaliyetler											

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA PAKETİ FORMU

HALİ FİLOLAR HAVAYOLU

EK-12
FORM-J
SAYFA-1

ÜLKE:
HAVAALANI:

YIL :
HAVA GİNCİ:

GELİR GİDER VE YATIRIMLAR

AÇIKLAMALAR	MİKTARLAR	
	ALT TOPLAM	TOPLAM
GELİRLER		
1.Hava trafik faaliyetleri		
1.1.Hava aracı ile ilgili Ücretler		
1.2.Yolcu ile ilgili Ücretler		
1.3.Diğer		
2.Yer hizmetleri Ücretleri		
3.İmtiyazlar		
yakıt ve yağ		
4.Kiralar		
5.Diğer gelirler		
6.Toplam gelirler (1'den 5'e kadar toplam)		
7.İşletme ile ilgili yardımlar		
8.TOPLAM GELİRLER(6 ve 7'nin toplamı)		
GİDERLER		
9.İşletme ve Bakım(İşçilik dahil)		
9.1.Personel Maliyeti		
9.2.Malzeme		
9.3.Anlaşmalı hizmetler		
10.İdari Genel masraflar		
11.Diğer yatırım dışı masraflar		
12.Önceki yıllar yatırımlarından doğan maliyetler		
12.1.Amortisman		
12.2.Faiz		
12.3.Diğer		
13.TOPLAM GİDERLER(9'dan 12'ye kadar toplam)		
YATIRIMLAR		
14.Yıl içindeki yatırımlar		
14.1.Uçak hareket alanları		
14.2.Terminal tesisleri(Havaalanı mülkiyetinde olan)		
14.3.Araç ve teçhizat		
14.4.Diğer tesisler		
14.5.Arazi		

Havaalanları gider ve gelir hesaplarının hangi esasa göre tutulduğu

☐ TAHAKKUK ☐ NAKİT ☐ DİĞER

Hava alanı kapital varlıklarının değerlendirme esası

☐ Muhasebe Defteri ☐ Rayiç Değeri ☐ DİĞER

F : 11

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FORM - J
SAYFA - 2

HAVAALANI VE/VEYA HİZMETLERE AİT BİLGİLER

HAVA ALANI VEYA HİZMETLER	GİDERLERİN TAMAMI VEYA TAMAMA YAKINI DAHİLDİR	İŞLETME VE BAKIM GİDERLERİ (YEKÛN)
a	b	c
1.Uçak hareket alanları ve aydınlandırılması 2.Yolcu ve yük terminali tesisleri 3.Hangar ve bakım alanları 4.Yaklaşma ve meydan kontrol(haberleşme dahil) 5.Meteoroloji hizmetleri 6.Güvenlik 7.Yangın söndürme ve kurtarma hizmetleri	Evet Hayır	

Düşünceler

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

UĞAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAKSİ'A RAPOR FORMU

Ek: 13
FORM-K
SAYFA-1

SEYRÜSEFER YARDIMCILARI FAALİYETİ MALİ BİLGİLER RAPORU

FİRMA(S)KAPSAR:

DÖNEM:
YIL:

KISIM 1.GELİRLER

Gelir Kalemleri	YTKİ
1.Uçuş yolunda verilen hizmet ücretleri 2.Havaalanı gelirlerinden yol hizmetlerine ayrılan pay 3.Yol hizmetleri ile ilgili yardım ve bağışlar 4.Satılan varlıklardan elde edilen kârlar dahil yol hizmetlerine tahsis edilebilir diğer gelirler (%10'u geçen her kalemi "Notlar"bölümünde açıklayınız)	
5.Toplam yol hizmetleri geliri(%10'u geçen her kalem düşünceler bölümünde açıklanacak)	

KISIM-2

Yol hizmet ve kolaylıkla ilgili toplam giderler.	Hizmet ve tesis giderleri					
	toplam bütün hizmet ve kolaylıklar	ATB	COM	NAV	SAR	AIS
Gider Kalemleri	a	b	c	d	e	f
1.İşletme ve Bakım 2.İdari genel Masraflar 3.Amortismanlar 4.Faizler 5.Diğer giderler						
(%10'u geçen her kalem düşünceler bölümünde açıklanacak) 6.Toplam Giderler						
Toplam giderlerin dağılımı						
6.1.Uçuş yolunda verilen hizmetler için						
6.2.Havaalanı hizmeti için						
6.3.Havacılık dışı hizmetler için						

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK - 15
FORM - H

KISIM:3 KAPİTAL YAPILIŞI NET SABİT VARLIK YATIRIMI

Hizmet veya Servisler	Net Sabit Varlık Yatırım
1.Hava trafik hizmeti ATC	
2.Haberleşme hizmeti COM	
3.Meteoroloji hizmeti MET	
4.Arama ve Kurtarma hizmetleri SAR	
5.Enformasyon hizmeti AIS	
6.TOPLAM	

Düşünceler:

EK-14
FORM-L

LAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA RAPOR FORMU
[illegible] TAŞIMACILIĞI TRAFİK FAALİYET RAPORU

YIL :
Form Dönemi :
Ayı :
Sıra :
Tüm yıl :

ÜLKE:
FIR/UIR(Uçuş Bilgi Bölgeleri)

FIR/UIR Adı	UÇUŞ SAYISI			
	ULUSLARARASI SİVİL UÇUŞLAR (GENEL HAVACILIK DAHİL)	DAHİLİ SİVİL UÇUŞLAR (GENEL HAVACILIK DAHİL)	DİĞER UÇUŞLAR	TOPLAM UÇUŞLAR
a	b	c	d	e
TOPLAM				

NOT:Diğer Uçuşlar(d) eğitim,lokal ve yurt içi askeri uçuşları kapsar.

Düşünceler:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
HAVA TAŞIMA RAPOR FORMU

EK – 15
FORM H

TESCİLLİ SİVİL HAVA ARAÇLARI RAPORU

ÜLKE:
YIL:

KISIM 1 TÜRK TESCİLLİ UÇAKLAR

HAVA ARACI KATEGORİLERİ	UÇAK SAYILARI					
	TİCARİ HAVA TAŞIMA İŞLETMELERİ		DİĞER İŞLETMELER		TOPLAM	
	9000 kg ve Üzeri	9000 kg altı	9000kg ve Üzeri	9000 kg altı	9000 kg ve Üzeri	9000 kg. Altı
a	b	c	d	e	f	g
SABİT KANATLI HAVA ARACI Turbo-Jet 4 motorlu 3 " 2 " 1 "						
Turbo-Prop 4 Motorlu 3 " 2 " 1 "						
Pervaneli(Turbin Motorlu) 4 Motorlu 3 " 2 " 1 "						
DİĞER KANATLI HAVA ARACI Turbine motor 2 Motor 1 "						
PİSTON MOTOR 2 motor 1 "						

KISIM 2 BÜYÜK UÇAKLARIN TİPİNE GÖRE SAYISI

1.Kısımda'ki b,d ve e sütunlarındaki bilgileri kapsar

UÇAK'IN TİPİ	UÇAK SAYISI		
	Ticari hava taşıma işletmesi	Diğer işletmeler	Toplam(b+c)
a	b	c	d

Düşünceler:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI

EK-16
FORM:S-1

GENEL HAVACILIK FAALİYET RAPORU

ÜLKE:

YIL:

Genel Havacılık Faaliyetleri	Kalkış sayısı	Uçuş saati
1.Motorlu hava araçları uçuşları a.Eğitim uçuşları b.İş ve özel uçuşlar c.Zirai ilaçlama,Fotoğraf çekme,petrol arama vb. uçuşlar d.Diğer uçuşlar e.Toplam		
2.Planör ve serbest balon uçuşları a.Planör b.Balon		
3.1.Maddede belirtilen faaliyetlerde kullanılan hava aracı sayısı		

2.Ticari uçak işletmeleri (Diğer formlarla bildirilmemiş olanlarFormlar D-1,D-2,AD-3)	
1.Toplam kalkış sayısı Hava nakliyat çalıştırıcılarının uçakları dahil 2.Uçuş saati(toplam) 3.Kullanılan uçak sayısı(toplam)	

3.Yıl sonu itibariyle geçerli lisans adedi

PİLOT KATEGORİSİ	Alet Sertifikası	TOPLAM
1.Ü rencı Pilot Lisansı(uçak) 2.Hususi Pilot Lisansı (uçak) 3.Hususi pilot Lisansları (Helikopter) 4.Ticari Pilot Lisansları (uçak) 5.Ticari pilot Lisansları(Helikopter) 6.K-demli Ticari Pilot Lisansları (uçak) 7.Hava yolu Nakliye Pil t Lisansları 8.Serbest Balon pilot Lisansları 9.Planör pilot Lisansları		

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK — 17
FORM C

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
UÇAK TAŞIMA RAPOR FORMU

UÇAK KAZALARI RAPORU

ÜLKE:
YIL:

KISIM-I: AZAMİ KALKIŞ AĞIRLIKLARI 5700 kg VE ÜZERİNDEKİ HAVA ARAÇLARI İÇİN

Kaza Hakkında Bilgiler	A Kaza Tarihi Gün Ay Yıl	B Kaza Tarihi Gün Ay Yıl	C Kaza Tarihi Gün Ay Yıl	D Kaza Tarihi Gün Ay Yıl	E Kaza Tarihi Gün Ay Yıl
1.Hava aracının tipi					
2.İşletmecinin adı					
3.Ticari hava işletmesi mi? (Evet veya Hayır)					
4.Kaza mevkii a)Ülke b)Yer					
5.Kaza anında uçuş çeşidi a)İçhat veya Dışhat b)Tarifeli,Tarifesiz c)Diğer (açıklayınız)					
6.Mürettebat a)Uçaktaki toplam b)Ölü sayısı c)Ağır yaralı sayısı					
7.Yolcular a)Uçaktaki toplam b)Ölü sayısı c)Ağır yaralı sayısı					
8. Uçak dışı a)Ölü sayısı b)Ağır yaralı sayısı					

KISIM-II:KALKIŞ AĞIRLIKLARI 5700 kg.dan AŞAĞI OLAN HAVA ARAÇLARI İÇİN

AÇIKLAMA	Ticari hava taşıma işletmecileri tarafından işletilen hava araçları					Tüm diğer işletmecilerde işletilen uçaklar	
	2250-5700 kg				2250 kg.dan fazla	2250-5700 kg	2250 kg. dan az
	DIŞ HAT TARİFELİ	İÇ HAT TARİFELİ	Tarifesiz taşımalar	DİĞER UÇUŞLAR	TÜM UÇUŞLAR	TÜM UÇUŞLAR	
1.Kaza sayısı a)Toplam b)Ölümle son bulan							
2.Ölen kişilerin sayısı a)Yolcu b)Mürettebat c)Uçak dışı							
3.Ağır yaralı sayısı a)Yolcu b)Mürettebat c)Uçak dışı							
4.Uçakta bulunan kişi sayısı a)Yolcu b)Mürettebat							

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.7. SİVİL HAVA-ARAÇ KAZALARI

SORUŞTURMA YÖNETMELİĞİ (SHY—13)

R.G., 10.11.1985, Sa: 18924

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.7. Sivil Hava-Araç Kazaları Soruşturma Yönetmeliği

SHY—13

R.G., 10.11.1985, Sa: 18924

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 13'üncü maddesine göre sivil hava - araçlarının sebep olduğu ve karşılaştığı kaza ve olayların; bildirilmesi, soruşturulması, incelenmesi, sonuçlarının belirlenmesi ve rapor edilmesi ile ilgili her türlü faaliyetleri düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik; hava - aracının sahibini, işletmecisini, imalatçısını, hava alanı işletmecisini, mahalli mülki idare amirlerini, kazanın meydana geldiği ülkenin sivil havacılık otoritesi ve ilgili ünitelerini, hava - aracının tescil edildiği ve imal edildiği ülkelerin sivil havacılık otoritesi ve ünitelerini kapsar.

Tanımlar

Madde 3 — Bu Yönetmelikte geçen;

a. «Tescil devleti» terimi; hava - aracının sicilinin kayıtlı olduğu devleti,

b. «İşletmeci devlet» terimi; hava - aracı işletmesinin ruhsatını aldığı devleti veya asıl işyerinin bulunduğu devleti,

c. «İmalatçı devlet» terimi; prototip hava - aracının uçuşa - elverişlilik sertifikasının düzenlenmesinden sorumlu devleti,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d. «İşletmeci» terimi; ticari veya ticari olmayan maksatlarla hava - aracı işleten gerçek ve tüzel kişileri,

e. «Akredite temsilci» terimi; bir devlet tarafından, diğer bir devletçe yürütülen kaza soruşturmasına fiilen katılmak üzere görevlendirilen kişiyi,

f. «Hava - aracı» terimi; havalanabilen ve havada seyredebilme kabiliyetine sahip her türlü aracı,

g. «Hava - araç kazası» terimi; uçuş harekatı esnasında, kişilerin, tali nedenlerle ve veya kendi kendini veya birbirlerini yaralamaları veya uçuş ekibi ve yolcular için ayrılan yerler dışında saklanarak kaçak seyahat edenlerin yaralanmaları hariç olmak üzere, hava - aracı içinde veya hava aracından kopan parçalarda dahil olmak üzere hava - aracının herhangi bir parçasının çarpmasıyla veya hava basıncına maruz kalmak suretiyle çok ağır veya ağır derecede yaralanması, motor ve aksesuarlarda meydana gelen arıza ve hafif hasarlar hariç olmak üzere hava - aracının fiziksel yapısının veya performansının ve uçuş karakteristiğinin menfi yönde etkilendiği ve bunların değiştirilmesi veya tamirini gerektirecek derecede hasar ve arızalanması, hava - aracının kaybolması veya enkaza ulaşılamayacak bir yere düşmesi ile sonuçlanan olayları,

h. «Hava - aracı yer kazası» terimi; hava - aracının uçuş harekatı dışında bakım, onarım, arıza giderilmesi, yerde çalıştırılması, yer araçları veya insan gücü ile yer değiştirilmesi esnasında araç çarpmaları veya yangın, tabi afetler ve diğer sebeplerle hasara uğraması veya arızalanması ile sonuçlanan olayları,

ı. «Olay» terimi; hava - aracının uçuş harekatı esnasında uçuş emniyetini etkileyen veya etkileyebilecek olan kazadan başka her türlü hadiseyi,

j. «Küçük kaza» terimi; uçuş harekatı esnasında bir veya daha fazla hava - aracının hafif hasara uğraması ile sonuçlanan hasarları,

k. «Büyük kaza» terimi; uçuş harekatı esnasında bir veya daha fazla hava - aracının ağır hasara uğraması ile sonuçlanan kazaları,

l. «Uçuş harekatı» terimi; plânlanmış bir uçuş için uçuş ekibinin hava - aracına bindiği andan motorlarını durdurarak hava -

aracını sorumlulara teslim ettiği ana kadar geçen süre içindeki tüm faaliyetleri,

m. «Kaza soruşturması» terimi; hava - araç kazalarının önlenmesi, can ve mal güvenliğinin sağlanması amacıyla; kazalara ait bilgilerin toplanması, kıymetlendirilmesi, kaza sebeplerinin belirlenmesi, sonucun karara bağlanması, gerekli tavsiye ve tekliflerin tesbit edilmesi için yürütülen her türlü faaliyet ve işlemleri,

n. «Kaza sebebi» terimi; kaza veya olaya yol açan aksaklık, eksiklik, eylem, hadise, şartlar veya kazaların birleşimini,

o. «ICAO» kısaltması; Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatını,

p. «FOD» kısaltması; yabancı madde hasarını,

r. «Ön rapor» terimi; kazanın oluşunu veya soruşturmanın ilk safhasında elde edilen bilgilerin ilgili makamlara en kısa zamanda bildirilmesi için kullanılan raporu,

s. «Ağır yaralı» terimi; bir hava - aracı kazasında yaralanan şahıs veya şahısların; yaralanmanın meydana geldiği tarihten itibaren 7 gün içinde 48 saatten daha fazla süreyle hastahanede yatmasını gerektirecek derecede yaralanması, burun veya parmaklarda kırılma gibi basit kırıklar hariç olmak üzere herhangi bir kemiğinin kırılması veya ağır kanama geçirmesi, sinir, adele ve tenden kopmasına yol açan yaralanmalarını veya vücudun yüzde beşinden fazlasının yanması halini,

t. «Uçuş kayıt cihazı» terimi; hava - aracı üzerinde takılı bulunan kaza ve olayların soruşturulmasında yardımcı olarak kullanılan her tip kayıt cihazını,

v. «Bakanlık» terimi; Ulaştırma Bakanlığını,

ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Uygulama Esasları

Türk Hava Sahası ve Ülkesinde Meydana Gelen Kazalar

Madde 4 — Türk Hava Sahası ve Ülkesinde Türk veya yabancı tescilli hava - araçlarının, sebep olacağı kaza ve olaylara, bu Yönetmelikte belirtilen hükümler uygulanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yabancı Ülke ve Uluslararası Hava Sahasındaki Kazalar

Madde 5 — Türk tescilli bir hava - aracının, yabancı ülke veya uluslararası hava sahasında sebep olacağı kaza veya olaylarda; bu yönetmeliğin Beşinci Kısmında belirtilen genel hükümler ile 5.6.1945 tarih ve 4749 sayılı Kanunla onaylanan Uluslararası Sivil Havacılık Anlaşması ve Ek - 13'ünde belirtilen hükümler uygulanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Genel Esaslar

BİRİNCİ BÖLÜM

Uluslararası Genel Esaslar

Soruşturmanın Amacı

Madde 6 — Bir hava - aracı kazası veya olayının uluslararası düzeyde soruşturulmasının temel amacı; kaza ve olayların sebeplerinin ortaya çıkarılarak hava - araçları kazalarının meydana gelmesini önlemektir.

Delillerin Korunması

Madde 7 — Kazanın meydana geldiği devlet; soruşturma maksatlarının gerektirdiği kadar bir süre için delilleri korumak, hava aracının ve içindekilerinin muhafazasını sağlamak için bütün tedbirleri alır. Bu tedbirler genel olarak aşağıdaki hususları kapsar;

a. Kaybolma, bozulma, silinme çürüme ve tahrip olma ihtimali bulunan delillerin fotoğraf veya diğer usullerle tesbit edilmesi,

b. Mevcut delillerin bozulması karıştırılması, tahribi ve çalınmasını önlemek için gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması,

c. Özellikle uçuş kayıt ve ses kayıt cihazlarının sökülmesi, taşınması, değerlendirilmesi ve muhafazası.

Tescil Devleti veya İşletmeci Devletin Talebi

Madde 8 — Tescil devleti veya işletmeci devletin akredite

temsilci göndermeden önce enkaza işlem yapılmaması isteğini; kazanın meydana geldiği devlet aşağıdaki durumlar hariç mümkün olduğu kadar yerine getirmeye çalışır.

a. Kişilerin, hayvanların, postanın ve kıymetli eşyanın yangın veya diğer sebeplerle tahribini önlemek,

b. Enkazın, hava seyrüseferine, kara ve deniz ulaşımına ve halkın yaşamına engel olmasını ve tehlike yaratmasını önlemek,

c. Soruşturmanın düzenli ve uyumlu olarak yürütülmesini sağlamak.

Enkazın İadesi

Madde 9 — Kazanın meydana geldiği ülke soruşturmanın tamamlanmasından sonra tescil devleti veya işletmeci devlete veya yetkili temsilcilerine enkazı teslim eder. Enkaz yasak bölge içinde bulunuyorsa veya o bölgeye girilmesinde mahzur görülüyorsa, enkaz o bölge dışına çıkarılarak teslim edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Görev ve Sorumluluklar

Bakanlığın Kazalar ile İlgili Görevleri

Madde 10 — Ulaştırma Bakanlığı, Sivil Havacılık Ünitelerinin hava - araç kazaları ile ilgili görevleri şunlardır;

a. Hava - aracı kazaları konusunda yapılacak işlemleri alınacak önlemleri uygulanacak usulleri tesbit etmek, konu ile ilgili formları yayınlamak ve uygulamanın kontrolunu yapmak,

b. Türkiye hükümranlık sahasında meydana gelen yerli ve yabancı tescilli sivil hava - araçları kazalarına yapılacak işlemleri tesbit etmek,

c. Yabancı ve uluslararası sahalarda meydana gelen Türk tescilli hava - araçları kazalarına yapılacak işlemleri tesbit etmek,

d. Gelen kaza haberlerini inceleyerek, Bakanlık soruşturma kurulunun kaza mahalline gönderilip gönderilmeyeceğini, kazanın ait olduğu kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilere bildirmek,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

e. Kaza mahalline gidilecek ise kaza soruşturma kurulunu teşkil etmek,

f. Kaza geçiren hava - aracının ait olduğu işletmeciden gelen kaza raporlarının tetkikini yaparak, uçuş emniyetinin sağlanması için gerekli işlemlerin yapılmasını istemek ve tavsiyelerde bulunmak,

g. Bulgu ve nihai raporları hazırlatmak ve dağıtımını yapmak.

Hava - Aracı Sahibinin Görevleri

Madde 11 — Kazaya uğrayan hava aracı sahibinin görevleri şunlardır;

a. Bir kaza olduğunda yapılacak işlemlerle ilgili plan ve programları hazırlamak,

b. Kaza olduğunda görevlendireceği kişi veya kişileri tesbit etmek,

c. Kaza haberini bu yönetmelik esaslarına göre Sivil Havacılık Ünitelerine bildirmek,

d. Kaza soruşturması için Bakanlık veya Soruşturma Kurulunun gelmeyeceği hallerde, kaza raporlarını bu yönetmelikte açıklandığı şekilde eksiksiz hazırlamak ve zamanında göndermek,

e. Havaalanı kaza talimatında belirtilen; zorunlu kurtarma yardım işlemleri ile can ve mal güvenliğini korumaya yönelik tedbirleri almak,

f. Bir kaza olduğunda, Bakanlık Soruşturma Kurulu gelinceye kadar kaza ile ilgili delillerin yerlerinin değiştirilmemesini ve kaybolmamasını sağlamak,

g. Bakanlık Kaza Soruşturma Kurulunun kaza ile ilgili isteklerinin yerine getirilmesine yardımcı olmak. Gerektiğinde Mahalli Mülki Amirlere konu ile ilgili müracaatta bulunmak,

h. Kamu kuruluşları tarafından işletilen hava alanları dışından uçuş yapan hava - aracı sahipleri kaza olduğunda, kurtarma, yangın söndürme, enkaz kaldırma işlemlerinin ivedilik ve öncelikle yerine getirilmesi için kendi imkânları olmadığı veya yetmediği hallerde özel ve resmi kuruluşlardan yardım sağlayabilmek için önceden bu kuruluşlarla protokol yapmak,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ı. Kaza sonuç raporlarındaki işlem ve tavsiyelere göre gerekli önlemleri almak ve uygulamak,

i. Meydana gelen kazaların kayıtlarını tutmak ve dosyalarını muhafaza etmek.

Havaalanı İşletmecisinin Görevleri

Madde 12 — Havaalanı işletmecisinin kaza ile ilgili görevleri şunlardır;

a. Havaalanı kaza talimatını hazırlayarak yayınlamak ve uygulamasını sağlamak,

b. Havaalanında uçuş emniyetini bozan ve kazaların oluşmasına sebep olacak aksaklıkları belirlemek ve ortadan kaldırmak,

c. Kaza, yangın söndürme kurtarma teçhizat ve malzemesini temin etmek ve faal bulundurmak,

d. Mahalli Kurum ve Kuruluşlarla; yangın söndürme ve kurtarma teçhizatı ile sağlık tesislerinden yararlanmak için protokol yapmak,

e. Bizzat kendi personeli tarafından görülen veya başkaları tarafından bildirilen hava - araç kaza ve olayları en seri haberleşme vasıtası ile ilgili makamlara rapor etmek,

f. Sorumluluk sahası içinde meydana gelen kaza yerinde gerekli güvenlik önlemlerini aldırmak, kurtarma ve yangın söndürme faaliyetini icra etmek,

g. Kaza ile ilgili delil ve ses kayıt bantlarını muhafaza altına almak, görgü tanıklarının isim ve adreslerini tesbit ederek Soruşturma Kuruluna teslim etmek.

Pilotların Görevleri

Madde 13 — Kullandığı hava aracı kazaya uğrayan pilotların görevleri şunlardır:

a. Hava - aracında bulunan yolcu ve personelin kurtarılmasını ve emniyetini sağlamak,

b. Hava - aracını emniyete almak ve aldırmak,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c. Kazayı en seri vasıta ile Sivil Havacılık veya en yakın hava trafik ünitelerine bildirmek,

d. Kazayı hava - aracının işletmecisine bildirmek,

e. Kaza ile ilgili delillerin kaybolmamasını sağlamak,

f. Gerektiğinde en yakın mülki amire bilgi vermek ve yardım istemek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kaza Soruşturma Kurulunun Teşkili Görevleri ve Yetkileri

Kaza Soruşturma Kurulu

Madde 14 — Ulaştırma Bakanlığı, havacılık alanında uzman kişilerden seçilecek bu kurulu, kazanın soruşturulması için görevlendirir. Bu kurul kazanın nedenlerini ve oluş şeklini açıklığa kavuşturmak ve sivil havacılıkta can ve mal güvenliğinin sağlanması bakımından kazaların tekrarına engel olmak amacı ile hava araç kazalarının ayrıntılı inceleme ve soruşturmasını yapar.

Kaza Soruşturma Kurulunun Teşkili

Madde 15 — Kazanın küçük kaza veya büyük kaza olmasına göre, kaza soruşturma kurulunun teşkili ve görevlendirilmesinde aşağıda açıklanan esaslar uygulanır.

a. Gereğinde, küçük kazaların soruşturulması için; ulaştırma Bakanlığı tarafından, kazanın mahiyetine göre aşağıda belirtilen ihtisaslı personelden oluşan bir soruşturma kurulu teşkil edilerek görevlendirilir.

(1) Kontrol pilotu,
(2) Uçuş emniyet ve kaza kırım uzmanı,
(3) Uçak mühendisi veya uçak bakım uzmanı,
(4) Gerekli ise hava trafik uzmanı.

b. Büyük kazaların soruşturulması için, Bakanlık onayı ile, kazanın mahiyetine göre aşağıda belirtilen ihtisas sahalarında lüzumlu görülenlerden oluşan bir soruşturma kurulu teşkil edilir ve görevlendirilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(1) Kurul başkanı,
(2) Kontrol pilotu,
(3) Uçuş emniyet ve kaza-kırım uzmanı,
(4) Uçak mühendisi veya uçak bakım uzmanı,
(5) Hava trafik uzmanı,
(6) Havaalanı tesis ve kolaylıkları uzmanı,
(7) Haberleşme uzmanı,
(8) Meteoroloji uzmanı,
(9) Harekat ve yer işletme uzmanı,
(10) Gerek görülen diğer uzmanlar.

Kaza Soruşturma Kurulunun Görevleri

Madde 16 — Kaza soruşturma kurulunun görevleri şunlardır;

a. Kaza haberi alınır alınmaz, belirlenen yerde toplanarak heyet üyeleri arasında görev taksimi yapmak,

b. Kaza yerine en kısa zamanda ulaşmak için, gerekli plânlamayı yapmak ve lüzumlu malzeme ve teçhizat temin etmek,

c. Kaza yerinde lüzumlu emniyet ve güvenlik tedbirlerinin alınıp alınmadığını kontrol etmek ve gereğinde bu faaliyetlere nezaret etmek,

d. Soruşturma selameti açısından gereğinde, yangın söndürme ve kurtarma faaliyetlerine nezaret etmek,

e. Enkaz, delil ve görüntülerin gerekli incelemesini ve değerlendirmesini yapmak,

f. Görgü tanıklarının ifadelerini ses kayıt cihazı ile veya yazılı olarak almak,

h. Delil özelliği taşıyan her türlü kayıt, bilgi, doküman ve uçuş kayıt cihazlarına el koymak ve incelemek,

ı. Zarar ve ziyanı tutanakla tespit etmek

j. Hava aracının hasar durumunu belirlemek,

k. Soruşturma ile ilgili raporları, yönetmelik hükümlerine uygun olarak tanzim etmek ve ilgili makamlara sunmak,

l. Bakanlık onayından geçen sonuç raporlarını ilgili makamlara göndermek.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Soruşturma Kurulunun Yetkileri

Madde 17 — Soruşturma Kurulu, Soruşturmanın yürütülmesinde bağımsız hareket eder ve yetkisi hiçbir şekilde sınırlanamaz. Soruşturma Kurulunun konu ile ilgili çalışmalarına, bütün yetkililer gerekli kolaylığı göstermek ve yardımı yapmakla yükümlüdürler.

Soruşturmanın selameti, en kısa zamanda ve doğru olarak neticelendirilmesi bakımından, soruşturma kurulunun yetkisine müdahale edilemez.

Soruşturma Kurulu Başkanı, lüzum gördüğü hallerde otopsi yapılmasını isteyebilir.

Kaza Soruşturma Kurulunun Malzeme ve Teçhizatı

Madde 18 — Kaza Soruşturma Kurulunun elverişsiz hava şartlarında, dağlık, bataklık ve ormanlık bölgelerde uzun süreli ve zor şartlar altında görev yapabilmeleri dikkate alınarak çalışmalarını kolaylaştırıp verimini artırabilmek için, daha önceden gerekli hazırlık yapılarak lüzumlu malzeme ve teçhizat kaza kırım sandığında muhafaza edilir. Kazanın durumuna, mevki ve uzaklığına, özelliğine ve iklim şartlarına göre bu malzeme ve teçhizatlardan gerekli olanlar alınır. Ayrıca gerekli yiyecek temin edilerek gecikmeksizin kaza mahalline hareket edilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Kaza ve Olayların Bildirilmesi

Genel Sorumluluk

Madde 19 — Bir kazanın oluşunda; Hava - aracının üzerinde meydana gelen hasar, diğer malzeme hasarı, ölü ve yaralı durumu, resmi ve özel mülke zarar ve ziyan hakkında bilgiler telefon, teleks veya mesajla Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık ünitelerine bildirilir.

Kaza haberini bildirmekten, uçağın sorumlu pilotu veya mümkün olmadığı hallerde ekipten biri, işletmeci, mahalli mülki amirler, havaalanı işletmecisi sorumludur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bir hava-aracı kazasında ilk olarak bildirilecek hususlar şunlardır;

a. Mesajın başına kaza raporudur diye yazılmalı veya ifade edilmelidir,

b. Kazayı bildiren şahsın adı, soyadı, ünvanı,
c. Hava - aracının tipi, milliyeti, tanıtma işareti,
d. Hava - aracının sahibi veya işletmecisi,
e. Pilotun adı ve soyadı,
f. Kazanın tarih ve saati,
g. Hava - aracının son kalktığı ve inişini planladığı havaalanı,

h. Kaza mahalline soruşturma kurulunun kolayca ulaşmasını sağlamak için kaza yerinin açık ve ayrıntılı tarifi ve coğrafi koordinatı,

ı. Ekip ve yolcuların sayıları ve sıhhi durumları,
i. Hava - aracının hasar derecesi,
j. Kaza yerinin fiziki durumu,

k. Kaza haberi başka bir yerden alınmış ise o makam veya kişilerin tanıtılması.

Kaza Sınıflarına Göre Sorumluluk

Madde 20 — Kaza sınıflarına göre kazanın bildirilmesine ait sorumluluklar aşağıda açıklanmıştır:

a. Büyük kazalar, ölüm ve ağır yaralanma ile sonuçlanan kazalar ve uçuş sırasında hava aracının herhangi bir kısmı veya bir sisteminde yangın çıkması halinde en seri haberleşme vasıtasıyla, en kısa zamanda Ulaştırma Bakanlığı'na bildirilir.

Ancak yolcuların yolcu kabininde sebebiyet verdikleri ve sadece hava aracının kabinini kapsayan, uçuşla ılgili herhangi bir alet veya sisteme etki etmeyen yangınlar bu hükmün dışındadır.
Kazanın oluşu anından itibaren Ulaştırma Bakanlığı soruşturma kurulu tarafından verilecek müsadeye kadar hava aracı ve bütün parçaları kaza yerinde oldukları gibi muhafaza edilir.

Kurtarma işlemleri veya gerekli emniyet tedbirleri maksadıyla yapılan müdahaleler hariç, kazanın incelenmesine yardım ede-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

cek herhangi bir delilin ortadan kalkmasına veya soruşturmanın sıhhatini bozacak bir değişiklik yapılmasına izin verilmez.

Yukarı fıkradaki hususların sağlanmasından uçağın işletmecisi ve yöneticisi sorumlu olup gereğinde mahalli mülki amirlerden yardım isteyebilir.

b. Küçük kazalar Ulaştırma Bakanlığına mesajla veya diğer usullerle bildirilir. Hava aracı ve kaza delillerinin olduğu yerde korunmasına lüzum yoktur. Küçük kazaların soruşturması işletmeci tarafından yaptırılır ve raporun kopyası Ulaştırma Bakanlığına gönderilir.

c. Hava aracı olayları işletmeci veya yetkilileri tarafından Ulaştırma Bakanlığına mesajla bildirilir.

Kazanın Meydana Geldiği Devletin Sorumluluğu

Madde 21 — Kazanın meydana geldiği ülkenin Sivil Havacılık Otoritesi, en seri haberleşme vasıtasıyla, kaza yapan aracın işletmecisine, tescili olduğu memleketin Sivil Havacılığına ve imalatcı firmaya, ICAO, Ek - 13'ün 4 üncü kısmında belirtildiği gibi kazayı bildirir.

Bu bildirimde, ICAO lisan - larından tercihen İngilizce lisanıyla Sivil Havacılık Haberleşme Sisteminden (AFTN) yararlanılır.

İmalatçı, Tescil ve İşletmeci Devletin Sorumluluğu

Madde 22 — Tescil ve işletmeci devlet, kaza bildirimini alır almaz, kaza geçiren hava - aracına ve uçuş ekibine ait bilgileri kazanın meydana geldiği devlete gönderir. Akredite temsilci gönderip göndermeyeceğini ve gönderecekse tarihini bildirir.

BEŞİNCİ KISIM

Kaza ve Olayların Soruşturma ve İncelenmesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Soruşturma ve İnceleme Yetkileri

Yabancı Ülke Sivil Hava - Araçlarının Türkiye'deki Kazaları

Madde 23 — Türk hava sahasında meydana gelen kaza ve

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

olayların soruşturulmasının başlatılması ve yürütülmesi Ulaştırma Bakanlığı tarafından görevlendirilen Soruşturma Kurulunca yapılır. Yabancı ülke hava - araçlarının Türk hava sahasındaki kazalarının soruşturulmasında ICAO Ek . 13 beşinci kısmında belirtilen esaslar uygulanır. Bu esasların özeti aşağıda açıklanmıştır.

a. Bakanlık, gerekli gördüğü hallerde taraf devletlerden, konu ile ilgili bilgi isteyebilir veya Akredite Temsilci davet edebilir. Bu temsilci görgü tanıklarını dinleyebilir ve diğer delilleri tetkik edebilir.

b. Taraf devlet gerekli görürse, kaza ile ilgili olarak bir gözlemci, temsilci gönderebilir. Ancak bu temsilci kaza soruşturma kurulunun çalışmalarına katılamaz, soru soramaz ve delil incelenmesinde taraf olamaz.

c. Kaza bir yasak bölgede meydana gelmiş ise yabancı devlet temsilcisi kabul edilmez.

d. Bakanlık, kaza sonuç raporunun bir nüshasını kaza geçiren hava - aracının tescilli olduğu ve temsilci gönderen devlete gönderir.

e. Hava - aracı enkazının kaldırılması, aracın tescilli bulunduğu devletle yapılacak koordine sonucuna göre yapılır.

Türk Hava Aracının Yabancı Ülkelerdeki Kazaları

Madde 24 — Yabancı ülke sahasında Türk hava aracının kaza geçirmesi halinde Bakanlık; kazanın meydana gelen devletin isteği veya kendi isteği ile soruşturma kurulunun çalışmalarına katılmak üzere Akredite Temsilci gönderir. Lüzum görürse ayrıca gözlemci temsilci de gönderebilir.

Türk Hava - Aracının Uluslararası Hava Sahasındaki Kazaları

Madde 25 — Kazanın uluslararası hava sahasında olduğu kat'i olarak tesbit edildiğinde, soruşturma Bakanlıkça başlatılır ve yürütülür. Ancak, lüzumu halinde soruşturmanın tamamı veya bir kısmı anlaşma ile diğer bir devlete devredilebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kaza İle İlgili Bilgilerin Açıklanması

Madde 26 — Kazalar hakkında erken ve hatalı sonuçlara varılmasını önlemek amacı ile, aynı zamanda emniyeti ve gizliliğe uyulma bakımından aşağıdaki bilgileri açıklamaya, Ulaştırma Bakanı veya görevli kılacağı bir makam yetkilidir.

a. Kaza sebepleri, sonuç ve karar,
b. Kazadaki sorumluluklar,
c. Gizlilik derecesi olan her türlü bilgiler,
d. Kazanın incelenmesi için çekilen fotoğraflar ile krokiler,
e. Uçuş kayıt ve ses kayıt teyplerindeki bilgiler.

Kaza İle İlgili Yazışmalar

Madde 27 — Mevcut kanun ve anlaşma hükümlerine göre, devlet dairelerinden, adli makamlardan, yabancı ülkelerden, yerli ve yabancı firmalar ile kuruluşlardan hava - araç kazalarına ait bilgi istenmesi halinde; istekler bir yazı ile normal kanaldan Bakanlığa bildirilir. Bakanlık, yürürlükteki yasa ve yönetmelik esasları dahilinde gerekli cevapları yazılı olarak verir.

Uçuşa Elverişlilik Durumu

Madde 28 — Büyük kaza geçiren hava - aracının uçuşa elverişlilik sertifikası iptal edilir. Uçuşa elverişlilik sertifikasının tekrar geçerli olabilmesi için; Uçuşa Elverişlilik Yönetmeliğinde belirtilen yetkili müesseselerin birinden alınacak, uçuşa elverişlilik teknik kontrol raporunun, Ulaştırma Bakanlığına gönderilip onaylanması gerekir.

Küçük hava - aracı kazaları halinde, işletmeci hava - aracının gerekli kontrol ve bakımını aracının bakım kitaplarına uygun olarak yaptırır ve yapılan işlemler hakkında sonuç raporunu Sivil Havacılık Ünitelerine gönderir. Hava - aracı tekrar uçuşa başlamadan önce Sivil Havacılık Ünitelerine bilgi verilir.

Savcılığa Bildirme

Madde 29 — Hava - aracı kazalarında şahısların ölüm veya yaralanmaları halinde durum, mutlaka Cumhuriyet Savcılığına bildirilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İdari Önlemler

Madde 30 — Soruşturma Kurulu Raporuna göre;

a. Kazada, lisans sahibi bir şahıs kusurlu görülür ise, Bakanlık bu şahsın lisansını belli bir süre veya tamamen iptal edebilir veya işletmeci tarafından gerekli önlemlerin alınması için direktif verebilir.

b. İşletmeci şirket veya kurum kusurlu ise, Bakanlık işletmecinin işletme ve uçuş izinlerini geçici veya devamlı olarak iptal edebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kaza Yerinde Yapılacak İşler

Delillerin Korunması

Madde 31 — Bir kaza meydana geldiğinde kaza yerine ilk varan kimseler genellikle, güvenlik görevlileri, o yerdeki sakinler veya kaza hava alanı civarında olmuş ise hava alanı personelidir.

Bu kimseler kaza soruşturma kurulu gelinceye kadar; kaza ile ilgili adli ve teknik soruşturmaya esas olacak enkaz, ceset, ceset parçaları ve şahsi eşya gibi delillerin yerinde korunmasına azami özeni göstermelidirler.

Kaza Kurtarma İşlemleri

Madde 32 — Kaza mahalline ilk gelen kişi ve görevliler;

a. Sağ kalanların kurtarılması ve eşyaların korunmasına,

b. Kurtarılan kimselerin; yerlerinin, koltuk numaralarının ve kurtarma işlemleri yapılırken enkaz üzerinde yapılan değişikliklerin işaretlenmesi ve bu yerlerin yazılı olarak tespit edilmesine,

c. Kurtarma araçları ve personelinin hareketleri sırasında delillerin yok edilmemesine, azami itinayı göstermekle sorumludurlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Mahalli Güvenlik Görevlilerinin Faaliyetleri

Madde 33 — Soruşturma kurulu kaza yerine gelinceye kadar mahalli güvenlik görevlilerinin yapacağı işler şunlardır;

a. Tıbbı müdahale için yardım çağırmak, enkazın yanmasına veya daha fazla hasara uğramasına mani olmak,

b. Kaza ile ilgili bilgileri Bakanlığa bildirmek,

c. Kazaya uğrayan hava - aracında patlayıcı veya radyoaktif maddelerin bulunması ihtimaline karşı tedbirli olmak,

d. Kaza ile ilgili delillerin kaybolmaması veya yerinden oynatılmaması için güvenlik önlemlerini almak,

e. Enkaz üzerindeki geçici delillerin kaybolmaması için mümkünse fotoğrafını çekmek,

f. Kaza tahkikatına yardımcı olacak bütün görgü tanıklarının isim ve adreslerini tesbit etmek.

Enkazın Korunması

Madde 34 — Enkazın korunması için, mahalli mülki amirler; polis, jandarma ve gerektiğinde askeri güçlerden yararlanarak aşağıdaki hususları sağlar.

a. Mal ve mülkün emniyetini,

b. Enkazın olduğu gibi korunmasını,

c. Soruşturma kurulu başkanının izin verdiği kişiler dışında hiç kimsenin kaza yerine sokulmamasını,

d. Hava - aracının kaza anında meydana getirdiği iz ve görüntülerin korunmasını,

e. Görevlilere yaka kartı verilmesini,

f. Kaza yerinin ip ve telle çevrilmesini,

g. Enkazın yaygın olması halinde, güvenilir mahalli şahıslarla güvenlik görevlilerinin takviye edilmesini.

Enkazın Genel Tetkiki

Madde 35 — Soruşturma kurulu, kaza yerine gelir gelmez öncelikle aşağıda açıklanan işlemleri yapar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a. Kaza mahallinde bulunan personelden kaza ile ilgili genel bir bilgi alır,

b. Kaza geçiren hava aracının ilk vuruş noktasını tesbit eder,

c. Aracın vuruş noktasından itibaren civarda bıraktığı izleri tesbit eder,

Muhtemel uçuş yolu, vuruş açısı, vuruş hızı, hava - aracının uçuş kontrolunda olup olmadığı ve arızanın havada meydana gelip gelmediğini öğrenmek ve tesbit etmek maksadıyla; hava aracı parçalarının, eşyaların, ölü ve sağ kalan kişilerin yerlerini tam olarak belirler,

e. Daha önce alınmış olan tedbirlerin yeterliliğini gözden geçirir ve gerekiyorsa ilave tedbirler alınmasını sağlar. Enkazın korunması; soruşturma kurulunun sonuca varmasına veya soruşturması devam eden hava aracı kazalarında, hem soruşturma kurulu başkanı hem de savcı tarafından soruşturmanın sonuçlandığı bildirilinceye kadar devam eder,

f. Soruşturma Kurulu, kaza yerine geldiğinde yangın devam ediyorsa, söndürme işi yapılırken yangının daha fazla artmamasına veya başka kişi; tesis, mal ve vasıtalara zarar verdirilmemesine dikkat eder,

g. İşletmeciden aldığı bilgiler, manifestolar ve yerinde yaptığı inceleme sonucu enkaz içinde patlayıcı veya radyoaktif maddeler varsa bunların kurtarılması veya imhasını uzmanlara yaptırır.

Enkazın İncelenmesi

Madde 36 — Enkazın incelenmesinde aşağıda belirlenen işlemler uygulanır;

a. Kazanın Yeri;

Kazanın yeri, mahalli haritalardan da yararlanılarak bir kroki üzerinde gösterilmelidir. Eğer kaza havaalanında olmuş ise, hava alanının krokisi çizilmeli, ayrıca kazanın pist üzerinde, kalkışta veya inişte olduğu tesbit edilmelidir.

b. Fotoğraf Çekilmesi;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Soruşturma Kurulu Başkanı; mümkün olan ve kısa zamanda görüntüler kaybolmadan hava aracının yere vuruş noktasından başlamak üzere parçaların, ölülerin ve hatta mümkünse hayatta kalanların fotoğraflarının dört bir taraftan çekilmesini sağlamalıdır. Gerektiğinde havadan fotoğraf çekilmesini de sağlayarak özellikle aşağıdaki hususların fotoğrafla tesbitini temin etmelidir;

(1) Aletler,
(2) Kumanda aletlerinin pozisyonları,
(3) Radyo ve telsiz cihazlarının durumları,
(4) Otomatik pilot durumu,
(5) Yakıt selektörlerinin durumu,
(6) Diğer şalterlerin durumu,
(7) Eleronlar, flaplar ve aletlerin durumu,
(8) Fletner ayar durumu,
(9) Şüpheli görülen, kırık, çatlak ve bükülme durumları,
(10) Pervane pal açısı ve hat ve durumu,
(11) Motor parçalarının ve saatlerinin durumları,
(12) Yangın yerleri,
(13) Yerdeki vuruş izleri,
(14) Koltuk ve emniyet kemerlerinin durumu.

c. Enkazın dağılım durumu;

Genel tetkik ve fotoğrafların çekilmesinden sonra soruşturma kurulunca, ana parça esas alınmak üzere bütün parçalar, cesetler ve diğer bulgular ölçekli bir kroki üzerine işaretlenir.

d. İzlerin ve parçaların tetkiki;

Soruşturma Kurulu; yerdeki, ağaçlardaki, binalardaki izleri, hava aracının yere gömülmesi veya bir yönde uzun süre sürüklenmesini, hava aracı parçalarının, cesetlerin ve eşyaların dağılımını inceleyip değerlendirerek hava aracının vuruş yönünü, vuruş açısını ve uçuş hızını tesbit eder. Ayrıca bu bulgulardan yararlanarak hava aracının motorunun çalışıp çalışmadığını, hava aracının kontrollu veya kontrolsuz olduğunu, parçalanmanın yerde veya havadan olduğunu tespit eder. Şayet kaza hava alanına inerken meydana gelmişse pistteki izlerin rengi, şekli ve boyları dikkatle incelenerek arızanın nedenlerini tespit eder.

e. Bulguların Değerlendirilmesi;

Kaza tahkik heyetince, kaza mahallinde yapılan incelemeler-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

de elde edilen bulgular değerlendirilmek suretiyle kazanın kesin oluş sebebi tesbit edilir. Bu amaçla, heyetçe lüzum görülmesi hallerinde, kaza mahallinden elde edilen numuneler, ilgili laboratuvarda veya ihtisas elemanlarına incelettirilir.

Su İçindeki Enkaza Yapılacak İşlemler

Madde 37 — Deniz, göl veya derin sulara gömülmüş olan bir hava aracının yeri, görgü tanıkları ile veya elektronik cihazlarla tesbit edilerek şamandra veya uygun işaretlerle belirlenir.

Silahlı Kuvvetler veya diğer kurumların da yardımları sağlanarak enkaz çıkarılma işlemleri yapılır. Eğer kazanın nedeni kat'i olarak bilinmiyorsa enkazın çıkarılması için azami gayret gösterilmelidir. Enkaz çıkarma işlemlerinde lastiklerin veya içinde hava diğer malzemelerin patlama ihtimali gözönüne alınarak emniyete önem verilmelidir. Şayet enkazın çıkarılması mümkün olmazsa bir tutanakla enkazın çıkarılmadığı belirtilmelidir.

Her türlü enkaz kurtarma ve tetkik işlemleri için yapılacak harcama ve gerekli kolaylıklar işletmeci tarafından karşılanacaktır.

Hava Aracı Enkazının Kaldırılması

Madde 38 — Hava - aracı enkazının kaldırılmasında aşağıda belirlenen esaslar uygulanır.

a. Pist ve benzeri yerlerde bulunan enkazın meydan trafiğini veya can emniyetini tehlikeye düşürmesi gibi durumlar hariç, inceleme sona erinceye kadar enkaz kaldırılmaz ve tahrip edilmez.

b. Soruşturma sonuçlandıktan sonra soruşturma kurulu başkanı, enkazın kaldırılmama veya yerinde terkine bir tutanakla karar verir.

c. Hava - aracının meskûn bir yere düşmesi halinde kamu hizmetleri ve can emniyeti, ayrıca meydan içinde olan kazalarda trafiği ve uçuş emniyetini aksatan durumlarda enkaz hemen kaldırılır. Enkaz parçalarının durumu, yerleri ve istikametleri fotoğraf ve krokilerle tesbit edilir.

d. Hava aracı enkazı ilgili kuruluş veya mal sahibi tarafından kaldırılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

e. Bilhassa hava alanlarında meydana gelebilecek diğer kazalarla karışmaması için, enkaz kaldırıldıktan sonra iyice gözden geçirilip izler ve emareler tamamen ortadan kaldırılır.

Enkazın Kaza Yerinde Terkedilmesi

Madde 39 — Enkazın kaza yerinden kaldırılması mümkün değilse, soruşturma kurulu kurtarılabilecek enkaz parçalarını tesbit edip ayırttıktan sonra diğer enkazın kaza yerinde terkedilmesine bir tutanakla aşağıdaki hususları yerine getirerek karar verir;

a. Enkaz en ufak parçalara ayrılır ve toprağa gömülür.

b. Arazi durumu, parçaları gömmeye müsait değil veya enkaz küçük parçalara ayrılamıyorsa, enkaz kümelenir ve üzerine gözle görülebilen SARI boya ile (X) işareti konur,

c. Enkaza ulaşılamaması halinde enkazın, mümkün olan en alçak yükseklikten yahut yakın bir yerden fotoğrafı çekilerek, mevkii koordinatları ile beraber bir krokide durumu tespit edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hasar Derecelerinin Kıymetlendirilmesi

Hasar Dereceleri

Madde 40 — Hava - aracı kazaları meydana gelen hasar durumuna göre Tam Hasar, Ağır Hasar, Hafif Hasar ve Sınıfsız Hasar olmak üzere dört hasar derecesinde sınıflandırılır.

Tam Hasar

Madde 41 — Parça kurtarmak yönünden hiçbir değeri kalmayan veya kurtarılan parçaların dışında hava aracından hiçbir fayda sağlanamayacak derecedeki hasardır. Kaza yerinden kaldırılıp nakledilmesi mümkün olmayan hava aracı hasarları bu sınıfa girer.

Ağır Hasar

Madde 42 — Hasarlı parçaların sökülmesi, tamiri ve tekrar yerine takılması için aşağıda gösterilen büyük parçaların ekono-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

mik tamir standartlarının dışında hasarlanması veya tahrip olması sebebiyle yenisiyle değiştirilmesinin gerekli olduğu hasarlardır. Bunlar;

a. Kanat uçları, flaplar, eleronlar, kanat ek kaldırma parçaları ve aerodinamik frenleme kısımları hariç, kanat,

b. Kapılar, kaportalar, kanopi ve bakım giriş kapıları hariç, gövde veya gövdenin ana kısımları,

c. Kuyruk kirişleri veya kuyruk kısmı,

d. Amartisör veya piston amblesi, tekerlekler, frenler ve lastikler hariç, iniş takımları,

e. Hareketli kısımlar hariç dikey ve yatay stablize,

f. Helikopter anarotor başlığı.

Hafif Hasar

Madde 43 — Kazaya uğrayan hava aracının hasarlı parçalarının sökülmesi, tamiri ve tekrar yerine takılması veya değiştirilmesi ile uçuşa elverişli duruma getirebildiği hasarlardır.

Sınıfsız Hasar

Madde 44 — Olaya maruz kalan hava aracının uçuşa elverişliliğini etkilemeyen küçük parça değişimi veya onarımını gerektiren hasarlardır.

Hava Aracı Olayları

Madde 45 — Hava - aracı kazası sayılmayan fakat, hava - aracının faaliyet ve durumunu etkileyen aşağıdaki hadiseler, hava - aracı olayı olarak tanımlanır;

a. Hava - aracına kuş çarpması (kaza ile neticelenmeyen),

b. Başka hasar olmadığı takdirde FOD nedeni ile motor değiştirilmesi,

c. Uçuş esnasında malzeme faktörü veya hatalı kullanma nedenleriyle kapı, kapak, motor ve gövde kaportaları, harici yakıt depoları gibi haricen takılan teçhizat ve malzemenin kaybı,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d. Tehlikeli (Emergency) durumlarda veya durmuş motorla inişler,

e. Uçuşta motor durması veya drudurulması,

f. Uçuşta kumanda, Auto-pilot ve fletner sisteminde meydana gelen arızalar nedeniyle normal durum kontrolunu muhafaza etmede zorluk çekilmesi,

g. Uçuş esnasında tıbbi sebeplerle ciddi ve emniyetsiz durumlar yaratan fizyolojik durumlar.

Hava - Aracı Yer Kazaları

Madde 46 — Hava - aracı yer kazaları veya olayları; meydana gelen hava aracı yer kazası veya olyının, uçuş harekatının dışında olan, yani uçuştan dolayı olmayan kaza ve olaylardır. Aşağıda açıklanan kaza veya olaylar hava aracı - yer kazası veya olayı olarak kabul edilir.

a. Uçuş harekatı dışında hava aracına binerken meydana gelen yaralanma ve ölümler (tabii ölüm hali hariç),

b. Fırtına, su baskını, yerde yıldırım isabeti gibi tabii afetler nedeniyle meydana gelen hava araç kazaları yahut olayları,

c. Hava aracından paraşütle sportif atlamalar esnasında oluşan kazalar yahut olaylar,

d. Hava aracı içinde veya dışında bulunan personelin uçuş harekatı dışında yaralanması, ölmesi veya hava - aracına hasar verdirmesi,

e. Bakım, onarım arıza giderilmesi, hava-aracının, yerde tecrübe edilmesi, yer araçları veya insan kuvveti ile çekilmesi esnasında meydana gelen kazalar yahut olaylar,

f. Yer araçlarının, hava araçlarına, çarpmasından meydana gelen kaza ve olaylar,

g. Bakım hangarı yangını veya çevrede, parça tesiriyle, duran hava aracının hasara uğraması ile meydana gelen kazalar yahut olaylar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kaza Sebep Faktörleri

Kaza Sebep Faktörlerinin Sınıflandırılması

Madde 47 — Hava - aracı kazalarının sebep faktörleri, pilotaj, malzeme, idari ve diğer faktörler olmak üzere dört (4) sınıf olarak belirlenir.

Pilotaj Faktörü

Madde 48 — Pilotaj faktörü aşağıda açıklanan ikinci derece olayları kapsar;

a. Muhakeme Faktörü: Mevcut durum ve şartlara uygun olmayan ve pilot tarafından verilen yanlış karar sonucu meydana gelen Hava - aracı kazalarıdır,

b. Kullanma Tekniği Faktörü: Hava - aracının kumanda ve sistemlerinin kullanılmasında yeteneksizlik ve çeşitli göstergelerin yanlış kıymetlendirilmesi gibi kullanma tekniği noktasından ileri gelen kazalardır.

c. Dikkatsizlik Faktörü: Dikkatsizlik nedeniyle meydana gelen hava-aracı kazalarıdır,

d. Bilgisizlik Faktörü: Hava - aracı ile ilgili teknik bilgi eksikliği ile Hava - aracına ait karakteristiklerdeki bilgi veya uçuş görevinin yapılışına ait bilgilerdeki eksikliklerden ileri gelen Hava aracı kazalarıdır.

e. Disiplinsizlik Faktörü: Kanun, Yönetmelik, Yönerge ve emir esaslarını tam olarak uygulamama ve aykırı davranışlar sonucu meydana gelen hava aracı kazalarıdır,

f. Sağlık Faktörü: Vücut yapısı, ruhi bozukluklar ve diseryantasyon durumu gibi tıbbi yönleri ihtiva eden sebepler sonucu meydana gelen hava aracı kazalarıdır.

Malzeme Faktörü

Madde 49 — Malzemenin yorulması, bozulması, kendi kendi-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ne kırılması yapım yetersizliği ile hava - aracının bölümleri, aksesuvarları, teçhizatları ve diğer parçalarında hiçbir kimsenin kusuru bulunmayan teknik sebepler sonucu meydana gelen kazalardır.

Bakım Faktörü

Madde 50 — Hava - aracının teknik el kitaplarına göre yapılmayan hatalı bakım, onarım, test, arıza giderme, revizyon, normal bakım, kontrol ve tadilat işlemleri sonunda meydana gelen kazalardır.

İdari Faktör

Madde 51 — İdari faktör aşağıda açıklanan tali sınıfları kapsar;

a. Sevk ve idari faktör: Mevcut durum ve şartlar ile görevin özelliklerine uygun olarak personel ve malzemenin kullanılamaması, gerekli önlemlerin alınamaması, yerde ve uçuşta kontrol görevinin tam olarak yapılamaması sonucunda meydana gelen kazalardır,

b. İdari disiplinsizlik faktörü: Sevk ve idare kademesine mevcut esasların uygulanamaması veya eksik uygulanması sonucunda meydana gelen kazalardır.

Diğer Faktörler

Madde 52 — Pilotaj, malzeme, bakım ve idari faktörler dışındaki sebeplerle meydana gelen kazalardır. Kuş çarpması, FOD (yabancı madde hasarı) tesiri, seyrüsefer yardımcılarının arızalanması, meteorolojik nedenler ve benzeri faktörler «Diğer faktör» olarak değerlendirilir.

ALTINCI KISIM

Kaza Raporları

BİRİNCİ BÖLÜM

Ön Rapor

Raporun Kapsamı ve Sorumluluk

Madde 53 — Bir Türk hava - aracı kazası veya Türkiye'de kaza geçiren bir hava - aracı ile ilgili olarak, hava aracının pilotu,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

sahibi, işletmecisi, kiralayanı veya mahalli yetkililer aşağıdaki bilgileri kapsayan Ön Raporu, Bakanlığa en çabuk haberleşme vasıtasıyla derhal, bilahare yazılı olarak 48 saat içinde bildirmekle sorumludur.

a. Hava - aracının tipi,
b. Hava - aracının milliyet ve tescil işareti,
c. Hava - aracının işletmecisi, sahibi varsa kiralayıcının ismi,
d. Pilotun adı ve soyadı,
e. Kazanın tarih ve saati,
f. Uçuş maksadı ve uçuş yolu,
g. Kaza yerinin coğrafi koordinatı ve tanımı,
h. Ölü ve yaralı miktarı, mümkünse isimleri,
ı. Bilindiği kadar kazanın mahiyet ve sebebi,

Bu raporda istenen hususlar tam olarak bilinmiyorsa, bilahare edinilen bilgiler tali bir raporla en kısa sürede Bakanlığa gönderilir.

Bakanlık Rapor Sorumluluğu

Madde 54 — Bakanlık 30 gün içersinde ilk raporu, Ek - 13 ve ICAO Doc. 9156-AN/900 esaslarına göre;

a. 5700 kg. dan daha ağır hava araçları için;

(1) Tescil devletine,

(2) İşletmeci devlete,

(3) İmalatçı devlete,

(4) ICAO'ya,

bildirir.

b. 5700 kg. ve daha az ağırlıktaki hava - aracı kazaları, uçuşa elverişlilik yönünden, lüzum görüldüğü takdirde ICAO hariç, (a) paragrafındaki devletlere bildirilir.

c. Kazada uçuş emniyeti yönünden hemen bir tedbir alınması gerekiyorsa, bu rapor 30 gün beklemeden derhal ilgililere bildirilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İKİNCİ BÖLÜM

Bilgi İşlem Raporu

Raporun Kapsamı ve Sorumluluk

Madde 55 — Kaza geçiren hava - aracı 5700 kg. dan daha ağır ise, Bakanlık tarafından ICAO Doc. 9156-AN/900 esaslarına uygun olarak, rapor ICAO'ya gönderilir. Bu raporda aşağıdaki bilgiler kodlu olarak yer alır.

a. Kaza ile ilgili raporu veren devlet,
b. Hava aracının tipi, tescili, ait olduğu devlet, kazanın yeri ve zamanı,
c. Kazanın hangi görev esnasında ve hangi uçuş durumunda nasıl meydana geldiği,
d. Ölüm ve yaralanmalar,
e. Hasar dereceleri,
f. Uçuş ekibi ile ilgili bilgiler,
g. Hava aracının tipi, niteliği ve kategorisi ile ilgili bilgiler,
h. Meteorolojik bilgiler,
ı. Seyrüsefer yardımcıları,
j. Kaza bir hava alanında meydana gelmiş ise o hava alanına ait bilgiler,
k. Hava ve yer uçuş kayıt cihazları,
l. Enkazın ve uçuş yerinin incelenmesi ile ilgili bilgiler,
m. Tıbbi bulgular ve işlemler,
n. Yangın yeri ve oluşu,
o. Kaza faktörleri,
p. Düşünceler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Nihai Rapor

Soruşturma Yapan Devletin Sorumluluğu

Madde 56 — Kazanın meydana geldiği devletin Soruşturma Kurulu Ek - 1'de açıklanan format'a uygun olarak Nihai Rapor'u hazırlar. Kaza soruşturmasına diğer devletlerden yetkili temsilci iştirak etmişse raporu o devlete gönderir. Bu devletin görüşünü aldıktan sonra, raporu son şekline getirir. 60 gün içinde bu dev-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

letten bir cevap gelmezse, kendi hazırlayacağı rapor Nihai Rapor olur.

Bu rapor en kısa zamanda aşağıdaki yerlere yayınlanır.

a. Tescil devletine,

b. İşletmeci devlete,

c. İmalatçı devlete,

d. Şayet kaza soruşturmasına iştirak etmişse vatandaşları kazada ölmüş olan devletlere,

e. Kaza soruşturması için uzman gönderen veya kolaylık sağlayan Devlete,

f. ICAO'ya.

Diğer Devletlerin Sorumlulukları

Madde 57 — Kaza soruşturmasını yürüten devletin açık rızası olmadan diğer devletler soruşturma safhasındaki bilgileri, bulguları ve Nihai Raporun ihtiva ettiği hususları açıklayamazlar ve yayınlayamazlar.

YEDİNCİ KISIM

Kaza Önleme Tedbirleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Uluslararası Kurallar

Soruşturmayı Yürüten Devletin Sorumluluğu

Madde 58 — Soruşturmayı yürüten devlet soruşturmanın herhangi bir safhasında, benzeri olayların önlenmesi için gerekli gördüğü hususları diğer devletlere ve lüzumlu gördüğü yetkililere bildirir.

Uçuş Emniyet Tavsiyeleri

Madde 59 — Soruşturmayı yapan devlet soruşturma esnasında veya kaza raporunun hazırlanmasından sonra uçuş emniyeti ile ilgili önerilerini ilgili devletlere gönderir. Ayrıca ICAO dokümanlarına girmesini istediği çok önemli hususlar var ise bunları sonuç raporuna ek olarak bir mektupla ICAO'ya bildirir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Uçuş Emniyet Tavsiyelerini Alan Devletin Sorumluluğu

Madde 60 — Uçuş emniyet önerilerini alan devlet bu önerilere göre aldığı tedbirleri almayı düşündüğü tedbirleri veya hiçbir tedbir almayacağını soruşturmayı yapan devlete bildirir.

İKİNCİ BÖLÜM

Milli Kurallar

Genel

Madde 61 — Hava aracı kazalarını önlemek için uygulanacak esas ve usuller (SHY-27) Sivil Havacılık Uçuş Emniyeti Yönetmeliğinde belirtilmiş olup, ilgili kurum ve kuruluşlar bunları uygulamakla yükümlüdür.

Kaza Sonuçları

Madde 62 — Hava araçları kaza nihai raporunun 4 üncü kısmındaki uçuş emniyeti ile ilgili kurum ve kuruluşlara yapılan öneri ve tedbirler aynen yerine getirilir ve Bakanlığa bildirilir.

SEKİZİNCİ KISIM

Son Hükümler

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Madde 63 — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte;

a. Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Dairesi Sivil Uçak Kazaları Tahkik Yönetmeliği (SHD-T-41).

b. Ulaştırma Bakanlığı Hava Ulaştırması Genel Müdürlüğü (uçak kazası formu) Görgü Tanığı ifadesi talimatı (HUGM-T-27),

c. Münakalat Vekaleti: Sivil Havacılık Dairesi Reisliği Uçak Kazası Raporu Talimatı (SHD-T.28).

d. Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı Uçak Kazası Tahkik Raporu Talimatı (SHD-T.29), yürürlükten kalkar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yürürlük

Madde 64 — Bu Yönetmelik, yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 65 — Bu Yönetmelik hükümlerini Ulaştırma Bakanlığı yürütür.

EK - 1

NİHAİ RAPOR

1. AMAÇ :

Bu raporun amacı, kaza bilgi ve sonuçlarının muntazam ve standard olarak düzenlenip verilmesini sağlamaktır.

2. RAPORUN BÖLÜMLERİ :

Nihai Rapor, Başlık, Kazanın ve Soruşturmanın Özeti ve Ana Bölümü olmak üzere 3 kısımdan meydana gelir.

a. Başlık :

Bu bölüm; işletmecinin ismi, hava - aracının tip, model, milliyet ve tescili işaretleri, kaza ve olayın yer ve tarihine ait bilgileri kapsar.

b. Kazanın ve Soruşturmanın Özeti:

Bu bölümde aşağıda açıklanan özet bilgiler bulunur.

(1) Kazanın millî ve yabancı otoritelere bildirilmesi,
(2) Soruşturma kurulu ve varsa Akredite temsilcisi,
(3) Soruşturmanın planlanması,
(4) Raporu gönderen makam ve raporun hazırlanma tarihi,
(5) Kazanın oluş şekli.

c. Anabölüm:

Nihai raporun ana kısmı aşağıdaki başlıkları kapsar;

(1) Kaza ile ilgili gerçek bilgiler,
(2) İnceleme,
(3) Sonuçlar,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(4) Öneri ve tedbirler,
(5) Ekler.

3. RAPOR ŞEKLİ :

Nihai raporun şekli ve açıklamaları aşağıda gösterilmiştir.

HAVA ARACI KAZASI NİHAİ RAPORU

SAHİBİ, İŞLETMECİSİ :
HAVA ARACININ TİP VE MODELİ :
TESCİL İŞARETİ :
KAZA YERİ VE TARİHİ :

KAZANIN ÖZETİ :

1. KAZA İLE İLGİLİ GERÇEK BİLGİLER

1.1. Uçuşun Hikayesi

1.1.1. Uçuş Numarası, işletme tipi, son kalkış yeri, kalkış zamanı (GMT) planlanan iniş noktası,

1.1.2. Uçuş hazırlığı, kazanın oluşuna kadar uçuş safhası,

1.1.3. Mevki (coğrafi koordinat), mahal, kaza zamanı (GMT) gece ve gündüz şartları,

1.2. Ölü ve Yaralı Durumu:

Zayiat Durumu	Ekip	Yolcular	Diğerleri
Ölü			
Ağır Yaralı			
Hafif Yaralı ve Sağlam			

1.3. Hava . Aracındaki Hasar:

(Hava aracının hasar durumu; kal, ağır hasar, hafif hasar, hasarsız olmak üzere yazılır.)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.4. Diğer Hasar :

(Hava aracının dışında, bölgede bulunan tesis, tesisat ve her türlü mal, hayvan ve diğer hasarlar yazılır.)

1.5. Personel ile İlgili Bilgiler:

1.5.1. (Uçuş ekibinin herbiri için; yaşı, lisans ve sertifikalarının geçerliliği, sağlık ve teknik kontrol zamanları, toplam uçuş saati, bu tipteki uçuş saati, bu uçuştaki görev süresi gibi bilgiler.)

1.5.2. (Kabin personelinin ehliyeti ve tecrübeleri hakkında bilgiler.)

1.5.3. (Hava trafik hizmetleri, bakım v.s. gibi diğer personele ait bilgiler.)

1.6. Hava Aracına Ait Bilgiler:

1.6.1. (Hava aracının performansı, ağırlık ve ağırlık merkezi ile ilgili bilgiler.)

1.6.2. (Hava aracının uçuşa elverişlilik ve bakım durumu ile ile ilgili özel bilgi.)

1.6.3. (Kullanılan yakıt cinsi bilgileri.)

1.7. Meteoroloji Bilgileri:

1.7.1. (Meteoroloji bilgileri ve hava tahmini raporları ile bu bilgilerin ekibe ulaşıp ulaşmadığı.)

1.7.2. (Kazanın olduğu andaki tabii aydınlık şartları; güneş ışığı, ay ışığı, şafak gibi.)

1.8. Seyrüsefer Yardımcıları

(Uçuş ile ilgili yaklaşma radarı, ILS, VOR, DME, NDB, VASIS gibi seyrüsefer ve iniş yardımcı cihazlarının faaliyet durumu.)

1.9. Haberleşme:

(Kaza ve uçuşla ilgili muhabere cihazları hakkında bilgi ve faaliyet durumları.)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.10. Havaalanı Hakkında Bilgiler:

(Kullanılan ve kullanılması planlanan havaalanları ve ilgili tesisleri hakkında bilgiler.)

1.11. Uçuş Kayıt Cihazları:

(Uçuş kayıt cihazlarının hava - aracının neresinde bulunduğu, kazadan sonra bu cihazların ne durumda olduğu ve bu cihazlardan çıkarılan bilgiler.)

1.12. Enkaz ve Yere Çarpma Bilgileri:

1.12.1. (Kaza yerinin arazi durumu ve enkazın dağılma durumuna ait bilgiler.)

1.12.2. (Enkaz içinde, kazaya sebep olan malzeme ve parçaların durumu.)

1.12.3. (Bütün parçaların dağılım durumunun kroki ve fotoğrafla tesbit edilmesine ait bilgiler.)

1.13. Tıbbi ve Patalojik Bilgiler:

(Tıbbi yönden yapılan bütün araştırmaların kısa bir özeti verilir. Uçuş mürettebatı ile ilgili bilgiler 1.5. maddesi içinde verilir.)

1.14. Yangın:

(Yangın çıkması halinde; yangının şekli, söndürmede kullanılan yangın cihazları ve bu cihazların tesir dereceleri yazılır.)

1.15. Arama, Kurtarma:

(Arama, tahliye ve kurtarma faaliyetleri hakkında bilgiler hava aracı içindeki kişilerin bulunduğu yerlere göre yaralanma durumu, koltuk ve emniyet kemerlerinin durumu ve yaralanmalara etkileri.)

1.16. Denet ve Araştırmalar:

(Yapılan araştırmalar ve deneyler, var ise, sonuçları hakkında bilgi.)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.17. Diğer Bilgiler:

(Yukarıdaki maddelere yazılmayan, lüzumlu bilgiler bu kısma yazılır.)

1.18. Kullanılan Soruşturma Teknikleri:

(Soruşturmada kullanılan özel teknikler hakkında açıklayıcı bilgiler.)

2. İNCELEME :

(Kazanın sebep ve sonuçlarının belirlenmesine dair birinci madde ve paragraflarında açıklanan belge ve bilgilerin tahlili yapılır.)

3. SONUÇ:

(Soruşturma sonunda tesbit edilen kaza sebepleri ve neticeleri yazılır.)

4. ÖNERİ VE TEDBİRLER:

(Soruşturma sonunda tespit edilen kaza sebepleri ve sonuçları dikkate alınarak, ileride meydana gelecek benzer kazaları önlemek için alınması gerekli öneri ve tedbirler açıklanır.)

5. EKLER:

(Raporun daha iyi anlaşılması için lüzumlu görülen çeşitli bilgiler Ek olarak bu madde kapsamına dahil edilir.)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.8. TİCARİ HAVA TAŞIMA İŞLETMELERİ YÖNETMELİĞİ

R.G., 16.6.1984, Sa: 18433

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.1.8. TİCARİ HAVA TAŞIMA İŞLETMELERİ YÖNETMELİĞİ

(SHY—6A)

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç :

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; Türkiye hava sahası içinde veya Türkiye ile yabancı ülkeler arasında, her türlü hava aracı kullanarak tarifeli veya tarifesiz seferler yaparak, ücret karşılığında yolcu, yük ve posta taşımak üzere kurulacak kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilere ait işletmelerin ticari hava taşımacılığı faaliyetlerini düzenlemektir.

Kapsam :

Madde 2 — Bu Yönetmelik; ticari hava taşımacılığı yapmak için izin ve işletme ruhsatı almak üzere başvuracak gerçek ve tüzel kişilerde aranacak şartları, izin ve işletme ruhsatı verilmesine ait esasları ve bu işletmelerin faaliyetlerinde uymak zorunda bulunduğu usul ve standartları kapsar.

Tanımlar :

Madde 3 — Bu yönetmelikte geçen;

a) «Bakanlık» terimi; Ulaştırma Bakanlığını ve onun adına görev icra eden üniteleri,

b) «İşletmeci» terimi; ticari amaçla ücret karşılığında hava araçlarıyla yolcu ve yük veya yolcu ve yük taşıyan gerçek ve tüzel kişileri,

c) «Hava aracı» terimi, havalanabilen ve havada seyredebilme kabiliyetine sahip her türlü aracı,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d) «Uçak» terimi, havadan ağır, motor gücü ile seyreden, kara, deniz veya kara ve denize inip kalkabilen hava aracını,

e) «Küçük uçak» terimi, uçağın uçuş el kitabında belirtilen azami ağırlığı 5700 Kg. dan az olan uçakları,

f) «Büyük uçak» terimi, uçağın uçuş el kitabında belirtilen azami ağırlığı 5700 Kg. dan fazla olan uçakları,

g) «Helikopter» terimi, belirli bir piste ihtiyaç göstermeksizin karada ve denizde bir noktaya inen ve kalkan, motor gücü ile seyreden, havadan ağır hava aracını,

h) «Havaalanı» terimi, karada ve su üzerinde hava aracının kalkması ve inmesi için özel olarak hazırlanmış, hava aracının bakım ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına, yük ve yolcu alınmasına ve verilmesine elverişli tesisleri bulunan yerleri,

ı) «Türbün Motorlu uçak» terimi; sıkıştırılmış yakıt hava karışımını ateşleyip, bu karışımın genişlemesinden yararlanılarak kompresörü çeviren türbüne hareket vermek prensipleri ile işleyen motorlarla teçhizat edilmiş uçakları,

i) «Turbo prop motorlu uçak» terimi; pervane takılmış türbün motoruyla teçhiz edilmiş uçakları,

j) «Yedek Havaalanı» terimi; inilmesi tasarlanan havaalanına iniş yapmanın uygun olmaması halinde, uçuşun yöneltileceği uçuş planında belirtilen hava alanıdır. Uçağın kalktığı havaalanı da yedek havaalanı olabileceği,

k) «Uçuş ekibi» terimi; bir uçağın uçurulmasında başlıca görevleri yüklenen ve yeterlilik belgesine sahip ekibi,

l) «Sorumlu Kaptan Pilot» terimi, uçuş süresince uçağın her türlü harekatından sorumlu bulunan Kaptan Pilot statüsünde ve belirli ehliyete sahip pilotu,

m) «Uçuş görev süresi» terimi, icra edilen bir sefer veya seferler zincirinden yapılan toplam uçuş saatine, 1 saatlik hazırlık ve görev sonu zamanının ilavesi ile bulunan süreyi,

n) «Uçuş süresi» terimi, uçağın taksiye başlaması ile motorlarını durdurduğu ana kadar geçen süreyi,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

o) «İstirahat süresi» terimi, uçuş ekibinin, bir uçuştan sonra uçaktan indiği saatten 15 dakika sonra başlayan ve ikinci bir uçuş için uçağa girişten 45 dakika öncesine kadar geçen süreyi,

p) «Görerek uçuş şartları» terimi, bir uçuşun görüş mesafesi, buluttan uzaklık ve tavan olarak belirtilen asgari şartlara eşit veya onlardan daha iyi meteorolojik şartlarda yapılmasına imkan veren uçuş şartlarını,

r) «Aletle uçuş şartları» terimi, bir uçuşun, görerek uçuş şartlarından daha kötü olan hava durumu içinde, aletler yardımı ile yapılmasını gerektiren uçuş şartlarını,

s) «Gece şartları» terimi, güneş yuvarlağının ufuk hattının akşam 6° altındaki battığı zamanla, sabah 6° altında doğduğu zaman arasındaki süreyi, (Genel bir ifade ile gün batımından 30 dakika sonrası ile gündoğumunun 30 dakika öncesi arasındaki zamandır.)

t) «Gündüz şartları» terimi, güneş yuvarlağının ufuk hattında sabah 6° altında doğduğu zamanla, akşam 6° altında battığı zaman arasındaki süreyi, (Genel bir ifade ile gündoğumundan 30 dakika öncesi ile günbatımından 30 dakika sonrası arasındaki zamandır.)

u) «Uçuş planı» terimi, işletici tarafından planlanan bir uçuşun; zaman, yol, meydan iniş ve kalkışına ait bilgileri ihtiva eden ve hava trafik ünitelerine verilen bir planı,

ü) «Uçuş Yüksekliği» terimi, bir uçuşun herhangi bir bölümünde uçağın uçacağı yüksekliği,

v) «Azami ağırlık» terimi, uçağın işletme el kitabında uçmasına yetki verilen yakıt ve her türlü yükü ihtiva eden azami toplam ağırlığı,

y) «Pist görüş mesafesi» terimi, iniş yapılan pist başında; pist merkez çizgisi başı veya pistbaşı ışıklarının, pilot tarafından görülebileceği mesafeyi,

z) «Tehlike» (Emergency) terimi, uçuş halindeki bir hava aracında uçuş güvenliğine etki edebilecek herhangi bir durumu ifade eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İKİNCİ KISIM

İşletme İzni ile İlgili İşlemler

BİRİNCİ BÖLÜM

Ön İzin ve İşletme Ruhsatı

Ön İzin Talebi:

Madde 4 — İşletmeci, işletme yapılacak faaliyet sahası ile ilgili tüm bilgileri kapsayan ön izin talep dosyasını Bakanlığa yazılı olarak gönderir. Bu dosyada bulunması gerekli bilgiler EK - 1' de açıklanmıştır.

Ön İzin Talebinin İncelenmesi:

Madde 5 — İşletmeci tarafından gönderilen ön izin talebi Bakanlıkça tetkik edilir ve karara bağlanır. İnceleme neticesi ve karar, ilgiliye en geç 60 gün içinde yazılı olarak bildirilir.

Ön İzin Talebinin Reddi:

Madde 6 — İşletmeci tarafından sunulan ön izin talebinin incelenmesi sonucunda verilen bilgilerin yeterli bulunmaması veya kıymetlendirmesi sonucunun olumsuz bulunması halinde; eksiklikler ve uygun görülmeyen konular ile sebepleri ayrıntılı olarak en geç 60 gün içinde, yazılı olarak işleticiye bildirilir.

Ön İzin Verilmesi:

Madde 7 — İşletmeci tarafından yapılan ön izin talebinin tamamen veya kısmen uygun görülmesi halinde, Bakanlık işleticiye yazılı olarak ön izin verir.

Ön izin, işletme izni için bir taahhüt mahiyeti taşımaz. Bu izin işleticiden talep edilen bütün hazırlıkların tamamlanması ve belgelenmesi halinde, işletme izninin verilebileceğini öngören bir belge mahiyeti taşır.

İşletme Ruhsatı Talebi:

Madde 8 — İşletmeci, ön izin yazısında belirtilen bütün hazırlık ve çalışmalarını tamamladıktan sonra, istenilen bilgi ve

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

belgeleri kapsayan ve örneği EK - 2'de açıklanan işletme ruhsatı talep dosyasını Bakanlığa gönderir. Bu dosya inceleme komisyonu tarafından tetkik edilerek karara bağlanır ve netice engeç 90 gün içinde ilgiliye bildirilir.

İşletme Ruhsatı :

Madde 9 — İşletmeci tarafından gönderilen işletme ruhsatı talep dosyasının inceleme sonucu talep olumlu görülürse, Bakanlık tarafından işleticiye örneği EK - 3'de açıklanan işletme ruhsatı verilir. İşletmeci, bu ruhsatta belirtilen esaslar içinde işletme yapmak zorundadır.

İKİNCİ BÖLÜM

İşletme Taleplerinin İncelenmesi

İnceleme Komisyonu Teşkili :

Madde 10 — İşletme izni taleplerini incelemek üzere Ulaştırma Bakanının onayı ile biri Başkan olmak üzere 5 asli ve 1 yedek üyeden oluşan inceleme komisyonu kurulur. Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürü Komisyonunun asli Başkanıdır.

Komisyonun Çalışma Şekli :

Madde 11 — Komisyon Başkanı ve üyeleri asli görevleri devam etmek üzere, gerekli olan hallerde toplanarak gündemdeki maddeleri görüşür ve karara bağlar. Komisyonun görev süresi bir yıldır. Asli üyelerden birinin bulunmaması halinde yedek üye, bulunmayan asli üyenin yerini alır.

Karar Alma Esasları :

Madde 12 — Komisyon kararları ekseriyet esasına göre alınır. Her üyenin bir oy hakkı vardır. İşletme izni verilmesi kararı Ulaştırma Bakanının onayı ile yürürlüğe girer. Diğer kararlar için Ulaştırma Bakanının onayına gerek yoktur.

Komisyon İnceleme Esasları :

Madde 13 — İşletmeci tarafından yapılan ön izin ve nihai işletme izni talepleri, inceleme komisyonu tarafından aşağıda açıklanan faktörler dikkate alınarak incelenir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) İşletmecinin 3 üncü bölümde açıklanan genel nitelikleri karşılama durumu,

b) İşletme ile ilgili bilgi ve belgelerin yeterliliği,

c) Talep edilen hatlardaki yolcu ve yük potansiyeli.

d) Aynı hatta işletme yapan diğer işletmecilerin imkan ve kapasite durumu,

e) Talep edilen işletmenin ülke ulaştırma, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarına yapacağı katkı derecesi.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İşletmecide Aranacak Genel Nitelikler

Organizasyon :

Madde 14 — İşletmeci, faaliyet göstereceği sahasının gereklerini karşılayacak yeterli bir organizasyonu kurmaya ve işletme süresince muhafaza etmeye mecburdur. Organizasyonun yeterliliği Ulaştırma Bakanlığınca onaylanır.

Ticari Tescil ve Esas Mukavele :

Madde 15 — İşletmeci, 6762 Sayılı Kanun gereğince ticari tescilini yaptırmak ve esas mukavelesini hazırlayarak yayınlamak ve bunların noter tasdikli suretini Ulaştırma Bakanlığına sunmak zorundadır.

Mali Güç : (*)

Madde 16 — İşletme yapılacak faaliyet sahasının nitelik ve çapına bağlı olarak, işletmecinin yeterli bir mali güce sahip olması zorunludur. Bu husus, işletme yapacak kuruluşun esas mu-

---

(*) 16 ncı madde, aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 16 — İşletme yapılacak faaliyet sahasının nitelik ve çapına bağlı olarak, işletmecinin yeterli bir mali güce sahip olması zorunludur. Bu husus, işletme yapacak şirketlerin esas mukavelesinde belirlenen sermayesi ile, gerçek kişilerin ise öz sermayeleri ile ölçülür. Sermaye, İşletmede kullanılması planlanan hava araçlarının satınalma bedelinin yüzde yirmi beşinden aşağı olamaz. Kiralık hava aracı kullanılması halinde ise, sermaye bir yıllık kira bedelinin yüzde yirmibeşinden aşağı olamaz.» (Bkz. R.G., 21.3.1985, Sa: 18701, s. 3.)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kavelesinde belirlenen ödenmiş sermayesi ile ölçülür. Sermaye, işletmede kullanılması planlanan uçakların satın alma bedelinin yarısından aşağı olamaz. Kiralık uçaklar kullanılması halinde ise, sermaye bir yıllık kira bedelinden aşağı olamaz.

Fizibilite Raporu :

Madde 17 — Talep edilen işletme sahasında, her türlü gelir ve gider tahminlerini kapsayan bir fizibilite raporu işletmeci tarafından hazırlanarak Bakanlığa sunulur. Fizibilite raporunda, yıllık gelir toplamının yüzde beşinden az net kâr öngörülemez.

Uçakların Tescili :

Madde 18 — İşletmeci faaliyette bulunacağı işletme sahasına uygun tip, evsaf ve adette uçağı, işletmeye başlamadan önce, Türk uçak tesciline geçirmek zorundadır.

İşletme Teçhizatı :

Madde 19 — Faaliyette bulunulacak işletme sahasına ve kullanılacak uçak tipine bağlı olarak; yeterli adet ve evsafta teçhizat, araç, gereç, alet, edevat ve malzemeyi temin etmek ve devamlı faal tutmaktan işletmeci sorumludur. Bunların listesi Bakanlığa yazılı olarak bildirilir.

Lisanslı Personel Temini :

Madde 20 — İşletmeci, ilgili yönetmeliklerde öngörülen esaslar kapsamında lisans ve sertifikaya sahip uçuş ekibi, teknik personel ve uçuş harekat personeli temin ve bunlara ait bilgileri Bakanlığa önceden sunmak ve öngörülen süreler içinde lisanslarını yeniletmekle yükümlüdür.

Uçuş İşletme Talimatı :

Madde 21 — İşletmeci, talep ettiği işletme sahasındaki tüm faaliyetlerini nasıl yürütüleceğine dair esas ve usulleri belirleyen bir işletme talimatını EK - 4'de açıklanan esaslara uygun olarak hazırlayarak Bakanlığa onaylatmak ve uygulamasını sağlamakla yükümlüdür.

İşletmeci, uçuş işletme talimatının birer nüshasını tüm pilot ve diğer ilgili personele vermekten ve personelin bilgi sahibi ol-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

malarını sağlamaktan sorumludur. Ayrıca işletmeci, bu talimatların birer kopyasını her uçakta bulundurmakla yükümlüdür.

Uçak Bakım Talimatı :

Madde 22 — İşletmeci, kullandığı uçakların bakım ve onarımları ile ilgili her türlü faaliyeti, uygulanacak sistem ve usulleri belirleyen ve EK - 5'de açıklanan esaslara uygun olarak hazırlayacağı uçak bakım talimatını Bakanlığa onaylatmak ve uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür.

Kurucu ve Yönetici Üyeler :

Madde 23 — İşletmecinin gerçek veya tüzel kişi kurucu ortakları ile tüzel kişiliğini temsile yetkili yöneticilerinin 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 18. maddesinde belirtilen suçlardan hüküm giymemiş olmaları gerekir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Genel Hususlar ve İşletme Faaliyet Sahaları

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar

Uygulama Esasları :

Madde 24 — Bakanlıktan İşletme Ruhsatı alan ve Yurtiçi ve Yurtdışı tarifeli, tarifesiz yolcu ve yük seferleri ile Hava Taksi hizmetleri yapacak olan uçak işletmeleri hava araçlarını bu yönetmelik esaslarına göre işletir.

Uluslararası Kaidelere Uyma :

Madde 25 — İşletmeci, uçuş mürettebatı ile diğer ilgili personelinin, uçağın uçurulduğu yabancı ülkelerin yasa ve yönetmeliklerinde belirtilen usulleri ve bu usul ve kaidelere uyabileceklerini bilmek zorundadır. Ayrıca işletmeci, uçucu personelinin uçağın üzerinden geçtiği yabancı hava sahalarının talimat ve kaideleri ile buralardaki havaalanları ve seyrüsefer kolaylıkları hakkında bilgi sahibi olmalarından da emin olmak zorundadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Olayların Rapor Edilmesi :

Madde 26 — Mahalli yasa ve yönetmeliklere göre ihlal sayılan yolcu ve uçağın emniyetini tehlikeye düşürebilecek herhangi bir tehlike (emergency) durumda uçağın Kaptan Pilotu, zaman kaybetmeden, o ülkenin ilgili otoritesini durumdan haberdar eder, şayet isteniliyorsa konu hakkında bir rapor sunulup bir kopyası da Bakanlığa en kısa zamanda gönderilir.

Tehlikeli ve Patlayıcı Maddelerin Taşınması :

Madde 27 — Bakanlık veya diğer ülkelerin ilgili otoritelerinden özel izin alınmadıkça, patlayıcı ve tehlikeli maddeler taşınamaz.

Tutuşabilen sıvı ve katı cisimler, okside metaller, zehirli gazlar, katı ve sıvı zehirler, radyo - aktif maddeler ve göz yaşartıcı gazlar tehlikeli madde sayılır.

Arama ve Kurtarma Bilgileri :

Madde 28 — İşletmeci, uçaklarının uçtuğu sahalardaki arama kurtarma hizmetleri ile ilgili önemli bilgileri uçaklarında bulundurur ve bu hususlarda Kaptan Pilotunu bilgi sahibi eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Dış Hat Taşımaları

Tarifeli Dış Hat Taşımaları :

Madde 29 — Türkiye'nin ikili anlaşma yaptığı ülkeler ile Türkiye arasında yolcu, yük ve posta taşımak üzere, Bakanlıkça önceden onaylanmış bir uçuş tarifesine bağlı olarak yapılan taşımalardır.

Tarifesiz Dış Hat Yolcu Taşımaları :

Madde 30 — Yabancı ülkeler arasında ve bu ülkeler ile Türkiye arasında, önceden belirli bir uçuş tarifesine bağlı olmaksızın, yolcu taşımak üzere yapılan seferlerdir.

Tarifesiz Dış Hat Yük Taşımaları :

Madde 31 — Yabancı ülkeler arasında ve bu ülkeler ile Türkiye arasında, önceden belirli bir uçuş tarifesine bağlı olmaksızın sadece yük taşımak üzere yapılan seferlerdir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İç Hat Taşımaları

Tarifeli İç Hat Taşımaları :

Madde 32 — Türk Hava sahası içinde işletmeye açık hava alanları arasında, Bakanlıkça onaylanmış bir uçuş tarifesine bağlı olarak yolcu, yük ve posta taşımak üzere yapılan seferlerdir. Tarifelerin en az 30 gün önce Bakanlığa onay için sunulması ve bu tarifelerin en az 15 gün önceden uygun vasıtalarla yayınlanması zorunludur.

Tarifeli iç hat sefer taleplerine izin verilmesinde Bakanlıkça; talep edilen hattaki mevcut yolcu ve yük potansiyeli, bu hatta başka bir işletmecinin faaliyet gösterip göstermediği, işletmede kullanılacak uçakların performans durumu, hava alanında mevcut yer hizmeti kolaylık durumu özellikle dikkate alınır.

Tarifesiz İç Hat Yolcu Taşımaları :

Madde 33 — Türk hava sahası içinde, işletmeye açık havaalanları arasında, önceden belirli uçuş tarifesine bağlı olmaksızın yolcu taşımak üzere yapılan seferlerdir. Tarifesiz iç hat seferleri için, uçuş izni mahalli hava trafik ünitelerinden uçuş planı ile alınır.

Tarifesiz iç hat seferleri için genel izin işletme ruhsatı ile verilir ve işletme şartları bu ruhsatta açıklanır.

Tarifeli iç hat seferi yapılan noktalar arasında tarifesiz iç hat seferi yapılamaz. Lüzumu halinde tarifesiz sefer yapılması her sefer için Bakanlıktan özel izin alınmasına bağlıdır.

Tarifesiz İç Hat Yük Taşımaları :

Madde 34 — Türk hava sahası içinde, işletmeye açık hava alanları arasında tarifesiz olarak yolcu taşımaksızın sadece yük taşımak amacı ile yapılan seferlerdir.

Tarifesiz İç Hat Yük sefer taleplerine işletme izni verilmesinde Bakanlıkça; talep edilen hatlardaki yük potansiyelinin durumu, bu hatta işletme yapan diğer işletmecilerin taşıma kapasitesi, işletmede kullanılacak uçakların performans durumu, hava alan-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

larındaki mevcut yer hizmet kolaylıklarının durumu özellikle dikkate alınır.

Bilet ve Ücretler :

Madde 35 — Tarifeli ve tarifesiz seferler için yolcuya, mevcut kurallara göre doldurulmuş bir bilet verilir.

İşletmeci, uçuş ve ücret tarifelerini Bakanlık onayını almadan ve asgari 15 gün önce üçüncü kişilere duyurmadan yürürlüğe koyamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hava Taksi İşletmeciliği

Sefer Cinsleri :

Madde 36 — Belirli bir uçuş tarifesine bağlı kalınmaksızın yapılan hava işletmeciliği; özel kiralama, hasta ve yaralı nakli, turistik gezi ve reklam gibi çeşitli hizmetlerin yerine getirilmesi için yapılacak uçuşları kapsar.

Özel Kiralama Uçuşları :

Madde 37 — Bir şahıs veya grup tarafından uçağın kiralanması ile yurt içinde ve yurt dışında yapılan yolcu seferleridir. Bu uçuşlar uçuş planı ile yapılır. Bu tür uçuşlar için işletmeci kiralayana, kiralama şartlarını da kapsayan bir bilet verir.

Turistik Gezi Uçuşları :

Madde 38 — Önceden belirli bir hava alanından kalkılarak, belirli bir güzergah ve yükseklikten uçularak havadan herhangi bir tarihi veya turistik yerin turistlere gösterilmesi için yapılan uçuşlardır.

İşletmeci, iniş ve kalkış havaalanları, uçuş güzergah ve yüksekliklerini Bakanlığa önceden bildirerek genel izin alır ve her uçuş için zamanında Uçuş Planı doldurur. Bakanlık izin verirken yapılacak hizmetin turistik açıdan yararlarını, bölgenin arazi durumunu, uçak performansını, ATC hizmet ve seyrüsefer kolaylıkları gibi önemli hususları gözönünde tutarak işletmecinin taleplerini değerlendirir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ambulans Uçuşları :

Madde 39 — Hasta ve yaralılarla bunlara refakat edecek yolcuların, işletmeye açık havaalanları arasında taşınmasını kapsayan uçuşlardır. Hasta yaralı ve cenaze taşımalarında, mahalli hükümet tabibliğinden, taşımanın hasta ve yaralı üzerinde mahsurlu bir etkisi olmayacağına dair rapor alır.

İşletmeci, uçağı bu hizmete uygun teçhizatla donatmak, zorundadır.

Reklam Uçuşları :

Madde 40 — Reklam maksadıyla havada pano çekilmesi veya havadan yere reklam malzemesi atmak üzere yapılan uçuşlardır. Bu maksatla alınacak işletme ruhsatında reklam uçuşu için, genel izin verildiği belirtilir. İşletmeci, uçuşun yapılmasından 7 gün önce, uçuş bölgesi, zamanı ve uçuş niteliklerini açıklayan bilgileri Bakanlığa yazılı olarak bildirir. Her uçuş için özel izin alınmadan reklam uçuşu yapılamaz.

Reklam uçuşu için izin verilmesinde Bakanlık; uçağın performansı, uçuş bölgesinin fiziki durumu, bölgedeki hava trafik imkanları ve diğer hususları dikkate alır ve gereğinde uçuş bölgesinin notamlanmasını sağlar.

Hava Taksi Seferlerinde Ücret :

Madde 41 — Hava taksi seferlerinde ücret, kullanılacak uçağın uçuş blok saati esas alınarak hesaplanır ve yapılacak uçuşlardan en az 15 gün önceden işletici tarafından ilan edilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Uçuş Harekatı

BİRİNCİ BÖLÜM

Uçuş Harekatı Kolaylıkları

Uçuş Harekatı Aksaklıkları :

Madde 42 — İşletmeci, uçağın ve yolcuların korunması ve emniyetli bir işletmenin gerekli kıldığı mevcut tüm imkanların

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kullanıldığından emin olmadıkça hiç bir uçuşu başlatamaz. Buna rağmen uçuşlarda tespit edilen aksaklık ve noksanlıkların işletmecinin ilgili birimlerine bildirilmesi ve gereğinin yapılması işletmeci tarafından sağlanır. Ayrıca uçuşlar esnasında kullanılan seyrüsefer ve haberleşme kolaylıklarında veya havaalanlarında tesbit edilen noksanlık ve aksaklıkların sorumlu işletmeci veya ilgili otoritelere bildirilmesi uçak işletmecisi tarafından temin edilir.

Notamların Takibi :

Madde 43 — İşletmeci, ilgili makamlarca yayınlanan AIP II. sınıf ve 1. sınıf Notamlar ile diğer çeşitli yayınları takip etmek ve kendisi ile ilgili hususları uygulamak zorundadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Uçuş Harekatının Yönetimi

İşletme Sistemi :

Madde 44 — İşletmeci, uçuş harekatının yönetimi için uygun bir sistem tespit edip, Bakanlık onayını aldıktan sonra uygular.

Yolcu Taşırken Tehlikeli (Emergensy) Durum Yaratılması :

Madde 45 — Yolcu taşınırken eğitim maksadıyle, uçuş karakterine etki edebilecek tehlikeli (emergensy) şartlar yaratılamaz.

İşletmeci, gerek uçuş ekibine ve gerekse diğer işletme personeline; bu konuda gerekli talimatı vermekle yükümlüdür.

Uçuş Kontrol Listeleri :

Madde 46 — İşletmeci, uçuş ekibi tarafından kullanılmak üzere; İşletme Talimatı, uçak uçuş elkitapları ve diğer yayınlarında belirtilen; uçuş öncesi, uçuş ve uçuştan sonraki tüm safhalarda uçağın, normal ve emercensi durumlarında kullanılmasına ait uçuş kontrol listelerini hazırlamak ve yayınlamaktan sorumludur.

Asgari Uçuş Yükseklikleri :

Madde 47 — İşletmeci, otoritelerce asgari uçuş yükseklikleri tespit edilmiş yollardan hangilerinde uçuş yapacak ise, bu yollar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

için kendi asgari uçuş yüksekliklerini tespit eder. Bu Yükseklikleri yetkili makamlarca tespit edilen yüksekliklerin altında olamaz.

Böylelikle tespit edilen asgari yükseklikler SHY - 2 Yönetmeliğinde belirtilen görerek uçuş şartlarındaki (VFR) asgari yükseklikten daha az olamaz.

Asgari Uçuş Yüksekliğinin Hesaplanması :

Madde 48 — İşletmeci asgari uçuş yüksekliğini hesap ederken aşağıdaki hususları dikkate alır.

a) Uçağın performansı,
b) Altimetre hata ihtimali,
c) Arazi durumu,
d) Muhtemel türbülans ve kötü hava şartları,
e) Havacılık harita ve planlarında muhtemel olabilecek hatalar.

Havaalanlarının Meteorolojik Asgari Limitleri:

Madde 49. — İşletmeci, kendi uçuş faaliyetlerinde kullanılmak üzere her havaalanı için geçerli asgari işletme şartlarını belirleyecek ve Bakanlığa onaylattıktan sonra işletme talimatına dahil ederek aynen uygular. Asgari işletme şartlarının hesaplanmasında aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınır.

a) Yetkili makamlarca o havaalanı için tespit edilen asgari işletme şartları,
b) Uçağın teknik kitaplarında belirtilen performans ve kullanma özellikleri,
c) Uçuş ekibinin oluşumu. bilgi tecrübe ve yetenek seviyesi,
d) Havaalanın fiziki durumu, pist, yaklaşma ışıkları, seyrüsefer kolaylıklarının özellikleri ve mania durumu,
e) Uçakta bulunan cihaz ve teçhizatın cins ve performans durumu,
f) Meteorolojik bilgilerin temin ve kullanılma imkânları.

Uçuş Ekibinin Görevlendirilmesi:

Madde 50. — İşletmeci, her uçuş için bir pilotu sorumlu Kaptan Pilot olarak tayin etmekle yükümlüdür. Uçuş ekibinin, görev, uçuş ve istirahat süreleri işletici tarafından EK - 6 esaslarına göre tespit edilir ve işletme talimatına dahil edilerek onaylanmak üze-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

re Bakanlığa sunulur. Bu sürelerin tespit edilmesi için yetkili makamlarca yayınlanan standartlar esas alınır. Ekibin emniyetle görevlerini yerine getirmesini sağlayacak şekilde istirahatlerinin sağlanması esastır.

İşletmeci uçuş ekibinin faaliyetlerine ait her türlü kayıtları bir yıl süre ile muhafaza ve Bakanlık tarafından talep edildiğinde bilgileri vermeye zorunludur.

15.000 metre (49.000 ft) irtifa üzerinde yapılan her uçuş için işletici ayrı bir kayıt tutarak ekibin sürekli oniki ay boyunca almış olduğu toplam radyasyon miktarının hesaplanmasına da yardımcı olur.

Yolcu Emniyet Tedbirleri:

Madde 51. — İşletmeci, uçuş esnasında meydana gelecek emercensi durumların yolculara bildirilmesini sağlayacak uygun sistemi ve gerekli teçhizatı uçakta bulundurmaya ve durumun gerektirdiği önlemleri yolcuların almasını temininden yükümlüdür.

İşletmeci, aşağıda açıklanan hususların yolcular tarafından öğrenilmesini sağlar.

a) Koltuk kemerlerinin kullanımı,
b) Oksijen teçhizatının yerleri ve kullanımı,
c) Can yeleklerinin yeri ve kullanımı,
d) Emercensi çıkış kapılarının yerleri,
e) Diğer tehlike (emercensi) teçhizatının yerleri ve kullanımı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Uçuş Hazırlıkları

Uçuş Öncesi Hazırlıkları:

Madde 52. — Sorumlu Kaptan Pilot tarafından aşağıda açıklanan uçuşa hazırlık çalışması tamamlanmadan uçuşa başlanmaz.

a) Uçağın uçuşa elverişli olduğu,
b) Uçağın uçuş görevine göre alet, teçhizat ve diğer sistemlerin tam, faal olduğunun kontrolu,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) Uçak bakımlarının tam ve yeterli bir seviyede yapıldığının yetkili bir bakım personeli tarafından kontrol edilmiş olup uçuşa verildiğinin kontrolu.
d) Uçağın ağırlık ve yüklenmesinin performansına uygun olarak yapıldığının kontrolu,
e) Yapılacak uçuşa uygun yakıt, yağ, oksijen ikmalinin yapılmış olduğu,
f) Meteorolojik şartların görev için uygunluğunu,
h) Uçuş planın ilgililerce zamanında gönderilmiş olduğunun tespiti.

Genel Uçuş İzni:

Madde 53. — İşletmeciye verilen işletme ruhsatında belirtilen esaslar içinde genel uçuş izni verilmiş sayılır. İşletmeci, tarifeli seferlere başlamadan en geç 15 gün önce, uçuş tarife proğramını Bakanlığa göndererek yaz ve kış dönemleri için onaylatmak zorundadır. Onaylanmamış uçuş tarife proğramı uygulanamaz.

Tarifesiz uçuşlar için uçuş izni, mahalli hava trafik merkezlerinden en az iki saat öncesinden uçuş planı ile alınır. Acil durumlarda, şartlar müsaitse izin yetkili hava trafik merkezlerince 30 dakika içinde verilir.

Uçuş Planlaması:

Madde 54. — Yapılacak her uçuş için, işletmeci veya yetkili temsilci örneği EK - 7'de verilen uçuş planı doldurur. Uçuş planı sorumlu Kaptan Pilot tarafından mümkün olmadığı takdirde Dispeçer tarafından imzalanarak yetkili hava trafik ünitesine uçuştan 1 saat önce verilir. Uçuş planlarının bir nüshası işletmeci tarafından 1 yıl süre ile saklanır.

Yedek Havaalanı:

Madde 55. — İniş havaalanında tahmini iniş saatinden makul bir süre önce ve sonrasında inişin görerek şartlar altında yapılacağına dair kesin bir meteorolojik bilginin mevcudiyetinin ve iniş meydanı yakınında uygun bir yedek havaalanı bulunmaması durumu hariç olmak üzere alet uçuş kurallarına göre yapılacak her uçuş için uçuş planında en az bir yedek havaalanı seçilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Meteorolojik Şartlar:

Madde 56. — Görerek uçuş kurallarına göre yapılacak bir uçuş için, kalkış ve iniş havaalanı ile uçuş yolunun tamamında meteorolojik şartların uygun olduğu geçerli meteorolojik raporları ile belirlenmiş olması zorunludur.

Aletle uçuş kurallarına göre yapılacak bir uçuş için, kalkış ve iniş havaalanında veya enaz bir yedek havaalanında tahmini kalkış, iniş saatlerinde meteorolojik durumun, işletme asgari şartlarına uygun olduğunun meteorolojik raporlarla belirlenmiş olması zorunludur.

Bilinen ve beklenen buzlanma şartları içinde yapılacak bir uçuş için, uçağın bu şartları izale edecek şekilde donatılması sağlanmadan uçuşa başlanamaz.

Hava Uçuş Yollarının Kullanılması:

Madde 57. — İşletmeci, havaalanları arasında yapacağı uçuşlarda, yetkili makamlarca belirlenerek yayınlanan hava uçuş yollarını kullanmaya ve bu yollar üzerinde belirlenen asgari uçuş yüksekliklerine uymak zorundadır. Hava uçuş yolları dışında yapılacak uçuşlar için yetkili makamlardan önceden devamlı veya geçici özel izin alınması zorunludur. Emercensi durumlarda, Kaptan Pilot durumunu yetkili kontrol ünitelerine bildirerek yol dışına çıkabilir.

Yakıt ve Yağ İkmali:

Madde 58. — Bütün uçaklar, meteorolojik şartlar ve uçuşta beklenen gecikmeler dikkate alınarak uçuşun emniyetle tamamlanmasını sağlıyacak yeterli miktarda yakıt ve yağ ikmali yapılmadıkça uçuşa başlayamaz. Ayrıca önceden tahmin edilmeyen durumları karşılamak üzere yedek yakıt bulundurulur.

Yakıt Miktarının Hesaplanması:

Madde 59. — Yakıt miktarı uçağın cinsine ve uçuş şartlarına göre aşağıda belirtilen esaslara göre tespit edilir.

a) Pervaneli Uçaklar:

(1) Yedek Havaalanı gerekmediği hallerde, uçuşun planlandığı havaalanına ve ondan sonra 45 dakikalık bir uçuş

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

için yetecek kadar,

(2) Yedek havaalanı gerektiği hallerde; uçuşun planlandığı havaalanına, uçuş planında belirtilen en kritik yedek havaalanına ve ondan sonra 45 dakikalık bir uçuş için yetecek kadar.

b) Turbojet Uçaklar:

(1) Yedek havaalanı gerekmediği hallerde; uçuşun planlandığı havaalanına uçmak ve inmek, ilaveten standart sıcaklık şartlarında iniş havaalanında 1500 feet yükseklikte 30 dakika süre ile bekleme süratinde uçmak için yetecek kadar,

(2) Yedek havaalanı gerektiği hallerde; uçuşun planlandığı havaalanına uçmak, iniş için yaklaşma yapmak, pas geçmek, takiben uçuş planında belirtilen yedek havaalanına uçmak ilaveten standart ısı şartlarında yedek havaalanında 1500 feet yükseklikte 30 dakika süre ile bekleme süratinde uçmak, yaklaşma, iniş yapmak ve bunlara ilaveten bilinmeyen nedenlerle fazla tüketimi hesaba katılarak yetecek kadar yakıt uçağa alınır.

Yakıt ve Yağ Miktarına Tesir Eden Faktörler:

Madde 60. — Yukardaki madde de belirtilen hesaplar için aşağıdaki faktörler ayrıca dikkate alınarak yakıt ve yağ miktarları hesap edilir.

a) Meteorolojik şartların durumu,
b) Hava trafik kontrol hizmetlerinde beklenen muhtemel gecikmeler ve mecburî bekletmeler,
c) Bir pas geçme dahil, iniş havaalanına bir aletli yaklaşma,
d) Uçuş esnasında kabin basıncı kaybı veya tek motor arızası durumu halinde yükseklik kaybı sebebiyle artacak yakıt tüketimi,
e) Uçağın inişini geciktirecek ve yakıt tüketimini ve yağ tüketimini arttıracak diğer durum ve şartlar.

Oksijen İkmali:

Madde 61 — Kabin basınçlı bir uçukla yapılacak uçuşlarda; personel bölümünde basınç kaybı halini karşılamak üzere atmos-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ferik basıncın 700 mb.'dan düşük olacağı herhangi bir süre için bütün ekip ve yolculara aşağıda belirtilen esaslar içinde solunum oksijen ikmali yapılmadıkça uçuşa başlanamaz.

a) Personel bölümündeki atmosferik basıncın 700 mb. dan daha düşük olacağı yüksekliklerde yapılacak bir uçuşun 30 dakikalık bir süreyi aşması halinde, bütün ekip ve yolcuların yüzde 10'una yeterli miktarda solunum oksijeni ikmal edilir.

b) Personel bölümündeki atmosferik basıncın 620 mb. dan daha küçük olacağı uçuş süresi devamınca bütün ekip ve yolcular için yeterli miktarda solunum oksijeni ikmal edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Uçuşta Uygulanacak Kaideler

Havaalanı İşletme Minimaları:

Madde 62 — Gidilecek meydana, tahmini varış zamanında emniyetli iniş yapılabileceğine, veya en az bir yedek meydanın iniş için uygun olduğuna dair en son bilgiler alınıncaya kadar uçuşa başlanamaz.

Tehlikeli (Emercensi) durum hariç herhangi bir uçak, inilecek meydanın tespit edilen işletme minimalarını ihlal ederek o meydana iniş yapamaz.

Meteorolojik Hava Şartlarının Gözetlenmesi:

Madde 63 — Uçuş esnasında meteorolojik gözlemlerin tespit edilip rapor edilme usulleri, SHY-3 Yönetmeliği esaslarına göre uygulanır.

Uçuş Esnasında Karşılaşılan Tehlikeli Durumlar:

Madde 64 — Meteorolojik şartlar haricinde karşılaşılan tehlikeli uçuş durumları, ilgili hava trafik kontrol ünitelerine ek kısa zamanda rapor edilir.

Diğer uçakların uçuş emniyeti düşünülerek, verilecek raporlar detaylı bilgiyi kapsar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Uçuş Ekibinin Görev Yerlerinde Bulunması:

Madde 65 — Uçuş ekibi, kalkış ve iniş zamanında, uçakta kendilerine tahsis edilen görev yerlerinde bulunmak zorundadır. Uçuş esnasında görevin gerektirdiği ve zarurî ihtiyaç durumları hariç uçuş ekibi devamlı olarak uçuş kabinindeki görev yerlerinde bulunur.

Uçuş ekibi, görevli olarak yerinde bulunduğu sürece emniyet kemerlerini bağlı bulundurur. İniş ve kalkışlarda ekip omuz bağlarını da kullanır. Ancak pilotlar haricindeki diğer uçuş mürettebatı görevlerine mani oluyorsa omuz bağını kullanmıyabilirler.

Oksijen Kullanılması:

Madde 66 — Uçuş ekibi, oksijen kullanılmasını gerektiren şartların meydana gelmesi halinde devamlı olarak basınçlı oksijen kullanmak zorundadır.

Uçuş kabini içindeki basıncın 376 mb. dan aşağı düşmesi halinde oksijen maskesi takılır. Bu şartların ortadan kalkmasına kadar uçuş ekibinin oksijen kullanması mecburidir.

Kabin Basıncının Düşmesi Halinde Yolcu ve Kabin Personelinin Korunması:

Madde 67 — Kabin basıncının boşalması sonucunda yapılacak olana emercensi alçalma esnasında kabin ekibinin bayılmamaları için gerekli tedbirler alınmalıdır. Emercensi alçalmadan sonra düz uçuşa geçilince yolculara ilk sağlık yardımının hosteslerce verilmesi için gerekli korunma imkânlarının sağlanması lüzumludur.

Bir kabin basıncının boşalması olayında yolcuların da Hapoxia etkisinden kurtarılmaları için uygun cihazlarla veya uygun bir usul ile korunmaları sağlanmalıdır.

Bununla beraber, kabin ekibinin bir kabin basıncının boşalmasından sonra emercensi alçalma esnasında yolculara her zaman yardımcı olabileceği beklenemez.

Havada Uçuş Planında Değişiklik:

Madde 68 — Uçuş planında yapılacak bir değişiklik ile ilgili talimatları işletici, uçuş ekibine bildirmeden önce, ilgili hava trafik kontrol ünitesi ile koordinasyon sağlamalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Şayet bu koordinasyon sağlanamamış ise, uçağa bu konuda verilen talimat, pilotun uçuşunda değişiklik yapmadan önce hava trafik kontrol ünitesinden uygun bir müsaade alma sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Sorumlu Kaptan Pilot

Görevleri:

Madde 69 — Uçağın sorumlu Kaptan Pilotunun görevleri şunlardır:

a) Uçuş süresince uçağın ve uçakta bulunan yolcuların her türlü emniyetini sağlamak,
b) Uçuştan önce, uçuş esnasında ve uçuştan sonra uçağın normal ve emercensi kullanma usulleri ile ilgili her türlü kontrolların eksiksiz yapılmasını sağlamak,
c) Uçuştan sonra, uçakta bilinen veya şüpheli görülen her türlü arıza ve noksanlıkları bakım defterine yazmak ve işleticiye bildirmek,
d) Uçakta bulunması gereken her türlü döküman, yardımcı teçhizat, tehlike (emercensi) teçhizat ve araçlarının tam ve faal olduğunu kontrol etmek,
e) Normal ve tehlikeli (emercensi) durum ikazlarını zamanında yolculara bildirmek, gerekli tedbirlerin alınmasını temin etmek,
f) Uçak içinde yaralanma, doğum ve ölüm olaylarında gerekli tedbirleri aldırmak ve ilgili makamları durumdan haberdar etmek,
g) Uçak seyir defterini veya genel beyannameyi hazırlayarak imza etmek.

ALTINCI BÖLÜM
Uçuş Harekat Uzmanı

Görevleri:

Madde 70 — İşletmeci, işletmenin eksiksiz ve bu yönetmelikte belirtilen esaslar içinde yürütülmesini sağlamak amacı ile iş-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

letme yapılan her hava alanında bir Uçuş Harekât Uzmanı bulundurur. Uçuş Harekat Uzmanı ilgili yönetmelikde belirtilen esaslar içinde bir lisansa sahip olarak aşağıda açıklanan görevleri icra eder.

a) Sorumlu Kaptan Pilota, uçuş hazırlığında yardımcı olmak ve istenilen bilgileri temin etmek,

b) Uçuş planının hazırlanmasında yardımcı olmak ve bu bilgileri hava trafik kontrol ünitelerine vermek,

c) Uçuş halinde iken, sorumlu kaptan pilota, uçuşun güvenliği ve işletme ile ilgili bilgilerin verilmesini sağlamak,

d) Uçağın uçuşa hazırlanması, yüklenmesi, boşaltılması, yolcu işlemlerine nezaret etmek,

e) Uçak yükleme formlarını doldurmak ve sorumlu pilota vermek,

f) Meteorolojik durumu takip etmek ve gereğinde sorumlu pilota ulaştırmak,

g) Tehlikeli (emercensi) durumlarda, işletme talimatında belirtilen işlemleri başlatmak,

BEŞİNCİ KISIM
Uçak Performansı İşletme Tahditleri

Uçak Performansı:

Madde 71 — İşletmeci, bünyesindeki uçakları, uçuş el kitabında ve uçuşa elverişlilik sertifikasında belirtilen performans sınırları içinde kullanmakla yükümlüdür.

Tek Motorlu Uçaklar:

Madde 72 — Tek motorlu uçaklarla yolcu ve yük taşınması sadece; motor arızasında emniyetle mecburi iniş yapılmasını mümkün kılan meteorolojik şartlar içinde, görerek uçuş kurallarına göre ve gündüz saatleri içinde yapılabilir. Bu şartlardan herhangi birinin mevcut olmaması halinde taşıma yapılamaz. İşletme müsaadesinin verilmesinde bu husus dikkate alınarak işletme yapılacak hatlar kesin olarak belirtilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Uçak Performans Tahditleri:

Madde 73 — İşletme Ruhsatının verilmesinde, işleticinin kullanacağı uçakların performansları titizlikle incelenir. Uçak performansını önemli derecede etkileyen; uçağın ağırlığı, motor tahditleri işletme yapılacak genel bölgenin arazi durumu, havaalanı yükseklikleri, ortalama hava sıcaklığı, pist durumu, tabii ve suni manialar gibi bütün faktörler ayrıca dikkate alınır. Uçak ve yolcuların emniyetini tam olarak sağlayacak şartlar içinde işletme ruhsatı verilir. İşletme ruhsatında işletme tahditleri kesin olarak belirtilir.

Genel Tahditler:

Madde 74 — Uçağın kalkışındaki ağırlığı uçağın uçuş el kitabındaki azamî ağırlığını geçemez.

İnişi planlanan veya yedek havaalanında iniş zamanındaki tahmini ağırlık, uçak el kitabında belirtilen azami iniş ağırlığını aşamaz. Kalkış ve iniş için uçağın azamî ağırlığının hesaplanmasında; pistin yüksekliği, sıcaklığı ve basınç düzeltme faktörleri dikkate alınır.

Kalkışta SHY - 16'da belirtilen gürültü faktörü de ayrıca dikkate alınır.

Kalkış Tahditleri:

Madde 75 — Kalkışın herhangi bir noktasında kritik bir motor arızası olması halinde, uçak ya kalkışı yarıda kesip mevcut pist uzunluğu içinde emniyetle durmayı, ya da kalkışa devam edip mevcut kritik maniaları aşarak asgarî emniyet yüksekliğine çıkmayı başaracak performansa sahip olmalıdır.

Uçuş Esnasında Tek Motor Arızası:

Madde 76 — Seyir yolunun herhangi bir noktasında kritik tek motor arızası olması halinde; uçak, asgarî uçuş yüksekliği altına inmeden en yakın havaalanına emniyetle inebilecek performansa sahip olmalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Uçuş Esnasında İki Motor Arızası:

Madde 77 — Üç veya daha fazla motorlu uçaklarda, seyir yolunun herhangi bir noktasında iki motorun arızalanması halinde, uçak performansı en yakın havaalanına emniyetli iniş yapmaya yeterli olmalıdır.

İniş Tahditleri:

Madde 78 — İniş yapılması tasarlanan havaalanı veya yedek havaalanına kadar yol boyunca mevcut bütün maniaları öngörülen emniyet yüksekliği üzerinde uçarak ve uçak el kitabında belirtilen yaklaşma alçalma ve iniş süratlerini kullanarak, uçak iniş pisti uzunluğu içinde emniyetle duracak bir performansa sahip olmalıdır.

ALTINCI KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM
Uçak Teçhizatı, Uçuş Alet ve Dökümanları

Genel Kural:

Madde 79 — Uçuşa elverişlilik sertifikası verilmesi için gerekli asgari alet ve teçhizata ilave olarak, bu bölümde belirtilen alet ve teçhizat, yapılacak uçuş şartlarına ve uçak cinslerine göre ayrıca uçaklarda bulundurulur.

İşletmeci; mevcut sistemlerin, alet ve teçhizatın uçuşun her safhasında bozulması veya arızalanması halinde pilotun görevine devam edip etmiyeceğini belirleyen kuralları tespit etmek ve bu hususları işletme talimatına dahil etmekle sorumludur.

İKİNCİ BÖLÜM
Bütün Uçaklar İçin Hertürlü Uçuş Şartlarında

Uçuş Aletleri:

Madde 80 — İşletmeci, ekibin uçuşlarda uçağı kontrol etme ve gereken manevraları yapabilmesi için uçaklarını gerekli uçuş aletleri ile donatmak zorundadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İlave Teçhizat:

Madde 81 — Yukarıda belirtilenlere ilaveten işletmeci, aşağıdaki teçhizatları da temin etmekle sorumludur.

a) Taşınan yolcu miktarına göre yeterli sayıda ve erişilmesi kolay olan yerlerde ilk yardım çantası ve tehlikede (emercensi) kullanımı için çıkış kapısı yakınında tıbbî malzeme,
b) Uçak içinde kullanıldığı zaman insan sağlığına tehlike yaratmıyacak tipten portatif yangın söndürme aletlerinden en az bir adedinin pilot mahallinde, diğer bir kaç adedinin de yolcu kompartımanında bulundurulması,
c) Her yolcu koltuğu için bir emniyet kemeri, her kabin personeli için bir koltuk ve her koltuk içinde bir emniyet kemeri, her pilot koltuğu için otomatik kilitlenebilen omuz bağı ile koltuk emniyet kemeri,
d) Yolcu taşınan bütün uçaklarda, aşağıda belirtilen hususlar hakkında yolcuya bilgi vermek için yolcu uyarı sistemi bulundurulur ve teçhizatın kullanılması yolcuya öğretilir.

(1) Koltuk kemerlerinin bağlanması,
(2) Oksijen sisteminin ne zaman ne şekilde kullanılacağı (varsa),
(3) Sigara içme sınırlamaları,
(4) Can yeleklerinin yeri ve kullanma usulleri (varsa),
(5) Tehlike (Emercensi) çıkış kapılarının yeri ve açılma usulleri,

e) Elektrik sistemi için gerekli yedek sigortalar.

Uçakta Bulundurulacak Belge ve Dökümanlar:

Madde 82 — Aşağıda açıklanan dökümanların uçakta bulundurulması ve kontrollarda gösterilmesinden kaptan pilot sorumludur.

a) Uçuşa elverişlilik belgesi veya kopyası,
b) Uçak tescil belgesi veya kopyası,
c) Uçuş ekibi lisans ve sertifikaları,
d) Uçuş işletme talimatı veya gerekli bölümleri,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

e) Uçuş el kitabı veya gerekli bölümleri,
f) Uçuş bölgesinin haritaları,
g) Alçalma planları,
h) Hava seyrüsefer haritaları,
ı) Haberleşme cihazları ve seyrüsefer kolaylıkları frekans cetvelleri,
j) Normal ve tehlike (emercensi) kullanma kontrol listeleri,
k) Sigorta Sertifikaları,
l) Uçuş harekatı için gerekli diğer teçhizat ve bilgiler.

Uçak Üzerinde Müdahale Edilecek Kısımların İşaretlenmesi:

Madde 83 — Bir uçağın gövdesinde kurtarma ekipleri tarafından tehlike (emercensi) durumlarda kırılmaya elverişli bölgeler sarı veya kırmızı renkle 9×3 cm. kalınlığında boyanarak işaretlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Türbin Motorlu ve 5700 kg.'dan Ağır Bütün Uçaklar

Uçuş Bilgileri Kayıt Cihazı:

Madde 84 — Azamî ağırlığı 5700 kg.'dan fazla olan türbin motorlu bütün uçaklarda en az; uçuş zamanı, uçuş yüksekliği, sürat, istikamet ve ivme (g) bilgilerini kaydedecek bilgi kayıt cihazı bulundurulur.

Uçuş bilgi kayıt cihazı kaza şartlarından etkilenmeyecek yapıda imal ve uygun yere monte edilir. Cihazın son 25 saatlik bilgileri kaydedecek kapasitede olması şarttır.

Uçuş bilgi kayıt cihazı, uçuş ekibi tarafından bütün uçuş süresince açık bulundurulur.

Pilot Kabini Ses Kayıt Cihazı:

Madde 85 — Azami ağırlığı 27.000 kg.'dan fazla olan ve 1.1.1975 tarihinden sonra imal edilen türbin motorlu bütün uçaklarda, pilot mahalli konuşmalarını kaydeden bir ses kayıt cihazı bulundurulur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Pilot Kabini Kayıt Cihazının son 30 dakikalık bilgileri muhafaza edecek kapasitede olması ve uçuş ekibi tarafından bütün uçuş süresince açık bulundurulması zorunludur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Görerek Uçuş Şartlarındaki Bütün Uçaklar

Uçuş Aletleri:

Madde 86 — Kontrollu görerek uçuş şartlarında (VFR) uçuş yapan bütün uçaklarda asgari aşağıdaki uçuş aletleri bulundurulur:

a) Manyetik pusula,
b) Dakika ve saniye göstergeli hassas zaman saati,
c) Basınç altımetresi,
d) Sürat saati.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Su Üzerinde Uçan Bütün Uçaklar

Deniz Uçakları:

Madde 87 — Su üzerinde uçuş yapan deniz uçaklarında aranacak ilave teçhizat aşağıya çıkarılmıştır.

a) Uçaktaki herkes için ve kolayca erişilebilecek yerde bulundurulacak bir can kurtaran yeleği veya aynı görevi yapabilecek yüzücü araç,
b) Bir deniz çapası,
c) Çarpışmayı önlemek için kullanılacak megafon.

Kara Uçakları:

Madde 88 — Kara uçakları aşağıdaki hallerde herkes için cankurtaran yeleği veya benzeri yüzücü aracı uçakta bulundurur.

a) Sahilden 50 deniz milinden daha uzak mesafede su üzerinde uçuş yaptıklarında;
b) Durmuş motorla karaya süzülüş yapamıyacak kadar uzak mesafede su üzerinde uçuş yaptıklarında;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) Kalkış ve iniş yaklaşma başlarında, tehlikeli (emercensi) durum sebebiyle su üzerine mecburi iniş yapılmasını gerektirecek havaalanlarına sefer yapmaları halinde.

Uzun Mesafe Su Üzerinde Uçan Uçaklar :

Madde 89 — Sahilden 490 deniz mili veya 120 dakikalık uçuş mesafesi dışında su üzerinde uçuş yapan bütün uçaklarda, cankurtaran yeleği dışında aşağıda belirtilen teçhizat da bulundurulur.

a) Uçaktaki herkesi taşımaya yeterli cankurtaran salı,
b) Hayatı idame teçhizatı,
c) Yeterli sayıda işaret fişeği ve teçhizatı,
d) Pil ile çalışan portatif VHF frekanslı ve kolay çalıştırılabilen mevki bildirme radyo vericisi,

Ancak, motor arızasında süzülüşle en yakın havaalanına ulaşmak için, mesafenin 100 Deniz mili veya 30 dakikalık uçuş süresini geçmesi halinde, yukarıdaki teçhizat bu uçaklarda da bulundurulur.

ALTINCI BÖLÜM
Diğer Lüzumlu Teçhizat

Diğer İrtifa Uçuşları:

Madde 90 — Personel bölümü 700 mb.'dan az atmosferik basınçla işletilmesi planlanan uçaklarda yeterli oksijen depolama ve dağıtım sistemi bulunması mecburidir.

Personel bölümü 376 mb.'dan düşük atmosferik basınca eşit yüksekliklerde işletilmesi planlanan kabin basınçlı uçakların, basınç kaybını pilota ikaz eden bir sistem ile donatılması mecburidir.

Buzlanma Şartlarında Uçuş:

Madde 91 — Buzlanma şartlarının mevcut veya muhtemel olduğu meteorolojik şartlarda uçakların kullanılması için buzlanmayı önleyici ve buz çözücü sistemlerle uçağın donatılmış olması mecburidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Aletle Uçuş Şartlarında Uçuş:

Madde 92 — Aletle uçuş şartlarına göre (IFR) yapılacak uçuşlar için, uçağın aşağıda belirtilen alet ve teçhizat ile donatılması mecburidir.

a) Dönüş - yatış göstergesi,
b) Suni Ufuk,
c) İstikamet cayrasu,
d) Aletlere ait enerji gücünü gösteren saat,
e) İki adet hassas altimetre,
f) Harici hava sıcaklık saati,
g) Dakika ve saniyeli zaman saati,
h) Buzlanmadan etkilenmeyen sürat saati,
i) Varyometre,
j) Manyetik pusula.

Ayrıca, 1 Ocak 1975 tarihinden sonra hizmete verilen azami ağırlığı 5700 kg. (12586 lb) üstündeki uçaklar, kaptan pilot tarafından görülebilecek yükseklik saatinin en az 30 dakika süre ile çalıştırılması ve ışıklandırılması için ve ana elektrik kaynağından ayrı olarak tehlike (emercensi) takat sistemi ile donatılır. Bu sistem, ana elektrik sisteminin tamamen işlemez hale gelmesi ile birlikte otomatik olarak devreye girmesi ve irtifa saatini iyice aydınlatması gereklidir.

Gece Uçuş Şartlarında Uçuş:

Madde 93 — Gece şartlarında uçuş yapacak bütün uçaklarda aşağıda açıklanan teçhizat ve sistemler bulunur.

a) 92 nci maddede belirtilen bütün uçuş aletleri,
b) Kriterlere uygun uçak seyrüsefer ışıkları,
c) İki adet iniş farı,
d) Uçuş kabini aydınlatma sistemi,
e) Yolcu kabini aydınlatma sistemi,
f) Uçuş ekibinin her biri için bir el elektrik feneri.

Radyasyon Göstergesi:

Madde 94 — 15.000 metre (49.000 ft) üzerinde sürekli uçuş yapacak uçaklar, alınan toplam radyasyon doz nisbetini ve her uçuşta biriken doz miktarını sürekli olarak gösterecek bir cihaz-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

la donatılacaktır. Cihaz verileri uçuş ekibi tarafından kolayca görülüp takip edilebilmelidir.

Gürültü Sertifikası :

Madde 95 — SHY - 16'ya göre, gerekli görülen uçaklarda gürültü sertifikası taşınır.

Mach Sürat Saatı :

Madde 96 — Sürat saatleri Mach birimi kullanılan bütün turbojet motorlu uçaklar, mach göstergesi ile de donatılır.

Yükseklik İkaz Sistemi :

Madde 97 — 1.1.1979 yılından sonra hizmete giren ve azami kalkış ağırlığı 15.000 kg'ın (33.069.lb) üstünde olan veya 30 kişiden daha fazla yolcu taşıyan bütün türbin motorlu uçaklar, yükseklik uyarı sistemi ile donatılır.

YEDİNCİ KISIM

Uçak Haberleşme ve Seyrüsefer Teçhizatı

Uçak Haberleşme Teçhizatı :

Madde 98 — İşletmeci, her uçakta aşağıda belirtilen hizmette kullanılmaya elverişli radyo haberleşme cihazlarının bulundurulmasından sorumludur.

a) Havaalanı kontrol üniteleri ile haberleşmek için, öngörülen frekanslarda alıcı ve verici telsiz,

b) Uçuşun herhangi bir noktasında meteorolojik yayınları dinlemek veya bu bilgileri alabileceği bir ünite ile temas kurmak için öngörülen frekanslarda alıcı ve verici,

c) Uçuşun herhangi bir noktasında yol boyunca mevcut seyrüsefer noktalarında rapor vermek için enaz bir kontrol ünitesi ile temas sağlıyabilecek alıcı ve verici,

d) Tehlikeli (Emercensi) durum yayınlarının yapıldığı 121.5 MHz frekansında alıcı ve verici telsiz.

Yukarıda belirtilen ihtiyaçların birden fazlasını kolayca ayarlama ile sağlayan bir alıcı ve verici yeterli görülebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Uçak Seyrüsefer Teçhizatı :

Madde 99 — Bir uçağın aletle uçuş şartlarında uçuş yapabilmesi için, uçuş planında belirtilen uçuşla ilgili olarak; kalkış Havaalanı, uçuş, yol boyu ve iniş yapılacak havaalanında mevcut seyrüsefer teçhizatının yayınlarını alacak ve kullanacak seyrüsefer cihazları ile donatılmış bulunması mecburidir.

Bu cihazlara sahip olmayan uçaklar aletle uçuş şartlarının mevcut bulunduğu veya muhtemel meteorolojik şartlarda kalkış yapamaz.

Uçak seyrüsefer cihazları ile öyle bir şekilde donatılmalıdır ki, uçuşun herhangi bir safhasında bir cihazın arızalanması halinde diğerleri seyrüsefer için yeterli olmalıdır.

Bu cihazların uçağa monte edilmeleri, birinin çalışmaz olması halinde diğerlerine etki etmiyecek şekilde olmalıdır.

SEKİZİNCİ KISIM

Uçak Bakımları

Teşkilat :

Madde 100 — İşletmeci, kullandığı uçakların, uçuşa elverişli durumda bulundurulmasını sağlamak için, gerekli ve yeterli bir teşkilat kurar ve sorumlu bir müdür atar. Teşkilat, bünyesinde; uçak tipine uygun yeteri kadar lisans ve sertifikalı bakım personeli, bakım atelyeleri, bakım teçhizat ve araçları, yedek malzeme ve diğer lüzumlu aletler bulundurulur.

Hava araçlarının bakımlarının kısmen veya tamamen başka bir kuruluşa yaptırılması halinde, yukarıdaki parağrafta istenilen nitelikler, bakımı yapan kuruluşta aranır.

Bakım Talimatı :

Madde 101 — İşletmeci, bakım üniteleri ve personelinin kullanımı ve rehberliği için, EK - 5'de detayı açıklanan bir bakım talimatı hazırlamak, dağıtmak ve kullanımını sağlamakla yükümlüdür.

Uçak Bakım El Kitabı :

Madde 102 — Bakım el kitabı, uçağı imal eden fabrikanın yayınladığı tadil ve değişikliklere göre devamlı olarak güncel tu-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tulur. Bu tadil ve değişiklikler el kitabının dağıtımına göre işletici tarafından yeteri kadar çoğaltılarak ilgililere gönderilir.

Eğitim :

Madde 103 — İşletmeci, bütün bakım personelinin yeterli seviyede eğitilmesini sağlamakla yükümlüdür. Özellikle hizmete girecek yeni sistem, tadilat ve teçhizatın bakım personeline öğretilmesini sağlar.

Ehliyet :

Madde 104 — Bir uçağın uçuşa verilirken faaliyet durumunun tasdik yetkisi, yürürlükte bulunan Bakanlık talimatlarının öngördüğü geçerli lisans ve sertifikaya sahip personele aittir. Bu personele lisans ve sertifika verilmesi ve öngörülen süreler içinde yenilenmesi, SHY - 1 Personel Yeterlilik Belgesi Yönetmeliği ile düzenlenir.

Bakım Çıkış Formu :

Madde 105 — Her türlü bakımların, el kitabına uygun olarak yapıldığını gösteren bakım çıkış formu yetkili ve ehliyetli bakım personeli tarafından doldurularak imza edilir. Bu formlar bir yıl süre ile işletmeci tarafından saklanır.

Bakım Kayıtları :

Madde 106 — İşletmeci, aşağıda belirtilen kayıtların tutulmasını ve 1 yıl süre ile muhafazasını sağlar.

a) İmal tarihinden sonra uçağın toplam uçuş saati,

b) Büyük bakım ve revizyon tarihleri ve bakımdan sonraki uçuş saatleri,

c) Uçağın ana parçaları ve sistemlerinin bakım ve revizyon tarihleri ve bakımdan sonraki uçuş saatleri,

d) Zaman aşımına tabi sistem ve parçaların değiştirilme tarihleri,

e) İmalatçı tarafından yayınlanan Teknik Emirler (T.O.) ve bunlara yapılan işlemlere ait kayıtlar.

Denetim :

Madde 107 — İşletmeci, uçağın normal bakımlarının, motor revizyonu, onarım ve tadilatlarının uçak bakım el kitabında be-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lirtilen esaslar içinde yapılmasını sağlamak üzere, yeterli bir denetim sistemi kurar ve çalıştırır.

Bakanlık; bakım teşkilatının ve personelinin tüm bakım faaliyetlerini denetlemeye ve gerekli hallerde düzeltici uyarıda bulunmaya uçuşları geçici veya devamlı olarak durdurmaya yetkilidir.

DOKUZUNCU KISIM

Uçuş Ekibi

BİRİNCİ BÖLÜM

Uçuş Ekibinin Oluşumu

Uçuş Ekibi :

Madde 108 — Her uçuşta uçuş ekibin sayısı ve teşkili, işletmecinin Uçuş İşletme Talimatı'nda belirtilenden az olamaz. Uçuş ekibinin asgari sayısının tespitinde; uçağın uçuş el kitabı (Operation Manuel) uçuşa elverişlilik sertifikası ve ilgili diğer dokümanlar esas alınır. Ayrıca kullanılan uçağın tipi, uçuş süresi, ekibin değişeceği yerler gözönünde tutulur.

Uçuş ekibi; Pilotlar, Radyo operatörü, uçuş teknisyeni ve uçuş seyrüsefercisinden oluşur.

Radyo Operatör Sertifikası :

Madde 109 — Uçuş ekibinden en az birinin, geçerli bir telsiz (radyo) operatörü sertifikasına sahip bulunması gereklidir.

Uçuş Teknisyeni :

Madde 110 — Bir uçuş teknisyenine gerek duyulduğu ve buna göre yapılan uçaklarda, pilot kabinindeki yerinde görev yapmak üzere uçuş ekibine en az bir uçuş teknisyeni dahil edilir.

Uçuş Seyrüsefercisi :

Madde 111 — Emniyetli bir seyrüseferin pilotlarca yeterli bir şekilde yapılamaması halinde, uçuş ekibine lisanslı bir seyrüseferci dahil edilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İKİNCİ BÖLÜM

Uçuş Ekibinin Emercensi Görevleri

Sorumluluk :

Madde 112 — İşletmeci, işlettiği her tip uçakta görev alacak uçuş mürettebatına, tehlikeli (emercensi) durumlardaki görevlerini, tespit edeceği peryodik eğitim programları ile öğretmekle yükümlüdür.

Eğitimde; tüm tehlikeli (emercensi) durumlarda uygulanacak işlemler kurtarma teçhizatlarının kullanılması ve acil tahliye usulleri tatbiki olarak yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Uçuş Ekibinin Eğitim Programları

Eğitim Programlarının Hazırlanma ve Onayı :

Madde 113 — İşletmeci, uçuş mürettebatının kendi görevlerini yeterli bir seviyede yapabilecek şekilde eğitmek için, uçuş ve yer eğitim programları hazırlamak, Bakanlığa onaylatmak ve bu programı tatbik etmek zorundadır.

İşletmeci, ayrıca Bakanlıkça uygun görülecek yer ve uçuş eğitim tesisleri ile bu tesislerde eğitim yaptıracak yeterli sayıda öğretmen temin eder.

Eğitim Programlarının Kapsamı :

Madde 114 — Yapılan programda; ekibinin uçurulacağı her tip uçakla ilgili olarak yer ve uçuş eğitimine, ekip koordinasyonuna, tüm emercensi veya anormal durumlara, motor, gövde ve sistem arızalarına, yangın ve buna benzer diğer hususlara yer verilir.

Eğitimler yeterli periodlarla yapılır ve yeterlilik derecesi sınavlarla tespit edilir.

Yolcu ve yük taşınırken uçaklarda tatbiki olarak tehlikeli (emercensi) durum yaratılmaz ve eğitim yapılamaz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Uçuş Ekibinin Ehliyeti

Lisans ve Sertifika :

Madde 115 — Uçuş Ekibinin lisans ve sertifikaları SHY - 1 yönetmeliğine göre verilir ve yönetmelikte belirtilen esaslar içinde periyodik olarak yenilenir. Süresi geçersiz lisansa sahip uçuş ekibine işletmeci görev veremez ve uçuş ekibi bu görevi kabul edemez.

Pilot Ehliyet Tahditleri :

Madde 116 — Son 90 gün içinde, uçurulacağı uçak tipinde en az 3 iniş kalkış yapmamış bir pilotu işletmeci, kaptan pilot olarak tayin edemez.

Son 90 gün içinde daha önce uçtuğu uçak tipinde fiilen kaptan veya ikinci pilot olarak uçmamış veya teknik kontrolu yapılmamış pilot iniş ve kalkış için ikinci pilot olarak görevlendiremez.

Kaptan Pilotun Yol ve Havaalanı Ehliyeti :

Madde 117 — İşletmeci, uçulacak yol ve gidelecek havaalanı ile ilgili olarak aşağıda belirtilen hususlarda yeterli bilgiye ve tecrübeye sahip olmayan bir pilotu kaptan pilot olarak görevlendiremez.

a) Azami ve asgari emniyet irtifaları,

b) Mevsimsel meteorolojik şartlar,

c) Meteoroloji, muhabere ve hava trafik kolaylıkları ile bunlara ait usul ve kaideler,

d) Arama ve kurtarma usulleri,

e) Uçuşun yapılacağı yol üzerindeki hava seyrüsefer kolaylıkları,

f) Meskûn sahalar ve trafiği kesif olan bölgelerdeki uçuş yolları, manialar, aydınlatma, yaklaşma kolaylıkları ile varış ve kalkış havaalanlarında bekleme usulleri, aletle yaklaşma kaideleri ve tatbiki mümkün işletme minimaları,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yol ve Havaalanı Ehliyet Kontrolu :

Madde 118 — Belirli bir yol güzergâhında sorumlu bir kaptan pilot ve pilot olarak, tarifeli sefer veya alet uçuş şartlarında sefer yapabilmek için; son 12 ay içinde görevli veya gözlemci olarak aynı yol güzergâhında en az bir defa uçuş yapmış olması şartı aranır.

İşletmeci, bu şartın yerine getirilmesi için uçuş ekibinin bu şartları haiz bir öğretmen pilot veya sorumlu kaptan pilot nezaretinde eğitim ve kontrol uçuşuna tabi tutmak, ehliyet kazandığını belirleyen kontrol formlarını 1 yıl süre ile saklamakla yükümlüdür.

ONUNCU KISIM

Uçuş İşletme Uzmanı

İşletmeci Sorumluluğu :

Madde 119 — İşletmeci, uçuşlarını kendi işletme talimatında belirtilen esaslara uygun olarak yürütmek ve kontrol altında tutabilmek için SHY - 1'de açıklanan esaslara göre bir lisansa sahip yeteri kadar uçuş işletme uzmanı (Dispeçer) bulundurmakla yükümlüdür.

Uçuş İşletme Uzmanının Ehliyeti :

Madde 120 — Uçuş İşletme Uzmanları aşağıda belirtilen bilgi ve tecrübeye sahip olmalıdır.

a) İşletme talimatı, uçaklarda kullanılan muhabere ve seyrüsefer teçhizatına ait bilgiler,

b) Görevli bulunduğu bölge ve uçuş yollarındaki meteorolojik şartların özellikleri ve bu bilgilerin temin edileceği meteoroloji teşkilatının imkân ve kabiliyeti,

c) Meteorolojik şartların, kullanılan uçakların muhabere teçhizatına etkileri,

d) Havaalanının asgari alçalma limitleri,

e) Uçaklardaki seyrüsefer sistemlerinin özellikleri ve asgari limitleri,

f) Uçağın yükleme usul ve esasları.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ONBİRİNCİ KISIM

Talimat, Doküman ve Kayıtlar

İşletme Talimatı :

Madde 121 — İşletmeci, faaliyet sahasının özelliklerine uygun olarak EK - 4'de açıklanan hususları kapsayan bir işletme talimatı hazırlamak, dağıtmak ve uygulanmasını sağlamakla sorumludur.

Bakım Talimatı :

Madde 122 — İşletmeci, uçağın bakım el kitaplarında öngörülen esas ve standartlar içinde her türlü bakım, revizyon ve onarımlarını sağlamak, bakım personeline rehberlik yapmak üzere EK - 5'de açıklanan hususları kapsayan bir Bakım Talimatı hazırlamak, dağıtmak ve uygulanmasını sağlamakla sorumludur.

Bakım El Kitabı (Aircraft Maintenance Manuel) :

Madde 123 — İşletmeci, uçağı imal eden firma tarafından uluslararası kurallara uygun olarak hazırlanmış, her tip uçağın teknik bakım esas ve usullerini kapsayan bakım el kitaplarından yeteri kadar temin, dağıtım ve kullanılmasını sağlamaktan sorumludur.

Uçuş El Kitabı (Aircraft Operation Manual) :

Madde 124 — İşletmeci, uçağı imal eden firma tarafından uluslararası kurallara uygun olarak hazırlanmış, uçağın kullanımı ile ilgili detaylı bilgileri kapsayan uçuş el kitaplarından yeteri kadar temin, dağıtım ve kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Bakım Çıkış Formu (Maintenance Release) :

Madde 125 — Uçak bakım el kitaplarında belirtilen esaslar içinde yapılan her türlü bakımdan çıkan uçaklar için, bir bakım çıkış formu doldurulur ve bakımı yapan yetkili personel tarafından imza edilir.

Seyir Bilgi Formu (Journey Log Book) :

Madde 126 — İşletmeci tarafından yapılan her uçuşa ait aşağıda açıklanan bilgileri kapsayan seyir bilgi formları sorumlu kap-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tan pilot tarafından doldurulur ve işletmeci tarafından 6 ay süre ile saklanır.

a) Uçak tescil işareti,
b) Tarih,
c) Uçuş ekibi ve görevleri,
d) Kalkış yeri ve saati,
e) Uçuş yolu ve saatleri,
f) İniş yeri ve saati,
g) Uçuşun cinsi ve mahiyeti,
h) Taşınan yolcu ve yük miktarı,
ı) Varsa olaylar ve gözlemler,
j) Sorumlu kaptan pilotun imzası.

Diğer Form ve Kayıtlar :

Madde 127 — İşletmeci, aşağıda açıklanan ve detayı eklerde gösterilen diğer form ve kayıtların kullanılması ve muhafazasını sağlar.

a) Uçuş planı EK - 6,
b) Uçuş hazırlık formu,
c) Pilot yol kontrol formu,
d) Pilot ehliyet kontrol formu,
e) Bakım personeli ehliyet kontrol formu,
f) Yakıt ve yağ ikmal kayıtları,
g) Her türlü bakım kayıtları,
h) Uçak uçuş zaman kayıtları,
ı) Diğer istatistiki bilgiler,
j) Gelir, gider kayıtları.

Kaza İle İlgili Kayıtları :

Madde 128 — İşletmeci, uçaklarından herhangi birinin önemli bir hadise veya kaza geçirmesi halinde SHY - 13 Yönetmeliği esaslarına göre tüm bilgi ve kayıtları muhafaza etmek ve istenildiğinde Bakanlığa sunmakla yükümlüdür.

ONİKİNCİ KISIM

Kabin Memuru

Asgari İhtiyaç :

Madde 129 — İşletmeci, kullanılan uçağın koltuk kapasitesi veya yolcu sayısına göre uçağın güvenli ve süratli olarak tahliye-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

sini, tehlike (emercensi) ve normal usullerin yerine getirilmesini sağlamak için, asgari sayıda kabin memuru görevlendirilmekle yükümlüdür. İşletme el kitabına bu husus dahil edilir ve Bakanlık onayı ile yürürlüğe girer.

Kabin Memurlarının Eğitimi :

Madde 130 — İşletmeci, kabin memurlarını aşağıda belirtilen konularda eğitmekle yükümlüdür. Bu eğitimler en az yılda bir defa tekrarlanır.

a) Uçuş esnasında meydana gelebilecek bir tehlikeli (emercensi) durumda veya acil tahliye şartlarında kabin memurunun görevleri,

b) Can kurtarma yeleği, lastik bot, lastik tahliye kızağı, acil çıkış kapıları, portatif yangın söndürücüsü, ilk yardım ve oksijen cihazları gibi uçakta bulunan tehlike (emercensi) teçhizatının kullanılması,

c) Diğer personelin tehlikeli (emercensi) durumda kendilerine düşen görevleri,

d) 3000 metre irtifa üzerindeki uçuşlarda oksijen yetersizliğinin etkileri ve kabin tazyikli uçaklarda basınç kaybının yolculara fiziki etkisi,

Kabin Memurunun Emniyeti :

Madde 131 — İşletici, her bir kabin memuru için uçakta bir koltuk tahsis eder. Kabin memurları iniş - kalkışta devamlı olarak koltuk emniyet kemerlerini bağlar.

Madde 132 — Kabin memurlarının görevleri işletme talimatında detaylı olarak belirtilir. Genel görevleri şunlardır.

a) Kabin içindeki her türlü normal ve tehlikeli (emercensi) durum teçhizat ve araçlarının faal olduğunu kontrol etmek, gereğinde kullanmak ve kullandırmak.

b) Emniyet kemeri, oksijen sistemi, can yeleği, tahliye sisteminin yolcular tarafından öğrenilmesini sağlamak,

c) Yolcuların iniş ve kalkışta emniyet tedbirlerini tam olarak aldığını kontrol etmek,

d) Kabin içindeki olayların kaptan pilota rapor etmek.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ONÜÇÜNCÜ KISIM

Güvenlik Tedbirleri

Uçuş Ekibinin Güvenliği :

Madde 133 — Yolcu taşınan bütün uçaklarda, eylemcilerin uçuş ekibine ulaşmasını önlemek üzere, pilot mahallini yolcu bölümünden ayıran kapının içerden kilitlenmesini sağlayacak bir kilit sistemi bulundurulur.

Uçuş süresince bu kapı kilitli bulundurulur ve zaruri sebepler dışında kapı açılmaz ve pilot mahalline görevli personel dışında hiçbir kimse alınmaz.

Uçağın Güvenliği :

Madde 134 — Uçuş öncesi ve uçuş sonrası bakım ikmal faaliyetleri dışında uçağın gerekli emniyet tedbirleri alınmış ve kapıları kitli olarak park ettirilmesinden işletmeci, uçağın eylemlere karşı güvenliğini sağlamaktan havaalanındaki yetkili üniteler sorumludur.

Bir sabotajdan şüphe edilmesi veya ihbar edilmesi halinde, bomba aramasında izlenecek usulleri saptamak ve bu konuda bir kontrol listesi oluşturmak ve uçakta bulundurmaktan işletmeci sorumludur.

Eğitim :

Madde 135 — Uçak personelinin, uçuşun her safhasında maruz kalacakları bu gibi eylemlerde uygulayacakları usul ve esaslar, işletme el kitabına dahil edilir ve ilgili personele gerekli eğitim yaptırılır. Bu konuda gizlilik taşıyan bilgiler sadece, ilgili personele verilir. Ve uygun şekilde saklanması sağlanır.

Arama ve müdahale timlerinin uçak üzerinde yeterli eğitim yapmalarına işletmeci tarafından gerekli kolaylık sağlanır.

Eylemlerin Rapor Edilmesi :

Madde 136 — Kanunsuz bir eyleme maruz kalan uçağın sorumlu kaptan pilotu, İşletme Talimatında belirtilen tedbirleri alır ve uygun bir vasıta ile trafik kontrol ünitelerine bilgi verir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İşletmeci, olayı takiben engeç 48 saat sonra, olayla ilgili sonuç raporunu Bakanlığa gönderir.

ONDÖRDÜNCÜ KISIM

Son Hükümler

Kaldırılan Hükümler :

Madde 137 — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile 1974 tarihli Genel Uçak İşletme Yönetmeliği (SHD - T - 42) yürürlükten kalkar.

Geçici Madde :

Geçici Madde 1 — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte, bu yönetmelik esaslarına göre işletme ruhsatı almadan ticari hava taşıma faaliyetinde bulunan işletmeciler engeç 3 ay içinde bu yönetmelik esaslarına göre işletme ruhsatı almak zorundadır.

Yürürlük :

Madde 138 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 139 — Bu Yönetmelik hükümlerini Ulaştırma Bakanlığı yürütür.

EK - 1

ÖN MÜSAADE TALEP DOSYASI

1. İşletmecinin ticari ünvanı ve adresi
2. Tasarlanan işletme teşkilatı
3. Kurucu üyelerin isimleri
4. Yönetim Kurulu üyelerinin isimleri
5. Önemli personel isimleri ve bunlara ait bilgiler
6. Tasarlanan sermaye ve sahipleri
7. İşletmenin tasarlanan maksadı
8. İşletme cinsleri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) Tarifeli yolcu - yük
b) Tarifesiz yolcu
c) Tarifesiz yük
d) Kava taksi

9. İşletme yapılması planan hatlar
   a) İç hat
   b) Dış hat
10. Uçak temin planı
    a) Uçak tipi ve adedi
    b) Temin edilecek ülke ve firma
    c) Temin şekli (satınalma, kira, kira - satın alma)
    d) Öngörülen fiat ve ödeme şartları
11. Uçak Bakım Planı
12. Uçuş ekibi temin ve eğitim planı
13. Bakım personeli temin ve eğitim planı
14. Fizibilite raporu

EK - 2

İŞLETME RUHSATI TALEP DOSYASI

1. İşletmecinin ticari ünvanı ve adresi
2. Gerçekleştirilen işletme teşkilatı
3. Kurucu üyelerinin isimleri ve mali durumları
4. Yönetim Kurulu üyelerinin isimleri ve mali durumları
5. Teşkilatta görev alan önemli kişilerin isimleri ve teknik tecrübeleri
6. İşletmenin belirlenen maksadı
7. İşletmenin mali durumu
   a) Taahhüt ve ödenmiş sermaye
   b) Hisse senetleri ve sahipleri
8. İşletmenin bağlı olduğu holding veya diğer ana kuruluşa ait bilgiler
9. Talep edilen işletme cinsleri
10. Talep edilen işletme hatları
11. Uçakların temin durumu
12. Uçakların tescil ve uçuşa elverişlilik durumu
13. Uçuş ekibi temin durumu
14. Bakım personeli temin durumu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

15. Uçuş ekibi ve bakım personeli eğitim durumu
16. Sigorta işlemlerinin durumu
17. Ekler

a) Şirket ana sözleşmesi tastiki sureti
b) Uçakların uçuşa elverişlilik ve tescil sertifika suretleri
c) İşletme Talimatı sureti
d) Bakım Talimatı sureti veya bakım anlaşma sureti
e) Havaalanı üniteleri ile yapılan anlaşma sureti
f) Yer hizmet kuruluşu ile yapılan anlaşma sureti
g) Uçak kiralık ise, kira mukavele sureti
h) Uçak, yolcu ve 3 ncü şahıs sigorta poliçe suretleri
ı) İşletmenin teşkilat şeması
j) Kilit personel isim listesi ve görevleri
k) Uçuş ekibi isimleri ve lisans numaraları
l) Bakım personeli isimleri ve lisans numaraları
m) Kabin personeli isimleri
n) Uçuş işletme uzmanı isimleri ve lisans numaraları
o) İşletme merkezi ve bürolarının adresi
p) Talep edilen ücretleri
r) Fizibilite raporu

EK - 3

İŞLETME RUHSATI
TÜRKİYE CUMHURİYETİ ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İŞLETME RUHSATI

Bu İşletme Ruhsatı, ... ne 14 Ekim 1983 tarih ve 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 19 - 24 üncü maddeleri ve bu kanuna göre yürürlüğe konulan Türk Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliği (SHY - 6A) hükümlerinde öngörülen şartları yerine getirdiğinden verilmiştir.

İşbu işletme ruhsatı, yukarda belirtilen kanun ve yönetmelikler ile bu ruhsata ekli özel işletme hükümlerinde açıklanan şartlara uymak kaydıyla işletmeciye ..... yetkili kılar.

Bu ruhsat başkasına devredilemez, sahibi tarafından iade edilmediği, geri alınmadığı ve iptal edilmediği sürece geçerlidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ruhsat No.	:	Makam	: .....
Ruhsat Tarihi	:	Adı Soyadı	: .....
Yürürlük Tarihi	:	İmza	: .....
Ekler	:	Mühür	: .....

EK - 4

İŞLETME TALİMATINA AİT GENEL ESASLAR

1. Uçuş işletme personelinin görev ve sorumlulukları
2. Uçuş ekibinin tertibi, görev ve sorumlulukları
3. Uçuş ekibinin görev ve istirahat süreleri
4. Uçuş ekibinin uygulayacağı normal ve tehlikeli durum (emercensi) usulleri
5. Tehlike (emercensi) ve emniyet teçhizat ve kolaylıklarının listesi ve kullanma usulleri
6. Her yol için asgari uçuş yükseklikleri
7. Sefer yapılan, yedek ve tehlikeli (emercensi) havaalanların asgari işletme limitleri
8. Haberleşme usul ve esasları
9. Uçakta bulunması gereken seyrüsefer teçhizatı listesi
10. Motor arızaları ve yedek havaalanı dikkate alınarak yakıt ve yağ miktarlarının hesaplanmasına ait usul ve esaslar
11. Uçuşta muhtemel arıza durumunda uygulanacak işlemlere ait sorumlu pilota verilen direktifler
12. Uçulan her hat için; haberleşme ve seyrüsefer kolaylıkları, havaalanları ve gerekli görülen diğer bilgileri içeren yol rehberi
13. Oksijen kullanma şartları
14. Sorumlu kaptan pilotun kaza ve önemli olaylarda uygulayacağı usuller
15. Kaza sonunda hayatta kalanlarca uygulanacak işaretleşme usulleri
16. Önleme ve angajman halinde sorumlu kaptan pilotun uygulayacağı usuller ve işlemler
17. 49.000 ft. üzerindeki uçuşlarda aşırı radyasyon alınması halinde uygulanacak işlemler

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

18. Tehlikeli maddelerin taşınması halinde, meydana gelecek tehlikeli (emercensi) durumda uygulanacak işlem ve esaslar
19. Yolcuların tahliye usulleri
20. Yolcular uçak içinde iken yakıt, ikmali yapılması halinde, alınacak emniyet tedbirleri
21. İniş ve kalkış ağırlık tahditleri
22. Uçak ağırlık ve balans usulleri ve limitleri
23. İşletmenin kontroluna ait esas ve usuller
24. Muhtelif meteorolojik şartlarda uygulanacak uçuş tekniği usul ve esasları
25. Normal ve tehlikeli (emercensi) uçuş kontrol listeleri
26. Uçuşun her safhasında uygulanacak usul ve esaslar
27. İşletmeci tarafından öngörülen diğer usul ve esaslar.

EK - 5

UÇAK BAKIM TALİMATINA AİT GENEL ESASLAR

1 — Uçak işletmecileri, filolarında bulunan uçak adedine, uçakların büyük ve küçüklüklerine ve tiplerine göre, aşağıda ana hatları belirtilen hususları kapsayan Uçak Bakım Talimatı (Manuel) hazırlayacaklardır.

İşletmenin Teknik Kontrol Amiri veya Müdürü, bu Manuelin tam olarak hazırlandığından ve güncel tutulduğundan ve ilgili personele dağıtıldığından emin olacaktır. Ayrıca bu yetkilinin, uçak imalatçı firma ile imalatçı ülke sivil havacılık otoritesince yayınlanan müteakip uçuşa elverişlilik bilgilerinin zamanında gereği için ilgili kısım ve personele gönderildiğinden emin olması gereklidir.

1. Bakım organizasyonunun teşkilat şeması
2. Bakım, onarım ve kontrollerle ilgili olarak personelin görev sorumluluk ve yetkileri
3. Periodik, arıza, tadilat, onarım ve revizyon bakımlarında uygulanacak usul ve esaslar
4. Uçak, yedek parça ve kompenantların uçuşa uygunluk kontrollerine ait standart usuller,
5. Güvenirlilik ve kalite kontrol usul ve esasları
6. Uçağın uçuşa verilmesi şartları ve bu konuda imza yetkisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

7. Koruyucu bakım metod, teknik ve usulleri
8. Her türlü bakım sonu teknik kontrol usul ve esasları
9. Zaman aşımına tabi parça ve sistemlerin takip ve uygulanmasında kullanılacak usul ve esaslar
10. Uçağın uçuşa verilmeden önce teknik kontroluna ait usul ve esaslar
11. Uçağa yakıt ikmali ve mevcut yakıtın boşaltılmasına ait usul ve esaslar
12. Yakıt kalitesinin bozulmasını önleyici tedbir ve usuller
13. Yakıt ikmal ve boşaltılmasında yangına karşı alınacak tedbir usulleri
14. Teknik kontrol teşkilatı ve personel yetki ve sorumlulukları
15. Uçak imalatçısı, imalatçı ülke veya tescil ülkesinin sivil havacılık otoritelerince, yayınlanmış, uçuşa elverişlilik, bakım ve teknik emirlerin uygulama esas ve usulleri,
16. Uçak gövdesi, motor, pervane, teçhizat, kompenant ve sistemlerinin kontrol ve revizyon periyodları
17. Uçakların uçuşuna mani teşkil etmeyecek arızalı teçhizat listesi
18. Uçakların ağırlık merkezi, toplam ağırlık ve balans durumlarının kontrol ve usulleri,
19. Kontrolu gerektiren parça ve teçhizatın faaliyet standart limitleri ve bunun tespiti için uygulanacak usul ve esaslar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK - 6

TEK VEYA YİFT PİLOTLU UÇUŞLARDA

UÇUŞ EKİBİ	AZAMİ UÇUŞ GÖREV SÜRESİ 24 Saat içinde	AZAMİ UÇUŞ SÜRESİ (Saat)				İSTİRAHAT SÜRESİ	
		GÜNLÜ 24 Saat	AYLIK	3 AYLIK	YILLIK	GÜNLÜK	HAFTALIK
KAPTAN P. İKİNCİ P.							

BİR VEYA DAHA ÇOK İLAVE UÇUŞ PERSONELİ İLE ÇİFT PİLOT

UÇUŞ EKİBİ	AZAMİ UÇUŞ GÖREV SÜRESİ 24 saat içinde	AZAMİ UÇUŞ SÜRESİ (Saat)				İSTİRAHAT SÜRESİ	
		GÜNLÜK 24 Saat	AYLIK	3 AYLIK	YILLIK	GÜNLÜK	HAFTALIK
KAPTAN P. İKİNCİ P. DİĞER UÇUŞ PERSONELİ (Görevleri belirtilmedi)							

UÇUŞ ESNASINDA EKİP DEĞİŞTİREREK

UÇUŞ EKİBİ	AZAMİ UÇUŞ GÖREV SÜRESİ 24 saat içinde	AZAMİ UÇUŞ SÜRESİ (Saat)				İSTİRAHAT SÜRESİ	
		GÜNLÜK	AYLIK	3 AYLIK	YILLIK	GÜNLÜK	HAFTALIK
KAPTAN P. BİRİNCİ P. İKİNCİ P. DİĞER UÇUŞ PERSONELİ (görevleri belirtilmelidir.)							

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK - 7

ICAO MODELİ UÇUŞ PLANI

UÇUŞ PLANI	
ÖNCELİK DURUMU	İŞLETİCİNİN TANITMA RUMUZU
PLANIN VERİLDİĞİ TARİH VE SAAT	PLANI DÜZENLİYENİN TANITMA RUMUZU
İŞLETİCİ VE PLANI DÜZENLİYENİN BİLİNEN ADRESLERİ	

3 CİNSİ	7 UÇAĞIN TANITMA İŞARETİ VE SSR BİLGİSİ	8 UÇUŞUN KAİDE VE TİPİ
≪≡(FPL	—	—
9 UÇAK ADETİ VE TİPLERİ VE KALKIŞ TURBULANS KATEGORİSİ		10 MUHABERE/SEYRÜSEFER YAKLAŞMA CİHAZLARI
		— /
13 KALKIŞ MEYDANI VE SAATİ	FIR SINIRLARI VE TAHMİNİ VARIŞ ZAMANI	
→		
15 SEYİR SÜRATİ İRTİFA	YOL	
→		
17 VARIŞ MEYDANI VE SAATİ	YEDEK MEYDANLAR	
→		
18 DİĞER BİLGİLER		
BU KISIM UÇUŞ PLANI MESAJI İLE VERİLMEYECEKTİR		

19 YARDIMCI BİLGİLER	UÇAĞIN MENZİLİ	UÇAKTA BULUNANLAR	EMERCENSİ VE KURTARMA TECHİZATI
- YAKIT/ → YAĞ/ → RADYO/ 121.5→243 MHZ			
TECHİZAT	CAN YELEKLERİ		FREKAS
KUTUP → ÇÖL → DENİZ → ORMAN → CEKETLER → IŞIK → FLORESANS			
LASTİK SAL	RENK	MİKTAR	TOPLAM KAPASİTE DİĞER TECHİZAT
SALLAR → MUHAFAZA DURUMU → AÇIKLAMALAR			
) ≪≡	KAPTAN PİLOT İSMİ		

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.2. SİVİL HAVA MEYDANLARI, LİMANLAR VE SINIR KAPILARINDA GÖREV VE HİZMETLERİN YÜRÜTÜLMESİ HAKKINDA KANUN

Kanun No. : 2677
Kabul tarihi : 10.6.1982

R.G., 12.6.1982, Sayı : 17722
Düstur, Tertip V., c. 21, s. 346

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.2. SİVİL HAVA MEYDANLARI, LİMANLAR VE SINIR KAPILARINDA GÖREV VE HİZMETLERİN YÜRÜTÜLMESİ HAKKINDA KANUN

Kanun No. : 2677 Kabul tarihi : 10.6.1982

Amaç :

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, sivil hava meydanlarında, limanlarda ve sınır kapılarında, güvenlik ve giriş - çıkışla ilgili görev ve hizmetlerin bir otorite altında düzenli, sürekli ve etkin bir biçimde yerine getirilmesini sağlamaktır.

Kapsam :

MADDE 2. — Bu Kanun, sivil hava meydanlarında, limanlarda ve sınır kapılarında görevli kuruluşların görev ve hizmetlerinin denetimini, bunlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasını, valilerin bu konulardaki görev, yetki ve sorumluluklarını kapsar.

Tanımlar :

MADDE 3. — Bu kanunda geçen :

a) Sivil hava meydan deyimi, iç ve dış seferlerin yapılmasına açık sivil alanlarını ve hava limanlarını,

b Limanlar deyimi. deniz limanlarındaki giriş - çıkış kapılarını,

c) Sınır kapıları deyimi, karayolu ve demiryolu kapılarını,

d) Vali deyimi, sivil hava meydanlarını, limanları ve sınır kapılarını sınırları içine alan illerin valilerini,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

e) Bakanlık veya genel müdürlük deyimi, buralardaki hizmet kuruluşlarının bağlı bulunduğu bakanlık veya bağımsız genel müdürlükleri,

f) Mülki idare amiri deyimi, ilgili valinin bu Kanuna göre yetki devri yaptığı sivil hava meydanlarında, limanlarda ve sınır kapılarında görev yapan vali yardımcıları ile kaymakmları,

İfade eder.

Valinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları :

MADDE 4. — Vali, bu Kanun kapsamına giren yerlerdeki kuruluşlara ait görev ve hizmetlerin, kanunda öngörülen biçim ve ölçüde yerine getirilmesi amacıyla :

a) Sivil hava meydanlarında, limanlarda ve sınır kapılarında gerekli güvenlik önlemlerini almak ve uygulanmasını sağlamakla,

b) Giriş ve çıkışların güven içerisinde ve düzenli bir biçimde yapılması için gereken önlemlerin alınmasını ve uygulanmasını sağlamakla,

c) Çeşitli kuruluşlarca yürütülen hizmetleri bu Kanunun maksadına uygun olarak denetlemekle,

d) Hizmetlerle ilgili yatırımların zamanında gerçekleştirilmesi için gerekli gördüğü önlemleri belirlemek ve bunların uygulanması için ilgili bakanlık, genel müdürlük ve diğer kamu kuruluşlarına ve özel kuruluşlara önerilerde bulunmakla,

e) Hizmetlerin düzenli, etkin ve verimli bir biçimde yürütülmesi için görevli kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlamakla,

Görevli, yetkili ve sorumludur.

Valinin Yetki Devri :

MADDE 5. — Vali, bu Kanunla kendisine verilen yetkilerin tamamını veya bir kısmını sivil hava meydanı, liman ve sınır kapılarında görevlendirdiği vali yardımcısına veya kaymakama devredebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Vali, mülkî idare amirine devrettiği yetkilerin bu Kanunun amacına uygun olarak kullanılmasını ve işlerin yürütülmesini izlemek, gözetlemek ve denetlemekle yükümlüdür.

Vali, bu Kanuna göre devrettiği yetkileri ve bu Kanunla mülkî idare amirlerine tanınan diğer yetkileri gerektiğinde bizzat kullanır.

Mülkî İdare Amirlerinin Görevlendirileceği Yerler :

MADDE 6. — Mülkî idare amirlerinin görevlendirileceği sivil hava meydanları, limanlar ve sınır kapıları; İçişleri, Ulaştırma ve Gümrük ve Tekel bakanlıklarının ortak önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır.

Bu yerlerde mülkî idare amirinin izin, hastalık gibi nedenlerle görevinde bulunmaması ya da görevlendirilememesi hallerinde vali tarafından vekil tayin edilir.

Diğer Sivil Hava Meydanları, Limanlar ve Sınır Kapıları :

MADDE 7. — Bakanlar Kurulunca kararlaştırılanlar dışında kalan sivil hava meydanları ile limanlarda otorite, işbirliği ve koordinasyon Ulaştırma Bakanlığınca; sınır kapılarında ise Gümrük ve Tekel Bakanlığınca görevlendirilecek bir yönetici tarafından sağlanır. Valinin 4 üncü maddede belirtilen görev, yetki ve sorumlulukları bu sivil hava meydanlarında, sınır kapılarında ve limanlarda da geçerlidir.

Valiler, gerektiğinde bu yerlerde hizmet veren kuruluşların amir, memur ve işçileri hakkında bu Kanunun 12, 13 ve 14 üncü maddelerinde belirtilen yetkileri kullanırlar.

Aratma Yetkisi :

MADDE 8. — Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile Gümrük Kanununun aramayla ilgili hükümleri saklı kalmak üzere mülkî idare amiri, genel güvenlik ve kamu düzeni bakımından gerekli gördüğü hallerde, sivil hava meydanlarında, limanlarda ve sınır kapılarında binaları, uçakları, gemileri ve her türlü deniz ve kara taşıtlarını, giren - çıkan yolcular ile buralarda görevli

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kamu kuruluşları ve özel kuruluşlar personelinin üstlerini, araçlarını ve eşyalarını aratmaya yetkilidir.

Aramanın kimler tarafından yapılacağı kaydını da taşıyan arama emri yazılı olarak verilir. İvedi durumlarda sözlü olarak verilen emir derhal yerine getirilir ve bu sözlü emir en kısa zamanda yazı ile teyit edilir.

Haber İletme ve Yardımlaşma :

MADDE 9. — Gerekli önlemlerin zamanında alınması amacı ile emniyet, jandarma, seyyar jandarma, gümrük, gümrük - muhafaza ve diğer kamu kuruluşları elde ettikleri bilgileri, kendi görev alanlarında gereğini yapmakla birlikte, o yer mülkî idare amirine hemen iletmek ve mülkî idare amirinin istemi üzerine birbirlerine personel, araç ve gereç yardımı yapmakla yükümlüdürler.

İlgili Bakanların Denetlemeleri :

MADDE 10. — Mülkî idare amirlerinin bu Kanuna göre yürüttükleri hizmetler, bu yerlerde hizmet kuruluşu bulunan Bakanlarca denetlenebilir. Denetleme sonucu düzenlenecek değerlendirme raporları, sicil raporu verilmesinde, yükselme ve atamalarda gözönünde tutulmak üzere İçişleri Bakanlığına ve ilgili valiye gönderilir.

Mülkî İdare Amirinin Değerlendirmesi :

MADDE 11. — Mülkî idare amiri gerektiğinde, hizmet kuruluşlarının amir ve memurları hakkında sicil raporu verilmesinde, yükselme ve atamalarda gözönünde tutulmak üzere değerlendirme raporu düzenler. Bu raporlar valilik kanalıyla ilgili bakanlık ve genel müdürlüklere gönderilir.

Disiplin Kovuşturması :

MADDE 12. — Mülkî idare amiri, sivil hava meydanlarında, limanlarda ve sınır kapılarında görevli amir, memur ve işçiler hakkında disiplin kovuşturması yapmaya veya yaptırmaya, kovuşturma sonucu uyarma ve kınama cezası vermeye, daha ağır disiplin cezası verilmesini gerektiren hallerde durumu ilgili mercilere bildirmeye yetkilidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Soruşturma ve Görevden Uzaklaştırma :

MADDE 13. — Mülkî idare amiri, hizmet kuruluşlarında görevli amir ve memurlar hakkında soruşturma açmaya, soruşturmalarını bizzat yapmaya veya yaptırmaya, bu amaçla bakanlık veya genel müdürlüklerden müfettiş istemeye. Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunla ilgili olmayanların evrakını doğrudan o yer Cumhuriyet Savcılığına göndermeye yetkilidir. 15 Mayıs 1930 gün ve 1609 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

Hizmetin gerektirdiği hallerde, görev başında kalmalarında sakınca görülen personel valinin muvafakatı alınarak mülkî idare amirlerince görevden uzaklaştırılır ve durum valilikçe, ilgili bakanlık ve genel müdürlüğe bildirilir.

Takdirname ve Ödül :

MADDE 14. — Mülkî idare amiri, görevinde olağanüstü gayret ve çalışması ile başarı sağlayanlardan 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olanlara takdirname verebilir; gerekli gördüklerinin ödüllendirilmesi için ilgili kuruluşlara öneride bulunur; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olmayan personelin, özel kanunları gereği ödüllendirmelerini kuruluşların bağlı olduğu teşkilattan ister. Verilen takdirnmaeler sicile geçer.

İzin :

MADDE 15. — Mülkî idare amiri, bu kuruluşların o yerdeki en büyük amirlerinin yıllık izinlerinin kullanma zamanı hakkında görüş bildirmeye ve ilgili amirin olumlu görüşünü alarak bütün personele mazeret izni vermeye yetkilidir.

Yazışmalar :

MADDE 16. — Bakanlıklar ve kuruluşlar, Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan yerlerdeki kuruluşları ile bu Kanunun kapsamına giren iş, hizmet ve işlemlerle ilgili yazışmalarını mülki idare amiri aracılığıyla yaparlar. Ancak teknik konularda, istatistiki bilgileri içeren konularda ve malî konularda kendi kuruluşları ile doğrudan yazışma yaparlar.

Bu kuruluşların üst makamları ile yapacakları yazışmalarda da aynı yöntemler uygulanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu Kanun kapsamına giren yerlerde yapılacak yatırımlar konusunda, ilgili valinin görüşü alınır. Yatırımların her safhasında valiye bilgi verilir.

Yardımcı Personel ve Büro Hizmetleri :

MADDE 17. — Mülkî idare amirlerine yardımcı olmak ve büro hizmetlerini yürütmek üzere gerekli personel kadroları, büronun demirbaş, kırtasiye ve benzeri ihtiyaçları ile mülkî idare amirinin taşıt ve lojman ihtiyacı İçişleri Bakanlığınca karşılanır.

Teknik Hizmetler :

MADDE 18. — Sivil hava meydanlarında, limanlarda ve sınır kapılarında görevli kuruluşların teknik nitelikteki ve işletmecilik bakımından özellik arz eden hizmet ve görevleri özel mevzuatı uyarınca ve sorumlu bakanlıkların, genel müdürlüklerin ve kuruluşların görevlilerince yerine getirilir.

İhtiyaçların Bildirilmesi :

MADDE 19. — Mülkî idare amiri, hizmetlerin yoğunlaştığı dönemlerde ilgili bakanlık ve genel müdürlüklere personel, ödenek ve geçici yevmiyeli personel ihtiyaçlarını bildirir. Bütçe ve kadro imkânları dahilinde bu istekler yerine getirilir.

Askerî Kurum ve Kuruluşlar:

MADDE 20. — Bu Kanun kapsamına giren yerlerdeki askerî kurum ve kuruluşlar (Jandarma hariç) bu Kanunun kapsamı dışındadır.

Yönetmelik:

MADDE 21. — 18 inci maddede sözü edilen hizmetler, İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım, Gümrük ve Tekel, Ulaştırma, Kültür ve Turizm Bakanlıklarınca müştereken hazırlanarak Bakanlar Kurulu tarafından kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulacak yönetmelikte belirlenir.

Yürürlük :

MADDE 22. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 23. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

11.6.1982

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.3. HUDUT BÖLGELERİ UÇUŞ YÖNETMELİĞİ

Bakanlar Kurulu'nun 8.11.1982 t. ve 8/5631 sayılı kararı ile yürürlüğe konmuştur. (Bkz. RG., 16.12.1982, Sayı: 17900).

Bakanlar Kurulu'nun 21.4.1983 tarihli ve 83/6418 sayılı kararı ile yürürlüğe konan «HUDUT BÖLGELERİ UÇUŞ YÖNETMELİĞİNİN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE VE BAZI MADDELERİNE İLAVELER YAPILMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK» ile, bu Yönetmeliğin bazı hükümleri değiştirilmiş ve bazılarına da ilaveler yapılmıştır. (Bkz. RG., 5.9.1983, Sayı: 18156).

Yönetmelik, burada metne, değişik ve ilaveli şekli ile alınmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.3. HUDUT BÖLGELERİ UÇUŞ YÖNETMELİĞİ

Amaç:

Madde 1 — Sulh zamanında komşu ülkeler hava sahasının TÜRK ve TÜRKİYE'deki yabancı hava araçları tarafından ihlâl edilmelerini önlemektir.

Kapsam:

Madde 2 — *(Değişik metin)* Bu yönetmelik,

a) Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Harita Genel Müdürlüğüne;

b) Ulaştırma Bakanlığından tescilli muhtelif özel ve resmî kuruluşlara;

c) Türk Hava Kurumuna;

d) Geçici bir süre için Türkiye'de kalmalarına müsaade edilen yabancı devletlere;

ait askerî ve sivil hava araçlarının; kontrol sahaları ve hava yolları hariç Türk hava sahasındaki harekât tarzlarını kapsar.

Hava savunma, arama-kurtarma görevleri ile, kaçakçılığın men ve takibini yapan hava araçlarına bu yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

Sorumluluk:

Madde 3 — a) Bu yönetmeliğin uygulanmasında Genelkurmay Başkanlığı, Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü ile emrinde her türlü hava aracı bulunduran Birlik Komutanlığı,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Özel ve Resmî Kurumlar ile bizzat hava aracını kullanan personel,

b) Yönetmeliğin uygulanmasını denetlemek ve takip etmekten ise Genelkurmay Başkanlığı adına Hava Kuvvetleri Komutanlığı sorumludur.

Tanımlar:

Madde 4 — *a) Hudut Hattı:*

(1) Karada: taraf devletler arasında anlaşmalarla tespit edilen ve hususî işaretlerle belli edilen hattır.

(2) Denizde; kara sularının dış hattır.

b) Uçuş Malumat Bölgesi (FIR - Flight Information Region) ve FIR Hattı:

İçerisinde uçuş malumat ve ikaz hizmetinin verildiği boyutları belirlenmiş hava sahasına FIR, bu sahanın hudutlarına da FIR hattı denir.

c) Hükümran Hava Sahası:

Devletin hükümranlığı altında bulunan arazi ile ona bitişik karasularının üstünde bulunan ve yerden/denizden sınırsız irtifaya kadar uzanan saha, devletin hükümran hava sahasıdır.

d) Tampon Bölge (Buffer Zone):

(1) Karada; kara hudut hattı ile bu hatta azami yaklaşma müsaadesine verilen hat arasında kalan uçuş bölgesidir.

(2) Denizlerde; komşu devlet karasuları hattı ile bu hatta azamî yaklaşma müsaadesi verilen hat arasında kalan uçuş bölgesidir.

e) Havayolu:

Millî ve Uluslararası maksatlarla kullanılmak üzere TÜRKİYE tarafından tespit edilen, 10 deniz mili genişliğinde üzerinde kontrollu uçuşların yapılabildiği ve AIP esaslarına uygun olarak uçulması gereken, yere nazaran belirli bir irtifadan itibaren, üst

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tavanı belirlenmemiş ise sınırsız irtifaya kadar uzanan hava koridorudur.

f) Kontrol Sahası:

Arz sathı üzerinde belirli bir yükseklikten itibaren yukarıya doğru uzanan kontrollu bir hava sahasıdır.

g) Kara Suları:

Devletin kara ülkesi ve iç sularına bitişik olan ve devletin egemenliğine tabi olan deniz alanıdır.

h) Uluslararası Sular:

Ülkelerin karasuları dışında kalan deniz sahalarıdır.

i) Hava Savunma Teşhis Bölgesi (ADIZ - Air Defence Identification Zone):

Millî Güvenlik veya hava savunma araçlarıyla, boyutları yetkili otoriter tarafından belirlenen ve ilan edilen; içersinde uçakların müsbet teşhis zorunluğu olan hava sahasıdır.

j) Tahditli Bölge :

Devletin kara ülkesi ya da karasuları üstünde bulunan ve ilgili makamlarca üzerinde uçulması şartlara bağlanmış sahalardır.

k) Tehlikeli Bölge:

Belirli zamanlarda tehlikeli faaliyetlerin icra edildiği sahalardır.

Tampon Bölge Uçuş Limitleri (Kontrol Sahaları ve Havayolları Hariç).

Madde 5 — a) Türk Hava Araçları:

Komşu ülkelerle saptanmış, ilgili tahditleri EK - A'da özet olarak gösterilen hudut anlaşma ve protokollerinde aksine bir limit yoksa;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(1) Karada;

a) Jet ve Pervaneli Uçaklar; her irtifada komşu ülkelerin kara hudut hattına jet uçakları 20 Km. (10.8 Deniz Mili), pervaneli uçaklar 10 Km. (5.4 Deniz Mili)'den

(b) Helikopterler; komşu ülke kara hudut hattına 1 Km. (0.54 Deniz Mili)den, daha fazla yaklaşamazlar.

(2) Denizde;

Uluslararası hukukun açık denizler üzerindeki hava sahalarının bütün ülkelerin kullanımına açık oluşu prensibini dikkate alarak bütün TÜRK Hava araçları diğer ülkelerin karasularına kadar uçuş yapabilirler. Diğer ülke karasularına giremezler. Karasularının genişliği ilgili Bakanlık, Komutanlık ve kuruluşlarca ayrıca yayımlanır.

b) *Yabancı Hava Araçları:*

(1) TÜRK - SOVYET - İRAN kara hududunda; RİZE - ERZURUM - VAN - BAŞKALE, 3720 K, 44.00 D hattının doğusuna,

(2) TÜRK - BULGAR - YUNANİSTAN kara hududunda; ÇANAKKALE - ORTAKÖY - ÇORLU - TERKOS GÖLÜ hattının batısına,

(3) Diğer komşu devlet kara hurutlarına 40 Km. (21.6 Deniz Mili) KARADENİZ, EGE ve AKDENİZ'de TÜRK karasuları hattına 10 Km. (5.4 Deniz Mili) den fazla yaklaşmazlar.

Özel Uçuş Müsaade Yetkisi:

MADDE 6 — a) *(Değişik metin)* Her tip hava aracı (Hava Savunma, Arama, Kurtarma görevleri, Kaçakçılığın Men ve Takibi hariç) 5 inci maddede limitleri belirtilen tampon bölge içerisinde müsaadesiz uçamaz. Ancak, bu bölgelerde uçuş mecburiyeti olduğunda;

1 — *(Değişik metin);* Tampon bölge içerisinde yapılacak millî askerî uçuşlar için izin vermeye Kara Kuvvetleri Komutanlığı,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı kendi uçakları için yetkilidirler ve yetkilerini gerektiğinde Ordu Komutanlığı, Donanma Komutanlığı, Kolordu Komutanlığı ve Taktik Hava Kuvvet Komutanlığına devredebilirler. Yapılacak uçuş en kısa zamanda koordinasyon yönünden bölgedeki Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Hava Savunma ünitelerinden birine bildirilir.

(2) Diğer uçuşlar için, uçuş yapacak hava aracının sahip olduğu makam, yapacağı uçuşun maksadını belirtmek suretiyle Genelkurmay Başkanlığından özel izin alır. Genelkurmay Başkanlığı bu yetkiyi Hava Kuvvetleri Komutanlığına devredebilir. Bu takdirde Hava Kuvvetleri Komutanlığı verdiği izinlerden Genelkurmay Başkanlığına zamanında bilgi verir.

(3) Alınacak izinlerden sonra yapılacak uçuşlar; komşu ülkelerle yapılmış ikili anlaşmalar, mütekabiliyet esasları ve Genelkurmay Başkanlığının gerektiğinde koyacağı ve yayınlayacağı özel tahditlere uygun olmalıdır.

b) Uçuş müsaade istekleri EK . B müracaat formuna uygun olarak yapılır.

c) Tampon Bölgede uçuş için müracaat süresi:

(1) Millî ve müttefik ülkelerle müştereken yapılacak tatbikatlar esnasında icra edilecek uçuş faaliyetleri tampon bölge içine giriyor ve bu durum Genelkurmay Başkanlığının yıllık tatbikat direktifinde (TATPROG) belirtiliyor ise bu uçuşlar için özel izne gerek yoktur. Bu direktifte yer almayan plânlı ve plânsız tatbikatlar için önceden izin alınır.

(2) Ziraî mücadele, MTA, KADASTRO, havadan fotoğraf çekimi ve diğer maksatlar için yapılacak uçuşlar için asgari 20 gün önceden Genelkurmay Başkanlığından izin alınır. Müsaade verilen uçuşların detaylı programından bir kopya Hava Kuvvetleri Komutanlığına gönderilir.

(3) Müsaade edilen uçuşlar Dışişleri ve İçişleri Bakanlıklarına bildirilir.

4 — *(İlâve alt bend):* Tampon bölge içerisinde bulunan sınır karakollarından veya sınır bölgesinden yaralı ve hasta nakli ve/

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

veya acil yardım gibi benzer uçuşlarda kullanılacak hava araçlarının yapacağı uçuşlar, Arama ve Kurtarma görevleri içerisinde mütalâa edildiğinden bu Yönetmelik kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu tür uçuşlara verilecek uçuş müsaadelerinda Kuvvet Komutanlıkları ve Jandarma Genel Komutanlığı yetkili olup bu yetkilerini gerektiğinde ast komutanlıklara devredebilirler.

(4) — *(İlave alt bend):* Acilen çıkacak ziraî ilâçlama ani uçuş istekleri için, uçuş yapacak hava aracının sahip olduğu makam, mahallî Tarım Bakanlığı İl Ziraî Mücadele ve Karantina Müdürlüğü görüşünü aldıktan sonra mülkî amirliklere müracaat yapabilir. Mülkî Amir mücadelenin aciliyetini değerlendirerek bölgesi içindeki yerde uçuş yapılmasına müsaade vermeye yetkilidir. Verilecek müsaadelerde; Hudut Bölgeleri Uçuş Yönetmeliğinin EK - A'sında belirlenen anlaşma esasları ile 7 nci maddede açıklanan hususlar dikkate alınır. Mülkî amirler bu tür uçuşları bölgedeki en yakın askerî makama, Hava Kuvvetleri Komutanlığına bağlı en yakın Hava Üs Komutanlığına ve ayrıca hududa yakın uçuşlar anlaşmada varsa karşı devletin hudut makamlarına bildirmesini sağlar.

Özel Uçuş İzni Verilirken Dikkate Alınacak Hususlar:

Madde 7 — *a) Türk Hava Araçları İçin:*

(1) Trafik kontrol merkezleri veya radar ile askari bir kanaldan telsiz irtibatı yapabilecek muhabere teçhizatı ile varsa IFF/SIF cihazlarının faal olması,

(2) Asgari bir adet S/S cihazı,

(3) Teknik limitler içinde faal olan ana ve yedek pusulaların bulunması zorunludur.

(4) (1), (2) ve (3) ncü bendlerdeki seyrüsefer cihazlarına sahip olmayan, ziraî mücadele ve havadan fotoğraf çekimi için kullanılan uçuklara tampon bölge içinde uçma müsaadesi verilmesi zorunluluğu görüldüğünden; aşağıdaki hususlar uygulanır.

(a) Uçuş yapılmak üzere sonuçlandırılmış yerde bir hava birliği var ise uçak pilotu uçuş plânının bir kopyasını bu birlik yetkilisine vererek en yakın Bölge Harekât Merkezi (BHM)'ne ulaştırılmasını ister.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(b) Bölge Harekat Merkezinde bulunan Sivil Savunma görevlisi bu bilgilerin bölgede İçişleri Bakanlığına ait ilgili mülkî amirlere ulaştırılmasından sorumlu olur.

(c) Uçuş yapılacak bölgede herhangi bir hava birliği yok ise yapılacak uçuştan asgarî 24 saat önce en yakın kaza merkezindeki mülkî amire veya askerî birliğe müracaat ederek yapacağı uçuş hakkında detaylı bir uçuş planı verir.

Uçuş plânını alan mülkî ve askeri makam, bu uçuş plânını en seri vasıta ile uçuş başlamadan önce, en yakın Bölge Harekât Merkezi (BHM)'ne ulaştırır. Hava şartları ve diğer sebeblerle uçulmadığı hallerde aynı kanallardan ilgili BHM'lerin uçuş başlama saatlerinden önce bilgi verir.

(d) 35 Meridyenin batısı BHM - 1 (Tel. ESKİŞEHİR PTT : 11449'dan Başkontrolör), doğusu SHM - 2 (Tel: DİYARBAKIR PTT: 11360'dan 430 Başkontrolör) sahasıdır.

b) Yabancı Hava Araçları İçin:

(1) Tatbikat maksadı ile tampon bölgeye girecek irtibat, lojistik, ulaştırma araçları ile bölgede yapılması Genelkurmay Başkanlığının tatbikat direktifinde belirtilen (TATPROG) görevlerde mevcut uçuş müsaade usulleri ile tatbikat harekât emirlerinde belirtilen esaslar uygulanarak uçuş yapılabilir.

(2) Tatbikat dışı yapılacak her nevi uçuşlar için Genelkurmay Başkanlığından özel izin alınır. Genelkurmay Başkanlığı gerek gördüğünde, bölgeyi iyi tanıyan tam yetkili, lisan bilir pilot veya seyrüseferci bir Türk Subayının uçuş boyunca uçakta bulundurulmasını, Kara, Deniz ve Hava Huvvetleri Komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığından isteyebilir. Bu durumlarda yabancı hava araçları görevli TÜRK personelini uçağa almadan hiçbir suretle kalkış yapamaz.

Uçuş Şartı ve Radar Kontrolu :

Madde 8 — Tampon bölge içinde uçacak hava araçları mümkün olan bütün hallerde görerek (VFR) meteorolijik şartlarda (VMC) ve pozitif radar kontrolunda bulunurlar.

Tampon:

Madde 9 — Tampon bölge içerisinde yapılacak bütün uçuş-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lar (Tatbikat uçuşları hariç), yer gözetleme postaları tarafından bir hudut olayı olarak değerlendirilip ilgili talimatlar gereğince rapor edilir.

Yürürlükten Kaldırılan Yönetmelik:

Madde 10 — Bu Yönetmelik 4 Nisan 1972 tarihli ve 7/4190 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan «Hudut Bölgeleri Uçuş Yönetmeliği» ile ek ve değişikliklerini yürürlükten kaldırır.

Yürürlük :

Madde 11 — Bu Yönetmelik yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer. Gerektiğinde hudut bölgelerinin tümünde veya bazılarında yürütülmesi Genelkurmay Başkanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu Kararıyla ertelenebilir.

Yürütme:

Madde 12 — Bu Yönetmeliği Bakanlar Kurulu yürütür.

Ülke Adı	Yapılan Anlaşmanın Tarih ve Sayısı	Hududa Azami Yaklaşma Mesafesi ve İlgili Notlar (KM. veya MİL)
Bulgaristan	28 Aralık 1967	Bütün hava vasıtaları hudut hattına 5 Km.'den daha yakın mesafede uçamazlar. Tarım ve harita ihtiyaçları için kullanılacak uçaklar tarafından hududa 5 Km.'den daha yakın mesafede yapılacak uçuşların şartları, iki taraf arasında diplomatik yolla tespit edilir.
Yunanistan	7 Aralık 1971	— Her çeşit hava araçları hudut hattına 2 Km. den daha az bir mesafede uçuş yapmayacaklardır. — Harita almak ve tarımsal maksatlar dolayısiyle iki (2) Km. den daha az bir mesafede uçuş yapmak söz konusu olan haller-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ülke Adı	Yapılan Anlaşmanın Tarih ve Sayısı	Hududa Azami Yaklaşma Mesafesi ve İlgili Notlar (KM. veya MİL)
		de, bu husus taraflarca ve diplomatik kanaldan tespit edilir. Zelzele, sel, tipi, toprak kayması ve diğer olağanüstü hallerde, taraflarca hudut makamlarına haber verilmek şartiyle hava araçları ile hudut hattının üzerine kadar ve 1000 m. yüksekliği aşmamak üzere uçuşlar yapılabilir.
S.S.C.B.	20 Haziran 1938 Tarih ve 3471 Sayılı Kanun	— Kendi arazileri üzerinde uçuş yapan hava vasıtaları hudut hattına 10 Km. yaklaşınca hüviyetlerini bildirir alametleri çıplak gözle iyice görülebilmesine imkân vermek için 300 - 600 M.' ye kadar ineceklerdir.
İran		YOK
Suriye	9 Haziran 1971	— Uçaklar hudut hattına 5 Km.' den daha fazla yaklaşamayacaklardır. — Yangın ve tabii afetler halinde acil ve lüzumlu yardımla ilgili olarak 5 Km.'lik saha içersindeki uçuşlar, diğer taraf hudut makamlarına bildirilecektir. — Ayrıca Zirai mücadele için 5 Km. lik saha içersindeki uçuşlar için yeterli bir süre, önce diğer taraf hudut makamlarına bildirilecekdir. — Harita yapımı için fotoğraf alımı uçuşlarıda TÜRKİYE - SURİYE arasında 28 Ağustos 1969 tarihinde akdedilen protokol uyarınca yapılacaktır.
Irak		YOK

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

NOT : 1. YUNANİSTAN'la yapılan anlaşma 2491 sayılı Kanunla kabul edilmiş ve 10 Temmuz 1981 tarih ve 17396 sayılı Resmî Gazete ile yayınlanmış fakat henüz karşılıklı teati edilmediği için yürürlükte değildir. Yürürlüğe girişi Dışişleri ve İçişleri Bakanlıkları tarafından bildirilecektir.

2. Bu EK'e yapılacak değişiklik ve ilaveler Dışişleri ve İçişleri Bakanlıkları tarafından sür'atle ilgililere duyurulacak, ayrıca Yönetmelikde değişiklik yapılmasıda sağlanacaktır.

EK - B

Tampon Bölge Uçuş Müracaat Formu

1. Müracaat yapan kuruluş veya birlik adı :
2. Yapılacak uçuşun maksadı :
3. Uçuşun kapsadığı tarih :
4. Uçak tipi ve adedi :
5. Uçak No. :
6. Çağrı adı :
7. Uçakta bulunan frekanslar :
8. Uçakta bulunan S/S cihazlarının tipleri :
9. Kalkış meydanı, iniş meydanı, yedek meydanlar :
10. Uçuş üst ve alt irtifaı :
11. Uçuş yapılacak bölgenin koordinatları (Bu bölge bir kroki veya haritada gösterilecektir.) :
12. Bölgede temas edeceği radarların adları :
13. Uçuş yapılacak bölgenin komşu ülke sınırına/sınırlarına mesafesi (Km.) :
14. Yapılacak uçuş için o ülke/ülkeler ile daha önce herhangi bir anlaşma veya protokol yapılmış mıdır? Adı ve Tarihi :
15. Yapılmış olan bu anlaşma ve protokol hangi makamlar arasında yapılmıştır. :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.4. YURT DIŞINDA BULUNAN GEMİ VE UÇAKLARIN İHTİYAÇLARININ SAĞLANMASINA AİT YÖNETMELİK

RG., 22.6.1984, Sayı: 18439

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.4. YURT DIŞINDA BULUNAN GEMİ VE UÇAKLARIN İHTİYAÇLARININ SAĞLANMASINA AİT YÖNETMELİK

Amaç ve Kapsam:

Madde 1 — 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamındaki idarelerin yurt dışında bulunan gemi ve uçaklarının o yerden sağlanması zorunlu olan ihtiyaç maddelerinin alımı ile acele onarımlarının vesair giderlerinin yapılması bu Yönetmelikte yazılı esaslara göre yürütülür.

Dayanak:

Madde 2 — Bu Yönetmelik 8.9.1983 tarih ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 80 inci maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

Olur Belgesi:

Madde 3 — Yurt dışında bulunan gemi ve uçakların zorunlu ihtiyaç maddelerinin alımı ile acele onarım ve vesair giderlerinin o yerden sağlanması için ita amirinden olur alınır.

Usül:

Madde 4 — 1 inci maddede yazılı alım, onarım ve sair giderlerin yapılmasında 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 50 nci maddesinde belirtilen pazarlık usulü uygulanır. Bu usulde ilân yapılması, sözleşme ve şartname düzenlenmesi, teminat alınması ve tahmini bedel tesbiti zorunlu değildir.

Komisyon:

Madde 5 — İhtiyaçların pazarlık suretiyle sağlanması için ita amirince biri başkan olmak üzere en az 3 kişilik komisyon

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

oluşturulur. Komisyon oluşturulması için yeterli sayıda personel bulunmayan hallerde pazarlık ita amirince görevlendirilen mutemet tarafından yapılır.

Yönerge:

Madde 6 — Bu Yönetmelik kapsamındaki işlerle bu işlere dair teslim tesellüm ile muayene ve kabul işlemlerinin nasıl yapılacağına dair ayrıntılı hususlar ilgili Bakanlıklarca çıkarılacak yönergeler ile tesbit edilir.

Son Hükümler:

Madde 7 — Sayıştay'ın görüşü de alınmış olan bu Yönetmelik Resmî Gazete'de yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 8 — Bu Yönetmeliği Millî Savunma ve Maliye ve Gümrük Bakanları yürütür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.5. ULAŞTIRMA BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

(8 ve 12 nci maddeleri)

13.12.1983 t. ve KHK/182 Karar Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

RG., 14.12.1983, Sayı: 18251 Mükerrer

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KHK./182, m. 8.

İKİNCİ BÖLÜM

Ana Hizmet Birimleri

Ana Hizmet Birimleri:

MADDE 8. — Ulaştırma Bakanlığındaki ana hizmet birimleri şunlardır:

a) Telsiz İşleri Genel Müdürlüğü,

b) Kara Ulaştırması Dairesi Başkanlığı,

c) Liman ve Deniz İşleri Dairesi Başkanlığı,

d) Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı,

e) Haberleşme Dairesi Başkanlığı,

f) Tarife ve Ticaret Dairesi Başkanlığı,

g) Bağlı ve İlgili Kuruluşlar Dairesi Başkanlığı

Telsiz İşleri Genel Müdürlüğü.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KHK./182, m. 12.

Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı:

MADDE 12. — Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Sivil havacılık faaliyetlerinin teknik, ekonomik ve sosyal gelişmelere, kamu yararına ve millî güvenlik amaçlarına uygun olarak kurulmasını ve geliştirilmesini sağlayacak esasları tesbit etmek ve uygulanmasını takip etmek ve denetlemek,

b) Türkiye hava sahasında faaliyette bulunan sivil uçakların uçuşa elverişlilik şartlarını tayin etmek ve belgelerini tanzim ederek sicillerini tutmak, mürettebat ehliyetlerini mevzuata göre denetlemek,

c) Türk sivil havacılık sahasında görev alan ve ihtisası dolayısı ile gerekli görülen personelin ehliyet şartlarını tayin etmek ve lisanslarını tanzim ederek sicillerini tutmak,

d) Yurt içinde ve dışında hava ulaştırma faaliyetlerinde bulunmak isteyen Türk ve yurt içinde ulaştırma faaliyetlerinde bulunmak isteyen yabancı gerçek veya tüzel kişilere verilecek izinlerin esaslarını ve şartlarını hazırlamak, faaliyetlerini denetlemek,

e) İlgili kuruluşların görüşlerini alma suretiyle, Türkiye hava sahasında sivil uçakların seyrüseferini, trafik haberleşme hizmetlerini kamu güvenliği bakımından düzenlemek, denetlemek, gerekli tedbirleri almak ve aldırtmak,

f) Hava seyrüsefer güvenliği bakımından hava meydanlarının teknik niteliklerini ve işletme esaslarını tayin etmek ve uygulamaları denetlemek,

g) Milletlerarası sivil havacılık sahasındaki gelişmeleri takip ederek ülkemiz sivil havacılık faaliyetlerinde bu gelişmelerin uygulanması için tedbirler almak, sivil havacılıkla ilgili plan-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ların hazırlanmasını sağlamak ve uygulaması ile ilgili faaliyetlerde diğer milletlerarası kuruluşlarla işbirliği yapmak,

h) Türkiye hava sahasında hava arama ve kurtarma hizmetlerinin yapılması hususunda ilgili kuruluşlarla işbirliği sağlamak ve sivil havacılık kazalarını tahkik etmek, tahkikat sonuçlarına göre gerekli tedbirleri almak,

i) Sivil havacılık eğitim müesseselerinin kuruluş ve çalışma esaslarını tayin etmek ve denetlemek,

j) Sivil havacılık faaliyetleri ile ilgili olarak konulmuş mevzuat ve kurallara aykırı hareket eden gerçek ve tüzel kişiler hakkında kanunî yollara başvurmak,

k) Hava ulaştırması konusunda milletlerarası ikili ve çok taraflı andlaşmaların uygulamasını takip etmek, bunlarla ilgili çalışmalara katılmak,

l) Bakanlıkça verilecek benzeri görevleri yapmak.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.6. HAVA NAKLİYATINI KOLAYLAŞTIRMA KOMİTESİNİN KURULUŞ, GÖREV VE ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİ (SHD - 7)

R.G., 25.10.1982, Sayı: 17849

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.6. HAVA NAKLİYATINI KOLAYLAŞTIRMA KOMİTESİNİN KURULUŞ, GÖREV VE ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİ (SHD - 7)

Madde 1 — AMAÇ:

Bu Yönetmelik 5.6.1945 tarihli ve 4749 sayılı Kanunla onaylanmış olan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi'nin 37 nci maddesine ve Avrupa dahilindeki hava nakliyatının kolaylaştırılması maksadı ile 26-30 Mayıs 1953 tarihlerinde Cannes şehrinde akdedilen toplantı ile Avrupa dahilindeki hava nakliyatının koordinasyonu konusunda 21 Nisan - 10 Mayıs 1954 tarihlerinde Strazburg şehrinde toplanan konferans kararlarına uyularak ülkemizde de ulusal bir «Hava Nakliyatını Kolaylaştırma Komitesi» kurulması, görevlerinin belirlenmesi ve çalışmaların düzenlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Madde 2 — KAPSAM:

Bu Yönetmelik hava nakliyatını kolaylaştırmak üzere bir Komite'nin kurulması ve bu Komite'nin faaliyetlerini yürütmesinde uygulanacak esasları kapsar.

Madde 3 — KURULUŞ:

Hava Nakliyatını Kolaylaştırma Komitesi aşağıdaki kuruluşların tayin edecekleri en az Daire Başkanı seviyesinde yetkili temsilcilerinden oluşur:

a. Genelkurmay Başkanlığı,
b. İçişleri Bakanlığı,
c. Dışişleri Bakanlığı,
d. Ticaret Bakanlığı,
e. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

f. Gümrük ve Tekel Bakanlığı,
g. Ulaştırma Bakanlığı,
h. Tarım ve Orman Bakanlığı,
i. Kültür ve Turizm Bakanlığı,
j. Hava Kuvvetleri Komutanlığı,
k. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü,
l. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü,
m. Türk Hava Yolları A.O. Genel Müdürlüğü.

Madde 4 — SORUMLULUK:

Bu Yönetmeliğin uygulanmasında Komite üyesi bakanlıklar ve kuruluşlar kendileri ile ilgili hususların yerine getirilmesinden sorumludurlar.

Madde 5 — KOMİTENİN GÖREVLERİ:

a. Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi'nin 9 numaralı Ek'i olan «Hava Nakliyatının Kolaylaştırılması» adlı dokümanın Türkiye'de uygulanma konularını incelemek ve ilgili kuruluşlara önerilerde bulunmak.

b. Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi'nin 9 numaralı Ek'i ile ilgili gelişmeleri takip etmek ve bu gelişmelere bağlı olarak gerekli önlemleri saptamak.

c. Hava Nakliyatı'nın kolaylaştırılması ve koordinasyonu konusunda yapılacak tüm ICAO toplantı ve konferansları ile ilgili olarak:

(1) Ortak görüşü saptamak,

(2) Katılma gereğini tayin etmek,

(3) Konferans ve toplantının konusuna göre katılacak kuruluşları önermek.

(4) Toplantı ve konferansa katılacak delegasyonu gerekli bilgi ve talimatla teçhiz etmek.

d. ICAO toplantı ve konferanslarının hava nakliyatını kolaylaştırmayla ilgili tavsiye kararlarının yerine getirilmesi yolunda, imkânlar arayarak gerekli teklif ve teşebbüslerde bulunmak.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

e. Gerektiğinde, hava nakliyatının kolaylaştırılması konusundaki komite kararlarının uygulama şeklini mahallinde incelemek.

Madde 6 — ÇALIŞMA ESASLARI:

a. Komite, kuruluş ve görevleri bakımından devamlılık taşır ve Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürü veya yardımcılarından birinin başkanlığında ayda bir defa toplanır. Başkan aynı zamanda Ulaştırma Bakanlığının da temsilcisidir.

Toplantının açılabilmesi için üye tam sayısının yarısından bir fazlasının mevcut olması şarttır. Her toplantıda gelecek toplantının tarihi ve gündemi saptanır.

b. Başkanın toplantıda bulunmaması halinde komite o toplantı için üyeler arasından geçici başkan seçer.

c. Komitenin sekretarya hizmetleri, Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünce yapılır.

d. Komite, gerektiğinde, kamu kuruluşları ile özel kuruluşlar temsilcilerini komite çalışmalarına istişari mahiyete katılmaları için davet edebilir.

e. Komite gerektiğinde belirli görevler için alt komisyonlar kurabilir. Bu alt komisyonun çalışmaları daha sonra komitede incelenir ve karara bağlanır.

f. Komite aylık toplantılar dışında Başkan veya temsilcilerin teklifi üzerine olağanüstü toplantılar düzenleyebilir. Bu olağanüstü toplantının gündemi ve tarihi, üç gün önceden Başkan tarafından ilgililere duyurulur.

g. Komitenin daimî toplantı yeri, Ulaştırma Bakanlığıdır. Ancak konu ile ilgili olarak toplantı yeri değiştirilebilir.

h. Komitede alınacak kararlar için yapılacak oylamalarda, her üye kuruluş bir oy hakkına sahiptir. Kararlar mevcut üye sayısının 2/3 çoğunluğu ile alınır ve kararlarda karşı oy'a yer verilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

i. Komitenin aldığı kararlar Ulaştırma Bakanlığınca ilgili kuruluşlara duyurulur.

j. Komite üyeleri ile komite çalışmalarına davet edilen kurum ve kuruluş temsilcilerine harcırahları kendi kurum ve kuruluşlarınca ödenir.

Madde 7 — YÜRÜRLÜK:

Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 8 — YÜRÜTME:

Bu Yönetmelik Ulaştırma Bakanlığı tarafından yürütülür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.7. DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (DHMİ) ANA STATÜSÜ

R.G.,8.11.1984, Sayı: 18569

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.7. KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSÜ ANA STATÜSÜ

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (DHMİ) ANA STATÜSÜ

BİRİNCİ KISIM
Genel Hükümler

Amaç ve Kapsam:

Madde 1 — Bu Ana Statü'nün amacı: 8.6.1984 tarih ve 233 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Hükümlerine tabi olarak ve söz konusu Kanun Hükmünde Kararname çerçevesinde faaliyette bulunmak üzere Delvet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ) adı altında teşkil olunan Kamu İktisadî Kuruluşu'nun hukukî bünye, amaç ve faaliyet konuları, organları ve teşkilât yapısı, müessese, bağlı ortaklık ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkileri ve ilgili diğer hususları düzenlemektir.

Tanımlar ve Kısaltmalar:

Madde 2 — Bu Ana Statü'de geçen deyimler ve kısaltmalar aşağıda tanımlanmıştır.

1 — KHK; 8.6.1984 gün ve 233 Sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname yerine kullanılmıştır.

2 — Kamu İktisadî Teşebbüsü «Teşebbüs», İktisadî devlet teşekkülü ile kamu iktisadî kuruluşunun ortak adıdır.

3 — İktisadî devlet teşekkülü «Teşekkül», sermayesinin tamamı devlete aît, iktisadî alanda ticarî esaslara göre

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

faaliyet göstermek üzere kurulan kamu iktisadî teşebbüsüdür.

4 — Kamu iktisadî kuruluşu «Kuruluş»; sermayesinin tamamı devlete ait olan ve tekel niteliğindeki mallar ile temel mal ve hizmet üretmek ve pazarlamak üzere kurulan, kamu hizmeti niteliği ağır basan kamu iktisadî teşebbüsüdür.

5 — Müessese; sermayesinin tamamı bir iktisadî devlet teşekkülüne veya kamu iktisadî kuruluşuna ait olup, ona bağlı işletme ve işletmeler topluluğudur.

6 — Bağlı ortaklık; sermayesinin yüzde ellisinden fazlası iktisadî devlet teşekkülüne veya kamu iktisadî kuruluşuna ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketlerdir.

7 — İştirak; iktisadî devlet teşekküllerinin veya kamu iktisadî kuruluşlarının veya bağlı ortaklıklarının, sermayelerinin en az yüzde onbeşine, en çok yüzde ellisine sahip bulundukları anonim şirketlerdir.

8 — İşletme; müesseselerin ve bağlı ortaklıkların mal ve hizmet üreten fabrika ve diğer birimleridir.

9 — Koordinasyon Kurulu; Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu'dur.

10 — Kamu Ortaklığı Kurulu; 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun'da belirtilen Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Kurulu'dur.

Hukukî Bünye

Madde 3 —

1 — Bu Ana Statü ile teşkil olunan DHMİ Tüzel Kişiliğine sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir Kamu İktisadî Kuruluşu'dur.

2 — Kuruluş KHK, bu Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3 — Kuruluş Genel Muhasebe Kanunu ile Devlet İhale Kanunu Hükümlerine ve Sayıştay'ın denetimine tabi değildir.

4 — Kuruluş'un merkezi Ankara'dadır. Kuruluş'un merkezi koordinasyon kurulu kararı ile değiştirilebilir.

5 — Kuruluş'un sermayesi 50. milyar TL.'sı olup, tamamı Devlete aittir. Kuruluş'un sermayesi ilgili Bakanlığın teklifi üzerine Koordinasyon Kurulu Kararı ile değiştirilir.

6 — Kuruluş'un ilgili olduğu Bakanlık Ulaştırma Bakanlığı'dır.

Kuruluş'un ilgili olduğu Bakanlık, Başbakanlığın teklifi ve Cumhurbaşkanlığı'nın onayı ile değiştirilebilir.

Kuruluşun Amaç ve Faaliyet Konuları:

Madde 4 — Sivil Havacılık faaliyetlerinin gereği olan; hava taşımacılığı, hava alanlarının işletilmesi, meydan yer hizmetlerinin yapılması, hava trafik kontrol hizmetlerinin ifası, seyrüsefer sistem ve kolaylıklarının kurulması ve işletilmesi, bu faaliyetler ile ilgili diğer tesis ve sistemlerin kurulması, işletilmesi ve modern havacılık düzeyine çıkarılmasını sağlamak amacıyla teşkil edilen Kuruluşun faaliyet konuları aşağıda gösterilmiştir.

1 — Kanun, tüzük ve yönetmelik, kalkınma planı ve yıllık programlar çerçevesinde; müesseselerini, bağlı ortaklıklarını ve iştiraklerini yönlendirmek ve bunlar arasındaki koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.

2 — Bu faaliyetlerin yürütülmesi ve geliştirilmesi için kaynaklar sağlamak ve arttırmak.

3 — Gerektiği hallerde müesseseler, işletmeler, ortaklıklar kurmak veya kaldırmak veya kurulmuş bir ortaklığa iştirak edilmesi için gerekli teşebbüslerde bulunmak.

4 — Lüzumu halinde müesseseler kurmak veya kaldırmak, ortaklıklar kurulması, kaldırılması veya kurulmuş bir ortaklığa iştirak edilmesi için gerekli teşebbüslerde bulunmak.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5 — Bağlı ortaklık ve müesseselerinin bütçeleri ile fiyat, tarife ve yatırımlarının genel ekonomi ve sivil havacılık politikalarına uyumunu sağlamak.

6 — Sivil Havacılık ihtisas alanlarında, dünya standartlarına göre personel yetiştirmek üzere eğitim tesisleri kurmak, kurdurmak ve bu tesisleri işletmek veya işlettirmek.

7 — Faaliyet konuları ile ilgili olarak Bakanlar Kurulu tarafından verilen görevleri yapmak.

Kuruluş, bu amaç ve faaliyetlerini doğrudan doğruya ve müessese, bağlı ortaklık, iştirak ve diğer birimleri eli ile yerine getirir. Kuruluşun amaç ve faaliyet konuları Koordinasyon Kurulu Kararı ile değiştirilebilir.

İKİNCİ KISIM
Kuruluş

Kuruluşun Organları:

Madde 5 — Kuruluşun Organları; Yönetim Kurulu ve Genel Müdürlüktür.

Kuruluşun Yönetim Kurulu:

Madde 6 —

1 — Kuruluş Yönetim Kurulunun teşkili, görev ve yetkileri ile Yönetim Kurulu üyelerinin atanmaları, nitelik ve şartları, görev süreleri, görevden alınmaları hakkında ve ilgili diğer hususlarda KHK Hükümleri uygulanır.

2 — Yönetim Kurulu, Kuruluşun amaç ve faaliyetlerini gerçekleştirme ve yönetimi ile ilgili gerekli her türlü kararları alır.

3 — Genel Müdürün bulunmadığı hallerde; Genel Müdürün Yönetim Kurulu Üyeleri arasından görevlendireceği Genel Müdür Vekili Yönetim Kuruluna Başkanlık yapar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4 — Kamu görevi sıfatı uhdesinde kalmak üzere Kuruluş Yönetim Kurulu üyeliğine atananlar, başka bir teşebbüs, bağlı ortaklık veya iştirakte Yönetim ve Denetim Kurulu Üyesi olarak görev alamazlar.

Kuruluş Yönetim Kurulunun Toplanması:

Madde 7 —

1 — Yönetim Kurulu Genel Müdür tarafından toplantıya çağırılır. Toplantı günü ile saatini de gösteren gündem Yönetim Kurulu Başkanı tarafından tesbit edilerek en az yirmidört saat önce üyelere dağıtılır. Yönetim Kurulu kararıyla gündemde değişiklik yapılabilir.

Yönetim Kurulu Üyeleri de kurul kararı alınmasına gerek görülen konuların görüşülmesi ve karara bağlanmasıyla ilgili olarak önerge verebilirler. Yönetim Kurulunca uygun görülmesi halinde bu önerge en geç ilk Yönetim Kurulu toplantısının gündemine alınır.

2 — Yönetim Kurulu Kuruluşun işleri gerektirdikçe ve herhalde ayda en az iki defa toplanır. Toplantı yapılması Başkanın isteği veya en az iki üyenin ortaklaşa yazılı önergelerinin varlığına bağlıdır.

Toplantı yeri Kuruluşun merkezidir. Yönetim Kurulu önceden karar almak şartı ile başka bir yerde de toplanabilir.

3 — Yönetim Kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğu olan en az dört üye ile toplanır ve kararlarını üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alır. Ancak, Yönetim Kurulunun üye tam sayısı ile toplanması halinde, oylarda eşitlik olursa Başkanın bulunduğu taraf salt çoğunluğu sağlamış sayılır.

4 — Yönetim Kurulunda oylar kabul ve red şeklinde kullanılır. Çekimser oy kullanılmaz. Red oyu kullanan üye kararın altına red gerekçesini yazarak imzalar.

5 — Toplantıya katılmayan üyeler yazılı olarak veya vekil tayin etmek suretiyle oy kullanamazlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

6 — Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinin bütün toplantılara katılmaları asıldır. Yönetim Kurulu üyelerinden mazereti olanların toplantıdan evvel, mazeretlerini Yönetim Kurulu Başkanlığına bildirmeleri gerekir. Arka arkaya dört toplantıya veya bir yıl içinde toplam on toplantıya mazeretsiz olarak katılmayan üyeler istifa etmiş sayılırlar. Yerlerine KHK'de yazılı usulle başkaları atanır.

7 — Yönetim Kurulu Kararları, Kuruluşun bulunduğu yer noterliğince onaylı karar defterine veya kalamozaya tarih ve sıra numarası altında yazılır. Karar Defterinin her sayfası toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır.

8 — Kararların en geç bir ay içinde karar defterine yazılıp imza işleminin tamamlanması gereklidir.

9 — Olağanüstü hallerde yukarıdaki fıkralarda anılan toplantı ve gündem şartlarına bakılmaksızın Genel Müdürün daveti üzerine toplanabilir.

Kuruluş Genel Müdürlüğü:

Madde 8 — Kuruluş Genel Müdürlüğü; Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları ve bağlı birimlerden oluşur.

Kuruluş Genel Müdürü:

Madde 9 — Kuruluş Genel Müdürünün atanması, nitelik ve şartları, görev yetkileri hakkında ve diğer hususlarda KHK hükümleri uygulanır.

Kuruluş Genel Müdürü, Kuruluş Yönetim Kurulu'nun alt mercilere devredilemeyeceğini belirterek verdiği yetkiler hariç, sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla, yetkilerinden bir kısmını astlarına ve daha alttaki mercilere devredebilir. Ancak; yetki devri Genel Müdürün sorumluluğunu kaldırmaz.

Kanun ve tüzük hükümlerine göre belirli mercilerden izin alınmasını gerektiren konularla ilgili yetki devri bu iznin alınmasından sonra yapılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kuruluş Genel Müdür Yardımcıları:
Madde 10 —

1 — Genel Müdür Yardımcılarının atanmaları, nitelik ve şartları hakkında ve diğer hususlarda KHK hükümleri uygulanır.

2 — Genel Müdür Yardımcıları arasındaki iş bölümü Kuruluş Genel Müdürü tarafından belirlenir.

3 — Kuruluş genel müdür yardımcısı sayısı Koordinasyon Kurulu kararı ile değiştirilebilir.

Kuruluşun Birimleri:

Madde 11 —

1 — Kuruluş KHK ve bu Ana Statü hükümleri dairesinde amaç ve faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere, Kuruluş ana organizasyon şemasında, genel müdür yardımcılarından sonraki birinci ve ikinci kademede yer alan görevlere kadar Genel Müdürlük Üst Birimleri, Kuruluş Genel Müdürünün teklifi üzerine Yönetim Kurulu kararı ile kurulur.

2 — Kuruluşun diğer birimleri ile müessese ve işletmelerdeki birimlerinin kurulması gerektiğinde değiştirilmesi veya kaldırılması ilgili üst birimin teklifi üzerine Kuruluş Genel Müdürünün onayı ile olur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Müesseseler

Müesseselerin Kurulması ve Nitelikleri:

Madde 12 —

1 — Müesseselerin kurulması ve nitelikleri hakkında KHK hükümleri uygulanır.

2 — Müesseselerin kurulması, kaldırılması, statülerinin değiştirilmesi, çalışma konularının genişletilmesi veya daraltılması, sermayelerinin arttırılması veya azaltıl-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ması, diğer müesseselerle birleştirilmesi Kuruluş Yönetim Kurulu Kararıyla olur.

Bu kararlarda amaç ve ölçü, tasarruf, kârlılık, verimlilik ve daha fazla yatırım kaynağı yaratmaktır.

Müesseselerin Organları:

Madde 13 — Müesseselerin Organları, yönetim komitesi ve müesesse müdürlüğüdür.

Müessese Yönetim Komitesi :

Madde 14 —

1 — Müessese Yönetim komitesinin teşkili, görev ve yetkileri ile yönetim komitesi üyelerinin atanmaları, nitelik ve şartları hakkında KHK hükümleri uygulanır.

2 — Müessese Müdürünün bulunmadığı hallerde, Kuruluş Genel Müdürünün Yönetim Komitesi üyeleri arasından görevlendireceği kişi veya Yönetim Kurulunun Müessese mensupları arasından tefrik edeceği kimse, Müessese Müdür Vekili olarak Yönetim Komitesine başkanlık yapar.

Müessese Yönetim Komitesinin Toplanması:

Madde 15 —

1 — Yönetim Komitesi önceden belli edilecek günde en az ayda iki defa toplanır. Başkanın isteği veya en az iki üyenin görüşme konularını gösteren yazılı önergesi üzerine belli günler dışında da toplantı yapabilir.

2 — Toplantı yeri müessese merkezidir. Kuruluş Genel Müdürünün izni ile müessese ile ilgili başka bir yerde de toplanabilir.

3 — Yönetim Komitesi başkan ve üyelerinin bütün toplantılara katılmaları asıldır. Mazereti olanların durumları toplantıya ait tutanakta belirtilir.

4 — Yönetim Komitesinden karar alınmasını gerektiren konulara ait teklifler müessese müdürü tarafından komiteye getirilir ve gündeme alınır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5 — Yönetim Komitesi toplantı gündemi başkan tarafından tespit edilir ve toplantıdan en az yirmidört saat önce üyelere dağıtılır. Yönetim Komitesi kararıyla gündede değişiklik yapılabilir.

6 — Yönetim Komitesi, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını çoğunlukla alır. Oylarda eşitlik halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış olur.

7 — Müessese Müdürü herhangi bir yönetim komitesi kararının uygulanmasında ciddi sakıncalar gördüğü ve bu kararda komitece ısrar edildiği takdirde, konunun önce Kuruluş Genel Müdürü tarafından incelenmesini isteyebilir. Genel Müdür gerekli görürse konunun Kuruluş Yönetim Kurulunca incelenerek kesin çözüme kavuşturulmasını ister. Bu hususta Kuruluş Genel Müdürünün talimatı alınıncaya veya Kurulu Yönetim Kurulu karar verinceye kadar Yönetim Komitesi kararı uygulanmaz. Kuruluş Genel Müdürünün talimatına veya Kuruluş Yönetim Kurulu kararına uyulması zorunludur.

8 — Olağanüstü hallerde 5 inci fıkrada belirtilen hususlara uyulmaz.

Müessese Müdürü:

Madde 16 — Müessese Müdürünün atanması, nitelik ve şartları görev ve yetkileri hakkında KHK hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNDÜ KISIM

Bağlı Ortaklıklar ve İştirakler

Bağlı Ortaklıklara Uygulanacak Hükümler:

Madde 17 —

1 — Bağlı ortaklıkların kuruluşu, yönetim kurulunun teşkili, yönetim kurulu üyesi, denetçi, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının atanması veya seçilmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ve bunların nitelik ve şartları, Yönetim Kurulu'nun ibrası ve diğer konularda KHK ve ana statü ve bunlarla hüküm bulunmayan konularda Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.

2 — Özel kesim; bağlı ortaklıktaki hisse oranı % 20 ile % 40 arasında ise Yönetim Kurulunda bir üye, % 40 ve daha fazla ise iki üye bulundurma hakkına sahip olur.

3 — Bağlı ortaklık genel müdürü hariç, Kuruluşun payını temsil etmek üzere atanmış olan bütün yönetim kurulu üyeleri ile denetçiler başka bir bağlı ortaklık veveya iştirakte yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyesi olamazlar.

4 — Kuruluşu temsilen, bağlı ortaklık yönetim kurulu üyesi olarak görev alacakların hisse senedi verme yükümlülüğü, kuruluş tarafından yerine getirilir.

5 — Yönetim Kurulu'nun toplanması ve diğer hususlarda Ana Statü ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.

6 — Bağlı ortaklık genel müdürü, kuruluş ve bağlı ortaklık yönetim Kurulunca alınan kararların uygulanması ve bağlı ortaklığın yönetiminde gereken gayret ve basireti göstermekle yükümlü ve aksine davranışlardan sorumludur.

Bağlı ortaklık, Kuruluş Yönetim Kurulu tarafından tesbit edilen yatırım, plânlama ve pazarlama ana hedeflerine göre hareket eder.

İştiraklere Uygulanacak Hükümler:

Madde 18 —

1 — İştiraklerin teşkili, nitelikleri, yönetimi ve diğer hususlarda KHK, bu ana statü ile şirket ana sözleşmesi ve bunlarda hüküm olmayan konularda Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YINEVİ

2 — Teşebbüs ve bağlı ortaklıklara ait iştiraklerin yönetim kurullarında, teşebbüs ve bağlı ortaklığı temsilen her % 15 hisse için en az bir üye bulundurulur. KHK'nın geçici 2 nci maddesi hükümleri saklıdır.

3 — Kuruluşun veya bağlı ortaklığın herhangi bir iştirakinden hisse oranı % 20 ve daha az ise en az bir, % 20 den fazla ise en az iki denetçi bulunur.

Yönetim Kurulu Üyelerinin Rapor Vermesi:

Madde 19 — Kuruluş temsilcileri yönetim kurulu üyesi oldukları Anonim Şirketin faaliyetleri ve malî durumu hakkında tüzükte belirtilen usullere göre Kuruluş'a rapor verirler.

BEŞİNCİ KISIM

Malî Hükümler, Tasfiye ve Denetim

Madde 20 — Plan, Program ve Bütçeler, yatırım projelerinin hazırlanması, yatırım ve finansman programları, küçük tamamlama idame ve yenileme yatırımları, fiyat ve tarifeler, muhasebe sistemleri, bilançolar, netice hesapları ve faaliyet raporları, kâr dağıtımı, tasfiye ve denetim konularında KHK hükümleri uygulanır.

Kuruluş yatırım ve işletme faaliyetlerini plan, program ve bütçelere dayalı olarak yürütmek ve bağlı ortaklıklarının da aynı esaslara uymasını sağlamakla yükümlüdür.

Teşebbüslerin bağlı ortaklıklarını da kapsayan yıllık genel yatırım ve finansman programı takvim yılı başından en az yetmişbeş gün önce Bakanlar Kurulunca kararа bağlanır.

Kuruluş ve bağlı ortaklıklarının işletme bütçeleri her hesap dönemi için yıllık genel yatırım ve finansman programındaki hedefler esas alınarak hazırlanır ve yönetim kurullarınca onaylanır.

Yıllık yatırım ve finansman programında değişiklik yapılması halinde bu değişikliğe uygun olarak işletme bütçelerinde gerekli düzeltmeler yapılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kuruluş ve bağlı ortaklıkları kesinleşen yıllık genel yatırım ve finansman programlarının birer örneğini Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlığa, Devlet Planlama Teşkilatına, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kuruluna ve ilgili bakanlığa, işletme bütçelerinin bir örneğini ise ilgili Bakanlığa ve Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'na gönderir.

Kuruluş kalkınma planına göre kendisi tarafından yapılması gereken yatırımlara ait malî ekonomik ve teknik çalışmaları zamanında yaparak projelerini hazırlar ve bağlı ortaklıklarının aynı esaslar çerçevesinde hazırladıkları projeleri ekleyerek takvim yılı başından yedi ay önce ilgili bakanlığa ve Devlet Planlama Teşkilatına gönderir.

Bağlı Ortaklık, projelerin hazırlanmasında teşebbüsten yardım alabilir.

İlgili bakanlık Kuruluş ve bağlı ortaklıklarının projeleri üzerinde gerekli incelemeleri yaparak bunları yıllık genel yatırım ve finansman programına dahil edilmek üzere aynı yılın Haziran ayı sonuna kadar Devlet Planlama Teşkilatına ve Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlığa gönderir.

Projesi hazır olmayan yatırıma başlanamaz.

ALTINCI KISIM

Çeşitli Hükümler

Personele İlişkin Hükümler:

Madde 21 — Kuruluş, müessese ve bağlı ortaklık personelinin; istihdam şekilleri, atama, göreve son verme, yükümlülük ve sorumlulukları, kadro tesbiti, ücret, prim, ikramiyeler, yurtdışına gönderme, siyasî faaliyet yasağı, vekâlet ücretlerinin dağıtımı ile yönetim kurulu üyesi, denetçi ve tasfiye kurulu üyelerinin ücret ve hakları konusunda KHK ve söz konusu KHK'ye uygun olarak çıkarılacak Kamu İktisadî Teşebbüsleri Personel rejimi esaslarını düzenleyen kanun hükümleri uygulanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ücretsiz ve Tarife Altı Uygulama:

Madde 22 — Özel kanunlar ve uluslararası anlaşmalar hükümleri saklı kalmak kaydıyla ücretsiz ve tarife altı uygulamada bulunulmasına ilişkin esaslar, Teşebbüs tarafından hazırlanıp, ilgili Bakanlıkça uygun görülecek ve Koordinasyon Kurulunca kabul edilecek bir Yönetmelikle tesbit edilir.

Toplu İş Sözleşmelerine bu Yönetmeliğe aykırı hüküm konulamaz.

YEDİNCİ KISIM

Geçici ve Son Hükümler

Geçici Madde 1 — Teşebbüslerin ve bağlı ortakların faaliyet alanları dışında kalan ve normal piyasa şartları içinde elden çıkarılmaları mümkün olan mevcut iştirak paylarının devir veya tasfiyesi, KHK'nin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen bir yıl içinde bitirilir. Ancak, tekelcilik amacını önlemeye yönelik olanlar ile stratejik mal ve hizmet üreteuler Koordinasyon Kurulu kararı ile bu uygulama dışında bırakılabilir.

KHK'nin yürürlüğe girdiği tarihte mevcut iştiraklerden teşebbüsün faaliyet alanı içinde kalanlardan iştirak payları %10 un altında olup da devamında kamu yararı veya ekonomik yarar bulunanlar, Koordinasyon Kurulu'nun kararıyla muhafaza edilir.

Geçici Madde 2 —

1 — Hazinenin veya çeşitli kamu kuruluş ve kurumlarının mevcut iştiraklerdeki hisseleri, iştirakin faaliyet alanına en yakın teşebbüslere veya bağlı ortaklıklara devredilir. Devir işlemleri KHK'nin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen bir yıl içinde tamamlanır.

2 — Birinci fıkra gereğince yapılacak devir işlemlerini gerçekleştirebilmek amacıyla teşebbüslerin sermayelerini yeterince arttırmaya, gerekli takas ve mahsup işlem-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lerini yapmaya Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yapılan bu işlemlerin sonucuna göre carî yıl bütçesine gelir kaydetmeye, mevcut veya yeniden açılacak tertiplere ödenek koymaya ve gider kaydetmeye Maliye ve Gümrük Bakanı yetkilidir.

3 — Bu madde gereğince yapılacak iştirak paylarının devrinde nominal değerler esas alınır.

4 — Bu madde gereğince yapılacak iştirak paylarının devri sonunda, Türk Ticaret Kanununun 277. maddesindeki beş ortak şartı aranmaz.

Geçici Madde 3 — Bağlantı yerleri değiştirilen ortaklıkların evvelce bağlı oldukları teşebbüse ait bulunan hisseleri bağlandıkları Teşebbüse veya Hazineye devredilir.

Geçici Madde 4 — DHM'in mevcut ve bu ana statüye aykırı olmayan yönetmelikleri, sirkülerleri ve genelgeleri, usulüne uygun olarak yenileri yürürlüğe konuluncaya kadar uygulanmaya devam olunur.

Geçici Madde 5 — İlgili mevzuat çerçevesinde değişiklik yapılıncaya kadar DHM'in tüm teşkilatı ve personelinin ünvanı, görev, yetki ve sorumlulukları aynen devam eder.

Geçici Madde 6 — KHK'da öngörülen Personel Kanunu yürürlüğe girinceye kadar mevcut hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 7 — Bu Ana Statünün yürürlüğe girmesi ile birlikte Devlet Havacılık ve Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün, T. Hava Yolları Anonim Ortaklığı ile Uçak Servisi A.Ş.'deki hisseleri hariç, tüm mal varlığı, hakları ve borçları Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğüne devredilir.

Devlet Havacılık ve Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün, T.C. Emekli Sandığına kesenek ödemek suretiyle hizmetlerini sürdürmekte olan yönetim kurulu üyeleri ile diğer tüm personeli yeni bir idarî işleme konu teşkil edilinceye kadar aylık, sosyal hak ve menfaatleri, izin, makam, meslek ve sair hertürlü tazminatları ile benzeri hak ve menfaatlerini muhafaza eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu personelin tüm özlük hakları Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünce karşılanır.

KHK'nin Uygulanması:

Madde 23 — Bu ana statüde bulunmayan hususlarda KHK uygulanır.

Yürürlük:

Madde 24 — Bu ana statü yönetim kurulunun teşekkülü ile yürürlüğe girer.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.11. TÜRK HAVA YOLLARI ANONİM ORTAKLIĞINA (THY. A.O.) İLİŞKİN MEVZUAT

1.11.1. TÜRK HAVA YOLLARI ANONİM ORTAKLIĞI KANUN LAYİHASINA AİT MUCİP SEBEPLER

1.11.2. TÜRK HAVA YOLLARI ANONİM ORTAKLIĞI KANUNU

Kanun No.: 6623 — Kabul tarihi: 21.5.1955
R.G., 31.5.1955, Sayı: 9016
DÜSTUR, Tertip III., c. 36, s. 1734

1.11.3. TÜRK HAVA YOLLARI ANONİM ORTAKLIĞI ESAS MUKAVELENAMESİNİN İCRA VEKİLLERİ HEYETİNCE TASDİKİ HAKKINDA 20.2.1956 t. ve 4/6742 sa.lı KARARNAME

1.11.4. TÜRK HAVA YOLLARI ANONİM ORTAKLIĞI ESAS MUKAVELENAMESİ

(«Mukavelename» metni, değişiklikleri ile birlikte, THY. Yayını, TEZİŞ Matbaası, 1970'den alınmıştır.).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Düzeltiniz :

Sayfa 309 - 353'teki sistematik rakkamlarında 1.11. olarak dizilmiş olanlar 1.8. şeklinde düzeltilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1.11.1. TÜRK HAVAYOLLARI ANONİM ORTAKLIĞI KANUN LAYİHASINA AİT MUCİP SEBEPLER

Memleketimizde sivil hava işletmeciliği 1933 yılında başlamıştır. O tarihten evvel yurt içinde sivil bir hava ulaştırması mevcut değildi.

Devlet Havayolları ilk defa 20.V.1933 tarihinde kabul edilen 2186 sayılı Kanunla ve (Havayolları Devlet İşletme İdaresi) adı ile kurulmuştur.

İdarenin kuruluşundan bugüne kadar geçirdiği değişmeler 3 devreye ayrılır.

I- Millî Müdafaa Vekâletine bağlı olarak tesis edildiği 1933 senesinden Nafıa Vekâletine devredildiği 1935 senesine kadar geçen devre;

Bu devrede kanun, bu mülhak bütçeli idarenin işletme hasılatı dışındaki gelirini Millî Müdafaa Vekâletinin hava bütçesine yüklemiş, hava hatlarının istilzam ettirdiği teşkilâtı Erkânı Harbiyei Umumiye Reisliğinin iştirakiyle tanzim edilerek bütçe lâyihasına bağlanmıştır.

II - Bayındırlık Vekâletine devredildiği 1935 senesinden Devlet Havayolları İdaresi adı ile yeniden teşkilâtlandırıldığı 1938 senesine kadar geçen devre;

İdarenin bu devredeki esas faaliyetini işletme hazırlıkları teşkil etmiş, tesisat ve teçhizatın materyal ve personelin teminine çalışılmıştır. İstanbul'da Büyükdere'de AERO EXSPRESSO nun Yeşilköy'de Air France'ın yer tesisleri Hükümetçe satınalınmış, bazı meydan ve hangarların inşasına girişilmiş, uçak tedarikine, personelin temini ile yetiştirilmesine,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışılmıştır.

III - 1938 den bugüne kadar devam eden devre:

Bu devrede D.H.Y. İdaresinin 30.V.1938 tarih ve 3424 sayılı bir Kanunla 2186 ve 2744 sayılı kanunları lâğvedilerek yerine Türkiye hudutları içinde ve dışında havayolları tesis etmek ve bu yollar üzerinde uçaklarla yolcu, eşya ve posta nakliyatı yapmak üzere Münakalât Vekâletine bağlı, hükmi şahsiyeti haiz mülhak bütçe ile idare edilir, Devlet Havayolları İdaresi teessüs ve teşekkül etmiştir.

Bu kanunla idarenin varidat fazlasının Devlete ait olduğu, bütçe açığının Devletçe kapatılacağı derpiş olunmuş, sarfiyat ve hesabatın kontrolu Muhasebei Umumiye Kanunu hükümlerine bağlanmıştır.

Bugün Devlet Havayolları İdaresi bir taraftan Teşkilât Kanununa göre Türkiye hudutları içinde ve dışında havayolları tesis etmek ve bu yollar üzerinde uçaklarla yolcu, eşya ve posta nakliyatı yapmak, diğer taraftan sivil havacılık işlerinden madut olan meydanları işletmek, hava seyrüsefer kolaylıklarını sağlamak vazifeleri ile görevlendirilmiş bulunmaktadır

Bu suretle hava nakliyatı yapmak için kurulmuş bulunan havayolları idaresi, havayolu işletmeciliği faaliyeti yanında bir Devlet işi olması iktiza eden sivil havacılık, hava meydanları işletmeciliği ve seyrüsefer kolaylığını temin edecek hizmetleri de bünyesinde toplamıştır.

Geçen sene Münakalât Vekâletinde kurulan Sivil Havacılık Dairesi ile sivil havacılığa ait işler ve trafik kontrolu hizmetleri bu idareden alınmış ise de hava meydanları işletmesi ve seyrüsefer kolaylıkları halen Devlet Havayolları İdaresi tarafından ifa edilmekte bulunmuştur.

Fakat bu beraberlik çeşitli mahzurlar doğurmakta ve umumi esaslara da uymamaktadır. Zira meydan işletmeciliği de sivil havacılık hizmetleri gibi tamamen âmme hizmeti hüviyetini taşıyan bir faaliyettir.

Limanlar, yollar inşası, bunların üzerinde trafiğin âmme menfaatleri zaviyesinden nizamlanması ve murakabesi, nasıl bir Devlet otoritesi işi ise meydanlar tesisi, meydanlarda trafiğin

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kontrolu, trafiğin havada ve meydanlarda nizamlanması işi ile hava nakliyat hizmetlerinden müstakil bir faaliyettir.

Diğer yabancı memleketlerde de bu işler tamamen tefrik edilmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla Devlet Havayolları bünyesinde bulunan hava meydanları işletmeciliğinin de sivil havacılık vazifeleri gibi hava nakliyat faaliyet ve teşkilâtından ayrılarak Devlet elinde tutulması zarureti kendisini göstermiştir.

İşte bu zaruret neticesinde havayolu işletmesinin iştigal mevzuunun mahiyetine uygun bir şekilde teşkilâtlandırılması gerekmiştir. Bu esas kabul edilince yeni teşekküle mevzuatımızla muayyen şekillerden birinin verilmesi lâzım gelmektedir.

Umumiyetle iktisadi mahiyetteki Devlet işletmeleri 3460 sayılı Kanuna tâbi İktisadi Devlet Teşekkülü halinde teşkilâtlandırılmaktadır. Bu teşkilâtta Devlet işletmeciliğinin yaptığı hamle gayri kabili inkârdır. Ancak doğrudan doğruya ticari karakter arz eden teşebbüslerde anonim şirket usulüne girmek en salim yol olmaktadır. Bu halde hususi sermayenin de teşebbüse iştiraki sağlanarak ticari faaliyetin bizzat sermayeye kontrol ettirilmesi suretiyle ticari ve iktisadi en iyi murakabe sisteminden istifade etmek imkân dahiline girmekte teşebbüsün müsmiriyeti için en müsait ve en ileri şekilden istifade temin edilmiş bulunmaktadır.

İşte yurt içi ve yurt dışı hava yolları ile nakliyat yapmakta bulunan Havayolları İşletmemizin hususi sermayenin de geniş mikyasta iştirak edeceği bir anonim şirket halinde taazzuv etmesinin teşebbüsten beklenen gayeyi temin bakımından zaruri olduğu neticesine varılarak bu maksatla bir Anonim Ortaklık kurulması için Hükümete salâhiyet veren ilişik kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Madde 1 : Bu suretle teşekkülü kabul edilen Anonim Ortaklığın yolcu, eşya, posta gibi her nev'i hava nakliyatı ve bu nakliyatta kullanılan hava ve yer vasıtalarının bakımı, tâmiri ve onarımı, bunlar için lüzumlu atelyelerin kurulması ve acentelikler tesisi gibi hava nakliyatına müteferri işleri yapmak üzere vazifelendirildiği açıklanmıştır.

Madde 2 : Anonim Ortaklık; vazife olarak tevdi edilen hizmetleri kendisi doğrudan doğruya yapabileceği gibi bu maksatla

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kuracağı veya kurulmuş olan diğer ortaklıklara iştirak suretiyle yapabilmek yetkisini haizdir. Sermayeye iştirakinin miktar ve nispeti hususunda tahminî bir kayıt koymaması, hususi sermayeyi teşvik maksadına mâtuf olmakla beraber hava nakliyatı ile ilgili hizmetleri gören yerli ve yabancı hususi teşebbüslere de serbestçe iştirak imkânını sağlamak içindir.

Madde 3 : Ortaklığın itibarî sermayesinin tespitinde şu esaslar göz önünde bulundurulmuştur.

1. Ortaklığın göreceği işlere yeter sermayenin temini,

2. Bidayette her hangi bir sıkıntıya duçar olmadan gerekli tesisleri kurabilmek için nakit ihtiyacının karşılanması,

Devlet Havayollarından ortaklığa devredilecek uçakların ve çeşitli malzemenin tahminî kıymetlerinin sermayeye kâfi gelmeyeceği göz önünde tutularak 6149 sayılı Kanun gereğince 1955 senesi Devlet Havayolları bütçesine mevzu yatırımlar karşılığı 10 milyon liradan başlamak üzere bu kanunla gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi için tahsis edilen bakiyenin (40 milyon lira kadardır) ortaklığa sermaye olarak devri uygun görülmüş ve hususi sermayenin iştirak imkânlarının da bu miktarın yarısı olabileceği düşünülerek sermayenin 60 milyon Türk lirası olması ve artırılmasının da umumi heyete bırakılması uygun görülmüştür.

Madde 4 : Hisse senetleri :

Ortaklığın sermayesini teşkil eden hisse senetleri tek tip olarak tesbit olunmuştur. Bu hisse senetleri yerli, yabancı, hakiki veya hükmi şahıslar tarafından istekli çıktığı zaman satılarak bedeli ortaklığa ödenmek üzere hazine tarafından deruhde olunacaktır. Hisse senetlerinin tip olarak tesbiti; yabancı sermayeyi celbedebilmek ve ortaklığa iştirak edecek hazine ile hususî teşebbüsler arasında her hangi bir fark yaratmamak maksadına mâtuftur.

Madde 5 : Hazine tarafından deruhde olunan hisse senetlerinin ne suretle karşılanacağı bu maddede açıklanmış bulunmaktadır.

Hisse senetlerinin karşılığı olarak tesbit olunan ve hazine tarafından nakden ödenmesi kabul edilen 30 milyon Türk lirası Devlet Havayolları ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki 6149 sayılı Kanunla kabul edilmiş 38 mil-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yon liralık tahsisattan temin edileceği mülâhazası ile tesbit edilmiştir.

Madde 6 : Bu maddede anonim ortaklığın öz kaynakları ile karşılama imkânı bulamadığı sabit kıymetlere ait finansman ihtiyaçlarını tahvil çıkarmak suretiyle karşılayabileceği gösterilmiş, gerek bu tahviller ve gerekse akdedilecek kısa veya uzun vâdeli istikraz ve kredilere kefalet etmesi hususunda Maliye Vekâletine verilen mezuniyet belirtilmiş ve halen mümasil müesseselerde tatbik edilmekte bulunan şekil ve esaslara göre bu mezuniyetin hududu ve ölçüleri tesbit edilmiştir.

Madde 7 : Bu maddede kârın tevzi şeklini göstermektedir. Ancak ihtiyat sermaye nispetinin aşağı haddinin kanunda gösterilmesi faydalı görülmüştür.

Madde 8 : Bu maddede âdi ve fevkalâde ihtiyat sermayelerin ciheti tahsisleri tasrih edilmiş bulunmaktadır.

Bu sermayeler evvel emirde ortaklığın ilerde vukuu muhtemel zararları ile fevkalâde zararlarını karşılamaya yarıyacaklardır. Bununla beraber fevkalâde ihtiyat sermayenin lüzumuna göre sabit kıymetler finansman ihtiyacının karşılanmasında veya kâr edilmeyen yıllarda hissedarlara bir miktar temettü dağıtılmasında kullanılmasının yerinde olacağı düşünülerek bu gibi hallerin esas mukavelede tesbit edileceği açıklanmıştır.

Madde 9 : Ortaklık hissedarlarının hisseleri nispetinde rey haklarında sahip bulunmaları birçok bakımdan yerinde görüldüğünden hissedarların sahip bulundukları hisse senedine göre ve tahdide tâbi olmaksızın reyhakkı olacağı sarahaten ifade edilmiştir.

Madde 10 : Ticaret hukukuna uygun olarak murakıpların intihap usul ve şartlarının, vazife ve salâhiyetlerinin kanunda tasrih edilmeyerek bu hususların esas mukavelede iraesi uygun görülmüştür.

Madde 11 : Ortaklığın gerek tarifelerinin iktisadi ve içtimai icaplara göre tesbiti, gerek bu nevi zaruretlerle yeni seferler ihdası gibi sebepler ortaklığın kâr etme imkânlarını selbedebilir. Bundan başka bütün dünyada münakalât sahasında kurulmuş teşekküllerin devletlerce türlü şekil ve tertiplerle himaye edilmeleri malûmdur. Hava münakalâtında ise himaye tedbirleri istisna-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

sız bütün müesseselere tatbik edilmektedir. Kurulmasına izin verilecek ortaklığın da açığının aşağıda arz edilecek şekilde Hazinece kapatılması derpiş edilmiştir. İşte bu sebeplerle ortaklığın hasılatının Maliye ve Münakalât vekâletlerince tetkik ve teftişi gerekli görülmüştür.

Madde 12 : Bu maddede idare meclisinin sureti teşekkülü ve âza adedleri tesbit edilmekle iktifa edilmiş, diğer hususatın esas mukavelede yer alması uygun görülmüştür.

Madde 13 : Umum müdürün ortaklığın faaliyetinden mesul bulunan idare meclisi tarafından seçilmesi prensibi kabul edilmiş ve vasıf, salâhiyet vazife ve mesuliyetleri hususları esas mukavelenameye bırakılmıştır.

Madde 14 : Tamamen hususi hukuk hükümlerine göre kurulacak anonim ortaklığın personel durumunu devlet memurlarına kıyas etmek isabetli görülmemiş ve işin icabına göre adam bulmakta zorluk çekilmemesi bakımından memur rejiminde kadro ve statülerin tertip ve tanziminde serbesti esası kabul olunmuş, ancak halen Devlet Havayollarında emekliliğe esas bir hizmette bulunanlardan anonim ortaklığa intikal edeceklerin bu müktesep haklarının devamı uygun görülmüştür.

Madde 15 : Bugün bütün dünyada az çok âmme hizmeti mahiyetinde faaliyet gösteren teşebbüslerin tarifelerinin devlet kontrolüne tabiiyeti umumen kabul edilmiştir. Bu bakımdan olduğu kadar şirketin açığının da hükümetçe deruhde edilmesi prensibinin kabulü tarifelerin Maliye ve Münakalât vekâletlerinin tasdiki ile katileşmesini zaruri kılmıştır.

Madde 16 : Lâyihanın birinci maddesinde anonim ortaklığın hususi hukuk hükümlerine göre idare edileceği tasrih edilmiştir. Aynı hükmün daha vâzıh ve ortaklıkla kuracağı ve iştirak edeceği ortaklıklara şâmil olmak üzere bir prensip şeklinde vaz'ı düşünülerek bu madde sevk edilmiştir. Bu maddede her türlü tereddüdü izale etmek maksadiyle devlet daireleri ve müesseselerine tatbik edilmekte bulunan bâzı kanunların ortaklık hakkında tatbik edilemeyeceği açıkça ifade edilmiştir.

Madde 17 : 11 ve 15 inci maddelerin izahında da işaret edildiği veçhile bugün bütün dünyada münakalât hizmeti için kurulan büyük teşekküller devlet tarafından himaye edilmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Gümrük muafiyetleri, istihlâk maddelerinden alınan vergilerden muafiyeti yanında vaz'olunan sermayenin muayyen bir kâr teminatına mazhar olması, primler ve nihayet işletme açıklarının devlet tarafından karşılanması şekli de tecelli eden himaye tedbirlerinden teşkili derpiş edilen anonim ortaklığın da muvaffakiyeti ve yaşaması ve nihayet hususi sermayenin iştiraki bakımlarından istifadelendirilmesi zaruri görülmüştür.

Sefer programlarının ve tarifelerin hükümet kontrolüne tâbi tutulması da işletme açığının karşılanmasını zaruri kılmaktadır.

Madde; açığın ne suretle ödeneceğini göstermektedir.

Madde 18 : Ticaret Kanunu hükümlerine göre bir anonim ortaklığın teşkili birçok merasim ve külfetleri gerektirmektedir. Bu merasim ve külfetlerin kanuna vaz'edilmesindeki sebep ve saik halkın aldatılmaması ve birtakım mevhum şirketlerin tesisinin önlenmesi gayesine mâtuf bulunmaktadır. Ortaklığın kuruluşunda böyle bir endişe bahis mevzuu değildir. Bu itibarla Ticaret Kanununda yazılı şartlar aranmaksızın bu kanun hükümleri dairesinde Vekiller Heyetince tasdik olunduktan sonra başkaca merasime hacet kalmaksızın anonim ortaklığın doğrudan doğruya ticaret siciline kayıt ve ilân olunacağı ve bu ilân tarihinden katî surette kurulmuş bulunacakları tasrih olunmuştur.

Madde 19 : Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilât Kanununun kabul etmiş olduğu gümrük muafiyetinin anonim ortaklık hakkında da tatbiki uygun görülmüştür.

Madde 20 : Bu maddede ilgili kanunları gereğince hususi bir zabıtaya bağlamış bulunan PTT mevzuatından iştigal mevzularının mahiyeti icabı anonim ortaklığa bâzı imkânlar sağlanması maksadiyle sevk edilmiştir.

Anonim ortaklığın yapmakla mükellef olduğu işlerin gerektirdiği telsiz telefon, teletayp ve haberleşme tesislerini kurmaya elektrik istihsali ve tevzii tesisleri vücuda getirmeye ve bunları işletmeye mâtuftur. Ayrıca kendi iş ve hizmetlerine mütaallik olup kendi vasıtaları ile nakledilecek her türlü muhabere evrakının posta ücretinden muafiyetini tazammun etmektedir.

Madde 21 : Bu maddede Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilât kanunlarının ortaklığın kesin kuruluş tarihinden itibaren lâğvedileceğini tasrih etmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İntikal hükümleri

Geçici madde 1 : Bu ortaklığın kurulmasında gereken sermaye, esas itibariyle Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün elinde bulunan menkul ve gayrimenkullerden ortaklığın ifa edeceği hizmetin icabına göre Maliye ve Münakalât vekâletlerince tensibedilenlerin kıymetleri tesbit ve takdir edildikten sonra tanzim edilecek devir bilânçosu ile kesin kuruluş tarihinden itibaren anonim ortaklığa intikal edeceğini,

Tanzim edilecek olan devir bilânçosunun aktifinde,

a) Gayrimenkuller,
b) İşletme tesisleri,
c) Menkuller,
d) Nakit mevcudu ve alacakları.

Devir bilânçosunun pasifinde ise;

a) İdarenin her türlü borçları,
b) Çürük alacaklar için karşılıklar gösterileceğini, bu suretle aktif ve pasife dercolunacak kıymetler arasındaki farkın ortaklığın ödenmiş sermayesinden bir kısmını teşkil edeceğini devir olunan kıymetlerin Vergi Usul Kanunu tatbikatında aynen nazara alınacağını ifade etmektedir.

Geçici madde 2 : Bu maddede Anonim Ortaklığa devrolunacak menkul ve gayrimenkullerin devir kıymetlerinin Anonim Ortaklık, Münakalât ve Maliye vekâletleri, Divanı Muhasebat ve Umumi Murakabe Heyeti temsilcilerinden müteşekkil 5 kişilik bir heyet marifetiyle tesbit olunacağı ve heyetin çalışma tarzı açıklanmıştır.

Geçici madde 3 : Bu maddede teşekkül eden heyetin âzasına ve kullanılacak personele verilecek fazla mesai, yolluk v.s. masraflar ve kıymet takdirinde istihdam edilecek mütehassısların ücretlerinin Anonim Ortaklıkça ödeneceği kabul edilmiştir.

Geçici madde 4 : Bu maddede Anonim Ortaklığa intikal edecek menkul ve gayrimenkullerin devir ve tesciilinden dolayı her hangi bir resim, vergi ve harcın alınmıyacağını ve ayrıca her çeşit evrak, hisse senedi ve tahvillerinin Damga Resminden istisna edildiğini açıklamaktadır.

Geçici madde 5 : Bu madde ile de intikal zamanında yeni esaslar konuluncaya kadar halen yürürlükte bulunan Devlet Havayol-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

larının iç hizmetler, tarifeler, işletme faaliyetleri v.s. konular hakkındaki hükümlerin uygulanmasına devam edileceği belirtilmiştir.

Geçici madde 6 : Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünden Anonim Ortaklığın göreceği hizmete ait vazifelerde bulunan personelin Anonim Ortaklığa intikal edeceği hükmünü ihtiva etmektedir.

Madde 22 : Kanunun yürürlük tarihini tesbit etmektedir.

Madde 23 : Kanunun Vekiller Heyetince yürütüleceğini tasrih etmektedir.

1.11.2. Türk Havayolları Anonim Ortaklığı Kanunu

Kanun No. : 6623 Kabul tarihi : 21.5.1955

Madde 1 — Türk Havayolları Anonim Ortaklık adı ile her nevi hava nakliyatı ve buna müteferri işleri yapmak ve bu kanun ile hususî hukuk hükümlerine göre idare edilmek üzere bir Anonim Ortaklık kurmak için Hükümete salâhiyet verilmiştir.

Madde 2 — Anonim Ortaklık 1 inci maddede sözü geçen işleri doğrudan doğruya yapmaya yahut bu maksatla kuracağı Anonim Ortaklıklar vasıtasiyle veya mevcut Anonim Ortaklıklara iştirâk etmek suretiyle yapabilmeye salâhiyetlidir.

II — MALÎ HÜKÜMLER : SERMAYE

Madde 3 — Anonim Ortaklığın itibarî sermayesi her biri (100) lira kıymetinde hâmiline muharrer (600.000) hisseye ayrılmış (60.000.000) Türk lirasıdır.

Bu sermaye Ortaklık Umumî Heyetinin kararı ile arttırılabilir.

Hisse Senetleri

Madde 4 — Yukarıdaki maddeye göre çıkarılacak hisse senetleri, yerli, yabancı hakikî veya hükmî şahıslar tarafından istek-lisi çıktığı zaman satılmak üzere Hazine tarafından deruhte olunur. Bu madde gereğince yabancılar tarafından satın alınacak

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

hisse senetlerine yatırılacak sermaye hakkında 6224 sayılı kanunun hükümleri tatbik olunur.

Hisse Senetlerinin Karşılığı

Madde 5 — Hazine tarafından deruhte olunan hisse senetleri:

a) Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün bu kanunun muvakkat 1 inci maddesi gereğince tanzim olunacak devir bilânçosunda tesbit edilecek sermaye karşılığının Anonim Ortaklığa intikali;

b) Her sene (10) milyon lirayı geçmemek üzere (30) milyon liraya kadar Hazinece nakden tediyede bulunulması;

c) Ortaklık dağıtacağı yıllık kârdan Hazine hissesine isabet edecek miktarın tahsisi;

d) Dördüncü madde gereğince hususî şahıslara satılacak hisse senetleri bedellerinden (a) ve (b) fıkraları gereğince Anonim Ortaklığa ödenecek miktarın dışında kalan kısmının Anonim Ortaklığa devri suretiyle ödenir.

Tahvilât

Kanun No. : 7359

Madde 1 — 6623 sayılı kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde tâdil edilmiştir :

Madde 6 — Anonim Ortaklık, Hazine kefaletiyle tahvil çıkarabilir. Tahvillerin ihraç şekli, müddet ve şartları Maliye Vekâletinin muvafakatiyle tesbit olunur.

Anonim Ortaklığın akdedeceği kısa ve uzun vâdeli istikraz ve kredilerden dış istikraz ve kredilere Maliye Vekâleti kefalet etmeye selâhiyetlidir. Ancak kısa ve uzun vâdeli istikraz ve kredilerin yekûnu Anonim Ortaklığın itibarî sermayesini tecavüz edemez. Bu miktar İcra Vekilleri Heyeti kararıyle itibarî sermayesinin iki misline kadar arttırılabilir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinde mer'iyete girer.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İhtiyat Akçeleri

Madde 7 — Ortaklığın yıllık sâfî kârının taksimi Esas Mukavelenamede gösterilir.

Ancak ödenmiş sermaye tutarına varıncaya kadar asgarî % 10 âdi ve ödenmiş sermayenin yarısına varıncaya kadar asgarî % 5 fevkalâde ihtiyat akçe tefriki mecburîdir.

Âdi İhtiyat Akçesi

Âdi ihtiyat akçesi, Ortaklığın ilerde vukuu muhtemel zararlarını karşılamak üzere tefrik olunur.

Fevkalâde ihtiyat akçesinin kullanış tarzı Esas Mukavelenamede gösterilir.

III — İDARÎ HÜKÜMLER

Madde 9 — Umumî Heyet, hisse sahiplerinden kurulur. İster tamamen ister kısmen ödenmiş olsun her hisseye sahip olanın veya bu miktar hisseyi temsil edenin Umumî Heyette bir reyi vardır. Bir hisseden fazlaya sahip olanların veya bir hisseden fazlaya sahip olanların veya bir hisseden fazlayı temsil edenlerin hiç bir tahdide sahip olmaksızın beher hisse için bir rey hakları vardır.

Murakıplar

Madde 10 — Anonim Ortaklık Murakıplarının adedleri, intihap usul ve şartları, vazife ve selâhiyetleri esas mukavelenamede belirtilir.

Teftiş ve Murakabe

Madde 11 — Maliye ve Münakalât Vekâletleri Ortaklığın bütün hesaplarını doğrudan doğruya veya Başvekâlet Umumî Murakabe Heyeti marifetiyle tetkik ve teftişe salâhiyetlidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İdare Meclisi

Madde 12 — İdare Meclisi Ortaklığın teşekkülü sırasında 3 kişiden terekküp eder.

Anonim Ortaklığın İdare Meclisi, Umumî Heyetin toplantısında hissedarlar tarafından intihap olunur. İdare Meclisi âzası 3 ten aşağı 5 ten yukarı olamaz. İdare Meclisi âzasının hizmeti müddetleri, vazife, salâhiyet ve mesuliyetleri Esas Mukavelenamede gösterilir.

Umum Müdür

Madde 13 — Anonim Ortaklığın Umum Müdürü İdare Meclisi tarafından seçilir. Umum Müdürün vasıf ve salâhiyet, vazife ve mesuliyeti Esas Mukavelenamede gösterilir.

Personel

Kanun No. : 7034

Madde 1 — 6623 Sayılı Kanunun 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 14 — Anonim Ortaklığın personeli hususî hukuk hükümlerine tâbidir. Ancak, bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte Devlet Hava Yolları Umum Müdürlüğünde emekliliğe esas bir hizmet'e bulunanlardan Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığına intikal edenlerle evvelce emekliliğe esas bir hizmette bulunup da bilâhare Anonim Ortaklıkta bir vazifeye tâyin olunacakların emeklilik hakları devam eder.

Bunların emeklilik derecelerinin yükseltilmesinde 5434 Sayılı Kanunun 15 inci maddesi hükümleri tatbik olunur.

Muvakkat Madde — Emekliliğe esas bir hizmette bulunup da 6623 Sayılı Kanunun mer'iyete girmesinden sonra Devlet Hava Yolları ve Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığında bir vazifeye tâyin edilmiş olanlar hakkında da yukarıdaki madde hükmü tatbik olunur.

Ücret Tarifeleri

Madde 15 — Anonim Ortaklığın yapacağı iş ve hizmetler karşılığında alacağı ücretler tarifelerle tesbit olunur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Mahiyetleri icabı tarifelere bağlanmayan hizmetlerin ücret ve diğer şartları ticarî teamüllere ve hususî hukuk hükümlerine göre Anonim Ortaklıkça tâyin ve tesbit olunur.

Ücret tarifeleri Maliye ve Münakalât Vekâletlerinin tasdiki ile tekemmül eder.

IV — ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER : HUKUKÎ REJİM

Madde 16 — Anonim Ortaklık, bu kanunda ve Esas Mukavelenamesinde sarahat olmayan hallerde hususi hukuk hükümlerine tâbidir. 1050, 2490, 3460, 3611, 3656 ve 3659 sayılı kanunlar ile Divanı Muhasebatın murakabesine tabi değildir.

Açığın Karşılanması

Madde 17 — Anonim Ortaklık her sene sonundan en az (30) gün evvel müteakip senenin hizmet ve faaliyet programı ile gelir ve gider tahminlerini ihtiva eden cetvelleri Maliye ve Münakalât Vekâletlerine tevdi eder.

Faaliyet programı, Maliye ve Münakalât Vekâletlerince aynen veya tâdilen tasvip olunduktan sonra tatbik edilmek üzere sene başından evvel Ortaklığa iade olunur. Bu programın tatbikinden doğan ve 8 inci madde mucibince karşılanamayan işletme açığı her sene sonunda bu maksatla Münakalât Vekâleti bütçesine konacak tahsisattan Ortaklığa ödenir.

Kuruluş Hususiyetleri

Madde 18 — Anonim Ortaklığın Esas Mukavelenamesi Ticaret Kanununda yazılı kuruluş muamelelerine ait şartlar aranmaksızın bu kanun hükümleri dairesinde Vekiller Heyetince tasdik olunduktan sonra başkaca merasime hacet kalmaksızın doğrudan doğruya ticaret siciline kayıt ve ilân olunur. Anonim Ortaklığın katî kuruluşu bu ilân gününden başlar.

Vergi Muafiyeti

6623 Sayılı Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanununun 19 uncu maddesinin değiştirilmesi ve bu Kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kanun No : 1266 Kabul tarihi : 28.5.1970

Madde 1 — 6623 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Madde 19 — Anonim Ortaklık için yabancı memleketlerden satın alınacak veya kiralanacak her nevi uçak, telsiz cihazı, emniyet ve işaret tesisatı ve bunlara müteallik her türlü yedek edevat ve malzeme, teçhizat, gümrük resminden, ithalde alınan damga resminden ve diğer bilumum vergi ve resimlerden muaftır. Mubayaa ve kiralamaya ait mukaveleler, anlaşmalar, sair mutabakat ve bağlantılar ile bunlar müsteniden tanzim olunacak bonolar, senetler, diğer kıymetli evrak ve sair bilcümle vesaik de vergi, resim ve harca tabi değildir.

Madde 2 — 6623 sayılı Kanuna aşağıda yazılı şekilde bir geçici madde eklenmiştir :

Geçici Madde — Değişik 19 uncu madde hükmü, halen kiralanmış uçaklar hakkında da uygulanır.

Madde 3 — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4 — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

2.6.1970

Madde 117 — 21.5.1955 gün ve 6623 sayılı Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanununun 28.5.1970 gün ve 1266 sayılı Kanunla değişik 19 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Anonim Ortaklık için yabancı memleketlerden satın alınacak veya kiralanacak her nevi uçak, telsiz cihazı, emniyet ve işaret tesisatı ve bunlara müteallik her türlü yedek edevat, malzeme ve teçhizat ile uçak seferlerinde kullanılmak üzere gerek yurt içi ve gerekse yurt dışından temin edilecek jet yakıtları ithalde alınan damga resmi dahil, gümrük resminden de diğer bilumum vergi ve resimlerden muaftır.

Yürürlük ve Yürütme

Madde 118 — Bu kanun hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 119 — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

6.8.1970

PTT Hakları

Madde 20 — Anonim Ortaklık, kendi ihtiyaçları için telsiz telgraf ve telefon ve benzeri cihazları kurmaya ve işletmeye ve bunlar için gerekli diğer enerji tesisleri ile umumi telefon bulunmayan aynı sahalarda hususî telefon tesisleri yapmaya yetkilidir. Anonim Ortaklık kendi muamelelerine ait mektup ve çantaları PTT İdaresine ücret vermeksizin kendi vasıtaları ile taşımaya ve tesisine yetkili olduğu telsiz ve telgraf ve telefon ve benzeri cihazlarla telefonları ücretsiz kullanmaya yetkilidir.

İlga Edilen Hükümler

Madde 21 — Anonim Ortaklık kat'î kuruluşu tarihinden itibaren 3424 sayılı Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilâtı Kanunu ile bu kanuna ek 3822, 4467, 5213, 6149, 6380 sayılı kanunlar mülgadır.

İNTİKAL HÜKÜMLERİ : DEVİR BİLÂNÇOSU

Muvakkat Madde 1 — Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün bu kanunun neşri tarihinde elinde veya idaresi altında bulunan menkul ve gayrimenkullerden ve Umum Müdürlüğün aktif ve pasifinden bütün hak ve vecibeleriyle Anonim Ortaklığa devredilmesi Maliye ve Münakalât Vekâletlerince uygun görülenler Muvakkat 2 nci maddede yazılı heyetçe kıymetlendirilerek tanzim olunacak devir bilânçosu ile kat'î kuruluş tarihinden itibaren Anonim Ortaklığa intikal eder. Devir bilânçosunun aktif ve pasif arasındaki fark, sermayenin 5 inci maddenin (a) bendindeki kısmını teşkil eder.

Devir bilânçosunda takdir ve tesbit edilen değerler Vergi Usul Kanununun tatbikatında aynen nazara alınır.

Muvakkat Madde 2 — Muvakkat 1 inci madde mucibince Anonim Ortaklığa devredilecek menkul ve gayrimenkullerin, devir kıymetlerini Anonim Ortaklığın kat'î kuruluş tarihindeki durum ve rayiçlerine göre takdir ve tesbit etmek ve devir bilân-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

çosunu yapmak üzere Anonim Ortaklık, Münakalât ve Maliye Vekâletleriyle, Divanı Muhasebat ve Umumi Murakabe Heyeti tarafından seçilecek birer mümessilden mürekkep bir Heyet teşkil olunur.

Heyet, reisini kendisi intihap eder ve kararlarını ekseriyetle verir. Heyet mesaisini Anonim Ortaklığın kat'i kuruluş tarihinden itibaren en geç 90 gün zarfında ikmal eder.

Muvakkat Madde 3 — Muvakkat 2 nci madde gereğince teşekkül edecek heyet âzasına Münakalât Vekâletince tesbit edilecek miktarda, verilecek munzam ücretle kullanılacak personelin fazla mesai ücreti, yolluk ve sair masrafları ve kıymet takdirinde istihdam olunacak mütehassısların ücretleri Anonim Ortaklıkça ödenir.

Muvakkat Madde 4 — Muvakkat 1 inci madde gereğince Anonim Ortaklığa intikal edecek menkul ve gayrimenkullerin, tesisatın, sair hakların, paraların Ortaklığa devir ve intikali dolayısiyle yapılacak tesciller her türlü resim, harç ve intikal vergisinden muaftır. Anonim Ortaklığın kuruluş muamelelerine müteallik her çeşit evrak, hisse senet ve tahvilleri damga resminden müstesnadır.

Muvakkat Madde 5 — İç hizmetler, tarifeler, işletme faaliyetleri ve sair konular hakkında yeni esaslar hazırlanıp tatbikata konuluncaya kadar Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünce uygulanmakta bulunan mevzuatın tatbikına devam olunur.

DEVLET HAVAYOLLARI MEMURLARI

Muvakkat Madde 6 — Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün Anonim Ortaklığın iştigal mevzuatından hariç bırakılan hizmetlerinde istihdamı Münakalât Vekâletince uygun görülenler dışında kalan bilûmum memur ve müstahdemleri Anonim Ortaklığa intikal eder.

Bunlardan cezaî sebepler dışında bir sene zarfında hizmetlerine nihayet verilenlere beher hizmet senesi için son aldıkları maaş veya ücretlerin beher senesi için bir aylık nisbetinde tazminat verilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Muvakkat Madde 7 — Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü 1955 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelin 753 üncü (6149 sayılı kanun gereğince gelecek yıllara sârî taahhütler karşılığı) faslındaki tahsisat bakiyesini, sermayesine mahsuben Anonim Ortaklığa tediyeye Maliye Vekili salâhiyetlidir.

Muvakkat Madde 8 — Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünden muvakkat 6 ncı madde ile Anonim Ortaklığa intikal edecekler dışında kalan hizmetliler, 1955 yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (D) işaretli cetvelin Münakalât Vekâleti kısmına ilâve olunur.

Bunların ücret ve sair istihkaklariyle meydan hizmetlerinin istilzam ettirdiği bilûmum masrafları 1955 yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin Münakalât Vekâleti kısmında açılacak hususî fasla tahsisat kaydederek tediyeye ve gelirlerini de yine aynı kanuna bağlı (B) işaretli cetvelde hususî bir fasla irad kaydetmeye Maliye Vekili mezundur.

Madde 23 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur. 27.5.1955

1.11.3. TÜRK HAVA YOLLARI ANONİM ORTAKLIĞI ESAS MUKAVELESİNİN İCRA VEKİLLERİ HEYETİNCE, TASDİKİ HAKKINDA KARARNAME

T.C.
BAŞVEKÂLET
KANUNLAR VE KARARLAR
Tetkik Dairesi

Karar Sayısı: 4/6742

KARARNAME SURETİ

6623 sayılı kanunun vermiş olduğu salâhiyete istinaden her nevi hava nakliyatı ve buna müteferri işler yapmak ve Merkezi Ankara'da olmak üzere (60.000.000) «altmış milyon» Türk lirası sermaye ile kurulmasına başlanan «Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı»nın Maliye Vekâletinin 15.2.1956 tarihli ve 5222-24/6591 sayılı yazısıyla gönderilen ilişik Esas Mukavelenamesi İcra Vekilleri Heyetince 20.2.1956 tarihinde tetkik edilerek, mezkûr kanunun 18 inci maddesi gereğince tasdiki kararlaştırılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

REİSİCUMHUR	M. M. Vekili	Sıh. ve İç Mua. Vek.
C. BAYAR	Ş. ERGİN	Dr. N. KÖREZ
Başvekil	Dahiliye Vekili	Güm. ve İn. Vekili
A. MENDERES	E. MENDERES	H HÜSMAN
Devlet Vekili	Hariciye Vekili	Ziraat Vekili
Dr. M.C. BENGÜ	F. KÖPRÜLÜ	E. BUDAKOĞLU
Devlet Vekili	Maliye Vekili	Münakalât Vekili
Ş. ERGİN	N. ÖKMEN	A. DEMİRER
Devlet Vekili	Maarif Vekili	Çalışma Vekili
E. KALAFAT	A. A. ÖZEL	M. TARHAN
Devlet Vekili	Nafia Vekili	İşletmeler Vekili
C. YARDIMCI	M. ÇAVUŞOĞLU	S. AĞAOĞLU
Adliye Vekili	İk. ve Tic. Vekili	
GÖKTÜRK	F. ULAŞ	

Suretinin aynıdır.
Resmî Mühür ve İmza

1.11.4. TÜRK HAVA YOLLARI ANONİM ORTAKLIĞI ESAS MUKAVELENAMESİ

I — KURULUŞ

Madde 1 — Türk Havayolları Anonim Ortaklığı hakkındaki 6623 sayılı kanuna müsteniden ve mezkûr kanunla işbu Esas Mukavelename ve hususî hukuk hükümlerine göre idare edilmek üzere 2nci maddede yazılı kurucular ve işbu Esas Mukavelename hükümleri dairesinde ihracı mukarrer hisse senetlerinin sahipleri arasında, bir Türk Anonim Ortaklığı kurulmuştur. Anonim Ortaklık bu Esas Mukavelenamede badema (Ortaklık) diye anılacaktır.

Kurucular:

Madde 2 — Ortaklık kurucuları işbu Esas Mukavelenameyi imzalayan aşağıda, isimleri ve ikametgâhları yazılı olanlardan ibarettir:

1 — Hazine, Maliye Vekâleti	Ankara
2 — PTT İşletmesi Umum Müdürlüğü	Ankara
3 — ANTAŞ Havacılık ve Turizm Ltd. Ortaklığı	Ankara
4 — Mehmet Fuat Asmazoğlu, Çankırı Caddesi Turist Oteli Sahibi	Ankara
5 — TCDD İşletmesi Umum Müdürlüğü	Ankara

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

6 — Abidin Mortaş, Yenişehir Demirtepe Fevzi Çakmak Sokak. No. 29 Ankara
7 — Rıza Çerçel, Necatibey Caddesi No. 57 Çakmak Sokak. No. 29 Ankara
8 — Muhittin Asral, Bahçelievler Cad. 7 No. 4 Ankara
9 — Cumhuriyet Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.Ş. İstanbul
10 — Sedat Simavi Halefleri, Haldun ve Erol Simavi Kollektif Şirketi İstanbul
11 — Safa Kılıçoğlu . Yeni Sabah Gazetesi Sahibi İstanbul
12 — Ercüment Karacan - Milliyet Gazetesi Sahibi İstanbul
13 — Vatan Gazetecilik ve Matbaacılık T.A.Ş. İstanbul
14 — Faruk Gürtunca - Hergün Gazetesi Sahibi İstanbul
15 — Kâzım Şinasi Dersan ve Ortakları Akşam Komandit Şirketi İstanbul
16 — Yeni İstanbul Neşriyat Limited Şirketi İstanbul
17 — Halil Lütfi Dördüncü - Tan Gazetecilik ve Neş. evi Sahibi İstanbul
18 — Dr. Osman Nebioğlu - Nebioğlu Yayınevi Sahibi İstanbul
19 — Doğan Kardeş Yayınları Anonim Şirketi İstanbul
20 — Hayat Mecmuası Tifdruk Matbaacılık Sanayi A.Ş. İstanbul
22 — Mithat Perin - İstanbul Ekspres Gazetesi Sahibi İstanbul
23 — Dünya Basın, Yayın ve Ticaret Ltd. Ortaklığı İstanbul
24 — Yusuf Ziya Ortaç - Akbaba Yayınevi Sahibi İstanbul
25 — Ethem İzzet Benice - Son Telgraf ve Gece Postası Sahibi İstanbul
27 — Selim Baban - Tercüman Gazetesi Sahibi İstanbul
28 — Selim Ragıp Emeç - Son Posta Gazetesinde İstanbul

Ortaklığın Ünvanı ve Merkezi:

(11.5.1959 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumî Heyet toplantısında tadilî kabul edilen metindir).

Madde 3 — Ortaklığın ünvanı (Türk Havayolları Anonim Ortaklığı) olup Merkezi İstanbul'dadır. Ortaklık gerektiğinde umumî hükümlere uyarak şubeler, acentalıklar açabilir ve muhabirler tayin edebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Maksat:

(30.3.1966 tarihli Hissedarlar Adi Umumî Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir).

Madde 4 — Ortaklık 6623 sayılı kanunun vermiş olduğu selâhiyete istinaden her nevi hava nakliyatı ile buna müteferri işlerle aşağıda yazılı işleri yapmak maksadıyla kurulmuştur.

a) Türkiye dahilinde ve haricinde bir yerden diğer yere yolcu, posta, hayvan ve eşyaya müteallik her türlü hava nakliyatını yapmak ve bu meyanda,

I — Ortaklık ve diğer havayollarına ve nakliyat işlerile iştigal eden sair hakikî ve hükmî şahıslara ait tayyarelerle diğer nakil vasıtaları için bilet ve hamule senedi satmak ve bilet satış mahalleriyle hava nakliyatına ait depolar tesis etmek ve işletmek,

II — Tayyare; tayyare teçhizatı velhasıl hava nakliyatı ile alâkalı her türlü teçhizat ve malzemeyi imal etmek, tamir etmek ve bunların bakımını ve muhafazasını temin etmek ve bu maksatlar için hangarlar, depolar, tamirhaneler tesis etmek ve işletmek,

III — Hava nakliyatı ile alâkalı yolcuların, postanın, hayvanların ve eşyanın nakli için her nevi otobüs, otomobil ve kamyon işletmek,

b) Yukarıda zikri geçen işlerden herhangi birini icra maksadıyla ve 6623 sayılı Kanunun 20 nci maddesi hükmüne tevfikan telefon, telsiz telefon, telsiz telgraf tesisatı ve teçhizatı ile enerji tesisleri ve muhabere hatları velhasıl yukarıda zikri geçen işlerin icrası ile alâkalı diğer her türlü teçhizat ve tesisleri kurmak, inşa etmek ve işletmek,

c) Yukarıda yazılı işlerden herhangi birinin ifa maksadı ile gayrimenkul satınalmak ve satmak, kiraya vermek ve kiralamak, ipotek ve rehin etmek velhasıl bu maksatlar için lüzumlu olan her türlü muameleleri yapmak,

d) Mer'î mevzuatın müsaadesi nisbetinde yukarıda zikri geçen işlerin ifası maksadıyla her türlü malî ve idarî faaliyet-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lerde bulunmak ve imalâta ve nakliyata müteallik her türlü işleri icra etmek,

e) 7397 Sayılı Kanun hükümleri dairesinde yukarıda yazılı işlerin ifasında Ortaklığın maruz kalabileceği bütün rizikolara karşı Ortaklık doğrudan doğruya veya diğer Sigorta Şirketleri ile birlikte her nevi sigorta muamelelerini yapmaya yetkilidir.

f) Yukarıda zikri geçen işleri Şirket doğrudan doğruya yapmaya selâhiyettar olduğu gibi bu maksatlarla kuracağı Anonim Ortaklık vasıtası ile veya mevcut Anonim Ortaklıklara iştirak etmek suretiyle yaptırmaya da selâhiyetlidir.

II — SERMAYE VE HİSSE SENETLERİ

(30.3.1972 tarihli Hissedarlar Adi Umumi Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir).

Madde 5 — Ortaklığın sermayesi, her biri 100 Türk Lirası kıymetinde hamiline muharrer 2 milyon hisseye ayrılmış olup 200 milyon Türk Lirası ile,

Bu kerre tezyid suretiyle beheri 500 Türk Lirası kıymetinde, hamiline muharrer 400 bin hisseye ayrılmış 200 milyon Türk Lirası ki cem'an, hamiline muharrer 2 milyon 400 bin hisseye ayrılmış 400 milyon Türk Lirasıdır. Hisse senetlerine ait bedeller tamamen tediye edilmedikçe hisse senedi ihraç olunamaz.

Ortaklığın sermayesi, Umumî Hey'ette Ortaklık sermayesinin üçte ikisini teşkil eden Ortaklar tarafından ittihaz olunan kararla tezyid olunabilir.

Her 500 Liralık hisseye sahip olanın veya temsil edenin beş rey hakkı vardır.

Sermayenin Taahhüt Edilmesi:

Madde 6 — Ortaklık sermayesinin:

58.099.500	Lirası	kurucu	Hazine,
1.000.000	»	»	PTT İşletmesi Umum Müd.
500.000	»	»	Antaş Havacılık ve Turizm Ltd. O.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

200.000	Lirası	Kurucu	Mehmet Fuad Asmazoğlu,
100.000	»	»	TCDD İşletmesi U. Müdürlüğü,
20.000	»	»	Abidin Mortaş,
5.000	»	»	Rıza Çerçel,
1.000	»	»	Muhittin Asral,
10.000	»	»	Cumhuriyet Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.Ş.
5.000	»	»	Sedat Simavi Halefleri Haldun ve Erol Simavi Koll. Şti.
5.000	»	»	Safa Kılıçlıoğlu
5.000	»	»	Ercüment Karacan,
1.000	»	»	Vatan Gazetecilik ve Matbaacılık T.A.Ş.,
2.500	»	»	Faruk Gürtunca,
1.000	»	»	Kâzım Şinasi Dersan ve Ortakları Akşam Komandit Şti.,
5.000	»	»	Yeni İstanbul Neşriyat Ltd. Şti.,
5.000	»	»	Halil Lütfi Dördüncü,
1.000	»	»	Dr. Osman Nebioğlu,
5.000	»	»	Doğan Kardeş Yayınları, A. Şti.,
5.000	»	»	Tifdruk Matbaacılık Sanayii Anonim Şti.,
5.000	»	»	Alâeddin Kıral,
5.000	»	»	Mithat Perin,
1.000	»	»	Dünya, Basın, Yayın ve Ticaret Ltd. Ort.,
1.000	»	»	Yusuf Ziya Ortaç,
5.000	»	»	Ethem İzzet Benice,
1.000	»	»	Selim Baban,
5.000	»	»	Selim Ragıp Emeç,

Taraflarından tamamen taahhüt edilmiştir.

Hazine tarafından taahhüt edilen sermaye 9 uncu madde hükmüne tevfikan tediye olunacaktır. Diğer kurucular taahhüt etmiş oldukları sermayenin % 25 ini ödemişlerdir. Bakiyesi İdare Meclisince tayin olunacak zamanlarda ve kararlaştırılacak şeraite tevfikan bir defada veya taksitlerle tahsil olunur. Bu hususdaki talepler Şirket Merkezinin bulunduğu şehirde çıkan iki gazete ile en az 10 gün evvel ilân edilmek suretiyle yapılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hisse Senetleri Karşılığında Yapılacak Tahsilat İçin Verilecek Vesikalar:

Madde 7 — Ortaklığın kesin kuruluşundan itibaren üç ay içinde işbu ana sözleşmenin 6 ncı maddesi gereğince bidayette Hazineden gayri hissedarlar tarafından ödenen %25 nisbetindeki taahhüt bedelleri için kendilerine nama muharrer birer ilmühaber verilir. Sonradan ödenen bedeller işbu muvakkat ilmühaber üzerine kaydolunur. Hazine bedelinin tamamen tediyesi halinde, muvakkat ilmühaberler, İdare Meclisinin tensip edeceği tarihte, Türk Ticaret Kanununun 413 üncü maddesine uygun olarak ihraç olunacak hisse senetleri ile değiştirilir.

Hisse Senetlerinin Bütünlüğü

Madde 8 — Her hisse senedi Ortaklık nazarında bir bütündür. Bir kaç sahibi bulunan hisse senetlerine Türk Ticaret Kanununun 400 üncü maddesi hükümleri tatbik olunur.

Hazinece Taahhüt Edilen Hisse Senetleri Karşılığının Sureti Tediyesi:

Madde 9 — Hazine tarafından taahhüt olunan hisse senetleri:

a — Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün 6623 sayılı kanunun muvakkat birinci maddesi gereğince tanzim olunan devir bilânçosunda tesbit edilecek sermaye karşılığının Anonim Ortaklığa intikali,

b — Her sene on milyon lirayı geçmemek üzere otuz milyon liraya kadar Hazinece nakden tediyede bulunulması,

c — Ortaklığın dağıtacağı yıllık kârdan Hazine hissesine isabet edecek miktarın tahsisi,

ç — 6623 sayılı kanunun 4 üncü maddesi gereğince satılacak hisse senetleri bedellerinin Ortaklığa tevdii,

suretile ödenir.

Hazinece Taahhüt Edilen Hisse Senetlerinin Satılması:

Madde 10 — Hazine, taahhüt ettiği hisse senetlerini, bedelleri tamamen tediye edilmiş olsun veya olmasın, isteklisi çıktığı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

takdirde, yerli veya yabancı hakikî ve hükmî şahıslara dilediği bedel ve şartlarla satabilir.

Yabancı hakikî ve hükmî şahıslara yapılacak satışlarda; 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun 2 inci maddesinde yazılı sermaye unsurları, hisse senetleri veya hisselerin bedelleri karşılığı olarak kabul edilecektir.

Hisse senetleri veya hisselerin satın alınması için getirilecek sermayelerin kıymetleri, 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümlerine göre takdir edilecek ve bu suretle hisse senetlerine sahip olan yabancı hakikî ve hükmî şahıslar mezkûr kanunda yazılı haklardan istifade edecekler ve bu meyanda getirmiş oldukları sermayeyi ve elde edecekleri kârları döviz olarak transfer etmek hakkını haiz olacaklardır.

Temettü Kuponları :

Madde 11 — Hisse senetlerine bağlı temettü kuponları hâmiline ait olup temettüler kuponu tevdi edene tediye olunur. Hisse senedi sahiplerinin bu yüzden Ortaklığa karşı herhangi bir talep ve iddiada bulunmaya hakları yoktur.

Ortakların Mesuliyeti :

Madde 12 — Ortaklar ancak, sahip oldukları hisse senetlerinin bedeli miktarınca mesuldürler.

İhtilâflar :

Madde 13 — Ortaklığın gerek faaliyet ve gerek tasfiyesi sırasında Ortaklık işlerine müteallik olarak, Ortaklık ile Ortaklar arasında çıkacak ihtilâflar Ortaklık merkezinin bulunduğu mahal mahkemesinde hallolunur.

Ortaklık işlerine ait olarak, Ortaklar arasında çıkıp, Ortakların haklarına tesir edecek ihtilâfların halli dahi Ortaklık merkezinin bulunduğu mahal mahkemelerine aittir.

Bu çeşit ihtilâfların zuhuru halinde mahkemeye müracaat etmiş olan Ortak, Ortaklık merkezinin bulunduğu mahalde her çeşit kanunî tebligatın ifası için bir ikametgâh intihap ve iraesine mecburdur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Herhangi bir Ortak, Ortaklığın işlerinde gördüğü bir yolsuzluktan dolayı Ortaklık mümessilleri veya onlardan biri aleyhine doğrudan doğruya ve ferden dâva açamaz. Bununla beraber Türk Ticaret Kanunu hükümlerile 43 üncü madde hükmü mahfuzdur.

Tahvilât Çıkarılması :

(29.3.1963 tarihli Hessedarlar Âdi Umumî Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir.)

Madde 14 — Ortaklık kısa ve uzun vâdeli istikrazlar akd ve krediler temin edebilir.

Ortaklık, Hazine kefaletile tahvil çıkarabilir. Tahvillerin ihraç şekli, müddet ve şartları Maliye Vekâletinin muvafakatiyle tesbit olunur.

Ancak, Ortaklık tarafından çıkarılacak tahvillerle aktedilecek kısa ve uzun vâdeli istikraz ve kredilerin yekûnu hiçbir zaman Ortaklığın itibarî sermayesini tecavüz edemez. Bu miktar İcra Vekilleri Heyeti kararile itibarî sermayesinin iki misline kadar artırılabilir.

Hisse Senetlerinin ve Tahvillerin Ziyaı :

Madde 15 — Hisse senetlerinin ve ihraç edilen tahvillerin ziyaı halinde mer'î mevzuat dahilinde hareket olunur.

III — UMUMÎ HEYET

Madde 16 — Umumî Heyet; Ortaklığın hisse sahiplerinden kurulur.

Umumî Heyet; âdi veya fevkalâde olarak toplanır.

Âdi Umumî Heyet; hesap yılı sonundan itibaren üç ay içinde ve senede bir defa mutlaka toplanır.

Fevkalâde Umumî Heyet, Ortaklık işlerinin gerektirdiği hal ve zamanlarda, İdare Meclisinin ve Murakıpların veyahut ortaklık sermayesinin en az onda biri değerinde hisseleri olan Ortakların gerekçesi yazılı istekleri üzerine, İdare Meclisi veya Murakıpların dâveti ile toplanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Umumî Heyet Kararları :

Madde 17 — Adî Umumî Heyet toplantısında, İdare Meclisi ve Murakıpların raporları, yıllık bilânço, kâr ve zarar hesapları, kârın dağıtımı hakkındaki teklifler incelenir. Karara bağlanır ve müddeti biten İdare Meclisi âzaları ile Murakıplar seçilir ve bunların ücretleri tayin olunur. Ve gündemde yazılı diğer işler görüşülür ve karara bağlanır.

Fevkalâde Umumî Heyet; toplantıya sebep olan ve gündemde yazılı bulunan Ortaklık işleri hakkında karar verir.

Toplantıya Davet :

Madde 18 — Toplantıya dâvet olunacak Umumî Heyetin toplantı günü saati ve yeri tesbit olunarak toplantı gününden en az 15 gün evvel Ortaklık Merkezinin bulunduğu yerde çıkan ve dâvete selâhiyetli olanlar tarafından kararlaştırılacak iki gazete ile ilân olunur.

Umumî Heyetin toplantısını bildiren gazete ilânlarında gündeminin bildirilmesi gerekir.

Gündem :

Madde 19 — Adî Umumî Heyet toplantısına ait gündemde, 18 inci maddede yazılı hususlar ve Fevkalâde Umumî Heyet toplantısına ait gündemde de toplantıya sebep olan Ortaklık işleri ve görüşülmesi gerekli diğer işler bulunur.

Gündemde bulunmayan işler görüşülemez. Fakat gündemdeki işin görüşülmesi sırasında; işle ilgili bir hususun karara bağlanması gerekirse Ortakların reylerine başvurulur.

Ortaklık sermayesinin en az onda biri kıymetinde hissesi olan Ortakların, gerekçesi bulunan yazılı dilekleri üzerine, görüşülmesini istedikleri işin Umumî Heyet gündemine alınması gerektir. Bu isteğin toplantıya dâvet ilânından evvel yapılmış olması şarttır.

Toplantı Yeri :

Madde 20 — Umumî Heyetler, Ortaklığın merkezinde veya dâvet ilânlarında belirtilmek kaydıyle, Ortaklığın bulunduğu şehrin başka bir yerinde toplanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adî Nisap :

Madde 21 — Gerek bu Esas Mukavelenamede ve gerekse Türk Ticaret Kanununda aksine sarahat bulunmayan hallerde adî veya fevkalâde Umumî Heyet toplantılarında asaleten veya vekâleten sermayenin en az yarısı kadar hisseye sahip ortakların bulunması gerekir.

İlk toplantıda bu kadar hisse sahibi bulunmazsa Ortaklar ikinci bir toplantıya çağırılır. İkinci toplantıda bulunan Ortaklar temsil ettikleri sermaye miktarı ne olursa olsun birinci toplantıda görüşülmek üzere hazırlanan gündemdeki işleri görüşürler ve karara bağlarlar.

Kararların muteber olması için asaleten veya vekâleten verilen reylerin ekseriyeti gerektir. Birinci toplantı ile ikinci toplantı arasındaki müddet on beş günden az ve bir aydan fazla olmayacaktır. İkinci toplantıya dâvet ilânı toplantıdan 15 gün evvel yapılmalıdır.

Fevkalâde Nisap :

Madde 22 — Esas Mukavelenamede yapılacak değişiklik veya Ortaklığın feshi hakkındaki Umumî Heyetçe verilecek kararlarla Türk Ticaret Kanununa göre adî ekseriyet üstünde ekseriyetle verilmesi gereken kararlar için mezkûr kanun hükümleri uygulanır. Esas Mukavelenamede yapılacak değişikliğe ait metnin 18 inci madde gereğince hissedarlara duyurulması lâzımdır.

Rey Hakkı :

Madde 23 — Umumî Heyet toplantılarında her hisseye sahip olanın veya her hisseyi temsil edenin bir reyi vardır.

Bir hisseden fazlaya sahip olanların veya bir hisseden fazlayı temsil edenlerin hiçbir tahdide tâbi olmaksızın beher hisse için bir rey hakları vardır.

Ortakların Temsili :

Madde 24 — Umumî Heyette Ortaklar kendilerini vekil marifetile temsil ettirebilirler. Bir şahıs muhtelif Ortakların vekili

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

olabilir ve Ortaklardan her birinin reylerini kullanabilir. Aynı zamanda Ortak olan vekil, kendi reyini kullanmak hakkına da sahiptir.

Ekseriyetin Tesbiti:

Madde 25 — Ekseriyetin anlaşılabilmesi için Umumî Heyette bulunacak Ortaklar veya vekilleri, gerek asil ve gerek vekil olarak sahip oldukları hisse senetlerini veya bunlar makamına kaim olan ilmuhaberleri, toplantı gününden evvel 7 gün içinde Ortaklık merkezine veyahut İdare Meclisi tarafından gösterilecek bir yere bırakarak, hisselerin sayı ve numaralarını gösteren bir girme kartı alacaklardır. Bu kartlar birinci toplantıda ekseriyet olmazsa ikinci toplantı için de muteberdir.

Ortaklar Cetveli:

Madde 26 — Umumî Heyet toplantısında bulunacak Ortakların veya temsilcilerinin adları, ikametgâhları ve hisse adetlerini belirten bir cetvel İdare Meclisince tasdik olunarak görüşmelere başlanmadan önce Ortakların görebilecekleri bir yere asılır ve bir örneği Umumî Heyet Kâtibine verilerek toplantıda hazır bulunan Ortaklar ve Reis tarafından imzalandıktan sonra saklanır ve istenildiği zaman gösterilir.

Ortakların Hesapları ve Raporları Tetkik Selâhiyetleri:

Madde 27 — En az on hisseye sahip olan her Ortak Umumî Heyet toplantısından 15 gün evveline kadar mevcudat ve muvazene defteri ile kâr ve zarar hesabını ve bilânçoyu İdare Meclisi ile Murakıpların raporlarını Ortaklık merkezinde tetkik ve birer örneğini almaya selâhiyetlidir.

Umumî Heyetin İdaresi:

Madde 28 — Umumî Heyet toplantısına İdare Meclisi Reisi ve bulunmadığı zaman İdare Meclisince seçilecek zat reislik yapar. Reisin vazifesi, görüşmelerin muntazaman yapılmasını ve zaptın kanun ve Esas Mukavelename hükümlerine uygun olarak tanzimini sağlamaktır.

Umumî Heyette bulunan en çok hisseli iki Ortak veya vekilleri rey toplama vazifesini yaparlar. Bunlar vazifeyi kabul etmezlerse Umumî Heyetçe başkaları seçilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Reis ile rey toplayıcılar Umumî Heyet Kâtibini seçerler. Kâtibin ortak olması şart değildir.

Rey Verme Şekli :

Madde 29 — Umumî Heyette reyler el kaldırılmak suretiyle verilir. Ancak, hazır bulunan Ortakların temsil ettikleri sermayenin onda birine sahip bulunan bir veya birkaç Ortağın veya vekillerinin isteği üzerine gizli reye müracaat etmek gerektir.

Umumî Heyet Zaptı :

Madde 30 — Umumî Heyet kararlarının muteber olabilmesi için bu kararların mahiyeti ile buna muhalif olanların isimleri ve varsa gerekçeleri zabıtta belirtilmiş olmalıdır. Bu zabıt, reye katılan Ortaklar tarafından imzalanır. İmzadan istinkâf edenlerin adları ve varsa gerekçeleri zapta yazılır. Ortakların, zaptın imzası için reis ile rey toplayanlara yazı ile selâhiyet vermeleri caizdir. İdare Meclisi Umumî Heyet zaptının tasdikli örneğini, toplantıya dâvetin usulünde yapıldığını belirten vesikalarla beraber derhal Ticaret Siciline tescil ve hülâsasını ilân etmekle vazifelidir. Bu zabıtların suretleri veyahut hülâsaları Ortaklık adına imzaya selâhiyetli olanlar tarafından imzalanmalıdır.

Bilânço ve Hesapların Kabulü :

Madde 31 — Bilânçonun kabulüne dair olan Umumî Heyet kararı İdare Meclisi âzaları ile Umum Müdür, Müdür ve Murakıpların ibrasını da tazammun eder. Ancak, bilânçoda bazı cihetler açıklanmamış veya bilânço yanlış yapılmış ise bilânçonun tasdiki İdare Meclisi âzalarının, Umum Müdürün, Müdürlerin ve Murakıpların ibra edildiği göstermez. Murakıpların raporu okunup dinlenmeden önce bilânço ile hesapların kabulü için verilen kararlar hükümsüzdür.

Bilânçonun Tasdiki İçin Görüşmelerin Geri Bırakılması :

(22.12.1957 Tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumî Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir.)

Madde 32 — Umumî Heyette bilânçonun tasdiki için görüşmeler ekseriyetin veya Ortaklığın sermayesinin onda birine sahip olan ekalliyetin isteği üzerine bir ay sonraya bırakılır ve ikinci

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

toplantı için gereken dâvet Türk Ticaret Kanununun 368 inci maddesi mucibince usulüne göre yapılır.

Bu ikinci toplantıda ekalliyet tarafından görüşmenin başka bir toplantıya bırakılması istenirse, bu isteğe uyulması için bilânçonun evvelce itiraz edilen noktaları hakkında lâzımgelen izahatın verilmemiş olması şarttır.

Umumî Heyet Kararlarının Şümulü :

Madde 33 — Kanununa ve bu Esas Mukavelename hükümlerine uygun olarak toplanan Umumî Heyetler, Ortakların hepsini temsil eder. Umumî Heyet kararları toplantıda bulunmayanlarla kararlara iştirâk etmeyen veya muhalif kalanlar hakkında da muteberdir.

Umumî Heyet Kararları Aleyhine İtiraz :

Madde 34 — Umumî Heyet kararlarına yapılacak itirazlar ve buna ait şekil ve şartlar hakkında Türk Ticaret Kanunu hükümleri tatbik edilir.

Esas Mukavelenamedeki Değişikliklerin Yürürlüğü :

(22.12.1957 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumî Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir.)

Madde 35 — Bu Esas Mukavelenamede meydana gelecek bilûmum değişikliklerin tekemmül ve tatbiki Ticaret Vekâletinin iznine bağlıdır. Bu hususlaki değişiklikler usulüne uygun olarak tasdik ve Ticaret Siciline tescil ettirildikten sonra ilânları tarihinden itibaren muteber olur.

IV — MURAKIPLAR

Murakıpların İntihabı :

Madde 36 — Umumî Heyet toplantılarında Hazinenin sahip bulunduğu hisse senetlerini temsilen iki ve hususî gerçek ve hükmî şahısların sahip bulundukları hisse senetlerini temsilen de bir Murakıp ve aynı surette üç yedek Murakıp seçilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hakiki veya hususi şahısların sahip bulundukları hisse senetleri yekûnu Ortaklık itibarî sermayesinin % 50'sini tecavüz eylediği takdirde hususi, gerçek ve hükmî şahısların sahip bulunduğu hisse senetlerini temsilen iki ve hazinenin sahip bulunduğu hisse senetlerini temsilen bir Murakıp ve aynı surette üç yedek Murakıp seçilir. Murakıpların hizmet süreleri, kendi seçimlerinden itibaren müteakip hesap yılı Adî Umumî Heyet toplantısında yeni seçim yapılıncaya kadar devam eder. Murakıpların tekrar seçilmeleri caizdir.

Hizmet süresinin sona ermesinden başka, herhangi bir sebeple hizmetten ayrılan Murakıp yerine kaim olmak ve onun süresini ikmal etmek üzere ilgili hisse senetlerini temsilen seçilmiş olan ve en fazla rey almış bulunan yedek Murakıp seçer.

Umumî Heyette, ilgili hisse senedi sahipleri tarafından kendi Murakıplarının vazifelerine her vakit son verilebilir. Murakıpların bu sebeple bir tazminat talebine hakları yoktur.

Murakıpların tayin ve tedbilleri Ortaklığın Umum Müdürü tarafından derhal Ticaret Siciline tescil ettirilir ve yayınlanır.

Murakıpların Vasıfları :

Madde 37 — Murakıpların yüksek tahsil görmüş ve vazifelerini muvaffakiyetle ifa için gerekli meslekî, hukukî, malî, iktisadî veya teknik bilgi ve tecrübe sahibi olmaları şarttır.

Murakıpların Vazifeleri :

Madde 38 — Murakıplar, Ortaklığın bütün muamelelerini murakabe ve hesaplarını tesbit, teftiş ve İdare Meclisi ile birlikte bilânçonun tanzim şeklini tayin ve hisse senetlerinin vaziyetini tesbit ve Ortaklığın menfaatine uygun gördükleri her nevi murakabe ve teftişi icra ve 1 aydan fazla fasıla vermemek şartiyle zaman zaman ve anî olarak Ortaklık kasalarını, kayıtlarını ve defterlerini kontrol ederek mevcudun kayıtlara uygunluğunu tetkik ve İdare Meclisi Âzalarının Kanun ve Esas Mukavelename hükümlerine tamamiyle riayet eylemelerine nezaret etmek ve Âdi Umumî Heyette Ortaklığın durumu, yıllık bilânço, kâr ve zarar hesapları ve İdare Meclisinin faaliyetleri hakkındaki kanaat ve mütalâalarını havi yıllık bir rapor vermek ve işbu Esas Muka-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

velename ile Türk Ticaret Kanununda yazılı diğer işleri yapmakla vazifelidirler.

Raporların Tevdii:

Madde 39 — Murakıplar yıllık raporun örneğini Umumî Heyet toplantısından 15 gün evvel Münakalât Vekâletine göndermek zorundadırlar.

İdare Meclisinde Bulunmak Selâhiyeti

Madde 40 — Murakıplar, İdare Meclisi toplantılarında rey verememek ve müzakerelere katılmamak kaydiyle bulunmaya ve münasip gördükleri teklifleri, gerek İdare Meclisi ve gerekse Umumî Heyet gündemine koydurmaya selâhiyetlidirler.

Umumî Heyeti Toplantıya Davet Selâhiyeti:

Madde 41 — Murakıplar, zarurî ve acele sebepler karşısında Umumî Heyeti fevkalâde toplantıya dâvet edebilirler.

Ortaklık sermayesinin onda birine sahip olan Ortakların isteği üzerine Murakıplar, Umumî Heyeti fevkalâde toplantıya dâvete ve görüşülmesi istenilen maddeyi ruznameye koymaya mecburdurlar. Murakıplara başvurarak Umumî Heyetin fevkalâde toplantıya çağırılmasını isteyen Ortakların, Ortaklık sermayesinin onda birine tekabül eden miktardaki hisse senetlerini muteber bir Bankaya tevdi etmeleri lâzımdır.

Ortakların Şikâyetlerini Tetkik Selâhiyeti:

Madde 42 — Ortakların, Murakıplara müracaat suretleri ve bu müracaatlar üzerine Murakıpların tutacakları yol hakkında Türk Ticaret Kanunu hükümleri tatbik edilir.

Dâva Açmak Selâhiyeti:

Madde 43 — Umumî Heyet herhangi bir sebeple İdare Meclisi Âzaları aleyhine dâva açılmasına karar verdiği takdirde, bu kararın icrası Murakıplara aittir.

Murakıpların Çalışma Tarzları:

Madde 44 — Murakıplar işbu Esas Mukavelename ve kanun hükümlerine göre kendilerine verilen vazife ve selâhiyetleri müş

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tereken veya aralarında verecekleri karara göre iş bölümü suretiyle ifa ve istimal ederler.

Murakıpların Mesuliyeti :

Madde 45 — Murakıpların bu Esas Mukavelename ve kanun hükümleriyle kendilerine verilmiş olan vazifeleri hüsnü suretle ifa etmedikleri takdirde müteselsilen mes'ul olurlar. Ancak ,vazifesini hüsnü suretle ifa eden ve mes'uliyeti mucip işlerde muhalif kalmış bulunan Murakıpların durumu birinci fıkra hükmü dışında kalır.

Murakıplar aleyhindeki dâva hakkı, mes'uliyeti mucip olan sebebin tahakkuku tarihinden itibaren beş sene sonra düşer.

Murakıpların Ücreti :

Madde 46 — Murakıplara verilecek ücret Umumî Heyetçe tes bit olunur.

İlk Murakıplar :

Madde 47 — Umumî Heyetin ilk âdi toplantısına kadar vazife görecek olan Murakıplar ikisi Hazinenin sahip bulunduğu hisse senetlerini temsilen, biri de hakikî ve hükmî hususî şahısların sahip bulundukları hisse senetlerini temsilen işbu Esas Mukavelenamenin İcra Vekilleri Heyetince tasdikini müteakip en geç bir ay içinde toplanacak olan Tesis Heyeti Umumiyesi tarafından intihap olunur ve keyfiyet Sicilli Ticarette tescil ve ilân ettirilir.

Maliye ve Münakalât Vekâletinin Murakabesi :

Madde 48 — Maliye ve Münakalât Vekâletleri, Ortaklığın bütün hesaplarını doğrudan doğruya veya Başvekâlet Umumî Murakabe Heyeti marifetile tetkik ve teftişe selâhiyetlidirler.

V — ORTAKLIĞIN İDARESİ

İdare Meclisi :

(27.7.1968 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumî Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir). (*)

(*) 49 uncu madde, 30.3.1974 tarihli Hissedarlar Adi Umumi Heyet toplantısında aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 49 — İdare Meclisi beş kişiden terekküp eder.

İdare Meclisi, Umumî Heyet toplantısında aşağıdaki esaslar dairesinde Ortaklar tarafından intihap olunur.

Hazine dışındaki hakikî ve hükmî şahısların sahip bulundukları hisse miktarı, Ortaklık itibarî sermayesinin yüzde ellisine kadar baliğ olduğu takdirde, hazinenin sahip bulunduğu hisse senetlerini temsilen üç ve Hazine dışındaki hakiki ve hükmî şahısların sahip bulundukları hisse senetlerini temsilen iki âza seçilir.

Bu takdirde, Hazine dışındaki hakikî ve hükmî şahısların sahip oldukları hisselerin üçte birinden fazlası yabancı hakikî ve hükmî şahısların elinde bulunması halinde iki âzalıktan biri yabancı hakikî ve hükmî şahısları temsilen, diğeri yerli hakikî ve hükmî şahısları temsilen seçilir.

Hazine dışındaki hakikî ve hükmî şahısların sahip oldukları hisse senetleri yekûnu Ortaklık Sermayesinin % 50'sini tecavüz eylediği takdirde hazine dışındaki hakikî ve hükmî şahısların sahip oldukları hisse senetlerini temsilen üç ve Hazinenin bulunduğu hisse senetlerini temsilen iki âza seçilir.

Bu takdirde, hazine dışındaki hakikî ve hükmî şahısların sahip oldukları hisselerin üçte birinden üçte ikisine kadarı yabancı hakikî ve hükmî şahıslar elinde bulunması halinde üç âzalıktan biri yabancı hakikî ve hükmî şahısları temsilen, ikisi yerli hakikî ve hükmî şahısları temsilen seçilir.

Hazine dışındaki hakiki ve hükmi şahısların sahip olduğu hisselerin üçte ikisinden fazlası yabancı hakikî ve hükmî şahısların elinde bulunması halinde, üç âzalıktan ikisi yabancı hakiki ve hükmi şahısları temsilen, diğeri yerli hakikî ve hükmî şahısları temsilen seçilir.

İlk İdare Meclisi Âzaları :

Madde 50 — Umumî Heyetin ilk âdi toplantısına kadar vazife görecek olan ilk İdare Meclisi Âzaları ikisi Hazinenin sahip bulunduğu hisse senetlerini temsilen, bir de hakikî ve hükmî hususî şahısların sahip bulundukları hisse senetlerini temsilen işbu Esas Mukavelenamenin İcra Vekilleri Heyetince tasdikini müteakip en geç bir ay içinde toplanacak olan Tesis Heyeti Umumiyesi tarafından intihap olunur ve keyfiyet Sicilli Ticarette tescil ve ilân edilir.

«ORTAKLIĞIN İDARESİ

İDARE MECLİSİ :

Madde 49 — İdare Meclisi, Umumi Heyet tarafından Türk Ticaret Kanunu hükümleri dairesinde seçilen beş kişiden teşekkül eder.»

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İdare Meclisinin Vazifeleri :

Madde 51 — İdare Meclisi :

a — Umumî Heyeti, bu Esas Mukavelename ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre toplantıya dâvet etmek ve gündemi hazırlamak,

b — Esas Mukavelenamede yapılacak her nevi değişiklikler ve yeni maddeler eklenmesi hakkında Umumî Heyete teklifte bulunmak,

c — Kanunlar gereğince tutulması gereken defterlerin usulüne uygun olarak tutulmasını ve yıllık bilânço, kâr ve zarar hesaplarının tesbitini ve 68 inci madde gereğince ilânını sağlamak,

ç — Gerek c fıkrasındaki hesapları ve gerekse Murakıp tarafından verilecek raporları inceleyip karara bağlamak,

d — Her hesap senesi sonunda bilânçodan başka Ortaklığın ticarî, malî, iktisadî durumunu ve yapılan işlerin hülâsasını gösterir bir rapor hazırlayıp Umumî Heyete sunmak,

e — Umumî Heyetçe tesbit ve tayin olunacak amortismanların tefrik şekilde ve suretleriyle sabit kıymetler karşılıklarına ayrılacak sâfi kâr nisbetleri ve fevkalâde ihtiyaç akçesinin kullanış tarzı hakkında Umumî Heyete tekliflerde bulunmak,

f — Her yılın sonundan evvel gelecek yıla ait olmak üzere Ortaklığın yıllık faaliyet programlarıyla masraf ve varidat tahminlerini ihtiva etmek üzere hazırlanacak iş programlarını tasdik etmek ve lüzumu halinde bu programlarda değişiklik yapmak,

g — Türk Ticaret Kanunu ve diğer kanunlarla Ortaklık Umumî Heyeti tarafından İdare Meclisine mevdu işleri yapmak,

İle vazifelidir.

İdare Meclisinin Selâhiyetleri :

(22.12.1967 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumî Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir) (*)

(*) 52 nci madde, 11.6.1974 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumi Heyet toplantısında aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 52 — İdare Meclisi, Umumî Heyetten karar alınmasını gerektirmeyen ve Umum Müdürün selâhiyetleri dışında kalan işler hakkında karar verir ve Umum Müdürün tekliflerini inceleyip karara bağlar.

Ortaklığa ait diğer işlerden hangilerinin Umum Müdürlük, hangilerinin İdare Meclisi tarafından karar altına alınacağı İdare Meclisince tesbit edilir.

İdare Meclisi, kendi âzası arasında vazife taksimi yapabilir. İdare Meclisinin icra selâhiyeti yoktur.

Ortaklığa ait diğer işlerden hangilerinin Umum Müdürlük, hangilerinin İdare Meclisi tarafından karar altına alınacağı İdare Meclisince tesbit edilir.

İdare Meclisi Âzalarının Vasıfları:

(12.10.1957 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumî Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir.) (**)

Madde 53 — İdare Meclisi âzalarının vazifelerini muvaffakiyetle ifa etmeleri için gerekli meslekî, hukukî, malî, iktisadî veya teknik bilgi ve tecrübe sahibi olmaları şarttır.

Umumî Heyetçe seçilen İdare Meclisi Âzaları ve vazifeye seçildikten sonra maaşlı veya ücretli devlet hizmetinde bulunamaz-

---

İDARE MECLİSİNİN SELAHİYETLERİ :

Madde 52 — İdare Meclisi; Umumî Hey'etten karar alınmasını gerektirmeyen ve Umum Müdürün selâhiyetleri dışında kalan irer hakkında karar verir ve Umum Müdürün selâhiyetleri dışınd kalan işler hakkında karar verir ve Umum Müdürün tekliflerini inceleyip karara bağlar.

Ortaklığa ait diğer işlerden hangilerinin Umum Müdürlük, hangilerinin İdare Meclisi tarafından karar altına alınacağı İdare Meclisince tesbit edilir.

İdare Meclisi, kendi âzası arasında görev taksimi yapabilir. Ayrıca sorumluluklarını ve yetkilerini belirterek Reis veya âzalardan bir kişiyi Murahhas Aza seçebilir.

(**) 53 üncü madde, 11.6.1974 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumi Heyet toplantısında aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İDARE MECLİSİ AZALARININ VASIFLARI :

Marde 53 — İdare Meclisi âzalarının vazifelerini muvaffakiyetle ifa etmeleri için gerekli meslekî, hukukî, malî, iktisadî veya teknik bilgi ve tecrübe sahibi olmaları şarttır.

Umumî Heyetçe seçilen İdare Meclisi âzaları Umumî Heyetten müsaade almaksızın Ortaklık iştigal mevzularına dahil işlerle uğraşan diğer herhangi bir teşekkülde hissedar veya vazifeli olamazlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lar ve Umumî Heyetin müsaadesini almaksızın Ortaklık iştigal mevzularına dahil işlerle uğraşan diğer herhangi bir teşekkülde hissedar veya vazifeli olamazlar.

Âzanın Yatıracağı Teminat :

(22.12.1957 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumî Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir.)

Madde 54 — İdare Meclisi âzasından herbiri, Türk Ticaret Kanununun 313 üncü maddesine tevfikan Ortaklığa teminat makamında 5.000 lira kıymetinde hisse senedi tevdiine mecburdur.

İdare Meclisi Âzalarının İntihap Müddeti :

Madde 55 — İdare Meclisi âzaları üç yıllık bir devre için intihap olunurlar. Müddeti biten âza yeniden intihap edilebilir.

Lüzum görüldüğü takdirde İdare Meclisi âzaları intihaplarındaki usûl dairesinde ve müddete bağlı olmaksızın her zaman değiştirilebilirler. Yeni âza selefinin müddetini tamamlar.

İdare Meclisi Reisliği ve Kâtiplik : (*)

Madde 56 — İdare Meclisi her yıl âzaları arasından bir Reis ve Reisin gaybubetinde vekâlet etmek üzere bir Reis Vekili seçer. Kâtiplik vazifesini yapmak üzere İdare Meclisi âzaları arasından veya hariçten bir zat seçilir.

Reislik vazifesi Reise, İdare Meclisi toplantılarında görüşmelerin intizamını ve kararların muntazaman zaptını sağlamak ve Umumî Heyet toplantılarına riyaset etmekten başka bir hak vermez.

İdare Meclisi Toplantıları :

Madde 57 — İdare Meclisi; Ortaklık işlerinin gösterdiği lüzuma göre Reisin dâveti, en az iki âzanın isteğile ve ayda bir defa-

---

(*) 56 ncı madde, 11.6.1974 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Heyet toplantısında aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İDARE MECLİSİ REİSLİĞİ VE KATİPLİK :

Madde 56 — İdare Meclisi her yıl âzaları arasından bir Reis ve Reisin bulunmadığı zamanlarda vekâlet etmek üzere bir Reis vekili seçer. Sekreterlik görevini yapmak üzere İdare Meclisi azalarından veya dışından bir kişi tayin edilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

dan aşağı olmamak kaydile toplanmak mecburiyetindedir. Toplantılar Şirketin İdare Merkezinde veya âzalarından yarısından fazlasının isteği üzerine diğer bir mahalde yapılır. Toplantılarda görüşülecek işlerin bir gündem ile tesbit edilmiş olması ve gündemin toplantı gününden evvel âzalara tebliğ edilmiş bulunması gerektir.

İdare Meclisinden izin almadan veya meşru mazereti olmadan iki müteakip toplantıda bulunmayan âza istifa etmiş sayılır.

Nisap :

Madde 58 — İdare Meclisi müzakere ve kararlarının muteber olabilmesi için toplantıda âzaların yarısından fazlasının bulunması şarttır. Toplantı sırasında çoğunluk kaybolursa görüşmeler talik olunur.

Kararlar hazır bulunanların ekseriyeti ile verilir. Reylerde beraberlik olursa görüşülen iş sonraki toplantıda görüşülür. Bu toplantıda da beraberlik olursa bahis konusu teklif reddedilmiş sayılır. Âzaların yekdiğerine niyabeten rey vermeleri caiz değildir.

İdare Meclisi âzaları şahsen ilgili bulundukları hususun görüşülmesine katılamazlar.

Toplantı Zaptı :

Madde 59 — Toplantılardaki görüşmeler ve alınan kararlar için bulunan âzaların adlarını belirten bir zabıt yapılarak o toplantı sırasında İdare Meclisi karar defterine geçirilir. Bu zabıt toplantıda bulunan âzalar ve kâtip tarafından o toplantı sırasında imzalanır. Kararlara muhalif kalanlar muhalefet sebeplerini açıklayarak altını imza etmek zorundadırlar. Bu zabıtların sureti çıkarılırsa üçüncü şahıslara karşı muteber olması için reis tarafından imzalanmalıdır.

Bu zabıtla münderecatı İdare Meclisi âzalarının kimlerden ibaret olduğunu ve toplantılarda kimlerin bulunduğuna ve âzaların o toplantı esnasındaki sıfat ve durumlarını isbat hususunda muteberdir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İdare Meclisi Âzalarının Mes'uliyeti :

Madde 60 — İdare Meclisi âzaları; bu sıfatla kendilerine mevdu vazifelerin ifasında ibraz etmeleri lâzım ve mutad olan dikkat ve basireti göstermeye mecburdurlar.

Kanun ve işbu Esas Mukavelenamenin kendilerine yüklediği vazifeleri tam olarak yapmadıklarından dolayı verecekleri zararlardan müteselsilen mes'ul olurlar. Bununla beraber vazifesini gereği gibi yapan veya mes'uliyeti mucip işlerde meşru mazeretle rey kullanmamış veya muhalif kalmış bulunan âzaların durumu yukarıdaki fıkra hükmü dışında kalır.

İdare Meclisi Âzalarının Ücreti :

Madde 61 — İdare Meclisi Reis ve âzalarına; miktar ve tediye şekli Umumî Heyetçe kararlaştırılacak bir ücret verilir.

Umum Müdür : (*)

Madde 62 — Ortaklığın Umum Müdürünü İdare Meclisi intihap eder ve lüzumu halinde hizmetine son verir.

Umum Müdürün hizmet şartları ile ücreti İdare Meclisince tayin olunur.

Madde 63 — Umum Müdürün vazifesini muvaffakiyetle ifa edebilmesi için gerekli meslekî, malî, iktisadî ve teknik bilgi ve tecrübe sahibi bulunması şarttır.

(*) 62 nci madde, 11.6.1974 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumî Heyet toplantısında aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

UMUM MÜDÜR :

(11.6.1974 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumî Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir.)

Madde 62 — Ortaklığın Umum Müdürü İdare Meclisi intihap eder ve lüzumu halinde hizmetine son verir.

Umum Müdürün hizmet şartları ile ücreti İdare Meclisince tayin olunur.

Lüzumu halinde Umum Müdürlük görevi 52. madde gereğince seçilen murahhas âzaya tevdî edilebilir. Bu takdirde bu âzaya verilecek ek ücreti İdare Meclisi tayin eder. Türk Ticaret Kanununun 332 nci maddesi hükmü saklıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Umum Müdürün Vazife ve Selâhiyetleri :

(29.3.1957 ve 30.3.1966 tarihli Hissedarlar Âdi Umumî Heyet toplantılarında tadilleri kabul edilen metindir.)

Madde 64 — Umum Müdürün vazife ve selâhiyetleri aşağıda gösterilmiştir.

a) Ortaklığı temsil eylemek,

b) Umumî Heyet ve İdare Meclisi kararlarını icra ve infaz etmek,

c) Ortaklığın çeşitli hizmet ve faaliyetlerini, yıllık hizmet ve faaliyet programlarına uygun olarak tanzim ve tedvir etmek,

ç) Ortaklığın carî muamelelerini yürütmek,

d) Ortaklığın personel statülerini hazırlayarak İdare Meclisinin tasdikine sunmak,

e) Her hesap yılının sonunda iki ay evvel müteakip senenin hizmet ve faaliyet programı ile gelir ve gider tahminlerini ihtiva eden cetvelleri hazırlayarak İdare Meclisine tevdi etmek,

f) Ortaklığın ücret tarifelerini İdare Meclisine teklif etmek,

g) İdare Meclisince tesbit edilen hadler dahilinde alma, satma, yapma, yaptırma, icar ve isticar muamelelerini İdare Meclisinde tasdik edilmiş talimatname hükümleri dairesinde yürütülmesini temin etmek,

h) İdare Meclisi toplantılarına iştirâk etmek, (rey hakkını haiz değildir.)

i) Ortaklığın alma, satma, yapma, yaptırma, icar ve isticar muamelelerine ait talimatname hazırlayarak İdare Meclisinin tasdikine sunmak,

Umum Müdürün personel hakkındaki selâhiyetleri Umum Müdürlükçe hazırlanıp İdare Meclisince tasdik olunacak statülerle tesbit olunur.

Umum Müdürün Mes'uliyeti :

Madde 65 — Umum Müdür; bu sıfatla yapmış olduğu muamelelerden dolayı şahsen mes'uldür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ortaklığı Bağlayan İmzalar :

Madde 66 — Ortaklık adına imza koymaya selâhiyetli kimselerin adları ile selâhiyetleri ve imza nümuneleri İdare Meclisi tarafından tesbit edilir. Ticaret Siciline tescil ve ilân olunur. Ancak, bu şekilde selâhiyet sahibi bulunan kimselerin kendi ad ve soyadları ile beraber Ortaklık unvanını ilâve etmek suretiyle selâhiyetleri dahilinde vazettikleri imzalar Ortaklığı bağlar.

VI — ORTAKLIK HESAPLARI, ORTAKLIĞIN FESHİ VE TASFİYESİ

Ortaklığın Hesap Yılı :

Madde 67 — Ortaklığın hesap yılı Ocak ayının birinci gününden başlar ve Aralık ayının sonuncu günü biter. Birinci hesap yılı Ortaklığın kesin olarak kurulduğu gün ile o yılın Aralık ayının sonuncu günü arasındaki müddettir.

Yıllık Hesapların Yayınlanması :

Madde 68 — Yıllık Bilânço Umumî Heyet toplantısından en az 15 gün sonra Resmî Gazete ile yayınlanır.

Kârın Tevzii :

Madde 69 — Ortaklığın muhasebe kaidelerine ve kanun hükümlerine göre usulü dairesinde tesbit edilecek yıllık sâfi kârından,

a — Asgarî yüzde onu ödenmiş sermaye tutarına varıncaya kadar adî ihtiyat akçesine,

b — Asgarî yüzde beşi ödenmiş sermayenin yarısına varıncaya kadar fevkalâde ihtiyat akçesine,

c — Yüzde beşi Umumî Heyet tarafından tayin edilecek nisbet ve esaslar dairesinde İdare Meclisi âzaları ile Ortaklık personeline,

ç — Umumî Heyetçe tayin edilecek nisbetler dairesinde sabit kıymetler karşılıklarına, ayrıldıktan sonra bakiye sâfi kâr hisse senetlerinin ödenmiş kıymetleri üzerinden hissedarlara tevzi olunur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İhtiyat Akçeleri:

Madde 70 — Âdi ihtiyat akçesi Ortaklığın ileride muhtemel zararlarını karşılamak üzere saklanır.

Fevkalâde ihtiyat akçesi Umumî Heyet kararına göre evvelâ Ortaklığın fevkalâde zararlarını karşılamaya ve beher hisseye düşen yıllık kâr payı ödenmiş kıymetinin yüzde beşinden aşağı düştüğü yıllarda kâr paylarının bu miktara iblâğına ve sabit kıymetler teminine ve Ortaklığın maksadına uygun sair hususlara tahsis olunabilir.

Ortaklığın feshi ve tasfiyesi halinde bütün taahhütler ifa olunduktan sonra ihtiyat akçeleri hissedarların ödenmiş hisseleri nisbetinde taksim olunur.

Ortaklığın Feshi ve Tasfiyesi:

Madde 71 — Ortaklığın infisah sebepleri ile bilûmum tasfiye muameleleri, selâhiyet ve mes'uliyetler ve bunlarla ilgili sair bilcümle hususat hakkında Türk Ticaret Kanunu hükümleri tatbik edilir.

Esas Mukavelede Derpiş Olunmayan Hususlar Tatbik Edilecek Kanunlar:

Madde 72 — İşbu Esas Mukavelenamede derpiş edilmemiş olan hususlar hakkında 6623 sayılı kanun ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri tatbik olunur.

İlâve Maddeler:

(22.12.1957 tarihli Hissedarlar Fevkalâde Umumî Heyet toplantısında tadili kabul edilen metindir.)

Madde 73 — Şirkete ait ilânlar Türk Ticaret Kanununun 37 inci maddesinin 4 üncü fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartiyle Ortaklık merkezinin bulunduğu yerde çıkan bir gazete ile ve asgarî 15 gün evvel yapılır.

Ancak Umumî Heyetin toplantıya çağırılmasına ait ilânlar, Türk Ticaret Kanununun 368 inci maddesi hükümleri dairesinde ilân ve toplantı günleri hariç olmak üzere en az iki hafta evvel

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yapılması lâzımdır. Sermayenin azaltılmasına ve tasfiyeye ait ilânlar için Kanunun 397 ve 438 inci maddeleri hükümleri tatbik olunur.

Muvakkat Madde 1 — Bu kerre Esas Mukavelenamede kabul olunan değişikliklerde, Türk Ticaret Kanunu esas tutularak kullanılmış bulunan terimler, Esas Mukavelenamenin değişikliğe uğramayan diğer madde ve fıkralariyle başlık ve matlaplarında da aynen kullanılacağı gibi, Esas Mukavelenamede değişikliğe uğramayan maddelerdeki Esas Ticaret Kanunu maddeleri yeni Türk Ticaret Kanununa tetabuk eden maddeleriyle hal ve fasl edilecektir.

Bu Esas Mukavelenamedeki Türk Ticaret Kanununa aykırı hükümler tatbik olunmayacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. TÜRKİYE'NİN TARAF OLDUĞU ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AKDETTİĞİ İKİLİ SÖZLEŞMELER

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1. ÇOK TARAFLI ANLAŞMALAR

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883
MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.1. MİLLETLERARASI SİVİL HAVACILIK KONFERANSI NİHAİ SENET

1 Kasım 1944 - 7 Aralık 1944 tarihleri arasında Şikago'da toplanan Uluslararası Sivil Havacılık Konferansının bu «Nihaî Senet»i,

I — EK *Beynelmilel Sivil Havacılık Muvakkat Anlaşması», (Kitaba alınmamıştır.)*
II — EK *«Beynelmilel Sivil Havacılık Konvansiyonu»,*
III — EK *«Beynelmilel Hava Servisleri Transit Anlaşması»,*
IV — EK *«Beynelmilel Hava Nakliyatı Anlaşması» ve,*
V — EK *«Teknik Ekler Projeleri» (Kitaba alınmamıştır.)*

şeklinde düzenlenen Ekleri ile birlikte TÜRKİYE TARAFINDAN, 5.6.1945 t. ve 4749 no.lı Kanunla onanmıştır. (Bkz. RG., 12.6.1945, Sayı: 6029; DÜSTUR, Tertip III., c. 26, s. 1143 vd.).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.1. MİLLETLERARASI SİVİL HAVACILIK KONFERANSI NİHAİ SENET

BİRİNCİ KISIM (*)

Nihai Mukarrerat

..... Hükümetleri;

Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansında temsil edilmeleri için Birleşik Amerika Hükümeti tarafından vâki daveti kabul ederek:

Devlet isimlerinin alfabe sırasına göre isimleri aşağıda münderiç murahhaslarını tâyin etmişlerdir :

_____ _____
_____ _____
_____ _____

Ve işbu murahhaslar Birleşik Amerika Heyeti Murahhasası Reisi olan Adolf A. Berle Jr.'un muvakkat riyasetinde 1 Kasım 1944 de Şikago (İllinois) da toplanmışlardır.

Vaşington'daki Danimarka Elçisi M. Henrik de Kaufmann ile Vaşington'daki Tayland Elçisi M. Mom Rajawongse Promoj şahsi olarak hazır bulunmaları için Birleşik Amerika Hükümeti tarafından vâki davete icabetle ilk Heyeti Umumiye içtimaına iştirak etmişlerdir. Konferans, salâhiyetnameler komitesinin teklifi üzerine Danimarka ve Tayland Elçilerinin müteakip Heyeti Umumiye içtimalarına iştirak etmelerini tasvip eylemiştir.

(*) Birinci kısım nihai mukarreratın metnini ve I ilâ IV numaralı eklerin metinlerini; ikinci kısım teknik zeyillerin projelerini teşkil eden V numaralı eki, ihtiva eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Birleşik Amerika Hariciye Nezareti Beynelmilel Konferanslar Dairesi Reisi M. Warren Kelchner, Amerika Reisicumhurunun tasdiki ile konferansın Kâtibi Umumiliğine tâyin edilmiş ve Birleşik Amerika Ticaret Nezareti Sivil Havacılık İdaresi Müdürü Theodore P. Wright konferansın teknik kâtipliğine tâyin olunmuştur.

Birleşik Amerika Heyeti Murahhasası Reisi Adolf A. Berle Jr., konferansın 2 Kasım 1944 de toplanan heyeti umumiye içtimaında konferansın daimi reisliğine intihap edilmiştir.

Fransa Heyeti Murahhasası Reisi M. Max Hymans ve Çin Heyeti Murahhasası Reisi Kia-ngau Chang konferans ikinci reisliklerine intihap edilmişlerdir.

Heyeti murahhasalar reislerinden mürekkep olan ve konferans muvakkat reisinin riyasetinde bulunan idare heyeti, âzalarının isimleri aşağıda münderiç bulunan sevk ve idare komitesini tâyin eylemiştir.

Sevk ve İdare Komitesi

_____ _____
_____ _____
_____ _____

Muvakkat Reis, Konferans tarafından tesis edilen umumi komitenin isimleri aşağıda yazılı olan âzalarını tâyin etmiştir.

Azalık Teklifleri Komitesi

_____ _____
_____ _____
_____ _____

Salâhiyetnameler Komitesi

_____ _____
_____ _____

Kaideler ve Nizamat Komitesi

_____ _____

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

30 Kasım 1944 de Koordinasyon Komitesi Heyeti İdare tarafından aşağıdaki âzalardan mürekkep olmak üzere tâyin edilmiştir.

Koordinasyon Komitesi

_____ _____
_____ _____
_____ _____

Konferans dört teknik komiteye taksim edilmiştir. Bu komitelerin konferans tarafından intihap edilmiş olan erkânının ve komitelerce tesis olunan tâli komiteler erkânının isimleri aşağıda dercolunmuştur.

KOMİTE : I

Çok taraflı Havacılık Konvansiyonu ve Beynelmilel Havacılık Teşekkülü

Reis
İkinci Reis
Kâtip
Muavin

Tâli Komite : 1

Beynelmilel teşkilât

Reis
Kâtip

Tâli Komite : 2

Hava seyrüseferi esasları

Reis
Kâtip

Tâli Komite : 3

Hava münakalâtı esasları

Reis
Kâtip

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KOMİTE : II

Teknik standardlar ve usuller

Reis
İkinci Reis
Raportör Murahhas
Kâtip
Kâtip Muavini

Tâli Komite : 1

Muhaberat usulleri; Havayolları şebekeleri

Reis
İkinci Reis
Raportör Âza
Kâtip

Tâli Komite : 2

Uçuş kaideleri; Hava trafik kontrolu usulleri

Reis
İkinci Reis
Kâtip

Tâli Komite : 3

Uçuş personeli ve makinist personelin ruhsatiyelendirilmesine müteallik standardlar; borda yevmiye defterleri

Reis
İkinci Reis
Raportör Âza
Kâtip

Tâli Komite : 4

Hava nakil vasıtalarının uçuşa elverişliliği

Reis
İkinci Reis
Kâtip

Tâli Komite : 5

Hava nakil vasıtalarının tescili ve hüviyetlerinin tesbiti

Reis
İkinci Reis
Kâtip

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tâli Komite : 6

Meteoroloji malûmatının toplanması ve yayılması

Reis
İkinci Reis
Kâtip

Tâli Komite : 7

Havacılık harita ve plânları

Reis
İkinci Reis
Raportör Âza
Kâtip

Tâli Komite : 8

Gümrük usulleri, manifestolar

Reis
İkinci Reis
Kâtip

Tâli Komite : 9

Kazaların tahkiki, (Arama ve kurtarma dahil olmak üzere)

Reis
İkinci Reis
Kâtip

Tâli Komite : 10

Neşriyat ve formülerler

Reis
İkinci Reis
Kâtip

KOMİTE : III

Muvakkat Havayolları

Reis
İkinci Reis
Kâtip
Kâtip Muavini

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tâli Komite : 1

Muvakkat Havayolları Anlaşmaları Standard şekli

Reis
Raportör
Kâtip

KOMİTE : IV

Muvakkat Konsey

Reis
İkinci Reis
Kâtip
Kâtip Muavini

Tâli Komite : 1

Muvakkat Konseyin terekküp ve teşekkülü

Reis
Kâtip

Tâli Komite : 2

Muvakkat Konseyin salâhiyet ve vazifeleri

Reis
Kâtip

Nihai Heyeti Umumiye içtimaı 7 Aralık 1944 te vukubulmuştur. Konferansı, muhtelif komitelerin, tâli komitelerin ve Heyeti Umumiye içtimalarının zabıtlarında ve raporlarında münderiç müzakeratı neticesinde aşağıdaki anlaşma metinleri tesbit edilmiştir:

Beynelmilel Sivil Havacılık Muvakkat Anlaşması

I numaralı eki teşkil etmektedir.

Beynelmilel Sivil Havacılık Konvansiyonu

II numaralı eki teşkil etmektedir.

Beynelmilel Hava Servisleri Transit Anlaşması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

III numaralı eki teşkil etmektedir.

Beynelmilel Hava Münakalâtı Anlaşması

IV numaralı eki teşkil etmektedir.

Aşağıdaki kararlar ve tavsiyeler kabul edilmişlerdir.

I

Nihai mukarreratın tanzimi

Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı

Nihai mukarrerat metnini, 4 Aralık tarihli 34 numaralı jurnalda kâtibi umumi tarafından derpiş olunan telkinata göre kâtibi umumilik tarafından tanzimine ve metnin Koordinasyon Komitesi tarafından tekrar gözden geçirilmesine;

Nihai mukarrerat metninin konferansın heyeti umumiye içtimaında tesbit etmiş olduğu katî anlaşma metinlerini ihtiva etmesine ve nihaî heyeti umumiye içtimaında bu metinde tadilât yapılmamasına karar vermiştir.

II

Teknik ekler projeleri

Birçok hususlarda tatbik olunan usullerin Devletler arasında âzami imkân derecesinde standart bir hale getirilmesinin, salim, seri ve kolay hava seyrüseferi bakımından mühim olduğunu; ve bu hususatın alelûmum gayet mütenevvi ve karışık meselelere bağlı bulunduğunu ve birçok yeni inkişaf sahalarına ihtiyaç gösterdiğini; ve işbu konferans müzakeratı esnasında, müzakerata iştirak eden teknisyenlerin muvafık görmek hususunda mutabık kaldıkları usul ve nizamatın inkişaf ettirilmesi yolunda hayli ileri gidilmiş olmakla beraber vaktin darlığının ve doğrudan doğruya iştirak edebilen personel adedinin azlığının burada tesbit edilen bazı mukarreratın kifayeti veya doğruluğu üzerinde müzakeratın katî bir hükümle neticelenmesine müsait olmadığını nazarı itibara alan Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Beynelmilel Sivil Havacılık Konvansiyonunun eklerine mütaallik olup işbu mukarrerat metninin V numaralı ekini teşkil eden projelerin aşağıdaki esaslar dâhilinde konferansça kabul edilmesine karar vermiştir:

A) Burada tesbit olunan projeler konferansa iştirak eden Devletler tarafından derhal ve devamlı surette tetkik edilmek üzere kabul olunacaklardır.

B) Bunlar muhtelif ekiplerin şayanı arzu olan saha ve sureti tertibine birer nümune olarak kabul edileceklerdir.

C) İştirak eden Devletler ilâve, hazf veya tadile mütaallik olarak yapmak isteyebilecekleri tavsiyeleri 1 Mayıs 1945 den evvel Birleşik Amerika Hükümetine (veyahut o zamana kadar tesis edilmiş bulunduğu takdirde muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtına) göndermeyi taahhüt ederler.

D) Birleşik Amerika Hükümeti (veyahut muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtı) bu telkinleri muhtelif vesaikin mevzulariyle meşgul olmak için muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtı tarafından tesis edilecek olan teknik komitelerin içtimalarına evvelden hazırlanmak üzere diğer iştirak eden Devletlere gönderilecek, ve mezkûr içtimalar, eklerin konvansiyona zeyil edilmek için nihai şekilde kabul edilmeleri maksadiyle, mümkün olan en kısa zaman zarfında toplanacaklardır.

E) O zamana kadar, teknik tâli komiteler tavsiye edilen usuller üzerinde mutabık kalabildikleri nispette, bütün dünya Devletlerinin, mevcut beynelmilel vecibelerini gözönünde tutarak, mümkün olan süratle ve imkân derecesinde kendi millî usullerini bu usullere doğru tevcih etmeleri teşvik olunur.

III

Teknik personel

Beynelmilel hava seyrüseferine mütaallik işlerde elverişli beynelmilel standartların tekâmül ve idamesi için bu saha ile alâkadar sanatların ve muhtelif usullerin teknik ehliyeti haiz personel tarafından daimî surette tetkik edilmesi lâzım geldiğini nazarı itibara alan.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı

Muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtının, teşekkülünden sonra mümkün olan en kısa zaman zarfında, Kâtibi Umumiliğinde, havacılık fenninin ve usullerinin devamlı tetebbüa bilhassa ihtiyaç gösteren sahalarında ihtisas sahibi olan müsait bir personel istihdam etmesine ve Kâtibi Umumiliğin teknik ehliyet sahibi olan işbu âzalarının beynelmilel standart projelerinin ve şayanı tavsiye usullerin hazırlanmasına mütaallik meselelere dair tahliller yaparak muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtına rapor vermeye ve beynelmilel hava münakalâtının salim ve muntazam bir şekilde sevk ve idaresine âmil olacak sair etüdler yaparak rapor vermeye memur edilmelerine karar vermiştir.

IV

Metre ölçü sistemi

Milletler ve kıtalararası hava yollarında hava trafikine mütedair kaideler ve nizamlarda standart bir ölçü sisteminin kullanılmasının mezkûr işletmelerin selâmetine ziyadesiyle yardım olacağını ve muhtelif memleketler üzerinden yapılacak uçuşların hazırlığında ve uçuş esnasında uçuş ve sair işletme personelinin gözönünde tutulması lâzım gelen kaide ve nizamlar ve sair cetvellerde kullanılan adetlerin kolaylıkla hatırda tutulabilecek yuvarlak rakamlardan müteşekkil bulunmasının gayet ehemmiyetli telâkki edildiğini, nazarı itibara alan Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı;

1 — Metre sisteminin başlıca beynelmilel standart olarak kullanılması kabili tatbik veya şayanı arzu görülmiyen ahvalde beynelmilel seyrüsefer ile doğrudan doğruya alâkadar neşriyat ve talimatnamelerde münderiç ölçülerin gerek metre ve gerek İngiliz sistemi ile ifade olunması lâzımgeldiğine;

2 — Muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtının beynelmilel hava seyrüseferinde kullanılan numaralandırma usullerinin ve ölçü sistemlerinin ve ebadın tavsifinin daha ziyade yek-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

nesaklaştırılması mevzuunu devamlı tetebbüata ve tavsiyelere açık bulundurmaya karar vermiştir.

V

Hava Nakil Vasıtaları üzerinde mülkiyetin devri

Beynelmilel işletmelerde kullanılacak hava nakil vasıtalarının satışı mülkiyetin devri ile alâkadar hukuki meseleler üzerinde muhtelif Hükümetlerin umumi bir anlaşmaya varmasını zaruri kılacağını nazarı itibare alan Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı.

İşbu Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansında temsil olunan muhtelif Hükümetlerin, hava nakil vasıtaları üzerinde mülkiyetin devrine mütaallik bir konvansiyonun kabulü maksadiyle bir Beynelmilel hususi hava hukuku konferansının yakın zaman zarfında toplanması hususunun mütalâa etmelerini ve mezkûr hususu hava hukuku konferansının müzakere esasları arasında, her ikisi de 1931 de Comité International Technique d'Experts Juridiques Aériens (CITEJA) tarafından kabul olunan :

A) Rehin ve sair ayni teminata ve hava imtiyazlarına mütaallik mevcut Konvansiyon projelerinin; ve

B) Hava nakil vasıtalarının mülkiyetine ve havacılıkta tesciline mütaallik mevcut Konvansiyon projelerinin bulunmasını tavsiye eder.

Hava nakil vasıtalarının ihtiyatî haczine mütaallik 29 Mayıs 1933 tarihli Roma Konvansiyonu:

Hava nakil vasıtalarının temin ettiği seri nakil imkânlarından âzami istifade temin olunabilmesi için hava nakil vasıtalarının beynelmilel ticarette süratle işleyebilmelerinin elzem olduğunu; haciz koyan bir alacaklının evvelemirde usulü veçhile ve mahkemeden hüküm ve icra kararı almadan veyahut buna muadil bir icra hakkı iktisap eylemeden hava nakil vasıtalarına haciz ve el koymasının beynelmilel ticarette hava nakil vasıtalarının süratle işlemesini haleldar edeceğini nazarı itibara alan Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İşbu Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansında temsil edilen Hükümetler arasında üçüncü Beynelmilel hususi hava hukuku konferansı esnasında 29 Mayıs 1933 de Roma'da hazırlanan Hava Nakil Vasıtalarının ihtiyati haczine mütaallik bazı kaidelerin tevhidi konvansiyonunu elyevm tasdik eylememiş veya buna iltihak etmemiş bulunanların mezkûr konvansiyonu tasdik veya buna iltihakın şayanı arzu olup olmadığını mütalâa etmelerini tavsiye eder.

VII

CITEJA içtimalarına tekrar iptidar ve bunlarla müşterek hareket olunması

1925 de Paris'de toplanan birinci Beynelmilel Hava Hususi Hukuku Konferansında kabul olunan bir tavsiye mucibince tesis edilen Comité International Technique d'Experts Juridiques Aériens (CITEJA) nın zaman zaman toplanacak hususi Hava Hukuku Konferanslarında nihai olarak kabul edilmek üzere beynelmilel konvansiyon projeleri hazırlamak suretiyle bir Beynelmilel Hususi Hava Hukuku Kanununun tekâmülüne doğru hayli terakki yapmış olduğunu; ihzar safhasında bulunan CITEJA projelerinin itmamı ve hava hususi hukuku sahasında yeni etüdlere başlanması suretiyle mezkûr Kavanin Mecmuasının daha ziyade tekâmül ettirilmesinin beynelmilel Sivil Havacılığın inkişafına ehemmiyetli surette yardım edeceğini; nazarı itibara alan Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı:

1. İşbu Sivil Havacılık Konferansında temsil edilen muhtelif Hükümetlerin, harp dolayısiyle talik edilen Citeja içtimalarına mümkün olan en yakın tarihte tekrar iptidar olunmasını temin etmenin, Citeja Kâtibi Umumiliği masarifatına karşı lâzım gelen yardımlarda bulunulmasının, ve Citeja içtimalarına iştirak edecek hukuk mütahassısları tâyininin ne derece şayanı arzu olduğunu mütalâa etmelerini; ve

2. Citeja'nın faaliyetini muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtının ve 6 Aralık 1944 de Şikago'da tanzim edilen Beynelmilel Sivil Havacılık Konvansiyonu ahkâmına tevfikan tesis olunacak daimi Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtı vücude gel-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

dikten sonra bu teşkilâtın mesaisiyle teşrik etmenin ne derece şayanı arzu olduğunu dahi mütalâa etmelerini tavsiye eder.

VIII

Muvakkat Hava Yolları için Standart Andlaşma şekli

Askeri harekâtın cereyanının dünyanın bazı mıntakalarında harbin sivil hava trafiğinde sebebiyet verdiği duraklamayı bertaraf edeceğini;

Bir çok Devletlerin sivil nakliyat sistemleri ve tesisatı kâfi olmaktan çok uzak bulunan bir derekeye düşmüş bulunmakla beraber, diğer taraftan geniş mikyasta seri nakliyat yapmakta, yoksulluk içindeki memleketlere yardım taşımakta, ve normal alışveriş ve ticaretin avdetini tesri etmedeki müessirliğini göstermiş olan tayyarenin kullanılmasında vâsi imkânlar bulunduğunu;

Hava nakliyatı imkânlarının gayet büyük olduğu kadar ilerisi kestirilemez bir mahiyette bulunması dolayısiyle, daha ileride daha daimi tertibatı mevkii tatbika koyabilmek için amelî tecrübe kazanmak maksadiyle aradaki tebeddül devresi içinde erken inkişafı teşvik etmenin şayanı arzu olduğunu;

Her Devletin kendi arazisi fevkindeki hava sahası üzerinde tamamen ve münhasıran hâkimiyet sahibi olduğunu; ve

Hava servislerinin işletilmesi için Devletler arasında yapılabilecek olan anlaşmalar arasında mümkün olan azami derecede yeknesaklık bulunmasının şayanı arzu olduğunu, nazarı itibara alan Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı,

1 - Her Devletin herhangi diğer bir Devlete veya hava şebekesine inhisar şeklinde transit, teknik iniş ve ticaret maksadiyle giriş haklarını betahsis bahşeden ahkâmı bir anlaşmaya vazetmekten veya herhangi bir Devletin hava şebekesini hariç bırakmayı veya bunlara karşı tefrikkâr muamele yapılmasını istilzam eden anlaşmalar aktinden içtinap eylemesini, ve mevcut ve meriyette olan anlaşmalarının müsaade ettiği ilk fırsatta mevcut olan inhisar mahiyetinde veya tefrikkâr hakları refeylenmesini:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2 - Aşağıda dercolunan standart anlaşma projesinin ihtiva ettiği maddelerin yukarda mezkûr anlaşmalara ithal edilecek standart maddeler olarak kabul olunmasını, ve ancak alâkadar Devletlerin hususi ahvalde ihtiyaç görülen ibare değişikliklerini yapmak ve munzam maddeler ilâve etmek hakkının, mezkûr tadilât ve ilâveler standart maddelerle gayri kabili telif olmamak şartiyle, mahfuz kalacağının, ve bundan başka işbu mukarrerat hükümlerinin hiçbir Devletin diğer Devletlerin hava şebekeleriyle anlaşmalar yapmasına, bu anlaşmalar yukarda mezkûr maddeleri kabiliyeti tatbikiyeleri nispetinde ihtiva etmek şartiyle, mâni olmayacağının nazarı itibara alınmasını tavsiye eder.

Muvakkat Havayolları için Standart Anlaşma şekli

1 - Akit taraflar işbu anlaşmaya müzeyyel ekte (*) tarif edilen Beynelmilel sivil havayolları ve servislerinin tesisi için lâzımgelen yine aynı ekte musarrah hakları, işbu haklar kendisine verilen Akit Tarafın reyine göre adı geçen servisler —ister derhal ister sonra tesis olunsun— bahşederler.

2 - A) Yukarda mezkûr şekilde tarif edilen hava servislerinin her birinin, alâkadar havayolunu muayyen bir Hava Nakliyat Şirketine veya Şirketlerine tahsis etmek hakkı (1) numaralı bend mucibince kendisine verilmiş olan Akit Taraf mezkûr yol için bir Hava Nakliyat Şirketine müsaade verdiği anda işletilmesine başlanacak ve hakkı bahşeden Akit Taraf, işbu Anlaşmanın (7) nci maddesi hükümleri mahfuz kalmak şartiyle, alâkadar Hava Nakliyat Şirketi veya Şirketlerine lâzımgelen işletme müsaadesini vermekle mükellef bulunacaktır; Şu kadar ki, kendisine yol tahsis edilen Şirketin, işbu Anlaşmanın derpiş ettiği işletmelere başlamadan evvel, hakları bahşeden Akit Tarafın salâhiyettar havacılık makamatı nezdinde, mezkûr makamatın alelusul tatbik ettiği kavanin ve nizamat mucibince, ehliyetini isbata dâvet olunabilmesi ve askerî müsademat sahası olan veya işgal altında bulunan veyahut bu kabil ahvalin tesiri altında bulunan mıntaka-

(*)Havayollarının tarifi ve bahşedilen gerek yalnız transit gerek teknik iniş veya ticaret maksadiyle giriş haklarının ve bu hakların bahşının tabi kılındığı şartların tarifi bir ekte münderiç bulunacaktır. Teknik iniş hakları veya ticari haklar bahşedildiği takdirde ek, iniş yapılabilecek limanların veya yolcu, yük ve postanın, tahmil ve tahliyesine mütaallik ticari haklar verilen limanların tasrihini ve bu hakların hangi âkit taraflara verildiğine dair bir kaydı ihtiva edecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

larda mezkûr şekilde işe başlama keyfiyetinin salâhiyettar askerî makamatın tasvibine bağlr bulunması şarttır.

B) İşbu anlaşma ahkâmına tevfikan kendisine ticari haklar bahşedilen herhangi bir Akid Tarafın mezkûr ticari hakları, muvakkat imkânsızlık halleri müstesna, mümkün olan en yakın tarihte tatbik eylemesi lâzımgeldiği müsellemdir.

3 - Akit taraftan herhangi birisi tarafından bir hava nakliyat şirketine veya işbu anlaşmaya iştirak etmeyen herhangi bir Devlete evvelce verilmiş olan işletme haklarının kendi hükümlerine göre meriyeti berdevam olacaktır.

4 - Tefrikkâr muameleleri önlemek ve gösterilen muamelede müsavatı temin etmek maksadiyle aşağıdaki hususatta mutabık kalınmıştır:

A) Akit Taraftan her biri hava limanları ve sair tesisatın kullanılması için muhik ve mâkul harçlar tahsili, veya bunların tahsilolunmasına müsaade edebilir. Maamafih, Akit Taraflardan her biri mezkûr harçların adı geçen hava limanları ve tesisatın istimali için diğerlerine mümasil beynelmilel servislerde işleyen kendi millî tayyarelerinin verdiği harçlardan yüksek olmamasını kabul eder.

B) Bir Akit Taraf ülkesine diğer bir Akit Taraf veya anın tebaası tarafından getirilen ve münhasıran bu ikinci Akit Tarafın hava nakil vasıtalarının istimaline mahsus olan akaryakıt, yağ ve yedek aksama, ülkesine girilen Akit Tarafça, gümrük resimleri, muayene harçları ve sair millî rüsum veya harçların vazı bakımından, tebaa muamelesi ve en ziyade mazharı müsaade Devlet muamelesi gösterilecektir.

C) Ekte tarif olunan yolları ve servisleri işletmeye salâhiyettar kılınan Akit Tarafların hava yollarına ait sivil nakil vasıtaları içinde bulundurulan akaryakıt, yağ, yedek aksam, alelâde teçhizat ve komanya, diğer Akit Taraflar ülkelerine giriş ve çıkışta, yukarıda zikredilen levazımat adı geçen hava nakil vasıtaları tarafından mezkûr ülke içindeki uçuşlarda istihlâk edilse bile, gümrük resmi, muayene harcı veya bunlara benzer rüsum ve harçlardan muaf tutulacaktır.

5. Bir Akit Tarafça verilen veya muteber kılınan uçuşa elverişlilik vesikaları, ehliyetnameler ve ruhsatiyeler, ekte tarif edi-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

len havayollarının ve servislerinin işletilmesi için diğer Akit Taraflarca muteber olarak kabul edilecektir. Mamafih, her Akit Tarafın, kendi tebaasına başka bir Devlet tarafından verilen ehliyetname ve ruhsatiyeleri, kendi ülkesi üzerinden uçuşlar için tanımamak hakkı mahfuzdur.

6. A) Bir Akit Tarafın, beynelmilel sivil seyrüseferde işleyen hava nakil vasıtalarının kendi ülkesine giriş veya çıkışına veyahut bu kabil vasıtaların kendi ülkesi içinde bulunduğu sırada işletilmesi ve seyrüseferlerine mütaallik kavanin ve nizamatı milliyet bakımından ayırt edilmeksizin bütün Akit Tarafların hava nakil vasıtalarına tatbik edilecek ve mezkûr vasıtalar tarafından giriş veya çıkışta veya mezkûr tarafın ülkesinde bulunulduğu müddetçe bunlara riayet edilecektir.

B) Bir Akit Tarafın giriş, gümrükten geçiş, hicret, pasaport, gümrük ve karantinaya mütaallik nizamat gibi hava nakil vasıtalarının yolcu, personel veya hamulesinin kendi ülkesine giriş veya çıkışına mütaallik kavanin ve nizamatına adı geçen yolcu ve personel tarafından veya hamule için, mezkûr Akit Tarafın ülkesine giriş veya çıkışta veya ülke içinde bulunulduğu müddetçe riayet edilecektir.

7. Akit Taraflardan her biri, diğer bir Devletin bir hava nakliyat şirketinin esaslı mülkiyetinin ve müessir kontrolünün işbu anlaşmaya iştirak eden taraflardan birinin tebaasının elinde bulunduğuna kani olmadığı hallerde, veyahut bir hava nakliyatının şirketi üzerinde işlediği memleketin kanunlarına, yukardaki altıncı maddede tarif olunduğu veçhile riayet etmediği veyahut işbu anlaşmadaki taahhüdatını yerine getirmediği takdirde mezkûr şirkete ruhsatiye veya müsaade vermemek veya bunları geri almak hakkını muhafaza eder.

8. İşbu Anlaşma veya bununla münasebettar bütün mukaveleler muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık teşkilâtı nezdinde tescil edilecektir.

9. (Arzu olunduğu takdirde buraya, tafsilatı her anlaşmanın tarafeyni arasında müzakereye bağlı bulunan tahkime mütealllik hükümler ilâve edilebilir.)

10. İşbu Anlaşma, umumi çok taraflı bir havacılık konvansiyonu tarafından tadil veya iptal olunmadığı müddetçe meriyette

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kalacaktır, bean şart ki, işbu Anlaşma ahkâmına tevfikan bahşedilen servis hakları, hava nakliyat şirketleri alâkadar bulunan Akit Tarafa bir sene evvelinden haber verilmek şartiyle, refedilebilir. İşbu ihbar, haber veren Akit Tarafla yolları işleten Akit Taraflar arasında müzakerata imkân verecek iki aylık bir müddetten sonra herhangi bir zamanda vâkı olabilir.

IX

Uçuş Vesaiki ve Formülerler

Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı

Muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık teşkilâtının, tesis olunduğu zaman, üzerinde başlıca Beynelmilel Havayolları işletilecek olan mıntıkaların lisanında uçuş vesaiki ve formülerlerin neşri meselesini mütalâa etmesi rica olunmasına karar vermiştir.

X

Bazı Meselelerin Tetebbü Edilmek Üzere Muvakkat Konseye Havale Olunması Tavsiyesi Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı

İşbu konferansta temsil edilen Devletler arasında üzerinde anlaşmaya varılamayan meselelerin ve betahsis (Belli başlı olarak hava nakliyatına mütaallik bir Beynelmilel Hava Konvansiyonunun bir faslının projesi olan) 358 sayılı vesikanın II, X, XI, XII nci maddelerinin başlıklarının ifade ettiği mevzularla, konferansın 384, 385, 400, 407 ve 429 sayılı vesikalarının ve bununla alâkadar diğer bütün vesaikin 6 Aralık 1944 de Şikago'da tanzim edilen Beynelmilel Sivil Havacılık Muvakkat Anlaşması mucibince vücuda gelen muvakkat konseye havale edilecek mezkûr meselelerin devamlı surette tetkik olunması ve mümkün olan ilk fırsatta muvakkat konseye bunlara dair bir rapor tevdi edilmesi hakkında talimat verilmesini tavsiye eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

XI

Vesaikin Teksiri

Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı

Birleşik Amerika Devletleri Hükümetinin işbu nihai mukarrerat metnini; komitelerin raporlarını; umumî içtimaların zabıtlarını, konferansta akdolunan çok taraflı anlaşmaların metinlerini teksir ettirmeye, ve işbu konferansın mesaisi ile münasebettar olan bunlardan gayri vesaik içinden neşri menfaati ammeye muvafık olacağına kani olduklarının neşrine müsaade etmeğe salâhiyettar kılınmasına karar vermiştir.

XII

Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı

1. Birleşik Devletler Reisicumhuru Franklin D. Roosevelt'e işbu konferansı toplamak hususundaki teşebbüsünden ve konferans hazırlıklarından dolayı şükranını arzetmeğe;

2. Reis Adolf Berle, Jr. a. Konferansa şayanı tahsin bir surette rehberlik etmesinden dolayı derin takdirlerini ifade etmeğe;

3. Kâtibi Umumîlik memurin ve müstahdemine konferansın gayelerine erişmesine yardım yolunda gösterdikleri yorulmaz hizmetlerinden ve ihtimamkâr gayretlerinden dolayı takdirlerini ifade etmeğe karar vermiştir.

Tasdikan lilmakal, aşağıda isimleri münderiç murahhaslar işbu nihai mukarrerat metnini imza ederler.

7 Aralık 1944 tarihinde Şikago'da İngilizce olarak tanzim edilmiştir. Her biri aynı derecede muteber olmak üzere İngilizce, Fransızca ve İspanyolca lisanlarında tanzim edilen bir nüsha Vaşington'da imza edilmeğe amade bulundurulacaktır. Her iki metin Birleşik Amerika Devletleri Hükümetinin Hazinei Evrakında muhafaza edilecek ve mezkûr Hükümet tarafından konferansta temsil olunan hükümetlerin her birine tasdikli suretler gönderilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

NOT

Ekler ayrıca aşağıda gösterildiği şekilde tevzi olunmaktadır:

I - EK	Beynelmilel Sivil Havacılık Muvakkat Anlaşması	GD/67 - I
II - EK	Beynelmilel Sivil Havacılık Konvansiyonu	GD/67 - II
III - EK	Beynelmilel Hava Servisleri Transit Anlaşması	GD/67 - III
IV - EK	Beynelmilel Hava Nakliyatı Anlaşması	GD/67 - IV
V - EK	Teknik ekler projeleri	GD/67 - V

Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansı

Nihaî mukarrerata V numaralı ek

Teknik Eklerin Projeleri

EK : V (*)

Teknik eklerin projeleri

Ek A, Havayolları şebekeleri
Ek B, Muhaberat usulleri ve sistemleri
Ek C, Uçuş kaideleri
Ek D, Hava trafik kontrol usulleri
Ek E, Uçuş ve makinist personelin ruhsatiyelendirilmesini mütaallik standartlar
Ek F, Yevmiye defteri şeraiti
EK G, Beynelmilel hava seyrüseferinde işleyen sivil hava nakil vasıtaları için uçuşa elverişlilik şeraiti
Ek H, Hava nakil vasıtalarının tescili ve alâmeti farikaları
Ek I, Beynelmilel havacılığın meteorolojik korunması
Ek J, Hava harita ve plânları
Ek K, Gümrük usulleri ve manifestolar
Ek L, Kazalarda arama, tahlisiye ve tahkikat.

(*) Nihai mukarreratın ikinci kısmı olarak ayrıca neşredilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.2. MİLLETLERARASI SİVİL HAVACILIK ANLAŞMASI (ŞİKAGO KONVANSİYONU)

TÜRKİYE TARAFINDAN 5.6.1945 t. ve 4749 no. lı Kanunla onanmıştır. (Bkz. RG., 12.6.1945, Sayı: 6029; DÜSTUR, Tertip III., c. 26, s. 1094 vd.).

Şikago Konvansiyonu, ilk defa, 91 inci maddesi hükmü uyarınca, yirmi altıncı ona veya iltihak belgesinin Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine «tevdiini takip eden otuzuncu gün», (4 Nisan 1947 günü) yürürlüğe girmiştir. (Bkz. ICAO - DOC., 7306/6, Montréal, 1980, s. 1, dn. 1.).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.2. MİLLETLERARASI SİVİL HAVACILIK ANLAŞMASI

BİRİNCİ KISIM

HAVA SEYRÜSEFERİ

Fasıl : I

Umumi esaslar ve konvansiyonun tatbiki

MADDE — 1

Hâkimiyet

Akit Devletler, devletlerin ülkeleri üstündeki hava sahası üzerinde tam ve münhasır hâkimiyeti haiz olduklarını kabul ederler.

MADDE — 2

Ülke

Bu konvansiyon anlamında bir devletin ülkesinden maksat o devletin hâkimiyeti, hükümranlığı, himayesi veya mandası altında bulunan arazi ile ona bitişik bulunan kara sularıdır.

MADDE — 3

Sivil hava nakil vasıtası ve Devlet hava nakil vasıtası

a) Bu konvansiyon yalnız sivil hava nakil vasıtalarına kabili tatbik olup Devlet hava nakil vasıtalarına tatbik olunmaz;

b) Askerî, Gümrük ve Zabıta hizmetlerinde kullanılan hava nakil vasıtaları Devlet hava nakil vasıtası sayılır;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) Akit devletlerden birine ait bir devlet hava nakil vasıtası ancak hususi bir anlaşma veya sair suretle salâhiyet verilmiş olduğu takdirde ve bu salâhiyetin şartlarına uygun olarak diğer bir devletin ülkesi üzerinden uçabilir veya o devlet ülkesine inebilir.

«c) Hususi bir anlaşma veya diğer suretle salâhiyet verilmiş olmadıkça Akit Devletlerden birine ait bir Devlet hava nakil vasıtası diğer bir Devletin ülkesi üzerinden uçamaz veya o Devlet ülkesine iniş yapamaz, bu uçuş ve iniş verilen salâhiyet şartları dairesinde cereyan eder.»

d) Akit Devletler, Devlet hava nakil vasıtaları için nizamlar vazederken sivil hava nakil vasıtalarının seyrüseferinin emniyetini gözönünde bulundurmayı taahhüt ederler.

MADDE — 4

Sivil havacılığın suiistimali

Akit Devletlerden her biri sivil havacılığı bu konvansiyonun gaye ve hedefleriyle kabili telif olmayan maksatlar için kullanmayı kabul ederler.

Fasıl : II

Akit Devletlerin ülkesi üzerinden uçuş

MADDE — 5

Tarifesiz uçuş hakkı

Akit Devletlerden her biri diğer Akit Devletlere ait olup *tarifeli milletlerarası servislerde çalışamayan hava nakil vasıtalarının* bu konvansiyon ahkâmına riayet şartiyle önceden müsaade alınmasına lüzum kalmaksızın *ülkesi dâhiline girmek veya ülkesi üzerinden durmadan uçmak* ve *seyrüseferden gayri maksatlarla iniş yapmak hakkını* tanırlar. Şu kadar ki, ülkesi üzerinden uçulan Devletlerin iniş talebinde bulunmak hakkı mahfuzdur. Bununla beraber Akit Devletler uçuş emniyeti mülâhazalariyle, muvasalası müşkül olan veya kâfi seyrüsefer teshilâtı bulunmayan mın-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

takalar üzerinden uçacak olan hava nakil vasıtalarına muayyen yollar takip etmelerini veya hususi müsaade istihsal eylemelerini talep etmek hakkını muhafaza ederler.

Bu kabil hava nakil vasıtaları tarifeye bağlı beynelmilel servislerden gayri seferlerde ücret veya kira ile yolcu, yük veya posta taşımakta bulunduğu takdirde, 7 nci maddenin hükümleri mahfuz kalmak şartiyle yolcu, yük veya posta almak veya boşaltmak imtiyazını haiz bulunacaktır. Bu alma veya boşaltma ülkesi üzerinde vukubulan Devletin lüzum gördüğü nizamat, şartlar veya tahdidatı vazetmek hakkı mahfuzdur.

MADDE — 6

Tarifelenmiş hava servisleri

Tarifeli beynelmilel hava servisleri ancak hususi müsaade veya o Devletten başka suretle salâhiyet almış olmak ve ancak bu müsaade veya salâhiyet hükümlerine riayet şartiyle Akit Devletlerden birinin ülkesi üzerinden veya ülkesi dâhilinde işleyebilirler.

MADDE — 7

Kabotaj

Akit Devletlerden her biri ülkesi dâhilindeki bir noktadan ülkesi dâhilinde diğer bir noktaya ücret veya kira mukabilinde yolcu, yük veya posta taşımak müsaadesini sair Akit Devletlerin hava nakil vasıtalarına vermemek hakkını haizdir. Akit Devletlerden her biri böyle bir imtiyazı diğer bir Devlete veya diğer bir Devletin hava yoluna inhisar şeklinde bahşetmemeyi ve diğer bir Devletten inhisar şeklinde böyle bir imtiyazı kabul etmemeyi taahhüt eder.

MADDE — 8

Pilotsuz hava nakil vasıtası

Pilotsuz uçabilen hava nakil vasıtaları ancak hususi salâhiyet verilmiş olmak ve bu salâhiyet hükümlerine riayet etmek şar-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tiyle Akit Devletlerden birinin ülkesi üzerinden uçabilir. Akit Devletlerden her biri pilotsuz uçabilen böyle bir nakil vasıtasının sivil hava nakil vasıtalarına açık olan sahalardaki uçuşunu sivil hava nakil vasıtalarına tehlike teşkil etmeyecek şekilde kontrol etmeyi taahhüt eder.

MADDE — 9

Memnu mıntakalar

a) Akit Devletlerden her biri askerî zaruret veya âmmenin emniyeti icabı olarak başka Devletlerin hava nakil vasıtalarının, ülkesinin muayyen sahaları üzerinden uçmasını tahdit veya menedebilir, şu kadar ki ülkesi bahis mevzuu olan Devlete ait olup beynelmilel tarifeli hava servislerinde çalışan nakil vasıtalariyle diğer Akit Devletlere ait olup aynı servislerde çalışan nakil vasıtaları arasında bir fark gözetilmeyecektir. Bu memnu mıntakaların vüsat ve mahalleri itibariyle hava seyrüseferini lüzumsuz yere ihlâl etmeyecek derecede makul olmaları lâzımdır. Akit Devletlerden birinin ülkesi dâhilindeki bu gibi memnu mıntakalarla bunlarda bilâhare yapılacak değişikliklere ait tarif ve plânların mümkün olduğu kadar çabuk diğer Akit Devletlere ve beynelmilel sivil havacılık teşkilâtına bildirilmeleri lâzımdır.

b) Akit Devletlerden her biri istisnai şartlar altında veya fevkalâde haller devamınca yahut âmmenin emniyeti icabı olarak ülkesinin tamamı veya bir kısmı üzerinden uçulmasını, o andan itibaren hüküm ifade etmek üzere muvakkaten tahdit veya menetmek hakkını da mahfuz tutarlar. Şu kadar ki bu men ve tahditlerin, tabiiyet bakımından bir fark gözetmeksizin bütün diğer Devletlerin nakil vasıtalarına tatbiki şarttır.

c) Akit Devletlerden her biri, yukarda (a) ve (b) bentlerinde yazılı mıntakalara giren herhangi bir nakil vasıtasını, mümkün olan en kısa bir zaman içinde ülkesi dâhilinde göstereceği bir hava limanına inmeye davet edebilir.

MADDE — 10

Gümrüklü hava limanlarına iniş

Bu konvansiyon ahkâmına veya hususi bir salâhiyete müsteniden hava nakil vasıtalarının Akit Devletlerin ülkesi üzerin-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

den durmadan geçebilecekleri haller müstesna, Akit Devletlerden birinin ülkesine giren nakil vasıtaları, o Devletin nizamları icabettirdiği takdirde, gümrük ve diğer muayenelerin yapılabilmesi için o Devlet tarafından tâyin olunacak bir hava limanına inmeye mecburdurlar. Akit Devletlerden birinin ülkesinden ayrılan nakil vasıtasının da bu şekilde tâyin edilmiş gümrüklü bir hava limanından hareket etmesi lâzımdır. Bu suretle tâyin olunan bütün hava limanlarına ait tafsilâtın o Devlet tarafından neşri ve diğer bütün Akit Devletlere tebliğ edilmek üzere bu konvansiyonun II nci kısmında kurulmuş bulunan beynelmilel sivil havacılık teşkilâtına bildirilmesi lâzımdır.

MADDE — 11

Hava nizamlarının tatbik kabiliyeti

Bu konvansiyon ahkâmına halel gelmemek şartiyle, Akit Devletlerden birinin beynelmilel hava seyrüseferinde çalışan nakil vasıtalarının o Devletin ülkesine girip çıkmasına veya ülkesi dâhilinde bulunduğu müddetçe böyle bir nakil vasıtasının işlemesi ve seyrüseferine mütaallik kanun ve nizamları tabiyet farkı gözetmeksizin bütün Akit Devletlerin hava nakil vasıtalarına tatbik olunacak ve mezkûr hava nakil vasıtaları tarafından giriş ve çıkışta ve o memleketin ülkesi üzerinde bulunduğu müddet zarfında bu kavanin ve nizamata riayet edilecektir.

MADDE — 12

Uçuş kaideleri

Akit Devletlerden her biri, ülkesi üzerinden uçan veya ülkesi dahilinde manevra yapan her nakil vasıtasiyle, nerde bulunursa bulunsun kendi tâbiiyet işaretini taşıyan her nakil vasıtasının, hava nakil vasıtalarının uçuş ve manevralarına mütaallik olup orada yürürlükte bulunan kaide ve nizamlara riayet edeceğini teminat altına alacak tedbirler ittihazını taahhüt eder. Akit Devletlerden her biri bu hususiaki nizamlarını zaman zaman bu konvansiyona müsteniden vazolunacak nizamlara mümkün olduğu kadar benzetmeyi taahhüt eder. Akit Devletlerden her biri tat-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

bikı icabeden nizamlara riayet etmeyen şahısları cezalandırmayı taahhüt eder.

MADDE — 13

Giriş

Akit Devletlerin, girişe gümrükten çıkışa, muhacerete, pasaporta, gümrüğe ve karantinaya taallûk eden nizamlar gibi yolcu, mürettebat ve yükün ülkesi dâhiline girmesi ve ülkesinden çıkması hususlarına mütaallik kanun ve nizamları ülkeye giriş veya ülkeden çıkışta veya ülkede bulundukları sırada o yolcu, müretteba ve yük hakkında tatbik olunur.

MADDE — 14

Hastalıkların sirayetini önlemek

Akit Devletlerden her biri kolera, salgın halinde tifüs, çiçek, sarı humma, veba ... ve Akit Devletlerin zaman zaman tasrihini kararlaştıracakları diğer sâri hastalıkların hava seyrüseferi yoluyla yayılmasını önlemek için müessir tedbirler almayı taahhüt eder ve bu maksatla Akit Devletler hava nakil vasıtalarına kabili tatbik olan sıhhi tedbirlere mütaallik beynelmilel nizamlara alâkalı makamlarla sıkı istişarede bulunurlar. Bu gibi istişareler bu mevzua mütaallik olmak üzere mevcut olup Akit Devletlerin de imza etmiş bulunabilecekleri beynelmilel konvansiyonların tatbikına engel teşkil etmez.

MADDE — 15

Hava limanı harçları ve benzer harçlar

Akit Devletlerden birine ait olup milli nakil vasıtalarının istifadesi için umuma açılmış bulunan hava limanlarının, 68 inci madde hükümleri mahfuz kalmak üzere, diğer bütün Akit Devletlerin nakil vasıtalarına aynı şartlar altında açık bulundurulması mecburidir. Aynı müsavi şartlar, bütün Akit Devletlerin nakil vasıtalarının, radyo ve meteorolojik servisler de dâhil hava seyrüseferinin emniyeti ve süratle cereyanı bakımından umumun

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

istifadesine tahsis edilmiş bulunan her türlü hava seyrüseferi kolaylıklardan istifade etmeleri hususunda da tatbik olunur.

Bu gibi hava limanları ve hava seyrüsefer tesisatından diğer Akit Devletlere ait nakil vasıtalarının istifadesi mukabilinde alınabilecek veya alınmasına müsaade edilebilecek olan harçlar:

a) Tarifeli beynelmilel servislerde çalışmayan hava nakil vasıtaları için, müşabih işletmelerde çalışan aynı sınıftaki millî hava nakil vasıtaları tarafından ödenen harçlardan,

b) Tarifeli beynelmilel servislerde çalışan hava nakil vasıtaları için, müşabih beynelmilel hava servislerinde çalışan millî hava nakil vasıtaları tarafından ödenen harçlardan fazla olamaz.

Bütün bu gibi harçların neşir ve beynelmilel sivil havacılık teşkilâtına tebliğ edilmeleri lâzımdır. Şu kadar ki alâkalı Akit Devletlerden birinin talebi halinde hava limanları ve diğer kolaylıklardan istifade için alınan harçlar konsey tarafından gözden geçirilir ve konsey, alâkalı Devlet veya Devletler tarafından nazarı itibara alınmak üzere bu hususiaki raporunu tavsiyeleriyle birlikte onlara bildirir. Akit Devletlerden hiç biri sırf diğer Akit Devletlerden birine ait bir nakil vasıtasının veya onda bulunan şahıslar veya eşyanın transit olarak kendi ülkesinden geçiş veya ülkeye giriş veya çıkışı üzerinden ücret, resim veya her hangi bir harç alamaz.

MADDE — 16

Hava nakil vasıtasının aranması

Akit Devletlerin salâhiyetli makamları haddinden fazla gecikmeye sebebiyet vermeksizin diğer Akit Devletlerin hava nakil vasıtalarını muvasalat veya hareketlerinde aramak ve bu konvansiyonda tarif olunan diğer vesikaları muayene etmek hakkını haizdirler.

Fasıl : III

Hava nakil vasıtasının tâbiiyeti

MADDE — 17

Hava nakil vasıtalarının tâbiiyeti

Hava nakil vasıtaları tescil edildiği Devletin tâbiiyetini haizdir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 18

Çifte tescil

Bir hava nakil vasıtasının birden ziyade Devlete tescili muteber değildir, fakat tescilin bir Devletten diğerine nakli caizdir.

MADDE — 19

Tescilin tabi olduğu millî kanunlar

Bir nakil vasıtasının Akit Devletlerden her hangi birinde tescili veya sicil kayıtlarının nakli o Devletin kanun ve nizamlarına uygun olarak cereyan eder.

MADDE — 20

İşaretlerin vaz'ı

Beynelmilel hava seyrüseferine iştirak eden her hava nakil vasıtası kendi tâbiiyet ve tescil işaretlerini taşımak mecburiyetindedir.

MADDE — 21

Tescilin ihbarı

Akit Devletlerden her biri, talep üzerine diğer Akit Devletlerden her hangi birine veya Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtına o Devlette tescil edilmiş bulunan muayyen her hangi bir hava nakil vasıtasının tescili ve mülkiyeti hakkında malûmat vermeyi taahhüt eder. Bundan başka Akit Devletlerden her biri Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtının vazedebileceği esaslar dairesinde bu teşkilâta raporlar vermeye ve o Devlette tescil edilmiş bulunan beynelmilel hava seyrüseferinde işlemesi mûtat olan hava nakil vasıtalarının mülkiyeti ve kontrolü hakkında elde edilebilen hususları bildirmeğe mecburdur. Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtı, bu suretle elde ettiği malûmatı, talepleri üzerine diğer Akit Devetlere de bildirmeğe mecburdur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Fasıl : IV

Hava seyrüseferini kolaylaştırıcı tedbirler

MADDE — 22

Formalitelerin kolaylaştırılması

Akit Devletlerden her biri, Akit Devletlerin ülkeleri arasında hava nakil vasıtasiyle yapılan seyrüseferleri kolaylaştırmak ve hususiyle muhaceret, karantina, gümrük ve memleketten çıkış işlerine mütaallik kanunların tatbikında hava nakil vasıtasının, mürettebatın, yolcuların ve yükün lüzumsuz yere gecikmelerine mâni olmak üzere hususi nizamnameler çıkarmak suretiyle veya başka her hangi bir suretle kabili tatbik bütün tedbirleri almayı kabul ederler.

MADDE — 23

Gümrük ve muhaceret usulleri

Akit Devletlerden her biri lüzum gördüğü takdirde, beynelmilel hava seyrüseferine mütaallik ve bu konvansiyon mucibince zaman zaman tesis veya tavsiye olunması muhtemel bulunan tatbikata uygun olmak üzere gümrük ve muhaceret usulleri tesisini taahhüt eder. Bu konvansiyonun hiçbir hükmü gümrükten serbest hava limanları tesisine mâni değildir.

MADDE — 24

Gümrük resimleri

a) O Devletin gümrük nizamatı mahfuz kalmak şartiyle bu Akit Devletlerden birinin ülkesi dâhiline, ülkesinden harice veya ülkesi üzerinden uçan hava nakil vasıtaları muvakkat olarak gümrük resimlerine tabi tutulmayacaktır. Akit Devletlerden birine ait bir hava nakil vasıtasının diğer bir Akit Devlete ait bir ülkeye muvasalatında nakil vasıtasında bulunup o Devletin ülkesini terkederken de nakil vasıtasında kalan akaryakıt, yağ, yedek parçalar, mûtat ekipman ve komanya gümrük resimlerinden, muayene harçlarından ve bunlara benzer millî ve mahallî resim ve masraflardan muaftır. Bu istisna boşaltılan miktar ve maddelere

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kabili tatbik değildir, meğer ki o Devletin gümrük nizamları bunların gümrük muhafazası altında bulundurulmasını âmir olsun.

b) Beynelmilel hava seyrüseferine iştirak eden Akit Devletlerden birinin hava nakil vasıtasına takılmak veya o nakil vasıtasında kullanılmak üzere diğer bir Akit Devlet ülkesine sokulan yedek parçalarla ekipman gümrük resimlerinden muaf olacaklar; alâkalı Devletin bu malzemenin gümrük muhafaza ve kontrolü altında bulundurulmasını âmir olan nizamları mahfuzdur.

MADDE — 25

Tehlike içinde bulunan hava nakil vasıtası

Akit Devletlerden her biri ülkesi dâhilinde olup tehlike içinde bulunan hava nakil vasıtasına karşı kabil olan bütün yardım, tedbirlerini almayı ve kendi makamları murakabesi mahfuz kalmak şartiyle, nakil vasıtasının maliklerine veya sicilinde kayıtlı bulunduğu Devletin makamlarına halin icaplarına göre lüzumlu görülecek bu gibi yardım tedbirlerini almak müsaadesini vermeyi taahhüt ederler. Akit Devletlerden her biri kaybolan bir hava nakil vasıtasını arayacağı zaman bu konvansiyon mucibince zaman zaman tavsiye edilmesi muhtemel olan koordine edilmiş tehlikeleri tatbik edecektir.

MADDE — 26

Kazaların tatbiki

Akit Devletlerden birine ait bir hava nakil vasıtasının diğer bir Akit Devletin ülkesinde kazaya uğraması ve bu kazanın ölüm veya ağır yaralanma ile neticelenmesi veya hava nakil vasıtasında veya hava seyrüseferi kolaylıklarında ehemmiyetli teknik arızaların mevcudiyetine delâlet etmesi halinde kazanın ülkesi dâhilinde vukua geldiği Devlet, kanunları müsaade ettiği nispette, beynelmilel sivil havacılık teşkilâtınca tavsiye muhtemel olan usullere uygun olarak kazanın tahkikatına girişecektir. Hava nakil vasıtasının sicilinde kayıtlı bulunduğu Devlete tahkikat esnasında hazır bulunmak üzere bir müşahit tâyin etmek imkânı verilmesi ve tahkikatı yapan Devlet tahkikat hakkındaki rapor ve elde edilen neticeleri o Devlete bildirmelidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 27

İhtira beratı iddialarından mütevellit hacizden muafiyet

a) Akit Devletlerden birine ait olup beynelmilel hava seyrüseferinde işleyen hava nakil vasıtalarının diğer bir Akit Devletin ülkesine müsaade ile girmesi veya müsaade ile ve gerek iniş yaparak gerek yapmayarak transit geçmesi esnasında, hava nakil vasıtasının sureti inşası, makineleri, aksamı, teferruatı veya işleme tarzına mütaallik olup ülkesine girilen Devlet tarafından ita veya tescil edilmesi her hangi bir ihtira beratına veyahut nakil vasıtasının plân veya modeline mütedair bir hakkı imtiyaza riayetsizlik iddialariyle mezkûr Devlet veya o Devletin eşhasından biri tarafından hava nakil vasıtasının hacmi, yolundan alıkonulması veyahut sahibi veya işleticisi aleyhine dâva ikamesi veya her hangi bir suretle müdahale olunması caiz olmadığı gibi hava nakil vasıtasının girdiği Devlet içinde hava nakil vasıtasının yukarda mevzuubahis hacizden muafiyetine mütaallik olarak hiçbir suretle emniyet akçesi depozito edilmesi talep olunmayacağı da tabiidir.

b) İşbu maddenin (a) bendinin ahkâmı aynı zamanda hava nakil vasıtası için yedek aksam ve yedek malzemenin depolarda bulundurulmasına ve bir Akit Devlet hava nakil vasıtasının diğer bir Akit Devlet ülkesinde tamiri esnasında bu yedek aksam ve malzemenin kullanılmasına ve yerleştirilmesine de şâmil olacaktır. Şu kadar ki, ihtira beratına tabi olup bu şekilde depolarda bulundurulan bu kabil aksam ve malzemenin hava nakil vasıtasının girdiği Devlet hudutları içinde satış veya tevzii veya ticaret maksadiyle ihracı caiz değildir.

c) İşbu maddenin bahşettiği menafiden ancak işbu anlaşmayı imzalamış olduktan maada (1) sınai mülkiyetin himayesi beynelmilel konvansiyonuna ve bunun tadilâtına iştirak etmiş olan veya, (2) işbu konvansiyonu akdeden diğer Devletlerin tebaasının ihtiralarını tanımak ve bunları lâyıkiyle himaye etmek zımnında ihtira kanunları vazetmiş bulunan Devletler istifade edebilirler.

MADDE — 28

Hava seyrüsefer kolaylıkları ve standart sistemler

Akit Devletlerden her biri kabili tatbik buldukları nispette:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) Beynelmilel hava seyrüseferini kolaylaştırmak üzere ve bu konvansiyonu müteakip zaman zaman tavsiye veya tesisi muhtemel olan standart ve tatbikatta uygun olarak ülkesi dâhilinde hava limanları, radyo servisleri, meteorolojik servisler ve sair hava seyrüseferi kolaylıkları teminini;

b) Bu konvansiyonu müteakip zaman zaman tavsiye veya tesisi muhtemel olan muhabere usullerine, kodlara, işaretlere, alâmetlere, ışık ve sair işletme tatbikat ve kaidelere müteallik standart sistemleri kabul ve tatbik etmeyi;

c) Bu konvansiyonu müteakip zaman zaman tavsiye veya tesisi muhtemel olan standartlara uygun olarak hava harita ve plânlarının neşrini temine matuf beynelmilel tedbirlere iştirak etmeyi; taahhüt eder.

Fasıl : V

Hava nakil vasıtası bakımından ifası lâzımgelen şartlar

MADDE — 29

Nakil vasıtasında taşınacak vesikalar

Akit Devletlerden birine ait olup beynelmilel seyrüsefere iştirak eden her hava nakil vasıtasında bu konvansiyonda tarif edilen şartlara uygun olarak aşağıdaki vesikaların bulunması lâzımdır.

a) Tesçil vesikası;

b) Havaya elverişlilik vesikası;

c) Mürettebattan her birinin lisansı;

d) Borda jurnalı;

e) Radyo tesisatı varsa, hava nakil vasıtası radyo istasyonu lisansı;

f) Yolcu taşıyorsa, adlariyle bindikleri ve inecekleri yerleri gösteren bir liste;

g) Yük taşıyorsa, bir manifesto ile yük hakkında tafsilâtı havi bir beyanname.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 30

Hava nakil vasıtası radyo tesisatı

a) Akit Devletlerden birine ait bir hava nakil vasıtası tescil edilmiş bulunduğu Devletin salâhiyetli makamları tarafından neşredici radyo tesisatı kurabilip kullanabileceğine dair verilmiş bir lisansı haiz olmadıkça diğer Akit Devletlerin ülkesi dâhilinde veya üstünde radyo tesisatı taşıyamaz. Ülkesi üzerinden uçulan Akit Devletin ülkesi dâhilinde neşredici radyo cihazlarının kullanılabilmesi o Devlet tarafından vazolunan nizamlara tabidir.

b) Neşredici radyo cihazları ancak hava nakil vasıtasının sicilinde kayıtlı bulunduğu Devletin salâhiyetli makamları tarafından bu maksatla verilmiş hususi bir lisansı haiz olan uçucu mürettebat tarafından kullanılabilir.

MADDE — 31

Havaya elverişlilik vesikaları

Beynelmilel seyrüsefere iştirak eden her hava nakil vasıtasında, sicilinde kayıtlı bulunduğu Devlet tarafından verilmiş veya hükmü tasdik edilmiş bir havaya elverişlilik vesikası bulunması zaruridir.

MADDE — 32

Personel lisansları

a) Beynelmilel seyrüsefere iştirak eden bir hava nakil vasıtasının pilotu ile işletmeye iştirak eden mürettebattan her birinin, nakil vasıtasının tescil edilmiş bulunduğu Devlet tarafından verilmiş veya hükmü tasdik edilmiş ehliyetname ve lisansları bulunması zaruridir.

b) Akit Devletlerden her biri kendi tebaalarına diğer Akit Devletler tarafından verilmiş ehliyetname ve lisansları, kendi ülkesi üzerindeki uçuşlar için tanımamak hakkını mahfuz tutar.

MADDE — 33

Vesika ve lisansların tanınması

Nakil vasıtasının tescil edilmiş bulunduğu Devlet tarafından verilmiş veya hükmü tasdik edilmiş bulunan havaya elverişlilik vesikalariyle ehliyetname ve lisansları diğer Akit Devletler de muteber olarak tanırlar; şu şartla ki, bu gibi vesika ve lisansların

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

verilmesi veya hükümlerinin tasdiki için aranan şartların bir konvansiyon mucibince tesisi muhtemel olan asgari standartlara müsavi olarak üstün olması lâzımdır.

MADDE — 34

Borda jurnalı

Beynelmilel seyrüsefere iştirak eden her hava nakil vasıtası için bir borda jurnalı bulundurulacak ve bu jurnala hava nakil vasıtasına, mürettebatına ait tafsilâtla günlük hususiyetler bu konvansiyon mucibince zaman zaman tarif olunması muhtemel bulunan şekilde kaydedilecektir.

MADDE — 35

Yük tahditleri

a) Bir Devlet hususi surette müsaade etmiş olmadıkça o Devletin ülkesine girerken veya ülkesi üstünden uçarken bir hava nakil vasıtasında harb cephanesi veya harb silâh ve vasıtaları bulundurulamaz, her Devlet bu madde anlamında harb cepanesi ve harb silâh ve vasıtalarından ne kasdettiğini nizamnamelerle tesbit edecek fakat vahdeti temin etmiş olmak için Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtınca zaman zaman yapılması muhtemel olan tavsiyeleri de nazarı itibara alacaktır.

b) Akit Devletlerden herbiri, âmme intizam ve emniyeti mülâhazalariyle ülkesi dâhilinde veya ülkesi üzerinden (a) bendinde tadat edilen maddelerden başka maddelerin taşınmasını da tanzim veya menetmek hakkını muhafaza ederler; şu kadar ki; beynelmilel seyrüsefere iştirak eden kendi millî nakil vasıtalariyle aynı şekilde işleyen diğer Devletlerin nakil vasıtaları arasında hiçbir fark gözetilmeyeceği gibi hava nakil vasıtasının işletilmesi veya seyredebilmesi yahut personel veya yolcuların emniyeti bakımından zaruri olan aletlerin taşınması ve kullanılmasına mâni olabilecek tahditler konması da caiz değildir.

MADDE — 36

Fotoğraf aletleri

Akit Devletlerden herbiri kendi ülkesi üzerinde hava nakil vasıtasında fotoğraf aletleri kullanılması keyfiyetini men veya tanzim edebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Fasıl : VI

Beynelmilel standartlar ve kabulü tavsiye olunan usuller (tatbikat)

MADDE — 37

Beynelmilel standart ve usullerin kabulü

Akit Devletlerden herbiri hava nakil vasıtasına, personele havayollarına ve yardımcı servislere müteallik olup tevhit etmeleri halinde hava seyrüseferini kolaylaştıracak ve ıslah edecek olan bütün hususlara ait nizamlarda, standartlarda, usullerde ve teşkilâtta mümkün olan âzami vahdeti temin etmek üzere teşrikimesai etmeyi taahhüt eder.

Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtı bu maksatla lüzum oldukça zaman zaman aşağıdaki mevzulara müteallik olmak üzere beynelmilel standartlar kabul ve tadil ve tatbikat ve usuller tavsiye edecektir.

a) Yer işaretleri de dâhil olmak üzere muhabere sistemleri ve hava seyrüseferi yardımcı tesisatı;
b) Hava limanları ve pist hususiyetleri;
c) Uçuş kaideleri ve hava seyrüseferi kontrol usulleri;
d) İşletme personeli ve teknisyen personele ait lisanslar;
e) Hava nakil vasıtalarının havaya elverişliliği;
f) Hava nakil vasıtalarının tescil ve alâmeti farikaları;
g) Meteorolojik malûmatın toplanması ve teatisi;
h) Borda defterleri;
i) Hava harita ve planları;
j) Gümrük ve muhaceret usulleri;
k) Tehlikede bulunan hava nakil vasıtaları ve kazaların tahkiki.

Bundan başka hava seyrüseferinin emniyet, intizam ve kifayetler beyan edebilmesiyle ilgili olup zaman zaman lüzumlu görülen diğer bütün meseleler.

MADDE — 38

Beynelmilel standart ve usullerden inhiraf

Bu gibi beynelmilel standart veya usulleri bütün bakımlar-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

dan tatbik edemeyen veya tadile rağmen kendi nizam ve tatbikatiyle herhangi bir beynelmilel standart veya usul arasında tam mutabakat teminine imkân bulamayan yahut beynelmilel bir standart tarafından tesis edilmiş nizam veya tatbikattan herhangi bir hususta ayrılan nizam veya tatbikat kabulüne lüzum gören her hangi bir Devlet Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtını derhal beynelmilel standartça tesis edilmiş olan tatbikatla kendi tatbikatı arasındaki farkı bildirecektir. Beynelmilel standartlara ilaveler yapılması halinde aynı ilaveyi kendi nizam ve tatbikatında kabul etmeyen Devlet beynelmilel standarda yapılan ilaveden itibaren 60 gün içinde konseyi bundan haberdar etmek veya ittihaz etmek istediği hattı hareketi konseye bildirmek mecburiyetindedir. Böyle bir vaziyette konsey derhal diğer Akit Devletlere beynelmilel bir standardın bir veya birden çok (spécification) ları ile o Devletin alâkalı milli tatbikatı arasında mevcut farkı bildirecektir.

MADDE — 39

Vesika ve lisanslar

a) Mevcut beynelmilel havaya elverişlilik veya performans standardına tabi olan bir hava nakil vasıtası veya bunun bir kısmı vesikasını aldığı sırada her hangi bir bakımdan bu standarda tevafuk etmezse vesikası üzerine veya vesikaya ilâve edilecek bir ek üzerine tevafuk etmediği hususlar hakkında tam ve tadadi olarak şerh verilir.

b) Elinde o sınıf lisans vesikası hakkında mevcut beynelmilel standart ile tesbit olunan şartlara tevafuk etmeyen bir lisans bulunan her şahsın lisansı üzerine veya lisansına ilave olunacak ek üzerine şartlara tevafuk etmediği hususlar hakkında tam ve tadâdi olarak şerh verilir.

MADDE — 40

Şerh verilmiş vesika ve lisansların hükmü

Ülkesine girilen Devlet veya Devletler müsaade etmiş olmadıkça, bu suretle şerh verilmiş vesika veya lisansı bulunan hiçbir nakil vasıtası veya personel beynelmilel hava seyrüseferine iştirak edemezler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Böyle bir hava nakil vasıtasının veya vesikaya tâbi parçanın ilk defa olarak vesikayı vermiş olan Devletten başka bir Devlette tescil veya istimali hava nakil vasıtasının veya parçanın ithal edildiği Devletin mesuliyeti altında cereyan edecektir.

MADDE — 41

Mevcut havaya elverişlilik standartlarının tanınması

Havaya elverişlilik vesikası talebi zımnında modelleri salâhiyettar dahilî makamata tevdi edilmiş bulunan hava nakil vasıtaları ile hava nakil vasıtaları malzemesi, işbu tevdi keyfiyeti bu kabil malzemeye müteallik beynelmilel havaya elverişlilik standartlarının kabulü tarihinden itibaren üç senelik bir müddetin hululünden evvel vukubulduğu ahvalde işbu faslın hükümlerine tabi değildir.

MADDE — 42

Personelin ehliyetine müteallik
mevcut standartların tanınması

Ehliyetnameleri bu kabil personelin ehliyetine müteallik beynelmilel bir standardın ilk kabulünden itibaren bir senelik müddetin hululünden evvel ilk defa olarak verilen personel işbu faslın hükümlerine tabi değildir; ve ancak mezkûr standardın kabulü tarihinden itibaren beş sene sonra ehliyetnameleri muteber kalan bütün personel her halükârda işbu faslın hükümlerine tabidirler.

İKİNCİ KISIM

BEYNELMİLEL SİVİL HAVACILIK TEŞKİLATI

Fasıl : VII

Teşkilât

MADDE — 43

Adı ve tarzı teşekkülü

Bu konvansiyon tarafından, Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtı adı altında bir teşkilât kurulmuştur. Bu teşkilât bir assamble, bir konsey ve lüzumu kadar diğer uzuvlardan mürekkeptir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 44

Mevzuu

Teşkilâtın hedef ve mevzuları beynelmilel hava seyrüseferi prensip ve tekniğini inkişaf ettirmek ve beynelmilel hava nakliyatının inkişafını takviye etmekdir :

a) Bütün dünyada beynelmilel sivil havacılığın emniyet ve nizamla gelişmesini temin etmek;

b) Sulhperverane maksatlar için hava nakil vasıtaları çizilmesini ve işletilmesini teşvik etmek;

c) Beynelmilel sivil havacılık için havayolları, hava limanları ve hava seyrüseferi kolaylıklarının inkişafını teşvik etmek;

d) Dünya halkının emin, muntazam, kifayetli ve iktisadi hava münakalâtına olan ihtiyaçlarını hazırlamak;

e) Makul olmayan rekabetin iktisadi bakımdan sebebiyet vereceği israfı önlemek;

f) Akit Devletlerin haklarına tam olarak riayet edilmesini ve Akit Devletlerden her birine beynelmilel hava hatları işletmek hususunda bir imkân temin etmek;

g) Akit Devletler arasında hiçbir fark gözetmemek;

h) Beynelmilel hava seyrüseferinde uçuş emniyetini teminat altına almak;

i) Umumi olarak Beynelmilel Sivil Havacılığa ait bütün meselelerin inkişafını temin etmek.

MADDE — 45

Daimi makar

Teşkilâtın daimi makarrı Şikago'da 7 Ocak 1944 te imzalanan Beynelmilel Sivil Havacılık Muvakkat anlaşmasıyla ihdas edilmiş bulunan muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkiâtının muvakkat assamblesinin yapacağı son toplantıda tayin edilecek olan yerdir. Konseyin kararı üzerine makar muvakkat bir zaman için başka bir yere de naklolunabilir (*).

(*) 45 inci madde hükmü, Şikago Konvansiyonunun 94 üncü maddesinin (a) harfli hükmü uyarınca, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Assamblesi tarafından

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 46

Assamblenin ilk toplantısı

Assamblenin ilk içtimaı, muvakkat konseyin tâyin edeceği tarih ve mahalde vuku bulmak üzere, konvansiyonun meriyete girmesinin akabinde yukarda mezkûr muvakkat teşkilâtın muvakkat konseyi tarafından toplandırılacaktır.

MADDE — 47

Hukuki ehliyet

Teşkilât Akit Devletlerden herbirinin ülkesinde, vazifelerinin ifası için zaruri olan hukuki ehliyeti haiz olacaktır. Alâkalı Devletlerin esas teşkilâtları ve kanunlariyle kabili telif olduğu takdirde teşkilâta tam hukuki şahsiyet tanınacaktır.

Fasıl : VIII

Assamble

MADDE — 48

Assamblenin toplantıları ve rey

a) Assamble her sene toplanacak ve konsey tarafından münasip zaman ve yerde toplantıya çağırılacaktır. Konseyin daveti veya on âza Devletin Umumi Kâtipliğe hitaben vâki müracaatları üzerine herhangi bir zamanda fevkalâde toplantılar da yapılabilecektir. (*)

---

düzenlenen, **14/6/1954 tarihli Montréal Değişiklik Protokolü** ile değiştirilmiş ve, madde sonundaki nokta yerine virgül konularak şu hüküm eklenmiştir:

«ve Assamblenin kararı ile, bu karar Assamble tarafından tâyin edilecek sayıda reyle ittihaz olunmak şartiyle, muvakkat olmaktan gayrı bir surette başka bir yere naklolunabilir. Bu tâyin edilen rey sayısı Akit Devletlerin mecmuu adedinin beşte üçünden az olmayacaktır.»

Değişiklik Protokolü, Türkiye tarafından, 21/5/1955 tarih ve 6630 no. lı **Kanunla onanmıştır.** Bkz. RG., 31/5/1955, Sayı: 9016; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 36, s. 1752.

45 inci maddenin değişik yeni metni, ilk defa 16/5/1958'de yürürlüğe girmiştir. Bkz. ICAO-Doc. 7300/6, 1980, s. 18, dn. (*).

(*) **48 inci maddenin (a) harfli hükmü**, sonradan iki defa değişikliğe uğramıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Akit Devletlerden her biri toplantılarda temsil edilmek hususunda müsavi hak sahipleri oldukları gibi her biri bir rey hakkına maliktir. Akit Devletleri temsil eden delegelere toplantılara iştirak etmekle beraber rey hakkını haiz olmayan teknik müşavirler muavenet edebilir.

c) Assamblenin toplanabilmesi için Akit Devletlerin ekseriyetinin huzuru şarttır. Bu konvansiyonda hilâfı tasrih edilmiş olmadıkça assamblenin kararları reylerin ekseriyetiyle verilir.

MADDE — 49

Assamblenin vazife ve salâhiyetleri

Assamblenin vazife ve selâhiyetleri şunlardır:

a) Her toplantıda kendisine bir reis ve diğer memurlarını seçmek;

b) IX uncu fasıl hükümleri dairesinde konseyde temsil edilecek olan Akit Devletleri seçmek;

İlk değişiklik, Şikago Konvansiyonunun 94 üncü maddesinin (a) harfli hükmü uyarınca, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Assamblesi tarafından düzenlenen, **14/6/1954 tarihli Montréal Değişiklik Protokolü** ile yapılmış ve, hükümdeki «her sene» deyimi yerine, «üç yılda bir defadan az olmamak üzere» deyimi konmuştur.

İkinci değişiklik, Şikago Konvansiyonun 94 üncü maddesinin (a) harfli hükmü uyarınca, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Assamblesi tarafından düzenlenen, **15/9/1962 tarihli Roma Değişiklik Protokolü** ile yapılmış ve, hükümdeki ikinci cümle yerine, şu cümle konmuştur:

> «Genel Kurul, Konseyin cağrısı veya üye tam sayısının beşte birinden az olmayan sayıda Akit Devletin Genel Sekretere başvurması üzerine herhangi bir zamanda olağanüstü toplantı yapabilir.»

İlk Değişiklik Protokolü, Türkiye tarafından, 21/5/1955 tarih ve 6630 no. lı Kanunla (bkz. RG., 31/5/1955, Sayı: 9016; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 36, s. 1752) ve, **İkinci Değişiklik Protokolü,** 16/3/1976 tarih ve 1972 no. lı Kanunla (bkz. RG., 25/3/1976, Sayı: 15539; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 15/2, s. 2746) onaylanmasının uygun bulunması üzerine, 21/7/1976 tarih ve 7/12645 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile **onaylanmıştır** (bkz. RG., 21/1/1977, Sayı: 15826; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 16/1, s. 235).

Birinci Protokolün öngördüğü değişik metin, ilk defa, 12/12/1958'da bunu onaylayan Devletler arasında, İkinci Protokolün öngördüğü değişik metin ise, ilk defa, gene bunu onaylayan Devletler arasında, 11/9/1975'te yürürlüğe girmişlerdir. (Bkz. ICAO-Doc. 7300/6, Montréal, 1980, s. 19 dn. (*).

Böylece, 48 inci maddenin (a) harfli hükmünün sözkonusu üç metinden her biri, bunları onaylayan Devletler arasında yürürlükte bulunmaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) Konsey tarafından verilen raporları tetkik ve tatbik ve konsey tarafından kendisine havale edilen meselelerde karar ittihaz etmek;

d) Kendi usul ve kaidelerini tâyin ve lüzumlu veya faydalı addedeceği tâli komisyonları tesis etmek;

e) XII nci fasıl hükümleri dairesinde senelik bütçeyi tesbit ve teşkilâtın malî ihtiyaçlarını tâyin etmek; (*)

f) Masrafları gözden geçirmek ve teşkilâtın hesaplarını tasdik etmek;

g) Konseye, tâli komisyonlara veya diğer herhangi bir teşekküle faaliyeti sahası dâhilindeki bir işi havale etmek;

h) Teşkilâtın vazifelerinin ifası için zaruri veya faydalı olan salâhiyetlerle konseyi teffiz etmek veya bu temsil salâhiyetini heran fek veya tadil etmek;

l) XIII üncü fasıl ahkâmını icra etmek;

j) Bu konvansiyon ahkâmının tadili ve ilâveler yapılması hususundaki teklifleri mütalâa ettikten sonra tasvip ederse XX nci fasıl ahkâmı dairesinde Akit Devletlere tavsiye etmek;

k) Teşkilâtın faaliyet sahasına dâhil olup sarahaten konseye havale edilmemiş bulunan bütün meselelerle meşgul olmak.

(*) **49 uncu maddenin (e) harfli hükmü,** Şikago Konvansiyonunun 94 üncü maddesinin (a) harfli hükmü uyarınca, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Assamblesi tarafından düzenlenen **14/6/1954 Montréal Değişiklik Protokolü** ile değiştirilmiş ve, hükümdeki «senelik bütçeyi» deyimi yerine «senelik bütçeleri» deyimi konmuştur.

Değişiklik Protokolü, Türkiye tarafından, 21/5/1955 tarih ve 6630 no. lı Kanunla **onanmıştır.** Bkz. RG., 31/5/1955, Sayı: 9016; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 36, s. 1752.

49 uncu maddenin (e) harfli hükmünün değişik metni, ilk defa 12/12/1956'da yürürlüğe girmiştir. Bkz. ICAO-Doc. 7300/6, Montréal, 1980, s. 20, dn. (*).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Fasıl : IX

Konsey

MADDE — 50

Konseyin tarzı terekkübü ve sureti intihabı

a) Konsey Assambleye karşı mesul daimî bir teşekkül olup Assamble tarafından seçilecek 21 Akit Devletten terekküp edecektir. İntihap Assamblenin ilk toplantısında yapılacak ve her üç senede bir tekrar edilecektir. Bu suretle seçilen konsey âzaları müteakip intihaba kadar vazife göreceklerdir. (*)

b) Konsey âzalarını seçerken Assamble 1) hava nakliyatında başlıca ehemmiyeti haiz olan Devletlere; 2) Diğer suretle dahil olmayıp beynelmilel sivil hava seyrüseferleri için teshilât temini-

---

(*) **50 nci maddenin (a) harfli hükmü**, sonradan üç defa değişikliğe uğramış Konsey üye sayısı önce 21'den 27'ye, sonra 30'a ve daha sonra da 33'e çıkarılmıştır. Şöyle ki:

Şikago Konvansiyonunun 94 üncü maddesinin (a) harfli hükmü uyarınca, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Assamblesi tarafından düzenlenen:

21/6/1961 Montréal Değişiklik Protokolü ile, hükümdeki «yirmibir» terimi «yirmiyedi» terimi ile değiştirilmiş,

12/3/1971 New York Değişiklik Protokolü ile, hükümdeki ikinci cümle yerine, «Genel Kurul tarafından seçilen otuz Akit Devletten kurulur.» cümlesi konmuş, ve,

16/10/1974 Montréal Değişiklik Protokolü ile de, hükümdeki ikinci cümle, «otuz» yerine, «otuzüç» konmak suretiyle değiştirilmiştir.

Türkiye, 1961 Montréal Değişiklik Protokolünün onaylanmasını, 18/2/1965 tarih ve 542 no. lı Kanunla uygun bulmuş (bkz. IRG., 1/3/1965, Sayı: 11941; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 4/1, s. 8823), Protokolün onaylanması, Bakanlar Kurulunca 28/5/1965 tarihli ve 6/4715 sayılı Karar ile kararlaştırılmış (bkz. RG., 17/7/1965, Sayı: 12051; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 4/3, s. 2813), ve nihayet Protokol, 3/2/1966 tarihli ve 6/5896 sayılı Kararname ile, «28 Eylül 1965 tarihinden itibaren yürürlüğe konmuştur. (Bkz. RG., 15/2/1966, Sayı: 1227; DÜSTUR, 5 inci Tertip c. 5/1, s. 700).

1971 New York ve **1974 Montréal Değişiklik Protokolleri** ise, bu Protokollerin onaylanmasını uygun bulan 16/3/1976 tarih ve 1972 no. lı Kanuna (bkz. RG., 25/5/1976, Sayı: 15539; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 15/2, s. 2746) dayanarak çıkarılan 21/7/1976 tarihli ve 7/12645 sayılı Kararname ile (bkz. RG., 21/1/1977, Sayı: 15826; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 16/1, s. 235) onaylanmıştır.

Bu Değişiklik Protokollerinden, 1961 Montréal Protokolü ilk defa ve onaylayan Devletler arasında, 17/7/1962'de, 1971 New York Protokolü 16/12/1973'te ve, 1974 Montréal Protokolü de 15/2/1980 tarihinde yürürlüğe girmişlerdir. Bkz. ICAO-Doc. 7300/6, Montréal, 1980, s. 21, dn. (*).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ne en büyük yardımda bulunan Devletlere ve 3) başka suretle dâhil olmayıp intihaplariyle dünyanın belli başlı coğrafi sahalarının temsil edilmiş olmasını temin edecek olan Devletlere temsil olunmak imkânını verecektir. Konseyde vukua gelecek herhangi bir boşluk Assamble tarafından en kısa bir zamanda doldurulur, konseye bu suretle intihap edilen herhangi bir Akit Devlet selefinin geri kalan müddetince konseyde vazife görür.

c) Akit Devletlerin konseydeki mümessillerinin bir beynelmilel hava servisinde çalışmasında fiilen iştiraki olmayacağı gibi böyle bir serviste malî alâkası da bulunmamalıdır.

MADDE — 51

Konseyin reisi

Konsey 3 senelik bir müddet için kendi reisini seçer. Reis yeniden seçilebilir. Reisin rey hakkı yoktur. Konsey; âzası arasından bir veya birden ziyade reis vekilleri seçer; bunlar fiilen riyaset makamını işgal ettikleri müddetçe de rey haklarını muhafaza ederler. Reisin konsey âzası arasından seçilmesi şart değildir, bununla beraber şayet mümessillerden biri seçilirse yeri boşalmış sayılarak kendisinin temsil ettiği Devlet tarafından yeniden doldurulabilecektir.

Reisin vazifeleri şunlardır:

a) Konseyin, Hava Nakliyatı Komitesi ve Hava Seyrüsefer Komisyonunun toplantılarını açmak;

b) Konseyin mümessili sıfatiyle hareket etmek; ve

c) Konsey tarafından kendisine tevdi olunan vazifeleri konsey namına ifa etmek.

MADDE — 52

Konseyde rey

Konsey kararlarını âzasının ekseriyet reyile verir. Konsey muayyen bir mesele hakkında âzasından mürekkep bir komiteye temsil salâhiyeti verebilir. Alâkadar Akit Devletler herhangi bir komiteye kararları aleyhine konseye müracaat edebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 53

Rey hakkı olmadan iştirâk

Akit Devletlerden her biri hususiyle kendi menafiine dokunan meselelerde konsey ile komite ve komisyonlarının müzakerelerine rey hakkını haiz olmaksızın iştirâk edebilir. Konsey âzalarından hiçbiri kendisinin methaldar bulunduğu bir ihtilâfın konseyde müzakeresinde rey sahibi değildir.

MADDE — 54

Konseyin mecburi vazifeleri

Konsey aşağıdaki hususları yapmakla mükelleftir:

a) Assambleye yıllık raporlar sunmak;

b) Assamblenin talimatını yerine getirmek ve bu konvansiyon tarafından kendisine tahmil olunan vazife ve mükellefiyetleri ifa etmek;

c) Kendi teşkilâtını ve usul ve nizamatını tâyin etmek;

d) Konsey âzası tarafından seçilip konseye karşı mesul olacak olan bir Hava Nakliyatı Komitesinin vazifelerini tesbit ve tasrih etmek;

e) X uncu fasıl ahkâmı dairesinde bir Hava Seyrüsefer Komisyonu tesis etmek;

f) XII ve XV inci fasıllar ahkâmına uygun olarak teşkilâtın maliyesini idare etmek;

g) Konsey Reisinin ücretini tesbit ve tâyin etmek;

h) XI inci fasıl ahkâmına uygun olarak Umumi Kâtip adını alacak olan bir icra memuru tâyin etmek ve lüzum görülecek diğer personelin tâyini için tedbirler almak;

i) İşletme masrafları hakkındaki malûmat ile umum bütçelerden hava yollarına yapılan nakdî yardımlar hakkındaki tafsilât da dâhil olduğu halde hava seyrüseferinin inkişafı ve beynelmilel hava servislerinin işlemesine müteallik malûmatı talep etmek, toplamak, tetkik ve neşretmek;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

j) Bu Konvansiyonun ihlâliyle konseyin tavsiye ve kararlarına riayet edilmemesi halinde bunu Akit Devletlere bildirmek;

k) Bu konvansiyonun ihlâl edildiğinin ihbarını müteakip Akit Devletlerden birinin makul bir müddet içinde gereken tedbirleri almadığı takdirde Assambleye işbu konvansiyonun ihlâlini bildirmek;

l) Bu konvansiyonun XI inci faslının ahkâmı dairesinde beynelmilel standartları ve tavsiye olunan usulleri kabul etmek;

Bunları bu konvansiyona birer lâhika halinde ilave etmek ve bu hattı hareketinden Akit Devletleri haberdar kılmak;

m) Hava Seyrüsefer Komisyonunun lâhikaların tadili hakkındaki tavsiyelerini mütalâa ve XX nci fasıl ahkâmı dairesinde icabeden tedbirleri almak;

n) Konvansiyonu taallûk edip Akit Devletlerden herhangi biri tarafından kendisine tevdi olunan meseleleri mütalâa etmek;

MADDE — 55

Konseyin ihtiyari vazifeleri

Konsey aşağıdaki hususları yapabilir :

a) Lüzumu olan ve bittecrübe faydalı görülen hallerde mıntaka veya sair esaslara müsteniden Tâli Hava Nakliyatı Komisyonları kurmak ve bu Komisyonun hedeflerinin tahakkukunu kolaylaştırmak üzere kendilerinden istifade veya kendileriyle teşriki mesai edebilecek Devlet veya havayolları grupları tâyin etmek;

b) Hava Seyrüseferi Komisyonuna, bu konvansiyonla tahmil olunan vazifelere munzam olarak yeni vazife ve salâhiyetler tevdi ve bu salâhiyetleri her zaman için ref veya tadil etmek;

c) Hava nakliyatı ve hava seyrüseferine müteallik olup beynelmilel ehemmiyeti haiz olan bütün meselelerin tetkikini idare etmek, bu tetkikatın neticelerini Akit Devletlere bildirmek;

Akit Devletler arasında hava nakliyatı ve hava seyrüseferi meselelerine müteallik malûmatın teatisini teshil etmek;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d) Beynelmilel maliyet ve ana hatlarda beynelmilel hava servislerinin işletilmesi meseleleri de dâhil olduğu halde beynelmilel hava nakliyatının teşkilâtı ve işletilmesiyle alâkalı bütün meseleleri mütalâa etmek ve assambleye buna ait projeleri sunmak;

e) Akit Devletlerden herhangi birinin talebi üzerine beynelmilel hava seyrüseferisinin inkişafı üzerinde bertaraf edilmesi mümkün olan mâniler ihdas ettiği görülen herhangi bir vaziyeti tahkik etmek ve böyle bir tahkikattan sonra şayanı arzu bulacağı raporları neşretmek (tebliğ etmek).

Fasıl : X

Hava Seyrüseferi Komisyonu

MADDE — 56

Komisyonun tâyini

Hava Seyrüseferi Komisyonu Akit Devletler tarafından namzet olarak gösterilen şahıslar arasından Komisyonca seçilecek on iki âzadan terekküp eder. Bu kimselerin havacılık ilim ve tatbikatında elverişli evsaf ve tecrübe sahibi olmaları lâzımdır. Konsey bütün Akit Devletleri namzet göstermeye davet eder. Hava Seyrüseferi Komisyonunun Reisi Konsey tarafından tâyin olunur. (*)

(*) **56 ncı madde hükmü**, Şikago Konvansiyonunun 94 üncü maddesinin (a) harfli hükmü uyarınca, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Assamblesi tarafından düzenlenen **7/7/1971 Viyana Değişiklik Protokolü** ile, hükümdeki «Oniki üye» deyimi yerine «Onbeş üye» deyimi konmak suretiyle değiştirilmiştir.

1971 Viyana Değişiklik Protokolü, **Türkiye tarafından** onaylamayı uygun bulan 16/3/1976 tarih ve 1972 no. lı Kanuna (bkz. RG., 25/3/1976, Sayı: 15539; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 15/2, s. 2746) dayanılarak çıkarılan 21/7/1976 tarihli ve 7/12645 sayılı Kararname ile (bkz. RG., 21/1/1977; Sayı: 15826; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 16/1, s. 235) onaylanmıştır.

7/7/1971 Viyana Değişiklik Protokolü, ilk defa, onaylayan Devletler arasında, 19/12/1974 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bkz. ICAO-Doc. 7300/6, Montréal, 1980, s. 24, dn. (*).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 57 —

Komisyon vazifeleri

Hava Seyrüsefer Komisyonu aşağıdaki hususları yapmakla mükelleftir:

a) Bu Komisyon lâhikalarında yapılacak tadilâtı mütalâa ve kabul edilmek üzere konseye tavsiye etmek;

b) Arzu ettikleri takdirde Akit Devletlerden herhangi birinin iştirak edebileceği teknik tâli komisyonlar kurmak;

c) Hava seyrüseferinin inkişafı bakımından lüzumlu ve faydalı bulacağı bütün malûmatı toplaması ve Akit Devletlere tevzii hususunda konseye tavsiyelerde bulunmak.

Fasıl : XI

Personel

MADDE — 58

Personelin tâyini

Assamble tarafından vazolunacak bütün kaidelerle bu konvansiyon ahkâmı mahfuz kalmak şartiyle konsey, teşkilâtın umumi kâtiple diğer personelinin nasıl tâyin olunacakları, vazifelerinin nasıl nihayet bulacağı hakkındaki usullerle salâhiyeti tâyin ve azaltma, ücret, tazminat ve Genel Sekreterin hizmet şartlarını tesbit eder ve Akit Devletlerden herhangi birinin tebaasını tâyin veya hizmetlerinden istifade edebilir.

MADDE — 59

Personelin beynelmilel evsafı

Konseyin Reisi, Umumi Kâtibi ve diğer âzaları uhdelerine düşen vezaifin ifası hususunda teşkilât dışındaki hiçbir makamdan talimat istemeyecek ve almayacaktır. Her Akit Devlet, personelin uhdesine düşen vezaifin beynelmilel mahiyetine tamamiyle riayet etmeyi ve kendi tebaasından hiçbir kimse üzerinde vazifelerinin ifası hususunda tesir icra etmemeyi taahhüt eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 60

Personelin imtiyaz ve muafiyetleri

Akit Devletlerden her biri teşkilâtı esasiyesi müsaade ettiği nispette, diğer beynelmilel teşkilâtın muadil personeline tanınan imtiyaz ve muafiyetleri konsey reisine, Umumi Kâtibine ve teşkilâtın diğer âzasına da tanımayı taahhüt eder. Beynelmilel memurların muafiyet ve imtiyazlarına müteallik umumi beynelmilel bir anlaşmaya varıldığı takdirde, teşkilâtın reisi, kâtibi umumisi ve sair personelinin muafiyet ve imtiyazları mezkûr umumi beynelmilel anlaşmanın bahşedeceği muafiyet ve imtiyazlardan ibaret olacaktır.

Fasıl : XII

Malî hükümler

MADDE — 61 (*)

Masarifin taksimi ve bütçe

Konsey Assambleye senelik bütçeyi, senelik hesabatı ve bütün hasılat ve masarifata ait tahminleri arzeder. Assamble münasip göreceği tadilâtı yaparak bütçeyi reye koyar ve XV inci fasıl mucibince Devletlerin rızasiyle yapılan tahsilât müstesna, teşkilâtın masarifini zaman zaman tesbit edeceği esaslar üzerinden Akit Devletler arasında taksim eder.

(*) **61 inci madde hükmü**, Şikago Konvansiyonunun 94 üncü maddesinin (a) harfli hükmü uyarınca, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Assamblesi tarafından düzenlenen 14/6/1954 Montréal Değişiklik Protokolü ile değiştirilmiş ve, hükümdeki «senelik bütçeyi» ve «bütçeyi reye koyar» deyimleri yerine, «senelik bütçeleri» ve «bütçeleri reye koyar» deyimleri konmuştur.

1954 Montréal Değişiklik Protokolü, **Türkiye tarafından**, 21/5/1955 tarih ve 6630 no. lı Kanunla onanmıştır. (Bkz. RG., 31/5/1955, Sayı: 9016; DÜSTUR, 3 üncü Tertip, c. 36, s. 1752).

1954 Montréal Değişiklik Protokolü, ilk defa ve onaylayan Devletler arasında, 12/12/1956 tarihinde yürürlüğe girmiştir. (Bkz. ICAO-Doc., 7300/6, Montréal, 1980, s. 26, dn. (*).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 62

Rey hakkının tâliki

Assamble teşkilâta karşı olan malî taahhütlerini makul bir müddet zarfında yerine getirmeyen herhangi bir Akit Devletin Assamble ve konseydeki rey hakkını tâlik edebilir.

MADDE — 63

Murahhas heyetlerinin ve sair mümessillerinin masarifi

Her Akit Devlet Assamble nezdindeki murahhas heyetinin masarifini, konseyde vazife görmeye tâyin ettiği herhangi bir kimsenin ve teşkilâtın tâli komite veya komisyonlarındaki namzet veya mümessillerinin ücret, harcırah ve sair masarifini deruhte eder.

Fasıl : XIII

Sair beynelmilel anlaşmalar

MADDE — 64

Emniyet anlaşmaları

Teşkilât, salâhiyeti dâhilinde bulunan ve dünya emniyetini doğrudan doğruya alâkadar eden havacılık meseleleri için, Assamblenin reyi ile, dünya milletleri tarafından sulhun idamesi maksadiyle tesis edilmiş olan herhangi bir umumi teşkilâta lâzımgelen anlaşmalara girişebilir.

MADDE — 65

Sair beynelmilel teşekküllerle anlaşmalar

Konsey, umuma ait servislerin muhafazası ve personele müteallik umumu alâkadar eden tedbirler zımnında sair beynelmilel teşekküllerle anlaşmalara girişebildiği gibi, Assamblenin tasvibi ile, teşkilâtın mesaisini kolaylaştıracak herhangi sair anlaşmalara da girişebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 66

Sair anlaşmalara müteallik vezaif

a) Teşkilât, 7 Aralık 1944 de Şikago'da tanzim edilen Beynelmilel Hava Servisleri Transit Anlaşması ile Beynelmilel Hava Nakliyatı Anlaşması tarafından kendisine tevdi edilen vazifeleri, mezkûr anlaşmalarda tasrih olunan ahkâm ve şerait dâhilinde ifa eder.

b) Assamble ve konseyin 7 Aralık 1944 te Şikago'da tanzim edilen Beynelmilel Hava Servisleri Transit Anlaşması veya Beynelmilel Hava Nakliyatı Anlaşmasını kabul etmemiş bulunan âzaları, kabul etmedikleri anlaşmanın ahkâmına tevfikan Assamble veya konseye havale edilen meseleler üzerinde rey vermeye salâhiyettar değildirler.

ÜÇÜNCÜ KISIM

BEYNELMİLEL HAVA NAKLİYATI

Fasıl : XIV

Malûmat ve raporlar

MADDE — 67

Raporların konsey nezdinde tescili

Akit Devletlerden herbiri kendi hava nakliyat şirketlerinin konsey tarafından vazedilen evsafa göre hazırlanmış trafik raporları, masarif istatistikleri ve diğer şeyler meyanında bütün hasılatı ve hasılat menabiini gösteren malî raporları konsey nezdinde tescil etmesini taahhüt eyler.

Fasıl : XV

Hava limanları ve sair hava seyrüsefer tesisatı

MADDE — 68

Havayollarının ve hava limanlarının tâyini

Akit Devletlerden her biri, işbu konvansiyon hükümleri mahfuz kalmak şartiyle, kendi ülkesi dâhilinde herhangi bir beynel-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

milel hava servisinin takip edeceği hava yolunu ve kullanabileceği hava limanlarını tâyin edebilir.

MADDE — 69

Hava seyrüsefer tesisatının ıslahı

Akit Devletlerden birinin hava limanlarına veya, radyo ve meteoroloji servisleri dâhil olmak üzere, sair hava seyrüsefer tesisatının beynelmilel hava servislerinin salim, muntazam, müessir ve ekonomik bir şekilde işlemesi için makul derecede kâfi olmadığına konseyce kanaat hâsıl olduğu takdirde konsey doğrudan doğruya alâkadar olan Devletle ve münasebettar Devletlerle vaziyetin ıslahı için imkân bulmak maksadiyle istişare eder ve bu maksatla tavsiyelerde bulunabilir. Bu tavsiyeleri yerine getirmeyen bir Akit Devlet işbu Anlaşmanın hükümlerine riayetsizlikte bulunmuş telâkki olunmayacaktır.

MADDE — 70

Hava seyrüsefer tesisatının masraflarının karşılanması

69 uncu maddenin ahkâmı dairesinde tahaddüs eden ahvalde bir Akit Devlet mezkûr tavsiyelerin tatbiki zımnında konsey ile bir anlaşma akdedebilir.

Devlet, böyle bir anlaşmanın tazammun ettiği masrafların hepsini karşılamak şıkkını tercih edebilir. Devlet bu şıkkı tercih etmediği takdirde konsey, Devletin müracaatı üzerine, masrafların hepsini veya bir kısmını karşılamaya muvafakat edebilir.

MADDE — 71

Tesisatın konsey tarafından temini ve bakımı

Bir Akit Devletin müracaatı üzerine konsey diğer Akit Devletlerin beynelmilel hava servislerinin salim, muntazam, müessir ve ekonomik bir şekilde işlemesi için mezkûr Devletin ülkesi içinde lüzumlu olan hava limanlarının ve radyo ve meteoroloji servisleri dâhil olmak üzere, sair hava seyrüsefer tesisatının bir

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kısmını veya hepsini temin etmeye memurlarını tâyin eylemeye ve bakımını ve idaresini eline almaya muvafakat edebilir, temin ettiği tesisatın kullanılması için muhik ve makul harçlar tesbit edebilir.

MADDE — 72

Arazinin istimlâk ve istimali

Akit bir Devletin müracaatı neticesinde masrafları tamamen veya kısmen Konsey tarafından deruhte edilen tesisat için arazi lâzım olduğu ahvalde mezkûr Devlet ya arzu ettiği takdirde mülkiyetini nefsinde muhafaza etmek suretiyle, araziyi kendisi temin veyahut arazinin muhik ve makul şartlar dahilinde ve alakadar Devletin kanunlarına tevfikan Konsey tarafından kullanılmasını teshil eder.

MADDE — 73

Tahsisatın sarf ve cibayeti

Konsey, XII nci madde mucibince Assamble tarafından emrine amâde kılınan tahsisat hudutları dahilinde işbu faslın istilzam ettiği âdi sarfiyatı teşkilâtın umumi sermayesinden ödeyebilir. Konsey işbu fasıl mucibince yapılan sarfiyatın istilzam ettiği resülmali, hava nakliyat şirketleri tesisatından istifa eden Devletlerarasında kendi muvafakatlariyle ve evvelce tesbit edilmiş nispetler dahilinde taksim etmek suretiyle makul bir müddet zarfında cibayet eder. Bundan mâada Konsey lüzumlu olan her hangi mütedavil sermayeyi buna muvafakat eden Devletlerden cibayet edebilir.

MADDE — 74

Teknik yardım ve varidatın istimali

Konseyin, Akit Devletlerden birine müracaatı üzerine para avans vermiş veyahut hava limanları veya sair tesisatı tamamen ve kısmen temin etmiş olduğu ahvalde buna müteallik anlaşma, alâkadar devletin muvafakatiyle, hava limanları ve sair tesisatın

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

idare ve işletilmesinde teknik yardımlarda bulunulmasına mütedair ve mezkûr hava limanları ve sair tesisatın işlemesinden cibayet olunan varidattan hava limanları ve sair tesisatın işleme masraflarının ve faiz ve amortisman bedellerinin ödenmesine müteallik hükümleri ihtiva edebilir.

MADDE — 75

Tesisatın konseyden devir alınması

Bir Akit Devlet 70 inci madde mucibince deruhte ettiği herhangi bir vecibeyi herhangi bir zamanda ifa ederek konseyin 71 ve 72 nci maddeler ahkâmına tevfikan kendi ülkesi üzerinde temin etmiş olduğu hava limanlarını ve sair tesisatı, konseyin kanaatince mevcut şerait dâhilinde makul görülen bir meblâğı konseye tediye etmek suretiyle, devir alabilir. Mezkûr Devlet konseyin tâyin ettiği meblâğı makul görmediği takdirde konseyin kararını temyizen Assambleye müracaat eder ve Assamble konseyin kararını tasdik veya tadil edebilir.

MADDE — 76

Sermayenin iadesi

75 inci madde ahkâmına tevfikan konseye iade edilen sermayeler ve 74 üncü madde mucibince Konseyce tahsil olunan faiz ve amortisman bedelleri, bidayette 73 üncü madde hükümlerine göre Devletler tarafından avans olarak sermaye verilmiş bulunduğu ahvalde sermayenin teşkiline iştirak eden Devletler arasında, Konsey tarafından tesbit edilmiş olan iştirak nisbetlerine göre taksim edilir.

Fasıl : XVI

MADDE — 77

Müşterek işletme teşekküllerine cevaz verilmiştir

İşbu konvansiyonun hükümleri iki veya daha ziyade Akit Devletin müşterek hava nakliyatı işletme teşekkülleri veya beynelmilel işletme acentaları tesis etmelerine veya herhangi yollar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

veya mıntakalar üzerindeki hava servislerini birleştirmelerine mâni olacak şekilde tefsir olunmayacak ve ancak mezkûr teşekküller veya acentalar ve birleştirilmiş servisler işbu Konvansiyonun anlaşmaların Konsey nezdinde tesciline müteallik ahkâmı dâhil olmak üzere bütün ahkâmına tabi bulunacaktır. İşbu Konvansiyonun hava nakil vasıtalarının tabiiyetine müteallik ahkâmının beynelmilel işletme acentaları tarafından işletilen hava nakil vasıtalarına ne suretle teşmil edileceğini Konsey tâyin eder.

MADDE — 78

Konseyin vazifesi

Herhangi yollar veya mıntakalar üzerinde hava servisleri işletmek için müşterek teşekküller vücuda getirmelerini Konsey alâkadar Akit Devletlere telkin edebilir.

MADDE — 79

İşletme teşekküllerine iştirak

Bir Devlet gerek hükümeti gerek hükümetinin tâyin ettiği bir hava nakliyat şirketi veya şirketleri vasıtasiyle müşterek işletme teşekküllerine veya birleştirme anlaşmalarına iştirak edebilir. Mezkûr şirketler münhasıran alâkadar Devletin takdirine göre, gerek tamamen gerek kısmen Devlet sermayesi ile ve gerek hususi sermaye ile müteşekkil olabilirler.

DÖRDÜNCÜ KISIM

NİHAİ HÜKÜMLER

Fasıl : XVII

Sair Havacılık Mukavele ve Anlaşmaları

MADDE — 80

Paris ve Havana Konvansiyonları

Akit Devletlerden herbiri gerek 13 Ekim 1919 da Paris'te imzalanan hava seyrüseferinin tanzimine müteallik Anlaşmaya ve

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

gerek 20 Şubat 1928 de Havana'da imzalanan ticari havacılık Anlaşmasına vaziülimza bulunduğu takdirde işbu Anlaşmanın mevkii meriyete girmesinin hemen akabinde, bunların feshini ihbar etmeyi taahhüt eyler. Akit Devletler arasında işbu konvansiyon yukarda zikredilen Paris ve Havana Konvansiyonlarının yerine kaim olur.

MADDE — 81

Mevcut Anlaşmaların tescili

İşbu konvansiyonun mevkii meriyete girmesi tarihinde mevcut olup Akit Devletlerden biri ile herhangi diğer bir Devlet veyahut Akit Devletlerden birinin bir hava nakliyat şirketi ile diğer bir Devlet veya diğer bir Devletin hava nakliyat şirketi arasında akdedilmiş bulunan bütün havacılık Anlaşmaları derhal konsey nezdinde tescil olunacaklardır.

MADDE — 82

Gayrikabili telif Anlaşmaların ilgası

Akit Devletler işbu Anlaşma hükümleriyle kabili telif olmayan aralarında mevcut bütün taahhütleri ve Anlaşmaların işbu Anlaşma ile ilga edildiğini kabul ve bununla gayrikabili telif taahhütlere ve Anlaşmalara girişmemeyi taahhüt ederler. Teşkilâta âza olmadan evvel, Akit Devletlerden gayri bir Devlete veya Akit Devletlerden birinin veya Akit olmayan bir Devletin tebaasından bir şahsa karşı taahhütlere girişmiş olan bir Akit Devlet kendisinin mezkûr taahhütlerden tebriyesini temin için derhal lâzımgelen tedbirleri alacaklardır.

Akit Devletlerden herhangi birinin bir hava nakliyat şirketi bu kabil gayrikabili telif taahhütlere girişmiş bulunduğu takdirde, tabiiyetini haiz olduğu Devlet mezkûr taahhütlerin derhal inkızası zımnında mümkün olan gayreti sarfedecek ve her hal ve kârda bunların işbu konvansiyonun mevkii meriyete girmesinden sonra kanunen mümkün olan en kısa zamanda nihayetlendirilmesini temin edecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 83

Yeni Anlaşmaların tescili

Yukardaki maddenin ahkâmı mahfuz kalmak şartiyle, herhangi bir Akit Devlet işbu konvansiyonun hükümleriyle gayrikabili telif olmayan Anlaşmalar yapabilir. Bu kabil Anlaşmalar derhal konsey nezdinde tescil edilecek ve konsey bunları mümkün olan süratle ilân edecektir.

Fasıl : XVIII

İHTİLAFLAR VE TEMERRÜT

MADDE — 84

İhtilâfların halli

İki veya daha ziyade Akit Devlet arasında işbu konvansiyonun ve eklerinin tefsir veya tatbikine müteallik olarak vukua gelen bir ihtilâf müzakere yoluyla hallolunamadığı takdirde ihtilâfta alâkadar bulunan herhangi bir Devletin müracaatı üzerine konsey tarafından muhakeme olunacaktır. Konseyin hiçbir âzası kendisinin methaldar bulunduğu bir ihtilâfın konsey tarafından müzakeresinde rey veremeyecektir. 85 inci maddenin hükümleri mahfuz kalmak şartiyle, herhangi bir Akit Devlet konseyin kararını temyizen, ihtilâfta alâkadar bulunan diğer Devletlerle mutabık kalınarak mezkûr ihtilâf için tâyin olunan bir hakem mahkemesine veya Beynelmilel Daimi Adalet Divanına müracaat edebilir. Bu temyiz keyfiyeti konseyin kararının tebellüğ olunmasından sonra altmış gün zarfında konseye bildirilecektir.

MADDE — 85

Hakem usulü

Konseyin kararının temyiz olunduğu bir ihtilâfın tarafeyninden bulunan herhangi bir Akit Devlet Beynelmilel Daimi Adalet Divanının statüsünü kabul etmemiş bulunduğu, ihtilâf tarafeynî olan Devletler hakem mahkemesinin intihabı hususunda mutabık kalamadıkları takdirde ihtilâf tarafeyni olan Akit Devletler-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

den her biri bir hakem nasbeder ve bu hakemler bir mümeyyiz tâyin ederler. İhtilâfın tarafeyninden olan Akit Devletlerden birisi temyizin tarihinden itibaren üç aylık bir müddet zarfında hakem nasbetmemiş bulunduğu takdirde konsey reisi konsey tarafından tertip edilen ehliyetli ve bu vazifeyi görmeye amade eşhas listesi içinden o devlet namına bir hakem nasbeder. Hakemler otuz gün içinde bir mümeyyiz tâyini hususunda anlaşamadıkları takdirde konsey reisi yukarda mezkûr listeden bir mümeyyiz tâyin eder. Hakemlerle mümeyyizden müteşekkil heyet hakem mahkemesini teşkil eder. İşbu maddenin veya yukardaki maddenin ahkâmına tevfikan tesis olunan herhangi bir hakem mahkemesi kendi usulü muhakemesini tesbit eder ve kararlarını ekseriyeti âra ile verir. Şu kadar ki, konsey çok fazla teehhür vukua geldiğine kani olduğu ahvalde usulü muhakemeye müteallik meseleleri hal ve intaç edebilir.

MADDE — 86

Temyizler

Konsey başka suretle karar vermedikçe, bir beynelmilel hava nakliyat şirketinin işlemesinde işbu konvansiyon ahkâmına riayetsizlik bulunup bulunmadığı hususunda konseyden sâdır olan bir karar temyiz yoluyla nakzolunmadığı müddetçe meriyette kalır. Bundan ayrı herhangi bir meseleye müteallik konsey kararları temyiz olundukları takdirde, temyizin neticesine kadar talik edilirler. Beynelmilel Daimi Adalet Divanının ve hakem mahkemelerinin kararları katî lüzum ifade ederler.

MADDE — 87

Hava nakliyat şirketi tarafından riayetsizliğin cezası

Akit Devletlerden birinin bir hava nakliyat şirketinin yukardaki madde ahkâmına tevfikan ittihaz edilen katî bir karara riayet etmediğine konsey karar verdiği takdirde Akit Devletlerden her biri alâkadar hava nakliyat şirketinin kendi ülkesi üzerindeki hava içinde işlemesine müsaade etmemeği taahhüt eyler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 88

Devlet tarafından riayetsizliğin cezası

İşbu fasıl ahkâmının tatbikinde temerrüdü görülen herhangi bir Akit Devletin Assamble ve konseydeki rey hakkını Assamble talik eder.

Fasıl : XIX

Harb

MADDE — 89

Harb ve fevkalâde ahval

Harb halinde işbu konvansiyon hükümleri gerek muharip gerek bitaraf sıfatiyle alâkadar olan herhangi bir Akit Devletin serbestii hareketine tesir etmeyecektir.

Aynı esas, millî fevkalâde ahval mevcut olduğunu ilân ederek keyfiyetten konseyi haberdar eden herhangi bir Akit Devletin vaziyetine de şâmil olacaktır.

Fasıl : XX

Ekler

MADDE — 90

Eklerin kabul ve tadili

a) 54 üncü maddenin (L) rümuzlu tâli bendinde tasrih olunan eklerin Konsey tarafından kabulü Konseyin işbu maksatla toplanan bir celsesinde sülüsanı ekseriyetle karargir olup bunu müteakip Konsey kararından Akit Devletlerden her birine arzolunur. Mezkûr ekler veya eklerin tadilleri Akit Devletlere arzolunmalarından itibaren üç ay zarfında veya Konseyin tâyin edebileceği daha uzun bir müddetin hulûlünden sonra ve ancak o zamana kadar Akit Devletlerin ekseriyeti ademi muvafakatlerini konseye tebliğ etmemiş bulundukları takdirde, mevkii meriyete girerler.

b) Konsey her hangi bir ekin veya anın tadilinin mevkii meriyete girmesinden bütün Akit Devletleri derakap haberdar eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Fasıl : XXI

Tasdikler, iştirakler, tadiller ve fesihler

MADDE — 91

Konvansiyonun tasdiki

a) İşbu konvansiyon vaziülimza Devletler tarafından tasdike tabidir. Tasdiknameler Amerika Birleşik Devletler Hükümetinin Hazinei evrakına tevdi olunacak ve mezkûr Hükümet tevdi tarihini vaziülimza olan ve iştirak eden Devletlerin her birine bildirecektir.

b) 26 Devlet işbu konvansiyonu tasdik veya buna iştirak ettiği anda Konvansiyon bu Devletler arasında, yirmi altıncı tasdiknamenin tevdiini takip eden otuzuncu gün mevkii meriyete girer. Bunu müteakip tasdik eden her Devlet için kendi tasdiknamesinin tevdiini takip eden otuzuncu gün mevkii meriyete girer.

c) Vaziülimza olan ve iştirak eden Devletlerden her birinin Hükümetini işbu konvansiyonun mevkii meriyete girdiği tarihten haberdar etmek Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin vazifesidir.

MADDE — 92

Konvansiyona iştirak

a) İşbu konvansiyon müttehit Milletler âzalarının ve bunlarla müşareket halinde bulunan Devletlerin ve elyevm cereyan eden dünya mücadelesi zarfında bitaraf kalmış bulunan Devletlerin iştirakine açık bulunacaktır.

b) İştirak Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine ihbar olunmak suretiyle vâki olur. Ve ihbarnamenin Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine muvasalâtını takip eden otuzuncu günden itibaren hüküm ifade eder ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti keyfiyetten bütün Akit Devletleri malûmattar eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 93

Diğer Devletlerin kabul olunması

91 ve (a) 92 numaralı maddelerde tasrih olunanlardan gayrı Devletlerin, Dünya Milletleri tarafından sulhun muhafazası için tesis olunabilecek her hangi bir umumi beynelmilel teşkilâtın tasvibine tabi olmak şartiyle, Assamblenin beşte dört reyi ile ve Assamblenin tâyin edebileceği şeraite tabi olarak, işbu konvansiyona iştiraki kabul edilebilir; şu kadar ki, kabul için müracaat eden Devlet tarafından elyevm cereyan eden harb içinde istilâya veya taarruza duçar olmuş bulunan herhangi bir Devletin muvafakatini her seferde almak şarttır. (*)

(*) Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Assamblesi, 27 Mayıs 1947 günü aldığı bir Karar ile, Şikago Konvansiyonuna bir değişiklik getirmiş ve, Konvansiyona yeni bir «93 BİS» maddesi eklemiştir. Bu değişiklik, Şikago Konvansiyonunun 94 üncü maddesinin (a) harfli hükmü uyarınca ilk defa ve onaylayan Devletler arasında, 20/3/1961 tarhinde yürürlüğe girmiştir.

«Milletlerarası Sivil Havacılık Andlaşmasına Mükerrer 93 üncü Madde Eklenmesine Dair» bu **27/5/1947 Montréal Değişiklik Protokolü, Türkiye** tarafından, onaylanmayı uygun bulan 18/2/1965 tarih ve 542 no. lı Kanuna (bkz. RG., 1/3/1965, Sayı: 11941; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 4/1, s. 823) dayanarak çıkarılan 28/5/1965 tarihli ve 6/4715 sayılı Kararname ile (bkz. RG., 17/7/1965, Sayı: 12051; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 4/3, s. 2813) onaylanmıştır. 3/2/1966 tarihli ve 6/5896 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, «28/9/1965 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi» kararlaştırılan (bkz. RG., 15/2/1966, Sayı: 1227; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 5/1, s. 700) Protokole göre, Şikago Konvansiyonunun 93 BİS maddesi şu şekilde kaleme alınmıştır:

Madde mükerrer 93

a) Yukarıdaki 91, 92 ve 93 üncü maddeler hükümlerine rağmen:

1. Birleşmiş Milletler tarafından kurulmuş veya Birleşmiş Milletlerle bağlılığı olan Milletlerarası kurullardaki üyeliğine son verilmesi, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca tavsiye edilen bir Devlet Hükümetinin Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtındaki üyeliği otomatik olarak sona erer.

2. Birleşmiş Milletler üyeliğinden çıkarılan bir Devletin Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtındaki üyeliği, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu bu çıkarma kararına aksine bir tavsiye iliştirmedikçe, otomatik olarak son bulur.

b) Yukarıdaki (a) fıkrası hükümleri sonucu, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtındaki üyeliği sona eren bir Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun tasvibi alındıktan sonra, müracaatı üzerine ve Konseyin çoğunluğunun tasvibi ile yeniden Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına alınabilir.

c) Birleşmiş Milletlerdeki üyelik hak ve imtiyazlarını kullanmaktan alıkonan teşkilât üyeleri, bu teşkilâttaki üyelik hak ve imtiyazlarını kullanmaktan da, Birleşmiş Milletlerin isteği üzerine, alıkonurlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 94

Konvansiyonun tadili

a) İşbu anlaşmanın tadili için her hangi bir teklif Assamblenin sülüsan ekseriyeti tarafından tasdik olunmalıdır. Ve bunu müteakip tadil Assamble tarafından tâyin edilecek bir adede baliğ olan Devletler tarafından tasdik olunduktan sonra tasdik etmiş olan Devletler için meriyete girer. Bu maksatla tâyin olunan Devletler adedi bütün Akit Devletler adedinin sülüsanından az olmayacaktır.

b) Assamble tadilin bu hattıhareketi icabettirecek mahiyette bulunduğuna kani olduğu takdirde, tadilin kabulünü tavsiye eden kararında tadilin meriyete girmesinden itibaren muayyen bir müddet zarfında bunu tasdik etmemiş bulunan herhangi bir Devletin bu hareketi üzerine teşkilât âzalığının ve konvansiyona iştirakinin sakıt olması hükmünü vazedebilir.

MADDE — 95

Konvansiyonun feshinin ihbarı

a) Herhangi bir Akit Devlet işbu konvansiyonun meriyete girmesinden itibaren üç sene sonra konvansiyonun feshini Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine malûmat vermek suretiyle ihbar edebilir. Ve mezkûr Hükümet keyfiyetten derekap Akit Devletlerin her birini haberdar eder.

b) Feshi, ihbarnamenin alınması tarihinden itibaren bir sene sonra mevkii tatbika girer ve ancak fesheden Devlet için hüküm ifade eder.

Fasıl : XXII

Tarifler

MADDE — 96

İşbu konvansiyonda

a) «Hava Servisi» ibaresi umumi yolcu, posta veya yük nakliyatı için hava nakil vasıtalarının yaptığı, tarifeye tabi herhangi bir hava servisi mânasını ifade eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) «Beynelmilel Hava Servisi» ibaresi birden ziyade Devletin ülkesi üzerindeki hava içinden geçen bir hava servisi mânasını ifade eder.

c) «Hava Nakliyat Şirketi» ibaresi beynelmilel bir hava servisi işleten veya teklif eden bir hava nakliyatı teşebbüsü mânasını ifade eder.

d) «Teknik iniş» (trafikten gayri maksatlar için iniş) ibaresi yolcu, yük veya posta alıp boşaltmaktan gayri herhangi bir maksatla iniş mânasını ifade eder.

Konvansiyonun imzası

Tasdikan lilmekal usulü veçhile salâhiyettar kılınan aşağıda vaziülimza murahhaslar, işbu Konvansiyonu imzalarının hizasında gösterilen tarihlerde Hükümetleri namına imza ederler.

7 Aralık 1944 de Şikago'da İngilizce olarak tanzim edilmiştir. Her biri aynı derecede muteber olmak üzere İngilizce, Fransızca ve İspanyolca (*) lisanlarında tanzim edilen bir metin Vaşington'da imzaya açık bulundurulacaktır. Her iki metin Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Hazinei Evrakında muhafaza edilecek ve mezkûr Hükümet tarafından işbu konvansiyonu imza veya bilâhare iştirak eden hükümetlere musaddak suretler gönderilecektir.

... ... Hükümeti namına

... ... Hükümeti namına

(*) 30/9/1977 Montréal Protokolü ile ikinci cümleye «Rusça» eklenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.3. MİLLETLERARASI HAVA SERVİSLERİ TRANSİT SÖZLEŞMESİ

(Şikago Transit Sözleşmesi)

TÜRKİYE TARAFINDAN 5.6.1945 t. ve 4749 no.lı Kanunla onanmıştır. (Bkz. RG., 12.6.1945, Sayı: 6029; DÜSTUR, Tertip III., c. 26, s. 1143.).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.3. MİLLETLERARASI HAVA SERVİSLERİ TRANSİT SÖZLEŞMESİ

Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtının âzası olup işbu Beynelmilel Hava Servisleri Transit Anlaşmasını imza ve kabul eden Devletler aşağıdaki hususatı beyan ederler.

MADDE — 1

KISIM : 1

Akit Devletlerden her biri diğer Akit Devletlere **tarifeye bağlanmış Beynelmilel hava servisleri** için aşağıdaki hava serbestilerini bahşeder:

1) Ülkesi üzerinden yere inmeksizin uçup geçmek imtiyazı,

2) Trafikden gayri maksatlarla inmek imtiyazı (Teknik iniş yapmak imtiyazı).

İşbu kısımda mevzuubahis imtiyazlar Beynelmilel Hava Servislerine açık olmamak üzere askerî maksatlar için kullanılan Have Limanlarına şamil olmıyacaktır. Bilfiil müsademata veya askerî işgale sahne olan mıntakalarda ve harb zamanında bu kabil mıntakalara giren ikmal yolları boyunca, mezkûr imtiyazların tatbiki salâhiyettar askerî makamatın tasvibine bağlı bulunacaktır.

KISIM : 2

Yukarda mezkûr imtiyazlar, her ikisi de 7 Aralık 1944 de Şikago'da tanzim olunan Beynelmilel Sivil Havacılık Muvakkat Anlaşmasının ve mevkii tatbike girdiği vakit Beynelmilel Sivil Havacılık Konvansiyonunun ahkâmına tevfikan tatbik olunacaklardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KISIM : 3

Diğer bir Akit Devletin hava nakliyat şirketlerine teknik iniş yapmak imtiyazını veren bir âkit taraf, adı geçen şirketlerin mezkûr inişlerin yapıldığı noktalarda makul mikyasta ticari servislerde bulunmasını talep edebilir.

Böyle bir talep aynı yol üzerinde işleyen şirketler arasında tefrikkâr muameleyi istilzam etmeyecek, tayyarenin taşıma iktidarını nazarı itibara alacak ve alâkadar beynelmilel hava servislerinin normal işlemesine veya âkit taraflardan birinin hukuk ve vecibelerine zarar ika etmeyecek mahiyette olacaktır.

KISIM : 4

İşbu anlaşma hükümleri mahfuz kalmak şartiyle, âkit taraflardan her biri:

1 - Kendi ülkesi dâhilinde her hangi bir beynelmilel hava servisinin takip etmesi icabeden yolu veya kullanabileceği hava limanlarını tâyin edebilir.

2 - Mezkûr hava limanları ve sair tesisatın istimali için muhik ve makul harçlar vazedebilir; mezkûr harçlar mümasil beynelmilel hava servislerinde işleyen kendi millî tayyarelerinin mezkûr liman ve tesisatı kullanmak için verecekleri harçlardan ziyade olmayacaktır. Şu kadar ki, alâkadar bir âkit tarafın müracaatı üzerine hava limanları ve sair tesisatın istimali için vazedilen harçlar yukarda mezkûr konvansiyon mucibince tesis edilen bu Beynelmilel Sivil Havacılık teşkilâtı tarafından tetkika tabi tutulacak ve mezkûr teşkilât alâkadar Devlet veya Devletlerin mütalâasına arzedilmek üzere bu meseleye dair rapor vererek tavsiyelerini bildirecektir.

KISIM : 5

Akit taraflardan her biri diğer bir Devletin hava nakliyat şirketinin esaslı mülkiyetin ve müessir kontrolünün âkit taraflardan birinin tebaasının elinde bulunduğuna kani olmadığı ahvalde veya mezkûr şirketin ülkesi üzerinde işlediği Devletin kavanînine riayet etmediği veya işbu anlaşmadan mütevellit taahhütlerini yerine getirmediği hallerde adı geçen şirkete ruhsatiye ver-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

mekten imtina etmek veya ruhsatiyeyi geri almak hakkını muhafaza eder.

MADDE — 2

KISIM : 1

Bir âkit taraf diğer bir âkit tarafın işbu anlaşma mucibince hareketinin kendisini haksız bir vaziyete veya müşkülâta maruz bırakmakta olduğuna kani bulunduğu takdirde meselenin tetkik edilmesini konseyden rica edebilir. Konsey bunun üzerine meseleyi tetkik edecek ve alâkadar Devletleri istişareye davet edecektir. İstişare suretiyle müşkülün halli mümkün olmadığı takdirde konsey tetkikatı neticesini ve tavsiyelerini alâkadar âkit taraflara bildirebilir. Bunu müteakip alâkadar bir Akit Devlet konseyin kanaatince, lâzımgelen tashih tedabirini almaktan makul olmayan bir şekilde temerrüt ettiği takdirde, konsey yukarda mezkûr teşkilâtın assamblesine, adı geçen Akit Devlet mevzuubahis tedabiri alıncaya kadar işbu anlaşmanın kendisine bahşettiği hukuk ve imtiyazların talik edilmesini tavsiye edebilir. Assamble sülüsanı ekseriyetin reyi ile mezkûr âkit taraf hukukunu muvafık göreceği müddetçe veya mezkûr Devlet tarafından tedabiri lâzime alındığına konsey karar verinceye kadar talik edebilir.

KISIM : 2

İşbu Anlaşmanın tefsir veya tatbikine dair iki veya daha ziyade Akit Devletler arasında vukua gelen her hangi bir ihtilâf müzakere ile hallolunamadığı takdirde, yukarda zikredilen konvansiyonun tefsir veya tatbikine dair vâki olan ihtilâfların halline mütedair olan mezkûr konvansiyonun XVIII inci faslı ahkâmı aynı şekilde tatbik olunacaktır.

MADDE — 3

İşbu Anlaşma yukarda mezkûr konvansiyonun meriyeti müddetince mevkii meriyette kalacaktır; şu kadar ki işbu Anlaşmaya iştirak eden her hangi bir Akit Taraf Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine bir sene evvel haber vermek suretiyle Anlaşmadan rücu edebilir ve Birleşik Amerika Devletleri Hükümeti işbu ihbar ve rücu keyfiyetinden derhal bütün diğer Akit Devletleri haberdar eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE — 4

Yukarda mezkûr konvansiyonun mevkii meriyete girmesine değin, işbu Anlaşma metninde, ikinci maddenin 2 nci kısmı ile beşinci maddeden gayri yerlerde, mezkûr konvansiyona atfıkelâm edildikçe 7 Aralık 1944 te Şikago'da tanzim olunan muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Anlaşması kastedilmiş gibi telâkki alunacak ve Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtından, assambleden ve konseyden bahsolundukça, yerine göre, muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık teşkilâtı muvakkat assamble ve muvakkat konsey kastedilmiş gibi telâkki olunacaktır.

MADDE — 5

İşbu Anlaşmada «Ülke» kelimesi yukarda mezkûr konvansiyonun 2 nci maddesindeki tarife göre mâna ifade eder.

MADDE — 6

Anlaşmanın imza ve kabulü

1 Kasım 1944 te Şikago'da toplanan Beynelmilel Sivil Havacılık Konferansına aşağıda vâzıülimza murahhas işbu Anlaşmayı imzalarken, namına Anlaşmaya imza vazedilmiş bulunan Hükümetlerden her birinin Anlaşmanın imza edilmiş olması, keyfiyetin mezkûr Hükümet tarafından Anlaşmanın kabulünü tazammun ve Hükümeti icabeden bir taahhüt teşkil edip etmediği zımnında mümkün olan en yakın tarihte Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine malûmat vermesi lâzımgeldiği hususunda mutabık kalmışlardır.

Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtına âza olan her hangi bir Devlet, kabulünü Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine bildirmek suretiyle, işbu Anlaşmayı kendisine icabeden bir taahhüt olarak kabul edebilir ve bu şekilde bir kabul ihbarın Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine vâsıl olduğu andan itibaren hüküm ifade eder.

İşbu Anlaşma Akit Devletler arasında, her birinin kabulü vâki oldukça, mevkii meriyete girer, bunu müteakip kabulünü Amerika Hükümetine bildiren her Devlet için, kabul haberinin mezkûr Hükümete muvasalatı tarihinden itibaren hüküm ifade etmeye başlar. Amerika Hükümeti Anlaşmanın muhtelif Devletler-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ce kabulü tarihlerini ve kabul eden her Devlet için meriyete girdiği tarihi, vâzıülimza olan ve kabul eden bütün Devletlere tebliğ eder. Tasdikanlilmakal, aşağıda vâzıülimza usulüne tevfikan salâhiyettar kılınmış murahhaslar, işbu Anlaşmayı imzaları yanındaki tarihlerde Hükümetleri namına imza ederler.

7 Aralık 1944 te Şikago'da İngilizce olarak tanzim edilmiştir. Her biri aynı derecede muteber olmak üzere İngilizce, Fransızca ve İspanyolca lisanlarında tanzim edilmiş bir nüsha Vaşington'da imza edilmeye âmade bulundurulacaktır. Her iki metin Birleşik Amerika Devletleri Hükümetinin hazinei evrakında muhafaza edilecek ve mezkûr Hükümet tarafından işbu Anlaşmayı imza veya kabul eden bütün Devletlerin Hükümetlerine tasdikli suretler gönderilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.4. MİLLETLERARASI HAVA ULAŞTIRMA SÖZLEŞMESİ (Şikago Hava Ulaştırma Sözleşmesi)

TÜRKİYE TARAFINDAN, 5.6.1945 t. ve 4749 no. lı ve, 2 nci maddesinde «Yapılacak iki taraflı Anlaşma ve Sözleşmelerde Milletlerarası Hava Ulaştırma Sözleşmesinin 5 inci serbestisine ilişkin hükmün geçici süreler için kabulüne ve uygulanmasına Hükümet yetkilidir.» şeklinde bir çekince içeren, Kanunla onanmıştır. (Bkz. RG., 12.6.1945, Sayı: 6029; DÜSTUR, Tertip III., c. 26, s. 1143 vd.).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.4. MİLLETLERARASI HAVA ULAŞTIRMA SÖZLEŞMESİ

Beynelmilel sivil havacılık teşkilâtının âzası olup işbu **Beynelmilel Hava Nakliyatı Anlaşmasını** imza ve kabul eden Devletler aşağıdaki hususatı beyan ederler:

MADDE — 1

KISIM : 1

Akit Devletlerden her biri diğer Akit Devletlere tarifeye bağlanmış Beynelmilel Hava Servisleri için aşağıdaki hava serbestilerini bahşeder:

1. Ülkesi üzerinden yere inmeksizin uçup geçmek imtiyazı;

2. Trafikten gayri maksatlarla inmek imtiyazı (teknik iniş yapmak imtiyazı);

3. Hava nakil vasıtasının tâbiiyetini haiz olduğu Devletin ülkesinden almış olduğu yolcu, posta ve hamuleyi indirmek imtiyazı;

4. Hava nakil vasıtasının tâbiiyetini haiz olduğu Devletin ülkesine gidecek yolcu, posta, hamuleyi almak imtiyazı;

5. Herhangi diğer bir Akit Devletin ülkesine gidecek yolcu, posta ve hamuleyi almak imtiyazı ve herhangi diğer bir Akit Devletin ülkesinden gelen yolcu, posta ve hamuleyi indirmek imtiyazı;

3, 4, 5 inci bentlerde tasrih edilen imtiyazlar münasebetiyle her Akit Devletin taahhüdü, hava nakil vasıtasının tabiiyetini haiz olduğu Devletin ana vatanından itibaren ve ana vatanına müteveccihen aşağı yukarı doğru bir hava yolu üzerindeki geçit servislerine şâmildir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İşbu kısımda mevzuubahis imtiyazlar beynelmilel hava servislerine açık olmamak üzere askerî maksatlar için kullanılan hava limanlarına şâmil olmayacaktır. Bilfiil müsademata veya askerî işgale sahne olan mıntakalarda ve harb zamanında bu kabil mıntakalara giden ikmal yolları boyunca, mezkûr imtiyazların tatbiki salâhiyettar askerî makamatın tasvibine bağlı bulunacaktır.

KISIM : 2

Yukarda mezkûr imtiyazlar, her ikisi de 7 Aralık 1944 de Şikago'da tanzim olunan beynelmilel Sivil Havacılık muvakkat Anlaşmasının ve mevkii tatbika girdiği vakit, Beynelmilel Havacılık Konvansiyonunun ahkâmına tevfikan, tatbik olunacaklardır.

KISIM : 3

Diğer bir Akit Devletin hava nakliyat şirketlerine teknik iniş yapmak imtiyazını veren bir Akit Taraf, adı geçen şirketlerin mezkûr inişlerin yapıldığı noktalarda makul mikyasta ticari servislerde bulunmasını talep edebilir.

Böyle bir talep aynı yol üzerinde işleyen şirketler arasında tefrikkâr muameleyi iltizam etmeyecek, tayyarenin taşıma iktidarını nazarı itibara alacak ve alâkadar Beynelmilel Hava Servislerinin normal işlemesine veya Akit Taraflardan birinin hukuk ve vecibelerine zarar ika etmeyecek mahiyette olacaktır.

KISIM : 4

Akit Devletlerden her biri diğer Akit Devletlerin hava nakli vasıtalarına kendi ülkesinin bir noktasından ücretle veya kiralama suretiyle yolcu, posta ve hamule alarak diğer bir noktasına taşımasına müsaade etmemek hakkını muhafaza eder. Akit Devletlerden her biri böyle bir imtiyazı munhasıran herhangi diğer bir Devlete veya herhangi diğer bir Devletin böyle inhisar mahiyetinde bir imtiyazı istihsalden imtina etmeyi taahhüt eyler.

KISIM : 5

İşbu Anlaşma hükümleri mahfuz kalmak şartiyle, Akit Taraflardan her biri:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1. Kendi ülkesi dâhilinde herhangi bir Beynelmilel Hava Servisinin takip etmesi icabeden yolu veya kullanabileceği hava limanlarını tâyin edebilir;

2. Mezkûr hava limanları ve sair tesisatın istimali için muhik ve makul harçlar vazedebilir; mezkûr harçlar mümasil Beynelmilel Hava servislerinde işleyen kendi millî tayyarelerinin adı geçen limanlar ve tesisatı kullanmak için verecekleri harçlardan ziyade olmayacaktır. Şu kadar ki, alâkadar bir Akit Tarafın müracaatı üzerine, hava limanları vesair tesisatın istimali için vazedilen harçlar, yukarda mezkûr konvansiyon mucibince teşkil edilen Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtı tarafından tetkike tabi tutulacak ve mezkûr teşkilât alâkadar Devlet veya Devletlerin mütalâasına arzedilmek üzere bu meseleye dair rapor vererek tavsiyelerini bildirecektir.

KISIM : 6

Akit Taraflardan her biri diğer bir Devletin hava nakliyat şirketinin esaslı mülkiyetinin ve müessir kontrolunun Akit Taraflardan birinin tebaasının elinde bulunduğuna kani olmadığı ahvalde veya mezkûr şirketin ülkesi üzerinde işlediği Devletin kavaninine riayet etmediği veya işbu Anlaşmadan mütevellit taahhütlerini yerine getirmediği hallerde adı geçen şirkete ruhsatiye veya müsaade vermekten imtina etmek veya ruhsatiyeyi geri almak hakkını muhafaza eder.

MADDE — II

KISIM : 1

Akit Devletler işbu Anlaşma hükümleriyle kabili telif olmayan aralarında mevcut karşılıklı taahhüt ve anlaşmaları işbu Anlaşmanın ilga ettiğini kabul ve böyle taahhüt ve anlaşmalara girişmekten imtina eylemeyi taahhüt ederler.

İşbu Anlaşma ile kabili telif olmayan herhangi diğer taahhütlere girişmiş olan herhangi bir Akit Devlet kendisinin bu taahhütlerden kurtulmasını temin için lâzımgelen tedbirleri alacaktır. Herhangi bir Akit Devletin, bir hava nakliyat şirketi işbu Anlaşma ile gayrı kabili telif taahhütlere girişmiş bulunduğu takdirde tebaası bulunduğu Devlet bu taahhütlerin derhal inkızasını

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

temin için mümkün olan gayreti sarfedecek ve her halükârda işbu Anlaşmanın meriyete girmesini müteakip kanunen mümkün olan ilk fırsatta mezkûr taahhütlerin inkızasını temin edecektir.

KISIM : 2

Yukarıdaki kısmın hükümleri mahfuz kalmak şartiyle, herhangi bir Akit Devlet işbu Anlaşma hükümleriyle gayrı kabili telif olmayan Beynelmilel Hava Servislerine müteallik herhangi anlaşmalara girişebilir. Bu kabil anlaşmalar derhal konsey nezdinde tescil olunacak ve konsey bunları mümkün olan süratle ilân edecektir.

MADDE — III

Akit Devletlerden her biri, diğer Devletler üzerinden geçen servislerin tesisi ve işletmesinde diğer Akit Devletlerin mıntakavi servislerine lüzumundan fazla mâni olmamak veya onların diğer Devletler üzerinden geçen servislerinin inkişafına engel olmamak için mezkûr Devletlerin menafiini lâyıkı veçhile gözönünde tutmayı taahhüt eyler.

MADDE — IV

KISIM : 1

Her hangi bir Akit Devlet imza veya kabul zamanında dermeyan olunacak bir kaydı ihtiraziyi işbu anlaşmaya ilhaketmek suretiyle, 1 inci maddenin 1 inci kısmının (5) inci bendinde musarrah hukuk ve vecibeleri bahs ve kabul etmeyebileceği gibi, anlaşmanın kabulünden sonra her hangi bir zamanda, Konseye altı ay evvelinden haber vermek suretiyle, mezkûr hukuk ve vecibelerden rücû edebilir.

Böyle bir Akit Devlet Konseye altı ay evvelinden haber vermek suretiyle mezkûr hukuk ve vecibeleri, yerine göre ya ilk defa olarak veyahut tekrar deruhte edebilir. Hiç bir Akit Devlet mezkûr bend ahkâmı ile mülzem bulunmayan diğer bir Akit Devlete karşı mebhusünanh bendde münderiç hukuku bahşetmekle mükellef kılınmaz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KISIM : 2

Bir Akit taraf diğer bir Akit tarafın işbu anlaşma mucibince hareketini kendisini haksız bir vaziyette veya müşkilâta mâruz bırakmamak olduğuna kani bulunduğu takdirde meselenin tetkik olunmasını Konseyden rica edebilir. Konsey bunun üzerine meseleyi tetkik edecek ve alâkadar Devletleri istişareye davet edecektir. İstişare suretiyle müşkülün halli mümkün olmadığı takdirde Konsey tetkikatı neticesini ve tavsiyelerini alâkadar Akit taraflara bildirebilir. Bunu müteakip alâkadar bir Akit Devlet Konseyin kanaatince, lâzımgelen tashih tedabirini almaktan mâkul olmayan bir şekilde temerrüd ettiği takdirde, Konsey yukarda mezkûr teşkilâtın Assamblesine, adı geçen Akit Devlet mevzuubahis tedabiri alıncaya kadar işbu Anlaşmanın kendisine bahşettiği hukuk ve imtiyazların talik edilmesini tavsiye edebilir. Assamble sülüsan ekseriyetinin reyi ile mezkûr Akit tarafın hukukunu, muvafık göreceği müddetçe veya mezkûr Devlet tarafından tedabiri lâzıma alındığına Konsey karar verinceye kadar, talik edebilir.

KISIM : 3

İşbu Anlaşmanın tefsir veya tatbikine dair iki veya daha ziyade Akit Devletler arasında vukuagelen her hangi bir ihtilâf müzakere ile hallolunamadığı takdirde, yukarda zikredilen konvansiyonun tefsir veya tatbikine dair vâki olan ihtilâfların halline mütedair olan mezkûr konvansiyonun XVIII nci faslı ahkâmı aynı şekilde tatbik olunacaktır.

MADDE — V

İşbu Anlaşma yukarda mezkûr konvansiyonun meriyeti müddetince mevkii meriyette kalacaktır. Şu kadar ki, işbu Anlaşmaya iştirak eden her hangi bir Akit Taraf Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine bir sene evvel haber vermek suretiyle, Anlaşmadan rücu edebilir ve Birleşik Amerika Devletleri Hükümeti işbu ihbar ve rücu keyfiyetinden derhal bütün diğer Akit Devletleri haberdar eder.

MADDE — VI

Yukarda mezkûr konvansiyonun mevkii meriyete girmesine değin işbu Anlaşma metninde IV üncü maddenin 3 üncü kısmı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ile VII nci maddeden gayri yerlerde, mezkûr konvansiyona atfıkelâm edildikçe 7 Aralık 1944 de Şikago'da tanzim olunan muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Anlaşması kastedilmiş gibi telâkki olunacak, ve Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtından, Assambleden ve Konseyden bahsolundukça yerine göre muvakkat Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtı, muvakkat Assamble ve muvakkat Konsey kastedilmiş gibi telâkki olunacaktır.

MADDE — VII

İşbu Anlaşmada «Ülke» kelimesi yukarda mezkûr konvansiyonun 2 nci maddesindeki tarife göre mâna ifade eder.

MADDE — VIII

Anlaşmanın imza ve kabulü

(III numaralı ekin son maddesinin aynıdır) (*)

(*) Bu madde hükmü, Şikago Transit Anlaşmasının 6 ncı maddesi hükmünün aynıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.5. BOĞAZLAR REJİMİ HAKKINDA MONTREUX'DE 20 TEMMUZ 1936 TARİHİNDE İMZA EDİLEN MUKAVELENAME (MADDE 15 ve 23)

Tasdik Kanunu : 31.7.1936 t. ve 3056 no. lı Kanun
RG., 5.8.1936, Sayı: 3374
DÜSTUR, Tertip III., c. 17, s. 1455

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.5. 24 TEMMUZ TARİHİNDE LOZAN'DA İMZA EDİLEN BOĞAZLARIN TABİ OLACAĞI USULE DAİR MUKAVELENAMENİN YERİNE KAİM OLMAK ÜZERE 20 TEMMUZ 1936 TARİHİNDE MONTREUX'DE İMZA EDİLEN MUKAVELENAME

«Madde 15 — Boğazlarda transit olarak bulunan harb gemileri hâmil bulunabilecekleri hava sefinelerini hiçbir suretle kullanamazlar.»

«Madde 23 — Sivil hava sefinelerinin **Akdeniz ile Karadeniz arasında** geçişini temin etmek için, Türkiye Hükümeti Boğazların memnu mıntakaları haricinde bu geçişe mahsus hava yollarını gösterecektir; sivil hava sefineleri Türkiye Hükümetine, ârızî uçuşlar için üç gün evvel bir mütekaddim ihbar ve muntazam servis seferleri için geçiş tarihlerini tasrih eden umumi bir mütekaddim ihbar vermek suretiyle bu yolları kullanabileceklerdir.

Diğer taraftan, Boğazların yeniden askerîleştirilmesine rağmen, Türkiye Hükümeti, Türkiye'de merî havaî seyrüsefer nizamatına tevfikan Avrupa ile Asya arasında Türkiye arazisi üzerinden uçuşlarına müsaade edilmiş olan sivil hava sefinelerinin tam bir emniyetle geçmeleri için muktazi teshilâtı gösterecektir. Uçuş müsaadesi verilmiş olan ahval için Boğazlar mıntakasında takip edilecek yol vakit vakit gösterilecektir.»

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.6. AVRUPA DAHİLİ TARİFESİZ HAVA SERVİSLERİNİN TİCARİ HAKLARI MEVZUUNDA ÇOK TARAFLI ANLAŞMA

TÜRKİYE TARAFINDAN, 25.6.1958 t. ve 7162 no.lı Kanunla onanmıştır. (Bkz. RG., 4.7.1958, Sayı: 9946; DÜSTUR, Tertip III., c. 39, s. 1238.).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.6. AVRUPA DAHİLİ TARİFESİZ HAVA SERVİSLERİNİN TİCARİ HAKLARI MEVZUUNDA ÇOK TARAFLI ANLAŞMA

Aşağıda imzaları bulunan Hükümetler işbu Anlaşmaya Taraf olan her bir Devletin Avrupa dâhilinde tarifesiz ticari uçuşlar yapan ve kendi tarifeli servislerinin hak ve menfaatlerini ihlâl etmiyen hava gemilerinin, yolcu ve yük almak veya boşaltmak üzere, arazilerine serbestçe girebilmelerini prensip olarak kabul ettiğini,

7 Aralık 1944 tarihinde Şikago'da imzalanan Milletlerarası Sivil Havacılık Konvansiyonu (Bundan böyle metin içinde sadece «Konvansiyon» olarak geçecektir.) 5 inci maddesinin birinci fıkrasında münderiç olup münhasıran tarifesiz işletmelere tahsis olunan ve Konvansiyona dâhil bulunan Devletler **arazilerine inen veya transit olarak geçen ve trafik harici maksatlarla bu araziler üzerinde tevakkuf eden,** hususi ve ticari, hava gemilerinin harekâtına kabili tatbik olan ahkâmın kifayetini nazarı itibara almışlar ve

Konvansiyon beşinci maddesinin 2 nci fıkrasında mezkûr bulunan ve Milletlerarası tarifeli servislerden gayri olup ücret veya kira ile yolcu, yük ve posta almak veya boşaltmak üzere Milletlerarası uçuşlar yapan ticari hava gemilerinin hakları mevzuunda daha ileri zihniyetli bir mutabakata varmayı arzulamışlar ve bu maksatla aşağıdaki Anlaşmayı akdeylemişlerdir:

Madde — 1.

İşbu Anlaşma, Milletlerarası tarifeli hava servisleri haricinde olup ücret veya kira mukabilinde milletlerarası uçuşlara tahsis olunan ve bu Anlaşmanın 11 inci maddesinde belirtilen arazilere sefer yapan aşağıdaki sivil hava gemilerine kabili tatbiktir.

a) Avrupa Sivil Havacılık Komisyonuna âza bulunan her hangi bir Devlet tarafından tescil edilen hava gemileri.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Akit devletlerden birinin bu devletin millî salâhiyetli makamınca uçuş müsaadesi bahşedilen bir tebaası tarafından işletilen hava gemileri.

Madde — 2.

1. Akid devletler, 1 inci maddede zikredilen ve aşağıdaki maksatlar için tahsis edilmiş bulunan hava gemilerinin, Konvansiyon 5 inci maddesinin 2 nci fıkrasında münderiç nizamları, şartları veya tahditleri vazetmeksizin yolcu ve yük almak veya boşaltmak maksadiyle kendi arazilerine serbestçe girebilmelerini kabul ederler.

a) İnsan hayatı ile ilgili ihtiyaçları karşılamak maksadiyle yapılan veya mübrem ihtiyaçların icabettirdiği uçuşlar.

b) İstiap haddi 6 kişiden fazla olmayan ve varış yeri kiralayan veya kiralayanlar tarafından tâyin olunan ve hiçbir yeri âmmeye tekrar satılmamak şartına muallâk bulunup talep vukuunda işletme yapan ve ârızi karakter arz eden taksi uçuşlar.

c) Bütün istiap haddi aynı hakiki veya hükmi şahıs tarafından kendi personel veya ticaret metaının nakli için kiralanıp hiçbir yeri tekrar satılmamak şartına muallâk bulunan hava gemilerinin yaptığı uçuşlar.

d) Hiçbir işletmeci veya işletemciler grupuna, sahip bulundukları bütün hava gemilerine şâmil bulunmak üzere aynı iki trafik merkezi arasında ayda bir defadan fazla sefer yapma hakkını vermiyen münferit uçuşlar.

2. Aynı işlem aşağıdaki faaliyetlerden her hangi birine tahsis edilmiş bulunan hava gemilerine tatbik edilecektir:

a) Munhasıran yük nakleden hava gemileri.

b) Tarifeli hava servisleri tarafından doğrudan doğruya ve kifayetli bir şekilde işletme yapılmayan mıntıkalar arasında yolcu nakline tahsis edilen hava gemileri.

Ancak her hangi bir Akıd devlet yukardaki ikinci fıkrada zikredilen faaliyetlerin, bu anlaşmada belirtilen araziler dahilinde işletme yapan, kendi tarifeli servislerinin hak ve menfaatlerini ihlal ettiğine kanaat getirdiği takdirde bu faaliyetlere nihayet verilmesini talep edebilir. Her hangi bir Akıd devlet icra edilmiş ve

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ya edilmekte bulunan bu kabil faaliyetlerin mahiyet ve vüsatleri ile alâkalı tafsilat istiyebilir.

Yukardaki ikinci fıkranın (b) bendinde zikredilen faaliyetle alâkalı olarak her hangi bir Akıd Devlet, hava meydanı veya meydanlarını da ihtiva etmek üzere, mıntıkaların tevsii hususunda serbest olduğu gibi bu tevsi hususunu her zaman için tadil ve bu mıntıkalar arasında tarifeli servisler tarafından doğrudan doğruya ve kifayetli bir şekilde işletme yapılıp yapılmadığı keyfiyetini tâyin edebilir.

Madde — 3.

Akıd Devletler talimatnamelerle, anlaşmanın 5 inci maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan gayrimuntazam hava nakliye seferlerine mütaallik şart ve takyidata riayeti şart koştukları ikinci maddede zikredilen haller müstesna olmak üzere bu kabil talimatnamelerle şart veya takyidatın, bu hususta bir talimatname neşredecek alâkalı Akid Devletçe tesbit edileceği hususunda mutabıktırlar. İşbu Nizamname aşağıdaki esasları ihtiva edecektir:

a) Lüzumlu müsaadeyi istihsal etmek için matlup malûmatın verilme müddeti (Şayet lüzumlu ise, evvelden bir müsaade müracaatında bulunmak suretiyle). Burada bahis mevzuu olan müddet, münferit uçuşlar veya dörtten fazla olmıyan seri uçuşlar için iki tam iş gününü tecavüz etmeyecektir. Daha çok adeddeki seri uçuşlar için daha uzun bir müracaat zamanı tesbit olunabilir.

b) Diplomatik kanallardan geçmemek şartiyle bu malûmatın verilebileceği (Şayet hacet varsa müracaat ile birlikte) havacılık makamı.

c) Münferit veya dörtten fazla olmıyan seri uçuşlarda lüzumlu olan müracaat için istenecek malûmat aşağıdakilerden daha fazla olmıyacaktır:

1) İşletmeyi yapan şirketin adı,
2) Hava gemisinin tipi ve tescil markaları,
3) Varış tarihi ve tahmini varış zamanı ve ayrılış tarihi ile zamanı,
4) Hava gemisinin takibedeceği yol ve uğrıyacağı mahaller,
5) Uçuş maksadı, yolcuların adedi, yüklenecek veya boşaltılacak olan yükün cinsi ve miktarı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde — 4.

1) İşbu Anlaşmanın tefsir veya tatbiki ile alâkalı olarak Akıd Devletler arasında bir anlaşmazlık zuhur ettiği takdirde evvelâ bu anlaşmazlığı aralarında müzakere yolu ile bertaraf etmek imkânlarını arıyacaklardır.

2) Bu suretle anlaşmazlığı bertaraf edemedikleri takdirde:

a. Bir hakem mahkemesine veya her hangi bir diğer şahsın kararına müracaat edebilirler.

b. Bir devlet, böyle bir hakem heyetine başvurulmasına dair isteğini diğer bir devlete bildirdikten sonra geçecek bir aylık müddet zarfında, taraflar hakeme müracaat suretiyle bir hal tarzı hususunda şayet bir mutabakata varamazlar veya münazaayı hakeme havale etmeyi kabullendikten sonra, tahkim heyetinin teşekkül tarzı veya bu heyetin tâyin ettiği şahsın üzerinde üç ay içinde mutabakata varamazlarsa, alâkalı her Akıd Devlet, karar istihsali zımnında meseleyi Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine arz edebilir. Konseyin hiçbir âzası, kendisinin de alâkalı bulunduğu bir anlaşmazlığın Konseyce tetkiki sırasında rey kullanamaz. Eğer mezkûr Konsey meseleyi tetkikten imtina ederse, mevzuubahis Akid Devletlerden her hangi birisi Beynelmilel Adalet Divanına (International Court of Justice) müracaat edebilir.

3. Akıd Devletler işbu maddenin ikinci fıkrasına tevfikan verilen her hangi bir karara ittiba etmeyi kabul ederler.

4. Her hangi bir Akıd Devlet işbu maddenin ikinci fıkrasına tevfikan verilen bir karara ittiba etmediği takdirde diğer Akıd Devletler işbu Anlaşma gereğince kendisine bahşedilen hakları tahdit edebilir, geri alabilir veya feshedebilirler.

Madde — 5.

1. İşbu Anlaşma Avrupa Sivil Havacılık Komisyonuna âza bulunan Devletlerin imzasına açık bulundurulacaktır.

2. Bu Anlaşma mümzi Devletlerin tasdiklerine arz edilecektir.

3. Tasdiknameler Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi edilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde — 6.

1. Vâzıülimza Devletlerden ikisi tarafından tasdiknameler tevdi olunur olunmaz işbu Anlaşma ikinci tasdiknamenin tevdii tarihinden üç ay sonra başlamak üzere mevzubahis iki Devlet beyninde yürürlüğe girecektir. Bu tarihten sonra tasdikname tevdi eden her Devlet için tasdiknamenin tevdiinden üç ay sonra başlamak üzere yürürlüğe girecektir.

2. İşbu Anlaşma, yürürlüğe girer girmez, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Umumî Kâtipliğince Birleşmiş Milletler nezdinde tescil olunacaktır.

Madde — 7.

1. İşbu Anlaşma, yürürlüğe girdikten sonra, altı ay müddetle imzaya açık bulundurulacaktır. Mütaakiben, Avrupa Sivil Havacılık Komisyonuna âza olup vaziülimza bulunmıyan Devletlerin iltihakına açık bulundurulacaktır.

2. Vaziülimza bulunmayan her hangi bir Devletin iltihakı keyfiyeti bir iltihak vesikasının Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdii ile katiyet kesbedecek ve Anlaşma işbu vesikanın tevdii tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde — 8.

1. Her hangi bir Akid Devlet işbu Anlaşmayı, Avrupa Sivil Havacılık Komisyonu Riyasetine ve Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına ihbar suretiyle, feshedebilir

2. İşbu fesih keyfiyeti, bu yoldaki ihbarın Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı tarafından alındığı tarihten altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde — 9.

1. Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Umumî Kâtibi Avrupa Sivil Havacılık Komisyonu Riyasetiyle âza devletlerine aşağıdaki hususları bildirecektir:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) Tevdi tarihlerini mütaakıp otuz gün zarfında olmak üzere tevdi edilmiş bulunan tasdikname veya iltihak vesikalrı ve bunların tevdi tarihleri.

b) Alındığı tarihleri mütaakıp 30 gün zarfında olmak üzere alınmış bulunan fesih ihbarı ve bunların alınış tarihleri.

2. Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Umumî Kâtibi aynı zamanda Avrupa Sivil Havacılık Komisyonu Riyasetiyle âza devletlerine Anlaşmanın 6 ncı madde 1 inci fıkrası gereğince yürürlüğe girdiği tarihi bildirecektir.

Madde — 10.

1 — Anlaşmada yapılması teklif olunabilecek herhangi bir tadilin nazarı itibare alınması maksadiyle Akıd Devletlerin bir toplantı yapmak üzere davet olunabilmesi için davet teklifinin Akıd Devletlerin (%25'i) yüzde yirmi beşi tarafından vâkı olması ve işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini mütaakıp 12 aydan evvel olmamak üzere Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına müracaat olunması icabeder. Böyle bir toplantı, Avrupa Sivil Havacılık Komisyonu Riyaseti ile yapılacak istişare sonunda, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı tarafından Akıd Devletlere tebliğ tarihinden üç ay sonraki herhangi bir tarihte akdolunacaktır.

2. Teklif olunan herhangi bir tadilin yukarda zikredilen toplantıda hazır bulunan Akıd Devletlerin üçte iki ekseriyeti tarafından kabul edilmesi şarttır.

3. İşbu tadil bunu tasdik eden devletler hakkında toplantı sırasında tasrih olunan adedde Akid Devlet tarafından tasdikini müteakıp ve yine bu toplantıda tesbit edilen tarihte meriyete girecektir.

Madde — 11.

İşbu Anlaşma, alâkalı her Akıd Devletin tasdiknamesini veya iltihak vesikasını tevdi esnasında haklarında tatbik edilmiyeceğini beyan eylediği Atlântik Okyanusunda uzak ve yarı muhtariyet statüsüne sahip adalar hariç olmak üzere, Akıd Devletlerin ana vatan arazilerine tatbik olunacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tasdikanlilmekâl usulü veçhile salâhiyettar kılınan aşağıda vaziülimza murahhaslar hükümetleri namına işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

Bin dokuz yüz elli altı senesinin Nisan ayının 30 uncu gününde her üçü de aynı derecede muteber olmak üzere çift nüsha halinde, İngilizce, Fransızca ve İspanyolca olarak Paris'te tanzim edilmiştir. İşbu Anlaşma Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi olunacaktır. Bu teşkilât da her âza devlete bunun musaddak suretlerini gönderecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.7. TARİFELİ HAVA SERVİSLERİ İÇİN ÜCRET TARİFELERİ SAPTANMASINA AİT USULLER KONUSUNDA ULUSLARARASI ANLAŞMA

TÜRKİYE TARAFINDAN, onanmasının uygun bulunduğuna ilişkin 1.3.1977 t. ve 2074 no.lı Kanuna (Bkz. RG., 13.3.1977, Sayı: 15877. I-2085; DÜSTUR, Tertip V., c. 16/2, s. 2420) dayanılarak, Bakanlar Kurulunun 16.8.1977 t. ve 7/13772 sa.lı Kararı (Bkz. RG., 13.10.1977, Sayı: 16083. II-3323; DÜSTUR, Tertip V., c. 16/2, s. 2609) ile onaylanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.7. TARİFELİ HAVA SERVİSLERİ İÇİN ÜCRET TARİFELERİ SAPTANMASINA AİT USULLER KONUSUNDA ULUSLARARASI ANLAŞMA (*)

Bu Anlaşmaya imza koyan Hükûmetler,

Uluslararası tarifeli hava servisleri için ücret tarifeleri saptanmasının, Devletler arasındaki bir çok ikili hava ulaştırma anlaşmalarında değişik biçimlerde düzenlendiğini veya hiç düzenlenmediğini dikkate alarak,

Bu ücret tarifelerinin saptanması ilkelerinin ve usullerinin bir örnek olmasını ve mümkün olan hallerde uluslararası Hava Taşıma Birliği'nin usullerinin kullanılmasını isteyerek,

Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır:

MADDE 1

Bu Anlaşma :

(a) Aşağıdaki hallerde, bu Anlaşmaya Taraf olan iki Devlet arasında, tarifeli hava servislerine uygulanacak ücret tarifeleri hükümlerini oluşturacaktır.

(i) Bu Devletler arasında, bu servisleri kapsayacak ikili bir anlaşma bulunmaması,

(ii) Böyle bir ikili anlaşma bulunması fakat bu anlaşmada ücret tarifeleriyle ilgili hüküm olmaması;

(b) Buna taraf olan iki Devlet arasında yürürlükte kaldığı sürece, bunlar arasında daha önce yapılmış herhangi bir ikili anlaşmadaki ücret tarifeleriyle ilgili hükümlerin yerini alacaktır.

(*) **Anlaşma, Türkiye** tarafından, onaylanmasının uygun bulunduğuna ilişkin 1/3/31977 tarih ve 2074 no. lı Kanuna (bkz. RG., 13/3/1977, Sayı: 15877, I - 2085; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 16/2, s. 2420) dayanılarak çıkarılan 16/8/1977 tarihli ve 7/13772 sayılı Kararname ile (bkz. RG., 13/10/1977, Sayı: 16083, II - 3323; DÜSTUR, 5 inci Tertip, c. 16/2, s. 2609) onaylanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 2

(1) Aşağıdaki fıkralarda «Ücret Tarifesi» terimi, posta taşımasına ait ücret ve şartlar hariç, acentalık ve diğer yardımcı hizmetlerin ücretlerini ve şartlarını da kapsamak üzere, yolcu, bagaj ve yük taşıması için ödenen ücretler ve bu ücretlerin uygulama şartları anlamını taşır.

(2) Taraflardan birinin havayolu işletmeleri tarafından öteki Taraf ülkesine veya ülkesinden yapılacak taşımalar için konulacak ücret tarifeleri, işletme maliyeti, makûl bir kâr ve diğer havayolu işletmelerinin ücret tarifeleri de içinde olmak üzere bütün ilgili unsurlar gözönünde tutularak makûl düzeylerde saptanacaktır.

(3) Bu maddenin 2 nci fıkrasında sözü edilen ücret tarifeleri, mümkünse her iki Tarafın ilgili havayolu işletmeleri tarafından hattın bütünü veya bir bölümü üzerinde işleyen diğer havayolu işletmelerine danışıldıktan sonra anlaşmaya varılarak saptanacak ve bu anlaşma mümkün olan hallerde, Uluslararası Hava Taşıma Birliği'nin ücret tarifelerinin hazırlanmasında uyguladığı usullerin kullanılması yoluyla sağlanacaktır.

(4) Böylece üzerinde anlaşmaya varılan ücret tarifeleri, başlangıç olarak önerilen tarihten en az doksan gün önce her iki Tarafın havacılık makamlarının onayına sunulacaktır Özel durumlarda bu süre, anılan makamların anlaşmaları şartıyla kısaltılabilir.

(5) Bu onay açıkça bildirilebilir. Eğer havacılık makamlarının hiçbiri, bu Maddenin 4 üncü fıkrası uyarınca sunulan ücret tarifelerini onaylamadıklarını, sunulma tarihinden başlamak üzere otuz gün içinde bildirmezlerse, bu ücret tarifeleri onaylanmış sayılacaktır. Onaya sunulma süresinin, 4 üncü fıkrada öngörülen şekilde kısaltılmış olması halinde, havacılık makamları tarifelerin onaylanmadığının bildirilmesi için geçecek sürenin otuz günden az olması hususunda anlaşabilirler.

(6) Bu ücret tarifesi üzerinde bu Maddenin 3 üncü fıkrası uyarınca anlaşmaya varılamazsa veya, bu Maddenin 5 inci fıkrasına göre uygulanan süre içinde bir havacılık makamı öteki havacılık makamına, 3 üncü fıkra hükümleri uyarınca üzerinde anlaşmaya varılan herhangi bir ücret tarifesini onaylamadığını

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

bildirirse, iki Tarafın havacılık makamları, tavsiyesini yararlı saydıkları herhangi bir başka Devletin havacılık makamlarına danıştıktan sonra, ücret tarifesini aralarında anlaşarak saptamaya çalışacaklardır.

(7) Eğer havacılık makamları, bu Maddenin 4 üncü fıkrasına göre kendilerine sunulan herhangi bir ücret tarifesi üzerinde veya herhangi bir ücret tarifesinin, bu Maddenin 6 ncı fıkrasına göre saptanmasında anlaşmaya varamazlarsa, anlaşmazlık, ilgili ikili hava ulaştırma anlaşmasında yer alan anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin hükümler uyarınca çözümlenecektir.

(8) Bu Madde hükümlerine göre saptanmış olan bir ücret tarifesi, yeni bir ücret tarifesi saptanıncaya kadar yürürlükte kalacaktır. Bununla birlikte bir ücret tarifesinin yürürlük süresi, bu fıkra hükmüne dayanılarak, başka bir şekilde sona ermiş olacağı tarihten başlamak üzere on iki aydan fazla uzatılamayacaktır.

MADDE 3

(1) Eğer iki Taraf arasında ikili hava ulaştırma anlaşması yoksa veya içinde anlaşmazlıkların çözümü konusunda hüküm bulunmayan bir ikili hava ulaştırma anlaşması varsa, ve 2 nci maddenin 7 nci paragrafında sözü edilen türde bir anlaşmazlık doğarsa, Taraflar bu anlaşmazlığı, çözümlemek üzere bir kişi veya kuruluşa havale etmeyi kararlaştırabilirler, veya birinin isteği üzerine bu işi üç kişilik bir hakem kuruluna havale etmek hususunda anlaşabilirler.

(2) Böyle bir hakem kurulu kurabilmek için, Taraflardan her biri, tahkim isteğinin diğer tarafça kabul edildiği tarihten başlamak üzere altmış günlük bir süre içinde birer hakem seçecektir; üçüncü hakem de, böylece seçilmiş olan iki hakem tarafından, ikinci hakemin seçiliş tarihinden başlamak üzere altmış günlük bir ek süre içinde tayin edilecektir.

(3) Eğer Taraflardan her biri süresi içinde bir hakem seçemezse, veya üçüncü hakem tayin edilmezse, Taraflardan birince Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Konseyi Başkanından, hakem kurulunu tamamlaması isteminde bulunulabilir. Bu durumda üçüncü hakem, üçüncü bir Devletin uyruğunda olacak ve hakem kurulunun Başkanı olarak görev yapacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(4) Taraflar başka bir şekilde anlaşmış olmadıkça, hakem kurulu usulünü kendisi saptayacaktır. Bütün kararlar çoğunlukla alınacak ve kesin olacaktır.

MADDE 4

İki veya ikiden çok Taraf arasındaki, bu Anlaşmanın yorumlanması veya uygulanmasına ilişkin olup müzakere yoluyla çözümlenmeyen herhangi bir anlaşmazlık, 2 nci maddenin 7. paragrafını ve 3 ncü Maddeyi etkilemeksizin, Taraflardan birinin istemesi halinde hakeme havale edilecektir. Tahkim isteme tarihinden başlamak üzere altı ay içinde Taraflar tahkimin düzenlenmesi hususunda anlaşamazlarsa, bunlardan herhangi biri, Divan Statüsüne uygun bir başvurma ile bu anlaşmazlığı Uluslararası Adalet Divanına havale edebilir.

MADDE 5

Bu Anlaşma, Avrupa Sivil Havacılık Konferansı Üyesi olan herhangi bir Devlet adına imzalanmaya açık olacaktır.

MADDE 6

(1) Bu Anlaşma, imzalayan Devletlerin onayına bağlı olacaktır.

(2) Onay belgeleri ve bildirimleri Uluslararası Sivil Havacılık Örgütüne yatırılacaktır.

MADDE 7

(1) Bu Anlaşma, Avrupa Sivil Havacılık Konferansı Üyesi beş Devletin, onay belgelerini yatırmalarından veya onay bildiriminde bulunmalarından sonraki otuzuncu günde yürürlüğe girecektir.

(2) Sonradan onaylayan her Devlet için onay belgelerini veya bildirimlerini yatırmalarından sonraki otuzuncu günde yürürlüğe girecektir.

MADDE 8

(1) Bu Anlaşma, yürürlüğe girdikten sonra, Birleşmiş Milletlerin veya İhtisas Kuruluşlarından birinin üyesi olan herhangi bir Devletin katılmasına açık olacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(2) Bir Devletin katılması, katılma belgesinin Uluslararası Sivil Havacılık Örgütüne yatırılması ile olacak ve yatırma tarihinden sonraki otuzuncu günde geçerlilik kazanacaktır.

MADDE 9

Herhangi bir Taraf, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütüne yapacağı bir bildirimle bu Anlaşmadan çekilebilir. Çekilme, bu bildirimin alınışından bir yıl sonra geçerli olacaktır.

MADDE 10

(1) Herhangi bir Taraf, bu Anlaşmayı imzalama, onaylama veya ona katılma sırasında, 4 üncü Madde ile kendini bağlı saymadığını bildirebilir. Öteki Taraflar, böyle bir kayıt koyan Taraf bakımından bu Madde ile bağlı olmayacaklardır.

(2) Önceki paragraf uyarınca bir kayıt koymuş olan herhangi bir Taraf, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütüne yapacağı bildirimle her zaman bu kaydı geri alabilir.

MADDE 11

(1) Bu Anlaşma yürürlüğe girer girmez, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü tarafından Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tescil ettirilecektir.

(2) Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü, Birleşmiş Milletlerin veya İhtisas Kuruluşlarından birinin üyesi olan bütün Devletlere, bu Anlaşmanın onaylı birer kopyasını gönderecektir.

(3) Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü, Birleşmiş Milletlerin veya İhtisas Kuruluşlarından birinin üyesi olan bütün Devletlere, aşağıdaki hususları bildirecektir.

(a) Bu Anlaşmanın herhangi bir Devlet tarafından imzalanması;

(b) Herhangi bir onay belgesinin, onay bildiriminin veya katılma belgesinin yatırılması ve tarihleri;

(c) Herhangi bir çekilme bildirimi;

(d) 10 uncu Madde'ye göre konulan herhangi bir kayıt ve böyle bir kaydın geri alınması.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yukarıdakileri tasdiken, aşağıda imzaları bulunan yetkililer, bu Anlaşmayı imzalamışlardır.

Paris'te, bindokuzyüzaltmışyedi yılının, Temmuz ayının onuncu günü, İngilizce, Fransızca ve İspanyolca dillerinde, her üç metin aynı ölçüde geçerli olmak üzere, birer nüsha halinde yapılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.8. **HAVAİ SEYRÜSEFERE MAHSUS BEYNELMİLEL SIHHİ MUKAVELENAME**

(1932 senesinde Paris Beynelmilel Sıhhiye Dairesi tarafından tanzim edilip 12 Nisan 1933 tarihinde imzalanmıştır)
(1.12.1934 t. ve 2593 no. lı Kanun)
RG., 9 - 13.12.1934, Sayı: 2875 - 2879
DÜSTUR, Tertip III., c. 16, s. 9

2.1.9. **12 NİSAN 1933 TARİHLİ HAVA ULAŞTIRMALARI MİLLETLERARASI SAĞLIK SÖZLEŞMESİNİ DEĞİŞTİREN 15 ARALIK 1944 VAŞİNGTON HAVA ULAŞTIRMALARI SAĞLIK SÖZLEŞMESİ**
DÜSTUR, Tertip III., c. 29, s. 1178

2.1.10. **12 NİSAN 1933 TARİHLİ HAVA ULAŞTIRMALARI MİLLETLERARASI SAĞLIK SÖZLEŞMESİNİ DEĞİŞTİREN 15 ARALIK 1944 TARİHLİ VAŞİNGTON HAVA ULAŞTIRMALARI MİLLETLERARASI SAĞLIK SÖZLEŞMESİNİN SÜRESİNİ UZATAN VAŞİNGTON 23 NİSAN 1946 TARİHLİ PROTOKOL**

DÜSTUR, Tertip III., c. 29, s. 1194

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.8. HAVAİ SEYRÜSEFERE MAHSUS BEYNELMİLEL SIHHİ MUKAVELENAME

Hükümetlerince kendilerine verilerek usulüne muvafrk olduğu anlaşılan salâhiyetnameleri hâmil bulunan, zirde vaziülimza murahhaslar, havaî seyrüseferin sıhhî kontrolünü mütekabil itilâfla tanzim etmek ümniyesile, aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

BİRİNCİ KISIM

Umumi ahkâm

Madde 1 — Yüksek Akid Taraflar, işbu mukavelenamenin tatbikatı hususunda, aşağıdaki tarifatı kabul eylerler:

1 — Hava gemisi kelimesi, havadaki aksülâmellerin yardımile cevvi havada tutunabilen ve havaî seyrüsefere tahsis edilmiş olan her aleti ifade eder.

İşbu mukavelename munhasıran aşağıdaki tarifat dairesine giren hava gemileri hakkında kabili tatbiktir :

1° — Azimet noktasile son karaya ineceği mahal, başka başka arazide kâin olanlar;

2° — Azimet noktasile son karaya ineceği mahal, aynı arazi dahilinde bulunupta bu meyanda başka arazide ara duruşu yapanlar;

3° — Konaklamaksızın birden fazla arazi - Bu arazi ister aynı Devletin, ister muhtelif Devletlerin idaresi, tabiiyeti, mandası veya nüfuzu altında olsun - üzerinden uçanlar;

II — Müsaadeli tayyare karargâhından maksud, gümrük veya sair bir hizmete ait olarak, arazisi dahilinde bulunduğu Hükümetin salâhiyettar makamınca sureti mahsusada irae edilerek, ha-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

va gemilerinin bir araziye duhullerinde ilk nazil olacakları veya bir araziyi terklerinde sefere başlayacakları tayyare karargâhıdır.

III — Sıhhî tayyare karargâhından maksud, işbu mukavelenamenin 5 inci maddesi ahkâmına tevfikan teşkil ve teçhiz edilerek memleketin salâhiyettar makamınca olsuretle irae edilmiş olan müsaadeli tayyare karargâhıdır.

IV — Tayfa kelimesi, hava gemisinin sevku idaresi veya uçuşu hususunda gemide bir vazife sahibi olan veya herhangi bir suretle geminin, yolcularının veya hamulesinin hizmetinde kullanılan her şahsı ifade eder.

V — Daire kelimesi, muayyen bir arazi parçası, yani, vüsat ve nüfusu ne olursa olsun, bir vilâyet, bir Hükümet, bir kaza, bir eyalet, bir kanton, bir ada, bir nahiye, bir şehir, şehrin bir mahallesi, bir köy, halk yığıntıları v.s. manasına gelir.

İşbu mukavelenamenin 8 inci maddesinde derpiş edilmiş olan şerait dahilinde, bir tayyare karargâhı bir daire teşkil edebilir.

VI — Müşahede kelimesi, eşhasın sureti mahsusada ihzar olunmuş bir binada tecrid edilmelerini ifade eder.

Nezaret kelimesi, tecrid edilmemiş ve serbestçe tebdili mekân edebilecek olan ve fakat ahvali sıhhiyelerini tayin edecek tıbbî muayeneye tâbi tutulması zımnında, gidecekleri muhtelif mahaller sıhhiye makamatına vürutları ihbar olunan eşhası ifade eder.

VII — Gün kelimesi, 24 saatlik bir devre manasınadır.

Madde 2 — İşbu mukavelenamede tayyare karargâhlarına taallûk eden hususat, deniz tayyarelerile mümasilleri aletlerin denize inmelerine tahsis edilmiş olan mahallere de şamildir.

BİRİNCİ FASIL

Sureti umumiyede tayyare karargâhları ve müstahdemini hakkında

Madde 3 — Yüksek Akit Taraflardan her biri, kendilerine ait olan müsaadeli tayyare karargâhlarını, tahaffuzî tedabirin malûm ihtiyaçlarına tetabuk edecek ve hiç olmazsa, işbu mukavele-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

namenin nazarı dikkate aldığı tıbbî teftişatı icra hususunda vücuduna lüzum hâsıl oldukça bir tabibin muavenetini temine kâfi sıhhî teşkilâtla teçhiz eylemeyi taahhüt eyler.

Madde 4 — Arazisinin maruz kalabileceği sari hastalıklar tehlikesini nazarı itibara alarak, sıhhî tayyare karargâhları tesis edip etmemek hususunun ve bu husus için müsaadeli tayyare karargâhlarından hangisinin intihabı lâzımgeldiğinin takdiri Yüksek Akit Taraflardan her birine aittir.

Madde 5 — Sıhhî tayyare karargâhında daimî surette aşağıda yazılı şeyler bulunmalıdır:

a) Tayyare karargâhında daimî surette hazır bulunmaları meşrut olmak üzere, lâakal tabib ile bir veya müteaddid sıhhiye memurundan müteşekkil bir tababet teşkilâtı;

b) Tıbbî muayene icrasına mahsus bir bina;

c) Şüpheli mahiyette görülen mevaddın, mahallinde muayenesine imkân olmadığı takdirde, bunlardan nümune alınmasına ve berayi tahlil lâboratuara gönderilmesine muktazi alât;

d) İcabında hastaların tecrid, nakil ve tedavileri ve bunların münferid bir surette yekdiğerlerile temaslarını men'e matuf ve tahaffuz lâzımesinin âmir olduğu her hangi bir tedbirin, gerek karargâh dahilinde, gerek yakınında bu iş için müstahzar binalarda tatbikini müemmin vesait;

e) Lüzumu halinde, dezenfeksiyon, hüveyn ve haşaratın imhası, farelerin itlâfı ve işbu mukavelename ile mevzu sair tedabirin tatbikine muktazi levazım.

Sıhhî tayyare karargâhı kâfi miktarda ve safiyetinde iştibah caiz olmayan içme suyu tertibatile beraber, artıklarla süprüntülerin ref'î ve kullanılmış suların tahliyesi hususunda mümkün olan emniyeti haiz bir sistem ile mücehhez olacak ve imkânın müsaadesi nisbetinde, farelerin tasallûtundan masun bulunacaktır.

Madde 6 — Sıhhî tayyare karargâhı tabibinin, salâhiyettar sıhhî makama merbut bir memur olması veya o makamca kabul edilmiş bulunması muktazidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 7 — Yüksek Akit Taraflardan her biri, kendi sıhhî tayyare karargâhlarının bir listesini, diğer Yüksek Akid Tarafların husulü ittılâı zımnında, ya Umumî Hıfzıssıhha Beynelmilel Ofisine, veya Havaî Seyrüsefer Beynelmilel Komisyonuna tebliğ edecek ve bu müessesat da alacakları bu kabil malûmatı mütekabilen yekdiğerine iblâğ eyleyeceklerdir.

Tebliği vaki, her tayyare karargâhının vaziyeti, sıhhî tesisatı ve memurini sıhhiyesi hakkında malûmatı ihtiva eyleyecektir.

Panamerikan Sıhhiye Kanunnamesine iltihak etmiş olan Yüksek Akit Taraflarca, işbu mukavelenamenin bu maddesile, 8, 37, 40, 58, 59. ve 60 ıncı maddelerine tevfikan Umumî Hıfzıssıhha Beynelmilel Ofisine icrası muktazi tebligat, Panamerikan Sıhhî Bürosu vasıtasile yapılacaktır.

Madde 8 — Sari hastalıkların ihbarı ve işbu mukavelenamenin sair ahkâmının tatbiki hususunda, sıhhî bir tayyare karargâhının bir daire olarak irae edilebilmesi için:

1° — Oraya giren ve oradan çıkan her şahsın salâhiyettar makam tarafından kontrolüne müsaid teşkilâta malik olması;

2° — İşbu mukavelenamenin 18 inci maddesinde istihdaf edilmiş olan hastalıklardan birinin mücavir arazide mevcudiyeti halinde, tayyare karargâhına duhulün, hava yolundan maada her hangi bir tarikle gelen ve bulaşık olduğunda şüphe edilen her şahıs için memnu bulunması, ve tayyare karargâhında oturan veya yolu uğrayarak oraya gelmiş bulunan eşhasın hariçteki eşhasla temas veya herhangi bir suretle sirayet tehlikesine maruz kalmamalarını müemmin tedbirin, salâhiyettar makamı tatmin edecek bir surette, tatbikine elverişli bulunması muktazidir.

Sıhhî bir tayyare karargâhı olmayan müsaadeli bir tayyare karargâhının aynı veçhile bir daire olarak irae edilebilmesi için, onun, fazla olarak, totoprafî vaziyeti itibarile, herhangi bir sırayeti maraz ihtimaline karşı fiilen masun bulunması lâzımdır.

Yüksek Akit Taraflar, işbu madde müeddasınca daire olarak teşkil ettikleri tayyare karargâhlarını Umumî Hıfzıssıhha Beynelmilel Ofisine bildirecekler ve keyfiyet mezkûr Ofisçe diğer Yüksek Akit Taraflarla Havaî Seyrüsefer Beynelmilel Komisyonuna tebliğ edilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İKİNCİ FASIL

Hava gemileri evrakı sıhhiyesi

Madde 9 — Yol defterine «mülâhazat» serlevhası altında aşağıdaki malûmat kaydolunacaktır:

1° — Sefer esnasında hava gemisinde hâdis olan sıhhî vekayi;

2° — İşbu mukavelenamenin tatbikatından olarak, hava gemisinin sefere çıkmazdan evvel ve konaklamaları esnasında tâbi tutulduğu sıhhî tedabir;

3° — Hâdis olduğu takdirde, hava gemisinin terketmiş olduğu memlekette, işbu mukavelenamenin üçüncü kısmında mevzuubahis sari hastalıklardan birinin zuhuruna müteallik malûmat. İşbu kayitle istihdaf olunan gaye, diğer bir arazide kâin tayyare karargâhlarına giden yolcular hakkında ledelhace oralarda yapılacak tıbbî tahkikatı teshil eylemektir.

Buna binaen, temiz olduğu halde, dahilinde yukarıda ismi geçen hastalıklardan biri zuhur eden herhangi bir memleket Hükümeti, mevzuubahis vakaların menşei sirayetile mahiyeti hakkında turuku saire ile diğer memleketlere yapmakla mükellef bulunduğu tebligattan maada bilûmum müsaadeli tayyare karargâhlarındaki salâhiyettar makamata bu bapta icab eden malûmatı vermeye mecburdur. İşbu istihbarat mezkûr makamatça, ilk malûmatın tebellûğundan itibaren 15 gün zarfında azimet eden hava gemilerinin yol defterlerine yazılacaktır.

Hava gemileri karantina patentası bulundurmak mecburiyetinden varestedirler. İşbu maddenin tatbikatından olarak, yol defterine düşürülecek kayitler, tayyare karargâhındaki salâhiyettar makam tarafından bilâ ücret tetkik ve tasdik olunacaktır.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Ticarî eşya ve posta

Madde 10 — Hava gemilerinde bulunan ticarî eşya, işbu mukavelenamenin 25, 29, 33, 42, 44, 47, 49, ve 51 inci maddelerinde musarrah tedbirlerden maada, vâsıl oldukları memlekette herhangi bir nakil vasıtasile getirilen eşya hakkında kanunen tatbik olunagelen tedabire de tâbi olacaklardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 11 — Mektuplar ve muhaberat, matbualar, kitaplar, gazeteler, işe müteallik evrak, kolipostallar ve posta ile yapılan her nevi irsalât, işbu mukavelenamenin 33 üncü maddesinde derpiş edilen şeraite tâbi mevaddı ihtiva eylemedikleri takdirde, her hangi bir tedbire tâbi tutulmazlar.

İKİNCİ KISIM

Alelâde tatbik olunacak sıhhî rejim

Madde 12 — Sıhhî veya müsaadeli tayyare karargâhlarına merbut tabibin ahvalin icabına göre, hava gemilerinin gerek sefere çıkmalarından evvel, gerek karaya inmelerini müteakib, yolcularla tayfanın ahvali sıhhiyelerini tafahhusa hakkı vardır.

Maamafih her hangi bir teahhura sebebiyet vermemek ve seyahatin devamına mania iras eylememek ümniyesile işbu tıbbî muayene, polis ve gümrük idarelerince yapılması mutad olan muamelelerle mütenazır bir surette icra olunacak ve bu muayene dolayısile her hangi bir resim istifa edilmeyecektir. Şu kadar ki, Mısır Deniz ve Karantine Sıhhî Meclisinin, kendi hususî rejiminde derpiş edilmiş olan rüsumu istifa hakkı mahfuzdur.

Madde 13 — Her tayyare karargâhında, hastaların bu hizmete muhassas bir hava gemisile nakilleri hususu mahfuz kalmak kaydile, salâhiyettar makamın, karargâh doktorunun teklifile, sari hastalık arazı gösteren eşhasın tayyareye rükûplarını men'e hakkı vardır.

Tabib bulunmadığı takdirde, tayyare karargâhındaki salâhiyettar makam, haklarında bir tabibin mütaleası istihsal olununcaya kadar, bu kabil eşhasın azimetini tehir edebilir.

Madde 14 — Sari hastalıkların zuhuruna sebebiyet verecek mevaddın uçuş esnasında hava gemilerinden atılması veya düşürülmesi memnudur.

Madde 15 — Bir hastanın karaya ihracı zarureti hasıl olduğu takdirde, hava gemisi kumandanlığınca keyfiyet vaktı zamanile ve karaya inmeden evvel mevrid tayyare karargâhına ihbar edilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 16 — Bir hava gemisinde, işbu mukavelenamenin üçüncü kısmında derpiş edilmemiş olan sari bir hastalıktan musab vakası bulunduğu ve keyfiyet karargâh tababetince de teyid edildiği takdirde, işbu karargâhın kâin bulunduğu memlekette mer'i tedabiri mutade tatbik olunacaktır. Hasta hava gemisinden çıkarılabileceği gibi, salâhiyettar sıhhî makamca lüzum görüldüğü takdirde, hususî bir binada tahtı tecride dahi alınır. Diğer yolcularla tayfalar, tıbbî muayeneye ve lüzumunda, muktazi sıhhî tedabire tâbi tutulmak şartile, seyahatlerine devamda muhtardırlar. İşbu sıhhî tedabirden tayyare karargâhında kabili tatbik olanları, hava gemisinin mümkün mertebe kısa bir müddet yolundan alıkonulması zımnında, polis ve gümrük muamelelerile müterafik bir surette tatbik olunacaktır.

Madde 17 — İşbu mukavelenamede sureti mahsusada derpiş edilmiş bulunan ahval müstesna olarak, hava gemileri gerek konaklayacakları, gerek varacakları tayyare karargâhlarında sıhhî muameleye tâbi tutulmayacaklardır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Bazı hastalıklarda tatbik edilecek sıhhî rejim

Madde 18 — Mukavelenamenin işbu kısmında derpiş edilmiş olub, atide musarrah ahkâm mevzuunu teşkil eden hastalıklar şunlardır: Veba, kolera, sarı humma, lekeli humma ve çiçek.

Madde 19 — İşbu mukavelenamenin tatbikatında, tefrih devresi şöylece hesab edilmiştir:

Veba	vakasında	6 gün
Kolera	»	5 »
Sarı humma	»	6 »
Lekeli humma	»	12 »
Çiçek	»	14 »

Madde 20 — Yüksek hıfzıssıhha makamatı, 21 haziran 1926 tarihli beynelmilel sıhhî mukavelename ahkâmına tevfikan, Hıfzıssıhha Beynelmilel Ofisile (işbu teşekkülün bu hususta itilâflar akteylemiş olduğu mahallî bürolarından) sari hastalıklar hakkında kendilerine vaki olacak ihbarat ve tebligattan, sıhhî ve mü-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

saadeli tayyare karargâhlarında yapılacak sıhhî kontrola tesir edecek mahiyette bulunan malûmatı, mütekabilen memleketlerinin o nevi tayyare karargâhlarına isal edeceklerdir.

Madde 21 — Mukavelenamenin işbu kısmında derpiş edilmiş olan tedabirin haddi azam olarak telâkkisi icab eder.

Yüksek Akit Taraflarca hava gemileri hakkında tatbik olunacak muamele, bu hudud dahilinde tayin edilecektir.

Ecnebi bir daire ve tayyare karargâhından gelecek hava gemilerinin işbu mukavelename dairesinde tedabire tâbi tutulup tutulmayacakları keyfiyeti, Yüksek Akitlerden her birinin takdirine bağlıdır.

Aşağıda yazılı 54 üncü maddeye tevfikan, bu bapta ahzedilmiş olan malûmat ile evvelce tatbik edilmiş olan tedabir nazarı dikkate alınacaktır.

Madde 22 — İşbu kısımda muharrer ahkâmın tatbikatında, bir dairenin bulaşık addedilmesi, anın, 21 haziran 1926 tarihli beynelmilel sıhhî mukavelename metninde olsuretle tavsif edilmiş bulunmasına muallâktır (*).

1. Veba, kolera, lekeli humma ve çiçek vukuatında takib olunacak ahkâm

BİRİNCİ BAB

Azimette ittihaz olunacak tedabir

BİRİNCİ FASIL

Madde 23 — İşbu babda derpiş edilmiş olan hastalıklardan birile bulaşık bir daireden hareket eden hava gemileri hakkında aşağıdaki tedbirler tatbik olunur:

(*) 21 haziran 1926 tarihli beynelmilel sıhhi mukavelenamenin 10 uncu maddesile 11 inci maddenin 1 inci fıkrası mucibince, bir daire, tadad edilmiş olan hastalıklardan birile aşağıdaki ahvalde «bulaşık» addedilir: Veba ile sarı humma için haricten gelmediği anlaşılan ilk musab vakası zuhurunda; kolera için «merkez» teşkil eden vakalar yani, ilk musabların etrafındakiler haricinde zuhur ederek, başlangıçta hastalığın ilk tahaddüs eylediği mahalde tevessüünün önüne geçilemediğini isbat eden vakalar lekeli humma ile çiçek için de, hastalığın müstevî bir şekilde tezahürü takdirinde.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1°) Hava gemisinin ve bilhassa hastalığın sirayetine müsaid aksamının esaslı bir surette tathiri;

2°) Yolcularla tayfaların tıbbî muayenesi;

3°) Adı geçen hastalıklardan birinin arazını gösteren veya hastaların yakınında bulunması dolayısile hastalığın sirayetini teshile hâdim şeraiti haiz bulunan eşhasın ihracı;

4°) Ancak kâfi derecede temiz oldukları takdirde kabulü mücaz olan zatî eşyanın muayenesi;.

5°) Veba vakası zuhurunda, fare bulunmasından şüphe edilirse, itlâfıfar ameliyesinin tatbiki;

2.1.9. 12 NİSAN 1933 TARİHLİ HAVA ULAŞTIRMALARI MİLLETLERARASI SAĞLIK SÖZLEŞMESİNİ DEĞİŞTİREN 15 ARALIK 1944 TARİHLİ VAŞİNGTON HAVA ULAŞTIRMALARI MİLLETLERARASI SAĞLIK SÖZLEŞMESİ

İmza sahibi Devletler, Roma'da 9 Aralık 1907 de imzalanmış bulunan Anlaşma ile vücuda getirilmiş olan Milletlerarası Genel İjiyen Ofisinin, bu Anlaşmanın zeyli ve 1926 Sağlık Sözleşmesiyle, Milletlerarası 1933 Hava Seferleri Sağlık Sözleşmesi ve başka buna benzer genel sağlıkla ilgili Sözleşmeler ve Anlaşmalarla kendisine tevdi edilmiş olan bütün görev ve işleri şimdilik gerektiği gibi yerine getiremeyeceğini düşünerek Birleşmiş Milletler Yardım ve Tamirat İdaresi Konseyinin (ki, aşağıda hep UNRRA diye adlandırılmıştır) birinci toplantısında kabul edilmiş olan No. 8 (2) sayılı karara uygun olarak bu geçici meselenin hallini, (bulaşık hastalıkların ihbarı ve karantina tedbirlerinin yeknesaklandırılması için acele tedbirler şeklinde Anlaşma ve Uzlaşmalar hazırlamak suretiyle ve ümit edildiği gibi bu Sözleşme süresinin sona ermesinden sonra yukarda sözü geçen görev ve işleri tekrar eline alacak olan Milletlerarası İjiyen Ofisinin Statüsünü bozmamak şartiyle sağlanması için), UNRRA'ya tevdi edip bu hususta UNRRA'nın tavsiyelerini de aldıklarından,

Pan Amerikan Sağlık Bürosunun Amerika Cumhuriyetlerine karşı, eskiden olduğu gibi gene sağlık işlerinde ve özel olarak bu Cumhuriyetlerden gelen veya onlara verilecek olan sağlık haber-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lerinin, Pan Amerikan Sağlık Talimatnamesinde tasrih edildiği gibi ve Milletlerarası İjiyen Ofisinin kabul ettiği şekilde toplanması ve dağıtılması işlerinde, genel bir koordinasyon teşekkülü rolünü oynayacağı hususunda mutabık kaldıklarından,

Epidemik hastalıklarla, başka bulaşıcı hastalıkların hava yolu ile sınırlardan girip yayılmasını önlemek için özel tedbirler alınmasını gerektiren bugünkü şartları gözönünde tutmak amaciyle, La Haye'de 12 Nisan 1933 te imzalanmış olan (aşağıda 1933 Sözleşmesi diye adlandırılan) Hava Seferleri Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi hükümlerini kendileri bakımından değiştirmek istediklerinden,

Bu hususta bir Anlaşma akdine karar vermişler ve 1933 Sözleşmesinin asıl metni Fransızca olarak yazılmış olmasına karşılık bu Sözleşmenin, her ikisi de eşitlikle muteber olmak üzere, İngilizce ve Fransızca olarak kaleme alınması hususunda uygun kalarak aşağıda imzaları bulunan salâhiyetli murahhaslarını tâyin etmişlerdir ki, bunlar da iyi ve uygun olduğu görülen salâhiyetnamelerini teatiden sonra 1933 Sözleşmesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesinde anlaşmışlardır.

Madde — 1

1933 Sözleşmesinde bulunan, Milletlerarası Genel İjiyen Ofisine yapılmış olan, bütün atıf ve tavsiyeler UNRRA'ya yapılmış sayılacaktır.

Madde — 2

Birinci maddenin altıncı bendinin 2 nci fıkrası yerine aşağıdaki konacaktır:

Nezaret kelimesinin anlamı şudur: Şahıslar tecrit edilmezler, hemen gidiş müsaadesi alırlar, yalnız gidecekleri yerin veya yerlerin sağlık makamlarına bunların gelişi hakkında bilgi verilir. Geliş yerinde bir tıbbi muayeneye tabi tutulabilirler ve kendilerine sağlık durumlarını belirtmeye gerekli sorular sorulabilir. Salâhiyetli Sözleşmiş Tarafın lüzumlu gördüğü her yerde nezaret, gelir gelmez ve sonra da bu nezaret süresince ve belirli aralıklarla, ilgililerin gittiği şehir veya bölge veya yerin sağlık zabıta memuruna görünmek mecburiyetini de çerçevesi içine alabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 3 —

Birinci maddeye aşağıdaki tarifler eklenecektir:

VIII. Tifüs, ateşli tifüs, ekzantematik tifüs terimleri yalnız bitlerle bulaşan epidemik tifüs anlamına alınacaktır.

IX. Sarıhumma ile bulaşık bölge diye, bu hastalığın, klinik, biyolojik veya anatomo - patalojik belirtilerle meydana çıkarılabilir bir şekilde bulunduğu çevreye denir.

X. Geçerli bir sarıhumma aşı belgesi, taşıyanın UNRRA'nın kabul ettiği bir aşı tipi ile ve gene onun uygun bulduğu metotla sarıhummaya karşı aşılandığını tasdik eden bir belge olup ancak:

1. Aşılanma tarihinin üzerinden on günden fazla ve dört yıldan eksik bir sürenin geçmiş olduğunu;

2. İlk aşıdan sonra 4 yıl içinde yapılmış olan bir tekrarlama aşısı tarihinin üzerinden 4 yıldan eksik bir sürenin geçmiş olduğunu;

3. 4 yıldan eksik bir aravermeden sonra yapılan bir tekrarlama aşısının bir tarihi üzerinden 10 günden fazla ve 4 yıldan eksik bir sürenin geçmiş olduğunu,

Göstermesi lâzımdır.

XI. Stegomiya (Aedes Asgypti) terimi aedes aegyoti ve sarıhummayı bulaştırmaya elverişli başka bütün sivrisinekleri çerçevesi içine alır olarak telâkki edilecektir.

Madde — 4

Dokuzuncu madde yerine aşağıdaki konacaktır:

1. Hava gemisiyle Milletlerarası ülkelerde seyahat yapan yolcular varışta ve yolculuğun sona ereceği yere gelmeden az önce veya her ara durak alanında, kendilerinden istenildiği takdirde, bir kişisel (menşe) ve (sağlık) bildirimi dolduracaklardır.

2. Milletlerarası ülkelerde sefer yapan hava gemisi kaptanı varışta veya gittiği memleketin inişe izinli ilk uçak alanına gelmezden az önce, hemen inişinde alan makamlarına vereceği, bir

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

hava gemisi sağlık bildirimi doldurulacaktır. 1933 Sözleşmesinin bu yeni Sözleşme ile değiştirilmiş olan şekli ile tatbiki yolunda, kaptan, yola çıkmadan önce veya durak yerlerinde geminin bildirime göre, tabi tutulduğu sağlık tedbirlerine ait belgeleri göstermeye davet edilebilir.

3. Hava gemileri sağlık patentesi taşımaya mecbur tutulmayacaklardır.

4. Sözleşmiş Taraflar, hava gemisi sağlık bildirimlerinin kişisel sağlık ve menşe bildirimleri ile kolera, tifüs ve çiçeğe karşı aşı belgelerinden her birinin mümkün olduğu kadar bu Sözleşmeye ekli Milletlerarası örneklerini kabul edeceklerdir (*)

Madde — 5

13 üncü maddeye aşağıdaki yazı eklenecektir.

Bundan başka, sağlık garantileri yeter görülmeyen kimselerin uçağa bindirilmesi, bitten temizleme, elbise dezenfeksiyonu ilh... gibi, veya hastalığın hava gemisiyle yayılmasını önlemek için, sağlık makamlarınca gerekli görülecek her türlü tedbirler alınıncaya kadar geri bırakılabilir.

Madde — 6

16 ncı maddede 1 inci paragrafın sonundaki «tedabiri mûtade» kelimelerinden sonra «temizlemede birlikte olmak üzere» kelimeleri eklenecektir.

Madde — 7

20 nci madde yerine aşağıdaki konacaktır:

1. Her Sözleşmiş Taraf vakit geçirmeden ve en çabuk yoldan öteki Sözleşmiş Taraflara ve UNRRA'ya,

A) Kendi topraklarında tesbit edilen ilk veba, kolera veya sarıhumma vakasını,

(*) Sarıhumma için madde XI (6) ya bakılacak.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

B) Evvelden bulaşık bölgeler çevresi dışında ilk tesbit edilen veba, kolera veya sarıhumma vakasını,

C) Bir tifüs veya çiçek epidemisinin bulunuşunu bildirecektir.

2. Yukarda yazılı bildirimlerin her biriyle birlikte veya onları kısa bir zamanda takibetmek üzere aşağıdaki noktalar hakkında bilgiler verilecektir:

A) Hastalığın belirdiği yer,

B) Hastalığın beliriş tarihi, kaynağı ve tipi (elde edilir edilmez anatomo-patolojik incelemelerin raporları da birlikte),

C) Kaydedilen vaka ve ölüm sayısı,

D) Bulaşık bölge veya bölgelerin genişliği,

E) Vebada, kemirici hayvanlar arasında hastalık veya olağanüstü ölüm vakaları bulunuşu (elde edilir edilmez bakteriyolojik raporlar da birlikte),

F) Kolerada, bulunabilen, jerm taşıyıcılarının sayısı,

G) Sarıhummada stegomiya (Aedes aegypti) nin bulunuşu veya nispî çoğunluğu (endeks).

H) Alınan tedbirler.

3. Her Sözleşmiş Taraf 1933 Sözleşmesinin 18 inci maddesinde özgül olarak işaret edilen hastalıklardan yani: Veba, kolera, sarıhumma, tifüs ve çiçekten başka, sınırlardan girip yayılmalarına veya bu ihtimal öteki memleketler için bir tehlike teşkil ettiğine UNRRA'ca kanaat getirilen, her hastalığın belirişini de bildirecek ve UNRRA'yı hastalığın gelişmesinden düzenli olarak bilgili tutacaktır.

4. Yukarda (1) ve (2) nci paragraflarda istenen kesin bilgi verme işinden başka, Sözleşmiş Taraflar, kendi memleketlerinde kaydedilen öteki bulaşıcı hastalıkları da UNRRA'ya bildireceklerdir.

5. Sözleşmiş Taraflar, kendi memleketlerinde beliren ve UNRRA'nın düşüncesine göre öteki memleketler için tehlike teşkil eden bir hastalık ve onun hava gemileriyle yayılmasını önlemek için, alınan tedbirlerden bütün ilgili hükümetlere çabukça bilgi vermek için UNRRA ile gerekli Anlaşmalar yapacaklardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

6 Bu maddenin (1) ve (2) nci paragraflarında sözü geçen bildirikler, elçilik heyetlerine, eğer yoksa, bulaşık memleketin başkentindeki konsolosluk bürolarına gönderilecek ve kendi topraklarında yerleşmiş bulunan konsolosluk bürolarının emrine de hazır bulundurulacaktır.

7. Bu bildirikler aynı zamanda UNRRA'ya da gönderilecek ve o da bunları hemen bütün elçilik heyetlerine ve - eğer yoksa - Londra ve Vaşington'daki konsolosluklara ve Sözleşmeye katılan memleketlerin belli başlı sağlık makamlarına ulaştıracaktır. Bu maddenin (1) ve (2) nci paragraflarında yazılı bildirikler telgrafla yahut radyo ile gönderilecektir.

8. Her Sözleşmiş Tarafın ilgili sağlık makamı 21 Haziran 1926 tarihli Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi hükümlerinin tatbiki yolunda, UNRRA'dan aldığı bildirik ve yazılardaki bütün bilgileri (Bu maksat için aralarında Anlaşma bulunan bölge bürolarından aldıklarını da birlikte) kendi topraklarında ve kazai bakımından idaresi altındaki yerlerde bulunan izinli sağlık alanlarına - bu bilgiler bu alanlardaki sağlık kontrolü işini ilgilendirir durumdaysa - ulaştıracaktır.

9. Yukarda geçen hükümlerin çabuk ve ihtimamlı surette yerine getirilmesini kolaylaştırmak amaciyle Sözleşmiş Taraflar UNRRA'nın bu hastalıklardan birinin belirişinden doğacak durumu çabukça kavramasını mümkün kılacak ve hastalığın sınırlarından içeri yayılmasını önleyici tedbirleri alabilmeleri için Hükümetlere haber vermesine yarıyacak bütün muhaberelere üstünlük hakkı vereceklerdir.

Madde — 8

32 nci maddenin 2 nci paragrafı çıkarılacaktır.

Madde — 9

34 üncü madde (D) paragrafının 3 üncü bendinden sonra aşağıdaki yazı araya konacaktır.

4. Sözleşmiş Taraflar hava gemisinde bulunup bulaşma tehlikesine mâruz bulunan kimselerin tifüse karşı aşılanma imkânlarını müsait surette inceleyeceklerdir:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

34 üncü maddenin (4) ve (5) inci bentlerinden her biri (5) ve (6) sayılarını alacaktır.

Madde — 10

35 inci maddede (b) (3) kaldırılıp yerine aşağıdaki konacak:

3. Enfeksiyona mâruz kalmış olmasından, haklı olarak, şüphe edilen ve sağlık makamının düşüncesine göre yeni bir aşılanma ile veya eskiden hastalığı geçirerek çiçeğe karşı yeter derecede korunmuş bulunmayan, her kişi aşılanmaya yahut müşahede veya nezarete tabi tutulabileceği gibi hem aşılanıp hem de müşahede veya nezaret altına alınabilir. Bu müşahede veya nezaretin süresi mevcut şartlara göre tesbit edilir ve şu kadar var ki, hiçbir suretle hava gemisinin gelişinden başlamak üzere 14 günü geçemez.

35 inci maddenin son paragrafı yerine aşağıdaki konacaktır:

Bu maddenin tatbikinde «son ve yeni bir aşılanma» tâbiri aşının en aşağı 14 gün önce ve üç yılı geçmeyen bir süre içinde yapılmış ve tutmuş olduğunun yahut da sahibinin muaflık reaksiyonunu gösterdiğinin teşvik edildiği anlamına alınacaktır.

Madde — 11

36 ncı madde yerine aşağıdaki konacaktır:

Sözleşmiş Taraflar şu hususlarda mutabık kalmaktadırlar:

1. Sarıhummaya yakalanmış bulunan veya yakalanmış olmasından şüphe edilen kimseler Milletlerarası bir yolculuk için bir hava gemisine alınmayacaklardır.

2. Kendi toprakları üzerinde sarıhummanın bulunup bulunmadığını tesbit için her mümkün tedbiri alacaklardır. Bu amaçla sarıhummanın epidemik şekilde bulunuşundan şüphe edilen yerlerde ateşli ve teşhissiz kalmış bir hastalığın başlamasından sonra 10 gün içinde ölen hastalar bulunduğu takdirde histopatolojik inceleme için karaciğer örgüsünden (nescinden) bir parçanın, lüzum görülürse, (viserektomi) ile alınması önemlidir. Bundan başka, mümkün olduğu takdirde, Andemi bölgelerinde sarıhummaya karşı muaflık reaksiyonu aramak üzere her teşhissiz kalmış ateşli kimseden kan alınacaktır. Ateşin sebebi şüpheli kalır ve hasta

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

da iyileşirse hastalığın başlangıcından sayarak üçüncü haftanın sonunda yeniden kan alınması gerektir.

3. Karantina rejiminin uygulanması amacile, UNRRA, ilgili Hükümetlerle, Batı Yarı Küre için Pan Amerikan İjiyen Bürosu ile, görüşerek sarıhummanın andemik olarak bulunduğu, bölgeleri sınırlayacaktır.

4. Sözleşmiş Taraflar Andemi bölgesine inecek olan kimselerin bölgeye gelmeden on gün önce sarıhummaya karşı aşılanmış olmalarına ve sonra da orada kaldıkları müddetçe her dört yılda bir yeniden aşılanmalarına dikkat etmeye çalışacaklardır.

5. (a) Sarıhummaya karşı aşılnama, bu hastalığın andemi bölgesi içindeki izinli hava alanlarını kullanan bütün personel ve gemi adamları için mecburi olacaktır.

(b) Sarıhummanın bulunmadığı, fakat gelişebilmesini sağlayacak şartların bulunduğu bölgelerde bu personel ve gemi adamlarının aşılanmaları tavsiye edilir.

6. Bu maddenin (4) ve (5) inci paragraflarının uygulanması yolunda, aşılanmış olan bütün kimselere aşı yapan ajan tarafından imzalanmış birer belge verilecek ve onlar da bunu üzerlerinde bulunduracaklardır. Bu belge, Sözleşmeye ekli, sarıhumma Milletlerarası aşı belgesi örneğine uygun olacaktır.

7. Ellerinde geçer bir sarıhumma aşı belgesi bulunan kimseler bu hastalıkla savaş için konmuş olan kayıtlara tabi tutulmayacaklardır.

8. Geçer bir sarıhumma aşı belgesi bulunmadığı zaman bunun yerine, taşıyanın evvelce bir sarıhumma nöbeti geçirip iyi olduğunu ve kanında bu hastalığı karşı antikorların bulunduğunu ve bu cihetin mûtat olarak sarıhumma biyolojik testleri işleyen ve ilgili Hükümetçe tanınmış bir enstitü tarafından tatbik edilmiş bir test kullanılması suretiyle tevsik edildiğini gösteren bir belge kabul edilecektir.

9. Geçerli bir sarıhumma aşı belgesi bulunmayan her kişi andemi bölgesinde kaldığı kadar bu hastalığa tutulma tehlikesine mâruz gibi telâkki edilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

10. UNRRA sarıhumma aşısının uygun bulunması gereken standartları tâyin edecektir.

11. Sözleşmiş Taraflar sarıhummaya karşı muaflık aşılarının müessirliğini sık sık deneme bakımından gerekli tedbirleri alacaklardır. Bu amaçla UNRRA vakit vakit bu denetlemeyi yapmaya izinli olacak enstitüleri, ilgili Hükûmetlerle ve Batı Yarı Küre içinde Pan Amerikan İjiyen Bürosu ile, görüşerek tâyin edecektir.

Madde — 12

38 inci madde yerine aşağıdaki konacaktır:

1933 Sözleşmesinin (4) üncü maddesine bakılmaksızın, 1933 Sözleşmesinin bu Sözleşme ile tadil gören şeklinin tatbik yeri bulduğu (Madde 1, 1 ikinci paragraf) bir hava gemisini kabul eden ve sarıhummanın klinik, biyolojik veya anatomo - patolojik olarak belirtilebilir bir şekilde bulunduğu bir bölge içinde bulunan (yani ülkenin bir kısmında) her hava alanı 1933 Sözleşmesinin tarifine göre bir sağlık hava alanı olarak gösterilecek ve ayrıca bu alan:

1. En yakın meskûn yerlerden münasip bir uzaklıkta bulunacak. (*)

2. Sivrisineklere karşı tam şekilde konulmuş bir su alma sistemi bulunacak ve bütün gelişme ve yetişme safhalarında onları tahrip eden, enkübasyon yuvalarını yok eden tedbirlerle bu haşerelerden mümkün olduğu kadar salim tutulacak,

3. Alan personeli ile gemi adamları için sivrisineklere karşı korunmuş binaları bulunacak,

4. Yolcuların oturacağı, konuklayacağı binaları bulunacaktır.

Sarıhumma taşıyan haşereleri ortadan kaldırmak için Sözleşmiş Taraflar,

a) Andemi bölgelerinde hava alanları ile çevrelerini,

(*) Sivrisineklerle savaş bakımından alanın çevresi, alan binalarının bulunduğu bölge ile hava gemilerinin yatması için kullanılan veya kullanılması muhtemel olan her sahayı çevreleyen çizgi ile tahdit edilecektir. Büyük ulaştırma yolları üzerinde ve bir sarıhumma andemi bölgesi içinde bulunan hava alanının dış çevresi etrafında 400 metrelik boş bir bölge bırakılacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Andemi bölgeleri dışında olup da hastalığın girmesine mâruz olan hava alanlarını, bu haşerelerden temizleyecekler ve her vakit böyle temiz bulunduracaklardır.

Sarıhumma taşıyıcılarının (nâkillerinin) bir yerden başka bir yere götürülmesine karşı hemen uygulanabilen bir tedbir olarak hava gemileri, bir andemi bölgesinde bulunan hava alanında ve bilhassa böyle bir yerdeki son alandan çıkış sırasında, haşereden temizlenmeye tabi tutulacaklardır.

Bir Sarıhumma Andemi bölgesi içinde bulunan her ülkedeki, sağlık makamları, aynı bölge içinde bulunan başka topraklara karşı 1933 Sözleşmesinin bu Sözleşme ile tadil gören şeklinin, salâhiyet verdiği karantina tedbirlerini almakta serbest olacaklardır. Sağlıkları yerinde olan yolcularla geçer aşı belgeleri bulunmayan gemi adamları gidiş alanında tutulamayacaklardır. Tehdit altındaki bir bölgede karantina tedbirleri, ilk geliş alanında alınmış bulunduğundan bunlar gidişe izinli olacaklardır.

Madde — 13

39 uncu maddeden 46 ncı maddeye kadar (46 dâhil) olan maddeler kaldırılmıştır. (*)

Madde — 14

47 nci madde yerine aşağıdaki konacaktır:

1. Sarıhumma bulunmayan fakat şartları bu hastalığın gelişmesine elverişli olan ülkelerde:

a) İzinli hava alanları için 1933 Sözleşmesinin, bu Sözleşme ile tadil gören şeklinin, 38 inci maddesi hükümlerine uyulacaktır.

b) Bir Sarıhumma Andemi bölgesinden gelmekte olan hava gemileri ilk alana gelişlerinde haşerelerden temizleneceklerdir.

(*) 40 ıncı maddenin kaldırılması üzerine, değişen 38 inci madde hükümlerinin uygulanması, artık bir Sarıhumma Andemi bölgesinde bulunan hava alanlarının (Antiamaril Alan) ve ayrılmış bölge olarak telâkki edilmesini sağlayamayacaktır. Bu alanlara inen yolcular durumun gereğine göre 38 inci maddede tarif edien tedbirlere tabi tutulacaklardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. Bir Sarıhumma Andemi bölgesinden, bu hastalığın bulunmadığı fakat mevcut şartların, onun gelişmesini mümkün kılabileceği başka bir bölgeye doğru hava yolu ile yolculuk yapan her kişi, bu öteki bölgenin ilk durak yerinde aşağıdaki gibi muamele görecektir.

a) Geçer bir sarıhumma aşı belgesi varsa bu hastalıkla ilgili karantina kayıtlarına tabi tutulmaksızın yola devamına izin verilecektir.

b) Elinde geçer durumda bir sarıhumma aşı belgesi, yoksa elindeki belge geçer duruma gelinceye veya 6 günlük bir mühlet sona erinceye kadar ve bu iki durumdan biri veya ötekinin daha önce meydana gelişine göre, kapı ve pencereleri tellerle iyice muhafaza edilmiş yerlerde tecrit edilebileceklerdir.

3. Bu Sözleşmenin buraya kadar geçen hükümlerine bakılmaksızın (Fakat yalnız pek istisnai durumlarda) Sözleşmiş Taraflar, aşılanmamış olmakla beraber serbestçe geçmeleri yüksek siyaset sebepleri dolayısiyle acele ve mutlak olarak lüzumlu olan kimselere, sahibinin geçişine serbestçe ve engelsiz olarak yol verilmesi hemen gerekli olduğunu tasdik eden (Acele durum) belgeleri verebilirler.

Bu belgenin kesin şekli ve verilme tarzı ile onu düzenlemeye salâhiyetli makamın vasfı ilgili Hükümler arasında Anlaşma ve muhabere konusu olacaktır.

Sözleşmiş Taraflar bu belgeleri taşıyanların serbestçe geçişlerini kabul etmekle beraber bu kişilerin havayolları üzerindeki duraklamalarda, girip çıkabilecekleri yerler, pencere ve kapıları tellerle iyice korunmuş olup yalnız hava gemisine gitmek için ayrılabilecekleri binalara munhasır kalacaktır.

Madde — 15

51 inci maddede birinci satır aşağıdaki gibi değiştirilecektir:
(Gelişte aşağıdaki tedbirler alınabilir:)

Madde — 16

53 üncü madde yerine aşağıdaki yazı konacaktır:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bununla beraber bir hava alanına inişte, 1933 Sözleşmesinin 3 üncü kısmının, bu Sözleşme ile tadile uğrıyan şekline göre hastalığın kuluçka devresi sonuna kadar gözaltına (*) alınması zaruri görülen her kişi, ineceği topraklarla varacağı ülke makamlarına, kendisinin yol boyundaki alanlarda tıbbi muayeneye tabi tutulmasını sağlıyacak surette keyfiyetin bildirilmesi şartiyle, yoluna devam edebilir.

1933 Sözleşmesinin 26 ncı maddesi hükmüne göre müşahedeye alınması zaruri olan hiç bir kimsenin, sarıhumma (kuluçka) devri sona erinciye kadar, yoluna devamına izin verilmiyecektir. Yalnız bir ilerdeki durak noktası sağlık makamlarının izni olmak şartiyle, sarıhummadan başka hastalık vakaları bundan müstesnadır.

Madde — 17

54 üncü maddenin birinci paragrafı yerine aşağıdaki konacaktır:

Her hava alanı sağlık makamı, bulaşık bir bölgeden gelen hava gemisine sağlık tedbirleri uygularken bu gemiye, gerek memleket içinde ve gerek yabancı memleketteki başka bir alanda daha önce uygulanmış olup bu Sözleşmenin 4 üncü maddesinde sözü geçen hava gemisi sağlık bildiriğinde açık olarak görülecek olan tedbirleri imkân derecesinde, hesaba katacaktır.

54 üncü maddeye aşağıdaki paragraf eklenecektir:

Memleketlerarası seferler yapan hava gemilerinin, malarya ve başka hastalık taşıyıcı böcekleri bir yerden başka bir yere götürmesi gibi özel bir tehlike sebebiyle, bulaşık bir bölgeden ayrılan her hava gemisi, kalkışından önce, böceklerden temizlenecektir. 1933 Sözleşmesinin bu Sözleşme ile tadil gören 54 üncü maddesine bakılmaksızın, eğer bir hava gemisinin hastalık taşı-

---

(*) Aşağıdaki haller müstesna olmak üzere, bu Sözleşmenin gözaltı (Nezaret) işlemine lüzum gösterdiği yerde bu nezaret müşahedeye çevrilemez.

a) Nezaretin gereken itina ile yapılamayacağı durumlarda;

b) Memlekete bir bulaşıcı hastalığın sokulması tehlikesine olağanüstü ciddi bir şekilde ihtimal verildiği takdirde;

c) Nezarete tabi tutulması bahis konusu olan kimseler, yeter derecede sıhhi garanti tefkin etmiyorsa bunlar salâhiyetli sağlık makamlarının lüzumlu göreceği her türlü muayeneyi kabul edeceklerdir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yıcı böcekler nakletmesinden şüphe etmek için sebepler varsa, gelmeden önce veya gelişte bu hava gemisinin, yeniden böcekten temizlenmesi istenebilir.

Bundan başka Sözleşmiş Taraflar aşağıdaki hususlarda uygun kalmışlardır:

Madde — 18

Bu sözleşme imza veya muvafakat yolu ile en aşağı 10 hükümet tarafından kabul edilir edilmez yürürlüğe girecektir.

Madde — 19

Bu Sözleşme 1933 Sözleşmesini tamamlıyacak bir bütün teşkil eder olarak kabul edilecektir. Adı geçen Sözleşme, bu şimdiki Sözleşme ile değiştirildiği şekilde, Sözleşen Taraflar arasında tam olarak yürürlükte kalmakta devam eder. 1933 Sözleşmesi hükümlerinden biri aynı Sözleşmedeki başka bir hükme atfı ihtiva ettiği takdirde bu atıf o hükmün şimdiki Sözleşmedeki değiştirilmiş şekline raci olarak kabul edilecektir.

Madde — 20

Bu Sözleşme 15 Ocak 1945 te başlamak üzere, henüz imza etmemiş hükümetlerin muvafakatine açık bulundurulacaktır.

Muvafakatlar Birleşik Amerika Hükümetine yazılı olarak bildirilecektir.

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra bildirilen yazılı muvafakatler her hükümet için muvafakati tebliğ ettiği tarihten itibaren meriyete girecektir.

Madde — 21

Her Anlaşan Taraf bu Anlaşmayı imzalarken veya muvafakatini bildirirken kendi sömürgelerinin, denizaşırı topraklarının himayesi hükümranlığı veya idaresi veya mandası altındaki ülkelerin tamamına veya bir kısmına bu Anlaşmanın şümulü olmadığını beyan edebilir.

Sonradan her vakit için, Birleşik Amerika Hükümetine hitaben yazılı bir tebliğ ile bu ülkelerden, herhangi birine bu Anlaş-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

manın tatbiki mümkün kılınabilir. Bu takdirde Anlaşma o ülkeye, ancak tebliğin Birleşik Amerika Hükümeti tarafından alındığı tarihten itibaren tatbik edilecektir.

Madde — 22

Birleşik Amerika Hükümeti bu Anlaşmaya katılan hükümetlere olduğu gibi, 1933 Anlaşmasına katılmış olan hükümetlere de bu Anlaşmaya yapılacak imza ve muvafakatlardan ve aynı zamanda bu Anlaşmanın tatbiki mümkün kılınan ülkelerle ilgili tebliğlerden yazılı olarak bilgi verecektir.

Madde — 23

Bu Anlaşma her anlaşan Taraf için:

1. Bu anlaşmış Taraf sonradan 1933 Anlaşmasını değiştiren veya onun yerine geçen başka bir Anlaşma ile bağlanıncaya veya,

2. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girişinden itibaren aradan 18 aylık bir süre geçinceye kadar ve bu durumlardan biri veya ötekinin daha önce vukubuluşuna göre yürürlükte kalacaktır.

Madde — 24

Bu Anlaşmanın asıl metni Birleşik Amerika Hükümetinin Arşiv Dairesine konacak ve 15 Kasım 1944 te Vaşhington'da imzaya açılarak orada 15 Ocak 1945 gününe kadar bu iş için açık kalacaktır. Birleşik Amerika Hükümeti tarafından 1933 Anlaşmasına katılan hükümetlere olduğu gibi bu Anlaşmayı imza veya muvafakat yolu ile kabul eden her hükümete, bunu aslına uygunluğu tasdik edilmiş, birer kopyası verilecektir.

Yukardaki hususları tasdik yolunda, aşağıda imzaları bulunan salâhiyetli murahhaslar, iyi ve uygun şekilde bulunduğu anlaşılan salâhiyetnamelerini tevdi ederek bu Anlaşmanın, her ikisi de itimada değer olan İngilizce ve Fransızca metinlerini kendi hükümetleri adına ve imzalarının karşılarındaki tarihlerde imzalamışlardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hava seferleri için Milletlerarası 1944 Sağlık Sözleşmesi
Hava Gemisi Sağlık Bildirimi

(Milletlerarası örnek)

Yere inişinde hava gemisi kaptanı tarafından doldurulup alan sağlık memuruna verilecek.

(1) Hava gemisinin lisans numarası, yahut kayıt işareti, iniş alanı tâbiiyeti.

(2) Hareket alanı ve tarihi.

(3) Hava gemisinin yol sırasında indiği ve kalktığı alanlar. Her birine geliş ve yerinden kalkış tarihleri.

Alan	Tarih	Alan	Tarih
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

(4) Gemi adamları sayısı

(5) Yolcu sayısı

(6) İnecek yolcu sayısı

(7) Yol sırasında hastalık sebebiyle kimse gemiyi terketti mi?

(8) Yolculuk sırasında hastalık vakaları oldu mu?

(9) Uçağa böcek temizlenmesi oldu mu?
Son üç böcek temizlenmesi hakkında tafsilât veriniz!

Kimin tarafından	Nerede	Metot	Tarih
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

(10) Hava gemisine yol sırasında başka sağlık tedbirleri uygulandı mı?

(11) Uçakta diri olarak, hayvanlar, kuşlar, böcekler yahut bakteriyolojik kültür veya virüsler var mı?

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yukarda yazılı olan beyanatın bildiğime ve kanaatime göre doğru ve hakikate uygun olduğunu beyan ederim.

Tarih : ..... Kaptanın imzası : .....

Not: Bu formülün arka tarafı sağlık zabıta memuru tarafından hava gemisi ve yolcular hakkında alınan kararı yazmak için kullanılabilir.

Hava seferleri için 1944 Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi
Kişisel menşe ve sağlık bildirimi

(Milletlerarası örnek)

(Hava gemileri yolcuları için)

Geliş hava limanı:

(1) Adı ve soyadı: .....

(Matbaa harfleriyle ve önce ad yazılacaktır.)

(2) Milliyet:
(3) Pasaport No.:
(4) Daimî adresi:
(5) İlk gidilecek yerin açık adresi
(6) Bu memlekete gelmeden önceki son 14 geceyi nerede geçirdiğinizi bildiriniz.

Dün gece	8 gün evvelki .....
Evvelki gece	9 gün evvelki .....
Üç gün evvelki	10 gün evvelki .....
Dört gün evvelki	11 gün evvelki .....
Beş gün evvelki	12 gün evvelki .....
Altı gün evvelki	13 gün evvelki .....
Yedi gün evvelki	14 gün evvelki .....

(7) Elimde:
Kolera,
Sarıhumma,
Tifüs,
Çiçek aşısı belgesi vardır.

(8) Son 14 gün içinde .... den başka hastalık geçirmedim.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yukarda yazılı bilgilerin bildiğim ve inandığıma göre doğru olduğunu beyan ederim

İmza .....
Tarih .....

Milletlerarası 1944 Hava Anlaşması

Milletlerarası kolera aşısı belgesi

Bu belge aşağıda imzası görülen ..... in (..... yaş ..... kadın - erkek koleraya karşı aşağıdaki gösterilen günlerde aşılanmış olduğunu bildirir.

Tarih	İhzar edilen aşının Menşeli	Tertip numarası tipi	Aşıyı yapan memurun Görevi	İmzası

Aşılananın imzası: ..... Oturduğu yer: .....

Tarihi: .....

Resmî mühür ve imza:

(Bu belge, veriliş tarihinden başlamak üzere 6 ay için yürürlüdür).

Hava seferleri için 1944 Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi

Milletlerarası Sarıhumma aşı belgesi

Bu belge aşağıda imzası görülen ..... yaş $\frac{\text{kadın}}{\text{erkek}}$ .....

bugün tarafımdan aşılandığını belgeler.

Aşının menşei ve tertip numarası: .....
Aşıyı yapan memurun imzası: .....
Resmî memuriyeti: .....
Aşının yapıldığı yer: ..... tarih .....

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Aşılananın imzası ..... Oturduğu yer .....

Aşıyı yapanın resmî mühür ve imzası .....

Not: Bu belge ancak;

a) Aşı ve onun istihzar metodu UNRRA'ca kabul edildiği takdirde;
b) Süre içinde yeniden aşılanmış kimselerden başkası için aşılama tarihine göre aradan on gün geçtikten sonra;
c) Son aşılama tarihinden başlamak üzere 4 yıllık süre içinde yürürlüdür.

Milletlerarası 1944 Hava Sözleşmesi

Sarıhummaya karşı muaflık hakkında Milletlerarası belge

Bu aşağıdaki imzanın sahibi ..... ın (..... yaş ..... cinsiyet) bu hastalığı eskiden geçirdiği için sarıhummaya karşı muaflık kazanmış olduğunu bildirir.

Bu muaflık fare üzerinde koruma test'i ile belirtilmiştir.
Kan alma tarihi ..... kanın alındığı yer ..... test'i yapan lâboratuvarın adı .....
Lâboratuvarın bulunduğu yer .....
Test tarihi .....
Test sonucu .....
Lâboratuvar müdürünün imzası .....

Resmî mühür ve imza — Lâboratuvarın resmî damgası

Teste tabi tutulanın imzası .....
Teste tabi tutulanın oturduğu yer .....
Not:

Bu belge,

a) Koruma test'i tecrübesini yapan lâboratuvarla kullanılan metot UNRRA tarafından kabul edilmediği takdirde,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Testin yapılışından sonra 10 yıldan fazla zaman geçtiği takdirde, yürürlü değildir.

Hava seferleri için 1944 Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi

Milletlerarası Tifüs aşısı belgesi

Bu belge aşağıda imzası bulunan (..... yaş ..... kadın - erkek ..... in tifüse karşı aşağıda gösterilen tarihlerde aşılanmış olduğunu bildirir.

Tarih	Müstahzar aşının Menşeli	Tertip numarası tipi	Aşıyı yapan memurun Görevi	İmzası

Aşılananın imzası: ..... Oturduğu yer: .....
Tarihi:.....

Resmî mühür ve imza:

Bu belge veriliş tarihinden başlamak üzere bir yıl için yürürlüdür.

Milletlerarası 1944 Hava Sözleşmesi

Milletlerarası Çiçek aşısı belgesi

Bu belge aşağıda imzası görülen ..... ın (yaş ..... cinsiyet .....) bugün tarafımdan çiçeğe karşı aşılanmış olduğunu bildirir.

Aşının menşei ve tertip numarası : .....
Aşıyı yapanın imzası : .....
Aşıyı yapanın görevi : .....
Aşının yapıldığı yer : ..... Tarih Resmî damga
Aşılananın imzası : .....
Aşılananın oturduğu yer : .....

Önemli hatırlatmalar: Aşı ilk olarak yapılmışsa aşının sonucu belgeye işaret edilebilmesi için aşılanan kimsenin 8 inci ile 14 üncü günler arasında bir hekime başvurması tenbih edilecektir. Mü-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kerrer aşılanma vakalarında bütün muaflık reaksiyonları tesbit edebilmek için aşılanan kimsenin 48 saat içinde ilk muayenesini yaptırmak üzere bir hekime başvurması gereklidir.

Bu belge yukarda sözü geçen aşılanma keyfiyetinin tarafımdan aşağıdaki tarihte veya tarihlerde kontrol edildiğini ve aşağıdaki sonuçların görüldüğünü bildirir.

Sonuçlar	Kontrol tarihi
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Tabibin imzası : .....
Memuriyeti : .....
Resmî mühür

Aşı yeri:..... Tarihi: ...

Sonuçları bildirilmek için aşağıdaki terimler kullanılacaktır. «Muaflık reaksiyonu» «Çabuk beliren reaksiyon» (Vaksinoit) «İlk tipik aşı reaksiyonu» «reaksiyonsuz» işareti taşıyan bir belge yürürlü olmayacaktır.

Aşılananın imzası : .....

Bu belge veriliş tarihinden başlamak üzere üç yıldan fazla yürürlü değildir.)

2.1.10. 12 NİSAN 1933 TARİHLİ HAVA ULAŞTIRMALARI MİLLETLERARASI SAĞLIK SÖZLEŞMESİNİ DEĞİŞTİREN 15 ARALIK 1944 TARİHLİ VAŞİNGTON HAVA ULAŞTIRMALARI MİLLETLERARASI SAĞLIK SÖZLEŞMESİNİN SÜRESİNİ UZATAN VAŞİNGTON 23 NİSAN 1946 TARİHLİ PROTOKOL

Bu Mukaveleyi imzalamış olan Hükümetler, 12 Nisan 1933 tarihli Milletlerarası Hava Seferleri Sağlık Mukavelesinde tadiller yapan 1944 Milletlerarası Hava Seferleri Sağlık Mukavelesinin meriyette tutulması için gerekli tedbirler alınmadığı takdirde bu Mukavele müddetinin, tatbik sahasına girmiş bulunduğu tarihten

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

itibaren 18 ay sonra, yani 15 Temmuz 1946 da sona ereceğini gözönünde tutarak: Ve adı geçen Mukavelenin 15 Temmuz 1946 dan sonra da, iştirak eden Devletler arasında meriyette kalmasınrn arzuya şayan olduğunu düşünerek;

Bu hususu görüşmek için, her biri kendi salâhiyetli mümessillerini tâyin etmişler ve bunlar da tam ve uygun şekilde tanzim edilmiş olduğu görülen salâhiyetnamelerini tevdiden sonra aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde — I.

Protokolun 2 nci maddesinin kaydı altında olmak şartiyle, 12 Nisan 1933 tarihli Milletlerarası Hava Seferleri Sağlık Mukavelesini tadil eden 1944 Milletlerarası Hava Seferleri Sağlık Mukavelesi bu Protokola iştirak eden Devletler hakkında, 15 Temmuz 1946 tarihinden itibaren, bu Devletlerden her birinin yukarda sözü geçen 1933 ve 1944 mukavelelerinin yerine geçecek yahut bunları tadil edecek muahhar bir Sözleşmeye bağlanacakları güne kadar meriyette kalacaktır.

Madde — II.

(Aşağıda UNRRA diye adlandırılan) Birleşmiş Milletler Yardım ve Restorasyon İdaresi, kendisine 1944 mukavelesiyle tevdi edilmiş olan vazife ve işleri bu protokol ile müddetinin uzatıldığı şekilde ve yeni bir Milletlerarası İjiyen teşkilâtı kuruluncaya kadar, görmeye devam edecek ve böyle bir Milletlerarası teşkilâtın kurulduğu tarihten itibaren bu vazife ve işler bu teşkilât tarafından deruhde edilecektir. Bununla beraber, Avrupa'daki faaliyetinin sona erdiği veyahut herhangi başka bir sebeple UNRRA bu işleri üzerine alamaz hale geldiği zaman bu yeni (Milletlerarası İjiyen Teşkilâtı) henüz kurulmamış bulunur yahut kurulduktan sonra da bahsi geçen vazife ve işleri deruhde edecek durumda bulunmazsa bu vazife ve işler Milletlerarası İjiyen Ofisine tevdi olunur ve bu takdirde Protokolu imzalayan memleketler bu Ofisin bu vazifeleri görebilmesini sağlıyacak gerekli malî tedbirleri alacaklardır.

Madde — III

Bu Protokol 1 Mayıs 1946 tarihine kadar imzaya açık kalacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde — IV

Bu Protokol en az 10 Hükümet tarafından tasdik şartı olmaksızın - imza edildiği yahut tasdik vesaiki tevdi edildiği yahutta bunlar tarafından gönderilen iltihak notlarının alındığı tarihten itibaren meriyete girecektir. İmzalayan Hükümetlerden her biri hakkında, bu Protokol, bu Hükümetler adına, tasdik şartını taşımaksızın, konmuş olan imza tarihinden itibaren meridir; mümessilleri tarafından bu şartla imza konmuş olan devletler hakkında da meriyet, tasdika ait vesikanın tevdiinden itibaren cari olacaktır.

Madde — V

1 Mayıs 1946 dan itibaren bu Protokol, 1944 Sözleşmesine iştirak etmiş olup ta henüz bunu imzalamamış olan Hükümetlerin iltihakına açık bulunacaktır. Her iltihak, Birleşik Amerika Hükümetine yazı ile bildirilecektir.

Protokolün meriyete girişinden önce veya girişi tarihinde bildirilecek olan iltihaklar, bunları bildiren her Hükümet hakkında bu Hükümetin iltihak tebliğinin alınmasından sonra cari olacaktır.

Aşağıda imzaları bulunan tam salâhiyetli mümessiller, bu hususları tasdikan bu Protokolün, bir tek nüsha halinde tanzim olunup her biri aynı derecede muteber olan Fransızca ve İngilizce metinlerini, karşılarında gösterilmiş olan tarihlerde imzalamışlardır. Bu nüsha da Birleşik Amerika Hükümeti Arşiv Dairesince tevdi edilerek aslına uygun kopyeleri de imza veya iltihak etmiş olan Hükümetlerle adı geçen 1944 ve 1933 Sözleşmelerine iştirak etmiş olan Hükümetlerden herbirine Birleşik Amerika Hükümeti tarafından gönderilecektir.

Washington'da 1946 Nisan ayının yirmi üçüncü günü tanzim edilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.11. HAVAİ MÜNAKALÂTTA KULLANILAN MAHRUKAT VE YAĞLARIN RESİMLERDEN MUAFİYETİ HAKKINDA MUKAVELE

TÜRKİYE tarafından, 1 Nisan 1940 t. ve 3792 no. lı Kanunla tasdik edilmiştir.
RG., 5.4.1940, Sayı: 4477
DÜSTUR, Tertip III., c. 21, s. 588

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.11. HAVAİ MÜNAKALÂTTA KULLANILAN MAHRUKAT VE YAĞLARIN RESİMLERDEN MUAFİYETİ HAKKINDA MUKAVELE

Londra, 1 mart 1939

Havaî münakalâta müteallik kolaylıkların arttırılması ve bu maksadla mütekabiliyet esasları dairesinde, hava gemilerine bazı menfaatler teminine matuf bir mukavele akdedilmesi arzusile:

Majeste Arnavudlar Kıralı, Alman Devleti Şansölyesi, Majeste Belçikalılar Kıralı, Majeste Büyük Britanya, İrlanda ve Denizler aşırı Britanya ülkeleri Kıralı ve Hindistan İmparatoru, Majeste Bulgarlar Kıralı, Çin Cümhuriyeti Millî Hükûmeti Reisi, Kolombia Reisicümhuru, Dominik Reisicümhuru, Birleşik Amerika Devletleri Reisi, Finlândiya Reisicümhuru, Fransa Reisicümhuru, Majeste Elenler Kıralı, Altes Serenisim Macar Kıraliyeti Naibi, Majeste İtalya Kıralı ve Habeşistan İmparatoru, Letonya Reisicümhuru, Liberya Reisicümhuru, Litüanya Reisicümhuru, Altes Lüksenburg Büyük Düşesi, Nassau Düşesi, Majeste Norveç Kıralı, Majeste Hollanda Kıraliçesi, Polonya Reisicümhuru, Majeste İsveç, Goth'lar ve Vende'ler Kıralı, İsviçre Federal Konseyi, Türkiye Reisicümhuru, Sosyalist Sovyetler Cümhuriyeti Şûraları Reisliği salâhiyetli mümessilleri olarak,

Majeste Arnavudlar Kıralı:

Ekselâns M. Lec. Kurti, Londra Fevkalâde Murahhas ve Elçisi,

Alman Devleti Şansölyesi:

Ekselâns M. Nrebert Von Dikson, Londra Fevkalâde Murahhas ve Büyük Elçisi,
Dr. Erick Siegert, Nezaret Müşaviri,
Dr. Alfred Wegerdt, Hava Nezaretinde Reis;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Majeste Belçikalılar Kıralı :

M. Charles Blastin, Belçikanın Londra Sefareti Ticarî Müşaviri,

Majeste Büyük Britanya, İrlanda ve Denizler Aşırı Britanya Ülkeleri Kıralı ve Hindistan İmparatoru :

Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda namına :

M. Douglas Willam Keane, Majestenin, Beynelmilel Nehirler Komisyonu Mümessili, Milletler Cemiyeti Münakale ve Transit Komisyonu âzası,

Avustralya namına :

M. John S. Duncan, Londra Âli Komiser Vekili;

Yeni Zelânda namına :

M. William Joseph Jordan, Londra Âli Komiseri;

M. Thomas Cakley William Brebner,

Cenubî Afrika İttihadı namına :

M. Charles T. te Walter, Londra Âli Komiseri;

Hindistan namına :

M. Wilfrit Johnston, Hindistan Ofisi Prensipali;

Majeste Bulgar Kıralı :

Ekselâns M. Nicolas Momtchiloff, Londra Fevkalâde Murahhas ve Elçisi;

M. Melio Milleff, Bulgaristanın Londra Elçiliği Başkâtibi;

Çin Cümhuriyeti Millî Hükûmeti Reisi :

Ekselâns M. Quo Tai-Chi, Londra Fevkalâde Murahhas ve Büyük Elçisi,

Kolombia Reisicümhuru :

Ekselâns Luis Tamayo, Londra Fevkalâde Murahhas ve Elçisi;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ

Dominik Reisicümhuru :

M. Ricardo Perez Alfonseca, Dominik Cümhuriyetinin Londra Sefareti Başkâtibi;

Birleşik Amerika Devletleri Reisi :

Ekselâns M. Joseph P. Kennedy, Londra Fevkalâde Murahhas ve Büyük Elçisi,
M. Dawid Viliamson, Birleşik Devletler Londra Sefareti Başkâtibi,
M. Sidney J. Kennedy, Hazine Ateşesi;

Finlândiya Reisicümhuru :

Ekselâns M. Georges Achates Gripenberg, Londra Fevkalâde Murahhas ve Elçisi;

Fransa Reisicümhuru :

M. Victoe Jeannequin, Büyük Elçilik Müsteşarı;

Majeste Elenler Kıralı :

M. Alexandre Arkuropoulos, Yunanistanın Londra Sefareti Müsteşarı;

Altes Serenisim Macar Kıraliyeti Naibi :

Ekselâns M. Georges de Barcza, Londra Fevkalâde Murahhası ve Elçisi;

Majeste İtalya Kıralı ve Habeşistan İmparatoru :

M. Guido Grolla, Büyük Elçilik Müsteşarı;
M. Ivo Bagli, Gümrükler Umum Müdürü;

Letonya Reisicümhuru :

Ekselâns M. Charles Zarine, Londra Fevkalâde Murahhas ve Elçisi;

Liberya Reisicümhuru :

Ekselâns M. Le Baron Robert Aernont de Lynden Londra Mukim Elçisi;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Litüanya Reisicümhuru :

Ekselâns M. Bronius K. Balutis, Londra Fevkalâde Murahhas ve Elçisi;

Altes Lüksenburg Büyük Düşesi, Nassau Düşesi :

M. Bernard Clasen, Londra Başkonsolosu;

Majeste Norveç Kıralı :

M. Ingvald Marillus Emil Smith Kielland Norveçin Londra Sefareti Müsteşarı;

Majeste Hollânda Kıraliçesi :

M. Johannes Van der Poel, bilâvasıta vergiler, Gümrük ve İstihlâk Vergileri Müdürü;

Polonya Reisicümhuru :

Ekselâns Kont Edward Raczyski, Londra Fevkalâde Büyük Elçisi;

Majeste İsveç, Goth'lar ve Vende'ler Kıralı :

M. August Herman ve von Hartmannsdorf, İsveçin Londra Başkonsolosluğunda Viskonsül;

İsviçre Federal Konseyi :

M. Samuel Hauserman, Gümrükler Umum Müfettişi;

Türkiye Reisicümhuru :

Mahmud Nedim Gündüzalp, Gümrükler Umum Müdürü;
Nihat Âli Üçüncü, Varidat Umum Müdür Muavini,

Sosyalist Sovyetler Cümhuriyeti Şûraları Reisliği :

Ekselâns M. İvan Maisky, Londra Fevkalâde Murahhas ve Büyük Elçisi,

tayin eylemişlerdir.

Bu mümessiller usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini tevdi ettikten sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MADDE — 1

1 - Yüksek Akid Taraflardan her biri; bu mukavelenin cari olacağı arazisinde, diğer Yüksek Akid Tarafın bu mukavelenin tatbik edildiği ülkesinde tescil edilmiş olup ister ticarî maksatlar ister herhangi başka bir gaye ile gerek münferid bir uçuşta gerek muntazam hava hizmetinde kullanılan her türlü sivil (Devlet veya fertlere aid) hava gemilerine, bu maddenin ikinci paragrafında musarrah şartlar dairesinde olmak üzere ikinci maddede gösterilen muaflıkları bahşeder.

2 - İkinci maddenin (1) (a) paragrafında zikir ve tayin edilen muamele hava gemisinin gerek ineceği Yüksek bir Akid Tarafa aid diğer bir gümrük arazisinden gerek Akid veya gayri Akid diğer bir Devlet ülkesinden gelerek bu mukavelenin tatbik edileceği bir arazideki ilk inişinde tatbik olunur. Şu kadar ki, hava gemisine, bu inişi ister ihtiyarî ister gayri ihtiyarî olsun, indiği memleketin mer'i mevzuatına göre gümrük muamelelerinin ikmal edilmiş olması ve orada yere inmek için izin verilmiş bulunması şarttır.

3 - İkinci maddenin (1) (b) paragrafında zikir ve tayin edilen muamele hava gemisinin bu mukavelenin carî olduğu bir arazideki bir gümrük hava meydanını gerek hareket edeceği Akid Devlete aid diğer bir gümrük arazisine gerek Akid veya gayri Akid diğer bir Devlete aid diğer bir gümrük arazisine gerek Akid veya gayri Akid diğer bir Devlet ülkesine müteveccihen terkettiği vakit tatbik olunur. Şu kadar ki, hareket edilen memlekette mer'i mevzuat ahkâmına göre tayyarenin hareket müsaadesi alınış ve bu memlekette cari gümrük muamelelerini ikmal eylemiş bulunması şarttır.

MADDE — 2

(1) (a) İnişte, hava gemisinin hazinelerinde mevcud mahrukat ve yağlar gümrük ve sair resimlerden muaf tutulur. Bununla beraber bu maddelerden hiçbir mikdar muaf olarak çıkarılamaz. Gümrük kontrolü altında muvakkaten olmak şartile idhali hali müstesnadır.

(b) Gidişte, hava gemisinin teçhizine muhassas mahrukat ve yağlar ya bütün gümrük ve sair resimlerden muaf olarak ve-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

rilir veya bu mahrukat ve yağlar üzerinden evvelce tahsil edilmiş resimler iade olunur.

(2) Bir hava gemisi, ihtiyaçlarını tedarik ettiği memlekette mecburî inişler haricinde tekrar iniş yaptığı takdirde, yukarıda mezkûr hükümler nazarı itibara alınmaksızın işbu maddenin (1) (b) paragrafında yazılı muaflıktan istifade hakkı sözü edilen ikinci inişten evvel istihlâk edilen mikdarlar için geri alınabilir.

(3) Yüksek âkid tarafların her birisi, bu maddenin (1) (b) paragrafında yazılı muaflığı ancak ihtiyaçların gümrük nezareti altına konmuş mevkilerden tedariki halinde verilebileceğini karar altına alabilir. Bu takdirde her gümrük hava meydanındaki bu mevkiler hava gemilerinin normal şartlar altında ihtiyaçlarını temine müsaid olmalıdırlar.

(4) Muaflık ve gümrük ve sair resimlerin tediyesi alâkalı devlet ülkesinde cari nizamlarla kabul edilmiş bulunan usullere tabidir.

(5) «Gümrük ve sair resimler» tabiri idhal, ihraç, akkiz resim ve takslarını, dahilde mahrukat ve yağlar üzerinden tahsil olunan her nevi vergi ve resimleri ihtiva eder.

MADDE — 3

Yüksek Akid Taraflardan her birisi, her zaman, bu mukavelede derpiş edildiğinden daha müsaid bir muamele bahşedebilecektir.

MADDE — 4

(1) Fransızca olarak akid ve imza olunan bu mukavele, bu günkü tarihi taşıyacaktır. Bu mukavele 31 mayıs 1939 tarihine kadar diğer her devletin imzasına açık bulundurulacaktır. Yegâne muteber olan Fransızca metne Almanca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Lehce, Rusca ve namına mukavele imza edilmiş bir memleketin hükûmeti tarafından istenilen sair her hangi bir lisandaki metinler ilâve olunacaktır. Bu metinler, resmî tercümeler, kıymetini haiz olacaktır.

(2) Bu mukavele tasdik olunacaktır. Tasdiknameler mümkün olduğu kadar süratle Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Bir-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

leşik Kırallığı Hükümetine tevdi olunacak ve bu hükûmet tarafından, mukaveleyi imza etmiş veya mukaveleye iltihakını bildirmiş memleketlerin hükûmetlerine keyfiyet bildirilecektir.

MADDE — 5

(1) Bu mukavele, 1 haziran 1939 tarihinden itibaren namlarına imza edilmemiş bütün memleketlerin iltihakına açık bulundurulacaktır.

(2) İltihakname Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı Hükûmetine tevdi olunacak ve bu hükûmet tevdi keyfiyetini mukaveleyi imza eden veya namlarına iltihakname tevdi edilen memleketler hükûmetlerine bildirecektir.

MADDE — 6

Her tasdikname veya iltihakname işbu vesikada zikredilecek bazı memleketlere, deniz aşırı ülkelere veyahut diğer bir memleketin hâkimiyeti veya mandası altına konmuş ülkelere işbu mukavelenameyi kabili tatbik kılmak için (yerine göre) ancak tasdik, iltihak veya tebliğ vukubulacağı zaman tasdik veya iltihakın muteber olacağı kaydı ihtirazisile tevdi edilebilir.

MADDE — 7

Bu mukavele, Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı Hükûmeti tarafından beşinci tasdikname veya iltihaknamenin alınmasından üç ay sonra meriyete girecektir. Haizi tesir olması altıncı maddede derpiş edilen bir şarta tâbi yahud 9 uncu maddenin (1) numaralı paragrafında mezkûr olmayan bir ihtirazî kaydı havi olan tasdik veya iştirakler 9 uncu maddenin ikinci paragrafına tevfikan bu şartın yerine getirilmesine yahud ihtirazî kaydın kabul edilmesine veyahut aynı maddenin 3 üncü paragrafındaki şartlar dairesinde vazgeçilmesine kadar bu adede dahil edilmeyecektir.

MADDE — 8

Beşinci tasdikname veya iltihaknamenin tevdiinden sonra vaki olacak tasdik veya iltihak iş'arları bunların Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı tarafından alındığı, yahud altıncı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

maddeye tevfikan hükümlerinin talik edildiği şartların yerine getirildiği veya muallâk tutulduğu ihtirazî kayıdların kabul veya geri alındığı tarihlerden itibaren üç ay sonra hüküm ifade eyleyecektir.

MADDE — 9

1 - Bu mukavelenin tatbiki hakkında vazedilmiş ve ekli lâhikada zikredilmiş olan ihtirazî kayıdlar, aynı lâhikada gösterilen ülkeler için kabul olunmuştur.

2 - Bu mukaveleyi tasdik veya ona iltihak veyahud da on birinci maddenin ikinci paragrafına tevfikan her hangi bir ülkede tatbik etmek isteyen fakat bunun tatbikinde bu memlekete veya bu araziye müteallik aynı zamanda lâhikada zikredilmeyen ihtirazî kayıdlar serdini arzu eden her hükûmet bu arzusunu Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı Hükûmetine bildirecektir. Bu ihtirazî kayıdlar namlarına tasdikname tevdi edilen memleketlerin hükûmetlerine bildirilecek ve bunlara karşı bir itirazları olup olmadığı sorulacaktır. Eğer bu ihtirazî kayıd, mukavelenin tatbik mevkiine girmesini müteakib üç sene içinde dermeyan edilmiş ise, keyfiyet, mukaveleyi imzaladığı halde henüz tasdik etmemiş hükûmetlere ve tasdik ve iştiraki henüz ifa edilmemiş şartlara veya kabul edilmemiş ihtirazî kayıdlara bağlı olan hükûmetlere ihbar edilecektir. Birleşik Kırallık Hükûmetinin ihbarından itibaren altı aylık bir mühlet zarfında, ihtirazî kayıda karşı hiçbir itiraz vaki olmadığı takdirde bu ihtirazî kayıd kabul edilmiş sayılır.

3 - İtiraz vaki olduğu takdirde Birleşik Kırallık Hükûmeti keyfiyetten, bu ihtirazî kaydı dermeyan eden hükûmeti haberdar ederek onu ya bu ihtirazî kaydı dermeyan etmeden mukaveleyi tasdika veya buna iltihaka, yahut da her türlü iştirakten ve tasdikten içtinab eylemeye davet eder.

4 — Yüksek Akid Taraflardan her biri bu maddenin (1) veya (2) paragrafları mucibince, kendi lehine olarak kaydedilmiş bulunan bir ihtirazî kaydi Birleşik Kırallık Hükûmetine yapacağı bir ihbarla geri alabilir. Birleşik Kırallık Hükümeti her ihtirazî kaydin geri alınması ihbarını, mukaveleyi imzalamış veyahut namlarına iltihakname tevdi edilmiş bulunan bütün hükûmetlere bildirecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5 - Bu mukavele mütekabiliyet esası üzerine müstenit bulunduğundan, Yüksek Akid Taraflardan hiç biri diğer bir Yüksek Akid Taraf ülkesinde müseccel bulunan hava gemilerine, bu ülkede ecnebi hava gemilerine işbu mukaveleye ve ekli veya daha sonra kabul edilecek ihtirazî kayıdlara nazaran tatbiki icab eden muameleden, daha müsaid bir muamele tatbikine mecbur değildir.

MADDE — 10

Bu mukavele, Birleşik Kırallık Hükûmetine yapılacak bir iş'arla her zaman feshedilebilir. Bu fesih, Birleşik Kırallık Hükûmetince alındığı tarihten itibaren altı ay sonra ancak fesheden Hükûmet hakkında hüküm ifade eder. Birleşik Kırallık Hükûmeti her fesih ihbarını ve bunun alındığı tarihî mukaveleyi imza veya ona iltihaknameyi tevdi eden her Hükûmete bildirecektir.

MADDE — 11

1 - Yüksek Akid Taraflardan her biri mukavelenin imzası, tasdiki veya ona iltihakı esnasında, müstemlekelerinin, mahmilerinin, deniz aşırı arazilerinin, hâkimiyeti veya himayesi altına konmuş ülkelerinin heyeti mecmuası veya bir kısmı hakkında hiç bir taahhüd altına girmeyeceğini beyan edebilir. Bu takdirde, işbu mukavele sözü geçen beyannamede mezkûr ülkeye tatbik edilmeyecektir.

2 - Yüksek Akid Taraflardan her biri, bilâhara yukarıki paragrafta mezkûr beyanda mevzuubahis ülkelerin tamamına veya bir kısmına bu mukaveleyi tatbik etmek istediğini, Birleşik Kırallık Hükûmetine bildirebilir. Bu takdirde, mukavele, beyanda gösterilen bütün ülkelere, Birleşik Kırallık Hükûmeti tarafından beyanın alınmasından üç ay sonra tatbik olunur.

3 - Yüksek Akid Taraflardan her biri, bu maddenin (2) nci paragrafında mezkûr beyanının hüküm ifade etmesini, bu mukavelenin bazı memalikine, müstemlekelerine, mahmilerine deniz aşırı yahud başka bir memleketin himayesi veya hakimiyeti altına konulmuş arazide tatbik edilmesi şartına bağlı bulundurabilir. Bu takdirde, mukavele, bu beyanda yazılı ülkelere ancak mevzuubahis şartların ifasından üç ay sonra tatbik olunabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4 - Yüksek Akid Taraflardan her biri, Birleşik Kırallık Hükûmetine vaki olacak bir iş'arla, bu mukaveleyi bütün veya bir kısım müstemlekelerine, mahmilerine, deniz aşırı veyahud himayesi veya hakimiyeti altına konulmuş ülkeleri üzerinde tatbikten kaldırmak istediğini beyan edebilir. Bu takdirde, mukavele vaki iş'arda mezkûr ülke üzerinde Birleşik Kırallık Hükûmeti tarafından ihbarın alınmasından altı ay sonra hükümden kalkar.

5 - Birleşik Kırallık Hükûmeti, bu maddenin (1) inci paragrafına tevfikan yapılan her nevi beyanatı ve (2) nci ve (4) üncü paragrafları mucibince yapılan her türlü iş'arı mukaveleyi tasdik veya ona iltihak eden her Hükûmete bildirecektir.

Keyfiyeti tasdikan, yukarıda mezkûr mümessiller bu mukaveleyi imzalamışlardır.

Bin dokuz yüz otuz dokuz senesi martının birinde Londrada bir nüsha olarak tanzim edilmiş olan bu mukavele, Birleşik Kırallık ve Şimalî İrlanda Hükûmeti Arşivleri İdaresine tevdi olunacak ve bunun musaddak nüshaları Mukaveleyi imzalayan bütün Hükûmetlere gönderilecektir.

Arnavutluk namına :
L. Kurti

Alman Devleti :
Dr. Siegert

Belçika :
C. Bastin

Büyük Britanya ve Şimalî İrlânda Müttehid Kıraliyeti :
Duglas Keane

Avustralya namına :
J.S. Buncan

Yeni Zelânda namına :
W.J. Jordan

Cenubî Afrika İttihadı namına :
C. T. de Walter

Hindistan namına :
W. Johnston

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bulgaristan namına :
N. Momtchiloff
M. Mileff

Çin namına :
Quio Tai-Chi

Kolombia namına :
Luis Tamayo

Dominik Cümhuriyeti namına :
R. Perez - Alfonseca

Amerika Birleşik Devletleri namına :
Joseph P. Kennedy

11 inci madde (1) inci fıkra ahkâmına göre :

İşbu mukavelename, Birleşik Amerika Devletlerinin, üzerinde hakimiyetini, hakkı kazasını ve nüfuzunu istimal ettiği haricî ülke veya memleketlerden hiç birisine tatbik edilemez.

Finlândiya namına :
G. A. Gripenberg

Fransa namına :
Jeannequin

Yunanistan namına :
A. J. Arkuropoulos

Macaristan namına :
G. Barcza

İtalya namına :
Guido Crolia

Letonya namına :
Charles Zarine

Liberya namına :
B. A. de Lynden

Litüanya namına :
Bronius K. Balutis

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Lüksenburg namına :
B. Clasen

Norveç namına
İngy Smith - Kielland

Hollanda namına :
Van der Poel

Polonya namına :
Edward Raczynski

İsveç namına :
Aug. Von Hartmanssdorf

İsviçre namına :
Hausermann

Türkiye namına :
M. Gündüzalp
Nihad Üçüncü

Sosyalist Sovyetler Cümhuriyetleri Şûraları namına :
İ. Maisky

LÂHİKA

Almanya :

Alman Hükûmeti, yerli mahrukat ve yağlardan tahsil olunan madenî yağlar resmine bu mukavelenin derpiş ettiği menafii bahşetmeyi reddeyleyebilir.

Belçika :

Belçika Hükûmeti, bu mukavelenin ikinci maddesinin (1) (b) paragrafının yağlayıcı maddeler hakkındaki hükmünü Belçikada tatbik etmekten imtina eyleyebilir.

Bolivya :

Bolivya Hükûmeti, işbu mukavelenin ikinci maddesinin mahrukat hakkındaki hükmünün tatbikinden imtina edebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hindistan :

1 - İşbu mukavelenin gayelerine göre, Hindistanın vecibeleri aşağıdaki şekilde mütalea edilecektir;

(1) Birmanya, Hindistan ile aynı gümrük toprağı sayılır ve bu telâkki Birmanyanın - Birmanya ister mukavelenin tatbik edildiği ister tatbik edilmediği bir ülke olsun - Hindistandan gayri ülkelere müteveccihen hareket eden hava gemilerine, bu mukavele ile bahşedilen menfaatlerin aynını bahşettiği müddetçe muteber olur.

(2) Majeste Kıral, İmparatorun hakimiyeti altına konmuş Hindli hükûmetler Britanya Hindistanı gümrük arazisi aksamından sayılır.

2 - Hindistan Hükûmeti Hindistan yarım adası dahilindeki ecnebi ülkelere giden veya buralardan gelen hava gemilerine işbu mukavele hükümlerinden mütevellid menfaatleri bahşetmekten imtina edebilir.

3 - İkinci maddenin (5) inci fıkrası maksadına göre, bu mukavele ancak Hindistan Merkezi Hükûmetince tarholunmuş resim ve vergilere tatbik edilecek ve kontrolüne muallâk bulunacaktır.

Holânda Hindistanı :

2 nci maddenin (5) inci fıkrası maksadına göre bu mukavele Holânda Hindistanında tahsil olunabilecek ihraç resimlerine tatbik edilmeyecektir.

Lüksenburg :

Lüksenburg Hükûmeti, Lüksenburga mukavelenin 2 nci maddesinin (1) (b) paragrafı hükümleri menafiini yağlayıcı maddelere bahşetmekten imtina eyleyebilir.

Polonya :

Polonya Hükûmeti bu mukaveleye iştiraki devam ettiği müddetçe Versay Muahedesinin 104 üncü ve Polonya Cümhuriyeti ile serbest Danzig Şehri arasında 9 son teşrin 1920 de aktedilmiş Paris mukavelesinin (2) ve (6) ncı maddeleri mucibince haricî işlerinin sevk ve idaresi kendisine aid olan Danzig serbest Şehrini ve Mukavelenin Akidlerinden olduğunu ve mukaveleden mütevellid

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

vecibeleri ve hakları kabul etmekte bulunduğunu beyan etmek hakkını muhafaza eder.

Bu ihtiraz kaydı, Polonya ile Danzing serbest Şehrinin bir tek gümrük arazisi teşkil ettiğini mutazammın olan ticaret muahedeleri ile mükteseb haklarına istinaden Polonya Reisicümhuru tarafından aktedilmiş bulunan bu mukavele hükümlerine şamil değildir.

Yukarıda bahsedilen beyan Birleşik Kırallık Hükûmetine yapılacaktır. Bu beyan, Birleşik Kırallık Hükûmeti tarafından alındığından üç ay sonra hüküm ifade edecektir.

Polonya Hükûmeti, Birleşik Kırallık Hükûmetine yapacağı tebliğ ile işbu mukaveleyi serbest Danzig Şehri hakkında her zaman feshedebilir. Bu fesih, ihbarın Birleşik Kırallık Hükümeti tarafından alındığından altı ay sonra muteber olacaktır.

Birleşik Kırallık Hükûmeti yukarıda bahsi geçen beyandan veya fesihten bu mukavelenin namlarına imza edilmiş veya buna iltihak ettiklerine dair iltihakname tevdi olunmuş bütün Hükûmetlere malûmat verecektir.

İsviçre :

İsviçre Hükûmeti, izin verilmiş bir hava hattı üzerinde sefer yapmayan hava gemilerini işbu mukavelenin 2 nci maddesinin (1) (b) paragrafı hükümleri muaflığından istifade ettirmeyebilir.

Türkiye :

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti, Türkiyede işbu mukavelenin 2 nci maddesinin (1) (b) paragrafı hükümlerinden mütevellid menafii bahşetmeyebilir.

Yugoslavya :

2 nci maddenin (5) inci fıkrası maksadına göre, mukavele Yugoslavyada ancak nefine tarhedilmiş resim ve vergilere tatbik edilebilecektir.

Bununla beraber ve 9 uncu maddenin (5) inci fıkra hükmüne rağmen imza sahibi hiçbir Hükûmet bu ihtirazî kayıttan dolayı Yugoslavya hava gemileri tarafından kullanılan mahrukat ve yağlayıcı maddeler üzerine ve münhasıran bunların Yugoslavyada tescil edilmiş oldukları mülâhazasına binaen, farklı mahallî vergi ve resimler tarhedemeyecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.12. UÇAKLARDA İŞLENEN SUÇLAR VE DİĞER BAZI EYLEMLERE İLİŞKİN SÖZLEŞME

(1963 Tokyo Sözleşmesi)

TÜRKİYE TARAFINDAN, katılmasının uygun bulunduğuna ilişkin 17.4.1975 t. ve 1889 no.lı Kanuna (Bkz. RG., 4.5.1975, Sayı: 15226; DÜSTUR, Tertip V., c. 14/2, s. 2733) dayanılarak, Bakanlar Kurulunun 20.6.1975 t. ve 7/10283 sa.lı Kararı (Bkz. RG., 8.12.1975, Sayı: 15436; DÜSTUR, Tertip V., c. 19, s. 201) ile katılınmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.12. UÇAKLARDA İŞLENEN SUÇLAR VE DİĞER BAZI EYLEMLERE İLİŞKİN SÖZLEŞME

Bu Sözleşmeye taraf olan Devletler aşa:ğıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır:

BÖLÜM — I

Sözleşmenin kapsamı

MADDE 1

1. Bu Sözleşme,

a) Ceza Kanunlarını ihlal eden suçlara;

b) Bir suç teşkil etsin veya etmesin, uçağın veya içindeki şahısların veya malların güvenliğini tehlikeye düşürebilecek veya düşüren, uçak içindeki düzen ve disiplini bozan fiillere; uygulanır.

2. III üncü bölüm hükümleri saklı kalmak şartiyle, bu Sözleşme, Akit Devletlerden birinde tescil edilmiş bir uçakdaki bir şahıs tarafından, uçuş halinde veya açık deniz yüzeyinde veya herhangi bir Devletin ülkesi dışındaki bir bölge yüzeyinde işlenen suçlar veya tamamlanan fiillere uygulanır.

3. Bu Sözleşmenin amaçları bakımından, bir uçak, motor gücünün kalkış maksadıyle kullanılmaya başlamasından inişin son bulduğu ana kadar uçuş halinde sayılır.

4. Bu Sözleşme askerî amaçlarla ve gümrük veya polis hizmetlerinde kullanılan uçaklara uygulanmaz.

MADDE 2

Dördüncü madde hükümlerini haleldar etmemek ve uçağın veya içindeki şahısların veya malların güvenliğinin icapları sak-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lı kalmak şartiyle, işbu Sözleşmenin hiçbir hükmü, siyasi mahiyetteki veya ırk veya din ayırımı üzerine müesses ceza kanunlarına aykırı suçlar halinde herhangi bir tedbir alınmasına yetki verir veya işlem yapılmasını gerektirir bir anlamda yorumlanamaz.

BÖLÜM — II

Kaza yetkisi

MADDE 3

1. Uçağın tescilli bulunduğu Devlet, uçak içinde işlenen suçlarda ve ika edilen fiillerde kaza yetkisini haizdir.

2. Her Akit Devlet, tescil eden Devlet sıfatiyle, sicilinde kayıtlı uçaklarda işlenen suçlarda kaza hakkını kullanmak maksadiyle, yetkisini tesis sadedinde gerekli tedbirleri alır.

3. İşbu Sözleşme, millî kanunlar uyarınca kullanılan hiçbir cezaî kaza yetkisini ortadan kaldırmaz.

MADDE 4

Uçağın sicilinde kayıtlı bulunmadığı bir Akit Devlet, uçakta işlenen bir suç dolayısıyle ceza yetkisini kullanmak maksadiyle, uçuş halindeki bir uçağa aşağıdaki haller dışında müdahalede bulunamaz:

a) Bu suçun neticeleri anılan Devletin ülkesinde hasıl olmuş ise;

b) Bu suç anılan Devletin bir uyruğu tarafından veya o Devlet uyruğuna karşı veya o Devlette daimî ikametgâhı bulunan bir şahıs tarafından veya ona karşı işlenmişse;

c) Bu suç anılan Devletin güvenliğini tehlikeye düşürüyorsa;

d) Bu suç anılan Devlette yürürlükte olup uçakların uçuşu veya manevrasına müteallik kural veya nizamların bir ihlali mahiyetinde ise;

e) Çok taraflı bir milletlerarası anlaşma gereğince anılan Devlete düşen bir yükümlülüğü yerine getirmek için bu yetkinin kullanılması gerekliyse.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BÖLÜM — III

Uçak kaptanının yetkileri

MADDE 5

1. Bu bölümdeki hükümler, tescil eden Devletin hava sahasında veya açık deniz üzerinde ya da hiçbir Devlet ülkesine ait olmayan bir bölge üzerinde uçan bir uçak içindeki bir şahıs tarafından işlenen veya tamamlanan veya işlenmek veya tamamlanmak üzere olan suçlar ve fiillere tatbik edilemez.

Son kalkış noktası veya planlanan müteakip iniş noktasının tescil eden Devletten başka bir Devlet ülkesinde olması, veya uçağın, aynı şahıs içinde bulunduğu halde müteakip merhale olarak tescil eden Devletten başka bir Devlet hava sahasında uçması halleri hariçtir.

2 nci maddenin 3 üncü paragrafı hükümleri saklı kalmak şartıyle, işbu bölümdeki anlamda bir uçak, bindirme ve yükleme tamamlandıktan sonra, bütün dış kapılarının kapanmasından itibaren, indirme ve boşaltma maksadıyle bu kapılardan birinin açılması anına kadar uçuş halinde kabul edilir. Mecburi iniş halinde, uçak içinde vuku bulan suçlar ve fiiller muvacehesinde, bir Devletin yetkili makamı uçağın ve içindeki şahıs ve malların sorumluluğunu üzerine alıncaya kadar, işbu bölüm hükümleri cari olmaya devam eder.

MADDE 6

1. Uçak kaptanı, uçak içindeki bir şahsın, 1 inci maddenin 1 inci paragrafında öngörülen bir suç veya fiili işlediği veya tamamladığı veya işlemek veya tamamlamak üzere olduğu yolunda mühik bir kanaata sahip olması halinde, bu şahsa karşı, zorlama tedbirleri dahil olmak üzere, aşağıdaki maksatlar için gerekli, makul tedbirleri alabilir :

a) Uçağın veya içindeki şahısların veya malların güvenliğini teminini

b) Uçak içindeki düzen ve disiplini muhafaza

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) Anılan şahsın yetkili makamlara teslim edilmesini veya işbu bölüm hükümleri uyarınca uçaktan indirilmesini temin.

2. Uçağın kaptanı, almak hakkına sahip bulunduğu zorlama tedbirlerini tatbik zımnında, mürettebatın diğer üyelerinden yardım isteyebilir veya onlara müsaade verebilir ve, mecbur etmemek şartiyle, yolcuların yardımını isteyebilir veya onlara bu yolda müsaade verebilir. Bu müsaade olmadan, da, mürettebattan herhangi bir üye veya yolculardan herhangi biri, uçağın veya içindeki şahısların veya malların güvenliğini temin için derhal alınması gerektiğine haklı nedenlerle her türlü makul önleyici tedbiri alabilir.

MADDE 7

1. 6 ncı madde hükümleri uyarınca bir şahıs hakkında alınmış olan zorlama tedbirlerinin uygulanması uçağın indiği herhangi bir noktada sona erer.

Aşağıdaki durumlar hariçtir :

a) Bu nokta âkit olmayan bir Devletin ülkesinde ise ve bu Devletin yetkili makamları gibi şahsın indirilmesine müsaade etmiyorlarsa veya zorlama tedbirleri, bu şahsın 6 ncı maddesinin 1, (c) paragrafı uyarınca yetkili makamlara teslimi maksadiyle alınmamışsa;

b) Uçak mecburî iniş yapmış ve uçağın kaptanı ilgili şahsı yetkili makamlara teslim edebilmek imkânına sahip değilse;

c) İlgili şahıs zorlama tedbirleri altında bu noktadan öteye götürülmesine rıza gösterirse,

2. Uçağın kaptanı en kısa müddet zarfında ve mümkünse, içinde 6 ncı madde hükümleri uyarınca zorlama tedbirine tabi tutulmuş bir şahısla birlikte uçağın iniş yapacağı Devlet ülkesine inmeden önce, anılan Devlet yetkili makamlarını, uçakta zorlama tedbiri uygulanan bir şahsın bulunduğundan ve bu tedbirin nedenlerinden haberdar etmek zorundadır.

MADDE 8

1. Uçak kaptanı, 6 ncı maddenin 1 inci paragrafının a) veya b) fıkraları bakımından gerekli gördüğü takdirde, 1 inci b) paragrafında öngörülen bir fiili işlediğine veya işlemek üzere olduğuna, makul nedenlerle inandığı bir şahsı, uçağın iniş yaptığı herhangi bir devlet ülkesinde uçaktan indirebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. Uçak kaptanı, bu madde uyarınca, ülkesinde herhangi bir şahsı uçaktan indirdiği devletin yetkili makamlarına, bu indirme olayı ve nedenleri hakkında rapor verir.

MADDE 9

1. Uçak kaptanı, uçağın içinde, uçağın tescil edildiği Devletin ceza Kanunlarına göre ciddî bir suç teşkil ettiği kanaatinde olduğu bir fiili ika ettiğine makul nedenlerle inandığı herhangi bir şahsı, uçağın ülkesine indiği, herhangi bir Akit Devletin yetkili makamlarına teslim edebilir.

2. Uçak kaptanı, en kısa süre içinde ve mümkünse, bir önceki paragraf hükümleri uyarınca teslim etmek niyetinde olduğu şahıs uçakta bulunduğu halde bir Akit Devletin ülkesine iniş yapmadan önce o devletin yetkili makamlarına, bu şahsı teslim etmek niyetini ve bunun nedenlerini bildirir.

3. Uçak kaptanı, bu madde hükümleri gereğince sanığın teslim edildiği yetkili makamlara, uçağın tescil eden Devletin kanunlarına uygun olarak sahip bulunduğu delil ve bilgileri verir.

MADDE 10

İşbu sözleşmeye uygun olarak alınan tedbirler dolayısiyle ne uçak kaptanı, diğer herhangi bir mürettebat herhangi bir yolcu, uçağın sahibi veya işleticisi, ne de uçuşun adına yapılmış olduğu şahıs, hakkında bu tedbirlerin alındığı şahsın maruz kaldığı muamelelerle ilgili herhangi bir kovuşturmada sorumlu tutulamaz.

BÖLÜM — IV

Uçağın Kanun dışı yollarla ele geçirilmesi

MADDE 11

1. Kanunsuz şekilde, şiddet veya şiddete başvurma tehdidiyle, uçaktaki bir şahıs, uçuş halindeki bir uçağın faaliyetini engellediği kontrolunu ele geçirdiği veya kontrolu altına aldığı, veya böyle bir fiili tamamlamak üzere olduğu takdirde, Akit Devletler, uçağın kontrolünü meşru kaptanına geri vermek veya onun, uçağı kontrola devam etmesini sağlamak için bütün uygun tedbirleri alırlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. Bir önceki paragrafta öngörülen durumlarda, uçağın iniş yaptığı Akit Devlet, yolcularının ve mürettebatın, mümkün olur olmaz yollarına devam etmelerine müsaade verir ve uçağı ve yükünü meşru sahiplerine iade eder.

BÖLÜM — V

Devletlerin yetkileri ve yükümlülükleri

MADDE 12

Herhangi bir Akit Devlet, diğer bir Akit Devletin sicilinde kayıtlı bir uçağın kaptanının, herhangi bir şahsı 8 inci maddenin 1 inci paragrafı uyarınca uçaktan indirmesine müsaade etmek zorundadır.

MADDE 13

1 — Herhangi bir Akit Devlet, uçak kaptanının 9 uncu maddenin 1 inci paragrafı uyarınca teslim ettiği herhangi bir şahsı teslim almak zorundadır.

2 — Herhangi bir Akit Devlet, şartların gereği olarak gördüğü takdirde, teslim aldığı veya 11 inci maddenin 1 inci paragrafında öngörülen bir fiili işlediğinden şüphelenilen bir şahsı gözaltına alır veya muhafazası için gerekli diğer tedbirleri alır. Gözaltına alma ve diğer tedbirler, o Devletin kanunları uyarınca olur, fakat, sadece ceza yargılaması veya iade işlemlerinin başlatılmasını mümkün kılmak için gerekli makul bir süre boyunca devam edebilir.

3 — Önceki paragraf uyarınca gözaltına alınan bir şahsın, vatandaşı olduğu Devletin en yakındaki ilgili temsilcisiyle derhal irtibat kurmasına yardımcı olunur.

4 — 9 uncu maddenin 1 inci paragrafı hükümleri uyarınca bir şahsın teslim edildiği veya bir uçağın, 11 inci maddenin 1 inci paragrafında öngörülen bir fiilin işlenmesinden sonra ülkesine inmiş olduğu herhangi bir Akit Devlet, derhal olay hakkında bir hazırlık soruşturması yapar.

5 — Bir Devlet, bu madde uyarınca bir şahsı gözaltına alınca, uçağın tescil edildiği Devlete, gözaltına alınan şahsın uyruğu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

bulunduğu Devlete ve gerekli görüyorsa, diğer ilgili Devletlere, o şahsın gözaltına alındığı ve gözaltına alınmasını gerektiren şartları derhal bildirir. Bu maddenin 4 üncü paragrafında öngörülen hazırlık soruşturmasını yapan Devlet, bulgularını, anılan Devletlere derhal bildirir ve kaza yetkisini kullanmak niyetinde olup olmadığını belirtir.

MADDE 14

1 — Herhangi bir şahıs, 8 inci maddenin 1 inci paragrafı uyarınca uçaktan indirildiği veya 9 uncu maddenin 1 inci paragrafı uyarınca teslim edildiği veya 11 inci maddenin 1 inci paragrafında öngörülen bir fiili ika ettikten sonra uçaktan indiği zaman, yolculuğuna devam etmek istemez veya devam edemezse ve iniş yapılan Devlet, eğer sözkonusu kişi kendi uyruğunda değilse veya daimî ikametgâhı kendi ülkesinde bulunmuyorsa o kişiyi uyruğunda olduğu veya daimî ikametgâhının bulunduğu Devletin ülkesine veya, hava yolculuğuna başlamış olduğu Devletin ülkesine geri gönderebilir.

2 — Ne uçaktan indirme, ne teslim, ne 13 üncü maddenin 2 nci paragrafında öngörülen gözaltına alma ve diğer tedbirler, ne de sözkonusu şahsın geri gönderilmesi, şahısların giriş ve kabulüne ilişkin kanunları bakımından ilgili Akit Devletin ülkesine kabul edilme şeklinde telakki olunmayacak ve işbu Sözleşmedeki hiçbir hüküm, bir Akit Devletin şahısların kendi ülkesinden çıkarılmasına ilişkin kanunlarını etkilemeyecektir.

MADDE 15

1 — 14 üncü madde hükümleri saklı kalmak şartiyle, 8 inci maddenin 1 inci paragrafı uyarınca uçaktan indirilen ve 9 uncu maddenin 1 inci paragrafı uyarınca teslim edilen veya 11 inci maddenin 1 inci paragrafında öngörülen bir fiili ika ettikten sonra uçaktan inen ve yolculuğuna devam etmek isteyen herhangi bir şahıs, iniş yapılan Devletin kanunlarına göre iade işlemi veya ceza kovuşturması bakımından orada kalması gerekli olmadıkça, mümkün olur olmaz istediği istikamete gitmekte serbesttir.

2 — Ülkeye giriş ve kabule, suçluların iadesine ve ülkeden çıkarılmaya ilişkin kanun hükümleri saklı kalmak şartiyle, ülkesinde 8 inci maddenin 1 inci paragrafı uyarınca uçaktan indiril-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

miş veya 9 uncu maddenin 1 inci paragrafı uyarınca teslim edilmiş veya 11 inci maddenin 1 inci paragrafında öngörülen bir fiili ika ettiğinden şüphelenilen ve uçaktan inmiş olan bir şahıs hakkında bir Akit Devlet, onun muhafazası ve güvenliği için, benzer durumlarda kendi uyruklarına tatbik olunandan farklı bir muamele tatbik etmeyecektir.

BÖLÜM — VI

Diğer hükümler

MADDE 16

1 — Bir Akit Devlette tescil edilmiş bir uçakta işlenen suçlar, suçluların iadesi bakımından, sadece işlendikleri yerde değil aynı zamanda uçağı tescil eden Devletin ülkesinde de işlenmiş gibi muameleye tabi tutulurlar.

2 — Önceki paragrafın hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu Sözleşmenin hiçbir hükmü, suçlunun iadesi yükümlülüğünü doğurduğu şekilde telakki edilemez.

MADDE 17

Akit Devletler, hiçbir işlenen bir suç dolayısıyle kovuşturma veya tutuklama için herhangi bir tedbir alırlarken veya başka bir şekilde kaza yetkilerini kullanırlarken, hava seyrüseferinin güvenliği ve diğer menfaatleri bakımından gereken dikkati gösterecekler ve uçağın, yolcuların, mürettebatın veya yükün gereksiz olarak gecikmesini önleyecek şekilde hareket edeceklerdir.

MADDE 18

Akit Devletler, hiçbir Devlette tescil edilmemiş uçaklar işleten müşterek hava ulaştırma işletmeleri veya milletlerarası işletme teşekkülleri kurarlarsa, duruma göre, aralarından birini, bu sözleşmenin amaçları bakımından tescil eden Devlet sayılmak üzere tayin edecekler ve bunu Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına bildireceklerdir. Bu teşkilât da, bu hususu, bu sözleşmeye taraf olan bütün devletlere duyuracaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BÖLÜM — VII

Nihai Hükümler

MADDE 19

İşbu Sözleşme, 21 nci madde hükümleri gereğince yürürlüğe gireceği tarihe kadar, Birleşmiş Milletlerin veya İhtisas teşekküllerinden birinin o tarihte üyesi bulunan herhangi bir devlet adına imzalanmaya açık tutulacaktır.

MADDE 20

1 — İşbu sözleşme, imzalayan devletlerin anayasa usullerine uygun olarak onaylanacaktır.

2 — Onay belgeleri Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi edilecektir.

MADDE 21

1 — İşbu Sözleşme oniki imzalayan Devletin onay belgelerini tevdi ve onikinci onay belgesinin tevdiinden sonraki doksanıncı günde bu Devletler arasında yürürlüğe girecektir. Bundan sonra onaylanan her Devlet bakımından Sözleşme, onay belgesinin tevdiinden sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.

2 — İşbu Sözleşme yürürlüğe girdiğinde Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı tarafından Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri nezdinde tescil ettirilecektir.

MADDE 22

1 — İşbu Sözleşme, yürürlüğe girdikten sonra, Birleşmiş Milletler veya İhtisas Teşekküllerinden birinin üyesi bulunan herhangi bir Devletin katılmasına açık olacaktır.

2 — Bir Devletin katılması, katılma belgesini Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi etmesi ile ve katılma keyfiyeti belgenin tevdi tarihinden sonraki doksanıncı günde hüküm ifade edecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 23

1 — Akit Devletlerden herhangi biri Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına bir ihbarda bulunmak suretiyle bu Sözleşmeyi feshedebilir.

2 — İşbu fesih keyfiyeti, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilatı tarafından çekilme ihbarının alınmasından 6 ay sonra hüküm ifade edecektir.

MADDE 24

1 — İki veya daha fazla Akit Devlet arasında bu Sözleşmenin yorumlanması veya uygulanması hususunda ortaya çıkan anlaşmazlık müzakere yolu ile halledilemez ise, taraflardan birinin talebi üzerine, hakeme sunulacaktır. Tahkim talebi tarihinden itibaren 6 ay içinde taraflar hakem heyetinin teşekkül tarzı hakkında anlaşmaya varamazlarsa, taraflardan herhangi biri anlaşmazlığı Divan Statüsüne uygun olarak yapılacak bir müracaatla, Milletlerarası Adalet Divanına götürebilir.

2 — Her Devlet, bu Sözleşmeyi imzalarken veya onaylarken veya Sözleşmeye katılırken bir önceki paragrafla kendisini bağlı saymadığını beyan edebilir. Böyle bir ihtirazi kayıt ileri sürmüş olan herhangi bir Akit Devlete karşı diğer Akit Devletler önceki paragrafla bağlı sayılmayacaklardır.

3 — Önceki paragraf uyarınca bir ihtirazi kayıt ileri süren Akit Devlet, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına bildirmek suretiyle her zaman için bu kaydı geri alabilir.

MADDE 25

Bu Sözleşmeye 24 üncü madde hükümleri dışında, herhangi bir ihtirazi kayıt ileri sürülemez.

MADDE 26

Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı aşağıdaki hususları Birleşmiş Milletlerin veya İhtisas Teşekküllerinde herhangi birinin üyesi bulunan bütün Devletlere bildirecektir :

a) Sözleşmeye konan her imzayı ve tarihini,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Tevdi olunan her onay veya katılma belgesini ve tarihini,

c) Bu Sözleşmenin, 21 inci maddenin 1 inci paragrafı hükümleri uyarınca yürürlüğe giriş tarihi,

d) Her çekilme ihbarının alınışını ve tarihini,

e) 24 üncü madde hükümlerine göre yapılan her beyan veya ihbarın alınışını ve tarihini,

Yukarıdaki hususları tasdiken usulü veçhile hükümetlerine yetkili kılınan ve aşağıda imzaları bulunan tam yetkili Temsilciler bu Sözleşmeyi imza etmişlerdir.

İngilizce, Fransızca ve İspanyolca üç muteber metin halinde Bindokuzyüzaltmışüç yılı Eylül ayının ondördüncü günü Tokyo'da tanzim edilmiştir.

Bu Sözleşme, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi edilecek ve 19 uncu madde hükümleri uyarınca bu Teşkilât nezdinde imzaya açık bulundurulacaktır. Sözü geçen Teşkilât, Sözleşmenin onaylı örneklerini Birleşmiş Milletler ve İhtisas Teşekküllerinden herhangi birinin üyesi bulunan bütün Devletlere gönderecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.13. UÇAKLARIN KANUN DIŞI YOLLARLA ELE GEÇİRİLMESİNİN ÖNLENMESİ HAKKINDA SÖZLEŞME

(1970 La Haye Sözleşmesi)

TÜRKİYE TARAFINDAN onaylanması 30.11.1972 t. ve 1634 no.lı Kanunla uygun bulunmuş (Bkz. RG., 7.12.1972, Sayı: 14338; DÜSTUR, Tertip V., c. 12/1, s. 145), ve, Bakanlar Kurulunun 31.1.1973 t. ve 7/5790 sa.lı Kararı ile de «onay belgesinin tevdiinden 30 gün sonra yürürlüğe girmek üzere» onaylanması kararlaştırılmıştır (Bkz. RG., 31.3.1973, Sayı: 14493; DÜSTUR, Tertip V., c. 12/2, s. 1765).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.13. UÇAKLARIN KANUN DIŞI YOLLARLA ELE GEÇİRİLMESİNİN ÖNLENMESİ HAKKINDA SÖZLEŞME

BAŞLANGIÇ

İŞ BU SÖZLEŞMEYE TARAF OLAN DEVLETLER :

Uçuş halindeki uçağı veya kontrolünü ele geçirme şeklindeki kanunsuz fiillerin fert ve mal emniyetini tehlikeye düşürdüğünü, hava servislerinin faaliyetini ciddi olarak etkilediğini ve dünya halklarının sivil havacılık güvenliğine karşı itimadını zayıflattığını nazarı dikkate alarak;

Bu fiillerin vukua gelmesinin vahim endişe verici bir mevzu teşkil ettiğini nazarı dikkate alarak;

Bu eylemlerin tekerrürüne mani olmak gayesiyle, suçluların cezalandırılmaları için uygun tedbirlerin alınmasına âcil ihtiyaç olduğunu nazarı dikkate alarak;

AŞAĞIDAKİ HUSUSLARDA ANLAŞMIŞLARDIR :

MADDE 1

Uçuş halindeki bir uçakta bulunan herhangi bir şahıs;

a) Kanun dışı olarak, zorla veya tehditle veya diğer herhangi bir korkutma yolu ile, uçağa el koyar veya uçağın kontrolünü ele geçirirse veya böyle bir harekete teşebbüs ederse, veya

b) Böyle bir hareketi yapan veya buna teşebbüs eden bir şahısla suç ortağı olursa suç işlemiş sayılır. (Bu hareket bundan böyle «suç» olarak tanımlanacaktır.)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 2

Her âkit devlet suçu şiddetli cezalarla cezalandırmayı taahhüt eder.

MADDE 3

1. — Bu Sözleşmenin amaçları bakımından, binişi müteakip bütün dış kapıların kapanmasından, tahliye için kapılardan birinin açılması anına kadar bir uçak her zaman uçuş halinde sayılır. Mecburi iniş halinde, uçak ile uçaktaki yolcu ve malların sorumluluğu yetkili makamlarca deruhte edilinceye kadar uçuşun devam ettiği farz olunur.

2. — Bu Sözleşme, askerî hizmet ile gümrük ve polis hizmetlerinde kullanılan uçaklara tatbik edilmez.

3. — Bu Sözleşme, ancak içinde suç işlenen uçağın kalkış veya mutat iniş mahalli, uçağın kayıtlı olduğu devlet toprakları dışında bulunduğu takdirde tatbik edilir; uçağın milletlerarası veya yurtiçi sefer yapmakta olması önemli değildir.

4. — 5. maddede zikredilen hallerde, içinde suç işlenen uçağın kalkış ve mutat iniş mahallerinin mezkûr maddede zikredilen devletlerden birinin kendi toprakları içinde bulunduğu takdirde bu Sözleşme tatbik edilmez.

5. — Suçlu veya suçlu olduğu iddia edilen şahıs, uçağın kayıtlı olduğu devletten başka bir devletin topraklarında bulunduğu takdirde, bu uçağın kalkış veya mutat iniş mahalli neresi olursa olsun, bu maddenin 3 ve 4. paragrafları mahfuz kalmak kaydiyle, 6, 7, 8, ve 10. maddeler tatbik olunur.

MADDE 4

1. — Her âkit devlet, aşağıdaki hallerde, suç ve suçlu olduğu iddia edilen şahıs tarafından suçla murtabit olarak yolcu ve mürettebata karşı girişilen her türlü diğer şiddet hareketleri hakkında kendi kaza yetkisini tespit için gerekli tedbirleri alacaktır.

a) Suç, o devlette kayıt edilmiş bir uçakta işlendiği zaman,

b) Suçun içinde işlendiği uçak, suçlu olduğu iddia edilen şahsı hamilen o devlet topraklarına indiği zaman,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) Suçun, iş merkezi veya belli bir işyeri olmamakla beraber daimî ikametgâhı o Devlette bulunan bir şahsa mürettebatsız olarak kiralanmış bir uçakta işlenmesi halinde.

2. — Her âkit devlet, suçlu olduğu iddia edilen şahsın kendi topraklarında bulunması ve bu maddenin 1. paragrafında belirtilen devletlerden herhangi birine, bu şahsı 8. madde uyarınca iade etmemesi halinde suç hakkında kendi kaza yetkisini tespit için aynı şekilde gerekli tedbirleri alır.

3. — İş bu Sözleşme, Millî Kanuna uygun olarak icra edilecek cezai kaza hakkını haleldar etmez.

MADDE 5

Müşterek hava nakliyatı yapan müesseseler veya, müşterek veya milletlerarası kayda tabi uçak işleten milletlerarası acentalar kuran âkit devletler, usulüne uygun olarak, her uçak için aralarından kazaî yetkiyi kullanacak bir devleti tayin edecekler ve bu devlet Sözleşmenin amaçları bakımından, uçağın kayıtlı olduğu devlet yetkilerini haiz olacak ve keyfiyetten, Sözleşmeye âkit devletlere tebliğ edilmek üzere, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına bilgi vereceklerdir.

MADDE 6

1. — Suçlunun veya suçlu olduğu iddia edilen şahsın kendi toprakları üzerinde bulunduğu her âkit devlet, şartların kifayet ettiği hususuna kanaat getirdiğinde, bu şahsı tutuklayacak veya mevcudiyetini temin edecek diğer tedbirleri alacaktır.

Nezaret veya diğer tedbirler o devlet Kanunlarına göre alınacak, ancak müddet, sadece cezaî takibat veya iade hususundaki formalitelerin tamamlanması için gerekli olan müddeti geçmeyecektir.

2. — Bu devlet, hadise ile ilgili hazırlık tahkikatına derhal tevessül edecektir.

3. — Bu maddenin 1. paragrafına göre nezaret altına alınan şahsa, vatandaşı olduğu devletin en yakın yetkili temsilcisi ile derhal temasa geçmesine yardım edilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4. — Bu madde hükümlerine göre, bir devlet, bir şahsı tutukladığı takdirde, uçağın kayıtlı olduğu devlete, 4. maddenin 1 (c) paragrafında belirtilen devlete ve tutuklanan şahsın tabiyetinde bulunduğu devlete veya uygun gördüğü takdirde, diğer ilgili devletlere, böyle bir şahsın tutukluluk durumu ve tutukluluğunu icabettiren şartları derhal bildirecektir. Bu maddenin 2. paragrafı uyarınca hazırlık tahkikatını yapan devlet, netice hakkında mezkûr devletlere derhal bilgi verecek ve kaza yetkisini kullanıp kullanmamak hususundaki niyetini açıklayacaktır.

MADDE 7

Suçlu olduğu iddia edilen şahıs topraklarında bulunan âkit devlet, bu şahsı iade etmezse, istisnasız ve suç kendi arazisinde işlensin veya işlenmesin, vak'ayı takibat maksadile yetkili makamlarına havale etmeye mecburdur. Bu makamlar, o devletin kanunlarına göre ciddi mahiyette sayılan adi suçlarda olduğu şekilde karar vereceklerdir.

MADDE 8

1 — Suç, âkit devletler arasında mevcut iadei mücrimin anlaşmalarında iadesi mümkün bir suç olarak sayılacaktır. Akit devletler suçu, aralarında yapacakları bütün iadeî mücrimin anlaşmalarına, idasi mümkün bir suç olarak dercetmeyi taahhüt ederler.

2 — İadeyi bir anlaşmanın mevcudiyeti şartına bağlayan âkit devlet, aralarında iadei mücrimin mukavelesi olmayan diğer akit devletin iade talebile karşılaştığında, eğer isterse bu sözleşmeyi suçla ilgili olarak iadenin kanunî mesnedi sayabilir. İade, kendisinden iade talebinde bulunan devletin kanunlarında öngörülen diğer şartlara uygun olarak yapılır.

3 — İadeyi, bir anlaşmanın bulunması şartına bağlamamış olan âkit devletler kendi aralarında bu suçu, iadesi mümkün bir suç olarak tanıyacaklardır. Bu halde iade talebedilen devlet kanunlarında belirtilen hükümlere tabi olacaktır.

4 — Akit devletler arasında iade maksadile, suç, sadece vuku bulduğu yerde işlenen bir suç olarak değil, aynı zamanda, 4. maddenin 1. paragrafı uyarınca kendi kaza yetkisini uygulaması talep

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

edilen Devletlerin topraklarında işlenmiş bir suç olarak kabul edilecektir.

MADDE 9

1 — 1. maddenin (a) paragrafında mezkûr herhangi bir fiil vuku bulduğu veya böyle bir ihtimalin varid olduğu hallerde, âkit devletler, uçağın kontrolünü meşru komutanına iade etmeye veya meşru komutanının uçak üzerindeki kontrolünü muhafazaya matuf uygun tedbirleri alacaklardır.

2 — Yukarıdaki paragrafta, mezkûr hallerde, uçağın veya uçağın yolcularıyla mürettebatının bulunduğu her âkit devlet, yolcuların ve mürettebatın mümkün olan en kısa zamanda seyahatlerine devamını kolaylaştıracak ve uçak ile yükünü kanunî sahiplerine gecikmeden iade edecektir.

MADDE 10

1 — Akit devletler, suçla ilgili cezaî takibata geçilmesi hususunda ve 4. maddede bahsi geçen hallerde biribirlerine mümkün olan en büyük ölçüde müzaharette bulunacaklardır. Kendisinden iade talebinde bulunulan devletin kanunları her halde tatbik edilecektir.

2 — Bu maddenin 1. fıkrasındaki hükümler cezaî konularda bütünüyle veya kısmen, karşılıklı müzaharet maksadile halen mevcut veya aktedilecek ikili veya çok taraflı diğer antlaşmalarla derpiş edilen taahhütleri haleldar etmeyecektir.

MADDE 11

Her âkit devlet, sahip olduğu aşağıdaki hususlarla ilgili herhangi bilgiyi, millî kanunlarına uygun olarak, en seri şekilde Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine verecektir:

a) Suçun şartları,

b) 9. madde uyarınca girişilen işlem.

c) Suçlu veya suçlu olduğu iddia edilen şahıs hakkında alınan tedbirler ve özellikle iade formalitelerinin sonuçları.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 12

1 — İki veya daha fazla âkit devlet arasında bu sözleşmenin yorumlanması veya uygulanması hususunda ortaya çıkan ihtilâf müzakere yolu ile halledilmez ise, taraflardan birinin talebi üzerine, hakeme sunulacaktır. Tahkim talebi tarihinden itibaren altı ay içinde taraflar hakem hey'etinin teşekkül tarzı hususunda anlaşmaya varamazlarsa, taraflardan herhangi biri, anlaşmazlığı, isterse, Divan Statüsünün bu konuda öngördüğü şartlara uygun olarak, Milletlerarası Adalet Divanı'na götürebilir.

2 — Her Devlet, bu Sözleşmenin imza veya tasdikinde veya Sözleşmelere katılırken, bir önceki paragrafla kendisini bağlı saymadığını beyan edebilir. Böyle bir ihtirazi kayıt ileri sürmüş olan herhangi bir âkit devlete karşı diğer âkit devletler önceki paragrafla bağlı sayılmayacaklardır.

3 — Önceki paragrafta belirtildiği şekilde bir ihtirazî kayıt dermeyan etmiş âkit devlet, bu kaydı, Depoziter Hükümetlere tebliğ suretile her zaman geri çekebilir.

MADDE 13

1 — Bu Sözleşme, La Haye'de 1 - 16 Aralık 1970 tarihleri arasında yapılan Milletlerarası Hava Hukuku Konferansına (bundan böyle La Haye Konferansı olarak tanımlanacak) katılan devletlerin imzasına, 16 Aralık 1970 tarihinde La Haye'de açılacaktır. 31 Aralık 1970 tarihinden itibaren Sözleşme, Moskova, Londra ve Vaşington'da, bütün devletler için imzaya açık olacaktır. Bu maddenin 3. fıkrasına göre, işbu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden önce, Sözleşmeyi imzalamamış olan herhangi bir devlet her zaman Sözleşmeye katılabilir.

2 — Bu Sözleşme mümzi devletlerin tasdikine tâbi olacaktır. Onay ve katılma belgeleri, burada Depoziter olarak tanımlanan, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, İngiltere ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetlerine tevdi olunacaktır.

3 — Bu Sözleşme, La Haye Konferansına katılmış olan, 10 mümzi devletin, onay belgelerini tevdi tarihinden itibaren 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

4 — Diğer devletler için, bu sözleşme, işbu maddenin 3. paragrafında belirtildiği şekilde yürürlüğe giriş tarihinde veya onay veya iltihak belgelerinden en sonuncusunu tevdi ettikleri tarihten itibaren 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

5 — Depoziter hükümetler, bu Sözleşmeyi imzalayan ve ona iltihak eden devletleri, bu Sözleşmenin imza, onay belgelerinin tevdi ve yürürlüğe giriş tarihleri ile diğer hususlar hakkında serian haberdar edeceklerdir.

6 — Bu Sözleşme, yürürlüğe girer girmez, Birleşmiş Milletler Yasasının 102. maddesi ve Beynelmilel Sivil Havacılık Konvansiyonunun (Şikago 1944) 83. maddesi uyarınca depoziter devletlerce tescil edilecektir.

MADDE 14

1 — Herhangi bir âkit devlet depoziter devletlere yazılı ihbarda bulunmak suretiyle Sözleşmeyi feshedebilir.

2 — Fesih keyfiyeti yazılı olarak yapılan ihbarın depoziter devletler tarafından alındığı tarihten 6 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Yukarıdaki hususları tasdiken usulü veçhile Hükümetlerince selâhiyetli kılınan murahhaslar bu Sözleşmeyi imza etmişlerdir. Her biri İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde ve dört metinde aynı derecede geçerli olmak üzere üç orijinal nüsha halinde, 16 Aralık 1970 günü La Haye'de tanzim edilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.14. SİVİL HAVACILIĞIN GÜVENLİĞİNE KARŞI KANUN DIŞI EYLEMLERİN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN SÖZLEŞME (1971 Montréal Sözleşmesi)

TÜRKİYE TARAFINDAN onaylanması, 17.4.1975 t. ve 1888 no.lı Kanunla uygun bulunmuş (Bkz. RG., 4.5.1975, Sayı: 15226; DÜSTUR, Tertip V., c. 14/2, s. 2732), ve, Bakanlar Kurulunun 22.6.1975 t. ve 7/10260 sa.lı Kararı ile de onaylanması kararlaştırılmıştır (Bkz. RG., 29.11.1975; Sayı 15427; DÜSTUR, Tertip V., c. 15/1, s. 195).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.14. SİVİL HAVACILIĞIN GÜVENLİĞİNE KARŞI KANUN DIŞI EYLEMLERİN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN SÖZLEŞME

Bu Sözleşmeye taraf olan devletler

Sivil havacılığın güvenliğine karşı kanun dışı eylemlerin can ve mal emniyetini tehlikeye düşürdüğünü, hava servislerinin işletilmesini ciddi şekilde etkilediğini ve dünya uluslarının sivil havacılığın güvenliğine olan güvencesini sarstığını;

Bu gibi eylemlerin ciddî bir endişe konusu olduğuna;

Bu gibi eylemlerin önlenmesi amaciyle suçluların cezalandırılması için uygun tedbirlerin alınmasına ivedilikle gerek olduğunu, düşünerek aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

MADDE 1

1 — Herhangi bir şahıs, kanuna aykırı ve kasıtlı olarak;

a) Uçuş halindeki bir uçakta bulunan bir şahsa karşı uçağın emniyetini tehlikeye düşürmesi muhtemel bir şiddet hareketinde bulunursa; veya,

b) Servisteki bir uçağı tahrip eder veya böyle bir uçağı uçamayacak hale getirecek şekilde veya uçuş halinde emniyetini tehlikeye düşürmesi muhtemel bir hasara uğratırsa; veya,

c) Servisteki bir uçağa, bu uçağı tahrip etmesi muhtemel olan veya onu uçamayacak hale getirecek veya uçuş halinde emniyetini tehlikeye düşürmesi muhtemel olacak şekilde hasara uğratabilecek bir cihaz veya maddeyi, herhangi bir şekilde koyar veya koydurtursa; veya,

d) Hava seyrüsefer kolaylıklarını tahrip eder veya hasara uğratır veya bunların işletilmesine müdahale ederse ve bu fiiller-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

den biri uçuş halindeki uçağın emniyetini tehlikeye düşürebilecek mahiyette ise; veya,

e) Yanlış olduğunu bildiği bilgiler vermek suretiyle uçuş halindeki bir uçağın emniyetini tehlikeye düşürürse, suç işlemiş olur.

2 — Keza, bir şahıs :

a) Bu maddenin 1 inci paragrafında belirtilen suçlardan herhangi birini işlemeye teşebbüs ederse; veya,

b) Bu suçlardan herhangi birini işleyen veya işlemeye teşebbüs eden şahsın suç ortağı ise, suç işlemiş olur.

MADDE 2

Bu Sözleşmenin amaçları bakımından :

a) Bir uçak, bindirme ve yüklemeyi takiben bütün dış kapılarının kapatıldığı andan, indirme ve boşaltma için bu kapılardan herhangi birinin açıldığı ana kadar uçuş halinde kabul edilir; mecburi iniş halinde, yetkili makamlar uçağın ve uçaktaki şahısların ve eşyanın sorumluluğunu yükleninceye kadar uçuş devam ediyor kabul edilecektir;

b) Bir uçak, belirli bir uçuş için yer personeli veya mürettebat tarafından uçuş öncesi hazırlıklara başlanılması ile inişten sonraki yirmidört saat içerisinde serviste kabul edilir; her halde, serviste bulunduğu süre, bu maddenin (a) fıkrasında belirtilmiş olan, uçağın uçuş halinde bulunduğu tüm süreyi kapsayacaktır.

MADDE 3

Her Akit Devlet, 1 inci maddede belirtilen suçları, ağır cezalarla cezalandırılacak suçlar haline getirmeyi taahhüt eder.

MADDE 4

1 — Bu Sözleşme askeri maksatlar ile, gümrük ve polis hizmetlerinde kullanılan uçaklara uygulanmayacaktır.

2 — 1 inci maddenin 1 inci paragrafının (a), (b), (c) ve (e) fıkralarında öngörülen durumlarda; uçağın yurt içi veya uluslararası bir sefer yapmakta olmasına bakılmaksızın, bu Sözleşme ancak :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) Uçağın fiilî veya programlanmış iniş veya kalkış noktası, uçağın tescil edildiği Devletin ülkesi dışında ise; veya,

b) Suç, uçağın tescil edildiği Devletten başka bir Devletin ülkesinde işlenmişse, uygulanacaktır.

3 — Bu Sözleşme, bu maddenin 2 nci paragrafı hükümleri saklı kalmak şartiyle, 1 inci maddenin 1 inci paragrafının (a), (b), (c) ve (e) fıkralarında öngörülen durumlarda, suçlu veya sanığın uçağın tescil edildiği Devletten başka bir Devletin ülkesinde bulunması halinde de uygulanacaktır.

4 — 9 uncu maddede sözkonusu edilen Devletler bakımından ve 1 inci maddenin 1 inci paragrafının (a), (b), (c) ve (e) fıkralarında belirtilen durumlarda, bu maddenin 2 nci paragrafının (a) fıkrasında işaret edilen noktalar aynı Devlet ülkesi içinde bulunursa, bu Devletin 9 uncu maddede belirtilen Devletlerden biri olması halinde, suç o Devletten başka bir Devletin ülkesinde işlenmedikçe veya suçlu sanık o Devletten başka bir Devletin ülkesinde ele geçirilmedikçe, bu Sözleşme uygulanmayacaktır.

5 — 1 inci maddenin 1 inci paragrafının (d) fıkrasında öngörülen durumlarda, bu Sözleşme, ancak hava seyrüseferinde kullanılıyorsa uygulanacaktır.

6 — Bu maddenin 2, 3, 4 ve 5 inci paragraflarının hükümleri, 1 inci maddenin 2 nci paragrafında öngörülen durumlarda da uygulanacaktır.

MADDE 5

1 — Her Akit Devlet, suçlar üzerinde, aşağıdaki hallerde kendi yargı yetkisini tesis etmek için gereken tedbirleri alacaktır:

a) Suç, o Devletin topraklarında işlendiğinde;

b) Suç, o Devlette tescil edilmiş bir uçağa karşı veya uçağın içinde işlendiğinde;

c) İçinde suçun işlendiği uçak, sanık halâ içindeyken kendi ülkesine indiğinde;

d) Suç, esas işyeri veya, Böyle bir işyeri olmadığı takdirde, devamlı ikametgâhı o Devletin ülkesinde bulunan bir kiracıya

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

mürettebatsız olarak kiralanmış bir uçağa karşı veya uçağın içinde işlendiğinde.

2 — Her Akit Devlet, aynı şekilde, sanık kendi ülkesinde bulunduğu ve onu bu maddenin 1 inci paragrafında sözkonusu edilen Devletlerden herhangi birine 8 inci madde uyarınca iade etmediği takdirde 1 inci maddenin 1 inci paragrafının (a), (b) ve (c) bentlerinde ve o suçlarla ilgili olduğu ölçüde, 1 inci maddenin 2 nci paragrafında belirtilen suçlar üzerinde kendi yargı yetkisini tesis etmek için gereken tedbirleri alacaktır.

3 — Bu Sözleşme, milli hukuka göre kullanılan herhangi bir cezai yargı yetkisini bertaraf etmez.

MADDE 6

1 — Şartların kendisini yetkili kıldığına kani olduktan sonra, suçlunun veya sanığın ülkesinde bulunduğu herhangi bir Akit Devlet onu gözaltına alacak veya muhafazasını sağlayacak diğer tedbirleri alacaktır. Gözaltına alma ve diğer tedbirler o devletin hukuku uyarınca olacak fakat ancak, ceza yargılaması veya iade işlemlerinin başlatılmasını mümkün kılmak için gerekli süre boyunca devam edebilecektir.

2 — Bu devlet, derhal olayın hazırlık soruşturmasını yapacaktır.

3 — Bu maddenin 1 inci paragrafı uyarınca gözaltına alınan bir şahsa, vatandaşı olduğu devletin en yakın yetkili temsilcisi ile derhal irtibat kurmasında yardımcı olunacaktır.

4 — Bir Devlet, bu madde uyarınca, bir şahsı gözaltına alınca.

5 — Maddenin 1 inci paragrafında belirtilen devletlere, gözaltına alınan şahsın vatandaşı olduğu devlete ve gerekli görüyorsa, diğer ilgili devletlere, şahsın gözaltına alındığını ve gözaltına alınmasını gerektiren şartları derhal bildirecektir. Bu maddenin 2 nci paragrafında öngörülen hazırlık soruşturmasını yapan Devlet, soruşturma sonuçlarını anılan devletlere derhal bildirecek ve yargı yetkisini kullanmak niyetinde olup olmadığını belirtecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 7

Sanığın, ülkesinde yakalandığı Akit Devlet, eğer onu iade etmezse, herhangi bir istisna tanımadan ve suç kendi ülkesinde işlenmiş olsun veya olmasın, olayı ceza kovuşturması yapılması maksadiyle yetkili makamlarına intikal ettirmek zorunda olacaktır. Bu makamlar kararlarını, o devletin hukukuna göre ciddî nitelikteki herhangi bir adî suç için öngörülen usuller uyarınca vereceklerdir.

MADDE 8

1 — Bu suçlar, Akit Devletler arasında mevcut herhangi bir suçluların iadesi antlaşmasında iadeyi gerektiren suçlar arasında yer almış addolunacaktır. Akit Devletler, aralarında akdolunacak suçluların iadesi konusundaki her antlaşmada, bu suçları, iadeyi gerektiren suçlar olarak dahil etmeyi taahhüt ederler.

2 — Suçlunun iadesini bir antlaşmanın mevcut olması şartına bağlayan bir Akit Devlet, aralarında suçluların iadesi antlaşması bulunmayan diğer bir Akit Devletten, suçlunun iadesi için bir talep alırsa, bu suçlar bakımından, bu sözleşmeyi suçlunun iadesi için hukuki bir dayanak kabul edip etmemekte serbesttir. Suçlunun iadesi talepte bulunulan devletin hukukunda belirtilen diğer şartlara bağlı olacaktır.

3 — Suçlunun iadesini bir antlaşmanın mevcut olması şartına bağlamayan Akit Devletler bu suçları, talepte bulunulan devletin hukukunda belirtilen şartlara bağlı olarak kendi aralarında iadeyi gerektiren suçlar olarak kabul edeceklerdir.

4 — Akit Devletler arasında suçluların iadesi bakımından, bu suçların her biri, sadece vuku bulduğu yerde değil, aynı zamanda 5 inci maddenin 1 inci paragrafının (b), (c) ve (d) fıkralarına göre yargı yetkisini tesis etmesi gereken devletlerin ülkelerinde de işlenmiş gibi işlem görecektir.

MADDE 9

Müşterek hava taşıma işletmeleri veya uluslararası işletme teşekkülleri tesis eden ve müşterek veya uluslararası tescile tabi uçaklar işleten Akit Devletler, her uçak için yargı yetkisini kullanacak ve bu Sözleşme bakımından tescil edilen devlet sıfatını

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

taşıyacak devleti, usulüne uygun olarak, aralarında tayin edecekler ve bu tayinden Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtını haberdar edecekler ve anılan teşkilât da keyfiyeti bu Sözleşmeye taraf olan bütün devletlere duyuracaktır.

MADDE 10

1 — Akit Devletler, 1. maddede belirtilen suçların işlenmesini önlemek amaciyle, uluslararası ve millî hukuka göre her türlü tedbir almaya çalışacaklardır.

2 — 1. maddede belirtilen suçlardan birinin işlenmesi nedeniyle bir uçuş geciktiğinde veya kesintiye uğradığında, uçak veya yolcular ve mürettebat ülkesinde bulunan Akit Devlet, mümkün olur olmaz yolcuların ve mürettebatın yollarına devam etmelerini kolaylaştıracak ve uçağı ve yükünü, gecikmeksizin, meşru sahiplerine iade edecektir.

MADDE 11

1 — Akit Devletler, bu suçlara ilişkin ceza kovuşturmalarında birbirlerine en geniş ölçüde yardım sağlayacaklardır. Her halûkârda talepte bulunulan Devletin hukuku uygulanacaktır.

2 — Bu maddenin 1. paragrafındaki hükümler, cezai konularda karşılıklı yardımlaşmayı kısmen veya tamamen düzenleyen veya düzenleyecek olan ikili veya çok taraflı diğer herhangi bir antlaşmanın doğurduğu yükümlülükleri etkilemeyecektir.

MADDE 12

1. maddede belirtilen suçlardan birinin işleneceği inancında olan bir Akit Devlet, millî hukukuna uygun olarak, bu konuda sahip bulunduğu bilgileri 5. maddenin 1. paragrafında belirtildiğine inandığı Devletlere iletecektir.

MADDE 13

Her Akit Devlet, aşağıdaki hususlarla ilgili olarak sahip bulunduğu herhangi bir bilgiyi, millî hukukuna uygun olarak mümkün olduğu kadar süratle Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine bildirecektir.

a) Suçun oluş şekilleri,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) 10. maddenin 2. paragrafı uyarınca yapılan işlem;

c) Suçlu veya sanıkla ilgili olarak alınan tedbirler ve özellikle iade işlemlerinin veya diğer hukukî işlemlerin sonuçları.

MADDE 14

1 — İki veya daha fazla Akit Devlet arasında, bu Sözleşmenin yorumlanması veya uygulanması ile ilgili olarak çıkan ve müzakere yoluyla halledilemeyen bir anlaşmazlık, bunlardan birinin isteği üzerine hakeme havale edilecektir.

Tahkim için istekte bulunulan tarihten itibaren altı ay içinde taraflar hakem heyetinin kuruluşu konusunda anlaşmaya varamazlarsa taraflardan herhangi biri, Divanın Statüsü uyarınca yapılacak bir müracaatla anlaşmazlığı Uluslararası Adalet Divanına götürebilir.

2 — Her Devlet, bu Sözleşmeyi imzalama veya onaylama veya Sözleşmeye katılma sırasında, kendisini bir önceki paragrafla bağlı saymadığını beyan edebilir. Diğer Akit Devletler, böyle bir ihtirazi kayıt koyan Devlete karşı bir önceki paragrafla bağlı olmayacaklardır.

3 — Bir önceki paragrafa göre böyle bir ihtirazi kayıt koymuş olan herhangi bir Akit Devlet, depoziter Hükümetlere bildirmek suretiyle, her zaman bu kaydı geri alabilir.

MADDE 15

1 — Bu Sözleşme, 8 - 23 Eylül 1971 tarihleri arasında Montreal'de yapılan Uluslararası Hava Hukuku Konferansına (Bundan böyle Montreal Konferansı olarak anılacak) katılan Devletlerin imzasına Montreal'de 23 Eylül 1971 tarihinde açık olacaktır. 10 Ekim 1971 tarihinden sonra, bu Sözleşme Moskova, Londra ve Vaşington'da bütün Devletler için imzaya açık olacaktır. İşbu Sözleşmeyi, bu maddenin 3 paragrafı uyarınca yürürlüğe girmeden önce imzalamayan herhangi bir Devlet, her zaman Sözleşmeye katılabilir.

2 — Bu Sözleşme, imzalayan Devletlerin onayına tabi olacaktır. Onay belgeleri ve katılma belgeleri, burada Depoziter Hükümetler olarak tayin edilen Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Bir-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

liği, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetlerine tevdi edilecektir.

3 — Bu Sözleşme, Montreal Konferansına katılan ve bu Sözleşmeyi imzalayan on Devlet tarafından onay belgelerinin tevdii tarihinden otuzgün sonra yürürlüğe girecektir.

4 — Diğer Devletler için bu Sözleşme, işbu maddenin 3. paragrafında belirtildiği şekilde, yürürlüğe giriş tarihinde veya onay ya da katılma belgelerinden en sonuncusunu tevdi ettikleri tarihten otuz gün sonra yürürlüğe girecektir.

5 — Depoziter Hükümetler, her imza tarihini, her onay veya katılma belgesinin tevdi tarihi, bu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihi ile diğer hususları, işbu Sözleşmeyi imzalayan ve ona katılan bütün Devletlere derhal bildireceklerdir.

6 — Bu Sözleşme, yürürlüğe girer girmez, Depoziter Hükümetler tarafından Birleşmiş Milletler Anayasasının 102. maddesi ve Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinin (Şikago, 1944) 83. maddesi uyarınca tescil ettirilecektir.

MADDE 16

1 — Herhangi bir Akit Devlet, Depoziter Hükümetlere yazılı ihbarda bulunmak suretiyle, bu Sözleşmeyi feshedebilir.

2 — İşbu fesih keyfiyeti, yazılı ihbarın depoziter Hükümetler tarafından alındığı tarihten itibaren altı ay sonra hüküm ifa de edecektir.

Yukarıdaki hususları tasdiken usulü veçhile Hükümetlerince yetkili kılınan ve aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Montreal'de, bindokuzyüzyetmişbir yılı Eylül ayının yirmiüçüncü günü İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde her biri aynı derecede geçerli dört metin halinde ve üçer orijinal nüsha olarak düzenlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.15. ULUSLARARASI HAVA TAŞIMALARINA İLİŞKİN BAZI KURALLARIN BİRLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA SÖZLEŞME (1929 Varşova Konvansiyonu)

TÜRKİYE TARAFINDAN onaylanması, 1.3.1977 t. ve 2073 no.lı Kanunla uygun bulunmuş (Bkz. RG., 13.3.1977, Sayı: 15877. I-2084; DÜSTUR, Tertip V., c. 16/2, s. 2419), ve, Bakanlar Kurulunun 29.8.1977 t. ve 7/13874 sa.lı Kararı ile de onaylanması kararlaştırılmıştır (Bkz. RG., 3.12.1977, Sayı: 16128; DÜSTUR, Tertip V., c. 17, s. 203).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.15. ULUSLARARASI HAVA TAŞIMALARINA İLİŞKİN BAZI KURALLARIN BİRLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA SÖZLEŞME

Alman Rayhının Cumhurbaşkanı, Avusturya Cumhuriyetinin Federal Cumhurbaşkanı Majeste Belçikalılar Kralı, Brezilya Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı, Majeste Bulgarlar Kralı, Milliyetçi Çin Hükümeti Başkanı, Majeste Danimarka ve İzlanda Kralı, Majeste Mısır Kralı, Majeste İspanya Kralı, Estonya Cumhuriyetinin Devlet Başkanı, Finlandiya Cumhurbaşkanı, Fransa Cumhurbaşkanı, Majeste Büyük Britanya, İrlanda, Denizaşırı Britanya Dominyonları Kralı, Hindistan İmparatoru, Yunanistan Cumhurbaşkanı, Macaristan Krallığı Naibi, Majeste İtalya Kralı, Majeste Japonya İmparatoru, Latviya Cumhurbaşkanı, Lüksemburg Büyük Düşesi, Meksika Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı, Majeste Norveç Kralı, Majeste Hollanda Kraliçesi, Polonya Cumhurbaşkanı, Majeste Romanya Kralı, Majeste İsveç Kralı, İsviçre Federal Konseyi, Çekoslovakya Cumhurbaşkanı, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Merkezi İcra Komitesi, Venezuella Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı, Majeste Yugoslavya Kralı :

Havayolu ile yapılan Uluslararası taşımaların şartlarının, taşıyıcının sorumluluğu ve taşımada kullanılan belgeler bakımından, birleştirilerek düzenlenmesinin yararlarını dikkate alarak,

Bu amaçla, aşağıdaki sözleşmeyi yapan ve imzalayan usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş temsilcilerini tayin etmişlerdir:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FASIL I

KAPSAM — TANIMLAR

MADDE 1

(1) Bu sözleşme, uçak ile ücret karşılığında yapılan bütün uluslararası insan, bagaj veya eşya taşımalarına uygulanacaktır.

Bir hava taşıma işletmesi tarafından uçakla yapılan ücretsiz taşımalara da aynı ölçüde uygulanacaktır.

(2) Bu Sözleşmenin amacı bakımından «Uluslararası taşıma» terimi, taraflar arasında yapılan anlaşmaya göre hareket yeri ve varış yeri, taşımada bir kesilme veya aktarma olsun olmasın, iki Yüksek Sözleşen Taraf Ülkesinde bulunan; veya, bu Sözleşmeye Taraf olmasa bile bir başka devletin egemenliğini, hükümranlığı, mandası veya otoritesi altındaki bir ülkede olan kararlaştırılmış bir duraklama yeri varsa, bir tek Yüksek Sözleşen Taraf Ülkesinde bulunan, herhangi bir taşıma anlamını taşıyacaktır. Böyle bir kararlaştırılan durak yeri bulunmaksızın, aynı Yüksek Sözleşen Tarafın egemenliği, hükümranlığı, mandası veya otoritesi altındaki ülkeler arasında yapılan taşıma, bu Sözleşmenin amacı bakımından uluslararası sayılmayacaktır.

(3) Birbiri ardınca birkaç hava taşıyıcısı tarafından yapılacak taşıma ister bir tek anlaşma ister bir anlaşmalar dizisi şeklinde kararlaştırılmış olsun, eğer taraflarca tek bir iş olarak kabul edilmişse; bu sözleşmenin amacı bakımından bir tek bölünmez taşıma sayılacaktır, ve sadece, bir anlaşmanın veya bir dizi anlaşmanın tüm olarak aynı Yüksek Sözleşen Tarafın egemenliği, hükümranlığı, mandası veya otoritesi altında bulunan bir ülke içinde icra edilecek olmasından dolayı, uluslararası karakterini kaybetmeyecektir.

MADDE 2

(1) Bu Sözleşme, devlet tarafından veya kanunlara uygun olarak kurulmuş hükmî şahıslar tarafından yapılan taşımalara, taşımanın 1 inci maddede belirtilen şartların içinde olması kaydıyla, uygulanacaktır.

(2) Bu Sözleşme, herhangi bir uluslararası posta sözleşmesinin hükümleri uyarınca yapılan taşımalara uygulanmayacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FASIL II

TAŞIMA BELGELERİ

Bölüm I — Yolcu Bileti

BÖLÜM 3

(1) Yolcuların taşınması için taşıyıcı, aşağıdaki hususların içinde bulunduğu bir yolcu bileti vermek zorunluğundadır:

(a) Biletin kesildiği yer ve tarih;

(b) Hareket yeri ve varış yeri;

(c) Kararlaştırılan durak yerleri; şu şartla ki, taşıyıcı gerektiğinde durak yerlerini değiştirmek hakkını saklı tutabilecek fakat bu hakkını kullanması halinde değişikliğin, taşımanın uluslararası niteliğini ortadan kaldırma etkisi olmayacaktır;

(d) Taşıyıcı veya taşıyıcıların isim ve adresleri;

(e) Taşıyıcının, bu Sözleşme ile konulan sorumluluğa ilişkin kurallara bağlı olduğuna dair bir bildirim.

(2) Yolcu biletinin yokluğu, usulüne uygun olmaması veya kaybı, taşıma anlaşmasının varlığını veya geçerliliğini etkilemeyecektir, taşıma anlaşması aynı ölçüde bu sözleşmenin kuralların-a bağlı olacaktır. Bununla birlikte taşıyıcı, yolcu bileti verilmemiş olan bir yolcuyu kabul ederse, bu sözleşmenin, sorumluluğunu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.

Bölüm II — Bagaj Senedi

MADDE 4

(1) Yolcunun yanında alıkoyduğu küçük kişisel eşyasından gayri bagajın taşınması için, taşıyıcı bir bagaj senedi vermek zorunluluğundadır.

(2) Bagaj senedi, bir tanesi yolcu, diğeri taşıyıcı için olmak üzere, iki nüsha olarak düzenlenecektir.

(3) Bagaj senedinde aşağıdaki hususlar bulunacaktır;

(a) Kesildiği yer ve tarih;

(b) Hareket yeri ve varış yeri;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(c) Taşıyıcı veya taşıyıcıların isim ve adresleri;

(d) Yolcu biletinin numarası;

(e) Bagajın, bagaj senedini elinde bulunduran kişiye teslim olunacağına dair bir bildirim;

(f) Paketlerin adedi ve ağırlıkları;

(g) Madde 22 (2) uyarınca bildirilmiş olan değer;

(h) Taşımanın, bu Sözleşme ile konulan sorumluluğa ilişkin kurallara bağlı olduğuna dair bir bildirim.

(4) Bagaj senedinin yokluğu, usulüne uygun olmaması veya kaybı, taşıma anlaşmasının varlığını veya geçerliliğini etkilemeyecektir, taşıma anlaşması aynı ölçüde bu sözleşmenin kurallarına bağlı olacaktır. Bununla birlikte taşıyıcı, bagaj senedi verilmemiş olan bir bagajı kabul ederse veya bagaj senedinde yukarıda (d), (f) ve (h) de belirtilen hususlar bulunmazsa, bu sözleşmenin, sorumluluğunu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.

Bölüm III — Hava Yük Senedi

(1) Eşya taşıyan her taşıyıcı, göndericiden «hava yük senedi» olarak isimlendirilen bir belgeyi düzenleyerek kendisine vermesini, her gönderici de taşıyıcıdan bu belgeyi kabul etmesini istemek hakkına sahiptir.

(2) Bu belgenin yokluğu, usulüne uygun olmaması veya kaybı, taşıma anlaşmasının varlığını veya geçerliliğini etkilemeyecektir; taşımayı, 9 uncu madde hükümlerine bağlı olmak üzere aynı ölçüde bu Sözleşmenin kuralları düzenleyecektir.

MADDE 6

(1) Hava Yük Senedi gönderici tarafından üç tane olarak düzenlenecek ve eşya ile birlikte taşıyıcıya verilecektir.

(2) Birincisi üzerine «taşıyıcı için» yazılacak ve gönderici tarafından imzalanacaktır. İkincisi üzerine «alıcı için» yazılacak; gönderici ve taşıyıcı tarafından imzalanacak ve eşya ile birlikte gidecektir. Üçüncüsü taşıyıcı tarafından imzalanacak ve eşya ile birlikte gidecektir. Üçüncüsü taşıyıcı tarafından imzalanacak ve eşya kabul edildikten sonra göndericiye verilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(3) Taşıyıcı, eşyanın kabulü üzerine imza atacaktır.

(4) Taşıyıcının imzası damga şeklinde basılabilir; göndericinin imzası yazılabilir veya damga şeklinde basılabilir.

(5) Göndericinin isteği üzerine hava yük senedini taşıyıcı düzenlemişse, aksi isbat edilmedikçe; bunu gönderici adına yapmış olduğu kabul edilecektir.

MADDE 7

Birden fazla paket olması halinde, taşıyıcı, ayrı ayrı hava yük senetleri düzenlemesini göndericiden istemek hakkına sahiptir.

MADDE 8

Hava yük senedinde aşağıdaki hususlar bulunacaktır

(a) Düzenlendiği yer ve tarih;

(b) Hareket yeri ve varış yeri;

(c) Kararlaştırılan durak yerleri; şu şartla ki, taşıyıcı gerektiğinde durak yerlerini değiştirmek hakkını saklı tutabilecek fakat bu hakkını kullanması halinde değişikliğin, taşımanın uluslararası niteliğini ortadan kaldırma etkisi olmayacaktır;

(d) Göndericinin isim ve adresi;

(e) İlk taşıyıcının isim ve adresi;

(f) Durum gerektiriyorsa, alıcının isim ve adresi;

(g) Eşyanın cinsi;

(h) Paketlerin adedi, ambalaj şekli, üzerlerindeki özel işaretleri veya numaraları;

(i) Eşyanın ağırlığı, miktarı, hacmi, boyutları;

(j) Eşyanın ve ambalajın görünüşteki durumu;

(k) Kararlaştırılmış ise taşıma ücreti, ödeme yeri ve tarihi ve kimin tarafından ödeneceği;

(l) Eğer eşya teslim alındığında ödenmek üzere gönderiliyorsa eşyanın fiyatı, durum gerektiriyorsa yapılan masraflar;

(m) Madde 22 (2) uyarınca bildirilmiş olan değer;

(n) Hava yük senedinin kaç tane düzenlendiği;

(o) Hava yük senedine ilişik olarak taşıyıcıya verilen belgeler;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(p) Eğer kararlaştırılmış ise, taşımanın bitimi için tespit edilen süre ve takibedilecek yol hakkında kısa bilgi;

(r) Taşımanın, bu Sözleşme ile konulan sorumluluğuna ilişkin kurallara bağlı olduğuna dair bir bildirim.

MADDE 9

Taşıyıcı, hava yük senedi düzenlenmemiş bir eşyayı kabul ederse veya hava yük senedinde, yukarıda 8. maddenin (a) dan (i)'ye (dahil) kadar olan ve (g) fıkralarında belirtilen bütün hususlar bulunmazsa, bu sözleşmenin, sorumluluğunu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.

MADDE 10

(1) Gönderici, eşya ile ilgili olarak hava yük senedinde belirttiği bütün hususların ve bildirimlerin doğruluğundan sorumludur.

(2) Gönderici, bu hususların ve bildirimlerin usulüne uygun, doğru veya tamam olmayışı nedeniyle taşıyıcının veya başka herhangi bir kişinin göreceği bütün zararlardan sorumludur.

MADDE 11

(1) Hava yük senedi, taşıma anlaşmasının yapıldığı, eşyanın alındığı ve taşıma şartları hususlarında, aksi sabit oluncaya kadar geçerli delil sayılacaktır.

(2) Hava yük senedinde kayıtlı bildirimlerden eşyanın ağırlığı, boyutları ve ambalaj şekli ile paket adedine ilişkin olanlar, bu hususların doğruluğu hakkında aksi sabit oluncaya kadar geçerli delil sayılacaktır; miktar, hacim ve eşyanın durumuna ilişkin olanlar ise, taşıyıcı aleyhine delil olmayacaktır. Meğer ki bunlar, taşıyıcı tarafından göndericinin önünde kontrol edilmiş ve kontrol edildiği yük senedinde belirtilmiş olsun veya eşyanın görünüşteki durumuyla ilgili olsun.

MADDE 12

(1) Gönderici, taşıma anlaşmasına göre yerine getirmek zorunda olduğu bütün yükümlülüklerden doğan sorumluluğuna bağ-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lı olmak şartıyla, hareket veya varış alanlarında geri almak, veya yol üzerindeki herhangi bir iniş yerinde bıraktırmak, veya varış yerinde ya da yol üzerindeki bir yerde hava yük senedinde ismi yazılı alıcıdan başka birine teslimini istemek suretiyle eşya üzerinde tasarruf hakkına sahip olacaktır. Ancak bu tasarruf hakkını, taşıyıcıyı veya diğer göndericileri zarara sokacak şekilde kullanamaz ve bu hakkını kullanmasından doğan bütün masrafları ödemek zorundadır.

(2) Göndericinin emirlerini yerine getirmek olanağı yoksa taşıyıcı bu durumu kendisine derhal bildirmek zorundadır.

(3) Taşıyıcı, göndericinin eşya üzerindeki tasarrufları ile ilgili emirlerini, hava yük senedinin göndericiye verilmiş olan parçasının ibrazını istemeden yerine getirirse, hava yük senedinin bu parçasını hukuka uygun olarak elinde bulunduran kişinin bu yüzden uğrayabileceği herhangi bir zarardan, göndericiye rücu hakkı saklı kalmak üzere, sorumlu olacaktır.

(4) Göndericiye tanınmış olan hak, aşağıdaki 13 üncü maddeye göre alıcının hakkının doğduğu anda ortadan kalkacaktır. Bununla birlikte, alıcı hava yük senedini veya eşyayı kabul etmekten kaçınırsa, veya kendisiyle haberleşilemezse, gönderici tasarruf hakkını yeniden kazanacaktır.

MADDE 13

(1) Önceki maddede belirtilen haller dışında alıcı, gereken ücretleri ödemesi ve taşıma anlaşmasının hava yük senedinde belirtilen şartlarını yerine getirmesi halinde, taşıyıcıdan hava yük senedini kendisine vermesini ve eşyayı kendisine teslim etmesini istemeye yetkili olacaktır.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, eşya gelir gelmez alıcıya bildirmek taşıyıcının görevi olacaktır.

(3) Taşıyıcı eşyanın kaybolduğunu kabul ederse, veya **eşya varması gereken tarihten itibaren yedinci günün bitiminde varmamış olursa, alıcıyı taşıyıcıya karşı taşıma anlaşmasından doğan haklarının takibine yetkili olacaktır.**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 14

Gönderici ile alıcıdan herbiri, ayrı ayrı, kendilerine 12 nci ve 13 üncü maddelerle verilen bütün hakları, anlaşma ile konan yükümlülüklerini yerine getirmek şartıyla, kendileri adına veya başkasına vekâleten kullanabilirler.

MADDE 15

(1) 12 nci, 13 üncü ve 14 üncü maddeler, gönderici ile alıcının birbirleriyle olan ilişkilerini de, gönderici veya alıcıdan doğan hakların sahibi üçüncü kişilerin ilişkilerini de etkilemeyecektir.

(2) 12 nci, 13 üncü ve 14 üncü maddelerin hükümleri ancak hava yük senedine **açık hüküm konarak değiştirilebilir.**

MADDE 16

(1) Gönderici, eşyanın alıcıya tesliminden önce gümrük, şehir girişi veya polis formalitelerinin yerine getirilmesi için gerekli bütün bilgileri vermek ve belgeleri hava yük senedine eklemek zorundadır. Gönderici bu bilgi ve belgelerin yokluğundan, yetersizliğinden veya usulüne uygun olmamasından doğan zararlardan, bu zarar taşıyıcının veya temsilcilerinin kusurundan ileri gelmedikçe, taşıyıcıya karşı sorumludur.

(2) Taşıyıcı bu bilgi ve belgelerin doğruluğunu veya yeterliliğini araştırma zorunda değildir.

MADDE 17

Taşıyıcı, bir yolcunun ölümü veya yaralanması veya herhangi bir bedenî zarara uğraması halinde doğan zarardan sorumlu olacaktır; ancak, bu zararın doğmasına sebep olan kaza, uçakta veya uçağa binme ya da uçaktan inme faaliyetlerinden biri sırasında meydana gelmiş olmalıdır.

MADDE 18

(1) Taşıyıcı, kabul edilmiş herhangi bir bagaj veya eşyanın tahribi veya kaybı veya zarara uğraması halinde doğan zarardan sorumlu olacaktır; ancak zarara sebep olan olay havayolu ile taşıma sırasında meydana gelmiş olmalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(2) Önceki paragrafta kullanılan anlamda havayolu ile taşıma, bagaj veya eşyanın bir hava alanında veya bir uçakta, veya bir hava alanı dışında iniş yapılması halinde herhangi bir yerde, taşıyıcının sorumluluğunda bulunduğu süreyi kapsayacaktır.

(3) Havayolu ile taşıma süresi, kara, deniz veya nehir yoluyla, bir hava alanı dışında yapılan herhangi bir taşımayı içine almayacaktır. Bununla birlikte, böyle bir taşıma, havayolu ile taşıma için yapılan bir anlaşmanın gereği olarak yükleme, teslim veya aktarma amacıyla yapılmışsa, herhangi bir zararın, aksi ispatlanmadıkça, hava yolu ile taşıma sırasında meydana gelmiş bir olayın sonucu olduğu farzolunur.

MADDE 19

Taşıyıcı, yolcuların, bagajın veya eşyanın havayolu ile taşınmasında gecikmesinden doğan zarardan sorumlu olacaktır.

MADDE 20

(1) Taşıyıcı, kendisinin ve temsilcilerinin zararı önlemek için gerekli bütün tedbirleri almış olduklarını veya kendisi veya temsilcileri için bu gibi tedbirleri alma olanağı bulunmadığını isbat ederse, sorumlu olmayacaktır.

(2) Taşıyıcı, bagaj ve yük taşımasında zararın, pilotajdaki, uçağa yapılan yer hizmetlerindeki (handling) ve seyrüseferdeki bir yanlışlıktan ileri geldiğini ve diğer bütün hususlarda kendisinin ve temsilcilerinin zararı önlemek için gerekli bütün tedbirleri almış olduklarını isbat ederse, sorumlu olmayacaktır.

MADDE 21

Taşıyıcı, zarara, zarar gören kişinin sebep olduğunu veya zararın doğmasında zarar gören kişinin ihmal veya dikkatsizliğinin katkısı bulunduğunu isbat ederse, mahkeme, kendi kanunlarının hükümlerine göre, taşıyıcı kısmen veya tamamen sorumluluktan kurtarabilir.

MADDE 22

(1) Yolcu taşımasında taşıyıcının sorumluluğu her yolcu için 125.000 frankla sınırlı olacaktır. Davanın görüldüğü mahke-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

menin kanunlarına göre zararın periodik olarak ödemesine hükmedilebildiği hallerde, bu ödemelerin toplam değeri 125.000 frankı aşmayacaktır. Bununla birlikte, taşıyıcı ile yolcu, özel bir anlaşma ile, daha yüksek bir sorumluluk sınırı kararlaştırabilirler.

(2) Kabul edilmiş bagaj ve eşya taşımasında taşıyıcının sorumluluğu, kilogram başına 250 frankla sınırlı olacaktır. Meğer ki gönderici, paket taşıyıcıya verilirken, teslim ânındaki değerini gösteren özel bir bildirimde bulunmuş ve, gerekiyorsa, ek bir meblağ ödemiş olsun. Bu durumda taşıyıcı, ödeyeceği meblağın bagaj veya eşyanın gönderici için teslim ânındaki gerçek değerinden daha büyük olduğunu isbat etmedikçe, bildirimi yapılan meblağı aşmayan bir meblağ ödemekle yükümlüdür.

(3) Yolcunun yanında bulundurduğu şeyler bakımından taşıyıcının sorumluluğu, her yolcu için 5.000 Frankla sınırlı olacaktır.

(4) Yukarıda belirtilen meblağların binde dokuzyüz ayarında 65 1/2 miligram altını bulunan Fransız Frankı karşılığı olduğu kabul edilecektir. Bu meblağlar herhangi bir millî paraya yuvarlak rakamlar halinde çevrilebilir.

MADDE 23

Taşıyıcının sorumluluğunu kaldıran veya bu sözleşmede belirtilenlerden daha düşük bir sınır saptayan herhangi bir hüküm, geçerli sayılmaz, ancak böyle bir hükmün geçersizliği, anlaşmanın tümünü geçersiz kılmaz, anlaşma, bu sözleşmenin hükümlerine bağlı kalır.

MADDE 24

(1) 18 inci ve 19 uncu maddelerin kapsamına giren hallerde, dayanağı ne olursa olsun herhangi bir tazminat davası, ancak bu sözleşmede belirtilen şartlara ve limitlere bağlı olarak açılabilir.

MADDE 25

(1) Zarar taşıyıcının kasıtlı davranışından veya davanın görüldüğü mahkemenin kanununa göre kasıtlı davranışa eş değer

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

de sayılan bir kusurundan doğmuşsa, taşıyıcı, bu sözleşmenin kendisinin sorumluluğunu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.

(2) Zarar taşıyıcının temsilcilerinden herhangi birinin, görevi çerçevesi içinde aynı şekildeki bir davranışından doğmuşsa, taşıyıcı yine, belirtilen hükümlerden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.

MADDE 26

(1) Bagajın veya eşyanın, teslim almaya yetkili kişi tarafından şikâyette bulunulmaksızın kabulü, bunların taşıma belgesine uygun olarak ve iyi durumda teslim edildiği hususunda, aksi sabit oluncaya kadar geçerli delil sayılacaktır.

(2) Hasar halinde, teslim almaya yetkili kişinin, hasarın farkedilmesinden sonra derhal taşıyıcıya şikâyette bulunması ve bu şikâyetin, alınışlarından itibaren bagaj için en geç 3 gün, eşya için en geç 7 gün içinde yapılması gereklidir. Gecikme halinde şikâyetin, bagaj veya eşyanın kendi eline geçtiği tarihten itibaren en geç 14 gün içinde yapılması gerekir.

(3) Her şikâyetin, yukarıda belirtilen süreler içinde, taşıma belgesi üzerine yazılmak suretiyle veya ayrı bir bildirim halinde yazılı olarak gönderilmesi gereklidir.

(4) Yukarıda belirtilen süreler içinde şikâyette bulunulmaması halinde, hilesi dışında, taşıyıcı aleyhine takibat yapılamaz.

MADDE 27

Sorumlu kişinin ölümü halinde, tazminat davası, bu sözleşmenin hükümlerine göre, onun kanunî varislerine karşı açılır.

MADDE 28

(1) Tazminat davasının, davacının seçimine göre, Yüksek Anlaşma Taraflardan birinin ülkesinde, taşıyıcının ikametgâhının veya esas faaliyet merkezinin, ya da varsa, anlaşmanın yapılmış olduğu işyerinin bulunduğu yer mahkemesinde, veya varış yeri mahkemesinde açılması gerekir.

(2) Usul sorunları, davanın açıldığı mahkemenin kanunlarına göre çözümlenecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 29

(1) Varış yerine ulaşma tarihinden veya uçağın ulaşması gereken tarihten veya taşımanın durduğu tarihten başlamak üzere 2 yıl içinde dava açılmazsa, tazminat hakkı düşecektir.

(2) Zaman aşımının hesaplanma usulü, davanın açıldığı mahkemenin kanunu ile kararlaştırılacaktır.

MADDE 30

(1) Taşımanın, birbiri ardınca çeşitli taşıyıcılar tarafından yapılacak olması ve 1 inci maddenin üçüncü paragrafında verilen tanıma girmesi halinde, yolcu, bagaj ve eşyayı kabul eden her taşıyıcı bu Sözleşme hükümlerine bağlı olacak ve taşımanın kendi yönetiminde yapılan bölümü ile ilgili olduğu ölçüde, taşıma anlaşmasının taraflarından biri sayılacaktır.

(2) Bu nitelikteki taşımalarda yolcu veya temsilcisi, ilk taşıyıcının bütün seyahat için sorumluluğu açıkça yüklenmiş olması hali dışında, sadece kaza veya gecikmenin meydana geldiği taşımayı yapan taşıyıcıya karşı dava açabilir.

(3) Bagaj veya eşya bakımından, yolcu veya gönderici ilk taşıyıcıya, yolcu veya teslim almaya yetkili alıcı da son taşıyıcıya karşı dava açma hakkına sahiptir. Ayrıca her biri, tahribatın, kaybın, hasarın veya gecikmenin olduğu taşımayı yapan taşıyıcıya karşı dava açabilirler. Bu taşıyıcılar, yolcu veya gönderici veya alıcıya karşı müşterek ve müteselsil olarak sorumlu olacaklardır.

Bölüm IV — Birleşik Taşımaya İlişkin Hükümler

MADDE 31

(1) Kısmen havayolu, kısmen başka herhangi bir yol ile yapılan birleşik taşıma halinde, bu Sözleşme hükümleri, taşımanın 1 inci madde çerçevesine girmesi şartıyla, sadece havayolu taşımalarına uygulanacaktır.

(2) Bu Sözleşmedeki hiçbir husus, birleşik taşıma halinde tarafların havayolu ile taşıma belgesine diğer taşıma türleriyle il-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

gili şartlar koymalarına engel olmayacaktır; ancak, havayolu ile taşıma bakımından bu Sözleşmenin hükümlerine uyulacaktır.

Bölüm V — Genel ve Son Hükümler

MADDE 32

Gerek uygulanacak kanunu kararlaştırarak, gerekse yargı yetkisine ilişkin kuralları değiştirerek bu Sözleşme ile konulmuş kurallara aykırı davranmak amacıyla, zararın doğuşundan önce taşıma anlaşmasına konan herhangi bir hüküm ve yapılan bütün özel anlaşmalar geçersiz olacaktır. Bununla birlikte, eşya taşımaları için, bu Sözleşmeye bağlı olarak 28 inci maddenin birinci paragrafında sözü edilen yargı alanlarından biri içinde yapılacaksa, tahkim şartları konmasına izin verilecektir.

MADDE 33

İşbu Sözleşmenin hiçbir hükmü bir taşıyıcıyı, bir taşıma anlaşması intacını redde veya işbu Sözleşmenin hükümlerine ters düşmeyen kaideler vazetmeye engel teşkil etmez.

MADDE 34

Bu Sözleşme, hava seyrüsefer işletmeleri tarafından, düzenli hava seyrüsefer hatları kurulması amacıyla deneme niteliğinde havayolu ile yapılan uluslararası taşımalar da bir hava taşıyıcısının normal faaliyetinin kapsamı dışında, olağanüstü şartlarda yapılan taşımalara da uygulanmayacaktır.

MADDE 35

Bu Sözleşmede kullanılan «günler» terimi, iş günleri değil, takvim günleri anlamını taşır.

MADDE 36

Bu Sözleşme Fransızca olarak bir tek nüsha halinde yapılmış olup, Polonya Dışişleri Bakanlığının Arşivlerinde saklanacak ve aslına uygunluğu usulünce onaylanan birer kopyası, Polonya Hükümeti tarafından Yüksek Sözleşen Taraflardan herbirinin Hükümetine gönderilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 37

(1) Bu Sözleşme onaylanacaktır. Onay belgeleri Polonya Dışişleri Bakanlığının Arşivlerinde saklanacak ve Polonya Hükümeti onaylamayı Yüksek Sözleşen Taraflardan herbirinin Hükümetine bildirecektir.

(2) Bu Sözleşme, Yüksek Sözleşen Taraflardan beş tanesince onaylandığından, beşinci onay belgesinin verilmesinden sonraki doksanıncı günde bunlar arasında yürürlüğe girecektir. Bundan sonra, sözleşmeyi onaylamış olan Yüksek Sözleşen Taraflarla, onay belgesini veren Yüksek Sözleşen Taraf arasında, onay belgesinin verilişinden sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.

(3) Bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarih ile her onay belgesinin veriliş tarihini Yüksek Sözleşen Taraflardan herbirinin Hükümetine bildirmek, Polonya Cumhuriyeti Hükümetinin görevi olacaktır.

MADDE 38

(1) Bu Sözleşme, yürürlüğe girdikten sonra, herhangi bir devletin katılmasına açık olacaktır.

(2) Katılma, Polonya Cumhuriyeti Hükümetine hitaben bir bildiri ile yapılacak ve onun tarafından Yüksek Sözleşen Taraflardan herbirinin Hükümetine bildirilecektir.

(3) Katılma, Polonya Cumhuriyeti Hükümetine bildirimde bulunulmasından sonraki doksanıncı günden itibaren geçerli olacaktır.

MADDE 39

(1) Yüksek Sözleşen Taraflardan herbiri, Polonya Cumhuriyeti Hükümetine bildirimde bulunmak suretiyle bu Sözleşmeden çekilebilir. Bu husus Polonya Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Yüksek Sözleşen Taraflardan herbirinin Hükümetine derhal bildirilecektir.

(2) Çekilme, çekilme bildirisinden altı ay sonra geçerli olacak ve sadece çekilen tarafı etkileyecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 40

(1) Herhangi bir Yüksek Sözleşen Taraf, imza veya onay belgesinin verilmesi veya katılma sırasında, bu Sözleşmeyi kabul etmesinin, sömürgelerinin, himayesi, mandası, egemenliği, otoritesi veya hükümranlığı altında bulunan ülke ve bölgelerin hiçbiri veya herhangi biri için geçerli olmadığı bildiriminde bulunabilir.

(2) Aynı şekilde, herhangi bir Yüksek Sözleşen Taraf, ilk bildiriminde dışarda bırakmış olduğu sömürgelerinin, himayesi, mandası, egemenliği, otoritesi veya hükümranlığı altında bulunan ülke veya bölgelerin tümü veya herhangi biri adına, sonradan sözleşmeye katılabilir.

(3) Herhangi bir Yüksek Sözleşen Taraf Sömürgeleri, himayesi, mandası, egemenliği, otoritesi veya hükümranlığı altında bulunan ülke veya bölgelerin tümü veya herhangi biri için ayrı ayrı, bu Sözleşmeden hükümlerine uygun olarak çekilebilir.

MADDE 41

Herhangi bir Yüksek Sözleşen Taraf, bu Sözleşmenin yürürlüğe girişinden en az iki yıl sonra sözleşmede yapılabilecek herhangi bir değişikliği görüşmek üzere yeni bir uluslararası konferansın toplanmasını istemek hakkına sahiptir. Bu amaçla, bu konferans için hazırlık yapmak üzere gerekli tedbirleri alacak olan Fransa Cumhuriyeti Hükümeti ile temasa geçecektir.

Varşova'da, 12 Ekim 1929'da yapılan bu Sözleşme 31 Ocak 1930'a kadar imzaya açık kalacaktır.

EK PROTOKOL

2 NCİ MADDE İLE İLGİLİ

Yüksek Sözleşen Taraflar, onay veya katılma sırasında, bu Sözleşmenin 2 nci maddesinin birinci paragrafının, doğrudan doğruya devlet, sömürgeleri veya himayesi, mandası, egemenliği, hükümranlığı veya otoritesi altında bulunan herhangi bir bölge veya ülke tarafından havayolu ile yapılan uluslararası taşımalara uygulanmayacağı bildiriminde bulunma haklarını saklı tutarlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.16. 12 EKİM 1929 TARİHİNDE VARŞOVA'DA İMZALANAN ULUSLARARASI HAVA TAŞIMALARINA İLİŞKİN BAZI KURALLARIN BİRLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA SÖZLEŞMEYİ DEĞİŞTİREN PROTOKOL
(1955 La Haye Protokolü)

TÜRKİYE TARAFINDAN onaylanması, 1.3.1977 t. ve 2073 no.lı Kanunla uygun bulunmuş (Bkz. RG., 13.3.1977, Sayı: 15877. I-2084; DÜSTUR, Tertip V., c. 16/2, s. 2419), ve, Bakanlar Kurulunun 29.8.1977 t. ve 7/13874 sa.lı Kararı ile de onaylanması kararlaştırılmıştır (Bkz. RG., 3.12.1977, Sayı: 16128; DÜSTUR, Tertip V., c. 17, s. 203 vd.).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.1.16. 12 EKİM 1929 TARİHİNDE VARŞOVA'DA İMZALANAN ULUSLARARASI HAVA TAŞIMALARINA İLİŞKİN BAZI KURALLARIN BİRLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA SÖZLEŞMEYİ DEĞİŞTİREN PROTOKOL

Aşağıda İmzaları Bulunan Hükûmetler

12 Ekim 1929 tarihinde Varşova'da imzalanan Uluslararası Hava Taşımalarına İlişkin Bazı Kuralların Birleştirilmesi Hakkındaki Sözleşmede değişiklik yapılmasının uygun olduğunu düşünerek,

Aşağıdaki gibi Anlaşmışlardır :

FASIL I

SÖZLEŞMEDEKİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE I

Sözleşmenin 1 inci maddesinin —

a) 2 nci paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır :

«2. Bu sözleşmenin amacı bakımından, «Uluslararası taşıma», terimi, taraflar arasındaki anlaşmaya göre hareket yeri ve varış yeri, taşımada bir kesilme veya aktarma olsun olmasın, iki yüksek Sözleşen Taraf Ülkesinde bulunan veya, Yüksek Sözleşen Taraflardan biri olmasa bile, bir başka Devletin ülkesinde olan kararlaştırılmış bir duraklama yeri varsa, bir tek Yüksek Sözleşen Tarafın Ülkesi içinde bulunan, herhangi bir taşıma anlamına gelir. Başka bir Devletin ülkesinde olan kararlaştırılmış bir duraklama yeri bulunmaksızın bir tek Yüksek Sözleşen Taraf Ülke-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

si içindeki iki nokta arasında yapılan taşıma, bu Sözleşmenin amacı bakımından uluslararası taşıma değildir.»

b) 3 üncü paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır. —

«3. Birbiri ardınca birkaç hava taşıyıcısı tarafından yapılacak taşıma ister bir tek anlaşma ister bir anlaşmalar dizisi şeklinde kararlaştırılmış olsun, eğer taraflarca tek bir iş olarak kabul edilmişse; bu Sözleşmenin amacı bakımından bir tek bölünmez taşıma sayılır ve sadece, bir anlaşmanın veya bir dizi anlaşmanın tüm olarak aynı Devletin Ülkesi içinde icra edilecek olmasından dolayı uluslararası karakterini kaybetmez.»

MADDE II

Sözleşmenin 2 nci maddesinin —

2 nci paragrafı çıkarılacak ve aşağıdaki paragraf bunun yerine konacaktır. —

«2. Bu Sözleşme posta ve posta paketleri taşımalarına uygulanmayacaktır.»

MADDE III

Sözleşmenin 3 üncü maddesinin —

a) 1 inci paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır: —

«1. Yolcu taşımalarında, şu hususların yer aldığı bir bilet verilecektir :

(a) Hareket ve varış yerlerini gösteren bir bilgi.

(b) Bir veya birden fazla kararlaştırılmış duraklama yeri başka bir Devletin ülkesinde olmak üzere, hareket ve varış yerleri bir tek Yüksek Sözleşen Taraf Ülkesi içinde ise, bu duraklama yerlerinden en az birini gösteren bir bilgi.

(c) Eğer yolcunun seyahatinin son varış yeri veya durak yeri, hareket ettiği ülkeden başka bir ülke içinde ise, Varşova Sözleşmesinin uygulanabileceğini ve Sözleşmenin ölüm veya bedensel zarar ile bagajın kaybı veya hasarı bakımından taşıyıcının sorumluluğunu düzenlediğini ve birçok hallerde sınırladığını belirten bir Not.»

b) 2 nci paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

«2. Yolcu bileti, taşıma anlaşmasının yapıldığı ve şartları hususunda, aksi sabit oluncaya kadar geçerli delil sayılacaktır. Yolcu biletinin yokluğu, usulüne uygun olmaması veya kaybı, taşıma anlaşmasının varlığını veya geçerliliğini etkilemez, anlaşma aynı ölçüde bu Sözleşmenin kurallarına bağlı olur. Bununla birlikte, yolcu bileti verilmemiş bir yolcu taşıyıcının rızası ile uçağa binerse veya bilette bu Maddenin 1 c) paragrafının gerektirdiği not bulunmazsa, taşıyıcı 22 nci madde hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.»

MADDE IV

Sözleşmenin 4 üncü maddesinin —

a) 1 inci, 2 nci ve 3 üncü paragrafları çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraflar konacaktır.: —

1. Kayıtlı bagajın taşınmasında bir bagaj senedi verilecektir; bu bagaj senedi 3 üncü maddenin 1 inci paragrafı hükümlerine uyan bir yolcu biletinin içinde veya onunla birleştirilmiş olmadıkça, içinde aşağıdaki hususlar bulunacaktır:

a) Hareket ve varış yerlerini gösteren bir bilgi,

b) Bir veya birden fazla kararlaştırılmış duraklama yeri başka bir Devletin Ülkesinde olmak üzere hareket ve varış yerleri bir tek Yüksek Sözleşen Taraf Ülkesi içinde ise, bu duraklama yerlerinden en az birini gösteren bir bilgi;

c) Taşımanın bitiş yeri veya duraklama yeri, başladığı ülkeden başka bir ülke içinde ise, Varşova Sözleşmesinin uygulanabileceğini ve sözleşmenin, bagajın kaybı veya hasarı bakımından taşıyıcının sorumluluğunu düzenlediğini ve birçok hallerde sınırladığını belirten bir not.»

b) 4 üncü paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır: —

«2. Bagaj senedi, bagajın kaydedildiği ve taşıma anlaşmasının şartları hususunda, aksi sabit oluncaya kadar geçerli delil sayılacaktır. Bagaj senedinin yokluğu, usulüne uygun olmaması veya kaybı, taşıma anlaşmasının varlığını veya geçerliliğini etkilemez, anlaşma aynı ölçüde bu Sözleşmenin kurallarına bağlı olur. Bununla birlikte taşıyıcı, bagaj senedi verilmeden bagajı sorumluluğuna alırsa veya bagaj senedinde (3 üncü maddenin 1. c) paragrafı hükümlerine uyan yolcu biletinin içinde veya onunla bir-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

leştirilmiş olmadıkça) bu maddenin 1 c) paragrafının gerektirdiği not bulunmazsa, taşıyıcı 22 nci maddenin 2 nci paragrafı hükümlerinden yararlanmaya hak kazanmayacaktır.»

MADDE V

Sözleşmenin 6 ncı maddesinin —

3 üncü paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır: —

«3. Taşıyıcı yük uçağa yüklenmeden önce imza atacaktır.»

MADDE VI

Sözleşmenin 8 inci maddesi çıkarılacak ve yerine aşağıdaki madde konacaktır: —

«Hava yük senedinde aşağıdaki hususlar bulunacaktır:

a) Hareket ve varış yerlerini gösteren bir bilgi;

b) Bir veya birden fazla kararlaştırılmış duraklama yeri başka bir Devletin ülkesinde olmak üzere, hareket ve varış yerleri bir tek Yüksek Sözleşen Taraf Ülkesi içinde ise, bu duraklama yerlerinden en az birini gösteren bir bilgi;

c) Taşımanın bitiş yeri veya duraklama yeri başladığı ülkeden başka bir ülke içinde ise, Varşova Sözleşmesinin uygulanabileceğini ve Sözleşmenin, yükün kaybı veya hasarı bakımından taşıyıcının sorumluluğunu düzenlediğini ve birçok hallerde sınırladığını belirten bir not.»

MADDE VII

Sözleşmenin 9 uncu maddesi çıkarılacak ve yerine aşağıdaki madde konacaktır: —

«Yük, bir hava yük senedi düzenlenmeden taşıyıcının rızası ile uçağa yüklenirse veya hava yük senedinde 8 inci maddenin (c) paragrafının gerektirdiği not bulunmazsa, taşıyıcı 22 nci maddenin 2 nci paragrafı hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.»

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE VIII

Sözleşmenin 10 uncu maddesinin —

2 nci paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır: —

«2. Gönderici, kendisi tarafından belirtilen hususların veya yapılan bildirimlerin usulüne uygun, doğru veya tamam olmayışı nedeniyle taşıyıcının veya taşıyıcının kendisine karşı sorumlu olduğu başka herhangi bir kişinin göreceği bütün zararları ödeyecektir.»

MADDE IX

Sözleşmenin 15 inci maddesine —

Aşağıdaki paragraf eklenecektir: —

3. Bu Sözleşmedeki hiçbir husus, devredilebilen bir hava yük senedi yapılmasına engel değildir.»

MADDE X

Sözleşmenin 20 nci maddesinin 2 nci paragrafı çıkarılacaktır.

MADDE XI

Sözleşmenin 22 nci maddesi çıkarılacak ve yerine aşağıdaki madde konacaktır: —

MADDE 22

1. İnsanların taşınmasında taşıyıcının sorumluluğu her yolcu için ikiyüzelli bin frankla sınırlandırılmıştır. Davaya el koyan mahkemenin kanunlarına göre zararın periyodik olarak ödenmesine hükmedilebildiği hallerde, bu ödemelerin toplam değeri ikiyüzelli bin frankı aşmayacaktır. Bununla birlikte, taşıyıcı ile yolcu, daha yüksek bir sorumluluk sınırı kararlaştırabilirler.

2. a) Kayıtlı bagaj ve yük taşımasında taşıyıcının sorumluluğu, kilogram başına ikiyüzelli frankla sınırlandırılmıştır; meğer ki, yolcu veya gönderici, paket taşıyıcıya verilirken, varış yerinde teslimi anındaki değerini gösteren özel bir bildirimde bulunmuş ve gerekiyorsa, ek bir meblâğ ödemiş olsun. Bu durumda ta-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

şıyıcı, ödeyeceği meblâğın, bagaj veya yükün, yolcu veya gönderici için, barış yerinde teslimi anındaki gerçek değerinden daha büyük olduğunu isbat etmedikçe, bildirimi yapılan meblâğı aşmayan bir meblâğ ödemekle yükümlüdür.

b) Kayıtlı bagaj veya yükün bir bölümünün veya içinde bulunan herhangi bir şeyin kaybı, hasarı veya gecikmesi halinde taşıyıcının sorumluluğunun sınırlandırılacağı miktarın kararlaştırılmasında dikkate alınacak ağırlık, sadece ilgili paket, veya paketlerin toplam ağırlığı olacaktır. Bununla birlikte, kayıtlı bagaj veya yükün bir bölümünün veya içinde bulunan bir şeyin kaybı, hasarı veya gecikmesi, aynı bagaj senedinin veya hava yük senedinin kapsamına giren diğer parçaların değerini etkilerse, bu paket, veya paketlerin toplam ağırlığı da sorumluluk sınırının kararlaştırılmasında dikkate alınacaktır.

3. Yolcunun yanında bulundurduğu şeyler bakımından taşıyıcının sorumluluğu her yolcu için beşbin frankla sınırlıdır.

4. Bu maddede belirtilen limitler, mahkemenin bunlara ek olarak, davacının yaptığı mahkeme masraflarının veya dava ile ilgili olarak yaptığı diğer masrafların bir bölümünün veya tümünün ödenmesini, kendi kanununa göre, karara bağlanmasına engel olmayacaktır. Eğer mahkeme masrafları ve dava ile ilgili diğer masraflar dışarda kalmak üzere hükmolunan tazminat miktarı, zararı doğuran olayın meydana gelmesinden itibaren altı aylık bir süre içinde veya eğer daha sonra ise davanın açılmasından önce, taşıyıcının yazılı olarak davacıya teklif ettiği meblâğı aşmıyorsa, yukarıdaki hüküm uygulanmayacaktır.

5. Bu maddede frank olarak sözü edilen meblâğların, binde dokuz yüz ayarında altmış beş buçuk miligram altını bulunan bir para birimi karşılığı olduğu kabul edilecektir. Bu meblâğlar millî paralara yuvarlak rakamlar halinde çevrilebilir. Bu meblâğların altından başka millî paralara çevrilmesi, hukukî işlemler bakımından hasar tarihinde bu paraların taşıdığı altın değerine göre yapılacaktır.»

MADDE XII

Sözleşmenin 23 üncü maddesinde bulunan hüküm 1 inci paragraf olarak numaralandırılacak ve aşağıdaki paragraf buraya eklenecektir: —

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

«2. Taşınan yükün kendisinde bulunan bir kusurdan kalitesinden veya bozukluğundan doğan zararları düzenleyen hükümlere, bu maddenin 1 inci paragrafı uygulanmayacaktır.»

MADDE XIII

Sözleşmenin 25 inci maddesinin;

1 inci ve 2 nci paragrafları çıkarılacak ve yerine aşağıdaki hüküm konacaktır: —

«Zararın, taşıyıcının işçilerinin veya temsilcilerinin zarar vermek kastıyla veya zararın doğması ihtimali olduğunu bilerek dikkatsizce yaptıkları bir hareket veya ihmal sonucunda meydana geldiği ispatlanırsa, 22. maddede belirtilen sorumluluk limitleri uygulanmayacaktır; ancak, bir işçi veya temsilcinin böyle bir hareketi veya ihmali halinde onun kendi görevi çerçevesi içinde hareket ettiğinin de ispatı gerekir.»

MADDE XIV

Sözleşmenin 25 inci maddesinde sonra, aşağıdaki madde konacaktır.

«Madde 25 A

1. Bu Sözleşmenin kapsamında bulunan bir zarar dolayısıyla taşıyıcının bir işçisi veya temsilcisine karşı bir dava açılırsa, kendisi, görevi çerçevesi içinde hareket ettiğini isbatladığı takdirde, 22 nci maddeye göre taşıyıcının yararlanma hakkına sahip olduğu sorumluluk limitlerinden yararlanmaya hakkı olacaktır.

2. Bu durumda, taşıyıcıdan, işçilerinden veya temsilcilerinden alınabilecek meblağların toplamı sözkonusu limitleri aşmayacaktır.

3. Zararın, işçi veya temsilcinin zarar vermek kastıyla veya zararın doğması ihtimali olduğunu bilerek dikkatsizce yaptığı bir hareket veya ihmal sonucunda meydana geldiği isbatlanırsa, bu maddenin 1 inci ve 2 nci paragraflarının hükümleri uygulanmayacaktır.»

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE XV

Sözleşmenin 26 ncı maddesinin, 2 nci paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır:

«2. Hasar halinde, teslim almaya yetkili kişinin hasarın farkedilmesinden sonra derhal taşıyıcıya şikâyette bulunması ve bu şikâyetin, alınışlarından itibaren bagaj için **en geç yedi gün** ve yük için **en geç ondört gün** içinde yapılması gereklidir. Gecikme halinde şikâyetin, bagaj veya yükün kendi eline geçtiği tarihten itibaren **en geç yirmi gün** içinde yapılması gerekir.»

Madde XVI

Sözleşmenin 34 üncü maddesi çıkarılacak ve yerine aşağıdaki madde konacaktır: —

«Taşıma belgelerine ilişkin 3 ilâ 9 uncu (dahil) maddelerin hükümleri, bir hava taşıyıcısının normal faaliyetinin kapsamı dışında, olağanüstü şartlarda yapılan taşıma halinde uygulanmayacaktır.»

Madde XVII

Sözleşmenin 40 ıncı maddesinden sonra aşağıdaki madde konacaktır: —

«Madde 40 A

1. Sözleşmenin 37 nci maddesinin 2 nci paragrafındaki ve 40 ıncı maddesinin 1 inci paragrafındaki Yüksek Sözleşen taraf deyimi, Devlet anlamını taşıyacaktır. Diğer bütün hallerde, Yüksek Sözleşen Taraf deyimi, sözleşmeyi onaylaması veya Sözleşmeye katılması yürürlüğe girmiş olan ve Sözleşmeden çekilmesi yürürlüğe girmemiş olan bir Devlet anlamını taşıyacaktır.

2. Sözleşmenin amacı bakımından ülke sözcüğü, bir Devletin ya'nız ana ülkesi değil, aynı zamanda o Devletin, dış ilişkilerinden sorumlu olduğu bütün diğer ülkeler anlamını taşır.»

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FASIL II

Sözleşmenin Değiştirilmiş Şeklinin Uygulama Alanı

Madde XVIII

Sözleşmenin bu Protokolla değiştirilmiş şekli, Sözleşmenin 1 inci maddesinde tanımlanan uluslararası taşımaya uygulanacaktır; şu şartla ki, o maddede belirtilen hareket ve varış yerleri ya bu Protokola taraf olan iki Devletin ülkelerinde ya da, başka bir Devletin ülkesi içinde, kararlaştırılmış bir durak yeri bulunmak üzere, bu Protokola taraf olan tek bir Devletin ülkesinde olacaktır.

FASIL III

Son Hükümler

Madde XIX

Bu Protokolun Tarafları arasında, Sözleşme ve Protokol, bir tek metin olarak okunacak ve yorumlanacak, ve 1955'te Lahey'de değiştirilen Varşova Sözleşmesi olarak anılacaktır.

Madde XX

Bu Protokol, XXII nci maddenin birinci paragrafı hükümleri uyarınca yürürlüğe gireceği tarihe kadar, bu Protokolun kabul edildiği Konferansa katılan herhangi bir Devletin veya o tarihe kadar Sözleşmeyi onaylamış veya Sözleşmeye katılmış herhangi bir Devletin imzasına açık tutulacaktır.

Madde XXI

1. Bu Sözleşme, imzalayan Devletlerin onayına bağlı olacaktır.

2. Bu Protokolun Sözleşmeye Taraf olmayan herhangi bir Devlet tarafından onaylanması, Sözleşmenin bu Protokolla değiştirilmiş şekline katılması demek olacaktır.

3. Onay belgeleri Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümetine verilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde XXII

1. Bu Protokol, imzalayan otuz Devlet onay belgelerini verdiklerinde, 30 uncu onay belgesinin verilişinden sonraki doksanıncı günde bunlar arasında yürürlüğe girecektir. Bundan sonra onaylayan her Devlet için, onay belgesini vermesinden sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.

2. Bu Protokol yürürlüğe girdiğinde, Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Birleşmiş Milletler'e tescil ettirilecektir.

Madde XXIII

1. Bu Protokol, yürürlüğe girişinden sonra, imzalamamış olan herhangi bir Devletin katılmasına açık olacaktır.

2. Sözleşmeye Taraf olmayan herhangi bir Devletin bu Protokola katılması, Sözleşmenin bu Protokolla değiştirilmiş şekline katılması demek olacaktır.

3. Katılma, katılma belgesinin Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümetine verilmesi suretiyle yapılacak ve belgenin verilişinden sonraki doksanıncı günde geçerli olacaktır.

Madde XXIV

1. Bu protokolun Taraflarından herhangi biri Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümetine bildirimde bulunmak suretiyle bu Protokoldan çekilebilir.

2. Çekilme, bildirimin Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümeti tarafından alındığı tarihten itibaren altı ay sonra geçerli olacaktır.

3. Bu Protokola Taraf olanlar arasında bunlardan herhangi birinin 39. maddesi uyarınca Sözleşmeden çekilmesi, herhangi bir şekilde Sözleşmenin bu Protokolla değiştirilmiş şeklinden çekilmesi anlamına gelmeyecektir.

Madde XXV

1. Bu Protokol, bu maddenin 2 nci paragrafı uyarınca hakkında bir bildirimde bulunulmuş olan ülkeler dışında, bu Proto-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kola Taraf olan bir Devletin dış ilişkilerinden sorumlu bulunduğu bütün ülkelere uygulanacaktır.

2. Herhangi bir Devlet, onay veya katılma belgesini verdiği sırada, bu Protokolu kabul etmesinin, dış ilişkilerinden kendisinin sorumlu olduğu bir veya daha fazla ülke için geçerli olmadığı bildiriminde bulunabilir.

3. Herhangi bir Devlet, daha sonra, Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümetine bildirmek suretiyle, daha önce bu maddenin 2 nci paragrafına göre hakkında bildirimde bulunmuş olduğu ülkelerin herhangi birini veya tümünü bu Protokolun kapsamına alabilir.

4. Bu Protokola Taraf olan herhangi bir Devlet, XXIV üncü maddenin 1 inci paragrafı hükümlerine göre, dış ilişkilerinden kendisinin sorumlu olduğu ülkelerin herhangi biri veya tümü için, ayrı ayrı, bu Protokoldan çekilebilir.

MADDE XXVI

Bu Protokole rezerv konulamaz, ancak herhangi bir devlet, Polonya Halk Cumhuriyeti'ne her an yazılı tebligatta bulunarak, bu Protokol ile tadil edilmiş Sözleşme'nin, bütün taşıma kapasitesi o ülkenin askeri makamları tarafından veya bu makamlar namına ayrılan o ülkede kayıtlı olan uçaklarla, askeri makamlar için yolcu, yük ve bagaj nakline uygulanamayacağını belirtebilir.

MADDE XXVII

Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümeti,

Sözleşmeye veya bu Protokolu imzalamış olan Bütün Devletlere, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtının veya Birleşmiş Milletler Teşkilâtının üyesi olan bütün Devletlere ve Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtına aşağıdaki hususları derhal bildirecektir:

a) Bu Protokolu imzalayan herhangi bir Devlet ve imza tarihi;

b) Bu Protokola ilişkin olarak verilen herhangi bir onay veya katılma belgesi ve veriliş tarihi;

c) Bu Protokolun, XXII nci maddesinin 1 inci paragrafı uyarınca yürürlüğe girdiği tarih;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d) Alınan herhangi bir çekilme bildirimi ve tarihi;

e) XXV inci madde uyarınca yapılan herhangi bir bildirimin alınışı ve tarihi;

f) XXVI inci madde uyarınca yapılan herhangi bir bildirimin alınışı ve tarihi.

Yukarıdakileri tasdiken, usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş temsilciler bu Protokolu imza etmişlerdir.

Bindokuzyüz Elli Beş yılının Eylül ayının yirmi sekizinci günü, Lahey'de, aynı derecede geçerli olmak üzere İngilizce, Fransızca ve İspanyolca dillerinde üç metin halinde yapılmıştır. Herhangi bir tutarsızlık halinde, Sözleşmenin yapılmış olduğu dil olan Fransızca metin üstün tutulacaktır.

XX nci maddeye göre imzaya açık kalacak olan bu Protokol, Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümetine verilecek ve bu Hükümet, aslına uygunluğu usulünce onaylanmış kopyalarını, Sözleşmeyi veya bu Protokolu imzalamış olan bütün Devletlere, Sözleşmeye veya bu Protokol'a taraf olan bütün Devletlere, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtının veya Birleşmiş Milletler Teşkilâtının üyesi olan bütün Devletlere ve Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtına gönderecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.2. İKİLİ SÖZLEŞMELER

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.2.1. TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE YABANCI DEVLETLER HÜKÜMETLERİ ARASINDA AKDEDİLMİŞ İKİLİ «HAVA ULAŞTIRMA ANLAŞMALARI» LİSTESİ VE ANLAŞMA METİNLERİNİN BULUNDUKLARI RESMİ GAZETE TARİH VE SAYILARI

2.2.2. TÜRKİYE'NİN AKDETMİŞ BULUNDUĞU İKİLİ HAVA ULAŞTIRMA ANLAŞMALARINDA GENELLİKLE KULLANDIĞI ÖRNEK METİN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.2.1. TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE YABANCI DEVLETLER HÜKÜMETLERİ ARASINDA AKDEDİLMİŞ İKİLİ «HAVA ULAŞTIRMA ANLAŞMALARI» LİSTESİ VE ANLAŞMA METİNLERİNİN BULUNDUKLARI RESMİ GAZETE TARİH VE SAYILARI

ÜLKE	*RESMİ GAZETE* *Tarih ve sayısı*		*DÜSTUR* *Tertip*	*Cilt*	*Sayfa*
Afganistan	23.12.1959	7401	III	41	98
	31.12.1959	10395			
Amerika Birleşik Devletleri	18. 5.1946	6310	III	27	1073
Arnavutluk	13. 2.1984	18707	V	55	
Avusturya	8. 5.1973	1723	V	12	2149
	18. 5.1973	14539			
Belçika	24. 5.1957	9615	III	32/2	1261
Birleşik Krallık (İngiltere)	18. 5.1946	6310	III	27	1077
Bulgaristan Halk Cumhuriyeti	19.12.1966	12481	V	6/1	267
Brezilya	28. 5.1951	5779			
	4. 6.1951	7825	III	32	1473
Çekoslovakya	18. 6.1947	5110			
	26. 6.1947	6642	III	28	1344
Çin Halk Cumhuriyeti	5.10.1977	16075			
		II-3225	V	16/2	2613
Danimarka			III	29	761
1	9. 2.1948	5172			
	14. 2.1948	6832			
2	8. 5.1973	1718	V	12	2147
	18. 5.1973	14539			

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÜLKE		RESMİ GAZETE Tarih ve sayısı		DÜSTUR Tertip	Cilt	Sayfa
Federal Almanya		14. 7.1965 20. 7.1965	651 12053	V	4/3	3033
Finlandiya Cumhuriyeti		13. 3.1977	15877 I- 2084	V	16/2	2419
Fransa		21. 2.1947 28. 2.1947	5028 6544	III	28	949
Hollanda				III	28	1348
	1	18. 6.1947 26. 6.1947	5111 6642			
	2	25. 6.1973 3. 7.1973	1767 14583	V	12	2532
Irak		9. 2.1948 14. 2.1948	5173 6832	III	29	766
İran		10.12.1951 15.12.1951	5849 7983	III	33	98
İrlanda Cumhuriyeti		22. 5.1982	17701			
İspanya		22. 5.1982	17701			
İsrail		10.12.1951 15.12.1951	5848 7983	III	33	91
İsveç						
	1	16. 9.1946 8. 5.1973	4954 1717	III	27	1446
	2	19. 9.1946 18. 5.1973	6412 14539	V	12	2147
İsviçre		24. 5.1949 28. 5.1949	5395 7218	III	30	1066
İtalya		10. 2.1950	7429	III	31	761
Kore Cumhuriyeti		5. 7.1979	16687	V	18	977
Lübnan		9. 2.1948 14. 2.1948	5174 6832	III	29	772

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÜLKE	RESMİ GAZETE Tarih ve sayısı		DÜSTUR Tertip	Cilt	Sayfa
Macar Halk Cumhuriyeti	26. 9.1967	12709	V	6/2	2484
Mısır	26. 3.1951	5756			
	2. 4.1951	7774	III	32	1232
Norveç					
1	10. 1.1949	5302	III	30	107
	15. 1.1949	7106			
2	8. 5.1973	1724	V	12	2149
	18. 5.1973	14539			
Pakistan İslâm Cumhuriyeti	13. 3.1977	15877 I-2085	V	16/2	2420
Polonya	8. 5.1973	1720			
	18. 5.1973	14539	V	12	2148
Romanya Sosyalist Cumhuriyeti	20. 4.1967	12578	V	6/2	1666
Sovyet Sosyalist	8. 5.1973	1716			
Cumhuriyetler Birliği	18. 5.1973	14539	V	12	2146
Suriye	12.12.1949	5455			
	17.12.1949	7382	III	31	192
Suudi Arabistan	12. 6.1968	1133			
	25. 3.1969	13157	V	8/2	1688
Tunus Cumhuriyeti	13. 1.1983	17927			
Ürdün	10. 1.1949	5303			
	15. 1.1949	7106	III	30	111
Yugoslavya	10. 3.1954	6356			
	18. 3.1954	8661	III	35	1518
Yunanistan	9. 2.1948	5171			
	14. 2.1948	6832	III	29	756

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.2.2. TÜRKİYE'NİN AKDETMİŞ BULUNDUĞU İKİLİ HAVA ULAŞTIRMA ANLAŞMALARINDA GENELLİKLE KULLANDIĞI ÖRNEK METİN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2.2.2. TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE

.....

HÜKÜMETİ ARASINDA HAVA ULAŞTIRMA ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve .....

..... Hükûmeti,

7 Aralık 1944 günü Şikago'da imzaya açılan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi tarafları olup,

Kendi ülkeleri arasında ve ötesinde hava servisleri amacı ile bir anlaşma akdetmek isteyerek,

Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır;

MADDE 1

Bu anlaşma bakımından, metin aksini âmir bulunmadıkça;

(a) «Şikago Sözleşmesi» terimi, 7 Aralık 1944'te Şikago'da imzaya açılan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi anlamını taşır.

(b) «Yetkili havacılık makamları» terimi Türkiye Cumhuriyeti bakımından Ulaştırma Bakanı veya sözü geçen Bakan tarafından, yapılan ödevleri yerine getirmeye yetkilendirilen herhangi bir kimse veya daire, ve ..... bakımından ..... veya sözü geçen ..... tarafından, yapılan görevleri yerine getirmeye yetkilendirilen herhangi bir kimse veya daire anlamına gelir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(c) «Tayin edilen hava yolu işletmesi» terimi, bu Anlaşmanın 3 üncü maddesi gereğince tayin edilen ve yetkilendirilen hava yolu işletmesi demektir.

(d) «Ülke» terimi, Şikago Sözleşmesinin 2 nci maddesinde belirtilen anlama gelir.

(e) «Hava Servisi», «Uluslararası Hava Servisi», «Hava Yolu İşletmesi» ve «teknik iniş» terimleri, Şikago Sözleşmesinin 96 ncı maddesinde belirtilen anlamları taşır.

MADDE 2

1. Akit taraflardan her biri, ötekine, bu Anlaşma Ek'inde belirtilen hatlarda tarifeli uluslararası hava servisleri kurması amaciyle, bu Anlaşmada belirtilen hakları tanır. Bu servislere ve hatlara bundan böyle sırasıyla «mutabık kalınan servisler» ve «tasrih edilen hatlar» denecektir. Akit taraflardan herbiri tarafından tayin olunan hava yolu işletmeleri, tasrih edilen bir hatta mutabık kalınan bir servisi işletirken, aşağıdaki hakları kullanacaklardır.

(a) Öteki âkit tarafın ülkesi üzerinden inmeden uçmak.

(b) Sözü geçen ülke içerisinde teknik iniş yapmak.

(c) **Yolcu, yük ve posta şeklindeki uluslararası trafiği** bırakmak ve almak amacıyla, sözü geçen ülke içerisinde, o hat için bu Anlaşma Ek'inde belirtilen noktalara iniş yapmak.

2. Bu maddenin (1) inci fıkrasındaki hiçbir husus, bir âkit taraf hava yolu işletmelerine, öteki âkit taraf ülkesindeki başka bir noktadan yolcu, yük ve posta almak hakkının verildiğine delâlet etmeyecektir.

MADDE 3

1. Akit taraflardan her biri, öteki âkit tarafa, tasrih edilen hatlarda mutabık kalınan servisleri işletmesi amaciyle bir veya bir kaç hava yolu işletmesi tayin ettiğini yazılı olarak bildirmek hakkına sahip olacaktır.

2. Öteki âkit taraf, böyle bir tayin bildirisini aldığında, bu maddenin (3) ve (4) üncü fıkraları hükümleri saklı kalmak üze-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

re, tayin edilen hava yolu işletmesi veya işletmelerine ilgili işletme yetkilerini gecikmeden tanıyacaktır.

3. Akit taraflardan birinin yetkili havacılık makamları, öteki âkit tarafın tayin ettiği bir hava yolu işletmesinden, uluslararası hava servislerinin işletilmesinde normal ve makul bir şekilde uyguladıkları kanun ve nizamlarda gösterilen şartları yerine getirebilecek vasıfları haiz bulunduğu hususunda kendilerini tatmin etmesini isteyebilir.

4. Akit taraflardan herbiri, tayin edilmiş bir hava yolu işletmesinin esas mülkiyetinin ve fiilî kontrolunun bu hava yolu işletmesini tayin eden tarafın veya uyruklarının elinde bulunduğuna kanaat getirmediği hallerde, bu maddenin 2 nci fıkrasında sözü geçen işletme yetkilerini tanımayı reddedebilir veya bu hava yolu işletmesinin 1 inci maddede belirtilen haklarının uygulanması üzerinde gerekli gördüğü kayıtları koyabilir.

5. Bir hava yolu işletmesi, bu Anlaşma hükümleri gereğince böylece tayin edilip, kendisine yetki verilince, bu Anlaşmanın 9 uncu maddesi hükümlerine göre kurulmuş bir ücret tarifesinin mutabık kalınan seferler bakımından yürürlükte olması kaydı ile, bu servisleri işletmeye herhangi bir tarihte başlayabilir.

MADDE 4

1. Akit taraflardan her biri, aşağıdaki hallerde, öteki âkit tarafça tayin edilen bir hava yolu işletmesine verilmiş bulunan işletme yetkisini geri almak veya bu Anlaşmanın 2 nci maddesinde belirtilen hakların uygulanmasını durdurmak veya bu hakların uygulanması üzerinde gerekli gördüğü kayıtları koymak hakkına sahip olacaktır;

(a) O hava yolu işletmesinin esas mülkiyetinin veya fiilî kontrolunun hava yolunu tayin eden âkit tarafın veya uyruklarının elinde bulunmaması, veya
(b) O hava yolu işletmesinin, bu hakları tanıyan âkit tarafın kanun ve nizamlarına uymaması, veya
(c) Hava yolu işletmesinin başka bir şekilde bu Anlaşmada belirtilen şartlara uygun olarak işletme yapmaması.

2. Bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ve hakların geri alınması, tatbikatının durdurulması veya kayıtlar konulması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

hususlarında derhal bir işlem yapılması, kanun ve nizamların daha fazla ihlâl edilmesinin önlenmesi için şart değilse, böyle bir hak ancak öteki âkit tarafla istişareden sonra kullanılacaktır.

MADDE 5

1. Akit taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmeleri tarafından uluslararası servislerde işletilen uçaklar gibi, bu uçaklarda bulunan mutad donatım, akaryakıt ve yağlama yağları ve (yiyecek, içecek ve tütün dahil) uçak kumanyası da, öteki âkit taraf ülkesine varışta, tekrar yurt dışına çıkarılıncaya kadar uçakta kalmak veya öteki taraf ülkesi üzerindeki uçuşun bir kısmında kullanılmak kaydiyle, bütün gümrük resimleri, muayene ücretleri ve başkaca resim ve vergilerden bağışık tutulacaktır.

2. Aşağıdakiler de. yapılan hizmetler karşılığı alınacak ücretler hariç, aynı resim ve vergilerden bağışık tutulacaktır;

(a) Akit taraflardan birinin ülkesinde, bu taraf yetkili makamlarınca tesbit edilen miktarları aşmamak ve öteki âkit tarafın uluslararası bir servisinde çalıştırılan uçaklarda kullanılmak üzere uçağa alınan uçak kumanyaları;

(b) Akit taraflardan birinin ülkesine, öteki âkit tarafın tayin edilen hava yolu işletmelerinin uluslararası servislerinde kullanılan uçakların bakım ve onarımı için sokulan yedek parçalar;

(c) Uçağa alındığı âkit taraf ülkesi üzerinde yapılacak uçuşun bir kısmında kullanılacak bile olsa, öteki âkit tarafın tayin edilen hava yolu işletmeleri tarafından uluslararası servislerde işletilen uçakların ikmaline ayrılmış olan akaryakıt ve yağlama yağları.

Yukarıdaki (a), (b) ve (c) tâli fıkralarında sözü geçen maddeler gümrük nezaret ve kontrolu altında tutulabilir.

MADDE 6

Akit taraflardan birinin uçaklarında bulundurulan malzeme ve ikmal maddeleri gibi mutad havacılık donatımı da öteki âkit taraf ülkesinde, ancak o ülkenin gümrük makamlarının müsaa-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

desiyle boşaltılabilir. Böyle bir durumda, bunlar tekrar yurt dışına götürülünceye veya başka bir şekilde gümrük nizamlarına göre elden çıkarılıncaya kadar sözü geçen yetkili makamların nezaretinde bulundurulabilir.

MADDE 7

Akit taraflardan birinin ülkesinden transit geçen yolcular çok basitleştirilmiş bir kontroldan daha fazla bir kontrola tâbi tutulmayacaklardır. Doğrudan doğruya transit geçen bagaj ve yükler gümrük resimleri ve benzeri vergilerden bağışık tutulacaktır.

MADDE 8

1. Her iki âkit tarafın hava yolu işletmelerine, kendi ülkeleri arasında, tasrih edilen hatlarda, mutabık kalınan servisleri işletmeleri için âdil ve eşit imkân sağlanacaktır.

2. Akit taraflardan herbirinin hava yolu işletmeleri, mutabık kalınan servisleri işletirken, öteki âkit tarafın hava yolu işletmelerinin çıkarlarını, bu sonuncu hava yolu işletmelerinin aynı hatların bütünü veya bir kısmı üzerinde işlettiği servislere, uygun olmayan bir nisbette tesir etmemek üzere, gözönünde bulunduracaktır.

3. Akit tarafların tayin edilen hava yolu işletmelerinin sağladığı mutabık kalınan servislerin, tasrih edilen hatlardaki kamu ulaştırma ihtiyaçları ile sıkı ilgisi bulunacak ve bunların ilk amacı, hava yolu işletmesini tayin eden tarafın ülkesine gelen veya ülkesinden giden yolcu, yük ve postaya ait mevcut olan veya olması makul bir tarzda beklenen taşıma ihtiyaçlarını makul bir hamule faktörü ile karşılamaya yetecek bir kapasiteyi sağlamak olacaktır.

4. Akit taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmesinin öteki âkit taraf ülkesindeki noktalar ile üçüncü memleketlerdeki noktalar arasındaki trafiği, tasrih edilen hatlarda taşıma hakkı, kapasitenin ilgili bulunduğu aşağıdaki genel ilkeler çerçevesinde uygulanacaktır:

(a) Hava yolu işletmesini tayin eden âkit taraf ülkesine gelecek veya ülkesinden gidecek olan trafik ihtiyaçları;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(b) Hava yolu işletmesinin geçtiği bölgesindeki devletlerin hava yolu işletmelerince kurulan başka ulaştırma servisleri de gözönüne alındıktan sonra, o bölgenin trafik ihtiyaçları; ve

(c) Uzak menzilli hava servisleri ihtiyaçları.

Bu fıkraya göre tanınacak haklar, nihaî olarak, âkit tarafların yetkili havacılık makamlarınca tesbit olunacaktır.

5. Sağlanacak kapasite ve işletilecek servislerin sıklığı hususunda, servislere başlanmadan önce, âkit tarafların yetkili havacılık makamları arasında başlangıçta bir mutabakata varılacaktır. Başlangıçta tesbit edilen bu kapasite ve servis sıklığı, sözü geçen makamların herhangi biri tarafından zaman zaman yeniden gözden geçirilebilir.

MADDE 9

1. Akit taraflardan birinin hava yolu işletmelerince öteki âkit tarafın ülkesine veya ülkesinden yapılacak nakliyat için uygulanacak ücret tarifeleri; işletme masrafları, makul kâr ve başka hava yolu işletmelerinin ücret tarifeleri de dahil, bütün ilgili âmiller gözönüne alınarak tesbit olunacaktır.

2. Bu maddenin 1 inci fıkrasında sözü geçen ücret tarifeleri üzerinde, mümkünse, her iki âkit tarafın ilgili hava yolu işletmeleri arasında hattın bütünü veya bir kısmında işleyen başka hava yolu işletmeleriyle de istişarede bulunarak mutabakata varılacak ve **böyle bir mutabakat, mümkün oldukça, Uluslararası Hava Ulaştırma Birliğinin ücret tesbit mekanizması kanalı ile sağlanacaktır.**

3. Böylece mutabık kalınan ücret tarifeleri, yürürlüğe girmesi tasarlanan tarihten en aşağı otuz (30) gün önce âkit tarafların yetkili havacılık makamlarının onayına sunulacaktır; özel durumlarda bu süre, sözü geçen makamların mutabakatı ile azaltılabilir.

4. Tayin edilen hava yolu işletmeleri bu ücret tarifelerinin herhangi biri üzerinde anlaşamazlarsa veya başka bir sebeple bir ücret tarifesi bu maddenin 2 nci fıkrası hükümlerine göre tesbit edilemezse veyahut bu maddenin 3 üncü fıkrasında sözü geçen 30 günlük sürenin ilk 15 günü içerisinde, bir âkit taraf, öteki âkit

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tarafa, bu maddenin 2 nci fıkrası hükümleri uyarınca mutabakata varılmış herhangi bir ücret tarifesinden tatmin olmadığını bildirirse, âkit tarafların yetkili havacılık makamları, ücret tarifesini kendi aralarında anlaşarak tesbit etmeye çalışacaklardır.

5. Yetkili havacılık makamları bu maddenin 3 üncü fıkrası gereğince kendilerine sunulan herhangi bir ücret tarifesinin onaylanması ve 4 üncü fıkradaki herhangi bir ücret tarifesinin tesbitinde anlaşamazlarsa, anlaşmazlık bu Anlaşmanın 15 inci maddesi hükümlerine göre halledilecektir.

6. Bu maddenin 3 üncü fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydiyle, hiçbir ücret tarifesi, âkit taraflardan birinin yetkili havacılık makamlarınca uygun görülmemişse yürürlüğe giremez.

7. Bu maddenin hükümlerine göre tesbit edilmiş ücret tarifeleri; gene bu madde hükümlerine göre yeni ücret tarifeleri tesbit edilinceye kadar yürürlükte kalacaktır.

MADDE 10

Her bir âkit taraf, kendi millî kambiyo mevzuatına uygun olarak, kendi ülkesinde öteki âkit tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince yolcu, bagaj, posta ve yük naklinden sağlanan kazançların masraftan artan kısmının resmî kur üzerinden transferini taahhüt eder. Akit taraflar arasındaki ödeme şekli özel bir anlaşma ile tedvir ediliyorsa, bu özel anlaşma uygulanacaktır.

MADDE 11

1. Sıkı bir işbirliği ruhu ile, âkit tarafların yetkili havacılık makamları, bu Anlaşma ve Ek'leri hükümlerinin uygulanmasını ve bunlara kifayetli bir şekilde riayet edilmesini sağlamak amaciyle zaman zaman birbirleriyle istişare edeceklerdir.

2. Akit taraflardan herbirinin yetkili havacılık makamları, istek üzerine, öteki âkit tarafın yetkili havacrlık makamlarına, birinci anlaşan tarafın tayin edilen hava yolu işletmelerince mutabık kalınan servislerde sağlanan kapasitenin gözden geçirilmesi amaciyle makul bir tarzda istenebilecek periyodik ve başkaca istatistikleri verecektir. Bu istatistikler, o hava yolu işletmelerince mutabık kalınan servislerde taşınan trafik miktarlarının ve bu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

trafiğin ilk çıkış ve son varış yerlerinin tesbiti için gerekli bütün bilgileri içine alacaktır.

MADDE 12

1. Akit taraflardan herhangi biri bu Anlaşmanın ve eklerinin herhangi bir hükmünün değiştirilmesini arzu ettiği takdirde, öteki âkit tarafla istişarede bulunmak isteyebilir; yetkili havacılık makamları arasında ve müzakere veya yazışma yoluyla yapılabilecek olan böyle bir istişare, istek tarihinden itibaren altmış (60) gün içerisinde başlayacaktır. **Mutabakata varılan herhangi bir değişiklik diplomatik yoldan nota teatisiyle teyid edildiğinde yürürlüğe girecektir.**

2. Hatlardaki değişiklikler, âkit tarafların yetkili havacılık makamlarının aralarında doğrudan doğruya mutabakata varmalariyle yapılabilir.

MADDE 13

Bu Anlaşma ve Ek'leri, **her iki âkit tarafça da muteber olabilecek çok taraflı herhangi bir sözleşmeye uyacak şekilde değiştirilecektir.**

MADDE 14

Akit taraflardan biri, bu Anlaşmaya son vermek kararında olduğunu her zaman öteki âkit tarafa ihbar edebilir; bu ihbarname aynı zamanda Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtına da ulaştırılacaktır. Bu durumda, ihbarnamenin öteki âkit tarafça alınışından itibaren on iki ay içerisinde mutabakata varılarak geri alınmaması halinde; **Anlaşma, bu sürenin bitiminde sona erecektir.** Öteki âkit tarafça ihbarnamenin alındığı teyit edilmezse, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtının ihbarnameyi aldığı tarihten on dört (14) gün sonra alınmış sayılacaktır.

MADDE 15

1. Akit taraflar arasında bu Anlaşmanın yorumlanması veya uygulanmasiyle ilgili bir anlaşmazlık çıkarsa, âkit taraflar bu anlaşmazlığı önce kendi aralarında müzakere yoluyla halletmeye çalışacaklardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. Akit taraflar, müzakere yoluyla bir anlaşmaya varamadıkları takdirde, anlaşmazlığı, karara bağlaması için **bir şahıs veya teşekküle** verme hususunda mutabık kalabilirler veya âkit taraflardan birinin isteği üzerine anlaşmazlık karar için âkit tarafların herbirinin tayin edeceği **birer hakem veya böylece seçilen iki hakemin tayin edeceği bir üçüncü hakemden** kurulu üç kişilik bir hakem heyetine sunulacaktır. Akit taraflardan her biri, taraflardan birinin ötekinden anlaşmazlığın tahkimini isteyen bir notayı diplomatik yoldan aldığı tarihten itibaren altmış gün içinde bir hakem tayin edecek ve üçüncü hakem de bundan sonraki altmış günlük bir süre içinde seçi'ecektir. Akit taraflardan herhangi biri verilen süre içerisinde bir hakem tayin edemezse veya üçüncü hakem belirtilen süre içinde seçilmezse Sivil Havacılık Teşkilâtı Konsey Başkanının, durumun gereğine göre, bir hakemi veya hakemleri tayin etmesini âkit taraflardan herhangi biri isteyebilir. Bu durumda üçüncü hakem üçüncü bir devletin uyruğu olacak ve hakem heyetinin başkanlığını yapacaktır.

3. Akit taraflar, bu maddenin 2 nci fıkrasına göre verilecek herhangi bir karara uymayı taahhüt ederler.

MADDE 16

Bu Anlaşma, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtı nezdinde tescil ettirilecektir.

MADDE 17

Bu Anlaşma, onaylama belgelerinin teatisi tarihinde yürürlüğe girecektir.

Yukarıdakileri tasdiken, aşağıda imzaları bulunan ve Hükûmetleri tarafından usulü dairesinde yetkilendirilmiş olan temsilciler, işbu Anlaşmayı imza etmişlerdir.

Türkçe ve ..... dillerinde, her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere ..... yılı, ... ayının ..... nci günü, ...'da tanzim olunmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti adına ..... Hükûmeti adına

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK - I

1. Türkiye'nin, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti tarafından tayin edilen hava yolu işletmesi veya işletmeleri, ...'de ..... ve/veya .....'de yolcu, yük ve posta şeklindeki uluslararası trafiği aşağıdaki gibi boşaltılabilir veya alabilir:

2. .....'nın ..... tarafından tayin edilen hava yolu işletmesi veya işletmeleri, ...'de ..... ve/veya .....'de yolcu, yük ve posta şeklindeki uluslararası trafiği aşağıdaki gibi boşaltılabilir veya alabilir:

EK - II

1. Akit taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmesi, malzeme çeşidi de dahil, uçuş tarifelerini, tasrih edilen hatlardaki servislere başlanmadan en az otuz (30) gün önce öteki âkit tarafın yetkili havacılık makamlarına onay için sunacaklardır.

2. Herhangi bir âkit tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince, uçuş tarifelerinin, öteki âkit tarafın yetkili havacılık makamlarına sunulmasından önce, her iki âkit tarafın ilgili hava yolu işletmeleri, aralarında anlaşmak üzere işbirliği yapacaklardır. Bu şekilde uçuş tarifeleri alan yetkili havacılık makamları, bunları teyid edebilir veya değiştirebilir. Her halûkârda, âkit taraflardan birinin tayin edilen havayolu işletmesince, tasrih edilen hatlarda işletilecek servisler, öteki âkit tarafın yetkili havacılık makamlarının onayı alınmadan başlayamaz veya değiştirilemez.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK 1

İŞLETİLECEK HATLAR

1. a) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından tayin edileh nava yolu işletmesi veya işletmeleri aşağıdaki hatlarda her iki istikamette hava servisleri işletmeye yetkilidir.

Türkiyedeki noktalardan ara noktalar vasıtası ile .....
ve/veya ..... ve daha ilerdeki noktalara

b) Üçüncü memleketlerden gelen veya bu memleketlere gidecek olan trafiğin diğer Akit Taraf ülkesinde bırakılması veya alınması aşağıdaki hatta münhasırdır:

Türkiyedeki noktalardan .....

2. a) ..... Hükümeti tarafından tayin edilen hava yolu işletmesi veya işletmeleri aşağıdaki hatlarda her iki istikamette hava servisleri işletmeye yetkilidir.

..... daki noktalardan ara noktalar vasıtası ile Türkiyede İstanbul ve/veya Ankara'ya ve daha ileridek noktalara

b) Üçüncü memleketlerden gelen veya bu memleketlere gidecek olan trafiğin diğer Akit Taraf ülkesinde bırakılması veya alınması aşağıdaki hatta münhasırdır.
..... daki noktalardan .....

3. Yukarıda kaydedilen noktalardan herhangi biri, servisin başlangıç noktası, hava işletmesini tayin eden Akit Tarafın ülkesinde bulunmak şartı ile, tayin edilen ilgili hava yolu işletmesinin ihtiyarına bağlı olarak bütün seferlerde veya bunların herhangi birinde kullanılmayabilir.

4. a) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından tâyin edilen hava yolu işletmesi veya işletmeleri ..... ve .....
arasındaki servislerinden herbirinde aşağıdaki uluslararası yolcu, posta ve yük trafiğini her iki istikamette taşıyamıyacaktır.;

— Aynı hava yolu işletmesinin bir başka servisi veya herhangi başka bir hava yolu işletmesinin bir servisi tarafından ..... (veya .....)'ya getirilmiş olan trafiği,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

— Aynı hava yolu işletmesinin bir başka servisi veya herhangi bir hava yolu işletmesinin bir servisine ..... (veya .....)'da aktarma edilmek suretiyle gidecek olan trafiği.

b) ..... Hükümeti tarafından tayin edilen hava yolu işletmesi veya işletmeleri İstanbul ve Ankara arasındaki servislerinden her birinde aşağıdaki uluslararası yolcu, posta ve yük trafiğini her iki istikamette taşıyacaktır;

— Aynı hava yolu işletmesinin bir başka servisi veya herhangi başka bir hava yolu işletmesinin bir servisi tarafından İstanbul'a (veya Ankara'ya) getirilmiş olan trafiği,

— Aynı hava yolu işletmesinin bir başka servisine veya herhangi bir hava yolu işletmesinin bir servisine İstanbul'da)veya Ankara'da) aktarma edilmek suretiyle gidecek olan trafiği.

EK - II

TARİFELERİN TASDİKİ

1. Akit taraflardan herbirinin tayin edilen hava yolu işletmesi, malzeme çeşidi de dahil uçuş tarifelerini, tasrih edilen hatlardaki servislere başlanmadan en az otuz (30) gün önce öteki âkit tarafın yetkili havacılık makamlarına onay için sunacaklardır.

2. Herhangi bir âkit tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince, uçuş tarifelerinin, öteki âkit tarafın yetkili havacılık makamlarına sunulmasından önce, her iki âkit tarafın ilgili hava yolu işletmeleri, aralarında anlaşmak üzere işbirliği yapacaklardır. Bu şekilde uçuş tarifeleri alan yetkili havacılık makamları, bunları teyid edebilir veya değiştirebilir. Her halûkârda, âkit taraflardan birinin tayin edilen hava yolu işletmesince, tasrih edilen hatlarda işletilecek servisler, öteki âkit tarafın yetkili havacılık makamlarının onayı alınmadan başlayamaz veya değiştirilemez.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ULUSLARARASI UZAY HUKUKU KURALLARI

(TÜRKİYE'nin Taraf olduğu Uluslararası Anlaşmalarla birlikte MEVZUAT)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1. AY VE DİĞER GÖK CİSİMLERİ DAHİL, UZAYIN KEŞİF VE KULLANILMASINDA DEVLETLERİN FAALİYETLERİNİ YÖNETEN İLKELER HAKKINDA ANDLAŞMA (1967)

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun 19 Aralık 1966 t. ve 2222 (XXI) sa.lı Kararına Ek olarak hazırlanan ve kısaca 1967 UZAY ANDLAŞMASI denilen Andlaşma, 27 Ocak 1967 günü Vaşington, Moskova ve Londra'da imzaya açılmış ve, onaylayan Devletler arasında, ilk defa, 10 Ekim 1967'de yürürlüğe girmiştir. (Bkz. COURTEIX Simone, Le Droit de l'Espace, documents d'études-droit international, no. 3.04, La Documentation Française, février 1984, Paris, s. 2 ve 6).

TÜRKİYE, 1967 Uzay Andlaşmasını, Londra ve Moskova'da imzalamış (bkz. Moniteur Belge, 12 février 1974, s. 2079) ve, buna, 27 Mayıs 1968 tarihinden geçerli olmak üzere TARAF olmuştur (bkz. RG., 23.10.1967, Sayı: 12732; DÜSTUR, Tertip, V., c. 6/2, s. 2615, ve, RG., 1.6.1968, Sayı: 12913; DÜSTUR, Tertip V., c. 7/2, s. 2188).

1967 Uzay Andlaşmasının, buradaki Türkçe başlık ve metni Resmî Gazeteden alınmıştır, ve Türk mevzuatına giren biçimidir. Bir diğer Türkçe çeviri için bkz. ÖNEN, Doç. Dr. Mes'ut, «Ay ve Diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Andlaşma», İÜ. SBF. Dergisi, Yıl: 2, 1984, sa. 2, s. 191 vd..

Fransızca metin için bkz. Moniteur Belge, 12 février 1974, s. 2075 vd.; CHAUMONT Charles, Le Droit de l'Espace, PUF., Que Sais-je?, no. 883, Paris 1970, s. 177 vd..
İngilizce metin için bkz. RG., 23.10.1967, Sayı: 12732.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1. AY VE DİĞER GÖK CİSİMLERİ DAHİL, UZAYIN KEŞİF VE KULLANILMASINDA DEVLETLERİN FAALİYETLERİNİ YÖNETEN İLKELER HAKKINDA ANDLAŞMA

Bu Andlaşmaya Taraf Devletler,

İnsan'ın uzayı keşfi sonucunda insanlığa açılan geniş imkânlardan *ilham alarak*,

Uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılmasındaki gelişmenin bütün insanlık için arzettiği ortak menfaati *takdir ederek*,

Uzayın keşif ve kullanılmasının, iktisadî ve bilimsel kalkınma dereceleri ne olursa olsun, bütün hakların menfaati için yürütülmesi gerektiğine *inanarak*,

Uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılmasının bilimsel olduğu kadar hukukî veçheleri bahsinde geniş ölçüde milletlerarası işbirliğine katılmayı *arzulayarak*,

Böyle bir işbirliğinin karşılıklı anlayışın gelişmesine ve Devletler ve halklar arasındaki dostane ilişkilerin kuvvetlendirilmesine yardımcı olacağına *inanarak*,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 13 Aralık 1963 tarihinde oybirliğiyle kabul edilmiş bulunan «Uzayın Keşif ve Kullanılmasında Devletlerin Faaliyetlerini Yöneten Hukukî İlkeler Demeci» başlıklı 1962 (XVIII) sayılı Kararı *hatırlayarak*,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 17 Aralık 1963 tarihinde oybirliğiyle kabul edilmiş bulunan ve Devletleri, nükleer silâhlar veya diğer her çeşit kütlesel tahrip silâhları taşıyan cisimleri dünya etrafında yörüngeye oturtmaktan veya bu gibi silâhları gök cisimlerine yerleştirmekten kaçınmaya çağıran 1884 (XVIII) sayılı Kararı *hatırlayarak*,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun, barışa karşı her türlü tehdidi, barışın herhangi bir şekilde bozulmasını veya saldırı fiilini doğrudan doğruya veya dolayısiyle tahrik yahut teşvike matuf propagandayı takbih eden 3 Kasım 1947 tarihli ve 110 (II) sayılı Kararını *nazarı itibare alarak* ve adıgeçen Kararın uzaya uygulanabileceği hususunu gözönünde tutarak,

Ay ve Diğer Gök Cisimleri dahil, Uzayın Keşfi ve Kullanılmasında Devletlerin Faaliyetlerini Yöneten İlkeler hakkında bir Andlaşmanın Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkelerinin gerçekleştirilmesine yardımcı olacağına *kani bulunarak*,

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmışlardır:

Madde I

Ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayın keşfi ve kullanılması, iktisadî veya bilimsel kalkınma derecelerine bakılmaksızın, bütün ülkelerin hayır ve menfaatine yürütülmelidir, bu bütün insanlığa tahsis olunmuştur.

Ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzay, hiçbir ayırdedici muameleye tabi tutulmaksızın, eşitlik esasına ve Devletler hukukuna uygun olarak, bütün Devletlerin keşif ve kullanmasına açık olup, gök cisimlerinin bütün bölgelerine serbestçe girilebilir.

Ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayda bilimsel araştırmalar serbestçe yapılır ve Devletler bu araştırmalarda milletlerarası işbirliğini kolaylaştırmalı ve teşvik etmelidirler.

Madde II

Ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzay, egemenlik ilânı, kullanma ve işgal suretiyle veya diğer her hangi bir suretle millî iktisaba konu olamaz.

Madde III

Andlaşmaya Taraf Devletlerin ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayın keşif ve kullanılması ile ilgili faaliyetleri, milletlerarası barış ve güvenliğin korunması ve milletlerarası işbirliği ve anlayışın teşviki amacıyla Birleşmiş Milletler Yasası da dahil olmak üzere Devletler hukukuna uygun bir şekilde yürütülmelidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde IV

Andlaşmaya Taraf Devletler, nükleer silâhlar veya diğer çeşit kütlesel tahrip silâhları taşıyan cisimleri dünya etrafındaki bir yörüngeye oturtmamayı, bu gibi silâhları gök cisimlerine yerleştirmemeyi ve bu gibi silâhları diğer her hangi bir şekilde uzaya yerleştirmemeyi taahhüt ederler.

Andlaşmaya Taraf bütün Devletler ay ve diğer gök cisimlerini münhasıran barışçı amaçlarla kullanacaklardır. Gök cisimleri üzerinde askerî üs ve tesisler kurulması ve tahkimat yapılması, her tip silâhın denenmesi ve askerî manevralar yapılması yasaktır. Askerî personelin bilimsel araştırma veya diğer bir barışçı amaçla kullanılması yasaklanmıştır. Ay ve diğer gök cisimlerinin barışçı amaçlarla keşfi için gerekli her türlü teçhizat veya tesisin kullanılması da yasaklanmamıştır.

Madde V

Andlaşmaya Taraf Devletler uzay adamlarını insanlığın uzaydaki temsilcileri addedecekleri ve onlara kaza, zaruret veya diğer bir Taraf Devlet ülkesine veya açık denize mecburî iniş halinde, mümkün olan her yardımı yapacaklardır. Bu kabil bir iniş yapan uzay adamları salimen ve sür'atle uzay gemilerinin tescil edilmiş olduğu Devlete iade edilmelidirler.

Bir taraf Devletin uzay adamları, uzay ve diğer gök cisimlerindeki faaliyetleri sırasında, diğer Taraf Devletler uzay adamlarına mümkün olan her yardımı yapacaklardır.

Andlaşmaya Taraf Devletler, ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayda keşfettikleri ve uzay adamlarının hayatı veya sağlığı için tehlike teşkil edebilecek her olaydan Andlaşmaya Taraf diğer Devletlere veya Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine derhal bilgi vereceklerdir.

Madde VI

Andlaşmaya Taraf Devletler, ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayda gerek Hükümet teşekkülleri, gerek Hükümetler dışı teşekküller tarafından yürütülen millî faaliyetlerde ve millî faaliyetlerin işbu Anlaşmada yer alan hükümler uyarınca yürütülme-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

sinde milletlerarası sorumluluk taşırlar. Hükümetler - dışı teşekküllerin ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzaydaki faaliyetleri ilgili Devletin müsaadesine ve devamlı nezaretine tabi olmalıdır. Ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzakdaki faaliyetlerin bir milletlerarası teşkilât tarafından yürütülmesi halinde işbu Andlaşma hükümlerine riayetten doğan sorumluluk milletlerarası teşkilât ile, söz konusu teşkilâta mensup bulunan bu Andlaşmaya Taraf Devletlere ait olacaktır.

Madde VII

Ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzaya bir cisim fırlatan veya fırlatılan her Taraf Devlet ve, ülkesinden veya tesislerinden bir cisim fırlatılan her Taraf Devlet, Andlaşmaya taraf diğer bir devlete veya bu Devlete tabi gerçek veya tüzel kişilere karşı, sözkonusu cismin veya bu cismi meydana getiren parçaların yeryüzünde, hava sahasında veya, ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayda ika ettikleri zararlar için milletlerarası bakımdan sorumludur.

Madde VIII

Uzaya fırlatılan bir cisim tescil edilmiş bulunduğu Andlaşmaya Taraf bir Devlet, sözkonusu cisim ve bu cismin personeli üzerindeki yargı hakkı ve denetlemesini, bu cisim uzayda veya bir gök cisminde bulunduğu sırada da muhafaza edecektir. Bir gök cismine indirilmiş veya bu cisme yerleştirilmiş bulunanlar da dahil olmak üzere, uzaya fırlatılan cisimler ve bunları meydana getiren parçalar üzerindeki mülkiyet hakkı, bu cisimlerle bunların parçalarının uzayda veya diğer bir gök cisminde bulunmaları veya yeryüzüne geri dönmüş olmaları dolayısiyle haleldar olmayacaktır. Tescil edilmiş bulundukları Anlaşmaya Taraf Devletin sınırları dışında bulunan bu gibi cisimler ile bunları meydana getiren parçalar bu Devlete iade olunacak ve bu Devlet, vaki talep üzerine, iadelerinden önce, sözkonusu cisimler ve bunları meydana getiren parçaların teşhisine yarayacak bilgileri vermekle mükellef olacaktır.

Madde IX

Andlaşmaya Taraf Devletler, ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayın keşfi ve kullanılmasında işbirliği ve karşılıklı yardımlaş-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ma ilkelerine dayanacaklar ve ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzaydaki bütün faaliyetlerini, Andlaşmaya Taraf diğer bütün Devletlerin mukabil menfaatlerini gereği veçhile dikkate almak suretiyle yürüteceklerdir. Andlaşmaya Taraf Devletler, ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayla ilgili inceleme ve keşiflerini, bunların zararlı bir şekilde kirlenmesini ve yer - dışı maddelerin sokulması sonucunda yeryüzü ortamında hasıl olacak zararlı değişmeleri önleyecek şekilde yürütecekler ve, gerektiğinde, bu maksatla uygun tedbirler alacaklardır. Andlaşmaya Taraf bir Devlet, ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayda yürütülmesi kendisi veya tebaası tarafından tasarlanan bir faaliyet veya denemenin, ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılması alanında diğer Taraf Devletlerin faaliyetlerini zararlı bir şekilde engelleyeceği hususunda inandırıcı sebeplere sahip bulunduğu takdirde, sözkonusu faaliyet veya denemeye girişmeden önce gerekli milletlerarası istişarelerde bulunacaktır. Andlaşmaya Taraf herhangi bir Devlet, ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılması ile ilgili faaliyetlerinin diğer bir taraf Devletin, ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayda girişmeyi tasarladığı bir faaliyet veya deneme dolayısiyle zararlı bir şekilde engelleneceği hususunda inandırıcı bir sebebe sahip bulunduğu takdirde, sözkonusu faaliyet veya deneme konusu istişare talebinde bulunabilir.

Madde X

Andlaşmaya Taraf Devletler, bu Andlaşmanın amaçlarına uygun olarak, ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayın keşfi ve kullanılması konusunda milletlerarası işbirliğini teşvik etmek maksadiyle, bu Devletler tarafından fırlatılan uzay cisimlerinin uçuşunu müşahede için imkan verilmesi yolunda Andlaşmaya Taraf diğer Devletlerce yapılacak talepleri eşitlik esasına riayet etmek suretiyle inceleyeceklerdir.

Bu gibi müşahede imkânlarının mahiyeti ve bunlara hangi şartlar altında rıza gösterileceği hususu, ilgili Devletler arasında varılacak bir mutabakatla tespit olunacaktır.

Madde XI

Ay ve diğer gök cisimleri dahil, uzayda faaliyet gösteren Andlaşmaya Taraf Devletler, uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kullanılması konusunda milletlerarası işbirliğini teşvik etmek maksadiyle, bu gibi faaliyetlerin mahiyeti, yürütülmesi, ifa edildikleri yerler ve sonuçlar hakkında Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine, halka ve milletlerarası bilim topluluğuna mümkün ve kabil olan bilgileri vermek hususunda mutabık kalmışlardır. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri, bu bilgileri alır almaz, derhal ve etkili bir şekilde dağıtmaya hazır olmalıdır.

Madde XII

Ay ve diğer gök cisimleri üzerinde bulunan bütün istasyonlar, tesisler, teçhizat ve uzay araçları, mütekabiliyet şartiyle, işbu Andlaşmaya Taraf diğer Devletlerin temsilcilerine açık olacaktır. Sözkonusu temsilciler, arzulanan istişarelerin yapılabilmesi maksadiyle ve ziyaret olunacak tesis mahallindeki emniyetin sağlanması, ve normal faaliyetlerin aksatılmasının önlenmesini teminen azamî ölçüde tedbirler alınabilmesi için, yapmayı tasarladıkları her ziyareti önceden bildireceklerdir.

Madde XIII

İşbu Anlaşmanın hükümleri, ay ve diğer gök cisimleri dahil uzayın keşif ve kullanılması alanında Andlaşmaya Taraf Devletlerce gerek Andlaşmaya Taraf bir Devlet tarafından münferiden gerek özellikle milletlerarası, hükümetlerarası teşkilâtlar çevresinde diğer Devletlerle ortaklaşa yürütülen faaliyetlere uygulanır. Ay ve diğer gök cisimleri dahil uzayın keşif ve kullanılması amacı ile, milletlerarası, hükümetlerarası teşkilâtların yürüttükleri faaliyetler münasebetiyle ortaya çıkan pratik meseleler Andlaşmaya Taraf Devletler ile ilgili milletlerarası teşkilât veya sözkonusu teşkilâtın üyesi bulunan işbu Andlaşmaya Taraf bir veya birçok Devlet arasında çözümlenecektir.

Madde XIV

1. İşbu Andlaşma bütün Devletlerin imzasına açıktır. Andlaşmayı, işbu maddenin 3 üncü fıkrası uyarınca yürürlüğe girmesinden önce imzalamamış bulunan her hangi bir Devlet her zaman Andlaşmaya katılabilecektir.

2. İşbu Andlaşma imzacı Devletlerin onayına tabi olacaktır. Onay ve katılma belgeleri, işbu metinde Saklayıcı Hükümetler ola-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

rak adlandırılan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, Büyük Britanya ve Kuzey İrlânda Birleşik Krallığı ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetlerine tevdi olunacaktır.

3. İşbu Andlaşma, işbu Andlaşma hükümlerine göre Saklayıcı Hükümetler olarak adlandırılanlar da dahil olmak üzere, beş Hükümetin onay belgelerini tevdi etmeleri halinde yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Andlaşma, onay veya katılma belgelerini işbu Andlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra tevdi eden Devletler bakımından, onay veya katılma belgelerinin tevdii tarihinde yürürlüğe girecektir.

5. Saklayıcı Hükümetler her imzanın tarihi, her onay veya katılma belgesinin tevdi tarihi, Andlaşmanın yürürlüğe giriş tarihi ve diğer her nevi tebligattan, işbu Andlaşmayı imzalayan veya ona katılan Devletlere derhal bilgi vereceklerdir.

6. İşbu Andlaşma, Saklayıcı Hükümetler tarafından Birleşmiş Milletler Yasasının 102 nci maddesi uyarınca tescil ettirilecektir.

Madde XV

Andlaşmaya Taraf herhangi bir Devlet, işbu Andlaşmaya değişiklikler teklif edebilir. Bu değişiklikler, bunları kabul eden Andlaşmaya Taraf her Devlet bakımından, Andlaşmaya Taraf Devletlerin çoğunluğunca kabul olunmaları üzerine ve bilâhara, Andlaşmaya Taraf diğer Devletlerin her biri bakımından, kabul edildikleri tarihte yürürlüğe gireceklerdir.

Madde XVI

Andlaşmaya Taraf her hangi bir Devlet, işbu Andlaşmanın yürürlüğe girmesinden bir yıl sonra, Saklayıcı Hükümetlere yapacağı yazılı bir tebligat vasıtasiyle Andlaşmadan çekildiğini bildirebilir. Böyle bir çekilme bu tebligatın alınması tarihinden bir yıl sonra yürürlüğe girecektir.

Madde XVII

Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça metinleri aynı derecede geçerli sayılacak işbu Andlaşma, Saklayıcı Hükümet-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lerin arşivlerine tevdi edilecektir. Andlaşmanın usulüne uygun şekilde onaylanmış örnekleri, Saklayıcı Hükümetler tarafından, Andlaşmayı imzalayan veya ona katılan Devletlerin Hükümetlerine gönderilecektir.

Yukarıdaki hususları tasdiken, gereği şekilde yetkili kılınmış aşağıda adları yazılı kimseler işbu Andlaşmayı imzalamışlardır.

Bin dokuz yüz altmışyedi yılı Ocak ayı'nın 27 nci günü Londra, Moskova ve Vaşington şehirlerinde, 3 nüsha halinde düzenlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. ASTRONOTLARIN KURTARILMASI, ASTRONOTLARIN DÖNÜŞÜ VE ATMOSFERÖTESİ UZAYA FIRLATILAN ARAÇLARIN GERİ VERİLMESİ HAKKINDA ANLAŞMA (1968)

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun 19 Aralık 1967 t. ve 2395 (XXII) sa.lı Kararına Ek olarak hazırlanan Anlaşma, 22 Nisan 1968 günü Moskova, Londra ve Vaşington'da imzaya açılmış ve, onaylayan Devletler arasında, ilk defa, 3 Aralık 1968'de yürürlüğe girmiştir. (Bkz. COURTEIX Simone, Le Droit de l'Espace, documents d'études, droit international, no. 3.04, La Documentation Française, février 1984, Paris, s. 2 ve 10.).

Anlaşma, TÜRKİYE adına, Ü. Halûk Bayülken tarafından imzalanmış (bkz. Moniteur Belge, 18 octobre 1978, s. 12367), fakat henüz Taraf olma işlemleri yapılmamıştır.
Buradaki Türkçe metin, ÖNEN, Doç. Dr. Mes'ut, «Astronotların Kurtarılması, Astronotların Dönüşü ve Atmosferötesi Uzaya Fırlatılmış olan Araçların Geri Verilmesi Hakkında Anlaşma», İÜ. SBF. Dergisi, Yıl: 2, 1984, sa. 2, s. 201 vd. dan alınmıştır.

Fransızca metin için bkz. Moniteur Belge, 18 octobre 1978, s. 12363 vd.

İngilizce metin için bkz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. ASTRONOTLARIN KURTARILMASI, ASTRONOTLARIN DÖNÜŞÜ VE ATMOSFERÖTESİ UZAYA FIRLATILMIŞ OLAN ARAÇLARIN GERİ VERİLMESİ HAKKINDA ANLAŞMA

AKİD TARAFLAR

Kaza, tehlikeli durum veya zorunlu iniş hallerinde, astronotlara mümkün olan her türlü yardımın yapılacağını, astronotların dönüşlerinin derhal ve tam bir güvenlik içersinde gerçekleştirileceğini ve Atmosferötesi Uzaya fırlatılmış araçların geri verilecek-lerini öngören Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Anlaşmanın büyük önemini KAYDEDEREK,

Bu yükümlülükleri daha fazla geliştirmeyi ve somutlaştırmayı İSTEYEREK,

Atmosferötesi Uzayın barışçıl keşfi ve kullanılması konusunda uluslararası işbirliğine yardımcı olmaya ÖZEN GÖSTEREREK,

İnsancıl hislerle HAREKET EDEREK,

Aşağıdaki hususlar üzerinde ANLAŞMIŞLARDIR:

MADDE 1

Bir uzay aracı mürettebatının kazaya uğradığını, veya tehlikeli durumda bulunduğunu, veya yetkisi altındaki bir ülkeye veya açık denize veya bir Devlet yetkisi altında olmayan diğer bir yere zorunlu veya istek dışı bir iniş yaptığını öğrenen veya saptayan her Akid Taraf,

a. Bundan derhal Fırlatan Otoriteyi haberdar eder, eğer bunu belirleyememiş ve kendisiyle hemen haberleşmeye girememiş

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ise, bu bilgileri, elinde bulunan her türlü uygun haberleşme araçları ile derhal yayar;

b. Bundan derhal Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini haberdar eder ve, bu bilgileri gecikmeksizin elinde bulunan her türlü uygun haberleşme arauları ile yaymak Genel Sekretere ait olur.

MADDE 2

Bir kaza, tehlikeli bir durum veya zorunlu ve istek dışı bir iniş sonucunda, bir uzay aracı mürettebatının bir Akid Taraf yetkisi altındaki bir ülkeye inmesi halinde bu Akid Taraf, derhal bunların kurtarılmasını ve kendilerine gerekli her türlü yardımın yapılmasını sağlamak üzere mümkün olan bütün tedbirleri alır. Aldığı tedbirlerden ve elde edilen sonuçlardan, Fırlatan Otoriteyi ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini haberdar eder. Eğer Fırlatan Otoritenin yardımı, âcil bir kurtarmayı kolaylaştırabiliyor veya arama ve kurtarma işlemlerinin etkinliğine hissedilir derecede katkıda bulunabiliyor ise Fırlatan Otorite, sözkonusu arama ve kurtarma işlemlerinin etkinlikle sürdürülmesi amacıyla, Akid Taraf ile işbirliğinde bulunur. Bu işlemler, Fırlatan Otorite ile sürekli ve sıkı bir danışma içinde hareket eden Akit Tarafın yönetimi ve denetimi altında yapılır.

MADDE 3

Eğer bir uzay aracı mürettebatının açık denize veya bir Devlet yetkisi altında bulunmayan bir yere indiği öğrenilir veya saptanır ise, yapabilmek durumunda olan Akid Taraflar, gerektiği takdirde, bu mürettebatın âcil olarak kurtarılmasını sağlamak amacıyla, arama ve kurtarma işlemleri için yardımda bulunurlar. Aldıkları tedbirlerden ve elde edilen sonuçlardan Fırlatan Otoriteyi ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterini haberdar ederler.

MADDE 4

Bir kaza, tehlikeli bir durum veya karaya veya denize zorunlu veya istek dışı iniş sonucunda bir uzay aracı mürettebatının, bir Akit Taraf yetkisi altında bulunan bir ülkeye inmesi veya açık denizde veya bir Devlet yetkisi altında olmayan diğer bir yerde

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

bulunması halinde bunlar, derhal ve istenilen güvenlik şartları içersinde Fırlatan Otorite temsilcilerine teslim edilirler.

MADDE 5

1. Bir uzay aracının veya bunu oluşturan parçaların, Yeryüzünde kendi yetkisi altında bulunan bir ülkeye veya açık denize veya bir Devlet yetkisi altında olmayan diğer bir yere düştüğünü öğrenen veya saptayan her Akid Taraf, bundan Fırlatan Otoriteyi ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini haberdar eder.

2. Yetkisini kullandığı ülkede bir uzay aracı veya bunu oluşturan parçalar ortaya çıkarılan her Akid Devlet, Fırlatan Otoritenin istemi üzerine ve bu Otoritenin yardımı ile, eğer istenmiş ise, araç veya bunu oluşturan parçaları bulup kurtarmak için mümkün sayacağı tedbirleri alır.

3. Fırlatan Otoritenin ülkesel sınırları dışında bulunmuş olan Atmosferötesi Uzaya fırlatılmış araçlar veya bunları oluşturan parçalar, Fırlatan Otoritenin istemi üzerine, araçlar kendisine geri verilmezden önce istem üzerine, bu Otoritenin bunların belirlenme verilerini bildirmesi kaydıyla, Fırlatan Otorite temsilcilerine teslim edilir veya onların emrine hazır tutulur.

4. İşbu maddenin 2 ve 3 üncü paragrafları hükümlerine rağmen, yetkisi altındaki bir ülkede ortaya çıkarılan veya diğer herhangi bir yerde bulup kurtarmış olduğu bir uzay aracının veya bunu oluşturan parçaların, nitelikleri itibarile, tehlikeli veya zararlı olduklarına inanması için nedenler bulunan her Akid Taraf, bundan Fırlatan Otoriteyi haberdar eder ve bu da, sözkonusu Akid Tarafın yönetimi ve denetimi altında her türlü mümkün zarar tehlikesini ortadan kaldırmak üzere derhal etkin tedbirler alır.

5. İşbu maddenin 2 ve 3 üncü paragrafları hükümleri uyarınca, bir uzay aracının veya bunu oluşturan parçaların bulunup kurtarılması ve geri verilmesine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmek üzere girişilen masraflar Fırlatan Otoriteye aittir.

MADDE 6

İşbu Anlaşma bakımından «Fırlatan Otorite» deyiminden, fırlatmadan sorumlu Devlet, veya eğer fırlatmadan bir Uluslara-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

rası Örgüt sorumlu ise, bunun işbu Anlaşmada öngörülen hakları ve yükümlülükleri kabul etmesi ve bu Örgüt üyesi Devletlerden çoğunluğun işbu Anlaşmaya ve Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Anlaşmaya Taraf olmaları kaydıyla, sözkonusu Örgüt anlaşılır.

MADDE 7

1. İşbu Anlaşma bütün Devletlerin imzasına açıktır Bu maddenin 3 üncü paragrafına uygun olarak yürürlüğe girmesinden önce, işbu Anlaşmayı imza etmemiş olan her Devlet buna, her zaman, iltihak edebilir.

2. İşbu Anlaşma imzalayan Devletlerin onayına sunulur. Onay belgeleri ve iltihak belgeleri, Saklayıcı Hükümetler olarak tâyin edilmiş olan Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükümetlerine tevdi edilirler.

3. İşbu Anlaşma, Anlaşma gereğince Saklayıcı Hükümetler olarak tâyin edilmiş olanlar dahil beş Hükümetin onay belgelerini tevdi etmeleri halinde yürürlüğe girer.

4. Onay veya iltihak belgeleri işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra tevdi edilen Devletler için Anlaşma, bunların onay veya iltihak belgelerinin tevdi tarihinde hüküm ifade eder.

5. Saklayıcı Hükümetler, işbu Anlaşmayı imzalayan veya buna iltihak eden bütün Devletlere, her bir imza tarihini, işbu Anlaşmanın her bir onay veya işbu Anlaşmaya her bir iltihak belgesinin tevdi tarihlerini Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihini ve diğer bütün ulaştırılacak bilgileri, gecikmeksizin haber verirler.

6. İşbu Anlaşma, Saklayıcı Hükümetler tarafından, Birleşmiş Milletler Şartının 102 nci maddesi uyarınca tesçil edilir.

MADDE 8

İşbu Anlaşmaya Taraf her Devlet Anlaşmaya değişiklik önerebilir. Değişiklikler, değişiklikleri kabul eden Anlaşmaya Taraf her bir Devlet hakkında, Anlaşmaya Taraf Devletlerin çoğunluğu tarafından bunların kabul edilmesinden itibaren, ve sonra da, An-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

laşmaya Taraf diğer Devletlerin herbiri hakkında, sözkonusu değişiklikleri kendisinin kabul tarihinde hüküm ifade eder.

MADDE 9

Anlaşmaya Taraf her Devlet, Anlaşmadan çekildiğini, bunun yürürlüğe girmesinden bir yıl sonra, Saklayıcı Hükümetlere yazılı olarak tebliğ edebilir. Bu çekilme sözkonusu tebliğin alındığı günden bir yıl sonra hüküm ifade eder.

MADDE 10

İngilizce, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri aynı ölçüde geçerli olan işbu Anlaşma, Saklayıcı Hükümetler arşivlerine tevdi olunur. İşbu Anlaşmanın usulüne uygun olarak onaylanmış örnekleri, Saklayıcı Hükümetler tarafından Anlaşmayı imzalamış veya ona iltihak etmiş bulunan Devletler Hükümetlerine gönderilir.

Bu hususta usulüne uygun olarak yetkili kılınmış olan aşağıda imzası bulunanlar, NE OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE OLARAK, işbu anlaşmayı imzalamışlardır.

Bin dokuz yüz altmış sekiz yılı Nisan ayının 22 nci günü Moskova, Londra ve Vaşington'da, üç asıl halinde düzenlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. UZAY ARAÇLARI TARAFINDAN VERİLEN ZARARLARDAN DOLAYI ULUSLARARASI SORUMLULUK HAKKINDA KONVANSİYON (1972)

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun 29 Kasım 1971 t. ve 2777 (XXVI) sa.lı Kararına Ek olarak hazırlanan Konvansiyon, 29 Mart 1972 günü Londra, Moskova ve Vaşington'da imzaya açılmış ve, onaylayan Devletler arasında, ilk defa, 1 Eylül 1972'de yürürlüğe girmiştir. (Bkz. COURTEIX Simone, Le Droit de l'Espace, documents d'études, droit international, no. 3.04, La Documentation Française, février 1984, Paris, s. 2 ve 12.).

Buradaki Türkçe metin İÜ. SBF. Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mes'ut ÖNEN tarafından, Belçika Dış İşleri Bakanlığından ve L'Institut de droit comparé de Paris'den Özel Dosya için edinilen Fransızca metinler esas alınarak, hazırlanmıştır.
Fransızca metin için bkz. Belçika Dış İşleri Bakanlığı Belgesi: 694 (1975 - 1976) N. 1., s. 6 - 12.
İngilizce metin için bkz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. UZAY ARAÇLARI TARAFINDAN VERİLEN ZARARLARDAN DOLAYI ULUSLARARASI SORUMLULUK HAKKINDA KONVANSİYON

İşbu Konvansiyona TARAF DEVLETLER,

Atmosferötesi Uzayın barışçıl amaçlarla keşfi ve kullanılmasına yardımcı olmanın tüm insanlığın yararına bulunduğunu GÖRÜP KABUL EDEREK,

Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil, Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Andlaşmayı ANIMSAYARAK,

Uzay Araçları fırlatma faaliyetlerinde bulunan Devletlerin ve Uluslararası Örgütlerin ihtiyatlı tedbirlerine rağmen, sözkonusu Araçların muhtemelen zararlara neden olabileceklerini GÖZ ÖNÜNDE TUTARAK,

Uzay Araçlarının verdikleri zararlardan dolayı sorumluluğa ilişkin uluslararası etkin kurallar ve usuller hazırlanması ve, özellikle, sözkonusu zararlardan mağdur olanlara işbu Konvansiyon uyarınca, tam ve hakkaniyete uygun bir tazminatın derhal ödenmesini sağlanması zorunluluğunu GÖRÜP KABUL EDEREK,

Böylece hazırlanmış kurallar ve usuller konmasının, Atmosferötesi Uzayın barışçıl amaçlarla keşfi ve kullanılması hususunda uluslararası işbirliğinin kuvvetlenmesine katkıda bulunacağından EMİN OLARAK,

Aşağıdaki şekilde ANLAŞMIŞLARDIR:

MADDE 1

İşbu Konvansiyon bakımından:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) «Zarar» terimi, insan hayatının kaybını, cismani yaralanmaları veya sağlığın diğer bir şekilde haleldar olmasını, veyahut Devlet veya gerçek veya tüzel kişilerin mallarının, veya Uluslararası Örgütlerin mallarının kaybını veya, sözkonusu mallara verilen zararları ifade eder;

b) «Fırlatma» terimi, aynı zamanda fırlatma girişimini de ifade eder;

c) «Fırlatan Devlet» deyimi,
i) Bir Uzay Aracını fırlatma faaliyetlerinde bulunan veya fırlatma faaliyetlerinde bulunduran bir Devleti,

ii) Ülkesi veya tesisleri bir Uzay Aracının fırlatılmasına hizmet eden Devleti ifade eder;

d) «Uzay Aracı» deyimi, aynı zamanda, bir Uzay Aracını oluşturan parçaları ve bunun fırlatıcısının parçalarını da ifade eder.

MADDE 2

Bir Fırlatan Devletin, kendi Uzay Aracı tarafından, Yeryüzünde veya uçuş halindeki Hava Araçlarında verilen zararların giderilmesinde mutlak sorumluluğu vardır.

MADDE 3

Bir Fırlatan Devlet Uzay Aracına veya böyle bir Uzay Aracı bordasında bulunan insanlara veya mallara, başka bir Fırlatan Devlet Uzay Aracı tarafından, Yeryüzünden başka bir yerde zarar verilmesi halinde, bu sonuncu Devlet, ancak zarar, kendi kusuruna veya fiillerinden sorumlu bulunduğu kimselerin kusuruna bağlanabildiği takdirde, sorumlu olur.

MADDE 4

1. Bir Fırlatan Devlet Uzay Aracına veya böyle bir Uzay Aracı bordasında bulunan insanlara veya mallara, başka bir Fırlatan Devlet Uzay Aracı tarafından, Yeryüzünden başka bir yerde zarar verilmesi halinde, ve, bu olay nedeni ile bir Üçüncü Devlete veya onun tâbiiyetinde bulunan Gerçek veya Tüzel Kişilere zarar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

verilmesi halinde, ilk İki Devlet, Üçüncü Devlete karşı, aşağıda gösterilen şekilde müteselsilen sorumludurlar:

a) Zararın, Üçüncü Devlete, Yeryüzünde veya uçuş halindeki bir Hava Aracında verilmesi halinde, bunların sorumluluğu mutlaktır;

b) Zararın, bir Üçüncü Devletin Uzay Aracına veya böyle bir Uzay Aracı bordasında bulunan insanlara veya mallara, Yeryüzünden başka bir yerde verilmesi halinde, Üçüncü Devlete karşı bunların sorumluluğu, birisinin kusuruna veya herbirinin fiillerinden sorumlu oldukları kimselerin kusuruna dayanır.

2. İşbu Maddenin 1 inci paragrafında öngörülmüş olan bütün müteselsil sorumluluk hallerinde, zararın giderilmesi yükümü, ilk İki Devlet arasında, kusurlu bulundukları ölçüye göre paylaştırılır; bu Devletlerden herbirinin hangi ölçüde kusurlu bulunduklarını saptamak imkânsız olduğu takdirde, giderim yükümü, aralarında eşit biçimde paylaştırılır. Bu paylaştırma, Üçüncü Devletin, Fırlatan Devletlerden herhangi birinden veya müteselsilen sorumlu olan bütün Fırlatan Devletlerden, İşbu Konvansiyon uyarınca yükümlü bulunulan giderimi tam olarak elde etmesi hakkını haleldar edemez.

MADDE 5

1. İki veya daha ziyade Devletin, bir Uzay Aracı fırlatılma faaliyetini ortaklaşa yapmaları halinde bunlar, sözkonusu faaliyetten doğabilecek her türlü zarardan müteselsilen sorumludurlar.

2. Zararı gideren Fırlatan Devlet, ortak fırlatmaya katılan diğerlerine karşı rücû hakkını haizdir. Ortak fırlatmaya katılanlar, müteselsilen sorumlu oldukları malî yükün aralarında paylaştırılmasına ilişkin anlaşmalar akdedebilirler. Sözkonusu anlaşmalar, zarara uğramış olan bir Devletin, Fırlatan Devletlerden herhangi birinden veya müteselsilen sorumlu olan bütün Fırlatan Devletlerden, İşbu Konvansiyon uyarınca yükümlü bulunulan giderimi tam olarak elde etmesi hakkını haleldar etmez.

3. Ülkesi veya tesisleri bir Uzay Aracının fırlatılmasına hizmet eden bir Devlet, ortak bir fırlatmaya katılan Devlet sayılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 6

1. İşbu maddenin 2 nci paragrafındaki hükümler saklı kalmak üzere, bir Fırlatan Devlet, zararın, tamamen veya kısmen, istemde bulunan Devletin veya bu Devletin temsil ettiği Gerçek veya Tüzel Kişilerin ağır kusurundan veya bir zarar husule getirme niyetiyle vaki bir fiil veya ihmalinden ileri gelmiş bulunduğunun ispat edilmesi halinde mutlak sorumluluktan kurtulur.

2. Zararın, Fırlatan Devletin, özellikle, Birleşmiş Milletler Şartı ve Ay ve Diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Andlaşma dahil, Uluslararası Hukuka uygun olmayan faaliyetlerinden ileri gelmesi halinde, ne şekilde olursa olsun, hiçbir sorumluluktan kurtulma kabul olunmaz.

MADDE 7

İşbu Konvansiyon hükümleri, bir Fırlatan Devlet Uzay Aracı tarafından:

a) bu Fırlatan Devlet Tâbiiyetinde olanlara,

b) sözkonusu Uzay Aracının, fırlatılma ânından itibaren veya düşüşüne kadarki daha ileri bir safhada işletilmesi işlemlerine katıldıkları süre zarfında, veyahut, fırlatmaya veya, Fırlatan Devletin daveti üzerine aranıp bulunması ve kurtarılmasına yaraması gerekli olarak öngörülmüş bir bölge yakınlarında bulundukları süre içersinde, Yabancı Tâbiiyetinde olanlara

verilen zararlara uygulanmaz.

MADDE 8

1. Kendisi veya Gerçek veya Tüzel Kişileri zarara uğrayan bir Devlet, sözkonusu zarardan dolayı, Fırlatan Devlete karşı, giderim talebinde bulunabilir.

2. Gerçek veya Tüzel Kişilerin tâbiiyetini haiz oldukları Devletin, giderim talebinde bulunmaması halinde, bir diğer Devlet, Gerçek veya Tüzel Kişinin kendi ülkesinde zarara uğramış olması nedenine dayanarak, Fırlatan Devlete karşı, giderim talebi ileri sürebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. Gerçek veya Tüzel Kişilerin tâbiiyetini haiz oldukları Devletin ve Gerçek veya Tüzel Kişilerin zarar gördükleri Ülke Devletinin, giderim talebinde bulunmamaları veya bir talep ileri sürmek niyetlerini tebliğ etmemeleri halinde, bir diğer Devlet, kendi Ülkesinde devamlı ikamet eden kimselerin zarara uğramış olmaları nedenine dayanarak, Fırlatan Devlete karşı, giderim talebinde bulunabilir.

MADDE 9

Giderim talebi, Fırlatan Devlete, Diplomatik Yoldan yapılır. Bu Devletle diplomatik ilişkileri bulunmayan her Devlet, talebini ileri sürmesini ve işbu Konvansiyon uyarınca diğer her türlü çıkarında kendisini temsil etmesini bir başka Devletten rica edebilir. Aynı şekilde, Talepte Bulunan Devletin ve Fırlatan Devletin, her ikisinin de, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı üyesi bulunmaları şartıyla, talebini, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri aracılığıyla da ileri sürebilir.

MADDE 10

1. Giderim talebi, Fırlatan Devlete, zararın husule geldiği tarihten veya sorumlu Fırlatan Devletin belirlenmesinden itibaren hesaplanacak bir yıllık bir süre içinde ileri sürülebilir.

2. Bununla beraber, Devletin, zararın husule gelmiş olduğundan haberdar olmaması veya sorumlu Fırlatan Devleti belirleyememesi halinde, Talebi, sözügeçen olaylardan haberdar olduğu tarihten itibaren bir yıl içinde kabul olunur; bununla beraber, süre, hiçbir şekilde, Devletin bütün dikkat ve özenle hareket etmek suretiyle olaylardan haberdar olmuş sayılması makul olabilen tarihten itibaren hesaplanacak bir yılı geçemez.

3. İşbu maddenin 1 inci ve 2 nci paragraflarında saptanmış bulunan süreler, aynı zamanda, zarar miktarının doğru bir biçimde bilinmemiş olduğu halde de uygulanırlar. Bununla beraber, böyle bir halde, Talep Eden Devlet, saptanmış olan süreden sonra zarar miktarının doğru bir biçimde bilindiği ândan itibaren hesaplanacak bir yıllık bir sürenin sona ermesine kadar, Talebini düzeltebilir ve ek belgeler sunabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 11

1. İşbu Konvansiyon uyarınca Fırlatan Devlete karşı bir giderim talebinde bulunmak için, Talep Eden Devlete veya çıkarlarını temsil ettiği Gerçek veya Tüzel Kişilere karşı açılacak dahilî müracaat yollarının önceden tüketilmiş bulunmaları gerekmez.

2. İşbu Konvansiyonun hiçbir hükmü, bir Devletin veya temsil edebileceği Gerçek veya Tüzel bir Kişinin, Fırlatan Devlet yargı organlarına veya idare organlarına talepte bulunmasını engellemez. Bununla beraber, Fırlatan Devletin yargı organlarına veya idare organlarına yapılmış bir Talebin konusunu oluşturan bir zarardan dolayı bir Devletin, İşbu Konvansiyon uyarınca bir Talep ileri sürme hakkı bulunmadığı gibi, ilgili Devletlerin bağlı oldukları bir diğer Uluslararası Anlaşmaya dayanarak da bir talepte bulunma hakkı mevcut değildir.

MADDE 12

Fırlatan Devletin, işbu Konvansiyona göre zarar için ödemekle yükümlü olacağı giderim miktarı, zarar için giderimin, talepte bulunan Gerçek veya Tüzel Kişilerin, Devletin veya Uluslararası Örgütün, zararın husule gelmemesi halinde içinde bulunacağı durumun tekrar kurulmasını sağlayacağı biçimde, Uluslararası Hukuk ve adalet ve hakkaniyet ilkeleri uyarınca belirlenir.

MADDE 13

Talep Eden Devlet ve İşbu Konvansiyon gereğince giderimle yükümlü olan Devlet başka bir tür giderim şekli kararlaştırmamış oldukları takdirde, giderim tutarı, Talep Eden Devlet parası ile veya, bu Devletin talebi üzerine, zararı gidermekle yükümlü Devlet parası ile ödenir.

MADDE 14

Bir giderim talebinin, Talep Eden Devlet tarafından talebinin dayandığı belgeleri sunmak suretiyle Fırlatan Devlete tebliği tarihinden itibaren hesaplanacak bir yıllık bir süre içinde, 9 uncu madde uyarınca diplomatik görüşmeler yolu ile çözümlenmemesi halinde, ilgili Taraflar, bunlardan birinin talebi üzerine, bir Talepleri Çözümleme Komisyonu oluştururlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 15

1. Talepleri Çözümleme Komisyonu, bir Üyesi Talep Eden Devlet tarafından, bir Üyesi Fırlatan Devlet tarafından tâyin edilmek ve üçüncü Üyesi, Başkan olarak iki Tarafın ortak anlaşmaları ile seçilmek suretiyle, üç Üyeden oluşur. Herbir Taraf bu tâyinleri, Talepleri Çözümleme Komisyonu kurulması talebinden itibaren hesaplanacak iki aylık bir süre içinde yapar.

2. Komisyonun kurulması talebinden itibaren hesaplanacak dört aylık bir süre içinde Tarafların Başkan seçimi hususunda hiçbir anlaşmaya varamamaları halinde, Taraflardan biri veya diğeri, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterinden, iki aylık ek bir süre içersinde, Başkan tâyin etmesini rica edebilir.

MADDE 16

1. Öngörülmüş olan süre içersinde Taraflardan birinin kendisine düşen tâyin işlemini yapmaması halinde, Başkan, diğer Tarafın talebi üzerine, tek başına Talepleri Çözümleme Komisyonunu oluşturur.

2. Herhangi bir sebeple Komisyonda bir yer boşalması halinde, ilk tâyin işleminde uygulanan usul izlenerek boşalan yer doldurulur.

3. Komisyon kendi usulünü kendisi saptar.

4. Komisyon toplanacağı yer veya yerler ve, diğer her türlü idarî hususlarda karar verir.

5. Komisyonun tek bir Üyeden oluştuğu hallerde verilen kararlar ve ilâmlar müstesna olmak üzere, Komisyonun bütün karar ve ilâmları çoğunlukla alınır.

MADDE 17

Talepleri Çözümleme Komisyonunun oluşumu, önünde girişilmiş olan bir dâvada, iki veya daha fazla Talep Eden Devletin veya iki veya daha fazla Fırlatan Devletin Taraf bulunmaları sebebiyle genişletilmez. Böyle bir dâvaya Taraf olan Talep Eden Dev-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

letler, sadece bir tek Talep Eden Devletin mevcudiyeti halindeki aynı şekil ve şartlarla Komisyonun bir Üyesini birlikte tâyin ederler. Böyle bir dâvaya iki veya daha fazla Fırlatan Devletin Taraf olması halinde de, bunlar, Komisyonun bir Üyesini aynı şekilde birlikte tâyin ederler. Talep Eden Devletler ve Fırlatan Devletler, kendilerine düşen tâyin işlemini, öngörülmüş olan süre içersinde, gerçekleştirmedikleri takdirde, Komisyon sadece Başkandan oluşur.

MADDE 18

Talepleri Çözümleme Komisyonu, giderim talebinin yerindeliğine karar verir ve, gerektiğinde, ödenecek giderim miktarını saptar.

MADDE 19

1. Talepleri Çözümleme Komisyonu, 12 nci madde hükümleri uyarınca hareket eder.

2. Komisyon Kararı, eğer Taraflar mutabık iseler, kesin ve zorunlu bir niteliği haizdir; aksi halde, Komisyon, Tarafların hüsnüniyetle dikkate alacakları tavsiye değerinde bir kesin karar verir. Komisyonun Kararı veya İlâmı gerekçeli olur.

3. Komisyon, Kararını veya İlâmını, mümkün olduğu kadar çabuk, ve en geç, kurulmuş olduğu tarihten itibaren hesaplanacak bir yıllık bir süre içinde verir, yeter ki Komisyon, bu sürenin uzatılmasını zorunlu görmesin.

4. Komisyon Kararını veya İlâmını ilân eder. Bunun aslına uygun onaylı birer nüshalarını Taraflardan her birine ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine verir.

MADDE 20

Talepleri Çözümleme Komisyonunun masrafları, Komisyon başka türlü karar vermemiş olduğu takdirde, Taraflar arasında eşit olarak paylaşılır.

MADDE 21

Bir Uzay Aracı tarafından verilmiş olan zararın, büyük çapta, insanların hayatını tehlikeye koyması veya halkın yaşam şart-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

larını veya yaşam merkezlerinin işleyişlerini ciddî şekilde tehdit etmesi hallerinde, Taraf Devletler, ve özellikle Fırlatan Devlet, zarara uğrayacak olan Devlete, bunun bir talepte bulunması üzerine, âcil ve uygun yardım imkânlarını tetkik ederler. Bununla beraber, bu madde, İşbu Konvansiyon gereğince Taraf Devletlerin haklarına ve yükümlülüklerine halel getirmez.

MADDE 22

1. 24 ilâ 27 nci maddeler hariç olmak üzere, İşbu Konvansiyonda Devletlere yapılmış olan her yollama, işbu Konvansiyonda öngörülen hakları ve yükümlülükleri kabul etmiş olduğunu beyan etmiş bulunan ve Üye Devletlerinin çoğunluğu İşbu Konvansiyona ve Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşif ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen Andlaşmaya Taraf bulunan, uzay faaliyetleri yapan bütün Uluslararası Örgütlere de uygulanır.

2. Böyle bir Örgütün işbu Konvansiyona Taraf bulunan Üye Devletleri, Örgütün bir önceki Paragraf uyarınca bir beyanda bulunması için gerekli her türlü tedbirleri alırlar.

3. Uluslararası bir Örgütün İşbu Konvansiyon hükümleri uyarınca zarardan sorumlu olması halinde, bu Örgüt ve, işbu Konvansiyona Taraf bulunan Üye Devletleri, müteselsilen sorumludurlar, ancak:

a. sözkonusu zarar için bütün giderim taleplerinin, önce, Örgüte karşı ileri sürülmeleri gerekir; ve

b. sadece, zarar için giderim olarak saptanmış olan veya üzerinde anlaşmaya varılmış bulunan meblâğın altı aylık bir süre içersinde Örgüt tarafından ödenmemiş olması halinde, Talep Eden Devlet, sözkonusu meblâğın ödenmesi için İşbu Konvansiyona Taraf Devlet olan Üyelerin sorumluluğu yoluna müracaat edebilir.

4. İşbu maddenin 1 inci paragrafı uyarınca bir beyanda bulunmuş olan bir Örgüte karşı, husule gelmiş zarar için İşbu Konvansiyon hükümleri gereğince hazırlanmış bütün giderim taleplerinin, İşbu Konvansiyona Taraf Devlet olan bir Örgüt Üyesi Devlet tarafından yapılması gerekir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 23

1. İşbu Konvansiyon hükümleri, Devletlerin aralarındaki ilişkilerde Taraf bulundukları ve yürürlükte bulunan diğer Uluslararası Anlaşmaları haleldar etmezler.

2. İşbu Konvansiyonun hiçbir hükmü, Devletlerin bu hükümleri teyid eden, tamamlayan veya geliştiren Uluslararası Anlaşmalar akdetmelerine engel olmaz.

MADDE 24

1. İşbu Konvansiyon bütün Devletlerin imzasına açıktır. İşbu maddenin 3 üncü paragrafı uyarınca yürürlüğe girmesinden önce işbu Konvansiyonu imzalamamış olan her Devlet, ona her ân iltihak edebilir.

2. İşbu Konvansiyon imzalayan Devletlerin onayına tâbidir. Onay Belgeleri ve İltihak Belgeleri, Saklayıcı Hükümetler olarak tâyin olunan, Amerika Birleşik Devletleri, Kuzey İrlanda ve Büyük Britanya Birleşik Kırallığı ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükümetlerine tevdi edilirler.

3. İşbu Konvansiyon beşinci onay belgesinin tevdi edildiği tarihte yürürlüğe girer.

4. Onay veya iltihak belgeleri, işbu Konvansiyonun yürürlüğe girmesinden sonra tevdi edilmiş olan Devletler hakkında, Konvansiyon, onay veya iltihak belgelerinin tevdi tarihlerinde yürürlüğe girer.

5. Saklayıcı Hükümetler, işbu Konvansiyonu imzalamış veya ona iltihak etmiş bulunan bütün Devletleri her imza tarihinden, her onay veya iltihak belgesinin tevdi tarihinden, işbu Konvansiyonun yürürlüğe giriş tarihinden, ve, diğer her türlü bildirimden gecikmeksizin haberdar ederler.

6. İşbu Konvansiyon, Saklayıcı Hükümetler tarafından, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Şartının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilir.

MADDE 25

İşbu Konvansiyona Taraf her Devlet Konvansiyonda değişiklik önerebilir. Değişiklikler, bunları kabul eden Konvansiyona Ta-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

raf her Devlet hakkında, değişikliklerin işbu Konvansiyona Taraf Devletlerin çoğunluğu tarafından kabul edilmiş olmalarından itibaren ve, daha sonra, Konvansiyona Taraf diğer her Devlet için, sözkonusu değişiklikleri kabulleri tarihinde hüküm ifade ederler.

MADDE 26

İşbu Konvansiyonun yürürlüğe girmesinden itibaren on yıl sonra, Konvansiyonun geçen süre içersindeki uygulanması ışığı altında, bir tekrar gözden geçirme gerekip gerekmediğini incelemek üzere, Konvansiyonun incelenmesi sorunu, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun geçici Gündemine yazılır. Bununla beraber, Konvansiyonun yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıl sonra, Konvansiyonu tekrar incelemek amacıyla, Konvansiyona Taraf Devletlerin üçte birinin talebi üzerine ve, bunların çoğunluğunun rızası ile, bir Konvansiyona Taraf Devletler Konferansı toplanır.

MADDE 27

İşbu Konvansiyona Taraf her Devlet, Konvansiyonun yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl sonra, Saklayıcı Hükümetlere yapacağı yazılı bir tebliğ ile, Taraf olma durumuna son verme niyetini bildirebilir. Bu tebliğ, tebellüğ tarihinden itibaren bir yıl sonra hüküm ifade eder.

MADDE 28

İngilizce, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri aynı şekilde muteber olan işbu Konvansiyon, Saklayıcı Hükümetler arşivlerine tevdi edilir. İşbu Konvansiyonun gerekli şekilde onaylanmış nüshalarından, Saklayıcı Hükümetler tarafından, Konvansiyonu imzalamış olan veya ona iltihak etmiş bulunan Devletlerin Hükümetlerine gönderilir.

Bu sonucu yaratmak üzere usulüne uygun olarak yetkili kılınmış olan aşağıda imzası bulunanlar, NE OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE OLARAK, işbu Konvansiyonu imzalamışlardır.

29 Mart 1972 günü Londra, Moskova ve Vaşingtonda, üç nüsha halinde düzenlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4. ATMOSFERÖTESİ UZAYA FIRLATILAN ARAÇLÂRIN TESÇİLLERİ HAKKINDA KONVANSİYON (1975)

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun 12 Kasım 1974 t. ve 3235 (XXIX) sa.lı Kararına Ek olarak hazırlanan Konvansiyon, 14 Ocak 1975 günü New York'ta imzaya açılmış ve, onaylayan Devletler arasında, ilk defa, 15 Eylül 1976'da yürürlüğe girmiştir. (Bkz. COURTEIX Simone, Le Droit de l'Espace, documents d'études, droit international, no. 3.04, La Documentation Française, février 1984, Paris, s. 2 ve 15.).

Buradaki Türkçe metin, İÜ. SBF. Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mes'ut ÖNEN tarafından, Belçika Dış İşleri Bakanlığından ve L'Institut de droit comparé de Paris'den Özel Dosya için edinilen Fransızca metinler esas alınarak, hazırlanmıştır.

Fransızca metin için bkz. Moniteur Belge, 14 avril 1977, s. 4775 vd.

İngilizce metin için bkz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4. ATMOSFERÖTESİ UZAYA FIRLATILAN ARAÇLARIN TESÇİLLERİ HAKKINDA KONVANSİYON

İşbu Konvansiyona Taraf Devletler,

Atmosferötesi Uzayın barışçı amaçlar için keşfi ve kullanılmasına yardım etmenin, tüm insanlığın çıkarına olduğunu *görüp kabul ederek,*

Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında 27 Ocak 1967 tarihli Andlaşmanın, Devletlerin Atmosferötesi Uzaydaki ulusal faaliyetlerden uluslararası sorumlulukları bulunduğunu belirttiğini ve Siciline, Atmosferötesi Uzaya fırlatılan bir araç kaydedilmiş olan Devletten sözettiğini *anımsayarak,*

Aynı şekilde, Astronotların Kurtarılması, Astronotların Dönüşü ve Atmosferötesi Uzaya Fırlatılan Araçların Geri Verilmesi Hakkında 22 Nisan 1968 tarihli Anlaşmanın, Fırlatan Devletin, Atmosferötesi Uzaya fırlattığı, ve kendi ülkesel sınırları dışında bulunmuş olan bir aracın, kendisine geri verilmezden önce, istem üzerine, belirleme verilerini bildirmek zorunda olduğunu öngördüğünü de *anımsayarak,*

Ayrıca, Uzay Araçları Tarafından Verilen Zararlardan Dolayı Uluslararası Sorumluluk Hakkında 29 Mart 1972 tarihli Konvansiyonun, Fırlatan Devletlerin kendi uzay araçları tarafından verilen zararlardan dolayı yüklendikleri sorumluluğa ilişkin uluslararası kurallar ve usuller koyduğunu *anımsayarak,*

Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen Anlaşmayı gözönünde tutmak suretiyle, Atmosferötesi Uzaya fır-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

latılan araçların, Fırlatan Devletler tarafından ulusal tesçillerini öngörmeyi *isteyerek*,

Ayrıca, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri tarafından tutulan ve zorunlu kayıt gerektiren, Atmosferötesi Uzaya fırlatılan araçların bir Merkezî Sicilini tesis etmeyi *isteyerek*,

Aynı şekilde, Taraf Devletlere, Uzay Araçlarının belirlenmesine yardım etmek üzere ek belgeler ve usuller sağlamayı da *isteyerek*,

Atmosferötesi Uzaya fırlatılan araçlar hakkında bir Zorunlu Tesçil Sisteminin, özellikle, sözkonusu araçların belirlenmesini kolaylaştıracağına ve Atmosferötesi Uzayın keşfi ve kullanılmasını düzenleyen Uluslararası Hukukun uygulanmasına ve gelişmesine katkıda bulunacağına *inanarak*,

Aşağıdaki hususlar üzerinde *anlaşmışlardır* :

MADDE I

İşbu Konvansiyon bakımından :

a) «Fırlatan Devlet» deyimi,

i) bir Uzay Aracını fırlatma faaliyetlerinde bulunan veya fırlatma faaliyetlerinde bulunduran bir Devleti,

ii) Ülkesi veya tesisleri bir Uzay Aracının fırlatılmasına hizmet eden bir Devleti ifade eder;

b) «Uzay Aracı» deyimi, aynı zamanda, bir Uzay Aracını oluşturan parçaları ve bunun fırlatıcısını ve parçalarını da ifade eder;

c) «Sicil Devleti» deyimi II. maddeye uygun olarak Siciline bir Uzay Aracı kaydedilmiş olan Devleti ifade eder.

MADDE II

1. Bir Uzay Aracının bir dünyasal yörüngeye veya daha öteye fırlatılması halinde, Fırlatan Devlet, bunu, tutulmasını sağladığı özel bir Sicile kaydetmek suretiyle tesçil eder. Fırlatan Devlet, sözkonusu Sicilin tesis edilmiş bulunduğundan Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini haberdar eder.

2. Bir dünyasal yörüngeye veya daha öteye fırlatılan bir Uzay Aracı için, iki veya daha fazla Fırlatan Devletin bulunması halinde, bunlar, Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Andlaşmanın VIII. maddesi hükümlerini gözönünde tutmak suretiyle ve Fırlatan Devletler arasında Uzay Aracının ve bunun bütün personeli üzerinde yetki ve denetim hususunda yapmış bulundukları veya yapacakları özel anlaşmaları ihlâl etmeksizin, sözkonusu Aracı işbu maddenin § 1'ine uygun olarak aralarından hangisinin tesçil ettirmesi gerektiğini saptarlar.

3. Herbir Sicilin içeriği ve tutulma şartları ilgili Devlet tarafından saptanır.

MADDE III

1. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri, IV. maddeye uygun olarak verilmiş olan bilgilerin bulunacağı bir Sicilin tutulmasını sağlar.

2. Bu Sicilde yer alan bütün bilgilerin tetkiki tamamen serbesttir.

MADDE IV

1. Herbir Sicil Devleti, Siciline kayıtlı her Uzay Aracına ilişkin aşağıdaki bilgileri, bu gerçekleştirilebilir olur olmaz, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine verir:

a) Fırlatan Devlet veya Devletlerin isimleri;
b) Uzay Aracının Sicil numarası veya özel işareti;
c) Fırlatma tarihi ve yeri veya ülkesi;
d) i) nodal periyodu,
ii) eğimi,
iii) apojesi,
iv) perijesi,
dahil, yörüngenin başlıca parametreleri;
e) Uzay Aracının genel fonksiyonu.

2. Herbir Sicil Devleti, zaman zaman, Siciline kayıtlı bir Uzay Aracına ilişkin ek bilgileri Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine bildirir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. Herbir Sicil Devleti, mümkün olduğu ölçüde ve bu gerçekleşebilir olur olmaz, hakkında daha önce bilgiler vermiş bulunduğu ve bir dünyasal yörüngede iken artık orada olmayan Uzay Araçlarından Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini haberdar eder.

MADDE V

Bir dünyasal yörüngeye veya daha öteye fırlatılan bir Uzay Aracının IV. madde § 1 b fıkrasında sözü geçen sicil numarası veya işareti ile veya her ikisi ile işaretlendiği her defasında, Sicil Devleti bu olayı, IV. madde uyarınca Uzay Aracına ilişkin bilgileri bildirdiğinde, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine tebliğ eder. Bu halde, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri bu tebliği Sicile kaydeder.

MADDE VI

İşbu Konvansiyon hükümlerinin uygulanmasının bir Taraf Devlete, sözkonusu Devlete veya onun yetkisine tâbi bir gerçek veya tüzel kişiye zarar veren, veya tehlikeli veya zarar verici bir durum yaratan bir Uzay Aracının belirlenmesine müsaade etmemesi halinde, özellikle Uzay Araçlarının izlenmesi ve gözlemlenmesi için tesislere sahip bulunan Devletler dahil diğer Taraf Devletler, kendilerine sözkonusu Devlet tarafından veya onun adına Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri tarafından yapılan ve makul ve eşit şartlar içerisinde uyulmaları mümkün olan ve böyle bir Aracın belirlenmesine yönelik her türlü yardım istemine, mümkün olduğu ölçüde, cevap verirler. Böyle bir istemde bulunan Taraf Devlet, mümkün olduğu ölçüde, isteme neden olan olayların tarihleri, nitelikleri ve içinde oluştukları koşullar hakkında bilgileri verir. Bu yardımın şekli ilgililer arasında bir anlaşmanın konusunu oluşturur.

MADDE VII

1. İşbu Konvansiyonda, VIII. maddeden XII. maddeye kadar bu maddeler dahil hükümleri hariç olmak üzere, Devletlere yapılan atıflar, uzay faaliyetlerine girişen bütün Uluslararası Örgütlere, bu Örgütlerin işbu Konvansiyonda öngörülmüş olan hakları ve yükümlülükleri kabul ettiklerini beyan etmeleri ve bunların

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

üyesi Devletlerin çoğunluğunun işbu Konvansiyona ve Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Andlaşmaya Taraf bulunmaları kaydıyla uygulanır.

2. İşbu Konvansiyona Taraf bulunan ve böyle bir Örgütün üyesi olan Devletler, Örgütün bu maddenin § 1 hükmü uyarınca bir beyanda bulunması için gereken bütün tedbirleri alırlar.

MADDE VIII

1. İşbu Konvansiyon, Nev York'taki Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Merkezinde bütün Devletlerin imzasına açıktır. Bu maddenin § 3 hükmü uyarınca yürürlüğe girmesinden önce, işbu Konvansiyonu imza etmemiş olan her Devlet buna, her ân, iltihak edebilir.

2. İşbu Konvansiyon imzalayan Devletlerin onayına sunulur. Onay belgeleri ve iltihak belgeleri, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterliğine tevdi edilirler.

3. İşbu Konvansiyon onay belgelerini tevdi eden Devletler arasında, beşinci onay belgesinin Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterliğine tevdi tarihinde yürürlüğe girer.

4. Onay veya iltihak belgeleri işbu Konvansiyonun yürürlüğe girmesinden sonra tevdi edilen Devletler için Konvansiyon, bunların onay veya iltihak belgelerinin tevdi tarihinde yürürlüğe girer.

5. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri, işbu Konvansiyonu imzalayan veya buna iltihak eden bütün Devletlere, herbir imza tarihini, işbu Konvansiyonun her bir onay veya işbu Konvansiyona her bir iltihak belgesinin tevdi tarihlerini, Konvansiyonun yürürlüğe giriş tarihini ve diğer bütün ulaştırılacak bilgileri, gecikmeksizin haber verir.

MADDE IX

İşbu Konvansiyona Taraf her Devlet, Konvansiyonda değişiklikler önerebilir. Değişiklikler, değişiklikleri kabul eden Konvansiyona Taraf herbir Devlet hakkında, Konvansiyona Taraf Devletlerin çoğunluğu tarafından bunların kabul edilmesinden itiba-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ren, ve sonra da, Konvansiyona Taraf diğer Devletlerin herbiri hakkında, sözkonusu değişiklikleri kendisinin kabul tarihinde hüküm ifade eder.

MADDE X

İşbu Konvansiyonun yürürlüğe girmesinden on yıl sonra, geçen süre içersinde Konvansiyonun uygulanması ışığında bir tekrar gözden geçirme isteyip istemediğini incelemek üzere, Konvansiyonu tetkik sorunu Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun geçici gündemine yazılır. Bununla beraber, işbu Konvansiyonun yürürlüğe girdiği tarihten en az beş yıl sonra, işbu Konvansiyona Taraf Devletlerin üçte birinin istemi üzerine ve bunların çoğunluğunun rızası ile, işbu Konvansiyonun tekrar incelenmesi amacıyla bir Konvansiyona Taraf Devletler Konferansı toplanır. Sözkonusu tekrar incelemede, özellikle, Uzay Araçlarının belirlenmesine ilişkin olanlar dahil her türlü ilgili teknik ilerleme hesaba katılır.

MADDE XI

İşbu Konvansiyona Taraf her Devlet, Konvansiyonun yürürlüğe girmesinden bir yıl sonra, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine yapılan yazılı bir tebliğ yoluyla Konvansiyona Taraf olmaya son verme niyetini bildirebilir.

Bu tebliğ, alındığı tarihten bir yıl sonra hüküm ifade eder.

MADDE XII

İngilizce, arapça, çince, ispanyolca, fransızca ve rusça metinleri aynı şekilde geçerli olan işbu Konvansiyon, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterliğine tevdi edilir, ve Genel Sekreter usulüne uygun olarak onaylanmış nüshalarını Konvansiyonu imzalayan veya ona iltihak eden bütün Devletlere gönderir.

Bu hususta usulüne uygun olarak yetkili kılınmış olan aşağıda imzası bulunanlar, ne olduğunun bilincinde olarak, Nev-York'ta imzaya açılmış olan işbu Konvansiyonu, ondört ocak bin dokuz yüz yetmiş beşte, imzalamışlardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5. AY VE DİĞER GÖK CİSİMLERİ ÜZERİNDE DEVLETLERİN FAALİYETLERİNİ DÜZENLEYEN ANLAŞMA (1979)

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun 5 Aralık 1979 t. ve 3468 (XXXIV) sa.lı Kararına Ek olarak hazırlanan Anlaşma, 18 Aralık 1979 günü New York'ta imzaya açılmış ve, şubat 1984 tarihi itibarile henüz yürürlüğe girmemiştir. (Bkz. COURTEIX Simone, Le Droit de l'Espace, documents d'études, droit international, no. 3.04, La Documentation Française, février 1984, Paris, s. 2 ve 16.).

Buradaki Türkçe metin, İÜ. SBF. Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mes'ut ÖNEN tarafından, Belçika Dış İşleri Bakanlığınca Özel Dosya için gönderilen Fransızca metinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

İngilizce metin için bkz.

ayrıca bkz. United Nations, General Assembly, A/RES/34/68, 14 Decembre 1979, Annex, s. 79 vd.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5. AY VE DİĞER GÖK CİSİMLERİ ÜZERİNDE DEVLETLERİN FAALİYETLERİNİ DÜZENLEYEN ANLAŞMA

İşbu Anlaşmaya Taraf Devletler,

Devletler tarafından Ay ve diğer Gök Cisimlerinin keşfi ve kullanılması konusunda elde edilen başarıları KAYDEDEREK,

Ayın, Dünyanın bu doğal uydusunun, bu niteliğiyle, Uzayın keşfinde önemli bir rol oynadığını GÖRÜP KABUL EDEREK,

Ay ve diğer Gök Cisimlerinin keşfi ve kullanılması amacıyla Devletler arasında işbirliğinin gelişmesine eşitlik şartları içersinde yardımcı olmaya KESİN BİÇİMDE KARARLI OLARAK,

Ayın uluslararası çatışmalar için bir mücadele alanı oluşturmasını önlemeyi İSTEYEREK,

Ay ve diğer Gök Cisimlerinin doğal kaynaklarının işletilmesinden elde edilecek faydaları HESABA KATARAK,

Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Andlaşmayı Astronotların Kurtarılması, Astronotların Dönüşü ve Atmosferötesi Uzaya Fırlatılmış Olan Araçların Geri Verilmesi Hakkında Anlaşmayı, Uzay Araçları Tarafından Verilen Zararlardan Dolayı Uluslararası Sorumluluk Hakkında Konvansiyonu ve Atmosferötesi Uzaya Fırlatılan Uzay Araçlarının Tescili Hakkında Konvansiyonu ANIMSAYARAK,

Bu Uluslararası Belgeler hükümlerinin, Uzayın keşfi ve kullanılmasında gelecekte gerçekleştirilecek ilerlemeleri dikkate almak suretiyle, Ay ve diğer Gök Cisimlerine ilişkin hususlarda, somut biçimde uygulanması ve geliştirilmesi zorunluluğunu GÖZ ÖNÜNDE TUTARAK,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

AŞAĞIDAKİ HUSUSLAR ÜZERİNDE ANLAŞMIŞLARDIR.

MADDE 1

1. Aya ilişkin işbu Anlaşma hükümleri, Güneş Sistemi içersindeki, Dünya hariç, diğer Gök Cisimlerine de uygulanır, yeter ki bu Gök Cisimlerinden birine ilişkin özel surette konmuş başka hukuk kuralları yürürlüğe girmiş olmasın.

2. İşbu Anlaşma bakımından, Aya yapılan bütün atıflar, Ay etrafındaki yörüngelere, ve Ay yönündeki veya etrafındaki diğer hareket yollarına da yapılmış sayılır.

3. İşbu Anlaşma, doğal yollarla Dünya yüzüne erişen Dünyadışı maddelere uygulanmaz.

MADDE 2

Ay üzerinde keşif ve kullanma faaliyetleri dahil bütün faaliyetler, diğer Taraf Devletlerin çıkarları, gerektiği biçimde dikkate alınmak suretiyle, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasındaki çıkarlara uygun olarak ve uluslararası işbirliği ve karşılıklı anlayışı desteklemek amacıyla, 24 Ekim 1970'te Genel Kurul tarafından kabul edilmiş olan Birleşmiş Milletler Şartı Uyarınca Devletler Arasında İşbirliği ve Dostane İlişkiler Hakkında Uluslararası Hukuk İlkelerine Dair Bildiriyi hesaba katarak ve, Uluslararası Hukuk, özellikle Birleşmiş Milletler Şartı uyarınca yürütülür.

MADDE 3

1. Taraf Devletler Ay'ı sadece barışçı amaçlarla kullanırlar.

2. Ay üzerinde her türlü tehdide veya kuvvet kullanmaya veya diğer her türlü düşmanlık eylemine veya düşmanlık eylemi tehdidine başvurmak yasaktır. Dünyaya karşı, Aya, Uzay Araçlarına, Uzay Araçları Mürettebatına veya insan tarafından yapılmış Uzay Cisimlerine karşı, bu nitelikte bir eyleme girişmek veya bu nitelikte bir tehdide başvurmak için Aydan yararlanmak da, aynı şekilde yasaktır.

3. Taraf Devletler, Ay etrafında bir yörüngeye veya Ay yönünde veya etrafında diğer bir hareket yoluna, nükleer silâhlar veya diğer her tür kitle yokedici silâhlar taşıyıcısı hiçbir araç ko-

yamazlar, Ay toprakları içinde veya yüzeyinde böyle silâhlar yerleştiremezler veya kullanamazlar.

4. Ay üzerinde üsler ve tesisler kurmak ve tahkimat yapmak, her tür silâh denemeleri ve askerî manevralar yapmak yasaktır. Bilimsel araştırma amaçlarıyla veya diğer her türlü barışçı amaçla askerî personel kullanılması yasak değildir. Ayın barışçıl keşfi için gerekli her türlü donatım veya tesisat kullanılması da yasaklanmamıştır.

MADDE 4

1. Ayın keşfi ve kullanılması tüm insanlığa ait faaliyet alanlarıdır ve, ekonomik veya bilimsel gelişim düzeyleri ne olursa olsun bütün Ülkelerin çıkarları çerçevesinde ve refahları için yapılırlar. Bugünün ve geleceğin kuşaklarının çıkarları, Birleşmiş Milletler Şartına uygun olarak yaşama düzeyinin yükseltilmesine ve ilerleme şartlarına ve ekonomik ve sosyal gelişmeye yardımcı olmak zorunluluğu, gerektiği şekilde hesaba katılır.

2. Ayın keşfi ve kullanılmasına ilişkin bütün faaliyetlerinde, Taraf Devletler, işbirliği ve karşılıklı yardım ilkesine dayanırlar. İşbu Anlaşmanın uygulanmasında uluslararası işbirliği, mümkün olduğu kadar en geniş ölçüde ya çok taraflı, ya iki taraflı olarak veya Uluslararası Örgütler aracılığıyla yapılır.

MADDE 5

1. Taraf Devletler Ayın keşfi ve kullanılmasına ilişkin faaliyetlerini, mümkün ve uygulanabilir olduğu ölçüde, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine, dünya bilim çevrelerine ve kamuya bildirmek zorundadırlar. Aya doğru herbir girişimin takvimi, amaçları, cereyan edeceği yerler, yörüngelerin parametreleri ve süresine ilişkin bilgiler, girişimin başlamasından sonra mümkün olduğu kadar kısa zamanda, ve, bilimsel sonuçlar dahil, her bir girişimin neticeleri hakkındaki bilgiler, girişim son bulur bulmaz bildirilmek gerekir. Bir girişimin altmış günden fazla sürmesi halinde, muhtemelen bilimsel sonuçlar hakkındakiler dahil, girişimin cereyanına ilişkin bilgiler, her otuz günde bir periyodik olarak verilir. Girişimin altı aydan fazla sürmesi halinde, sonradan, önemli tamamlayıcı bilgilerden başkasını vermek gerekmez.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. Bir Taraf Devlet, diğer bir Taraf Devletin, Ayın aynı bölgesinde, Ay etrafında aynı yörüngeye veya Ay yönünde veya etrafında aynı hareket yollarında aynı zamanda faaliyetler yürütmeyi plânlamış bulunduğunu öğrendiği takdirde, kendi faaliyetlerinin plânını ve takvimini derhal diğer Devlete haber verir.

3. Taraf Devletler, işbu Anlaşma uyarınca gerçekleştirdikleri faaliyetlerde Ay dahil Atmosferötesi Uzayda gözlemlemiş ve saptamış bulundukları insan sağlığı ve hayatı ve aynı şekilde her türlü organik yaşam belirtisi için tehlikeli olabilecek bütün olgulardan, Genel Sekreteri, uluslararası bilim çevrelerini ve kamuyu, dehal, haberdar eder.

MADDE 6

1. Taraf Devletler, hiçbir ayrım yapılmaksızın, eşitlik şartları içersinde ve Uluslararası Hukuka uygun olarak, Ay üzerinde bilimsel araştırmalar serbestliğine sahiptirler.

2. Taraf Devletler, işbu Anlaşma hükümlerinin uygulanmasından olarak gerçekleştirdikleri bilimsel araştırmalarında Ay üzerinden maden ve diğer cevherlerin örneklerini toplamak ve bunları almak hakkına sahiptirler. Bu örnekler, onları toplatmış olan ve barışçı amaçlarla kullanabilen Taraf Devletlerin koruması altında kalırlar. Taraf Devletler, sözkonusu örneklerin bir kısmını, bilimsel araştırma amacıyla, ilgili diğer Taraf Devletlerin ve uluslararası bilim çevrelerinin emrine vermenin temenni edildiği hususunu gözden uzak tutmazlar. Taraf Devletler, bilimsel araştırmaları esnasında, Ay madenlerinden ve diğer cevherlerinden uygun kabul edilebilecek miktarları kullanabilirler.

3. Taraf Devletler, müskün ve uygulanabilir olduğu ölçüde, Aya doğru yolculuklar esnasında veya orada bulunan tesislerde bilimsel personel mübadelesi ve diğer mübadeleler yapılmasının temenniye değer olduğu hususunda anlaşmışlardır.

MADDE 7

1. Taraf Devletler, Ay'ı keşif ve kullanma faaliyetlerinde bulundukları sırada, oradaki ortamda mevcut dengenin, bu ortamı zararlı değişimlere maruz bırakmak, yabancı maddeler getirilmesi ile tehlikeli şekilde bulaştırmak veya diğer bir biçimde, bozul-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

masını önlemek amacıyla önlemler alırlar. Taraf Devletler Dünyadışı maddeler getirilmesi suretiyle veya diğer bir biçimde yerküresi ortamının her türlü bozulmasını önlemek amacıyla da önlemler alırlar.

2. Taraf Devletler, işbu maddenin 1 inci paragrafı uyarınca aldıkları önlemlerden Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini haberdar ederler ve, mümkün olan en geniş ölçüde, Aya radyoaktif cevherler yerleştirilmesine ve bu işlemlerin konusuna ilişkin plânlarını, önceden, kendisine, bildirirler.

3. Taraf Devletler, bilimsel bakımdan özel ilgi çeken Ay bölgeleri konusunda, bu bölgelerin, diğer Taraf Devletlerin haklarına halel getirmeksizin, Birleşmiş Milletlerin yetkili birimleri ile danışmak suretiyle haklarında, özel koruma anlaşmaları yapılması uygun olan uluslararası bilimsel ayrılmış bölgeler olarak saptanabilmeleri için, diğer Taraf Devletlere ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine bilgiler verirler.

MADDE 8

1. Taraf Devletler, işbu Anlaşma hükümleri saklı kalmak üzere, yüzeyinin veya yüzey altının hangi noktasında olursa olsun, Ayın keşfi ve kullanılması faaliyetlerini gerçekleştirebilirler.

2. Bu amaçla Taraf Devletler özellikle:

a) Uzay Araçlarını Aya indirebilirler ve Aydan fırlatabilirler;

b) Ayın yüzeyinin veya yüzey altının hangi noktasına olursa olsun personellerini. uzay taşıtlarını, malzemelerini, istasyonlarını, tesislerini ve donatımlarını yerleştirebilirler.

Personel, uzay taşıtları, malzemesi, istasyonları, tesisleri ve donatımları Ayın yüzeyinde veya yüzey altında serbestçe hareket edebilirler veya hareket ettirilebilirler.

3. İşbu maddenin 1 ve 2 nci paragrafları uyarınca Taraf Devletlerin yürüttükleri faaliyetlerin, Ay üzerinde, diğer Taraf Devletlerce yürütülen faaliyetleri engellememesi gerekir. Bunların bir engele neden olmaları halinde ilgili Taraf Devletler, işbu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anlaşmanın 15 inci maddesinin 2 ve 3 üncü paragrafları uyarınca, danışmalarda bulunurlar.

MADDE 9

1. Taraf Devletler Aya da insanlı veya insansız istasyonlar kurabilirler. Bir istasyon kuran bir Taraf Devlet, istasyonun gereksinimlerini karşılamak için gerekli yüzeyden fazlasını kullanamaz ve sözkonusu istasyonun yerleşim durumundan ve amaçlarından, derhal, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini haberdar etmek zorundadır. Aynı şekilde, her sene, bu istasyonun kullanılmaya devam edip etmediğini ve amaçlarının değişip değişmediğini de Genel Sekretere bildirmek zorundadır.

2. İstasyonların, işbu Anlaşma hükümleri veya Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Anlaşmanın birinci maddesi uyarınca, Ay üzerinde faaliyetlerde bulunan diğer Taraf Devletlerin personel, taşıt ve malzemesinin, Ayın her tarafına serbest girişlerini engellemeyecek tarzda kurulmuş olmaları gerekir.

MADDE 10

1. Taraf Devletler Ayda bulunan kimselerin hayat ve sağlıklarını korumak için, uygulanabilir bütün önlemleri alırlar. Bu amaçla Ayda bulunan herkesi, Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Andlaşmanın V. maddesi anlamında, birer astronot ve, Astronotların Kurtarılması, Astronotların Dönüşü ve Atmosferötesi Uzaya Fırlatılmış Olan Araçların Geri Verilmesi Hakkında Anlaşma anlamında, Uzay Aracı Mürettebatından sayarlar.

2. Taraf Devletler Ayda tehlike içinde bulunan kimseleri istasyonlarına, tesislerine, taşıtlarına ve donatımlarına kabul ederler.

MADDE 11

1. Ay ve onun doğal kaynakları, işbu Anlaşmanın konuya ilişkin hükümlerinde, özellikle işbu maddenin 5 inci paragrafında ifadesini bulan, insanlığın ortak malvarlığını oluştururlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. Ay, kullanma veya işgal ve diğer başka bir şekilde de olsa, egemenlik ilânı suretiyle hiçbir ulusal edinme konusu oluşturamaz.

3. Ayın yüzeyi ve toprak altı, tüzel kişiliği haiz olsun olmasın, hükümetlerarası olan veya olmayan Uluslararası Örgütlerin, Ulusal Örgütlerin, Devletlerin veya gerçek kişilerin mülkiyetinde olamaz. Ayın yüzeyi ile bağlantılı yapılar dahil yüzeyine veya yüzeyi altına uzay personeli veya taşıtları, malzemesi, istasyonları, tesisleri veya donatımı yerleştirilmiş olması, Ayın yüzeyinin veya toprak altının bir kısmı üzerinde, mülkiyet hakkı yaratmaz. Bu hükümleri, işbu maddenin 5 inci paragrafında öngörülen uluslararası rejimi saklı tutarak anlamak gerekir.

4. Taraf Devletler, Uluslararası Hukuka ve işbu Anlaşma hükümleri uyarınca, hiçbir ayrım gözetilmeksizin ve eşitlik esasına göre, Ay'ı keşfetmek ve kullanmak hakkına sahiptirler.

5. İşbu Anlaşmaya Taraf Devletler, Ayın doğal kaynaklarının işletilmesi mümkün hale gelir gelmez, sözkonusu işletmeyi düzenleyen, uygun usuller dahil, uluslararası bir rejim kurmayı üstlenirler. Bu hüküm, işbu Anlaşmanın 18 inci maddesi uyarınca uygulanır.

6, İşbu maddenin 5 inci paragrafında öngörülmüş olan uluslararası rejimin kurulmasını kolaylaştırmak amacıyla Taraf Devletler, mümkün ve uygulanabilir olduğu ölçüde, Ay üzerinde keşfedebildikleri bütün doğal kaynaklardan, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini, uluslararası bilim çevrelerini ve kamuyu haberdar ederler.

7. Sözkonusu uluslararası rejimin başlıca amaçları şunlardır :

a) Ayın doğal kaynaklarının, metodik ve tehlikesiz bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak;

b) Kaynakların rasyonel bir şekilde idare edilmelerini sağlamak;

c) Bu kaynakların kullanım imkânlarını geliştirmek;

d) Elde edilen faydalı sonuçların Taraf Devletler arasında gelişmekte olan Ülkelerin gereksinimlerine ve çıkarları-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

na ve, Ayın keşfine, doğrudan doğruya veya dolayısıyla katkıda bulunan ülkelerin gayretlerine özel bir dikkat sarfetmek suretiyle, hakkaniyete uygun paylaştırılmasını gözetmek;

8. Ayın doğal kaynaklarına ilişkin bütün faaliyetler, işbu maddenin 7 nci paragrafında beyan olunan amaçlar ve işbu Anlaşmanın 6 ncı maddesinin 2 nci paragrafı hükmü ile bağdaşabilecek şekilde yapılırlar.

MADDE 12

1. Taraf Devletler, Ay üzerinde bulunan personeli, uzay taşıtları, malzemesi, istasyonları, tesisleri ve donatımı üzerindeki yetkisini ve denetimini muhafaza ederler. Sözkonusu araçların, malzemenin, istasyonların ve donatımın Ay üzerinde bulunmaları, bunlara müteallik mülkiyet haklarını değiştirmez.

2. Astronotların Kurtarılması, Astronotların Dönüşü ve Atmosferötesi Uzaya Fırlatılmış Olan Araçların Geri Verilmesi Hakkında Anlaşmanın 5 inci maddesi hükümleri, bulunmaları gereken yerlerden başka yerlerde bulunması halinde taşıtlara, tesislere ve malzemeye de uygulanır.

3. İnsan hayatını tehlikeye atan âcil hallerde Taraf Devletler, Ay üzerinde bulunan ve başka Devletlere ait malzemeyi, taşıtları, tesisleri, donatımı ve ihtiyatları kullanabilirler. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri veya ilgili Taraf Devlet, bundan gecikmeksizin haberdar edilir.

MADDE 13

Kendisi tarafından fırlatılmamış olan bir Uzay Aracının veya böyle bir Aracı oluşturan parçaların, bir arıza sonucu Aya konduğunu veya zorunlu veya beklenilmeyen bir iniş yaptığını belirleyen her Taraf Devlet, bundan, fırlatmayı yapan Taraf Devleti ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini, gecikmeksizin, haberdar eder.

MADDE 14

1. İşbu Anlaşmaya Taraf Devletlerin, ister hükümet organları tarafından, ister hükümete ait olmayan birimler tarafından

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yapılmış olsun, Aydaki ulusal faaliyetlerden dolayı uluslararası sorumlulukları vardır, ve bunlar sözkonusu faaliyetlerin işbu Anlaşmada beyan edilen hükümlere uygun olarak yapılmaları gözetmek zorunluğundadırlar. Taraf Devletler, yetkilerine tâbi ve Hükümete ait olmayan birimlerin, Aydaki faaliyetleri, ancak ilgili Taraf Devletin müsaadesi ile ve kendisinin devamlı gözetimi altında yapmalarını sağlarlar.

2. Taraf Devletler, Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşif ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Andlaşma hükümlerine ve Uzay Araçları Tarafından Verilen Zararlardan Dolayı Mesuliyet Hakkında Konvansiyon hükümlerine ilâve olarak Ay üzerinde husule gelen zararlar halinde mesuliyete ilişkin ayrıntılı anlaşmaların, Ay üzerindeki faaliyetlerin gelişmesini izleyerek zorunlu hale gelebileceklerini kabul ederler. Sözkonusu anlaşmalar, işbu Anlaşmanın 18 inci maddesinde yazılı usul uyarınca hazırlanırlar.

MADDE 15

1. Her Taraf Devlet, diğer Taraf Devletlerin Ayın keşfi ve kullanılmasına ilişkin faaliyetlerinin işbu Anlaşma hükümleri ile bağdaşabilir olmalarını sağlayabilir. Bu sonuca yönelik olarak, Ay üzerinde bulunan bütün uzay taşıtları, malzemesi, istasyonları, tesisleri ve donatımı işbu Anlaşmaya Taraf diğer Devletlerin yoklamasına açıktır. Bu Taraf Devletler, tasarlanmış bütün yoklamalarını, istenilen danışmaların yapılabilmesi ve, yoklanacak tesislerin bulundukları yerlerde normal işlemlerin engellenmesini önlemek ve güvenliği sağlamak amacıyla önceden bildirirler. İşbu maddenin uygulanması hususunda, bir Taraf Devlet, bizzat kendi adına veya diğer bir Taraf Devletin tam veya kısmî yardımı ile, veya, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Şartı uyarınca ve bu çerçevede olarak uygun uluslararası usullere göre, hareket edebilir.

2. Bir diğer Devletin işbu Anlaşma gereğince kendisine düşen yükümlülükleri yerine getirmediği, veya işbu Anlaşmadan doğan haklarını haleldar ettiği hususunda inandırıcı nedenleri olan her Taraf Devlet, bu diğer Taraf Devlet ile danışmalar açılmasını talep edebilir. Bu danışma talebini alan Taraf Devlet, gecikmeksizin, sözkonusu danışmalara girişmek zorunluğundadır. Ta-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lep eden diğer her Taraf Devlet de, aynı şekilde, bu danışmalara katılma hakkı vardır. Bu danışmalara katılan Taraf Devletlerden herbiri, uzlaşmazlığa kabul edilebilir karşılıklı bir çözüm aramak zorunluğundadır ve, bütün Taraf Devletlerin haklarını ve çıkarlarını göz önünde tutar. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri danışmaların sonuçlarından haberdar edilir ve almış olduğu bilgileri bütün diğer ilgili Taraf Devletlere bildirir.

3. Danışmaların, bütün Taraf Devletlerin haklarını ve çıkarlarını göz önünde tutan ve kabul edilebilir karşılıklı bir çözümle sonuçlanmaması halinde, ilgili Taraflar, uyuşmazlığın niteliğine ve hal ve şartlarına uydurulmuş seçecekleri diğer barışçıl yollar ile bu uyuşmazlığın çözümü için gerekli bütün tedbirleri alırlar. Danışmaların açılması hususunda güçlüklerin çıkması, veya danışmaların kabul edilebilir karşılıklı bir çözüm ile sonuçlanmaması halinde, bir Taraf Devlet uyuşmazlığın çözümü amacıyla, ilgili diğer hiçbir Taraf Devletin rızası olmaksızın, Genel Sekreterin yardımını talep edebilir. İlgili bir diğer Taraf Devlet ile diplomatik ilişkileri bulunmayan bir Taraf Devlet, sözkonusu danışmalarda, tercihine göre, gerek bizzat kendisi, gerek diğer bir Taraf Devlet veya Genel Sekreter aracılığıyla, yer alabilir.

MADDE 16

17 ilâ 21 inci maddeler hariç olmak üzere, işbu Anlaşmada Devletlere yapılmış olan her yollama, işbu Anlaşmada öngörülen hakları ve yükümlülükleri kabul etmiş olduğunu beyan etmiş bulunan ve Üye Devletlerinin çoğunluğu işbu Anlaşmaya ve Ay ve Diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşif ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Andlaşmaya Taraf bulunan, uzay faaliyetleri yapan bütün Uluslararası Örgütlere de uygulanır. Böyle bir Örgütün işbu Anlaşmaya Taraf bulunan Üye Devletleri, Örgütün işbu madde hükümleri uyarınca bir beyanda bulunması için gerekli her türlü tedbirleri alırlar.

MADDE 17

İşbu Anlaşmaya Taraf her Devlet Anlaşmada değişiklik önerebilir. Değişiklikler bunları kabul eden Anlaşmaya Taraf her Devlet hakkında, değişikliklerin işbu Anlaşmaya Taraf Devletle-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

rin çoğunluğu tarafından kabul edilmiş olmalarından itibaren ve, daha sonra, Anlaşmaya Taraf diğer her bir Devlet için, sözkonusu değişiklikleri kabulleri tarihinde hüküm ifade ederler.

İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden on yıl sonra, Anlaşmanın incelenmesi sorunu, Anlaşmanın uygulanması hususunda edinilmiş olan deneyimler dikkate alınmak suretiyle, bunun tekrar gözden geçirilmesinin gerekip gerekmediğini saptamak amacıyla, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun geçici gündemine yazılacaktır. Bununla beraber, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren en az beş yıl geçtikten sonra, Anlaşmanın saklayıcısı sıfatıyla Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri, Anlaşmaya Taraf Devletlerin üçte birinin talebi üzerine ve bunların çoğunluğunun rızası ile, işbu Anlaşmayı tekrar inceleme amacıyla bir Taraf Devletler Konferansı toplar. İnceleme Konferansı, aynı zamanda 11 inci maddenin 5 inci paragrafındaki hükümlerin uygulanması sorununu da, sözü geçen maddenin 1 inci paragrafında öngörülmüş olan ilkeye dayanarak ve, özellikle ilgili bütün teknik gelişmeleri göz önünde tutarak, inceler.

MADDE 19

1. İşbu Anlaşma, New York'ta Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Merkezinde, bütün Devletlerin imzasına açıktır.

2. İşbu Anlaşma imzalayan Devletlerin onayına tâbidir. İşbu maddenin 3 üncü paragrafı uyarınca yürürlüğe girmesinden önce işbu Anlaşmayı imzalamamış olan her Devlet, ona her ân iltihak edebilir. Onay veya iltihak belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tevdi edilirler.

3. İşbu Anlaşma beşinci onay belgesinin tevdiini izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girer.

4. Onay ve iltihak belgeleri işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra tevdi edilmiş olan her Devlet hakkında, Anlaşma, sözkonusu belgelerin tevdi tarihlerini izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girer.

5. Genel Sekreter, işbu Anlaşmayı imzalamış veya ona iltihak etmiş bulunan bütün Devletleri, her imza tarihinden, her onay veya litihak belgesinin tevdi tarihinden, işbu Anlaşmanın

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yürürlüğe giriş tarihinden ve diğer her türlü bildirimden, gecikmeksizin, haberdar eder.

MADDE 20

İşbu Anlaşmaya Taraf her Devlet, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl sonra, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine yapacağı yazılı bir tebliğ ile, Taraf olma durumuna son verme niyetini bildirebilir. Bu tebliğ, tebellüğ tarihinden itibaren bir yıl sonra hüküm ifade eder.

MADDE 21

İngilizce, Arapça, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri aynı şekilde muteber olan işbu Anlaşmanın aslı, bunun onaylanmış nüshalarını işbu Anlaşmayı imzalamış veya ona iltihak etmiş bulunan bütün Devletlere gönderecek olan Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine tevdi olunur.

Bu hususta Hükümetleri tarafından usulüne uygun olarak yetkili kılınmış olan aşağıda imzası bulunanlar, NE OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE OLARAK, 18 Aralık 1979'da New York'ta imzaya açılmış olan işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

6. ATMOSFERDE, FEZADA VE SU ALTINDA NÜKLEER SİLÂH DENEMELERİNİN MEN'İ HAKKINDA ANDLAŞMA (1963)

Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Kuzey-İrlanda Birleşik Krallığı ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği tarafından 5 Ağustos 1963 tarihinde Moskova'da imzalanan anlaşma, diğer Devletlerin imzasına da açılmıştır. (Bkz. COURTEIX Simone, Le Droit de L'Espace, documents d'études, droit international, no. 3.04, La Documentation Française, février 1984, Paris, s. 8.).

TÜRKİYE, Andlaşmayı, 9 Ağustos 1963 tarihinde imzalamış ve 30 Nisan 1965'te onaylamıştır. (Bkz. 2 Nisan 1965 t. ve 559 no.lı Kanun: RG., 10 Nisan 1965, Sayı: 11976; DÜSTUR, Tertip V., c. 4/1, s. 964., ve, 30 Nisan 1965 t. ve 6/4656 sa.lı Bakanlar Kurulu Kararı: RG., 13 Mayıs 1965, Sayı: 11997; DÜSTUR, Tertip V., c. 4/2, s .1420.).

Buradaki Türkçe metin, Andlaşmanın Türkiye tarafından onaylanan ve Türk Mevzuatına giren biçimidir.

Türkçe ve İngilizce metin için bkz. RG., 13 Mayıs 1965, Sayı: 11997, s. 14 vd.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

6. ATMOSFERDE, FEZADA VE SU ALTINDA NÜKLEER SİLÂH DENEMELERİNİN MEN'İ HAKKINDA ANDLAŞMA

Aşağıda «asıl taraflar» olarak anılan Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Kırallığı ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümetleri,

Silâhlanma yarışına son verilmesi ve nükleer silâhlar dahil her nevi silâhların istihsal ve denenmesine mâtuf teşviklerin bertaraf edilmesi yolundaki Birleşmiş Milletler gayretlerine uygun olarak milletlerarası müessir bir kontrol altında umumi ve topyekûn silâhsızlanmaya dair bir anlaşmanın mümkün olan en kısa zamanda akdinin başlıca amaçları olduğunu ilân ederek,

Her çeşit nükleer silâh denemesinin bilâmüddet durdurulmasını sağlamaya çalışarak ve bu maksatla müzakerelere devama kararlı ve beşer çevresinin radyoaktif maddelerle bulaştırılmasına son vermeye arzulu olarak aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

MADDE : I

1. Bu Andlaşma taraflarından herbiri, kendi hükümranlığı veya kontrolu altında bulunan hangi yerde olursa olsun nükleer silâh deneme infilâkını veya herhangi bir nükleer infilâkı menetmeyi, önlemeyi ve bunları yapmamayı deruhte eder:

a) Atmosferde, feza dâhil atmosfer dışında, veya karasuları veya açık denizler dâhil su altında, veya

b) Bir Devletin hükümranlık veya kontrolü altında yapılan bir infilâk bu devletin kara hudutları dışında radyo-aktif kalıntılara sebebiyet verdiği takdirde bu infilâkın yapılacağı diğer bütün çevrelerde işbu tâli fıkranın hükümleri, tarafların, giriş kısmında da belirttikleri üzere tahakkukuna çalışacakları, yeraltı infilâkları dâhil bütün nükleer deneme infilâklarının daimî surette

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

men'ini sağlayacak bir Andlaşmanın akdine halel getirmeyecektir.

2. Bu Andlaşma taraflarından herbiri, yukarıda tasrih edilen yerlerden herhangi birinde vukubulacak veya bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen neticeleri meydana getirecek olan bir nükleer silâh deneme infilâkına veya diğer herhangi bir nükleer infilâke sebep olmaktan, teşvik veya her türlü iştirakten ve bunu yapmaktan kaçınmayı, ayrıca taahhüt eder.

MADDE : II

1. Taraflardan herbiri işbu Andlaşmanın tadilini teklif edebilir. Her tadil teklifinin metni Andlaşmanın tevdi edileceği hükümetlere sunulacak ve adı geçen Hükümetler de bu metni Andlaşmanın bütün taraflarına tebliğ edeceklerdir. Bundan sonra taraflardan üçte biri veya daha fazlası talep ettiği takdirde, Andlaşmanın tevdi edildiği Hükümetler bu tadil teklifini görüşmek üzere, bütün tarafların davet edileceği bir konferans toplayacaklardır.

2. Andlaşmada yapılacak herhangi bir tadilin, Andlaşmanın asıl taraflarının oyları dâhil tarafların oylarının ekseriyetiyle kabul edilmesi şarttır. Tâdil, asıl tarafların tasdik belgeleri dâhil, bütün tarafların ekseriyetinin tasdik belgelerinin tevdii üzerine bütün taraflar için yürürlüğe girecektir.

MADDE : III

1. Bu Andlaşma bütün devletlerin imzasına açıktır. Bu Andlaşmaya işbu maddenin 3 üncü fıkrası mucibince yürürlüğe girmesinden evvel imzalamamış bulunan her Devlet Andlaşmaya her an katılabilir.

2. Bu Andlaşma, taraflarca tasdik edilecektir. Tasdik belgeleri ve iltihak belgeleri, burada Andlaşmanın tevdi edileceği hükümetler şeklinde anılacak olan ve Andlaşmanın asıl tarafları bulunan Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Kıralığı ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümetlerine tevdi edilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. Bu Andlaşma, asıl tarafların hepsinin Andlaşmayı tasdik ve tasdik belgelerini tevdi etmelerini müteakip yürürlüğe girecektir.

4. Tasdik veya iltihak belgelerini bu Andlaşmanın yürürlüğe girişini müteakip tevdi etmiş bulunan hükümetler hakkında bu Andlaşma, tasdik veya iltihak belgesinin tevdi edildiği gün yürürlüğe girecektir.

5. Andlaşmanın tevdi edildiği Hükümetler, her imza tarihinden, Andlaşmanın her tasdik veya iltihak belgesinin tevdii tarihinden, Andlaşmanın yürürlüğe giriş tarihinden, konferanslar akdi hususundaki her talebin ve diğer ihbarların alınış tarihlerinden Andlaşmaları imzalayan ve buna katılan devletleri haberdar edeceklerdir.

6. Bu Andlaşma Birleşmiş Milletler Yasası'nın 102 nci maddesine uygun olarak, Andlaşmanın tevdi edileceği hükümetlerce tescil ettirilecektir.

MADDE : IV

Bu Andlaşmanın süresi tahdit edilmemiştir.

Taraflardan herbiri, bu Andlaşmanın mevzuu ile ilgili olağanüstü hâdisèlerin kendi memleketinin âli menfaatlerini tehlikeye düşürdüğüne karar verirse, millî hükümranlık haklarını kullanarak bu Andlaşmadan çekilmek hakkına sahip olacaktır. Böyle bir çekilme kararı alan taraf ,bu hususta diğer bütün taraflara üç ay evvelden bir ihbarda bulunacaktır.

MADDE : V

İngilizce ve Rusça metinleri aynı derecede muteber olan bu Andlaşma, Andlaşmanın tevdi edileceği Hükümetlerin arşivlerinde muhafaza edilecektir. Bu Andlaşmanın usulüne uygun musaddak birer örneği Andlaşmanın tevdi edileceği hükümetler tarafından mümzi ve katılan devletler hükümetlerine dağıtılacaktır.

Yukarıdaki hususları tasdik zımnında, gereği şekilde yetkili kılınmış aşağıda isimleri yazılı kimseler bu Andlaşmayı imzalamışlardır.

Bin dokuz yüz altmış üç Ağustosunun beşinci günü Moskova şehrinde üç nüsha halinde düzenlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

7. UYDULAR ARACILIĞI İLE HABERLEŞME ANLAŞMALARI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

7.1. «INTELSAT» UYDULAR ARACILIĞI İLE TELEKOMÜNİKASYON MİLLETLERARASI KONSORSİYOMUNA UYGULANACAK NİHAİ REJİM HAKKINDAKİ TAMYETKİLİ KONFERANSIN SON BELGESİ,

7.2. UYDULAR ARACILIĞI İLE TELEKOMÜNİKASYON MİLLETLERARASI TEŞKİLÂTI İLE İLGİLİ ANLAŞMA,

7.3. UYDULAR ARACILIĞI İLE TELEKOMÜNİKASYON MİLLETLERARASI TEŞKİLÂTI İLE İLGİLİ İŞLETME ANLAŞMASI.

Uydular aracılığı ile Dünya çapında ticari telekomünikasyon Sistemi «INTELSAT» düzenleyen bu belgeler son şekillerini 21 Mayıs 1971 tarihinde Vaşington'da almışlar ve 20 Ağustos 1971 günü Vaşington'da imzaya açılmışlardır. Örgüte, Şubat 1984 tarihi itibarile, 106 Ülke üye bulunmaktadır. (Bkz. COURTEIX Simone, Le Droit de l'Espace, documents d'études, droit international no. 3.04, La Documentation Française, février 1984, Paris, s. 37.).

TÜRKİYE, sözkonusu belgeleri, 10 Eylül 1971 tarihinde Vaşington'da imzalamış ve 20 Temmuz 1973'te onaylamıştır. (Bkz. 19 Nisan 1973 t. ve 1709 no.lı Kanun: RG., 3 Mayıs 1973, Sayı: 14524; DÜSTUR, Tertip V., c. 12/2, s. 2052., ve, 20 Temmuz 1973 t. ve 7/6845 sa.lı Bakanlar Kurulu Kararı: RG., 23 Kasım 1973, Sayı: 14721; DÜSTUR, Tertip V., c. 13/1, s. 163.).

Buradaki Türkçe metinler, belgelerin Türkiye tarafından onaylanan ve Türk Mevzuatına giren biçimleridir.
İngilizce metinler için bkz. RG., 23.11.1973, Sayı: 14721

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

7.1. «INTELSAT» UYDULAR ARACILIĞI İLE TELEKOMÜNİKASYON MİLLETLERARASI KONSORSİYOMUNA UYGULANACAK NİHAİ REJİM HAKKINDAKİ TAMYETKİLİ KONFERANSIN SON BELGESİ

Amerika Birleşik Devletleri tarafından Vaşington'da toplantıya çağrılan «INTELSAT» uydular aracılığı ile telekomünikasyon milletlerarası konsorsiyomuna uygulanacak nihaî rejim hakkındaki tamyetkili Konferansın SON BELGE si.

1. Uydular aracılığı ile telekomünikasyon milletlerarası konsorsiyomuna uygulanacak nihaî rejim hakkındaki tam yetkili konferansın temsilcileri, uydular vasıtasıyla Ticarî küresel telekomünikasyon sistemine uygulanan geçici rejimi tesis eden Anlaşmanın IX uncu maddesi uyarınca, uydular vasıtasıyla milletlerarası küresel ve ticari telekomünikasyon sistemine uygulanacak nihaî rejimi incelemek gayesi ile, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin daveti üzerine, 24 Şubat - 21 Mart 1969, 16 Şubat - 20 Mart 1970 ve 14 Nisan - 21 Mayıs 1971 tarihlerinde Vaşington'da toplanmışlardır. Konferansta, imzalara ayrılmış sayfalarda listesi bulunan Devletlerin Hükümetleri temsil edilmişlerdir.

2. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ve Milletlerarası Telekomünikasyon Birliği, müşahitleri vasıtasıyla temsil edilmişlerdir.

3. Konferans ilk oturumun sonunda, çalışmalarına tekrar başladığında incelemek üzere anlaşma taslakları hazırlamak gayesiyle bir Hazırlık Komitesi kurmuştur. Söz konusu Komite, 23 Haziran - 11 Temmuz, 2 - 19 Eylül ve 16 Kasım - 11 Aralık 1969 tarihlerinde toplanmıştır.

4. Tekrar toplantıya çağrılan Konferans ikinci oturumunun sonunda, INTELSAT'ın nihaî rejimini tespit edici hükümetlerarası ve işletme anlaşmaları taslakları için tavsiye edilecek metinleri bir tek takım halinde hazırlamak üzere Oturumlararası Çalış-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ma Grubu kurmuştur. Çalışma Grubu, 18 Mayıs - 12 Haziran, 8 Eylül - 2 Ekim ve 23 Kasım - 18 Aralık 1970 tarihleri arasında toplanmıştır.

5. Konferans şu metinleri kabul etmiştir :

a. EK A (Genel Sekreterin görevleri), EK B (Yürütme hizmetleri ile görevli müteahhidin görevleri ve yürütme hizmetleri mukavelesi ile ilgili talimat), EK C (Anlaşmanın XVIII inci maddesi ve İşletme Anlaşmasının 20 nci maddesinde öngörülen ihtilâfların halli ile ilgili hükümler) ve EK D (geçici hükümler) yi kapsayan «INTELSAT» uydular aracılığı ile telekomünikasyon milletlerarası teşkilâtı ile ilgili Anlaşma;

b. (Geçici hükümler) Ekini kapsayan «INTELSAT» uydular aracılığı ile telekomünikasyon milletlerarası teşkilâtı ile ilgili İşletme Anlaşması.

Bu anlaşmaların Konferans tarafından kabul edilen metinleri ilişiktedir.

Söz konusu anlaşmalar *20 Ağustos 1971* de Vaşington'da imzaya sunulacaktır.

BUNUN BELGESİ OLARAK, temsilciler işbu Son Belgeyi imzalamışlardır.

Vaşington'da *21 Mayıs 1971* de, Fransızca, İngilizce ve İspanyolca lisanlarında yapılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

7.2. «INTELSAT» UYDULAR ARACILIĞI İLE TELEKOMÜNİKASYON MİLLETLERARASI TEŞKİLÂTI İLE İLGİLİ ANLAŞMA

ÖNSÖZ

Bu anlaşmaya Taraf Devletler,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun, dünya milletlerinin mümkün olduğu kadar önce, küresel ve tefriksiz bir esasa istinaden, uydular aracılığı ile irtibatlanabilmeleri gerektiğini belirten 1721 (XVI) sayılı Kararında öngörülen ilkeyi gözönüne alarak,

«Ay ve diğer gök cisimleri de dahil, atmosferötesi uzayın keşfedilmesi ve kullanılması alanında Devletlerin faaliyetlerine yön veren prensiplerle ilgili Andlaşma» nın ilgili hükümleri ve özellikle, atmosfer ötesi uzayın bütün ülkelerin iyiliği ve çıkarı için kullanılması gerektiği belirtilen I inci maddesini gözönüne alarak,

Uydular aracılığı ile ticari küresel telekomünikasyon sisteminin geçici rejimini tesis eden Anlaşmaya ve ona bağlı olan Özel Anlaşmaya uygun bir ticari küresel telekomünikasyon sisteminin kurulduğunu dikkate alarak,

Gelişmiş küresel telekomünikasyon şebekesinin bir parçası halinde dünyanın bütün bölgelerine daha geniş telekomünikasyon hizmetlerini sağlayacak ve dünya ve barış ve anlayışına katkıda bulunacak uydular aracılığı ile ticari, küresel tek dünya sistemini meydana getirmek gayesi ile işbu uydular vasıtasıyla telekomünikasyon sistemini geliştirmeye devam etmek isteği ile,

Radyoelektrik frekans spektrumunun ve yörünge imkânlarının en iyi ve âdil kullanılmasına uygun olan ve bütün insanlığın iyiliği için mevcut en ileri teknik sayesinde, en müessir ve en ekonomik teçhizatı temin etmeye kararlı bir şekilde,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Küresel uydu sisteminin bütün insanlara açık ve Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğine üye olupta dileyen bütün Devletlerin sistemin dizayn, geliştirme, teçhizat temini de dahil inşa, tesis, işletme, bakım ve mülkiyetine iştirâk edebilmek üzere yatırım yapabilmelerine imkân verecek tarzda teşkilâtlanması gereğine inanarak,

Uydular vasıtasıyla ticari küresel telekomünikasyon sistemi ile ilgili geçici rejimi tesis eden Anlaşmaya istinâden,

Aşağıda zikredilen hususlarda mutabakata varmışlardır :

MADDE I

(Tanımlar)

Bu Anlaşmada kullanılan :

a. «Anlaşma» deyimi, ekleri de dahil, ancak maddelerin isimleri hariç olmak üzere Vaşington'da 20 Ağustos 1971 tarihinde, Hükümetlerin imzalarına sunulan ve «INTELSAT» uydular aracılığı ile telekomünikasyon milletlerarası teşkilâtını kuran işbu anlaşmayı ifâde eder;

b. «İşletme Anlaşması» deyimi, eki de dahil, ancak maddelerin isimleri hariç olmak üzere, Anlaşmanın hükümlerine uygun olarak Hükümetlerin veya Hükümetlerce tayin edilen telekomünikasyon teşekküllerinin 20 Ağustos 1971 tarihinde Vaşington'da imzalarına sunulan anlaşmayı ifâde eder;

c. «Geçici Anlaşma» deyimi, Vaşington'da Hükümetler tarafından 20 Ağustos 1964 de imzalanan peykler vasıtasıyla, ticari, küresel telekomünikasyon sistemi ile ilgili geçici rejimi tesis eden anlaşmayı ifâde eder;

d. «Özel Anlaşma» deyimi, Geçici Anlaşmanın hükümlerine uygun olarak Hükümetlerce tayin edilen telekomünikasyon teşekkülleri tarafından 20 Ağustos 1964 te imzalanan anlaşmayı ifâde eder;

e. «Uydular aracılığı ile telekomünikasyon geçici komitesi» deyimi, Geçici Anlaşmanın IV üncü maddesince kurulan Komiteyi ifade eder;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

f. «Taraf» deyimi, Anlaşmanın kendisi için yürürlüğe girdiği veya geçici olarak tatbik edildiği bir Devleti ifade eder;

g. «İmzacı» deyimi, İşletme Anlaşmasını imzalayan Anlaşmanın kendisi için yürürlüğe girdiği veya geçici olarak tatbik edildiği Taraf veya bu Tarafça tayin edilen telekomünikasyon teşekkülünü ifâde eder;

h. «Uzay kesimi» deyimi, telekomünikasyon uyduları ile, bu uyduların işletilmeleri için gerekli takip, uzaktan ölçme, uzaktan kumanda, kontrol, düzenleme aksamını ve bunlarla ilgili diğer teçhizatı ifâde eder;

i. «INTELSAT uzay kesimi» deyimi, INTELSAT'a ait olan uzay kesimini ifade eder;

j. «Telekomünikasyon» deyimi, tel, radyoelektrik, optik veya diğer elektromagnetik sistemler vasıtasıyla her türlü işaret, sinyal, yazı, resim, ses veya her cins bilginin transmisyonu, gönderilmesi veya alınmasını ifâde eder;

k. «Telekomünikasyon kamu hizmetleri» deyimi, uydular vasıtasıyla sağlanan ve telefon, telgraf, teleks, faksimile, veri transmisyonu, INTELSAT uzay sektörüne açık, tasvip edilmiş Yer istasyonları arasında daha sonra halka yayımlanmak üzere radyo ve televizyon programlarının yayımı, gibi kamu yararına kullanılan sabit veya seyyar telekomünikasyon hizmetlerini ve bu hizmetler için kiralanmış devreleri ifâde eder; bu deyim, Anlaşmanın imzaya sunuluşundan önce Geçici Anlaşma ve Özel Anlaşma ile sağlanmayan tipten, uçakların kontrol veya emniyeti ve hava veya deniz radyonavigasyonu ile ilgili hizmetleri sağlamak gayesine matuf, kısmen veya tamamen dizayn edilmiş bir peyk ile doğrudan çalışan seyyar istasyonlar tarafından gerçekleştirilen seyyar hizmetleri kapsamaz;

l. «Özel maksatlı telekomünikasyon hizmetleri» deyimi, liste tahdit edilmemek üzere, radyonavigasyon, genel olarak halk tarafından alınabilecek peyklerle, yayım, uzay araştırmaları, meteoroloji ve yer kaynaklarının tespiti konuları da dahil olacak şekilde, k fıkrasında belirtilenler dışındaki telekomünikasyon hizmetlerini ifâde eder;

m. «Mülk» deyimi, menşei ne olursa olsun mülkiyet ve akid haklarının tatbik edilebileceği unsurları ifâde eder;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

n. «Dizayn» ve «geliştirme» deyimleri ile INTELSAT'ın gayelerine doğrudan bağlı araştırma kastedilmektedir.

MADDE II

(INTELSAT'ın kuruluşu)

a. Önsöz bölümünde belirtilen prensipleri tamamen gözönünde tutarak, bu Anlaşma ile Taraflar, Geçici Anlaşma ve Özel Anlaşma ile kurulmuş bulunan uydular vasıtasıyla ticari, küresel telekomünikasyon sistemi uzay sektörünün dizayn, geliştirme, inşa, tesis, işletme ve bakımını nihaî olarak yürütmek gayesi ile «INTELSAT» uydular aracılığı ile telekomünikasyon milletlerarası teşkilâtını kurmaktadırlar.

b. Her Taraf Devlet Anlaşmanın hükümlerine uygun olarak Anlaşma ile aynı zamanda imzaya sunulan İşletme Anlaşmasını imzalar veya İşletme Anlaşmasını imzalamak üzere kamu veya özel telekomünikasyon teşekkülünü görevlendirir. İmzacı herhangi bir telekomünikasyon teşekkülü ile, teşekküle bu yetkiyi veya Taraf arasındaki ilişkiler, ilgili mahallî mevzuata göre düzenlenecektir.

c. Telekomünikasyon idare veya teşekkülleri, kendi millî kanunları muvacehesinde, işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşması gereğince sağlanan telekomünikasyon kanallarını kullanmaları ile ilgili trafik anlaşmalarını veya halka sağlanacak hizmetleri, tesisleri, kâr dağılımını ve bunlarla ilgili ticari hükümleri doğrudan doğruya müzakere edebilir ve anlaşmaya varabilirler.

MADDE III

(INTELSAT'ın faaliyet sahası)

a. Uydular vasıtasıyla telekomünikasyon ticari küresel sisteminin, uzay kesimi ile ilgili olup Anlaşmanın II nci maddesinin a fıkrasında belirtilen faaliyetlerini, nihaî olarak, yürütürken INTELSAT'ın ana gayesi, yüksek kaliteli ve güvenilir milletlerarası telekomünikasyon kamu hizmetlerine gerekli uzay kesimini, ticari açıdan ve tefriksiz bir şekilde, temin etmektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b. Aşağıda belirtilen hizmetler, milletlerarası telekomünikasyon kamu hizmetleri gibi mütalâa edileceklerdir :

i. İlgili Devletin yetki sahasına girmeyen bölgelerle veya açık denizlerle ayrılmış bölgeler arasındaki millî telekomünikasyon kamu hizmetleri;

ii. Yöneticiler Kurulunun görüşüne istinâden imzacılar Toplantısının gerekli yetkiyi vermesi şartı ile, geniş bantlı hiçbir yeryüzü tesisi ile bağlı olmayan ve doğal engebelerin bu bölgeler arasında, geniş bantlı yaşayabilir bir sistemin kurulmasına imkân vermeyecek kadar istisnaî olmaları halinde bu bölgeler arasındaki millî telekomünikasyon kamu hizmetleri.

c. Ana gayesine erişmek üzere kurulan INTELSAT uzay kesimi, bu gayenin gerçekleşmesine zarar vermemesi şartı ile tefriksiz bir şekilde diğer millî telekomünikasyon kamu hizmetleri için de kullanılır.

d. Ayrıca, INTELSAT uzay kesimi, askerî gayeler dışında, istek üzerine, uygun süre ve şartlarla, millî veya milletlerarası özel maksatlı telekomünikasyon hizmetleri için de kullanılabilir, ancak :

i. Telekomünikasyon kamu hizmetlerinin temini zarar görmemelidir; ve ayrıca,

ii. Düzenleme teknik ve ekonomik yönden kabul edilir olmalıdır.

e. INTELSAT istek üzerine uygun süre ve şartlarla, INTELSAT uzay kesiminin müessir ve ekonomik işletilmesine zarar vermemek kaydıyla, şu gayeler için INTELSAT uzay kesiminden ayrı uydu veya ek teçhizat temin edebilir :

i. Bir veya birçok Tarafın yetki sahası içindeki millî telekomünikasyon hizmetleri,

ii. İki veya daha fazla Tarafın yetki sahaları arasındaki milletlerarası telekomünikasyon kamu hizmetleri,

iii. Askerî gayeler dışında, özel maksatlı telekomünikasyon hizmetleri.

f. INTELSAT uzay kesiminin, işbu maddenin d fıkrasında öngörülen özel maksatlı telekomünikasyon hizmetleri için kulla-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

nılması ve yine maddenin e fıkrasında öngörülen INTELSAT uzay kesiminden ayrı peyk veya ek teçhizatının temini, isteyici ile INTELSAT arasında yapılacak mukaveleye göre olur. İşbu maddenin d fıkrasında öngörülen özel maksatlı telekomünikasyon hizmetleri INTELSAT uzay kesimi tesislerinin kullanılması ve yine bu maddenin e (iii) bendinde öngörülen özel maksatlı telekomünikasyon hizmetleri için INTELSAT uzay kesiminden ayrı uydu veya ek teçhizatın temini, planlama safhasında, Anlaşmanın VII nci maddesinin c (iv) bendine istinaden Taraflar Kurulunun bu konudaki müsaadesi ile yapılır. Özel maksatlı telekomünikasyon hizmetleri için INTELSAT uzay kesimi tesislerinin kullanılması, INTELSAT uzay kesiminin mevcut veya planlanmış tesislerinde lüzumlu değişiklikler sebebi ile ek harcamalar gerektiriyor ise, veya işbu maddenin e (iii) bendine istinaden özel maksatlı telekomünikasyon hizmetleri için INTELSAT uzay kesiminden ayrı, uydu veya ek teçhizatın temini isteniyor ise Yönetim Kurulu, teklifin tahmini maliyeti, beklenen faydaları, yaratacağı teknik ve sair problemler ve INTELSAT'ın mevcut ve planlanmış hizmetlerine tesiri yönünden Taraflar Kuruluna bilgi verebilecek duruma gelir gelmez, VI ncı maddenin c(iv) bendinde belirtildiği üzere söz konusu Kuruldan yetki alınmalıdır.

Bu yetki, gerekli tesislerin kurulması için ihaleye çıkmadan önce elde edilmelidir. Bu tür bir yetkiyi vermeden önce Taraflar Kurulu, duruma göre, söz konusu özel maksatlı telekomünikasyon hizmetlerinin temini ile doğrudan ilgili Birleşmiş Milletler İhtisas Kuruluşlarına danışır veya bu türlü bir danışmanın yapılmasını gözetir.

MADDE IV

(Tüzel Kişilik)

a. INTELSAT'ın tüzel kişiliği vardır. Aşağıdakiler dahil olmak üzere, görevlerini ifa edebilmek ve gayelerine erişebilmek için gerekli olan ehliyete sahiptir :

i. Devletler veya milletlerarası kuruluşlarla anlaşmalar yapmak;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ii. Mukavele akdetmek;
iii. Mülk sahibi olmak ve tasarruf etmek;
iv. Dava muamelelerine taraf olmak.

b. Taraflar işbu madde hükümlerinin işleyebilmesi için kendi kanunları muvacehesinde ve yetkileri dahilindeki bütün tedbirleri alırlar.

MADDE V

(Malî Prensipler)

a. INTELSAT, INTELSAT uzay kesiminin ve INTELSAT tarafından kazanılmış bütün malların sahibidir. Her imzacının INTELSAT'tan temin edeceği kâr, yüzde olarak ifade edilen yatırım hissesinin, İşletme Anlaşmasının 7 nci maddesine istinaden yapılan değerlendirmeye tatbiki ile elde edilen miktara eşittir.

b. Her imzacı, INTELSAT uzay kesiminin bütün imzacılar tarafından toplam kullanılmasından kendine düşen orana tekâbül eden ve işletme Anlaşmasının hükümlerine göre tayin edilen yatırım hissesine sahiptir. Ancak, INTELSAT uzay kesimini hiç kullanmasa dahi, hiçbir imzacı, İşletme Anlaşmasında tespit edilen en az yatırım hissesinden daha az bir yatırım hissesine sahip olamaz.

c. İşletme Anlaşmasının hükümlerine göre, hem imzacı, INTELSAT'ın sermaye ihtiyacına katkıda bulunur ve sermaye iadesi ile sermayenin işletilmesinden mütevellit hisse alır.

d. INTELSAT uzay kesiminin bütün kullanıcıları, işbu Anlaşmanın ve İşletme Anlaşmasının hükümlerine göre tespit edilen kullanma ücretlerini öderler. Herhangi bir kullanma sınıfı için tespit edilen uzay kesimini kullanma ücreti, uzay kesimi kapasitesini bu kullanma sınıfı için kullanılan bütün kullanıcılara aynıdır.

e. Anlaşmanın III üncü maddesinin e fıkrasında öngörülen ayrı uydular ve ek teçhizat harcamaları, bütün imzacıların oy birliği ile tasvip etmeleri halinde, INTELSAT tarafından karşılanabilir ve bu durumda söz konusu uydular ve ek teçhizat INTELSAT uzay kesiminin bir kısmı olarak INTELSAT'ın malı olur. Eğer bu tasvip sağlanamaz ise, söz konusu uydular ve ek teçhizat INTEL-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SAT uzay kesiminden müstakilen, harcamaları talepte bulunanlarca karşılanmak üzere gerçekleştirilir ve mülkiyeti talepte bulunanlara ait olur. Bu durumda, INTELSAT tarafından maliyet tespiti yapılırken, uyduların ve ek teçhizatın dizayn, geliştirme, inşa ve temini için yapılan harcamalar tamamen hesaba katılır, ayrıca da INTELSAT'ın genel ve idari harcamalarının uygun bir miktarı eklenir.

MADDE VI

(INTELSAT'ın yapısı)

a. INTELSAT'ın organları şunlardır :

i. Taraflar Kurulu;
ii. İmzacılar Toplantısı;
iii. Yöneticiler Kurulu;
iv. Yöneticiler Kuruluna karşı sorumlu Yürütme Organ.

b. İşbu Anlaşma ve İşletme Anlaşmasında özel olarak öngörülmedikçe, hiçbir organ, bu Anlaşma veya İşletme Anlaşması ile diğer bir organa verilmiş görev, yetki, veya sorumluluğun ifasının hiçbir şekilde, değiştirilmesi, iptal edilmesi, geciktirilmesi veya engellenmesi yönünde karar alamaz veya bu türlü hareket edemez.

c. Bu maddenin b fıkrasındaki hükümler saklı kalmak şartı ile, Taraflar Kurulu, İmzacılar Toplantısı ve Yöneticiler Kurulu, kendilerini ilgilendiren hususlarda, diğer bir organın işbu Anlaşmanın veya İşletme Anlaşmasının kendine yüklediği görevlerin ifasında veya sorumluluğun deruhte edilmesinde aldığı karar veya hazırladığı tavsiye veya belirttiği görüşü gözönüne ve dikkate alır.

MADDE VII

(Taraflar Kurulu)

a. Taraflar Kurulu, bütün Taraflardan müteşekkildir ve INTELSAT'ın başlıca organıdır.

b. Taraflar Kurulu, özellikle egemen Devletler olarak Tarafları ilgilendiren INTELSAT'la ilgili konuları gözönüne alır. Anlaşmada öngörülen INTELSAT'ın prensipleri, gayeleri ve faaliyet

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

sahaları ile ilgili, INTELSAT'ın genel politikasını ve uzun vadeli hedeflerini ele alma yetkisine sahiptir. Anlaşmanın VI ncı maddesinin b ve c fıkralarındaki hükümlere istinaden Taraflar Kurulu, İmzacılar Toplantısı veya Yöneticiler Kurulunca tespit edilip kendisine iletilen tavsiye ve görüşleri dikkate alır.

c. Taraflar Kurulu aşağıdaki görev ve yetkilere sahiptir:

i. INTELSAT'ın genel politikasını ve uzun vadeli hedeflerini ele alması ile ilgili yetkisinin kullanılmasında, INTELSAT'ın diğer organlarına, uygun görünürse, görüşlerini bildirir.

ii. INTELSAT faaliyetlerinin, Tarafların en az üçte ikisinin iştirak ettiği ve Anlaşma ile bağdaşan bütün çok yönlü genel konvansiyonlarla çelişkiye düşmesini önleyici tedbirlerin alınmasına karar verir;

iii. XVII. madde gereğince Anlaşmaya değişiklikler getirilmesi ile ilgili teklifleri inceler ve karara bağlar; İşletme Anlaşmasına değişiklikler teklif eder ve bu konuda görüşlerini ifade edip tavsiyelerde bulunur;

iv. INTELSAT uzay kesiminin, Anlaşmanın III üncü maddesinin d fıkrası ve e (iii) bendinde öngörülen faaliyetler sahası içinde kullanılması, veya bu gayeler için INTELSAT uzay kesiminden ayrı uyduların ve ek teçhizatın temini ile ilgili yetkiyi, genel yönetmelik hükümlerine istinaden veya özel kararlar halinde, verir;

v. Tarafsızlık prensibinin uygulanmasını sağlamak amacı ile Anlaşmanın VIII inci maddesinin b (v) bendinde tesis edilen genel kaideleri inceler;

vi. INTELSAT'ın genel politikasının ve uzun vadeli program ve faaliyetlerinin yerine getirilmesi ile ilgili İmzacılar Toplantısı ve Yöneticiler Kurulu tarafından sunulan raporları etüd eder;

vii. Anlaşmanın XIV üncü maddesindeki hükümler gereğince, INTELSAT uzay kesiminden ayrı mutasavver uzay kesimi tesislerinin kurulması, elde edilmesi veya kullanılması konusundaki görüşlerini tavsiyeler halinde ifade eder;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

viii. Anlaşmanın XVI ncı maddesinin b (i) bendi gereğince, INTELSAT'tan herhangi bir Tarafın çekilmesi ile ilgili kararlar verir;

ix. INTELSAT ile, Taraf olsun olmasın Devletlerin, veya milletlerarası kuruluşların resmî münasebetleri ile ilgili kararlar alır;

x. Taraflarca yapılan şikâyetleri inceler;

xi. Anlaşmanın C Ekinin 3 üncü maddesinde sözü edilen hukuk uzmanlarını seçer;

xii. Anlaşmanın XI ve XII nci maddeleri uyarınca Genel Müdürün atanmasına karar verir;

xiii. Anlaşmanın XII nci maddesindeki hükümler gereğince Yürütme Organının yapısını kabul eder;

xiv. Anlaşma hükümlerine göre Taraflar Kurulunun yetki sahasına giren diğer bütün yetkiler kullanılır.

d. Taraflar Kurulunun ilk mutad toplantısı, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ilk yıl içinde, Genel Sekreterin çağrısı ile olur. Daha sonraki mutad toplantılar her iki yılda bir kere yapılır. Ancak Taraflar Kurulu başka türlü karar alabilir.

e. i. Bir önceki fıkrada öngörülen mutad toplantılar dışında, Anlaşmanın XIV veya XVI ncı maddelerindeki hükümler gereğince Yöneticiler Kurulunun, veya talepte bulunanlar dahil Tarafların en az üçte birinin kabul etmesi şartı ile, bir veya birkaç Tarafın çağrısı üzerine Taraflar Kurulu olağanüstü toplantılar yapabilir.

ii. Olağanüstü toplantı istekleri gerekçeleri ile birlikte, bu türlü toplantılara çağrı ile ilgili Taraflar Kurulunun iç yönetmeliği hükümleri uyarınca, toplantının en kısa zamanda yapılması için gerekli tedbirleri alacak olan Genel Sekreter veya Genel Müdürüne yazılı olarak gönderilmelidir.

f. Taraflar Kurulunun bütün oturumlarında yeter sayı Tarafların çoğunluğunun mevcudiyeti ile sağlanır. Tarafların herbirinin birer oy hakkı vardır. Esasa ilişkin konulardaki kararlar,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

temsilcileri mevcut olup oy veren Tarafların en az üçte ikisinin müspet oylaması ile verilir. Usulle ilgili konulardaki kararlar, temsilcileri mevcut olup oy veren Tarafların basit çoğunluğu ile verilir. Bir konunun esasa ilişkin konu mu, yoksa usul konusu mu olduğu yönünden bütün ihtilâflar, temsilcileri mevcut olup oy veren Tarafların basit çoğunluğu ile çözümlenir.

g. Taraflar Kurulu, Başkanın ve diğer görevlerin seçimi ile ilgili hükümleri kapsayan iç yönetmeliği kendisi tespit eder.

h. Taraflar Kurulu toplantılarına iştirak masraflarını Taraflar kendileri karşılar. Taraflar Kurulunun toplantıları ile ilgili harcamalar, İşletme Anlaşmasının 8 inci maddesinde belirtilen idarî harcamalar gibi mütalâa edilirler.

MADDE VIII

(İmzacılar Toplantısı)

a. İmzacılar Toplantısı bütün imzacılardan müteşekkildir. Anlaşmanın VI ncı maddesinin b ve c fıkralarındaki hükümler uyarınca imzacılar Toplantısı, Taraflar Kurulu veya Yöneticiler Kurulu tarafından kendine iletilen kararları, tavsiyeleri ve görüşleri gözönüne alır.

b. İmzacılar Toplantısı aşağıdaki görev ve yetkilere sahiptir :

i. Yöneticiler Kurulu tarafından sunulan yıllık raporu ve malî durum raporunu etüd eder ve adı geçen Kurula bu konudaki görüşlerini ifade eder;

ii. Anlaşmanın XVII nci maddesi gereğince Anlaşmada yapılmak üzere teklif edilen değişiklikler üzerinde görüşlerini belirtir ve tavsiyelerde bulunur; ayrıca İşletme Anlaşmasında, Anlaşmaya uygun düşen ve teklif edilen değişiklikler hakkındaki Taraflar Kurulu ve Yöneticiler Kurulunun görüş ve tavsiyelerini gözönüne alarak İşletme Anlaşmasının 22. maddesi uyarınca inceleme yapar ve karar verir;

iii. Yöneticiler Kurulu Tarafından sunulan geleceğe ait programlar hakkındaki raporlar konusunda, bu programların ma-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

li vecibeleri de dahil olmak üzere inceleme yapar ve görüşlerini belirtir;

iv. İşletme Anlaşmasının 5 inci maddesinde öngörülen tavanın yükseltilmesi konusunda Yöneticiler Kurulunca yapılan tavsiyelerle ilgili inceleme yapar ve karar verir;

v. Yöneticiler Kurulunun tavsiyesi üzerine ve adı geçen Kurula yön vermek gayesi ile aşağıdaki konularda genel kaideler vaz eder :

A. INTELSAT uzay kesimine açılabilecek yer istasyonlarının onaylanması,

B. INTELSAT uzay kesimi kapasitesinin tahsisi,

C. Tarafsız bir esasa istinaden INTELSAT uzay kesimini kullanma bedellerinin tespit edilmesi ve tekrardan ayarlanması.

vi. Anlaşmanın XVI ncı maddesi hükümleri gereğince herhangi bir İmzacının INTELSAT'tan çekilmesi ile ilgili bütün kararları alır;

vii. Doğrudan veya Yöneticiler Kurulu aracılığı ile İmzacılar tarafından ve Yöneticiler Kurulu Aracılığı ile İmzacı olmayan INTELSAT uzay kesimi kullanıcıları tarafından yapılan şikâyetleri inceler ve görüşlerini ifade eder;

viii. Taraflar Kuruluna veya bizzat Taraflara sunulmak üzere INTELSAT'ın genel politikası, faaliyetleri ve uzun vadeli programlarının gerçekleşmesi ile ilgili raporları hazırlar;

ix. Anlaşmanın III üncü maddesinin b (ii) bendinde öngörülen yetkiler konusunda karar verir;

x. Anlaşmanın XII nci maddesinin g fıkrası gereğince Yöneticiler Kurulu tarafından Taraflar Kuruluna sunulan yürütme ile ilgili nihaî hükümler konusundaki rapor hakkında inceleme yapar ve görüşlerini belirtir;

xi. Yöneticiler Kurulunda temsil edilme ile ilgili olup Anlaşmanın IX uncu maddesinde öngörülen yıllık tespitleri yapar.

xii. İşbu Anlaşma ile İşletme Anlaşması hükümleri gereğince İmzacılar Toplantısının yetki sahasına giren diğer bütün yetkileri kullanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c. İmzacılar Toplantısının ilk mutad oturumu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi takip eden dokuz aylık süre içinde Yöneticiler Kurulunun talebi üzerine Genel Sekreterin çağrısı ile toplanır. Daha sonraki mutad toplantılar her takvim yılında bir kere yapılır.

d. i. Bir önceki fıkrada öngörülen mutad toplantılar dışında Yöneticiler Kurulunun veya talepte bulunanlar dahil İmzacıların en az üçte birinin kabul etmesi şartı ile, bir veya birkaç İmzacının çağrısı üzerine İmzacılar Toplantısı olağanüstü oturumlar yapabilir.

ii. Olağanüstü toplantı istekleri gerekçeleri ile birlikte, bu türlü toplantı çağrıları ile ilgili İmzacılar Toplantısı iç yönetmeliği hükümleri uyarınca, toplantının en kısa zamanda yapılması için gerekli tedbirleri alacak olan Genel Sekreter veya Genel Müdüre yazılı olarak gönderilmelidir. Olağanüstü toplantının gündemi, ancak İmzacılar Toplantısının yapılmasına sebep teşkil eden sorunları kapsar.

e. İmzacılar toplantısının bütün oturumlarında yeter sayı, imzacıların çoğunluğunun mevcudiyeti ile sağlanır. İmzacıların herbirinin birer oy hakkı vardır. Esasa ilişkin konulardaki kararlar, temsilcileri mevcut olup oy veren imzacıların en az üçte ikisinin müspet oylaması ile verilir. Usulle ilgili konulardaki kararlar, temsilcileri mevcut olup oy veren imzacıların basit çoğunluğu ile verilir. Bir konunun esasa ilişkin konu mu, yoksa usul konusu mu olduğu yönünden bütün ihtilâflar temsilcileri mevcut olup oy veren İmzacıların basit çoğunluğu ile çözümlenir.

f. İmzacılar Toplantısı özellikle başkanın ve diğer görevlilerin seçimi ile ilgili hükümleri kapsayan iç yönetmeliği tespit eder.

g. İmzacılar Toplantısına iştirak masraflarını İmzacılar kendileri karşılar. İmzacılar Toplantısı ile ilgili harcamalar, İşletme Anlaşmasının 8 inci maddesinde belirtilen INTELSAT'ın harcamaları gibi mütalâa edilirler.

MADDE IX

(Yöneticiler Kurulu : Teşekkül tarzı ve oylama)

a. Yöneticiler Kurulu şunlardan müteşekkildir :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

i. İşbu maddenin b fıkrası uyarınca tespit edilen en az hisseden daha az yatırım hissesine sahip olmayan her İmzacıyı temsil eden bir Yönetici;

ii. Münferiden temsil edilmeleri bu fıkranın i. bendi gereğince mümkün olmayan ve toplam yatırım hisseleri işbu maddenin b fıkrası uyarınca tespit edilen en az hisseden daha az olmayan ve bu türlü temsil edilmeyi kararlaştırmış olan iki veya daha çok İmzacılar grubunu temsil eden bir Yönetici;

iii. Grubu temsil eden İmzacıların toplam yatırım hisselerinin ne olduğu gözönüne alınmaksızın işbu fıkranın i veya ii bentleri gereğince temsil edilmeyip, 1965 yılında Montreux'de toplanan Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğinin Tamyetkili Konferansında tespit edilen bölgelerden birine dahil olan en az beş İmzacıdan müteşekkil her grubu temsilen bir Yönetici. Ancak, bu sınıfa dahil Yöneticilerin sayısı, Birlik tarafından tespit edilen bir bölge için ikiyi, tüm bölgeler için de beşi geçemez.

b. i. Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarih ile İmzacılar Toplantısının ilk oturumu arasındaki sürede, bir İmzacıya veya bir bir İmzacılar grubuna Yöneticiler Kurulunda temsil edilme hakkı veren en az yatırım hissesi, bütün İmzacıların azalan bir sıraya göre tanzim edilen, ilk yatırım hisseleri listesinde onüçüncü sırayı işgal eden İmzacınınkine eşittir.

ii. İşbu fıkranın i bendinde kastedilen sürenin hitamında, İmzacılar Toplantısı, İmzacıların veya İmzacılar grubunun Yöneticiler Kurulunda temsil edilebilmeleri için gerekli en az yatırım hissesini yıllık süreler için tespit eder. Bunu yaparken İmzacılar Toplantısı, işbu maddenin a (iii) bendi uyarınca seçilenler, hariç, Yöneticilerin sayısını yirmi civarında tutmaya çalışır.

iii. İşbu fıkranın ii bendinde öngörülen tespiti yapabilmek için İmzacılar Toplantısı en az yatırım hissesini şu hükümler uyarınca tespit eder :

A. Bu tespit yapılırken, Yöneticiler Kurulu yirmi, yirmibir veya yirmiiki Yöneticiden müteşekkil ise, bir önceki yürürlükte olan listede en az yatırım hissesi hangi sıradaki İmzacının hissesine eşit olarak seçilmiş ise, İmzacılar Toplantısı halen yürürlükte olan listede de aynı sıradaki İmzacının yatırım hissesini, en az yatırım hissesi olarak tespit eder,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

B. Bu tespit yapılırken, Yöneticiler Kurulu yirmi ikiden daha fazla Yöneticiden müteşekkil ise, bir önceki yürürlükte olan listede en az yatırım hissesi hangi sıradaki İmzacının hissesine eşit olarak seçilmiş ise, İmzacılar Toplantısı halen yürürlükte olan listede o sıranın bir üstündeki İmzacının yatırım hissesini en az yatırım hissesi olarak tespit eder.

C. Bu tespit yapılırken Yöneticiler Kurulu yirmiikiden daha az Yöneticiden müteşekkil ise, bir önceki yürürlükte olan listede en az yatırım hissesi hangi sıradaki İmzacının hissesine eşit olarak seçilmiş ise, İmzacılar Toplantısı halen yürürlükte olan listede o sıranın bir altındaki İmzacının yatırım hissesini en az yatırım hissesi olarak tespit eder.

iv. İşbu fıkranın, iii (B) veya iii (C) bentlerindeki hükümler Yöneticilerin sayısını yirmiden aşağı veya yirmiikiden yukarı yapıyor ise, İmzacılar Toplantısı yatırım hissesini mümkün olduğu nispette, Yöneticiler sayısı yirmi olacak şekilde tespit eder.

v. İşbu maddenin a (iii) bendi uyarınca seçilen Yöneticiler bu fıkranın iii ve iv üncü bentlerindeki hükümlerin kapsamına girmezler.

vi. İşbu fıkra hükümlerinin tatbiki gayesi ile, İşletme Anlaşmasının 6 ncı maddesinin c (ii) bendi uyarınca tespit edilen yatırım hisseleri, bu tespitten sonra yapılan İmzacılar Toplantısı mutad oturumunun ilk gününden itibaren yürürlüğe girer.

c. Herhangi bir İmzacı veya İmzacılar grubu işbu maddenin a (i), a (ii) veya (iii) bentlerinde öngörülen temsil edebilme şartlarını yerine getirdiği takdirde Yöneticiler Kurulunda temsil edilme hakkını kazanır. Yazılı talebin alındığı anda, bu yolla Yöneticiler Kurulunda temsil edilen grupların işbu maddenin a (iii) bendinde tespit edilen limiti doldurmaması şartıyla, bu maddenin a (iii) bendinde öngörülen İmzacılar grubunun bu hakkı, söz konusu grupça yapılan yazılı talebin Yürütme Organı tarafından alınması üzerine geçerlidir. Yazılı talep alındığı zaman Yöneticiler Kurulu bünyesinde, işbu maddenin a (iii) bendinde tespit edilen sınırların dolu olması halinde, bu maddenin d fıkrasındaki hükümler uyarınca tayinin yapılabilmesi gayesi ile İmzacılar grubu, talebini bir sonraki İmzacılar Toplantısı mutad oturumuna yapabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d. İşbu maddenin a (iii) bendinde belirtildiği gibi bir veya birkaç İmzacı talebi üzerine İmzacılar Toplantısı, Yöneticiler Kurulunda temsil edilecek veya temsil edilmeye devam edecek grupları bir yıllık süreler için tespit eder. Bu gaye için, Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğince tespit edilen bölgelerin birinden iki gruptan veya bütün bölgelerden beş gruptan daha fazla talep var ise, İmzacılar Toplantısı öncelikle Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğince tespit edilen bölgelerin herbiri için, işbu maddenin c fıkrası uyarınca, yazılı talep bulunanlar arasından yatırım hisseleri toplamı en yüksek olan grubu seçer.

Böylece seçilen grupların sayısının beşten az olması halinde işbu maddenin a (iii) bendinde öngörülen sınırı aşmamak kaydıyla, grupların yatırım hisseleri toplamlarının azalan sırasına göre diğer gruplar seçilir.

e. Yöneticiler Kurulu bünyesinde sürekliliğin sağlanması gayesi ile, işbu maddenin a (i), a (ii) ve a (iii) bentlerine istinaden temsil edilen her İmzacı veya İmzacılar grubu, yatırım hisselerinin ayarlanması sebebi ile kendi veya grubunun hissesinde hasıl olabilecek değişiklikler gözönüne alınmaksızın, bu maddenin b veya d fıkraları gereğince yapılan bir sonraki tespite kadar münferiden veya grubun bir üyesi olarak temsil edilmeye devam eder. Ancak, bir veya birkaç İmzacının çekilmesi sebebi ile grubun, işbu maddenin a (ii) veya a (iii) bentlerinde öngörülen hükümler uyarınca Yöneticiler Kurulunda temsil edilmesine imkân kalmaması halinde grubun temsil edilebilme durumu son bulur.

f. İşbu maddenin g fıkrasının hükümleri saklı kalmak kaydıyla, her Yönetici, INTELSAT uzay kesiminin aşağıdaki hizmet sınıfları için kullanılmasında temsil ettiği İmzacı veya İmzacılar grubunun yatırım hissesine tekabül eden ağırlıkta oy hakkına sahiptir :

i. Milletlerarası telekomünikasyon kamu hizmetleri;

ii. Herhangi bir ülkenin kazası altında olmayan bölgelerle veya açık denizlerle ayrılmış bölgeleri arasındaki millî telekomünikasyon kamu hizmetleri;

(iii) İmzacılar Toplantısı tarafından Anlaşmanın III üncü maddesinin b (ii) bendinde öngörülen yetkinin önceden verilmiş

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

olması şartı ile, geniş bandlı hiçbir yeryüzü tesisi ile bağlı olmayan ve doğal engebelerin bu bölgeler arasında, geniş bandlı yaşayabilir bir sistemin kurulmasına imkân vermeyecek kadar istisnaî olması halinde, bu bölgeler arasındaki millî telekomünikasyon kamu hizmetleri.

g. İşbu maddenin f fıkrasının tatbik edilebilmesi gayesi ile şu hükümler uygulanacaktır :

i. İşletme Anlaşmasının 6 ncı maddesinin d. fıkrasındaki hükümler uyarınca herhangi bir İmzacının yatırım hissesinin azalması halinde, bu azalma İmzacının sistemden her çeşit faydalanmasına tatbik edilir;

ii. İşletme Anlaşmasının 6 ncı maddesinin d fıkrasındaki hükümler uyarınca herhangi bir İmzacının yatırım hissesinin artması halinde, bu artma İmzacının sistemden her çeşit faydalanmasına tatbik edilir;

iii. Herhangi bir İmzacı İşletme Anlaşmasının 6 ncı maddesinin h fıkrasındaki hükümler uyarınca yüzde 0,05 oranında bir yatırım hissesine sahip ve işbu maddenin a (ii) veya a (iii) bendlerindeki hükümler uyarınca Yöneticiler Kurulunda temsil edilme gayesi ile bir gruba dahil ise, yatırım hissesinin, INTELSAT uzay kesimi bu maddenin f fıkrasında sıralanan hizmetler için kullanılması haline göre tespit edildiği kabul edilir;

iv. Hiçbir Yönetici, Yöneticiler Kurulunda temsil edilen bütün İmzacıların veya İmzacılar gruplarının sahip oldukları oy hakları toplam ağırlığının yüzde kırkından fazla ağırlıkta bir oy hakkı kullanamaz. Herhangi bir Yöneticinin oy hakkının sözkonusu toplamın yüzde kırkını aşması halinde, fazlalık Yöneticiler Kurulunun diğer üyeleri arasında eşit olarak taksim edilir.

h. Yöneticiler Kurulunun teşekkül tarzını tespit etmek ve Yöneticilerin oy hakkı ağırlıklarını hesaplamak için, İşletme Anlaşmasının 6 ncı maddesinin c (ii) bendi uyarınca tespit edilen yatırım hisseleri, tespiti müteakip İmzacılar Toplantısı mutad oturumun ilk gününden itibaren geçerlidir.

i. Yöneticiler Kuruluntn bütün toplantılarında, yeter sayıya, Yöneticiler Kurulunda temsil edilen bütün İmzacıların veya İmzacılar gruplarının oy hakları toplam oy ağırlığın üçte ikisi-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ne sahip sayıca çoğunluğu teşkil eden Yöneticiler Kurulu üyelerince ya da, oy hakları toplam ağırlığı ne olursa olsun, toplam Yöneticiler sayısından üç eksik Yöneticiler tarafından meydana gelir.

j. Yöneticiler Kurulu kararlarını ittifakla almaya çalışır. İttifakın sağlanmaması halinde şu şekilde karar verir:

i. Esasa ilişkin konularda ya, işbu maddenin g (iv) bendinde öngörülen oy hakkı ağırlığı fazlalığının dağıtılması da gözönüne alınarak, Yöneticiler Kurulunda temsil edilen İmzacılar veya İmzacılar gruplarının oy hakları toplam ağırlığının üçte ikisine sahip en az dört Yönetici ya da, sahip oldukları oy hakkı toplam ağırlığı ne olursa olsun, toplam Yöneticilerin sayısından üç eksik sayıdaki Yöneticiler tarafından verilen müspet oy ile,

ii. Usulle ilgili bütün konulardaki kararlar her Yönetici bir oy hakkına sahip olmak üzere, mevcut olup oy veren Yöneticilerin çoğunluğunun müspet oyu ile;

k. Bir konunun esasa ilişkin konu mu, yoksa usul konusu mu olduğu hususundaki bütün ihtilâflar, Yöneticiler Kurulu Başkanının kararı ile çözümlenir. Bu karar, her Yönetici bir oy hakkına sahip olmak üzere, mevcut olup oy veren Yöneticilerin üçte iki çoğunluğu ile bozulabilir.

l. Yöneticiler Kurulu, faydalı gördüğü takdirde görevlerinin ifasında kendine yardımcı olmak üzere istişari komisyonlar kurabilir.

m. Yöneticiler Kurulu, başkanın ve diğer görevlilerin nasıl seçileceğini öngörülen iç yönetmeliğini tespit eder. Yönetmelik işbu maddenin j fıkrasındaki hükümlere bakmayarak, görevlilerin seçilmeleri için Yöneticiler Kurulunun uygun göreceği bütün oylama usullerini öngörebilir.

n. Yöneticiler Kurulunun ilk toplantısı İşletme Anlaşması Ekinin 2 nci fıkrası uyarınca yapılır. Yöneticiler Kurulu, yılda en az dört defa olmak üzere, gerektiği kadar sık toplanır.

MADDE X

(Yöneticiler Kurulu : Görevleri)

a. Yöneticiler Kurulu INTELSAT uzay kesiminin dizayn, geliştirme, inşa, tesis, işletme ve bakımı ile, işbu Anlaşma, İşlet-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

me Anlaşması ve Anlaşmanın VII nci maddesi gereğince Taraflar Kurulu tarafından bu konuda alınacak bütün kararlar muvacehesinde, INTELSAT tarafından girişilecek bütün faaliyetleri yürütmekle görevlidir. Bu sorumlulukları ifa ederken Yöneticiler Kurulu, aşağıda belirtilenler de dahil olmak üzere işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşması gereğince yetki sahasına giren işlerde gerekli yetkiye sahiptir :

i. INTELSAT uzay kesiminin dizayn, geliştirme, inşa, tesis ve bakımı ile gerektiğinde, yürütülmesinden INTELSAT'ın görevlendirildiği bütün faaliyetlerle ilgili siyaseti, planları, programları tespit eder;

ii. Anlaşmanın XIII üncü maddesi hükümleri uyarınca ihalelerin yapılışındaki usul, kural ve şartları tespit eder ve ihaleleri onaylar;

iii. Mali siyaseti tespit eder, yıllık mali raporları tanzim eder ve bütçeyi onaylar;

iv. İşletme Anlaşmasının 17 nci maddesi, hükümleri uyarınca buluş ve teknik bilgilerle ilgili hakların elde edilmesi, korunması ve yayınlanması yönünden genel siyaseti ve usulleri tayin eder;

v. Anlaşmanın VIII inci maddesinin b (v) bendinde öngörülen genel kuralların konulması ile ilgili olarak İmzacılar Toplantısına tavsiyelerde bulunur;

vi. İmzacılar Toplantısı tarafından konulacak genel kurallar uyarınca, INTELSAT uzay kesiminden faydalanabilecek yer istasyonlarının onaylanması, bu kesimden faydalanan yer istasyonlarının çalışma özelliklerinin denetimi ve yer istasyonlarının INTELSAT uzay kesiminden faydalanmaları ile bu kesimi kullanmaları yönünden işbirliğinin sağlanması ile ilgili kıstas ve usulleri tayin eder;

vii. İmzacılar Toplantısı tarafından konabilecek genel kurallar uyarınca INTELSAT uzay kesimi kapasitesinin tahsisini tanzim eden şartları tespit eder;

viii. İmzacılar Toplantısı tarafından konabilecek genel kurallar uyarınca INTELSAT uzay kesimini kullanma ücretlerini devresel olarak tespit eder;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ix. İşletme Anlaşmasının 5 inci maddesindeki hükümler gereğince aynı maddede belirtilen tavanın yükseltilmesi yönünde uygun görülecek tedbirleri alır;

x. Anlaşmanın XV inci maddesinin c fıkrasında öngörülen imtiyaz, muafiyet ve masuniyeti kapsayan Genel Merkez Anlaşmasının neticeye varmasını teminen INTELSAT Genel Merkezinin, toprakları üzerinde kurulu bulunduğu Taraf ile müzakereleri yürütür ve sözkonusu Anlaşmayı, karar alınmak üzere Taraflar Kuruluna sunar;

xi. İmzacılar Toplantısının koyacağı genel kurallar uyarınca INTELSAT uzay kesiminden faydalanacak standart olmayan yer istasyonlarını onaylar;

xii. Anlaşmanın VIII inci maddesinin b (v) bendi ile V inci maddesindeki hükümler gereğince İmzacılar Toplantısı tarafından konulacak genel kurallar uyarınca herhangi bir tarafın yetkisi altında olmayan telekomünikasyon teşekküllerinin INTELSAT uzay kesiminden faydalanması ile ilgili usul ve şartları tespit eder;

xiii. İşletme Anlaşmasının 10 uncu maddesi hükümleri uyarınca borç ve kredi alma ile ilgili anlaşmaların yapılması kararı alır;

xiv. INTELSAT'ın faaliyetleri ve mali durumu hakkında İmzacılar Toplantısına yıllık raporlar sunar;

xv. İmzacılar Toplantısına mali yönden etkilerini de göz önüne alarak geleceğe ait programlar hakkında raporlar sunar;

xvi. İmzacılar Toplantısı tarafından incelenmesini uygun gördüğü diğer konularda İmzacılar Toplantısına raporlar verir, tavsiyelerde bulunur;

xvii. İşbu Anlaşma ve İşletme Anlaşmasının Taraf ve İmzacılara yüklediği görevlerin ifası için, Taraf ve imzacıların istedikleri bütün bilgileri temin eder;

xviii. Anlaşmanın XII nci maddesi gereğince Genel Sekreteri, VII, XI ve XII nci maddeleri gereğince de Genel Müdürü tayin ve azleder;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

xix. Duruma göre, geçici olarak, Anlaşmanın XII nci maddesinin d (i) bendindeki hükümler uyarınca Genel Müdürün görevlerini deruhte etmek üzere yürütme organına mensup kıdemli bir görevliyi tayin eder;

xx. Genel Sekreter veya Genel Müdürün tavsiyesi üzerine Yürütme Organında görevli bütün personelin sayısını, statüsünü ve iş şartlarını tespit eder;

xxi. Genel Sekreter veya Genel Müdüre bağlı yüksek rütbeli görevlilerin, bunlar tarafından tayinlerini onaylar;

xxii. Anlaşmanın XI inci maddesinin c (ii) bendinde öngörülen mukavelelerin yapılmasını düzenler;

xxiii. INTELSAT uzay kesimi tarafından kullanılan frekansların Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğine, Birliğin usul kuralları uyarınca, tescillerinin yapılması yönünde genel iç kuralları tespit eder ve her durum için teker teker karar verir;

xxiv. Anlaşmanın III üncü maddesinin b (ii) bendinde öngörülen görüşünü, İmzacılar Toplantısına bildirir;

xxv. INTELSAT uzay kesimi dışındaki uzay kesimlerinin tesisi, elde edilmesi ve kullanılması ile ilgili projeler hakkındaki bulgularını, Anlaşmanın XIV üncü maddesinin c fıkrasındaki hükümler uyarınca tavsiyeler şeklinde ifade eder ve bu görüşlerini Anlaşmanın aynı maddesinin d veya e fıkraları uyarınca Taraflar Kuruluna bildirir;

xxvi. INTELSAT'tan herhangi bir imzacının çekilmesi halinde, Anlaşmanın XVI ncı ve İşletme Anlaşmasının 21 inci maddelerinde öngörülen tedbirleri alır;

xxvii. Anlaşmanın XVII nci maddesinin b fıkrası uyarınca Anlaşma ile ilgili değişiklik teklifleri konusunda görüşlerini ifade eder ve tavsiyelerde bulunur; İşletme Anlaşmasının 22 nci maddesinin a fıkrası uyarınca İşletme Anlaşmasında değişiklikler teklif eder ve İşletme Anlaşmasının 22 nci maddesinin b fıkrası uyarınca İşletme Anlaşmasında yapılması teklif edilen değişiklikler hakkında görüşlerini ifade eder ve tavsiyelerde bulunur.

b. Yöneticiler Kurulu, Anlaşmanın VI ncı maddesinin b ve c fıkralarındaki hükümler uyarınca :

i. Taraflar Kurulu veya İmzacılar Toplantısı tarafından kendine iletilen karar, tavsiye ve görüşleri göz önünde tutar;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ii. Taraflar Kurulu veya İmzacılar Toplantısına verdiği raporlarda bu kararlar, tavsiyeler ve görüşler hakkında aldığı tedbir veya kararları, sebeplerini de açıklayarak belirtir.

MADDE XI

(Genel Müdür)

a. Yürütme Organı Genel Müdür tarafından yönetilir; Yürütme Organının yapısı Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten en geç altı yıl sonra teşekkül eder.

b. i. Genel Müdür en yüksek dereceli memur ve INTELSAT'ın kanunî temsilcisidir; bütün yürütme görevlerinin ifasından Genel Müdür Yöneticiler Kuruluna karşı doğrudan sorumludur.

ii. Genel Müdür, Yöneticiler Kurulunun politikası ve direktifleri uyarınca hareket eder.

iii. Taraflar Kurulunun onaylaması kaydıyla, Genel Müdür Yöneticiler Kurulunun inisiyatifi ve gerekçeli kararı ile görevinden azledilebilir;

iv. Genel Müdürün atanması ve Yürütme Organının diğer görevlilerinin seçiminde göz önüne alınacak başlıca husus en yüksek doğruluk, ehliyet ve kabiliyet standartlarının sağlanması ihtiyacıdır. Genel Müdür ve Yürütme Organının diğer görevlileri INTELSAT'a karşı sorumlulukları ile bağdaşmayacak hiçbir harekete girişmemelidirler.

c. i. Yürütme ile ilgili kesin hükümler, INTELSAT'ın başlıca gaye ve hedefleri, milletlerarası karakteri ve yüksek nitelikli ve güvenilir telekomünikasyon hizmetlerini ticarî esaslara göre temin etmek üzere kendine düşen görevle bağdaşacak tarzda olmalıdır.

ii. Genel Müdür, imkân nisbetinde mâliyet, ehliyet, randıman ve etkinliği dikkate alarak, teknik ve işletme görevlerini INTELSAT namına yapacağı mukavele ile, bir veya birkaç ehil teşkilâta devreder. Bu kuruluşlar değişik milliyetlere sahip olabildikleri gibi, INTELSAT tarafından kontrol edilen ve onun sahip

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

olduğu bir uluslararası şirket de olabilir. Mukaveleleri Genel Müdür müzakere eder ve yürütür.

d. i. Yöneticiler Kurulu Genel Müdürün yokluğunda, görevlerini ifa etmesine mâni bir hâlin vukuunda veya Genel Müdürlük mevkiinin boş olması hâlinde, Genel Müdürün görevlerini geçici olarak yüklenmek üzere, Yürütme Organı bünyesinde, yüksek rütbeli bir görevliyi Genel Müdür Vekili olarak görevlendirir. Genel Müdür vekili, işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşması gereğince Genel Müdüre verilen yetkilere sahiptir. Genel Müdürlük mevkiinin boş olması hâlinde Genel Müdür vekili, bu maddenin (b) (iii) bendi uyarınca en kısa zamanda seçilecek ve onaylanacak olan Genel Müdürün göreve başlayışına kadar bu görevi yürütür.

ii. Genel Müdür, yürütücü organın diğer görevlerine gerektiğinde yetkililerin bazılarını devredebilir.

MADDE XII

(Geçiş döneminde yürütme ve Genel Sekreter)

a. Anlaşma yürürlüğe girer girmez, Yöneticiler Kurulu öncelikle şu tedbirleri alır:

i. Genel Sekreteri tayin eder ve ona yardım edecek gerekli personelin işe alınmasına yetki verir;

ii. İşbu maddenin e fıkrasında öngörülen yürütme hizmetleri ile ilgili mukaveleyi hazırlar;

iii. İşbu maddenin f fıkrasında öngörülen yürütme ile ilgili kesin hükümler konusundaki etüdü başlatır.

b. İlk Genel Müdür bu görevleri yüklenineeye kadar Genel Sekreter INTELSAT'ın kanunî temsilcisidir. Anlaşmanın A Ekinde belirtilenlerle birlikte işbu maddenin e fıkrası gereğince yürütme hizmetleri ile ilgili mukavelede öngörülenler hariç Yöneticiler Kurulunun talimatları ve siyaseti çerçevesinde Genel Sekreter, bütün yürütme hizmetlerinden sorumludur. Genel Sekreter Yöneticiler Kuruluna, müteahhidin mukavele uyarınca Yürütme hizmetlerini ifası ile ilgili olarak devamlı ve tam bilgi verir. İmkân nisbetinde yürütme hizmetlerini ifa etmeden sorumlu müteahhit tarafından INTELSAT adına yapılan önemli ihale görüşmelerinde Genel Sekreter, müzakerelere katılmaksızın bulunur veya temsil

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

edilir. Bu gaye için Genel Sekretere yardım etmek üzere, teknik alanda belli sayıda yetenekli elemanın yürütücü organa alınmasına Yöneticiler Kurulu yetki verebilir. Genel Sekreter, Yöneticiler Kurulu ile yürütme hizmetleri müteahhidinin arasına girmez ve söz konusu müteahhit üzerinde kontrol yetkisi yoktur.

c. Genel Sekreterin atanması ve Yürütme Organının diğer görevlilerinin tayininde, doğruluk, ehliyet ve kabiliyet standardlarının sağlanması göz önüne alınacak başlıca hususlardır. Genel Sekreter ve Yürütme Organının diğer görevlileri INTELSAT'a karşı sorumlulukları ile bağdaşmayacak hiçbir harekete girişmemelidirler. Genel Sekreter, Yöneticiler Kurulunun gerekçeli kararı ile görevinden azledilebilir. İlk Genel Müdürün göreve başlayışında Genel Sekreterlik makamı lağvedilir.

d. i. Yöneticiler Kurulu ,Genel Sekreterin yokluğunda, görevlerini ifa etmesine mâni bir halin vukuunda veya genel sekreterlik mevkiinin boş olması hâlinde, Genel Sekreterin görevlerini geçici olarak yüklenmek üzere, Yürütme Organı bünyesinde, yüksek rütbeli bri görevliyi Genel Sekreter Vekili olarak görevlendirir. Genel Sekreter Vekili, işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşması gereğince Genel Sekretere verilen yetkilere sahiptir. Genel Sekreterlik mevkiinin boş olması halinde Genel Sekreter Vekili, en kısa zamanda atanacak olan Genel Sekreterin göreve başlayışına kadar bu görevi ifa eder.

ii. Genel Sekreter, Yürütücü organın diğer görevlilerine gerektiğinde yetkilerinin bazılarını devredebilir.

e. İşbu maddenin a (ii) bendinde öngörülen mukavele, bu Anlaşmada yürütme hizmetlerini ifa etmeden sorumlu müteahhit diye vasıflandırılan «Communications Satellite Corporation» ile INTELSAT arasında yapılır; mukavele, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi müteakip altıncı yılın sonunda bitecek süre boyunca, Anlaşmanın B Ekinde öngörüldüğü üzere ve sözkonusu Ekte belirtilen direktifler uyarınca, INTELSAT namına, teknik yürütme ve işletme hizmetlerinin ifasını kapsar. Sözkonusu mukavele, yürütme hizmetlerini ifa etmeden sorumlu müteahhidin, şu görevleri hangi hükümler gereğince ifa edeceğini belirtir :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

i. Yöneticiler Kurulunun siyaseti ve ilgili talimatına göre hareket etmek;

ii. İlk Genel Müdür göreve başlayıncaya kadar müteakiben de Genel Müdür aracılığı ile, Yöneticiler Kuruluna karşı sorumlu olmak;

iii. Müteahhit tarafından yürütme hizmetlerinin ifası hakkında Yöneticiler Kurulunu bilgi sahibi kılabilmesini ve yürütme hizmetlerini ifa etmeden sorumlu müteahhit tarafından yürütülen önemli ihalelerin müzakeresinde, Genel Sekreterin müzakerelere katılmaksızın bulunmasını veya temsil edilmesini sağlamak üzere Genel Sekretere gerekli bütün bilgileri temin etmek.

Yürütme hizmetlerini ifa etmekle sorumlu müteahhit, Yürütme hizmetleri ile ilgili mukavelenin hükümleri veya Yöneticiler Kurulunun vereceği yetkiler uyarınca INTELSAT namına kendi sorumlulukları sahasında mukaveleleri müzakere eder, neticeye bağlar, değiştirir ve yürütür. Yürütme hizmetleri ile ilgili mukavele, veya Yöneticiler Kurulunca kendine verilen yetki gereğince yürütme hizmetlerini ifa etmekle sorumlu müteahhit, kendi sorumlulukları sahasındaki mukaveleleri yapar. Diğer bütün mukaveleler Genel Sekreter tarafından yapılır.

f. İşbu maddenin a (iii) bendinde öngörülen çalışma mümkün olduğu kadar erken, fakat en geç işbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde başlar. Çalışma, Yöneticiler Kurulu tarafından yürütülür ve Anlaşmanın XI inci maddesinin hükümleri ile bağdaşacak ve en iyi randıman ile en üstün etkinliği sağlayacak tarzdaki yürütme ile ilgili kesin hükümlerin tesisi için gerekli bilgileri temin etme amacını güder. Çalışma, özellikle şu hususları göz önünde tutar :

i. Anlaşmanın XI inci maddesinin c (i) bendinde belirtilen prensipler ve XI inci maddenin c (ii) bendinde ifade edilen tutum;

ii. Bir taraftan Geçici Anlaşmanın, diğer taraftan da işbu maddede öngörülen geçiş dönemi süresince yürütme ile ilgili hükümlerin tatbiki süresinde elde edilen tecrübe;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

iii. Dünya telekomünikasyon teşekküllerinin teşkilâtlanışı ve özellikle yürütmede kullanılan ana prensipler ve yürütmenin etkinliği konularında uygulanan usuller.

iv. İleri tekniklerin uygulanması konusunda çok taraflı kuruluşlarla ilgili ve bu fıkranın (iii) bendinde öngörülen bilgilere benzer bilgiler;

v. Dünyanın muhtelif bölgelerinden seçilen en az üç yürütme müşavirinin raporları.

g. Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten en geç 4 yıl sonra Yöneticiler Kurulu, yürütücü organın yapısı ile ilgili Yöneticiler Kurulunun tavsiyelerini de kapsayacak şekilde işbu maddenin a (iii) bendinde öngörülen çalışmanın neticelerini tam ve teferruatlı bir rapor ile Taraflar Kuruluna sunar. Bu rapor basılır basılmaz, nüshaları aynı şekilde İmzacılar Toplantısı ile bütün Taraf ve İmzacılara da gönderilir.

h. Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten en geç beş yıl sonra, işbu maddenin g fıkrasında öngörülen rapor hakkında İmzacılar Toplantısınca belirtilen görüşleri göz önüne alarak Taraflar Kurulu, yürütücü organın Anlaşmanın XI inci maddesinin hükümleri ile bağdaşacak yapısını onaylar.

i. Genel Müdür şu iki tarihten hangisi önce ise o tarihte işe başlar; işbu maddenin a (ii) bendinde öngörülen yürütme hizmetleri mukavelesinin bitiş tarihinden bir yıl önce veya 31 Aralık 1976 da, Genel Müdürün işbu fıkra uyarınca göreve başlayabilmesi için gerekli tarihte, Yöneticiler Kurulu Genel Müdürü tayin eder ve bu tayini Taraflar Kurulu onaylar. Genel Müdür, bu tarihe kadar Genel Sekreter tarafından yürütülen görevlerin ifası ve yürütme hizmetlerini ifa etmeden sorumlu müteahhit tarafından yürütülen hizmetlerin kontrolü de dahil olmak üzere, göreve başlar başlamaz bütün yürütme hizmetlerinden sorumludur.

j. Genel Müdür, Yöneticiler Kurulunun siyaseti ve bunlarla ilgili talimatları gereğince hareket ederek, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi müteakip en geç altıncı yılın sonunda yürütme ile ilgili kesin hükümlerin tamamen uygulanmasını teminen gerekli bütün tedbirleri alır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE XIII

(Tedarik)

a. İşbu maddenin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, INTELSAT için gerekli mal ve hizmetlerin tedariki milletlerarası ihale neticesinde kalite, fiyat ve en uygun teslim tarihi faktörlerinin en iyi bileşimini teklif edenler ile yapılacak mukaveleler ile sağlanır. İşbu maddede öngörülen hizmetler, hükmi şahıslar tarafından sağlanan hizmetlerdir.

b. Söz konusu şartları sağlayan birden fazla teklifin olması hâlinde, INTELSAT'ın menfaati uyarınca, mukavele bütün dünyada rekabeti teşvik edecek tarzda yapılır.

c. İşletme Anlaşmasının 16 ncı maddesinde özel olarak öngörülen durumlarda milletlerarası ihale usulünden vazgeçilebilir.

MADDE XIV

(Üyelerin hak ve vecibeleri)

a. Taraflar ve İmzacılar Önsöz ve Anlaşmanın hükümlerinde belirtilen prensiplere tamamen uyacak ve onları dikkat alacak tarzda bu Anlaşmanın verdiği haklarını kullanırlar ve vecibelerini yerine getirirler.

b. Bütün Taraflar ve İmzacılar, işbu Anlaşmanın ve İşletme Anlaşmasının hükümleri uyarınca temsil edilmeye yetkileri olan bütün konferans ve toplantılarda, ayrıca INTELSAT tarafından düzenlenen veya INTELSAT'ın himayesinde toplanan diğer bütün toplantılarda, bu toplantılar için INTELSAT tarafından tespit edilen hükümler uyarınca ve toplantıların nerede yapılacağı kâle alınmaksızın hazır bulunmaya ve iştirak etmeye yetkili kılınmalıdırlar. Yürütücü organ bütün Konferans ve toplantılara katılmaya hakları olan bütün Taraf ve İmzacıların, davet eden ülkeye kabul edilmelerini ve konferans veya toplantı süresince ikametlerine müsaade edilmesini sağlayacak hükümlerin, davet eden Taraf veya İmzacı ile yapılacak anlaşmada bulunmasına dikkat eder.

c. Herhangi bir Taraf, İmzacı veya Tarafın kazası altındaki bir hükmî şahıs millî telekomünikasyon kamu hizmetleri konusundaki ihtiyaçlarını karşılamak üzere INTELSAT uzay kesiminde-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kilerden ayrı uzay kesimi tesislerini kurmak, elde etmek veya kullanmak ister ise, bu tesislerin kurulması, elde edilmesi veya kullanılmasından önce ilgili Taraf veya İmzacı, INTELSAT'ın mevcut veya plânlanmış uzay kesimi için radyoelektrik frekans spektrumunu ve yörünge imkânlarını kullanması ile, söz konusu tesislerin teknik niteliklerinin ve işletilmesinin uygunluğu hakkındaki görüşlerini tavsiyeler hâlinde belirtecek olan Yöneticiler Kuruluna danışır.

d. Herhangi bir Taraf, İmzacı veya Tarafın kazası altındaki bir hükmî şahıs münferiden veya birleşerek milletlerarası telekomünikasyon kamu hizmetleri konusundaki ihtiyaçlarını karşılamak için INTELSAT uzay kesimininkinden ayrı uzay kesimi tesisi kurmak, elde etmek veya kullanmak ister ise, bu tesislerin kurulması, elde edilmesi veya kullanılmasından önce ilgili Taraf veya İmzacı, INTELSAT'ın mevcut veya plânlanmış uzay kesimi için radyoelektrik frekans spektrumunu ve yörünge imkânlarını kullanması ile söz konusu tesislerin teknik niteliklerinin ve işletilmesinin uygunluğunu sağlamak ve INTELSAT küresel sistemine önemli ekonomik kayıplar getirmesini önlemek için Yöneticiler Kurulu aracılığı ile Taraflar Kuruluna gerekli bütün bilgileri verir ve fikrini sorar. Böyle bir danışma üzerine Taraflar Kurulu, Yöneticiler Kurulunun görüşünü göz önüne alarak, bir önceki fıkrada belirtilen hükümlerle ve söz konusu tesislerin elde edilmesinin ve kullanılmasının, INTELSAT uzay kesimi vasıtasıyla bütün iştirakçiler arasındaki direkt telekomünikasyon irtibatlarının tesisine zarar vermeyeceği hakkındaki teminatla ilgili olarak, tavsiyeler halinde, görüşlerini belirtir.

e. Herhangi bir Taraf, İmzacı veya Tarafın kazası altındaki bir hükmî şahıs millî veya milletlerarası özel maksatlı telekomümünikasyon hizmetleri konusundaki ihtiyaçlarını karşılamak için INTELSAT uzay kesiminden ayrı uzay kesimi tesisleri kurmak, elde etmek veya kullanmak ister ise, bunların kurulması, elde edilmesi veya kullanılmasından önce ilgili Taraf veya İmzacı, Yöneticiler Kurulu aracılığı ile Taraflar Kuruluna gerekli bütün bilgileri temin eder. Taraflar Kurulu, Yöneticiler Kurulunun görüşlerini göz önünde tutarak, INTELSAT'ın mevcut veya planlanmış uzay kesimi için radyoelektrik frekans spektrumunu ve yörünge imkânlarını kullanması ile söz konusu tesislerin teknik nitelikleri-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

nin ve işletilmesinin uygunluğu hakkındaki görüşlerini, tavsiyeler hâlinde, belirtir.

f. İşbu maddede öngörülen Taraflar Kurulu veya Yöneticiler Kurulunun tavsiyeleri, önceki fıkralarda belirtilen uygulamanın başlamasından itibaren altı aylık bir süre içinde yapılmalıdır. Taraflar Kurulu bu amaçla olağanüstü oturuma çağrılabilir.

g. Anlaşma, sâdece millî güvenlik gayeleri ile INTELSAT uzay kesiminden ayrı uzay kesimi tesislerinin kurulması, elde edilişi ve kullanışına uygulanamaz.

MADDE XV

(INTELSAT Genel Merkezi, imtiyaz, muafiyet ve masuniyet)

a. INTELSAT'ın Genel Merkezi Vaşington'dadır.

b. İşbu Anlaşma ile tespit edilen faaliyet sahası içinde, INTELSAT ve mülkleri, Anlaşmaya taraf bütün ülkelerde tüm gelir vergisi ile vasıtasız emlâk vergisi ve telekomünikasyon uyduları ile küresel sistem içinde kullanılmak üzere fırlatılacak uydu elemanları ve parçaları üzerinden tüm gümrük vergisi muafiyetine tâbidir. Bütün Taraflar, INTELSAT'ın özel karakterini göz önünde tutarak, millî mevzuat uyarınca, uygun gördükleri, diğer bütün gelir ve emlâk vergileri muafiyetinin sağlanması için bütün imkânlarını kullanmayı taahhüt ederler.

c. Duruma göre, INTELSAT Genel Merkezinin toprakları üzerinde kurulu bulunduğu Taraf hariç diğer bütün Taraflar, veya INTELSAT Genel Merkezinin toprakları üzerinde kurulu bulunduğu Taraf, Protokol veya işbu fıkrada öngörülen Genel Merkez Anlaşması uyarınca INTELSAT'a, görevlilerine, söz konusu Protokol ve söz konusu Genel Merkez Anlaşmasında belirtilen diğer her sınıftan INTELSAT personeline, Tarafların temsilcilerine, İmzacılara, İmzacıların temsilcilerine ve hakem mahkemelerine iştirak eden şahıslara gerekli imtiyaz, muafiyet ve masuniyeti tanır. Özellikle bütün Taraflar işbu paragrafta bahsi geçen Genel Merkez Anlaşmasında ve Protokolde öngörülen ölçü ve durumlarda görevlerini ifa eder iken ve bu görevlerin sınırları içindeki hareketleri, yazılı veya sözlü beyanatları ile ilgili olarak, yukarıda belirtilen şahıslara hukuki masuniyet tanırlar. INTELSAT Genel Merkezinin toprakları üzerinde kurulu bulunduğu Taraf, mümkün

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

olan en kısa sürede INTELSAT'la, imtiyaz, muafiyet ve masuniyet konularını kapsayan bir Genel Merkez Anlaşması yapar. Adı geçen Anlaşma, Genel Merkezin toprakları üzerinde kurulu bulunduğu tarafca tayin edilen İmzacı hariç olmak kaydıyla söz konusu Tarafın topraklarında, INTELSAT tarafından, bu sıfatı gereğince hareket eden İmzacılara ödenek meblağlar üzerinden vergi muafiyetinin tanınması hükmünü taşır. Diğer Taraflar da mümkün olan en kısa sürede imtiyaz, muafiyet ve masuniyet konuları ile ilgili bir Protokol hazırlarlar. Genel Merkez Anlaşması ve Protokol, Anlaşmadan bağımsızdırlar ve herbiri sona eriş şartlarını öngörür.

MADDE XVI

(Çekilme)

a. i. Herhangi bir Taraf veya herhangi bir İmzacı INTELSAT'tan isteği ile çekilebilir. Çekilen Taraf kararını yazılı olarak Müstevdiye bildirir. Herhangi bir İmzacının çekilme kararı, İmzacıyı tayin eden Tarafca yazılı olarak yürütücü organa bildirir ve bu bildiri çekilme kararının ilgili Tarafca kabulü manasına gelir.

ii. Yukarıdaki bend hükümleri uyarınca bildirilen isteği ile çekilme, işbu Anlaşmanın ve İşletme Anlaşmasının çekilen Taraf veya İmzacı için geçerliğinin son bulması, çekilme bildirisinin alınmasından üç ay sonra ve eğer bildiride belirtilmiş ise, İşletme Anlaşmasının 6 ncı maddesinin c (ii) bendindeki hükümler gereğince, söz konusu üç aylık sürenin bitiminden sonraki ilk yatırım hisselerinin ayarlanması tarihinde vuku bulur.

b. i. Herhangi bir Taraf Anlaşma gereğince kendine yüklenen vecibelerden herhangi birini yerine getirmez ise, Taraflar Kurulu, bu konunun kendine bildirilmesi üzerine veya kendi inisiyatifi ile ve söz konusu Tarafca takdim edilen bütün izahatı inceledikten sonra, Tarafın vecibesini yerine getirmediğini tespit etmesi halinde, adı geçen Tarafın INTELSAT'tan çekilmiş sayılmasına karar verebilir. Bu kararın veriliş tarihinden itibaren söz konusu Taraf için Anlaşma geçerli değildir. Bu gaye ile Taraflar Kurulu olağanüstü oturuma çağrılabilir.

ii. Herhangi bir İmzacı bu sıfatı ile hareket ederek, İşletme Anlaşmasının 4 üncü maddesinin a fıkrasınca yüklenen vecibeler

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

dışında, işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşmasınca atfedilen vecibelerden herhangi birini yerine getirmez ise, ve bu durumu göz önüne alan Yöneticiler Kurulunun kararını yürütücü organın yazılı olarak bildirmesini müteakip üç ay içinde söz konusu vecibesini ifa etmez ise, Yöneticiler Kurulu, İmzacının veya tayin eden Tarafın izahatını inceledikten sonra, İmzacının haklarını talik edebilir ve İmzacılar Toplantısına söz konusu imzacının INTELSAT'tan çekilmiş sayılmasına karar vermesini tavsiye edebilir. İmzacılar Toplantısı, İmzacının veya tayin eden Tarafın izahatını inceledikten sonra Yöneticiler Kurulunun Kararını onaylar ise, İmzacının çekilmesi onaylama tarihinde yürürlüğe girer, ve bu tarihten itibaren işbu Anlaşma ile İşletme Anlaşması söz konusu İmzacı için geçerli değildir.

c. Herhangi bir İmzacı ödemesi gereken herhangi bir meblağı ödemez ise, İşletme Anlaşmasının 4 üncü maddesinin a fıkrası uyarınca, tediye tarihinden üç ay sonra işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşması gereğince İmzacının elde ettiği haklar derhal tâlik edilir. Tâlik edilme tarihinden itibaren üç aylık süre içinde İmzacı borçlu olduğu meblağı ödemez veya işbu maddenin f fıkrası gereğince İmzacıyı tayin eden Taraf onun yerini almaz veya başka bir İmzacı tayin etmez ise, Yöneticiler Kurulu İmzacı veya tayin eden Tarafın izahatını inceledikten sonra, İmzacılar Toplantısına İmzacının INTELSAT'tan çekilmiş sayılmasına karar vermesini tavsiye edebilir. İmzacılar Toplantısı, İmzacının izahatını inceledikten sonra INTELSAT'tan çekilmiş sayılmasına karar verebilir ve bu kararın alınış tarihinden itibaren işbu Anlaşma ve İşletme söz konusu İmzacı için geçerli değildir.

d. Bu sıfatı ile hareket eden herhangi bir Tarafın çekilmesi, durumuna göre, Tarafca tayin olunan İmzacının veya İmzacı sıfatındaki Tarafın aynı anda çekilmesini husule getirir ve işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşması İmzacı için onu tayin eden Taraf için Anlaşmanın geçerliliğinin son bulduğu tarihten itibaren geçerli değildir.

e. Herhangi bir İmzacının INTELSAT'tan herhangi bir suretle çekilmesi halinde, onu tayin eden Taraf İmzacılık sıfatını deruhte eder veya tayinini çekilme tarihinden itibaren geçerli olabileceği yeni bir İmzacıyı tayin eder, veya INTELSAT'tan kendisi de çekilir.

f. Sebebi ne olursa olsun, herhangi bir Taraf, tayin ettiği İmzacının yerini almak veya başka bir İmzacı tayin etmek ister

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ise, kararını yazılı olarak Müstevdiye bildirmelidir; eski İmzacıya ait olup yerine getirilmeyen bütün vecibeleri yeni İmzacının yerine getirmesi ve İşletme Anlaşmasını imzalaması üzerine işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşması yeni İmzacı için yürürlüğe girer ve bu tarihten itibaren eski imzacı için geçerli değildir.

g. Duruma göre Müstevdi veya yürütücü organa işbu maddenin a (i) bendi hükümleri gereğince çekilme kararının bildirilmesini müteakip, bu hususu bildiren Taraf ve tayin ettiği İmzacının INTELSAT'ın bütün organlarındaki temsil edilme ve oy verme hakkı düşer; Yöneticiler Kurulunun İşletme Anlaşmasının 21 inci maddesinin d Fıkrasındaki hükümler uyarınca aksine karar vermesi hâli hariç, hem çekilme talebinin alınmasından önce yapılmasına yetki verilen mukaveleli taahhütleri, hem de söz konusu talebin alınmasından önce vuku bulan herhangi bir işi yapma veya yapmadan mütevellit sorumlulukları karşılamak için gerekli sermayeye katkı hissesinin ödenmesi durumunun saklı kalması kaydıyla, çekilme talebinin alınmasını müteakip söz konusu Taraf ve tayin ettiği İmzacı veya bu kaiarın namına bildirildiği İmzacıya hiçbir sorumluluk veya vecibe yüklenemez.

h. İşbu maddenin b (ii) bendi veya c fıkrası uyarınca İmzacının haklarının tâlik edildiği süre boyunca İmzacı, bu Anlaşma ve İşletme Anlaşması gereğince İmzacıya yüklenen vecibe ve sorumlulukları deruhte etmeye devam eder.

i. İşbu maddenin b (ii) bendi veya c fıkrası gereğince İmzacılar Toplantısı, İmzacının INTELSAT'tan çekilmiş sayılmasına ilişkin Yöneticiler Kurulu tavsiyesini onaylamaya karar verir ise, bu kararın veriliş tarihinden itibaren tâlik edilme durumu kalkar ve İmzacı o andan itibaren işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşmasından öngörülen bütün haklardan faydalanır; ancak işbu maddenin o fıkrasının hükümleri uyarınca tâlik edilme halinde, bu durum İşletme Anlaşmasının 4 üncü maddesinin a fıkrası gereğince borçlu olduğu meblağları İmzacının ödemesini müteakip kalkar.

j. Herhangi bir imzacının INTELSAT'tan çekilmiş sayılmasına mütedair işbu maddenin b (ii) bendinde veya c fıkrasında öngörülen Yöneticiler Kurulu tavsiyesini İmzacılar Toplantısı onaylar ise, Yöneticiler Kurulunun İşletme Anlaşmasının 21 inci maddesinin d fıkrası hükümleri uyarınca aksine karar vermesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

hâli hariç, hem çekilme talebinin alınmasından önce yapılmasına yetki verilen mukaveleli taahhütleri hem de söz konusu talebin alınmasından önce vuku bulan herhangi bir işi yapma veya yapmamadan mütevellit sorumlulukları karşılamak için gerekli sermayeye katkı hissesinin ödenmesi durumunun saklı kalması kaydıyla sözkonusu onaydan sonra İmzacıya hiçbir vecibe veya sorumluluk yüklenemez.

k. İşbu maddenin b (i) bendi gereğince Taraflar Kurulu, herhangi bir Tarafın INTELSAT'tan çekilmiş sayılmasına karar verir ise, Yöneticiler Kurulunun İşletme Anlaşmasının 21 inci maddesinin d fıkrası hükümleri uyarınca aksine karar vermesi hâli hariç, hem çekilme talebinin alınmasından önce yapılmasına yetki verilen mukaveleli taahhütler, hem de söz konusu talebin alınmasından önce vuku bulan herhangi bir işi yapma veya yapmamadan mütevellit sorumlulukları karşılamak için gerekli sermayeye katkı hissesini İmzacı sıfatıyla veya tayin ettiği İmzacı namına Tarafın ödemesi durumunun saklı kalması kaydıyla, duruma göre, İmzacı sıfatiyle Taraf veya tayin ettiği İmzacının, bu karardan sonra hiçbir vecibe veya sorumluluğu kalmaz.

l. INTELSAT ile, işbu maddenin f fıkrası hükümleri gereğince yerini alma hâli hariç, işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşmasının geçerliliğinin düştüğü herhangi bir İmzacı arasındaki bütün mali hesaplaşmalar, İşletme Anlaşmasının 21 inci maddesinde belirtilen hükümler uyarınca yapılırlar.

m. i. İşbu maddenin a (i) bendindeki hükümler gereğince herhangi bir tarafın çekilme kararının bildirisi, Müstevdi tarafından bütün Taraflar ve İmzacılara gönderilmek üzere yürütücü organa iletilir.

ii. Taraflar Kurulu herhangi bir Tarafın işbu maddenin b (i) bendi gereğince INTELSAT'tan çekilmiş sayılmasına karar verir ise yürütücü organ bütün İmzacılara ve bütün Taraflara bildiriyi göndermek üzere Müstevdiyi haberdar eder.

iii. Herhangi bir İmzacının işbu maddenin a (i) bendindeki hükümler veya işbu maddenin b (ii) bendindeki veya c veya d fıkralarındaki hükümler gereğince çekilme kararı, yürütücü organ tarafından bütün İmzacılara ve Taraflara gönderilmek üzere Müstevdiye bildirilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

iv. İşbu maddenin b (ii) bendi veya c fıkrası hükümleri gereğince herhangi bir İmzacının tâlik edilmesi, yürütücü organ tarafından bütün İmzacılara ve Taraflara duyurulmak üzere Müstevdiye bildirilir.

v. İşbu maddenin f fıkrası hükümleri uyarınca herhangi bir İmzacının değiştirilmesi Müstevdi tarafından bütün Taraflara ve İmzacılara duyurulmak üzere yürütücü organa bildirilir.

n. Hiçbir Taraf veya onun tarafından tayin edilen İmzacı, söz konusu Tarafından Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğine karşı statüsünün değişmesi sebebiyle INTELSAT'tan çekilme mecburiyetinde değildir.

MADDE XVII

(Değişiklik)

a. Herhangi bir Taraf, işbu Anlaşmada değişiklik teklifinde bulunabilir. Değişiklik teklifleri, en kısa sürede bütün Taraf ve İmzacılara iletecek olan yürütücü organa gönderilirler.

b. Oturumun açılışından en az doksan gün önce yürütücü organ tarafından dağıtılmış olması şartıyla herhangi bir değişiklik teklifi, teklifin dağıtılmasını müteakip Taraflar Kurulunun ilk mutad toplantısında veya daha önceden Anlaşmanın VII inci maddesi hükümleri uyarınca çağrılacak olağanüstü oturumda incelenir. Taraflar Kurulu İmzacılar Toplantısı veya Yöneticiler Kurulu tarafından kendine gönderilen değişiklik teklifi ile ilgili bütün görüş ve tavsiyeleri inceler.

c. Bütün değişiklik tekliflerinde Taraflar Kurulu, Anlaşmanın VII inci maddesinde öngörülen yetersayı ve oylama kuralları gereğince karar verir. Taraflar Kurulu işbu maddenin b fıkrası uyarınca dağıtılan bütün değişiklik tekliflerini değiştirebilir ve söz konusu fıkra uyarınca dağıtılmayıp ta, bu türlü dağıtılan bir değişiklik teklifi ile doğrudan ilgisi olan değişiklik teklifleri üzerinde de karar verebilir.

d. Taraflar Kurulu tarafından tasvip edilen herhangi bir değişiklik, değişikliğin aşağıdaki şartları, sağlayan Devletlerce tasvibinin, kabûlünün veya onaylanmasının Müstevdi tarafından

haber alınmasını müteakip işbu maddenin e fıkrasındaki hükümler uyarınca yürürlüğe girer :

i. Taraflar Kurulunun değişikliği onayladığı tarihte Taraf olan Devletlerin sayıca üçte ikisini teşkil edip te, yatırım hisseleri toplamının üçte ikisini elinde tutan Taraflar veya bu toplamı elinde tutan İmzacıları tayin eden Taraflardan müteşekkil Devletler;

ii. Tarafların veya tayin ettikleri İmzacıların toplam hisseleri gözönüne alınmaksızın, Taraflar Kurulunun değişikliği onayladığı tarihte Taraf olan Devletlerin toplam sayısının yüzde seksenbeşi veya daha çoğunu teşkil eden Devletler.

e. Değişikliğin yürürlüğe girebilmesi için işbu maddenin d fıkrasında belirtilen tasvip, kabul veya onayları alır almaz Müstevdi Tarafları haberdar eder. Bu haberin verilmesinden doksan gün sonra, değişikliği kabul etmeyip, tasvip etmeyip veya onaylamayıp INTELSAT'tan çıkmayan Taraflar da dahil olmak üzere değişiklik bütün taraflar için yürürlüğe girer.

f. İşbu maddenin yukarıdaki d ve e fıkralarındaki hükümlere bakmaksızın, hiçbir değişiklik Taraflar Kurulunca onaylandığı tarihten itibaren sekiz aydan önce veya onsekiz aydan sonra yürürlüğe giremez.

MADDE XVIII

(İhtilâfların halli)

a. Anlaşmanın verdiği hak ve yüklediği vecibelerle veya İşletme Anlaşmasının 14 üncü maddesinin c fıkrası veya 15 inci maddesinin c fıkrası gereğince veya INTELSAT ile bir veya birçok Taraf arasında zuhur eden bütün hukukî ihtilâflar makul bir süre içinde başka türlü halledilemezler ise Anlaşmanın C Ekinin hükümleri uyarınca hakem usulüne başvurulur. İşbu Anlaşmanın ve İşletme Anlaşmasının verdiği hak ve vecibelerle ilgili olup bir veya birçok Taraf ile bir veya birçok İmzacı arasında ortaya çıkan bütün hukukî ihtilâfların halli için Taraf veya Taraflar ve İmzacı veya İmzacılar dilerlerse, Anlaşmanın C Ekinin hükümleri uyarınca hakem usulüne başvurabilir.

b. Anlaşmanın verdiği hak ve yüklediği vecibelerle veya İşletme Anlaşmasının 14 üncü maddesinin c fıkrası veya 15 inci

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

maddesinin c fıkrası gereğince Taraflarca yüklenilen sorumluluklarla ilgili olup herhangi bir Taraf ve taraflığı son bulan bir Devlet veya INTELSAT ile taraflılığı son bulan bir Devlet arasında söz konusu Devletin taraflığı son bulduktan sonra zuhur eden bütün hukukî ihtilâflar makûl bir süre içinde başka türlü halledilemezler ise hakem usulüne başvurulur. Taraflığı son bulan Devlet kabul eder ise hakem usulüne Anlaşmanın C Ekinin hükümleri tatbik edilir. İşbu maddenin a fıkrası uyarınca hukukî bir ihtilâfa konu olup hakem usulüne başvurulduktan sonra herhangi bir Devletin veya Devlet tarafından tayin edilen telekomünikasyon teşekkülünün İmzacılığı son bulur ise hakem usulü netice elde edilinceye kadar devam eder.

c. INTELSAT ile herhangi bir Taraf arasında anlaşmalardan doğan nev'iden olursa olsun bütün hukukî ihtilâflarda söz konusu anlaşmaların kapsadığı ihtilâfların halli hükümlerine başvurulur. Bu çeşit hükümlerin mevcut olmaması ve ihtilâfın başka türlü de halledilememesi halinde, ihtilâfa konu olan taraflar dilerlerse, bu ihtilâflar için Anlaşmanın C Ekinin hükümleri uyarınca hakem usulüne başvurabilir.

MADDE XIX

(İmzalama)

a. İşbu Anlaşma Vaşington'da ..... tarihinden, Anlaşmanın yürürlüğe girmesi veya dokuz aylık bir sürenin bitimi hallerinin hangisi önce vukuu bulursa o tarihe kadar aşağıdakilerin imzalarına açıktır :

i. Geçici Anlaşmaya taraf bütün Devlet hükümetlerinin,

ii. Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğine üye diğer bütün Devlet hükümetlerinin.

b. İşbu Anlaşmayı imzalayan her hükümet Anlaşmayı ya, imzası onaylanmaksızın, kabul veya tasvip edilmeksizin imzalayabilir, ya da imzalarken imzasının onaylanması, kabul veya tasvip edilmesi şartıyla geçerli olduğuna dair yazılı beyanda bulunabilir.

c. İşbu maddenin a fıkrasında öngörülen her Devlet işbu Anlaşmaya, imzaya açık oluş süresi bittikten sonra katılabilir.

d. İşbu Anlaşmaya hiçbir ihtirazî kayıt konamaz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE XX

(Yürürlüğe giriş)

a. İşbu Anlaşma, hiçbir onaylanma, kabul veya tasvip edilme kaydı konmaksızın imzalanmasından altmış gün sonra veya, işbu Anlaşma imzaya açıldıktan sonra Geçici Anlaşmaya taraf olan Devletlerin üçte ikisinin Anlaşmayı onayladığı, kabul veya tasvip ettiği veya Anlaşmaya katıldığı tarihten itibaren altmış gün sonra şu şartların sağlanması halinde yürürlüğe girer:

i. Söz konusu üçte ikinin, Özel Anlaşmaya göre kotaların üçte ikisine sahip taraflar veya bu orana sahip olan Özel Anlaşma İmzacılarını tayin eden taraflardan müteşekkil olması;

ii. Söz konusu tarafların veya taraflarca tayin edilen telekomünikasyon teşekküllerinin İşletme Anlaşmasını imzalamış olması.

Altmış günlük sürenin başında, İşletme Anlaşması Ekinin 2 nci fıkrasının hükümleri, söz konusu fıkrada öngörülen hükümlerin uygulanması gayesi ile yürürlüğe girerler. Yukarıdaki hükümlere bakmaksızın, Anlaşma hiçbir suretle imzaya açıldığı tarihten itibaren sekiz aydan daha önce veya onsekiz aydan daha sonra yürürlüğe giremez.

b. İşbu maddenin a fıkrasının hükümleri uyarınca Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten sonra herhangi bir Devlet tarafından onaylama, kabul veya tasvip etme veya katılma belgesi verilir ise Anlaşma bu Devlet için belgenin veriliş tarihinde yürürlüğe girer.

c. İmzalama sırasında veya Anlaşma yürürlüğe girmeden önce herhangi bir hükümetin mensup olduğu Devlet için Anlaşma, işbu maddenin a fıkrası uyarınca yürürlüğe girdiği tarihten itibaren geçici olarak uygulanabilir. Geçici uygulama şu durumlarda son bulur:

i. Anlaşmanın hükümet tarafından onaylandığı, kabul edildiği veya tasvip edildiğine dair belgenin tesliminde;

ii. Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi müteakip iki yıllık bir süre içinde Anlaşma hükümet tarafından onaylanmaz, kabul edilmez veya tasvip edilmez ise, bu sürenin bitiminde;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

iii. Bu fıkranın (ii) bendinde belirtilen süre dolmadan, hükümetin Anlaşmayı onaylamama, kabul etmeme veya tasvip etmeme kararını bildirmesi halinde.

Geçici uygulama işbu fıkranın (ii) veya (iii) bendleri gereğince son bulur ise, Tarafın veya tayin ettiği İmzacının hak ve vecibelerine Anlaşmanın XVI ncı maddesinin g ve l fıkralarındaki hükümler uygulanır.

d. İşbu maddenin diğer bütün hükümleri kâle alınmaksızın, herhangi bir hükümetin veya Anlaşma uyarınca tayin edeceği telekomünikasyon teşekkülünün İşletme Anlaşmasını imzalamadığı sürece Anlaşma, söz konusu hükümetin mensup olduğu Devlet için yürürlüğe giremez ve geçici olarak ta uygulanamaz.

e. Yürürlüğe girmesini müteakip bu Anlaşma, Geçici Anlaşmanın yerini alacak ve onu yürürlükten kaldıracaktır.

MADDE XXI

(Muhtelif Hükümler)

a. INTELSAT'ın resmî ve çalışma dilleri fransızca, ingilizce ve ispanyolcadır.

b. Yürüyücü organın iç yönetmeliği, INTELSAT'ın bütün dokümanlarının, istekleri uyarınca bütün Taraf ve İmzacılara gönderilmesini öngörmelidir.

c. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 1721 (XVI) sayılı kararı uyarınca, yürütücü organ, bilgi için, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ve ilgili özel ihtisas kuruluşlarına INTELSAT'ın faaliyetleri ile ilgili yıllık rapor gönderir.

MADDE XXII

(Müstevdi)

a. XIX uncu maddenin b fıkrasında sözkonusu beyanların, onay, kabul, tasvip veya iştirak belgelerinin, geçici uygulama taleplerinin, değişikliklerini onaylama, kabul veya tasvip etme bildirilerinin, INTELSAT'tan çekilme veya Anlaşmanın geçici olarak uygulanmasının son bulması kararlarının teslim edildiği Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, Anlaşmanın Müstevdisidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b. Fransızca, ingilizce ve ispanyolca nüshaları eşit bir şekilde geçerli olan işbu Anlaşma Müstevdinin arşivlerine teslim edilecektir. Müstevdi işbu Anlaşmanın tasdikli suretini imzalayan veya iştirak belgelerini teslim eden bütün Hükümetlere, Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğine gönderir ve bütün Hükümetlere ve Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğine imzalamalar, Anlaşmanın XIX uncu maddesinin b fıkrasında sözkonusu beyanlar, onay, kabul, tasvip veya iştirak belgelerinin teslimi, gecici olarak uygulama talebi, Anlaşmanın XX nci maddesinin a fıkrasında öngörülen altmış günlük sürenin başlama tarihi, Anlaşmanın yürürlüğe girmesi değişikliklerini onaylama, kabul veya tasvip etme bildirileri, değişikliklikliklerin yürürlüğe girmesi, IN. TELSAT'tan çekilme kararları, çekilmeler ve Anlaşmanın geçici olarak uygulanmasının son bulması konularındaki kararlar hakkında bilgi verir. Altmış günlük sürenin bildirilmesi bu sürenin ilk günü yapılır.

c. Anlaşma yürürlüğe girer girmez Müstevdi Birleşmiş Milletler Yasasının 102 nci maddesi uyarınca, Anlaşmayı Birleşmiş Milletler Sekreterliğine kaydettirir.

BUNUN BELGESİ OLARAK, yetki belgeleri usulüne uygun bulunan tam yetkililer Vaşington'da toplanarak işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

Bindokuzyüz yetmiş bir yılının *Ağustos* ayının *20. günü Vaşington*'da yapılmıştır.

EK A

GENEL SEKRETERİN GÖREVLERİ

Anlaşmanın XII nci maddesinin b fıkrası gereğince, Genel Sekreter özellikle şu görevleri haizdir :

1. Kendine gönderilen bilgilere istinaden INTELSAT'ın trafik tahminlerini tamam halde tutar ve trafik taleplerini değerlendirebilmek için devresel bölge toplantıları tertip eder.

2. Standart yer istasyonlarının INTELSAT uzay kesiminden faydalanmalarını onaylar; standart olmayan yer istasyonlarının

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

uzay kesiminden faydalanma talepleri hakkında Yöneticiler Kuruluna rapor verir, mevcut ve planlanan yer istasyonlarının hizmete giriş tarihleri ile ilgili bilgileri hazır tutar;

3. İmzacılar, diğer yer istasyonu sahipleri ve yürütme hizmetleri ile görevli müteahhidin mevcut ve planlanmış bütün yer istasyonlarının teknik ve işletme yönünden imkân ve tahditleri hakkında verdiği raporlara istinaden en son bilgileri hazır bulundurur;

4. Kullanıcılara tahsis edilen frekanslarla ilgili bir dokümantasyon bürosu kurar; frekansların Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğine bildirilmeleri için gereğini yapar;

5. Planlamaya esas olup Yöneticiler Kurulu tarafından tasvip edilen varsayımlara istinâden sermaye ve işletme giderleri bütçeleri tavsiye eder;

6. Yöneticiler kuruluna, INTELSAT uzay sektörünü kullanma ücretlerini tavsiye eder.

7. Yöneticiler Kuruluna muhasebe politikası hakkında tavsiyede bulunur;

8. Yöneticiler Kurulu tarafından kontrol edilmek üzere istendiğinde verilmek gayesi ile muhasebe kayıtlarını tutar; aylık ve yıllık mali raporlar hazırlar;

9. İmzacıların yatırım hisselerini hesap eder; İmzacıların sermayeye iştirak, kullanıcıların da uzay kesimini kullanmaları ile ilgili faturaları hazırlar; INTELSAT namına nakit ödemeleri kabul eder; INTELSAT namına İmzacılara gelir dağıtımını ve diğer tediyeleri yapar;

10. İmzacıların sermayeye iştirâk, kullanıcıların ise uzay kesimini kullanmalarından mütevellit ödemelerinde vuku bulan gecikmelerden Yöneticiler Kurulunu haberdar eder;

11. Yetki verilen satın almalar ve yürütücü organ tarafından yapılan mukaveleler ile ilgili olup INTELSAT'a gönderilen faturaları onaylar ve öder; Yürütme hizmetleriyle görevli müteahhide, Yöneticiler Kurulunun verdiği yetki üzerine INTELSAT adına yaptığı satın alma ve mukavelelerle ilgili harcamaları karşılığını öder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

12. INTELSAT personeli ile ilgili sosyal hizmet programlarını yönetir, personel ücretlerini ve tevsik edilen harcama tutarlarını öder;

13. INTELSAT'ın vecibelerini yerine getirmek için elindeki meblağları yatırır veya teslim eder ve bu yatırım veya teslimatı geri alır;

14. INTELSAT'ın mülkleri ve bu mülklerin amortismanı ile ilgili hesapları tutar; INTELSAT'ın mülk envanterlerini tespit için yürütme hizmetleri ile görevli müteahhit ve ilgili İmzacılar nezdinde gerekli temasları yapar;

15. INTELSAT uzay kesiminin kullanması gayesi için tahsis anlaşmalarının usul ve şartları hakkında tavsiyelerde bulunur;

16. INTELSAT mülkleri ile ilgili risklerin karşılanması için sigorta programları hakkında tavsiyelerde bulunur ve Yöneticiler Kurulunun verdiği yetkiye göre gerekli sigorta tedbirlerini alır;

17. Anlaşmanın XIV üncü maddesinin d fıkrasının uygulanması neticesinde INTELSAT uzay kesiminden ayrı bütün uzay kesimi tesislerinin INTELSAT üzerindeki muhtemel ekonomik tesirlerini inceler ve bu konuda Yöneticiler Kuruluna rapor verir;

18. Taraflar Kurulu, İmzacılar Toplantısı ve Yöneticiler Kurulu ile onların istişarî komiteleri toplantılarının geçici gündemini hazırlar; bu toplantıların geçici zabıtlarını tanzim eder; Taraflar Kurulu, İmzacılar Toplantısı ve Yöneticiler Kuruluna sunulacak gündem, kayıtlar ve raporların hazırlanmasında istişarî komite başkanlarına yardım eder;

19. Tercüme hizmetlerinin ve belgelerin çeviri, çoğaltma ve dağıtım işlerinin sağlanması ve oturumların stenografik zabıtlarının tutulması için gerekli bütün tedbirleri alır;

20. Taraflar Kurulu, İmzacılar Toplantısı ve Yöneticiler Kurulunca alınan kararların fihristini tanzim eder; Bunların toplantılarında alınan kararların raporlarını hazırlar ve bu kararlarla ilgili yazışmaları yapar;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

21. Taraflar Kurulu, İmzacılar Toplantısı ve Yöneticiler Kurulu iç yönetmeliklerinin ve istişarî komitelerin görevlerinin yorumlanmasına yardımcı olur;

22. Taraflar Kurulu, İmzacılar Toplantısı, Yöneticiler Kurulu ve istişarî komitelerin toplanmaları ile ilgili bütün tedbirleri alır;

23. INTELSAT namına yapılacak mukaveleler ve satın almalarla ilgili usul ve kurallar üzerinde tavsiyelerde bulunur;

24. Yürütme hizmetleri ile görevleri müteahhit dahil bütün müteahhitlerin vecibelerini yerine getirmeleri ile ilgili olarak Yöneticiler Kuruluna bilgi verir;

25. INTELSAT'ın mal ve hizmet tedâriki ile ilgili bütün milletlerarası teklif vericilerin listelerini hazır bulundurur;

26. Verilen görevlerin ifası için diğer teşekküllerden istenecek yardımla ilgili mukaveleler dahil, bu görevlerin yapılmasını sağlayacak gerekli bütün mukaveleleri müzakere eder; neticeye bağlar ve yürütür;

27. INTELSAT'a, Genel Sekreterin görevlerini gerektireceği hukuk müşavirlerinin teminini sağlar;

28. Gerekli kamu enformasyonu hizmetlerini sağlar;

29. Anlaşmanın XV inci maddesinin c fıkrasında öngörülen imtiyaz, muafiyet ve masuniyet konularında Protokolün hazırlanmasını teminen konferansların toplanması için gerekli bütün tedbirleri alır.

EK B

YÜRÜTME HİZMETLERİ İLE GÖREVLİ MÜTEAHHİDİN GÖREVLERİ VE YÜRÜTME HİZMETLERİ MUKAVELESİ İLE İLGİLİ TALİMAT

1. Anlaşmanın XII nci maddesi gereğince, yürütme hizmetleri ile görevli müteahhit şu görevleri yapacaktır :

a. INTELSAT'ın hedeflerine doğrudan bağlı araştırma, geliştirme programlarını Yöneticiler Kuruluna tavsiye eder;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b. Yöneticiler Kurulunun vereceği yetkiye dayanarak :

i. Doğruca, veya diğer kuruluş veya şahıslarla mukavele yaparak inceleme, araştırma ve geliştirme çalışmaları yapar,

ii. Teknik, ekonomik veya fiyat rasyonalizasyonu alanlarında sistem etüdlerini yapar,

iii. Sistemlerin maketlerini yapar ve sistemleri değerlendirir,

iv. Yeni uydularla telekomünikasyon hizmetleri için talep imkânlarını inceler ve bu konuda tahminlerde bulunur;

c. INTELSAT uzay kesimi için teçhizat ihtiyacı hakkında Yöneticiler Kurulunu haberdar eder;

d. Yöneticiler Kurulunun vereceği. yetkiye istinaden, uzay kesimine gerekli malzemenin sağlanması için, şartnameler hazırlayarak, ihaleye çıkar;

e. İhaleye çıkışı müteakip gönderilen bütün teklifleri değerlendirir ve bu teklifler hakkında Yöneticiler Kuruluna tavsiyelerde bulunur;

f. Tedarik yönetmeliklerine göre ve Yöneticiler Kurulunun kararları uyarınca :

i. Uzay kesimleri için INTELSAT namına bütün mukaveleleri müzakere eder, neticeye bağlar, değiştirir ve yürütür;

ii. Uzaya fırlatılan hizmetlerini ve gerekli yan hizmetleri sağlamak için lüzumlu bütün tedbirleri alır ve uzaya fırlatmalarla işbirliğini sağlar;

iii. INTELSAT uzay kesimini, uzaya fırlatılacak teçhizatı ve fırlatma hizmetlerini kapsayan sigorta mukavelelerinin yapılması için gerekli bütün tedbirleri alır;

iv. İmzacılar ile, uyduların yerlerine yerleştirilme, manevra ve test hizmetlerinin sağlanmasına katkıda bulunan diğer yer istasyonu sahiplerinin çalışmalarında işbirliği de dahil olmak üzere, takip, uzaktan ölçme, uzaktan kumanda ve telekomünikasyon uydularının kontrolü hizmetlerini sağlar veya sağlatır;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

v. Uyduların çalışma özellikleri, arızalanmaları, etkinlikleri, güçleri ve yer istasyonlarınca kullanılan frekansların kontrolu ile İmzacılar ve bu hizmetlerin temin edilmesine katkıda bulunan diğer yer istasyonu sahiplerinin çalışmalarında işbirliği sağlar veya sağlatır.

g. Yöneticiler kuruluna, INTELSAT uzay kesimi için kullanılacak frekansları ve telekomünikasyon uydularının yerleştirilme planlarını tavsiye eder;

h. INTELSAT'ın Harekât Merkezini ve Uzay Araçları Teknik Kontrol Merkezini işletir;

i. Yöneticiler Kuruluna standart yer istasyonları için mecburî olan ve olmayan randıman karakteristiklerini tavsiye eder;

j. Standart olmayan yer istasyonlarının INTELSAT uzay kesiminden faydalanma taleplerini değerlendirir;

k. Yöneticiler Kurulu tarafından tasvip edilen şartlar uyarınca INTELSAT uzay kesimi kapasitesinin birimlerini tahsis eder;

l. Sistemin işletme planları (Şebeke şekillendirme çalışmaları ve arıza planları dahil) ile işletme usul, talimat, tatbikat ve standartlarını, Yöneticiler Kurulunca onaylanmak üzere hazırlar ve koordine eder;

m. INTELSAT uzay kesiminden faydalanan yer istasyonlarının frekans tahsis planlarını hazırlar, koordine eder ve neşreder;

n. Sistemin mevcut ve öngörülen kullanma planlarını da kapsayan sistem durumları ile ilgili raporları hazırlar ve yayımlar;

o. İmzacılar ve diğer kullanıcılara yeni hizmetler ve yeni telekomünikasyon metodları hakkında bilgi verir;

p. Anlaşmanın XIV üncü maddesinin d fıkrasına istinaden INTELSAT'ın frekans ve yerleşme planlarına etkilerini de kapsamak üzere INTELSAT uzay kesiminden ayrı bütün uzay kesimi tesisleri projelerinin INTELSAT'a muhtemel teknik ve işletme ile ilgili etkilerini inceler ve Yöneticiler Kuruluna bu konuda rapor verir;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

q. Genel Sekretere, Anlaşmanın A Ekinin 24 üncü fıkrası gereğince Yöneticiler Kuruluna karşı sorumluluklarının ifâsı için gerekli bilgileri temin eder;

r. İşletme Anlaşmasının 17 nci maddesinin hükümleri uyarınca buluşlar ve teknik bilgilerle ilgili hakların elde edilmesi, iletilmesi, dağıtımı ve korunması konularında tavsiyelerde bulunur;

s. Buluşlar ve teknik bilgilerle ilgili INTELSAT haklarının İşletme Anlaşmasının 17 nci maddesi gereğince, İmzacılarla veya üçüncü şahıslara açık bulundurulması ve INTELSAT namına, buluşlar ve teknik bilgiler konusundaki haklarla ilgili anlaşmaların yapılması sahalarında Yöneticiler Kurulunun kararları uyarınca gerekli bütün tedbirleri alır;

t. Yukarıda belirtilen görevlerin ifâsı için gerekli teknik, malî, idarî veya işletme ve tedarik ile ilgili esas ve yan tedbirleri alır.

2. Yürütme hizmetleri ile ilgili mukavele Anlaşmanın XII nci maddesinin hükümlerinin uygulanmasını mümkün kılan tedbirleri kapsamalı ve şunları öngörmelidir :

a. Mukavele gereğince yürütme hizmetleri ile görevli müteahhit tarafından yapılıp tevsik edilen doğrudan veya dolaylı bütün harcamaların INTELSAT tarafından ve A.B.D. doları cinsinden ödenmesi;

b. Yöneticiler Kurulu ile müteahhit arasında yapılacak müzakere neticesinde tespit edilecek meblağın her yıl A.B.D. doları cinsinden yürütme hizmetleri ile görevli müteahhide ödenmesi;

c. İşbu fıkranın a bendinde öngörülen harcamaların, yürütme hizmetleri ile görevli müteahhit ile istişare suretiyle Yöneticiler Kurulu tarafından devresel olarak gözden geçirilmesi;

d. INTELSAT namına mukavelelerin müzakeresinde işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşmasının hükümleri uyarınca tedarik konusunda INTELSAT'ın genel ilkelerine ve usullerine uyulması;

e. Buluşlar ve teknik bilgilerle ilgili hükümlerin İşletme Anlaşmasının 17 nci maddesinin hükümleri ile bağdaşacak tarzda saptanması;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

f. İmzacılar tarafından aday gösterilen personel arasından Yöneticiler Kurulu tarafından seçilen teknik personelin, yürütme hizmetleri ile görevli müteahhit ile işbirliği yapılmak suretiyle, uzay kesimi teçhizatının dizayn ve vasıflarının değerlendirilmesine katılması;

g. Yürütme hizmetleri mukavelesi çerçevesinde INTELSAT ile, yürütme hizmetleri ile görevli müteahhit arasında vukuu bulabilecek ihtilâf veya anlaşmazlıkların, milletlerarası Ticaret Odasının arabulma ve hakemlik etme kurallarına istinaden halledilmesi;

h. Yönetici sıfatı ile sorumluluklarını ifa edebilmesi için herhangi bir Yönetici tarafından istenen bilgilerin, yürütme hizmetleri ile görevli müteahhit tarafından Yöneticiler Kuruluna verilmesi.

EK C

ANLAŞMANIN XVIII İNCİ MADDESİNE VE İŞLETME ANLAŞMASININ 20 NCİ MADDESİNDE ÖNGÖRÜLEN İHTİLAFLARIN HALLİ İLE İLGİLİ HÜKÜMLER

MADDE 1

İşbu Ekin hükümlerinin uygulanacağı hakem usulünün tarafları, sâdece Anlaşmanın XVIII inci maddesi ile İşletme Anlaşmasının 20 nci maddesi ile Ekinde öngörülenlerdir.

MADDE 2

İşbu Ekin hükümleri uyarınca gerektiği gibi kurulan üç üyeden müteşekkil bir hakem mahkemesi, Anlaşmanın XVIII inci maddesi ve İşletme Anlaşmasının 20 nci maddesi ile Eki hükümleri çerçevesinde bütün ihtilâfları çözümlemede karar verme yetkisini haizdir.

MADDE 3

a. Taraflar Kurulunun ilk mutad toplantısının ve aynı Kurulun daha sonraki toplantılarının açılışından en geç altmış gün önce, işbu Ek gereğince kurulan mahkemelerde başkan veya üye

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

olarak görev almak üzere, bütün Taraflar Kurulu mutad toplantısının bitiş tarihi arasındaki sürede müsait durumda olabilecek en fazla iki hukuk uzmanının isimlerini yürütücü organa verebilirler. Aday gösteren tarafların verdiği biyografiler de dahil olmak üzere, verilen bu isimlere istinaden yürütücü organ, bütün bu şahısların bir listesini yapar ve bu listeyi söz konusu toplantının açılışından en geç otuz gün önce bütün Taraflara gönderir. Taraflar Kurulunun açılışından önceki altmış günlük sürede aday gösterilen herhangi bir şahsın herhangi bir sebepten, eksperler grubuna katılmak üzere seçilmeye mâni bir hâli meydana gelir ise, sözkonusu şahsı aday gösteren Taraf, Taraflar Kurulu toplantısının açılış tarihinden en geç ondört gün önce başka bir hukuk uzmanını aday gösterebilir.

b. İşbu maddenin a fıkrasında bahsi geçen listeye istinaden Taraflar Kurulu, içlerinden mahkeme başkanlarını seçmek üzere onbir kişilik bir uzmanlar grubunu ve söz konusu şahıslara birer vekil tefrik eder. Uzmanlar grubunun üyeleri ve vekiller görevlerini işbu maddenin a fıkrasında adı geçen süre boyunca ifa ederler. Herhangi bir üyenin uzmanlar grubuna katılmaya mâni bir hâli zuhur eder ise vekili yerini alır.

c. Yürütücü organ üyeliğe seçilmelerinden mümkün olduğu kadar kısa bir süre sonra uzmanlar grubunu, başkanlarını seçmek üzere toplantıya çağırır. Uzmanlar grubunun bütün toplantılarında yeter sayı onbir üyeden dokuzunun mevcut olması ile sağlanır. Uzmanlar grubu başkanlarını gizli oy ile, en az altı oy alıncaya kadar, bir veya gerekirse birkaç turda seçer. Böylece seçilen başkan, başkanlık görevinde, uzmanlar grubundaki süresi bitinceye kadar bulunur. Uzmanlar grubu toplantılarının masrafları işletme Anlaşmasının 8 inci maddesinde belirtilen INTELSAT'ın idarî harcamaları gibi mütalâa edilirler.

d. Uzmanlar grubundaki herhangi bir üye ve vekilin ikisinin birden gruba katılmaya mâni bir halleri zuhur eder ise Taraflar Kurulu, işbu maddenin a fıkrasında öngörülen listeyi esas alarak boş mevkilere tayinde bulunur. Ancak Taraflar Kurulu bu yer boşalmalarının vuku bulduğu tarihten itibaren doksan gün içinde toplanmaz ise Yöneticiler Kurulu, her Yönetici bir oy hakkına sahip olmak üzere işbu maddenin a fıkrasında öngörülen liste üzerinden boş mevkiler için seçim yapar. Görev süresini tamam-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

layamayan herhangi bir üyenin veya vekilin yerini alan şahıs, kendinden önceki görevlinin görev süresi doluncaya kadar görevde kalır. Uzmanlar grubunun başkanlık mevkii boşalır ise söz konusu grubun üyeleri işbu maddenin c fıkrasında belirtilen usûle göre aralarından birini bu göreve seçerler.

e. İşbu maddenin b veya d fıkraları gereğince Uzmanlar grubunun üyelerini veya vekillerini seçer iken Taraflar Kurulu veya Yöneticiler Kurulu uzmanlar grubunun kuruluş tarzının, coğrafi temsil esasını ve Taraflarca temsil edilen başlıca hukuk sistemlerini yansıtacak tarzda olmasına gayret ederler.

f. Uzmanlar grubunun bütün üyeleri ve vekilleri, görevlerinin bitiminde, söz konusu hakem mahkemesinin görevlendirildiği bütün davaların neticesi alınıncaya kadar görevde kalırlar.

g. Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihi ile bu maddenin b fıkrasının hükümleri uyarınca ilk uzmanlar grubunun ve vekillerinin teşekkül ediş tarihi arasında işbu Ekin 1 inci maddesinde öngörülen taraflar arasında herhangi bir ihtilâf vukû bulur ise bu ihtilâfın halli için hakem usûlü konusundaki 4 Haziran 1965 tarihli ek anlaşmanın 3 üncü maddesinin b fıkrası hükümleri uyarınca teşekkül eden uzmanlar grubundan yararlanılır. Söz konusu uzmanlar grubu, Anlaşmanın XVII inci maddesi ve İşletme Anlaşmasının 20 nci maddesi ile Ekine istinaden işbu Ekin hükümleri uyarınca hareket eder.

MADDE 4

a. Hukuki bir ihtilaf için hakem usûlüne başvuran bütün davacılar her bir davalıya ve yürütücü organa aşağıdaki dokümanları ihtiva eden bir dosya hazırlayarak gönderirler :

i. Hakem mahkemesine getirilen ihtilâfı teferruatı ile anlatan ve herbir davalının mahkemeye iştirak sebeplerini ve isteğin ana hatlarını belirten bir lâyiha;

ii. İhtilaf konusunun işbu eke istinaden kurulacak mahkemenin yetki sahasına giriş sebeplerini ve mahkemenin davacı taraf lehine karar vermesi halinde, söz konusu mahkemenin ana hatları belirtilen istek yönünde karar verme sebeplerini belirten bir lâyiha;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

iii. Davacı tarafın, mâkul bir süre içinde müzakere veya hakem usûlü dışında herhangi bir usulle ihtilafı halledemeyişinin sebeplerini belirten bir lâyiha;

iv. Anlaşmanın XVIII inci maddesi ile İşletme Anlaşmasının 20 nci maddesi gereğince, işbu Ekte belirtilen hakem usûlüne başvurmanın şart olduğu ihtilaflarda, tarafların bu usûle başvurmada mutabık kaldıklarını ispatlayan belge;

v. Mahkemeye üye olarak katılmak üzere davacının tâyin edeceği bir kişinin ismi.

b. Yürütücü organ, işbu maddenin a fıkrası gereğince teslim edilen dosyanın birer suretini hiç gecikmeden Taraflara, İmzacılara ve uzmanlar grubu başkanına gönderir.

MADDE 5

a. İşbu Ekin 4 üncü maddesinin a fıkrasında öngörülen dosyanın nüshalarının bütün davalılar tarafından alınmasını müteakip altmış günlük bir sürede davalı Taraf mahkeme hey'etine katılacak bir kişiyi seçer. Aynı süre içinde davalılar birlikte veya münferiden, 4 üncü maddenin a fıkrasında öngörülen beyanlara cevaplarını ve ihtilâfla ilgili karşı taleplerini belirten bütün belgeleri bütün taraflara ve yürütücü organa gönderirler.

b. Verilen süre içinde davalı taraf yukarıda belirtilen seçimi yapmaz ise, uzmanlar grubu başkanı, işbu Ekin 3 üncü maddesinin a fıkrası uyarınca yürütücü organa isimleri bildirilenler arasından bir uzmanı görevlendirir.

c. Görevlendirilmelerinden itibaren otuz gün içinde mahkemenin iki üyesi, işbu Ekin 3 üncü maddesi uyarınca kurulan uzmanlar grubu üyeleri arasından mahkemenin başkanlığını yapmak üzere üçüncü bir şahsı seçmek üzere anlaşırlar. Bu süre içinde anlaşma olmaz ise seçilen iki üyeden biri, on gün içinde, mahkeme başkanlığı için, kendi dışında bir üyeyi tefrik etmesini teminen eksperler grubu başkanına başvurur.

d. Mahkeme, başkanının seçiminden itibaren teşekkül etmiş olur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 6

a. Hey'et üyelerinde bir eksiklik olur ise mahkeme başkanı veya görevde kalan üyeler eksikliğin tarafların elinde olmayan sebeplerden vukubulduğu veya hakem usûlünün yürümesine herhangi bir sakıncası olmadığı kanaatinde iseler, boş mevkiye aşağıdaki hükümler uyarınca tayin yapılabilir :

i. Üyeler arasındaki eksiklik taraflarca seçilen üyelerden birinin çekilmesi ile vukubuldu ise, söz konusu taraf çekilme tarihinden itibaren on gün içinde başka birini seçer;

ii. Eğer çekilen başkan veya, uzmanlar grubu başkanı tarafından seçilen diğer bir mahkeme hey'eti üyesi ise, işbu Ekin 5 inci maddesinin c veya b fıkralarında belirtilen şartlara göre üyeler arasından biri seçilir.

b. İşbu maddenin a fıkrasında öngörülen sebepler dışındaki sebeplerden eksiklik vuku buldu ise, veya sözkonusu fıkralarda öngörülen şartlara göre boş mevkiye atanma yapılmadı ise, görevde kalan mahkeme üyeleri, işbu Ekin 2 nci maddesindeki hükümlere bakmaksızın davayı devam ederler ve karara varırlar.

MADDE 7

a. Mahkeme duruşma tarih ve yerini tespit eder.

b. Duruşmalar gizli oturumlu olur ve mahkemeye sunulan her şey gizli tutulur. Ancak INTELSAT, ihtilafa taraf olan İmzacıyı tayin eden Taraf ve ihtilafa taraf olan Tarafın tayin ettiği İmzacı duruşmalara katılabilir. Eğer ihtilafa INTELSAT taraf ise, duruşmalara bütün Taraf ve İmzacılar katılabilirler ve sunulan bütün belgeleri elde edebilirler.

c. Mahkemenin yetkili olup olmadığı konusunda uyuşmazlık var ise, mahkeme öncelikle bu konuyu inceler ve en kısa sürede kararını bildirir.

d. Dava yazılı olarak yürür ve taraflar olaylara ve hukuka uygun olarak yazılı delillerini sunarlar. Ancak, mahkeme gerekli görürse deliller sözlü olarak verilebilirler ve şahitler dinlenebilir.

e. Dava, davacı tarafın durumu delillere, ilgili olaylara ve hukukî prensiplere istinaden takdim etmesi ile başlar. Davacı ta-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

rafın beyanatını davalı tarafın beyanatını izler. Davacı taraf davalının beyanatına karşı beyanatta bulunabilir. Mahkeme gerekli görür ise ilâve müdafaalar yapılabilir.

f. Mahkeme uyuşmazlık konusu ile ilgili karşı talepleri dinleyebilir ve Anlaşmanın XVIII inci maddesi ile İşletme Anlaşmasının 20 inci maddesi ile eki uyarınca, yetkisi dahilinde ise bu talepler üzerinde karara varabilir.

g. Dava süresinde, taraflar bir anlaşmaya varırlar ise anlaşma, tarafların da tasvibi ile mahkeme kararı olarak tespit edilir.

h. Davanın herhangi bir safhasında mahkeme, ihtilâfın Anlaşmanın 20 nci maddesi ile ekde belirtilen yetkilerin sınırını aştığına karar verir ise davayı durdurabilir.

i. Mahkemenin müzakereleri gizlidir.

j. Mahkemenin kararları ve gerekçe yazılı olarak açıklanır. Hüküm ve kararlar asgarî iki üye tarafından desteklenmelidir. Karara muhalif olan bir üye, ayrı bir yazılı muhalefet şerhi koyabilir.

k. Mahkeme kararını, bütün Taraf ve İmzacılara dağıtmak üzere yürütücü organa bildirir.

l. Mahkeme, davaların yürütülmesi için gerekli ve işbu Ek tarafından tespit edilen kurallara uygun düşecek usûlle ilgili bütün ek kuralları tesis edebilir.

MADDE 8

Taraflardan biri davasını takdim etmez ise, diğer taraf kendi lehinde karar verilmesi talebinde bulunabilir. Karar vermeden önce mahkeme ihtilafın kendi yetki sınırını aşıp aşmadığını tahkik eder. Ve iddianın olay ve hukuk açısından sağlamlığına emin olur.

MADDE 9

a. Tayin ettiği İmzacının bir ihtilafa taraf olması halinde Taraf da davaya katılarak ilâve bir taraf olabilir. Bu katılma

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

mahkemeye ve ihtilâfın diğer taraflarına yazılı olarak bildirilmelidir.

b. Davanın hallolmasında herhangi bir Tarafın, İmzacının veya INTELSAT'ın önemli bir menfaati var ise, mahkemeden davaya katılma ve ilâve bir taraf olma müsaadesi isteyebilirler. Mahkeme, talepte bulunanın söz konusu davanın halledilmesinde önemli bir menfaati olduğuna kanaat getirirse bu hakkı tanır.

MADDE 10

Herhangi bir tarafın isteği üzerine veya kendi inisiyatifi ile mahkeme gerekli gördüğü bilirkişileri görevlendirebilir.

MADDE 11

Taraflar, İmzacılar ve INTELSAT, herhangi bir tarafın isteği üzerine veya kendiliğinden, davanın yürümesinde ve ihtilafın hallolmasında gerekli gördüğü bütün bilgileri temin ederler.

MADDE 12

Davanın incelenmesi süresinde, karara varmadan, mahkeme lüzûm görür ise ihtilafa taraf olanların haklarını koruyucu bütün geçici tedbirleri alır.

MADDE 13

a. Mahkemenin kararları şunlar üzerine istinad eder :

i. İşbu Anlaşma ve İşletme Anlaşması;

ii. Genel olarak kabul edilen hukukî prensipler

b. İşbu Ekin 7 nci maddesinin g fıkrasında öngörülen taraflar arasında anlaşmaya varma hâli dahil mahkemenin kararı bütün tarafları bağlayıcıdır ve taraflar karara hüsnüniyetle uymak mecburiyetindedirler. Herhangi bir ihtilafa INTELSAT taraf olur ise ve mahkeme INTELSAT'ın organlarından herhangi biri tarafından alınmış bir kararın, söz konusu organın ne Anlaşma, ne de İşletme Anlaşması gereğince böyle bir yetkiyi haiz olmadığı, veya kararın adı geçen Anlaşma ve İşletme Anlaşmasına uymadığı gerekçesi ile hükümsüz olduğu ve alınmamış kabul edilmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

gerektiği yolunda karar alır ise, mahkemenin bu kararı bütün Tarafları ve İmzacıları bağlayıcıdır.

c. Kararın manâsı veya kapsamı hakkında herhangi bir anlaşmazlığın vukuu halinde, ihtilafa konu herhangi bir tarafın talebi üzerine kararı alan mahkeme kararı yorumlar.

MADDE 14

Davanın özel durumları göz önüne alınarak mahkemece aksine bir karar alınmaması halinde, üyelerin ücretleri dahil mahkeme masrafları taraflarca eşit olarak bölüşülür. Herhangi bir tarafta birden fazla davacı veya birden fazla davalı var ise mahkeme bu tarafın masraf hissesini, bu taraftaki davacılar veya davalılar arasında taksim eder. Herhangi bir ihtilafa INTELSAT taraf ise, hakem mahkemesinin INTELSAT'a düşen masrafları, İşletme Anlaşmasının 8 inci maddesinde adı geçen idarî masraflar gibi mütalâa edilirler.

EK D

Geçici Hükümler

1. INTELSAT faaliyetlerinin sürekliliği

Uydularla Telekomünikasyon Geçici Komitesinin Geçici Anlaşma veya Özel Anlaşmaya istinaden aldığı bütün kararlar, söz konusu anlaşmaların yürürlük sürelerinin sona erdiği tarihten itibaren de yürürlüktedirler; ancak işbu Anlaşma veya İşletme Anlaşmasının uygulanması neticesinde bu kararlar değiştirilir veya uygulamadan kaldırılırlarsa yürürlükleri değişiklik veya uygulamadan kaldırılma tarihine kadar devam eder.

2. Yürütme

Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihini müteakip, Geçici Anlaşma veya Özel Anlaşma gereğince görevine uygulanan hükümler ve hizmet şartları uyarınca «Communications Satellite Corporation», INTELSAT uzay kesiminin dizayn geliştirme, inşa, tesis işletme ve bakımı ile ilgili yürütmesine devam eder. Görevlerinin ifasında, işbu Anlaşma ve İşletme Anlaşmasının bütün hükümlerine ve aşağıda belirtilen olayların vukuuna kadar Yöneticiler Kurulunun genel politikasına ve özel kararlarına uymak zorundadır :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

i. Yürütücü organın, Anlaşmanın XII nci maddesi uyarınca yürüttüğü görevlerin tamamının veya bir kısmının yürütülme sorumluluğunun yürütme organı tarafından deruhte edilebileceğine dair Yöneticiler Kurulunun karar vermesi; söz konusu görevlerin yürütme organı tarafından deruhte edilmesini müteakip «Communications Satellite Corporation», bu görevlerin ifa edilmesinden mütevellit kendine düşen sorumluluklardan kurtulur.

ii. Anlaşmanın XII nci maddesinin a (ii) bendinde öngörülen yürütme hizmetleri mukavelesinin yapılması; bu durumda, işbu fıkranın adı geçen mukavelede söz konusu görevler ile ilgili hükümleri düşer.

3. Bölgesel temsilcilik.

Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile Genel Sekreterin göreve başlaması arasındaki sürede, Anlaşmanın IX uncu maddesinin c fıkrası gereğince temsil edilme hakkının elde edilmesi, söz konusu maddenin a (iii) bendi uyarınca Yöneticiler Kurulunda temsil edilmek isteyen her imzacılar grubunun bu konuda yazılı taleplerinin «Communications Satellite Corporation» tarafından alınmasına bağlıdır.

4. İmtiyaz ve masuniyet.

Geçici anlaşmaya taraf olan işbu Anlaşma Tarafları, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce uydularla Telekomünikasyon Milletlerarası Konsorsiyomuna, Özel Anlaşma imzacılarına Uydularla Telekomünikasyon Geçici Komitesine ve onun üyelerine söz konusu Taraflarca tanınan imtiyaz, muafiyet ve masuniyetleri, Anlaşmanın XV inci maddesinde öngörüldüğü üzere ve duruma göre, Genel Merkez Anlaşması ve Protokolün yürürlüğe giriş tarihine kadar, geçici olarak, onların yerini alacak şahıs ve organlara da tanırlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

7.3. «INTELSAT» UYDULAR ARACILIĞI İLE TELEKOMÜNİKASYON MİLLETLERARASI TEŞKİLÂTI İLE İLGİLİ İŞLETME ANLAŞMASI

ÖNSÖZ

İşbu İşletme Anlaşmasının İmzacıları :

«INTELSAT» Uydular Aracılığıyla Telekomünikasyon Milletlerarası Teşkilâtı ile ilgili Anlaşmaya Taraf Devletlerin, Anlaşma ile işbu İşletme Anlaşmasını imzalamayı veya imzalamak üzere bir telekomünikasyon teşekkülünü görevlendirmeyi taahhüt ettiklerini göz önüne alarak,

Aşağıda zikredilen hususlarda mutabakata varmışlardır.

MADDE 1

(Tanımlar)

a. İşbu İşletme Anlaşmasında kullanılan :

i. «Anlaşma» deyimi «INTELSAT» Uydular Aracılığıyla Telekomünikasyon Milletlerarası Teşkilâtı ile ilgili Anlaşmayı ifade eder;

ii. «Amortisman» deyimi kıymetten düşmeyi kapsar;

iii. «Aktif» deyimi mülkiyet hakkının tevcih edilebileceği bütün nesneleri ve mukavelelerden doğan hakları kapsar.

b. Anlaşmanın 1 inci maddesindeki tanımlar İşletme Anlaşmasına da uygulanır.

MADDE 2

(İmzacıların hak ve vecibeleri)

Her imzacı Anlaşma ve İşletme Anlaşması ile İmzacılara verilen bütün hakları haizdir ve söz konusu anlaşmalar gereğince kendilerine düşen vecibeleri yerine getirmeyi taahhüt eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 3

(Hak ve vecibelerin el değiştirmesi)

a. Anlaşmanın ve işbu İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girdiği tarihte ve İşletme Anlaşmasının 19 uncu maddesinin hükümleri saklı kalmak kaydıyla :

i. Geçici Anlaşma ve Özel Anlaşma gereğince söz konusu tarihte, Özel Anlaşma İmzacıları tarafından, bölünmez hisseler halinde elde tutulan, uzay kesimi ile ilgili olanlar dahil bütün mülkiyet hakları, mukavele hakları ve diğer haklar INTELSAT'ın mülkiyeti altındadır;

ii. Geçici Anlaşma ve Özel Anlaşma hükümlerinin yerine getirilmesi ile ilgili olup söz konusu tarihte mevcut olan veya bu tarihten önce herhangi bir işin yapılması veya yapılmamasından doğan ve Özel Anlaşma İmzacıları tarafından Müştereken deruhte edilen veya yüklenilen bütün vecibeler ve sorumluluklar INTELSAT'ın vecibeleri ve sorumluluklarına dönüşür. Ancak işbu bend, Anlaşmanın imzaya açılışından sonra alınan tedbir veya kararlardan doğan ve Anlaşmanın III üncü maddesinin f fıkrasındaki hükümler uyarınca Anlaşmanın yürürlüğe girişinden sonra, Taraflar Kurulunun önceden yetkisini almaksızın Yöneticiler Kurulu tarafından deruhte edilemeyecek bütün vecibe ve sorumluluklara uygulanmaz.

b. INTELSAT, INTELSAT uzay kesiminin ve INTELSAT'ca elde edilen diğer bütün mülklerin sahibidir.

c. Herbir imzacının INTELSAT'taki malî menfaati, yüzde olarak ifade edilen yatırım hissesinin İşletme Anlaşmasının 7 nci maddesi uyarınca yapılan değerlendirmeye uygulanması ile elde edilen miktara eşittir.

MADDE 4

(Malî Katkılar)

a. Her imzacı, Anlaşma ve İşletme Anlaşmasının hükümleri uyarınca Yöneticiler Kurulu tarafından tespit edilen INTELSAT'ın sermaye ihtiyacına, İşletme Anlaşmasının 6 ncı maddesi gereğince tayin edilen yatırım hissesi ile orantılı olarak iştirak eder ve İşletme Anlaşmasının 8 inci maddesinin hükümleri uyarınca sermaye iadesine ve faiz ödenmesine hak kazanır.

b. Sermaye ihtiyacı, INTELSAT uzay kesiminin dizayn, geliştirme, inşa ve tesisi ile INTELSAT'ın diğer mülkleri ile ilgili ge-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

rekli dolaylı ve dolaysız harcamaları ve İşletme Anlaşmasının 18 inci maddesinin b fıkrası ile 8 inci maddesinin f fıkrası gereğince INTELSAT'a İmzacılar tarafından ödenen iştirak paylarını kapsar. Yöneticiler Kurulu INTELSAT'ın, İmzacıların sermayeye iştirakleri ile karşılanacak malî ihtiyaçlarını tespit eder.

c. Bütün İmzacılar ve diğer kullanıcılar, INTELSAT uzay kesiminin kullanıcılar olarak, İşletme Anlaşmasının 8 inci maddesinin hükümleri uyarınca tespit edilen uygun kullanma ücretlerini öderler.

d. Yöneticiler Kurulu, İşletme Anlaşmasının uygulanması neticesinde gerekli ödeme zamanlarını tespit eder. Ödeme tarihinde ödenmeyen bütün meblağlara, oranı Yöneticiler Kurulu tarafından tespit edilen bir faiz hesaplanarak eklenir.

MADDE 5

(Sermayenin sınırlandırılması)

a. İmzacıların sermayeye net katkıları ve taahhütleri tutarı sınırlandırılmıştır. Bu tutar, Özel Anlaşmanın 3 ve 4 üncü maddelerinin uygulanması neticesinde Özel Anlaşmanın İmzacıları ile, İşletme Anlaşmasının 4 üncü maddesinin uygulanması neticesinde İşletme Anlaşması İmzacıları tarafından ödenen sermayeye iştirak toplamından, Özel Anlaşma ve İşletme Anlaşması gereğince bunlara ödenen sermaye iadeleri toplamının çıkarılması ve elde edilen neticeye INTELSAT'a olan ödenmemiş sermaye iştirak taahhütleri toplamının ilâve edilmesi ile elde edilir.

b. İşbu maddenin a fıkrasında öngörülen sınır 500 milyon A.B.D. doları veya işbu maddenin c ve d fıkraları gereğince izin verilecek miktar olarak tespit edilmiştir.

c. Yöneticiler Kurulu İmzacılar Toplantısında işbu maddenin b fıkrası gereğince tespit edilen tavanın yükseltilmesini tavsiye edebilir. Bu tavsiye İmzacılar Toplantısınca incelenir ve yükseltilen tavan, İmzacılar Toplantısınca onaylanmasını müteakip uygulanır.

d. Ancak Yöneticiler Kurulu 500 milyon A.B.D. dolarlık tavanı yüzde on mertebesinde yükseltebilir veya işbu maddenin c

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

fıkrası gereğince İmzacılar Toplantısı tarafından onaylanacak yukarı bir tavana çıkartabilir.

MADDE 6

(Yatırım hisseleri)

a. İşbu maddede değişik hükümler olmadıkça, her İmzacı INTELSAT uzay kesiminin bütün İmzacılar tarafından tüm kullanılmasından kendine düşen orana tekabül eden bir yatırım hissesine sahiptir.

b. İşbu maddenin a fıkrası gereği olarak, herhangi bir İmzacı tarafından INTELSAT uzay kesiminin kullanılması, bu maddenin c (i), c (ii) ve c (v) bendleri uyarınca yapılan yatırım hisseleri tespitinin geçerli olacağı tarihten bir önceki altı aylık sürede söz konusu İmzacı tarafından INTELSAT'a ödenen uzay kesimini kullanma bedellerini, bu bedellerin ödendiği gün sayısına bölerek elde edilir. Ancak, söz konusu altı aylık süre içinde İmzacı tarafından kullanma sebebiyle bedel ödenen gün sayısı doksandan daha az ise, bu ödemeler yatırım hisselerinin hesaplanmasında göz önüne alınmazlar.

c. Yatırım hisseleri şu tarihlerden itibaren geçerli olmak üzere tespit edilirler :

i. İşletme Anlaşmasının yürürlüğe giriş tarihinde;

ii. Her yılın 1 Mart günü. Ancak, İşletme Anlaşması ilk 1 Mart tarihinde altı aydan daha az bir süre önce yürürlüğe girdi ise, 1 Mart tarihinde bu bendde söz konusu olan tespit yapılmaz;

iii. Yeni bir İmzacı için İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girdiği tarihte;

iv. Herhangi bir İmzacının çekilişinin geçerli olduğu tarihte;

v. Talebin, söz konusu bedellerin ödenmesi gerektiği tarihi müteakip doksan günden sonra yapılmaması kaydıyla, herhangi bir imzacının, ilk defa olarak, yer istasyonu ile ilgili kullanma bedellerinin ödenmesinin gerektiği tarihten sonra, yeni bir tespitin yapılması talebinde bulunması tarihinde.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d. i. Herhangi bir İmzacı işbu maddenin c fıkrası uyarınca yapılan yatırım hisseleri tespitinin, söz konusu tespitten hemen önce sahip olduğu kotadan veya yatırım hissesinden daha yukarı olması halinde, duruma göre, Özel Anlaşma gereğince kendine verilen en az kota veya tespitten hemen önce sahip olduğu yatırım hissesinden daha az olmamak kaydıyla, kendisine daha az bir yatırım hissesinin tahsisini isteyebilir. Yatırım hissesinde yapılması istenen azalmanın miktarını belirten bu talepler INTELSAT'a yapılırlar. INTELSAT, bu taleplerden bütün İmzacıları derhal haberdar eder ve yatırım hisselerinin artırılmasını kabul eden İmzacılar nisbetinde talepler karşılanır.

ii. İşbu fıkranın i bendi uyarınca yatırım hisselerinin azaltılması taleplerinin karşılanabilmesi için İmzacılar INTELSAT'a, hangi hudutlar dahilinde olacağını da belirterek, yatırım hisselerinin arttırılmasını kabul edeceklerini bildirebilirler. Bu hudutlar dahilinde işbu fıkranın i bendi uyarınca istenen yatırım hisselerinin azaltılması toplam miktarı, işbu bölüm uyarınca yatırım hisselerinin arttırılmasını kabul eden İmzacılar arasında, uygulanacak ayarlamadan hemen önce elde tuttukları yatırım hisseleri oranında dağıtılır.

iii. İşbu fıkranın i bendi gereğince istenen azaltmalar, bu paragrafın ii bendi uyarınca yatırım hisselerinin arttırılmasını kabul eden İmzacılar arasında tamamen dağıtılamaz ise, işbu fıkra gereğince yatırım hisselerinin arttırılmasını kabul eden her İmzacının belirttiği hudutlar dahilinde kabul edilen arttırmalar yapılır ve bu arttırmalara tekabül eden azaltmalar ,işbu fıkranın i bendi gereğince yatırım hisselerinin azaltılması talebinde bulunan İmzacıların istedikleri azalma miktarları oranında yapılır.

iv. İşbu fıkranın hükümleri uyarınca, yatırım hissesinin azaltılmasını veya arttırılmasını talep eden bütün İmzacılar, işbu maddenin c (ii) bendinin hükümleri uyarınca yapılacak bir sonraki yatırım hisseleri tespitine kadar, bu fıkra hükümleri gereğince yapılan yatırım hissesinin azaltılması veya arttırılmasını kabul etmiş addedileceklerdir.

v. Yöneticiler Kurulu İmzacıların, işbu fıkranın i bendinin hükümleri uyarınca yatırım hisselerinin azaltılmasını ve işbu fıkranın ii bendinin hükümleri gereğince yatırım hisselerini art-

tırılmasını kabul edeceklerini bildirmeleri ile ilgili usulleri tesis eder.

e. Yöneticiler Kurulunun tertip tarzını tespit etmek ve Yöneticilerin oy haklarını hesaplamak gayesi için, işbu maddenin c (ii) bendi gereğince tespit edilen yatırım hisseleri, söz konusu tespiti müteakip İmzacılar Toplantısı mutad oturumunun ilk gününden itibaren geçerlidir.

f. Yatırım hisselerin işbu maddenin c (iii) ve c (v) bendleri veya h fıkrasının hükümleri uyarınca veya herhangi bir imzacının çekilmesi sebebiyle tespiti halinde, diğer bütün imzacıların yatırım hisseleri, tespitten önceki yatırım hisseleri oranında tekrar ayarlanır. Herhangi bir İmzacının çekilmesi hâlinde, işbu maddenin h fıkrasının hükümleri uyarınca tespit edilen 0,05 lik yatırım hisseleri arttırılmaz.

g. Yatırım hisselerinin her tespitinde, İmzacılar INTELSAT tarafından neticelerden ve söz konusu tesbitin geçerli olacağı tarihten derhal haberdar edilirler.

h. İşbu maddenin diğer hükümlerinden bağımsız olarak, hiçbir İmzacı, yatırım hisseleri toplamının yüzde 0,05 inden daha az bir yatırım hissesine sahip olamaz.

MADDE 7

(İmzacılar arasında malî ayarlamalar)

a. İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girmesinde, ve sonradan yatırım hisselerinin her tâyininde, işbu maddenin b fıkrası uyarınca yapılan bir değerlendirmeye istinâden, INTELSAT aracılığı ile, imzacılar arasında malî ayarlamalar yapılır. Söz konusu ayarlamaların miktarının İmzacı için değerlendirmesi :

i. İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girmesinde, Özel Anlaşmanın uygulanması nedeniyle her İmzacının sahip olduğu en son kota ile, İşletme Anlaşmasının 6 ncı maddesinin uygulanması nedeniyle tesbit edilen yatırım hissesi farkının uygulanması,

ii. Sonradan yatırım hisselerinin her tesbitinde, her İmzacının yeni yatırım hissesi ile bu tesbitten önceki yatırım hissesi arasındaki farkın uygulanması,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ile tesbit edilir.

b. İşbu maddenin a fıkrasında öngörülen değerlendirme şu şekilde yapılır :

i. Sermayeye çevrilen gelir ve giderler de dahil olmak üzere bütün aktifin, ayarlama tarihinde INTELSAT hesaplarında kayıtlı, başlangıç fiyatlarından şunların toplamı çıkarılır :

A. Ayarlama tarihinde INTELSAT hesaplarına kayıtlı birikmiş amortismanlar ile,

B. Ayarlama tarihinde INTELSAT'ca borç alınan, ve diğer ödenmesi gereken meblâğlar;

ii. İşbu fıkranın i bendi gereğince elde edilen neticeler şu türlü ayarlanırlar :

A. İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girişinde ayarlamaları yapabilmek gayesi ile, Özel Anlaşmanın 9 uncu maddesi gereğince Uydularla Telekomünikasyon Geçici Komitesi tarafından tesbit edilen faiz oranlarının, hangi sürelerde uygulandığı da göz önüne alınarak, Özel Anlaşma gereğince ödenmesi gereken birikmiş miktara kıyasla, INTELSAT'ca faiz ödemelerinin eksik veya fazla yapılmasına göre belli bir miktar, duruma göre, ilâve edilir veya çıkarılır. Eksik veya fazla ödeme miktarını tesbit edebilme gayesi ile gerekli ödeme aylık olarak yapılır ve işbu fıkranın i bendinde öngörülen net miktara uygulanır;

B. Daha sonraki ayarlamalarda, İşletme Anlaşmasının 8 inci maddesi gereğince Yöneticiler Kurulu tarafından tesbit edilen faiz oranlarının hangi sürelerde uygulandığı da göz önüne alınarak, İşletme Anlaşması gereğince ödenmesi gereken birikmiş miktara kıyasla, İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girişi ile, değerlendirmenin geçerli olduğu tarih arasındaki faiz ödemelerinde, INTELSAT'ca yapılan eksik veya fazla ödemeleri temsil eden bir meblağ, duruma göre, ilâve edilir veya çıkarılır. Eksik veya fazla ödeme miktarını tesbit edebilme gayesi ile gerekli ödeme aylık olarak yapılan ve işbu fıkranın i bendinde öngörülen net miktara uygulanır.

C. İşbu maddenin hükümleri gereğince İmzacılara, veya İmzacılara yapılacak ödemeler en geç, Yöneticiler Kurulunca tespit edilen tarihte yapılırlar. Bu tarihten itibaren yapılmayan bü-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tün ödemelere, oranı Yöneticiler Kurulu tarafından tespit edilen bir faiz hesaplanarak eklenir; ancak işbu maddenin a (i) bendi uyarınca ödenmesi gereken meblağlara, İşletme Anlaşmasının yürürlüğe giriş tarihinden itibaren faiz eklenir. İşbu fıkrada öngörülen faiz oranı, İşletme Anlaşmasının 4 üncü maddesinin d fıkrasına istinaden Yöneticiler Kurulu tarafından tesbit edilen orana eşittir.

MADDE 8

(Kullanma ücretleri ve gelirler)

a. Yöneticiler Kurulu, muhtelif kullanma sınıflarına tatbik edilecek INTELSAT uzay kesiminin kullanılmasına ait ölçü birimlerini tesbit eder ve Anlaşmanın VIII inci maddesinin hükümleri gereğince İmzacılar Toplantısı tarafından hazırlanabilen genel kurallara istinâden, INTELSAT uzay kesimini kullanma ücretlerini tâyin eder. Söz konusu ücretlere INTELSAT'ın işletme, bakım ve idarî masrafları ile Yöneticiler Kurulunun gerekli göreceği miktarda hazır para, İmzacılar tarafından yapılan yatırımların amortismanı ve imzacılara ödenecek faiz miktarlarını karşılayacak tarzda hesaplanırlar.

b. Müsait kapasitenin, Anlaşmanın III üncü maddesinin d fıkrası gereğince özel maksatlı telekomünikasyon hizmetleri ihtiyacı için kullanılması öngörüldüğünden Yöneticiler Kurulu, bu hizmetlerin kullanıcıları tarafından ödenecek ücretleri tesbit eder. Bu gaye için Anlaşmanın ve işbu İşletme Anlaşmasının, özellikle işbu maddenin a fıkrasının hükümlerine uyar ve özel maksatlı telekomünikasyon hizmetlerinin sağlanması ile ilgili harcamaları ve INTELSAT'ın genel ve idarî masraflarının uygun bir kısmını hesaba katar. Anlaşmanın V inci maddesinin e fıkrası gereğince INTELSAT tarafından finanse edilen ayrı peyk veya ek teçhizatın temini hâlinde, Yöneticiler Kurulu bu hizmetlerin kullanıcıları tarafından ödenecek ücretleri tespit eder. Bu gaye için Anlaşmanın ve işbu İşletme Anlaşmasının özellikle işbu maddenin a fıkrasının hükümlerine uyar ve bu ayrı peyklerin ve ek teçhizatın dizayn, geliştirme, inşa ve temini ile ilgili tüm harcamaları ve INTELSAT'ın genel ve idarî masraflarının uygun bir kısmını hesaba katar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c. Yöneticiler Kurulu İmzacılara ödenecek faizi tesbit ederken, INTELSAT yatırımları ile ilgili riskleri karşılayıcı bir meblağı göz önüne alır ve faiz oranını, dünya pazarlarında uygulanan faiz oranına en yakın olacak tarzda tesbit eder.

d. Yöneticiler Kurulu, kullanma ücretlerinin üç ay veya daha geç ödenmesi hallerinde uygulanacak uygun cezaî müeyyideleri tesbit eder.

e. INTELSAT gelirleri, mümkün olduğu oranda, aşağıdaki öncelik sırasına göre kullanılırlar:

i. İşletme bakım ve idarî masrafların karşılanmasına;

ii. Yöneticiler Kurulunun gerekli göreceği miktarda işletme fonu bulundurulmasına;

iii. İmzacılara, yatırım hisseleriyle orantılı, Yöneticiler Kurulunca tesbit edilen ve INTELSAT hesaplarına işlenmiş amortisman tedarikine eşit miktarda, sermaye iadesini temsil eden meblağların ödenmesine;

iv. INTELSAT'tan çekilen herhangi bir İmzacıya İşletme Anlaşmasının 21 inci maddesinin hükümleri gereğince ödenmesi gereken meblağların ödenmesine;

v. Geri kalan meblağın yatırım hisselerine orantılı bir şekilde faiz olarak imzacılara ödenmesine.

f. INTELSAT gelirlerinin, INTELSAT'ın bakım ve idarî masraflarını karşılayamaması hâlinde, Yöneticiler Kurulu açığı kapamak üzere INTELSAT'ın işletme fonunun kullanılmasını, kredi temin anlaşmalarının yapılmasını, borç alınmasını, İmzacılardan yatırım hisseleri oranında sermayeye katkılarını arttırmalarını veya bu tedbirlerin bileşimini kararlaştırabilir.

MADDE 9

(Fonların el değiştirmesi)

a. İmzacılar ile INTELSAT arasında, İşletme Anlaşmasının 4, 7 ve 8 inci maddeleri gereğince malî muamelelerle ilgili hesaplaşmalar, İmzacılarla INTELSAT arasında fonların el değiştirme-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

sini olduğu kadar, Yöneticiler Kurulu tarafından gerekli görülen işletme fonu miktarının üzerinde INTELSAT'ın elinde tuttuğu meblağları en az seviyede tutacak şekilde yapılmalıdırlar.

b. İmzacılar ile INTELSAT arasında, İşletme Anlaşması gereğince yapılacak bütün ödemeler ABD doları veya ABD dolarına serbestçe çevrilebilecek para ile yapılırlar.

MADDE 10

(Kredi ve borç alma)

a. INTELSAT gelirlerinin veya İşletme Anlaşmasının hükümleri uyarınca imzacılar sermaye katkılarının teminini beklerken karşılaşılabilecek malî açıkları karşılayabilmek üzere INTELSAT, Yöneticiler Kurulunun tasvibi ile kredi temini için anlaşmalar yapabilir.

b. İstisnaî durumlarda ve Anlaşmanın III üncü maddesinin a, b veya c fıkraları ile işbu İşletme Anlaşmasının hükümleri gereğince INTELSAT'ca girişilmiş bütün faaliyetleri finanse edebilmek veya INTELSAT'ca yüklenilmiş bütün sorumlulukları yerine getirebilmek gayesi ile, INTELSAT Yöneticiler Kurulunun kararı üzerine borç anlaşmaları yapabilir. Bu türlü borca başvurma, İşletme Anlaşmasının 5 inci maddesinde öngörülen mukaveleden doğan sermaye taahhüdü gibi mütalâa edilir. Yöneticiler Kurulu, Anlaşmanın X uncu maddesinin xiv fıkrası uyarınca İmzacılar Toplantısına, borç almaya karar veriş sebepleri ve borcun şartları hakkında teferruatlı bilgi verir.

MADDE 11

(Dahil edilmeyen giderler)

Aşağıdakiler INTELSAT giderlerine dahil edilmezler :

i. INTELSAT tarafından İmzacılara ödenen meblağlar üzerinden ödenen gelir vergileri;

ii. INTELSAT uzay kesiminin dizayn, geliştirme, inşa ve tesisi ile ilgili uzaya fırlatıcıların ve fırlatma teçhizatının adaptasyonu sebebi ile yapılan harcamalar hariç fırlatıcıların ve fırlatma teçhizatının dizayn ve geliştirme masrafları;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

iii. Taraflar Kurulu, İmzacılar Toplantısı veya Yöneticiler Kurulu ile INTELSAT bünyesindeki diğer bütün toplantılara katılmak üzere Taraf veya İmzacı temsilcilerinin harcamaları.

MADDE 12

(Hesapların denetimi)

INTELSAT'ın hesapları her yıl, Yöneticiler Kurulu tarafından görevlendirilecek müstakil hesap uzmanları tarafından denetlenir. Her İmzacı INTELSAT hesaplarını inceleme hakkını haizdir.

MADDE 13

(Milletlerarası Telekomünikasyon Birliği)

Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğinin Yönetmeliğinden başka, INTELSAT uzay kesiminin dizayn, geliştirme, inşa ve tesisi ile INTELSAT uzay kesiminin ve yer istasyonlarının işletilmesini düzenlemek üzere konulan usullerde INTELSAT Telefon ve Telgraf Milletlerarası İstişarî Komitesi, Radyokomünikasyon Milletlerarası İstişarî Komitesi ve Frekans Tescil Milletlerarası Konseyinin tavsiye ve usullerini gözönüne alır.

MADDE 14

(Yer istasyonlarının onaylanması)

a. INTELSAT uzay kesimini kullanmak üzere bütün yer istasyonlarının onaylanma talepleri, yer istasyonlarının toprakları üzerine kurulmuş olduğu veya kurulacağı Tarafın tayin ettiği İmzacı veya, yer istasyonları herhangi bir Tarafın yetkisindeki topraklar üzerinde kurulu değil ise yetkili bir telekomünikasyon teşekkülü tarafından INTELSAT'a yapılır.

b. Anlaşmanın VIII inci maddesinin b (v) bendi uyarınca yer istasyonlarının onaylanması için İmzacılar Toplantısının genel kurallar veya Anlaşmanın X uncu maddesinin a (vi) bendi uyarınca Yöneticiler Kurulunun kıstas ve usuller koymamış olması Yöneticiler Kurulunun, INTELSAT uzay kesiminden faydalanacak bütün yer istasyonlarının onaylanma taleplerini incelemesini ve karara varmasını engellemez.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c. İmzacının talebi yapmasını müteakip onu tayin eden Tarafın, söz konusu İmzacının mülkiyeti altında olmayan ve tarafından işletilmeyen bazı veya bütün yer istasyonları için bahsi geçen sorumluluğu yüklenmesi hâli hariç, işbu maddenin a fıkrasında öngörülen her İmzacı veya telekomünikasyon teşekkülü, onaylanma talebinde bulunduğu yer istasyonları ile ilgili olarak INTELSAT'ın kendine gönderdiği onaylama belgelerinde belirtilen kural ve standardlara uyulmasını temin etme zorunluğundadır.

MADDE 15

(Uzay kesimi kullanma hisselerinin tahsisi)

a. INTELSAT uzay kesimi kapasitesinin tahsisi ile ilgili bütün talepler herhangi bir İmzacı, veya bir Tarafın nüfuzu altında olmayan topraklar olması halinde, yetkili bir telekomünikasyon teşekkülü tarafından INTELSAT'a yapılır.

b. Anlaşmanın X uncu maddesindeki hükümlere istinâden Yöneticiler Kurulu tarafından tesis edilen usul ve şartlar uyarınca INTELSAT uzay kesimi kapasitesi, talebi yapan İmzacıya veya, bir Tarafın hükümranlığı altında olmayan topraklar olması halinde, yetkili bir telekomünikasyon teşekkülüne tahsis edilir.

c. İmzacının talebi yapmasını müteakip onu tayin eden Tarafın, söz konusu imzacının mülkiyeti altında olmayan ve tarafından işletilmeyen bazı veya bütün yer istasyonlarına yapılan tahsislerle ilgili bahsi geçen sorumluluğu yüklenmesi hâli hariç, iş bu maddenin b fıkrasına istinâden tahsis yapılan her imzacı veya telekomünikasyon teşekkülü söz konusu tahsisle ilgili olarak INTELSAT tarafından tespit edilen şartlara uyma sorumluluğundadır.

MADDE 16

(Tedarik)

a. INTELSAT'a gerekli mal ve hizmetlerin tedariki ile ilgili bütün mukaveleler, Anlaşmanın XIII üncü maddesi ile İşletme Anlaşmanın 17 nci maddesinin hükümleri ve Anlaşma ile İşletme Anlaşmasının hükümlerine istinâden Yöneticiler Kurulu tarafından tespit edilen usul, kural ve şartlar uyarınca yapılırlar. İşbu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

maddede öngörülen hizmetler hükmî şahıslar tarafından sağlanan hizmetlerdir.

b. Şu iki durumdan önce Yöneticiler Kurulunun onayı alınır:

i. Muhammen bedeli 500.000 A.B.D. dolarından yukarı olan ihalelerle ilgili tekliflerin alınması;

ii. Bedeli 500.000 A.B.D. dolarından yukarı olan mukavelelerin yapılması.

c. Aşağıdaki durumların herhangi birinde Yöneticiler Kurulu, mal veya hizmet tedarikinin milletlerarası ihale usulü dışında yapılmasını kararlaştırabilir :

i. Muhammen bedeli 50.000 A.B.D. doları veya Yöneticiler Kurulunun teklifi üzerine imzacılar Toplantısının tespit edeceği daha yüksek herhangi bir meblâğı aşmıyor ise,

ii. INTELSAT uzay kesiminin çalışmasını tehdit eden istisnaî bir duruma karşı koyabilmek için tedarikin acele yapılması gerekiyor ise;

iii. İhtiyaçlar tamamen idarî olup yerinde temin edilmesi daha uygun ise,

iv. INTELSAT ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli özelliklere cevap veren bir tek tedarik kaynağından daha fazla tedarik kaynağının olması halinde, eşit şartlarla herbirinin teklif verebilmesi şartı ile tedarik kaynağı sayısı, gerekli harcamalar ve zaman kaybı nedenleriyle milletleraarası ihaleye çıkmaya imkân vermiyor veya bu, INTELSAT'ın menfatine değil ise,

b. İşbu maddenin a fıkrasında sözkonusu usûl, kural ve şartlar, Yöneticiler Kuruluna en uygun zamanda tam bilgilerin teminini öngörmelidirler. Her Yöneticinin isteği üzerine, adı geçen Yöneticinin bu sıfatı ile kendine düşen sorumluluklarını yerine getirebilmesini teminen Yöneticiler Kurulu mukaveleler hakkında bütün bilgileri elde edebilecek durumda olmalıdır.

MADDE 17

(Buluşlar ve teknik bilgiler)

a. Tarafından veya namına yapılan bütün işlerde INTELSAT, buluşlar ve teknik bilgilerle ilgili INTELSAT'ın ve bu sıfat-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

larıyla imzacıların müşterek menfaatlerine olan hakları ve sadece bu hakları elde eder. Mukavele ile yapılan işlerde sözkonusu haklar inhisarcı olmayan bir şekilde elde edileceklerdir.

b. İşbu maddenin a fıkrasının gerçekleşebilmesi için INTELSAT prensip ve hedefleri ile, Anlaşma ve İşletme Anlaşması gereğince Taraf ve imzacıların hak ve vecibelerini ve genel olarak kabul edilen endüstriyel tatbikatı gözönünde tutarak, önemli bir inceleme araştırma veya geliştirme gerektirip de tarafından veya namına yapılan bütün işlerde:

Tarafından veya namına yapılan bütün çalışmalarda husule gelen bütün buluş ve teknik bilgilerin ücretsiz olarak kendisine verilmesi hakkının;

ii. Buluş ve teknik bilgilerin imzacılara veya Tarafların kazası altındaki bütün şahıslara verilmesi veya verdirilmesi ile imzacıların ve adı geçen şahısların bunları kullanmaları ve kullanmalarına müsaade edilmesi veya ettirilmesi hakkının :

A. INTELSAT uzay kesimi ve bu kesimde çalışan bütün yer istasyonları ile ilgili olanları ücretsiz olarak;

B. Diğer bütün gayeler için olanları, imzacılar veya Tarafların kazası altındaki bütün şahıslar ve söz konusu buluş ve teknik bilgilerin sahibi veya yaratıcısı, veya söz konusu buluş ve teknik bilgilerde mülkiyet hakkı olan yetkili kuruluş veya şahıslar arasında tespit edilecek âdil ve makûl şartlarla;
kendine verilmesini sağlayacaktır.

c. Mukavele ile yapılan işlerde, işbu maddenin b fıkrası hükümlerinin uygulanması, çalışmalarından meydana gelen buluş ve teknik bilgilerle ilgili hakların mülkiyeti müteahhitlerde kalacaktır.

d. Namına yapılan fakat işbu maddenin b fıkrasında öngörülenlere dahil olmayan çalışmalar içinde, çalışmayı yapan şahsın bu hakları vermeye yetkili olması veya bu ifşaat veya kullanmanın sözkonusu b fıkrası gereğince elde edilen hakların uygulanabilmeleri için gerekli olması hâlinde INTELSAT bu hakların âdil ve makûl şartlarla imzacılara ve tarafların kazası altındaki bütün şahıslara verilmesi ve verdirilmesi ile imzacıların ve adı geçen şahısların bunları kullanmaları veya kullanmalarına mü-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

saade edilmesi veya ettirilmesi hakkının kendine verilmesini sağlar.

e. Münferit durumlarda ve istisnaî şartların bunu gerektirmesi hâlinde Yöneticiler Kurulunun, müzakereler sırasında, işbu maddenin b (ii) bendi ve d fıkralarında öngörülen tutuma uymanın INTELSAT'ın menfaatine olmayacağına ve b (ii) bendinde belirtilen tutuma uyulmasının daha önceden iyi niyetle yapılmış mukavelenin müteahhidinin üçüncü bir şahsa karşı vecibeleri yerine getirmesi ile bağdaşamayacağına kanaat getirmesi hâlinde Yöneticiler Kurulu sözü geçen tutumun dışına çıkılmasına karar verebilir.

f. Münferit durumlarda ve istisnaî şartların bunu gerektirmesi halinde, aşağıdaki bütün şartların sağlanması kaydıyla Yöneticiler Kurulu, işbu maddenin c fıkrasında öngörülen tutumun dışına çıkılmasına yetki verebilir :

i. Yöneticiler Kuruluna söz konusu tutumun dışına çıkılmamasının, INTELSAT menfaatlerine aykırı düşeceği ispatlanır ise;

ii. Yöneticiler Kurulu, INTELSAT'ın bütün ülkelerde patentlerin korunmasını sağlama imkânlarına sahip olmasının gerektiğine karar verir ise;

iii. Müteahhit patentlerin korunmasını uygun bir sürede sağlamaya muktedir değil ise veya bunu istemiyor ise.

g. Yöneticiler Kurulu, işbu maddenin e ve f fıkralarının hükümleri uyarınca, tutumun dışına çıkmaya ve bunun şartlarına karar verirken INTELSAT'ın ve bütün imzacıların menfaatlerini ve bu sapmadan INTELSAT'a sağlanacak malî avantajları göz önüne alır.

h. Geçici Anlaşma ve Özel Anlaşma ile, veya işbu maddenin b fıkrası gereğince olanlar dışında Anlaşma ve işbu İşletme Anlaşmasının hükümleri gereğince elde edilen buluş ve teknik bilgiler için INTELSAT, hakkı olduğu takdirde, ve kendinden istenen bütün ücretlerin iadesi şartı ile söz konusu hakkın kullanılmasında istek üzerine :

i. Açıklama hakkının kullanılması için kendisi tarafından yapılan bütün ödemelerin veya kendinden istenen bütün meblağ-

ların iadesi şartı ile söz konusu buluş ve teknik bilgileri bütün imzacılara verebilir veya verdirebilir :

ii. Buluş ve teknik bilgilerin imzacılara veya Tarafların kazası altındaki bütün şahıslara verilmesi veya verdirilmesi ile imzacıların ve adı geçen şahısların bunları kullanmalarına müsaade edilmesi veya ettirilmesi hakkını :

A. INTELSAT uzay kesimi ve bu kesimle çalışan bütün yer istasyonları ile ilgili olanları ücretsiz olarak;

B. Diğer bütün gayeler için olanları, imzacılar veya Tarafların kazası altındaki bütün şahıslar ve INTELSAT veya söz konusu buluş ve teknik bilgilerin sahibi veya yaratıcısı, veya söz konusu buluş ve teknik bilgilerde mülkiyet hakkı olan yetkili kuruluş veya şahıslar arasında tespit edilecek âdil ve makûl şartlarla ve INTELSAT tarafından yapılan bütün ödemelerin veya kendinden istenen bütün meblağların iadesi kaydıyla bütün imzacılara verebilir.

i. İşbu maddenin b (i) bendinin hükümleri gereğince buluş ve teknik bilgilerin açıklanması hakkını haiz olması hâlinde INTELSAT, talepte bulunan bütün imzacılara bu buluş ve teknik bilgilerin elde edilme durumu ile genel mahiyetleri hakkında bilgi verir. İşbu maddenin hükümleri gereğince buluş ve teknik bilgileri INTELSAT'ın imzacılara ve Tarafların kazası altındaki bütün şahıslara açıklama hakkını elde etmesi hâlinde, söz konusu hakları talep üzerine bütün İmzacı veya onların tayin ettiği şahıslara verir.

İ. Bütün buluşlar ve teknik bilgilerle ilgili olarak INTELSAT'ın elde ettiği hakların ifşaatı, kullanılması ve açıklanması ile kullanma ve açıklama usul ve şartları bütün İmzacılara veya onların tayin ettikleri şahıslara hiçbir ayırım yapılmaksızın uygulanır.

MADDE 18

(Sorumluluk)

a. Anlaşma veya İşletme Anlaşması uyarınca sağlanan veya sağlanacak olan telekomünikasyon hizmetlerinin kesilmesi, gecikmesi veya fena çalışması sebepleriyle INTELSAT, bu sıfatlarıy-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

la İmzacılar ile, görevlerinin ifasında ve yetki hudutları dahilindeki hareketlerinde hiçbir yüksek mevkili veya görevli ve INTELSAT'ın muhtelif organları nezdindeki hiçbir temsilci İmzacılara veya INTELSAT'a karşı hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz ve bu sebeplerden aleyhlerinde hiçbir zarar ziyan davası açılamaz.

b. INTELSAT veya bu sıfatıyla herhangi bir İmzacı, yetkili bir mahkeme kararı ile veya Yöneticiler Kurulu tarafından kabul edilen ve onaylanan bir ihtilâfın halli nedeniyle, Anlaşma ve işbu İşletme Anlaşması uyarınca INTELSAT tarafından yürütülen herhangi bir faaliyet neticesinde bir tazminat, masraf ve ücret ödenmesine maruz kalır ise, ve bu tazminatın üçüncü bir şahıs tarafından veya sigortaca veya diğer mâli hükümler gereğince ödenmesi mümkün değil ise İmzacılar, İşletme Anlaşmasının 5 inci maddesinde öngörülen limite bakmaksızın, tazminatın INTELSAT tarafından ödenmesi gereken tarihte, söz konusu tazminatın ödenmeyen kısmını INTELSAT'a, yatırım hisseleri oranında ödemelidirler.

c. Herhangi bir İmzacıya herhangi bir tazminat talebinde bulunulursa, tâzminatın işbu maddenin b fıkrası gereğince INTELSAT tarafından ödenmesi için İmzacı, INTELSAT'ı en kısa sürede haberdâr eder; ve ona görüşünü bildirme, müdafaa veya ihtilafı halletme yolları hakkında tavsiyelerde bulunma ve davanın bakıldığı mahkemece uygulanan hukukî rejimde öngörülen imkânlar muvacehesinde karışma veya İmzacının yerini alma imkânını tanır.

MADDE 19

(Hisselerin satın alınması)

a. Geçici Anlaşmanın IX ve XV inci maddelerinin hükümlerine uygun olarak Yöneticiler Kurulu işbu maddenin d fıkrasındaki hükümler uyarınca en kısa sürede fakat en geç İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girmesini müteakip üç ay içinde, Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihinde, yürürlüğe girmeyen veya geçici olarak uygulanmayan Özel Anlaşma İmzacısı Devletlerin veya İmzacıyı tayin eden Devletlerin INTELSAT'la ilgili malî durumlarını tespit eder. Yöneticiler Kurulu söz konusu İmzacıların herbirini malî durumlarından ve faiz oranından haberdar eder. Bu faiz oranı dünya pazarlarındaki faiz oranına yakın olmalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b. Yöneticiler Kurulu ve söz konusu İmzacının başka türlü karar alması hâli hariç, İmzacı işbu maddenin a fıkrası uyarınca haberdar edildiği malî durumunu ve faiz oranını kabul edebilir. INTELSAT, İmzacıya söz konusu kabulden doksan gün sonra veya mutabık kalınan daha uzun sürenin sonunda, kabul edilen meblağı ve İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girişi ile ödemenin yapıldığı tarih arasında tahakkuk eden faizini A.B.D. doları veya A.B.D. dolarına serbestçe çevrilebilen bir para cinsinden öder.

c. INTELSAT ile herhangi bir İmzacı arasında miktar veya faiz oranı hakkında bir ihtilâf vukubulursa ve bu ihtilâf söz konusu İmzacının, işbu maddenin a fıkrasının hükümleri uyarınca malî durumundan haberdar edildiği bir yıllık bir süre içinde uyuşma ile son bulmaz ise teklif edilen miktar, tespit edilen faizi ile birlikte INTELSAT'ın ihtilafı halletmek için ödemeyi kabul ettiği meblağı teşkil eder, ve bu para söz konusu İmzacıya ödenmek için ihtiyaten hazır bulundurulur. İmzacı diler ise, INTELSAT ihtilafı iki tarafın da kabul edeceği bir hakem mahkemesine getirir. Mahkemenin kararının belli olması üzerine INTELSAT İmzacıya mahkemenin kararlaştırdığı meblağı A.B.D. doları veya A.B.D. dolarına serbestçe çevrilebilen bir para cinsinden öder.

d. İşbu maddenin a fıkrasında öngörülen malî durum şu şekilde tespit edilir.

i. İmzacının Özel Anlaşmaya göre elinde bulundurduğu nihaî kota, işbu işletme Anlaşmasının yürürlüğe girdiği tarih itibariyle, işletme Anlaşmasının 7. maddesinin b fıkrası uyarınca yapılan değerlendirme sonucu ortaya çıkan miktarla çarpılır.

ii. Neticeden, İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girdiği tarih itibariyle söz konusu İmzacının borcu olan bütün meblâğlar çıkarılır.

e. İşbu maddenin hiçbir hükmü:

i. İşbu maddenin a fıkrasında bahsi geçen hiçbir İmzacıyı Özel Anlaşmanın diğer İmzacıları ile birlikte taahhüt ettiği vecibelerden, veya onlar hesabına, İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girdiği tarihten önce Geçici Anlaşma ile Özel Anlaşmanın uygulanmasından doğan herhangi bir işin yapılma ve yapılmama sorumluluğundan kurtaramaz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ii. Hiçbir İmzacıyı İmzacı sıfatıyla elde ettiği, Özel Anlaşmanın hitamından sonra da elinde bulundurduğu ve bunlar için işbu maddenin hükümlerine istinâden bir tazminat almadığı haklardan mahrum bırakamaz.

MADDE 20

(İhtilâfların halli)

a. Anlaşma ve İşletme Anlaşmasına istinaden, İmzacıların kendi aralarındaki, veya bir veya daha çok İmzacı ile INTELSAT arasındaki hak ve vecibelerle ilgili bütün hukukî ihtilâflar, makûl bir süre içinde başka türlü halledilemezler ise Anlaşmanın C Ekinin hükümleri uyarınca hâkem usûlüne başvurulur.

b. Herhangi bir İmzacı ve İmzacılığı son bulan bir Devlet veya bir telekomünikasyon teşekkülü, veya INTELSAT ve İmzacılığı son bulan bir Devlet veya bir telekomünikasyon teşekkülü arasında, söz konusu Devlet veya telekomünikasyon teşekkülünün İmzacılığı son bulduktan sonra ortaya çıkan bu türlü ihtilâflar, makûl bir süre içinde başka türlü halledilemezler ise hakem usûlüne başvurulur; ihtilâfın tarafları bu türlü anlaşırlar ise hakem usûlu Anlaşmanın C Ekinde öngördüğü gibi yürütür. Herhangi bir Devlet veya telekomünikasyon teşekkülünün herhangi bir ihtilafa konu olup hakem usûlüne başvurulduktan sonra İmzacılığı son bulur ise, Anlaşmanın C Ekinin hükümleri veya hakem usûlü, karara varıncaya kadar devam eder.

c. INTELSAT'ın herhangi bir İmzacı ile yaptığı anlaşma ve mukavelelerden doğan bütün hukukî ihtilaflarda söz konusu anlaşmaların veya mukavelelerin kapsadığı ihtilafların halli hükümlerine başvurulur. Bu çeşit hükümlerin mevcut olmaması ve ihtilafların makul bir süre içinde başka türlü halledilmemesi halinde, bu ihtilaflar için Anlaşmanın C Ekinin hükümleri uyarınca hakem usûlüne başvurulur.

d. İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girdiği tarihte, 4 Haziran 1965 tarihli hakem usûlü ile ilgili Ek Anlaşmaya istinaden herhangi bir mahkeme devam ediyor ise, söz konusu hakem usûlü için, karara varıncaya kadar Ek Anlaşmanın hükümleri yürürlükte kalırlar. Söz konusu hakem usûlüne, Peyklerle Telekomünikasyon Geçici Komitesi taraf ise, ihtilafa taraf olarak INTELSAT onun yerini alır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 21

(Çekilme)

a. Anlaşmanın XVI ncı maddesi gereğince herhangi bir İmzacının INTELSAT'tan çekilmesinin yürürlüğe girdiği tarihi müteakip üç ay için, Yöneticiler Kurulu İmzacıyı, çekilmenin yürürlüğe giriş tarihi itibariyle INTELSAT ile ilgili malî durumun değerlendirilmesinden ve işbu maddenin c fıkrasında öngördüğü üzere ödemenin ne şartla yapılacağından haberdar eder.

b. İşbu maddenin a fıkrasında öngörülen bildirim şunları kapsar :

i. Çekilmenin geçerli olduğu tarih itibariyle, İşletme Anlaşmasının 7 nci maddesinin b fıkrası uyarınca hesaplanan değerle, İmzacının söz konusu tarihteki yatırım hissesinin çarpılması ile elde edilen, INTELSAT tarafından imzacıya ödenecek meblağı;

ii. İmzacının çekilme talebinin yetkili merci tarafından alınması tarihinden veya çekilmenin geçerli olduğu tarihten önce, yapılmasına yetki verilmiş taahhütlere sermaye olarak katkı hissesini temsil eden ve Anlaşmanın XVI ncı maddesinin g, İ veya k fıkralarındaki hükümler gereğince İmzacı tarafından INTELSAT'a ödenmesi gereken meblağlar ve söz konusu taahhütleri karşılamak üzere ödemelerin hangi tarihlerde yapılacağını belirten bir tablo;

iii. Çekilmenin geçerli olduğu tarih itibariyle İmzacı tarafından INTELSAT'a ödenecek bütün meblağlar.

c. İşbu maddenin b (i) ve b (ii) bendlerinde sözü geçen meblağlar INTELSAT tarafından İmzacılara, sermayeye katkılarının diğer İmzacılara ödendiği sürelere uygun sürelerde veya yöneticiler Kurulunca tespit edilecek daha kısa sürede ödenir. Yöneticiler Kurulu, zaman zaman İmzacıya ödenecek veya İmzacının ödeyeceği meblağlara tatbik edilecek faiz oranını tespit eder.

d. İşbu maddenin b(ii) bendinde öngörülen meblağları hesaplarken, Yöneticiler Kurulu Anlaşmanın XVI. maddesi uyarınca, çekilme kararının bildirildiği veya çekilmenin geçerli olduğu tarihten önce yetki verilmiş mukaveleli taahhütleri yerine getirmek için yapılması gereken sermayeye katkı hissesini ödemeden

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

veya herhangi bir işi yapma veya yapmamadan doğan sorumluluklardan İmzacının kısmen veya tamamen muaf tutulmasını kararlaştırabilir.

e. İşbu maddenin d fıkrasına istinaden Yöneticiler Kurulunca başka türlü bir karar alınması hâli hariç bu maddenin hiçbir hükmü :

i. İşbu maddenin a fıkrasında bahsi geçen hiçbir İmzacıya, çekilme kararı bildiriminin alınması veya geçerli olması tarihinden önce vukubulan ve Anlaşma ve İşletme Anlaşmasının uygulanması neticesinde herhangi bir işi yapma veya yapmamadan doğan INTELSAT'ın mukavelesiz taahhütleri sebebiyle hissesine düşen vecibeden kurtaramaz;

ii. Hiçbir İmzacıyı, bu sıfatıyla elde ettiği, çekilmesine rağmen çekilmenin geçerli olduğu tarihten sonra da elinde bulundurduğu ve bunlar için işbu maddenin hükümlerine istinaden bir tazminat almadığı haklardan mahrum bırakamaz.

MADDE 22

(Değişiklik)

a. Herhangi bir İmzacı, Taraflar Kurulu veya Yöneticiler Kurulu, işbu İşletme Anlaşmasında değişiklik teklifinde bulunabilir. Değişiklik teklifleri, en kısa sürede bütün Taraf ve İmzacılara iletecek olan yürütücü organa gönderilirler.

b. Toplantının açılışından en az doksan gün önce yürütücü organ tarafından dağıtılmış olması şartıyla herhangi bir değişiklik teklifi, teklifin dağıtılmasını müteakip İmzacılar Toplantısının ilk mutad toplantısında veya daha önce Anlaşmanın VIII inci maddesi hükümleri uyarınca çağırılarak olağanüstü oturumda incelenir. İmzacılar Toplantısı, Taraflar Kurulu veya Yöneticiler Kurulu tarafından kendine gönderilen değişiklik ile ilgili bütün görüş ve tavsiyeleri inceler.

c. İmzacılar Toplantısı bütün değişiklik tekliflerinde, Anlaşmanın VIII inci maddesinde öngörülen yetersayı ve oylama kuralları gereğince karar verir. İmzacılar Toplantısı işbu maddenin b fıkrası uyarınca dağıtılan bütün değişiklik tekliflerini değiştirebilir ve söz konusu fıkra uyarınca dağıtılmış değişiklik teklifi ile

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

doğrudan ilgisi olan değişiklik teklifleri veya tadil edilmiş değişiklik teklifleri üzerinde de karar verebilir.

d. İmzacılar Toplantısı tarafından tasvip edilen herhangi bir değişiklik, işbu maddenin e fıkrası hükümleri uyarınca değişikliğin aşağıdaki şartları sağlayan İmzacılara tasvibinin Müstevdiye bildirilmesini müteakip yürürlüğe girer :

i. İmzacılar Toplantısının değişikliği onayladığı tarihte İmzacı olan İmzacıların sayıca üçte ikisini teşkil edip te, yatırım hisseleri toplamının üçte ikisini elinde tutan İmzacılar;

ii. İmzacıların toplam hisseleri gözönüne alınmaksızın, İmzacılar Toplantısının değişikliği onayladığı tarihte İmzacı olan İmzacıların toplam sayısının yüzde seksenbeşi veya daha çoğunluğunu teşkil eden İmzacılar.

Herhangi bir değişikliğin İmzacı tarafından tasvip edildiği Müstevdiye, ilgili Tarafca bildirilir. Bu bildirim değişikliğin Taraflarca da kabulü anlamına gelir.

e. Müstevdi, değişikliğin yürürlüğe girebilmesi için işbu maddenin d fıkrasında öngörülen tasvipleri alır almaz bütün İmzacıları haberdâr eder. Bildirim tarihinden itibaren doksan gün sonra, söz konusu değişikliği kabul veya tasvip etmeyen veya onaylamayan ve de INTELSAT'tan çekilmeyenler de dahil olmak üzere değişiklik bütün İmzacılar için yürürlüğe girer.

f. İşbu maddenin d ve e fıkralarının hükümlerine bakmaksızın, hiçbir değişiklik, İmzacılar Toplantısı tarafından onaylanma tarihinden itibaren on sekiz aydan daha sonra yürürlüğe giremez.

MADDE 23

(Yürürlüğe girme)

a. İşbu İşletme Anlaşması İmzacı için, Anlaşmanın XX nci maddesinin a ve d, veya b, d fıkraları uyarınca, Taraf için Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte, yürürlüğe girer.

b. İşletme Anlaşması İmzacı için, İmzacı olan veya İmzacıyı tayin eden Taraf için Anlaşmanın XX nci maddesinin c ve d fıkraları uyarınca Anlaşmanın geçici olarak uygulanması tarihinde geçici olarak uygulanmaya başlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c. İşletme Anlaşması, Anlaşma yürürlükte kaldığı sürece yürürlükte kalır.

MADDE 24

(Müstevdi)

a. Fransızca, İngilizce ve İspanyolca nüshaları eşit şekilde geçerli olan işbu İşletme Anlaşmasının Müstevdi Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetidir. İşbu İşletme Anlaşması ile, aynı şekilde, değişikliklerin onaylandığını, Anlaşmanın XVI ncı maddesinin f fıkrasının hükümleri uyarınca imzacının yerinin başkasına verildiğini ve INTELSAT'tan çekilmeleri belirten bildirimler müstevdinin arşivlerinde saklanır.

b. Müstevdi işbu İşletme Anlaşmasının tasdikli suretlerini, imzalayan bütün Hükümetlere ve tayin edilen bütün telekomünikasyon teşekküllerine ve Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğine gönderir ve bütün Hükümetlere, tayin edilen bütün telekomünikasyon teşekküllerine ve Milletlerarası Telekomünikasyon Birliğine, işbu işletme Anlaşmasının imzalanması, Anlaşmanın XX nci maddesinin a fıkrasında öngörülen altmış günlük sürenin başlama tarihi, işbu İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girmesi, değişikliklerin onaylanması ve işbu İşletme Anlaşmasında yapılan değişikliklerin yürürlüğe girmesi konularında bilgi verir. Altmış günlük sürenin bildirilmesi bu sürenin ilk günü yapılır.

c. İşbu İşletme Anlaşması yürürlüğe girer girmez Müstevdi, Birleşmiş Milletler Temel Yasasının 102 nci maddesi uyarınca, Anlaşmayı Birleşmiş Milletler Sekreterliğine kaydettirir.

BUNUN BELGESİ OLARAK, aşağıda imzaları bulunan, bu gaye için yetkili kılınanlar, işbu İşletme Anlaşmasını imzalamışlardır.

Bindokuzyüz yetmişbir yılının *Ağustos* ayının *20 nci* günü *Vaşington*'da yapılmıştır.

EK

GEÇİCİ HÜKÜMLER

1. İmzacıların vecibeleri

Kendinin veya tayin eden Tarafın Geçici Anlaşmaya taraf ol-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

duğu her İşletme Anlaşması İmzacısının, söz konusu tarafın Özel Anlaşma İmzacısı sıfatıyla kendisi veya tarafından tayin edilen Özel Anlaşma İmzacısı tarafından Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte, Özel Anlaşmaya istinaden, ödenmesi gereken bütün meblağlar aktifine veya pasifine geçirilir.

2. Yöneticileri Kurulunun teşekkül tarzı

a. Anlaşmanın XX nci maddesinin a fıkrasında belirtilen altmış günlük sürenin başlangıcında ve daha sonra da sürenin başlangıcından itibaren birer haftalık aralarla «Communications Satellite Corporation», Özel Anlaşmanın bütün İmzacılarına ve Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte İşletme Anlaşmasının yürürlüğe girdiği veya geçici olarak uygulandığı bütün Devletlere veya Devletlerce tayin edilen telekomünikasyon teşekküllerine, herbir Devletin veya ilgili telekomünikasyon teşekkülünün İşletme Anlaşması hükümlerine istinâden tahmin edilen ilk yatırım hisselerini bildirir.

b. Söz konusu altmış günlük süre içinde «Communications Satellite Corporation», Yöneticiler Kurulunun ilk toplantıya çağırmak üzere gerekli idarî hazırlıkları tamamlar.

c. Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren üç gün içinde, «Communications Satellite Corporation», Anlaşmanın D Ekinin 2 nci fıkrası hükümleri uyarınca hareket ederek :

i. İşletme Anlaşmasının kendileri için yürürlüğe girdiği veya geçici olarak uygulandığı bütün İmzacıları, İşletme Anlaşmasının 6 ncı maddesinin hükümleri uyarınca tespit edilen ilk yatırım hissesinden haberdar eder;

ii. Anlaşmanın yürürlüğe girişinden itibaren en geç otuz gün içinde çağrılacak Yöneticiler Kurulunun ilk toplantısında gözönüne alınan hükümlerden bütün İmzacıları haberdar eder.

3. İhtilâfların halli

INTELSAT ile «Communications Satellite Corporation» arasında «Communications Satellite Corporation» ın INTELSAT'a sağladığı hizmetler ile ilgili olarak İşletme Anlaşmasının yürürlüğe giriş tarihi ile Anlaşmanın XII nci maddesinin a (ii) bendi hükümleri gereğince hazırlanan mukavelenin yürürlüğe giriş tarihi arasında vukuu bulan bütün hukukî ihtilaflar, makul bir süre içinde başka türlü hallolunamazlar ise, Anlaşmanın C Eki hükümleri uyarınca hakem usulüne başvurulur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

7.4. METEOROLOJİ UYDULARINDAN YARARLANILMASINI TEMİNEN BİR AVRUPA TEŞKİLÂTI KURULMASI ANLAŞMASI

TÜRKİYE tarafından 24.5.1983 tarihinde imzalanan Anlaşmaya katılmanın kabulü, 27.3.1984 t. ve 84/7854 sa.lı Bakanlar Kurulu Kararı ile kararlaştırılmıştır.

RG., 7.5.1984, Sayı: 18394

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

7.4. METEOROLOJİ UYDULARINDAN YARARLANILMASINI TEMİNEN BİR AVRUPA TEŞKİLÂTI KURULMASI ANLAŞMASI

Bu Anlaşmaya taraf teşkil eden Devletler,

— Kitlelerin güvencesinin ve de sayısız insan faaliyetlerinin randımanlı bir şekilde yapılabilmesinin meteorolojik verilerle koşullandırıldığı ve de bunun daha doğru ve süratli tahminlere gereksinim duyduğu;

— Tahminlerin geliştirilme olasılığının büyük ölçüde, uzak ve çöl bölgeleri de dahil, yöresel ve küresel meteorolojik rasatların yapılabilirliğine bağlı olduğu;

— Meteorolojik uyduların, özellikle daimi hava monitörlüğü ve de yerkürenin en ulaşılmaz rasat bölgelerinden gözlem toplanabilmesi açısından yeteneklerini ve de yer gözlem sistemindeki tamamlayıcı potansiyellerini kanıtladıkları, hususunu göz önünde bulundurarak;

— Dünya Meteoroloji Teşkilatının, meteorolojik yeri üslerinin ıslahı yolunda ülkelere tavsiyede bulunduğunun ve de «Dünya Hava Gözetleme»sine katkıda bulunabilmesini teminen bir küresel uydu rasat sisteminin geliştirilmesi ve uygulamaya konulması ile ilgili planların güçlü bir biçimde desteklendiği;

— Avrupa Uzay Ajansı tarafından düzenlenen Meteosat deneysel programının, bir küresel uydu sisteminin faaliyete geçirilmesinde Avrupanın kendine düşen sorumluluğu üslenmesi yolundaki kapasitesini ortaya koyduğu;

hususlarını da dikkate alıp;

— Kendi bölgesi ile ilgili olarak gerekli meteorolojik uydu verilerini Avrupa'ya sağlamak için hiçbir ulusal veya uluslararası kuruluşun herhangi bir düzenlemeyi planlamadığını;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

— Uzay alanındaki faaliyetler için gerekli insan gücü, teknik ve mali kaynakların, herhangi bir Avrupa ülkesinin olanaklarının ötesinde bulunduğu;

— Avrupa Meteoroloji Teşkilatlarının meteorolojik araştırma ve hava tahmini konularına uygulanabilir uzay teknolojilerinden yararlanarak ortak faaliyetlerde bulunabilmelerine elverir bir işbirliği çerçevesi içerisine alınmasının arzulanan bir konu olduğu gerçeklerini de gözönüne alarak;

Aşağıdaki şekilde mutabakata varmışlardır

MADDE 1

Eumetsat'ın Kuruluşu

1. Bundan böyle «eumetsat» adıyla anılacak olan Avrupa Meteoroloji Uydularından Yararlanma Teşkilatı böylece kurulmuştur.

2. Eumetsat'ın üyeleri ki, bundan böyle «Üye Devletler» adıyla anılacaktır. Madde 15.2 ve 15.3 hükümleri uyarınca işbu Anlaşmaya taraf teşkil eden Devletlerden oluşacaktır.

3. Eumetsat'ın tüzel kişiliği olacaktır. Menkul ve gayrimenkul kıymetleri edinme ve elden çıkarabilme hakkına sahip olacak ve yasal konulara taraf olarak katılacaktır.

4. Eumetsat'ın organları Konsey ve Direktör'den oluşacaktır.

5. Eumetsat'ın genel merkezi geçici olarak Avrupa Uzay Ajansının Paris'teki binalarında yeralacaktır. Genel Merkezin yeri hakkındaki son karar, Madde 5.2 (b) (vii) hükümleri uyarınca Konsey tarafından alınacaktır.

6. Eumetsat'ın resmi dili İngilizce ve Fransızca olacaktır.

MADDE 2

Hedefler

Eumetsat'ın ana hedefi, Dünya Meteoroloji Teşkilatının tavsiyelerini de dikkate alarak meteoroloji uydularının kullanımı için bir Avrupa sistemini kurmak, idame ettirmek ve uygulamaya koymaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. Başlangıç Sistemi Ek : I de tanımlanmıştır.

3. Hedeflerine ulaşmada Eumetsat :

a) Teknik açıdan başarılı ve masrafsızlığı kanıtlanmış programların devamlılığını da öngörerek bunlar aracılığı ile özellikle meteoroloji uyduları alanında Avrupa'da geliştirilmiş bulunan teknolojilerden azami ölçüde yararlanarak;

b) Gerektiği hallerde benzeri alanda faaliyet gösteren mevcut uluslararası kuruluşların yeteneklerinden yararlanmak; ve

c) Uydulardan yararlanılarak asgari harcama ile gelişmiş hizmetler verebilecek meteorolojik rasat sistemleri ile uzay meteoroloji tekniklerinin gelişimine katkıda bulunmaktır.

MADDE 3

İşbirliği

Hedeflerinin gerçekleştirilmesini teminen Eumetsat, mülkün olduğu oranda ve meteorolojik geleneklere de sadık kalarak, üye ülkelerin ulusal kuruluşları ve Hükümetleri hedefleri ile ilgili olarak faaliyet gösteren üye olmayan Devletler ve Hükümetler ile resmi olmayan uluslararası bilimsel ve teknik kuruluşlarla işbirliğinde bulunacaktır. Bu konu ile ilgili olarak Eumetsat anlaşmalar yapabilecektir.

MADDE 4

Konsey

1. Konsey her Üye Devletin en çok iki temsilcisinden müteşekkil olacak ve bu temsilcilerden biri ülkesinin meteoroloji hizmetlerinde görevli olacaktır. Konseyin toplantıları sırasında temsilciler, danışmanlardan yardım alabileceklerdir.

2. Konsey kendi üyeleri arasından bir Başkan ve de bir Başkan yardımcısı seçecek, bunlar iki yıl görevde kalacak ve yalnız bir kez olmak üzere yeniden seçilebileceklerdir. Başkan Konseyin görüşmelerini yönetecek ve fakat bir Üye Devletin temsilcisi sıfatını uhdesinde bulunduramayacaktır.

3. Konseyin olağan toplantısı yılda bir yapılacaktır. Başkan veya Üye Devletlerin üçte birinin isteği halinde olağanüstü top-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lantı için de bir araya gelinebilecektir. Konsey, aksine karar almadığı sürece Eumetsat'ın genel merkezinde toplanacaktır.

4. Eumetsat'ın hedeflerinin başarılabilmesini teminen, gerekli görüldüğü takdirde Konsey, alt kuruluş veya çalışma grupları oluşturabilecektir.

5. Konsey kendi usul kurallarını kendisi saptayacaktır.

MADDE 5

Konseyin rolü

1. Konsey, bu Anlaşmanın uygulanması için gerekli tüm önlemleri almaya yetkili kılınacaktır.

2. Konseye,

a) Üye Devletlerin oybirliği ile :

(i) 15.3 de atıfta bulunulan Devletlerin üyeliğe kabulü ve de bu kabule ilişkin şartların karara bağlanması;

(ii) Eklere yapılacak tadilatlar ve de bunların yürürlüğe giriş tarihlerinin kararlaştırılması;

(iii) Üye olmayan Devletler ile işbirliği anlaşmalarının sonuçlandırılmasının onanması;

(iv) 19. Madde uyarınca Eumetsat'ın tasfiye edilip edilemeyeceğinin kararlaştırılması;

(v) Ek : I de tanımlananlar dışında ve Eumetsat'ın hedefleriyle ifasında tatbik edilecek usul ve tarzların kararlaştırılması :

b) Mevcut Üye Devletlerin oylarının üçte iki çoğunluğu ve de oylamanın aynı zamanda toplam aidatların da üçte ikisini oluşturmasıyla;

(i) Müteakip üç yıl için personel ödenekleri düzeyi ile masraf ve gelir tahmini ile birlikte yıllık bütçenin saptanılması;

(ii) Bütçenin, uygulanması açısından Direktörün ibrası, murakıpların raporunu dikkate alarak Eumetsat'ın aktif ve pasiflerine ilişkin bilançosu ile bir önceki yıla ait hesapların yıllık olarak onaylanması;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(iii) Madde 9.4 de yeralan uygun önlemlerin alınması;
(iv) Mali kurallar ile diğer mali hükümlerin saptanması;
(v) Madde 16.5 de yeralan özel ödenek miktarının fiks edilerek tesbiti;

(vi) Madde 19.3 ve 4 hükümlerine istinaden Eumetsat'ın ne şekilde tasfiye edileceğinin yollarının kararlaştırılması;

(vii) 13. madde hükümlerine istinaden bir Üye Devletin üyelikten çıkarılmasının kararlaştırılması;

(viii) Eumetsat'ın Genel Merkezinin herhangi bir transferi ile ilgili karar alınması;

(ix) Personel yönetmeliğinin saptanılması;

c) Toplantıda mevcut ve oylamaya katılan üçte iki çoğunluğu ile;

(i) Belli bir süre için Direktörü atamak ve görevden almak veya atanmasını askıya almak; askıya alma halinde Konsey bir Direktör vekili tayin eder;

(ii) Ek: I de tanımlandığı üzere Avrupa meteoroloji uydu sisteminin kullanım özellikleri ile Üye Devletlere sistemin sağladığı hizmet ve ürünleri tanımlamak;

(iii) Üye devletler ile, uluslararası hükümetler ve hükümete bağlı olmayan kuruluşlar veya Üye Devletlerin Ulusal kuruluşları ile yapılacak her türlü Anlaşmaları onaylamak;

(iv) Bu Anlaşmada yapılacak tadilatlarla ilgili olarak Üye Devletlere tavsiyelerde bulunmak;

(v) Kendi usul kurallarını saptamak;
(vi) Murakıp atamak ve görev sürelerini saptamak;
d) Toplantıya katılan ve oy kullananların salt çoğunluğu ile;
(i) Kıdemli personelin tayin ve işten çıkarılmasını onamak;
(ii) Alt kuruluş ve çalışma gruplarının teşekkül ettirilmesini kararlaştırmak ve referans koşullarını tanımlamak;
(iii) İşbu Anlaşmada açıklıkla yerverilmemiş diğer tüm önlemlerle ilgili kararlar almak, konularında yetkili kılınacaktır.

3. Her üye Devletin Konseyde bir tek oyu olacaktır. Ancak, cari mali yıl içerisindeki aidatlara ilişkin ödenmemiş borçları,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tahsil edilmiş (vergi tahakkuku yapılmış) aidatlarını aşan Devletin Konseyde oy kullanma hakkı olmayacaktır. Böyle bir durumda, oylamaya katılacak tüm Üye Devletlerin üçte ikisinin çoğunluğunun, ödemenin yapılamamış olmasının ilgili Üye Devletin olanaklarının ötesindeki nedenlere dayandığına kanaat getirmesi halinde, o üye Devlete oy kullanma yetkisi verilebilir. İşbu Toplantıda öngörülen oybirliği veya çoğunlukların saptanmasında, oy kullanma hakkından mahrum bırakılan Üye Devlet hiçbir şekilde hesaplamaya katılmaz.

«Mevcut ve Oylamaya Katılan Üye Devletler» deyimi lehte veya aleyhte oy kullanan Üye Devletler anlamına gelir. Çekimser kalan Üye Devletler oy vermiyor sayılırlar.

4. Oy kullanma hakkına sahip tüm Üye Devletlerin çoğunluğuna ait temsilcilerin adedi yetersayıyı (nisabı) vermelidir. Acil konularla ilgili Konsey Kararları, Konsey toplantıları arasında zapta bağlanarak geçerli kılınabilir

MADDE 6

Direktör

1. Konsey tarafından alınan kararların ve de Eumetsat'a tevdi edilmiş bulunan görevlerin ifasından Direktör sorumludur. Eumetsat'ın yasal temsilcisi olup, bu ünvan tahtında Konsey tarafından onanan Anlaşmaları ve sözleşmeleri imzalar.

2. Direktör, Konsey talimatlarınca hareket eder, ancak, özellikle

(a) Eumetsat'ın gerçek işlevini görmesini sağlar;

(b) Üye Devletlerin aidatlarını toplar;

(c) Taahhütlere girer ve Konsey tarafından karara bağlanan harcamaları yetki verilen kredi limitleri dahilinde yapar;

(d) İhale çağrıları ve sözleşme taslaklarını hazırlar;

(e) Konsey toplantılarını hazırlar ve çalışma grubu toplantılarına gerekli teknik ve idari yardımı sağlar;

(f) Sözleşmelerin ifasını denetler ve kontrol eder;

(g) Mali kurallara uygun olarak Eumetsat'ın bütçesini hazırlar ve uygular ve yıllık olarak her halukarda yine mali kurallara uygun olarak düzenlenmiş aktif ve pasif bilanço ile bütçenin

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

uygulamasına ilişkin hesaplar ile Eumetsat'ın faaliyetlerine ait raporu yıllık olarak Konseyin onayına sunar;

(h) Gerekli hesapları tutar;

(i) Konsey tarafından kendisine verilecek diğer görevleri de ifa eder.

3. Direktör bir sekreterlik tarafından desteklenir.

MADDE 7

Sekreterlik Personeli

1. İşbu maddenin ikinci paragrafında da öngörüldüğü şekilde Sekreterlik personeli Konseyce saptanan Madde 5.2 (b) hükümlerine tabidir. Sekreterlik personelinden birinin istihdam koşullarının sözkonusu kurallara tabi olmaması halinde, anılan personel görevini ifa ettiği ülkedeki ilgili yasanın hükümlerine tabi olacaktır.

2. Personel, Eumetsat'ın uluslararası karakterinin de gözönünde tutulmasıyla vasıflarına göre işe alınır. Hiçbir görev belli bir Üye Devletin vatandaşları için ayrılamaz (rezerve edilme).

3. Üye Devletlerin ulusal kuruluşlarına mensup personel Eumetsat tarafından belli bir süre için istihdam edilebilir.

4. Konsey, Madde 5.2.(d) hükümleri uyarınca üst düzey personelin işe alınması ve işten çıkarılmasını onaylar. Diğer personel Konsey tarafından yetkili kılınan Direktörce atanır ve işten çıkarılabilir. Direktör, Sekreterlik personelinin tümü üzerinde yetki sahibidir.

5. Üye Devletler Direktör ve Sekreterlik personelinin sorumluluğunun uluslararası karakterine saygı duymak zorundadırlar. Görevlerin ifasından ne Direktör, ne de Sekreterlik mensupları Eumetsat dışında hiçbir otorite veya hükümetten talimat almaz veya böyle bir yola başvurmaz.

MADDE 8

Yükümlülük

1. Eumetsat, işbu Anlaşmaya istinaden sağlanmış veya sağlanacak hizmet ve ürünler nedeniyle hiçbir taahhüd ve garanti altına girmez.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. Eumetsat, Üye Devletler, sivil memurlar veya işçileri ve de Eumetsat toplantılarına katılan temsilciler, görevlerinin kendi yetki sınırları dahilinde ifası sırasında, işbu Anlaşmaya Ek : I de öngörülen hizmetlerin tatminkar olmayan uygulamasından veya gecikmesi veya kesintiye uğramasından kaynaklanarak ortaya çıkabilecek aksaklık veya kayıp nedeniyle Eumetsat veya herhangi bir üye Devlete karşı yükümlü olmayacaklardır.

3. Bir Üye Devlet ile tazminat talep eden bir başka Devletin taraf teşkil ettikleri bir antlaşmadan kaynaklanmadığı sürece hiçbir Üye Devlet, Eumetsat'ın Eumetsat Uzay Bölümü kuruluşuyla bağlantılı faaliyet ve zorunluluklarından sorumlu ve yükümlü olmayacaktır. Bu durumda, Üye Devlet yükümlülüğünü yerine getirmeyi açıkça taahhüd ettiği takdirde, Eumetsat o Üye Devletin böylesi bir yükümlülükten doğan zararını tazmin edecektir. Bu fıkranın tatbiki için ilgili prosedür Konsey tarafından hazırlanacaktır.

MADDE 9

Fon Esasları

1. Eumetsat'ın harcamaları müteahhit ve satıcılar tarafından sunulan hizmetlerden doğan masraflar ile üzerine düşen görevin ifası için gerekli giderlerden oluşmaktadır.

2. Eumetsat'ın giderleri Üye Devletlerin aidatları ile diğer Eumetsat gelirlerinden karşılanacaktır.

3. Her Üye Devlet, Ek : II de yeralan gösterge tablosu esas alınmak suretiyle konvertibl döviz üzerinden Eumetsat'a yıllık aidat ödeyecektir. Ödeme yöntemleri mali kurallarca saptanacaktır.

4. 16. Maddenin 1 ve 2. fıkraları uyarınca bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi müteakip bir Üye Devletin bu Anlaşma kapsamından çıkması veya yeni bir Devletin bu Anlaşmaya dahil edilmesinde Konsey, ilgili sonuçları dikkatle inceleyerek gerekli önlemleri alır. Buna ilaveten, Ek : II'de atıfta bulunulan göstergeler kıstelyevm hesabına göre ayarlanabilir.

5. Üye Devletlerden birinin aidatını ödememesi halinde veya aidatlarından olan ödenmemiş borçları için ek ödemelerin bu-

lunması durumunda başvurulacak prosedürün saptanması için mali kurallara başvurulacaktır.

6. Konsey, Eumetsat'ın faaliyet ve prensipleri ve hedefleri ile çelişmeyen ve gönüllü olarak yapılan ayni veya nakdi yardımları kabul edebilir.

MADDE 10

Bütçe

1. Bütçe, Avrupa Topluluğunun 18 Aralık 1978 gün 3180/78 sayılı Mali Kurallarında tanımlanan Avrupa Para Birimi (ECU) üzerinden yapılır.

2. Mali Yıl 1 Ocak - 31 Aralık tarihleri arasındadır.

3. Eumetsat'ın yıllık bütçesi, mali kuralların içerisinde yeralan şartlar muvacehesinde mali yılın başlamasından önce yıllık olarak hazırlanır. Bütçede gösterilen gelir ve gider denk olmalıdır.

4. Konsey, Md. 5.2 (b) uyarınca her yıl için bütçeyi ve varsa ek ve tadilat bütçelerini de kabul eder.

5. Konsey'in bütçe kabulü;

(a) Her üye Devlete Eumetsat'ın idamesi için bütçede sabit kılınan aidatı ödeme yükümlülüğü; ve

(b) Direktöre de taahhütlere girme ve verilen kredi limitleri dahilinde harcama yapma yetkilerini verme hususlarını da beraberinde getirir.

6. Eğer bütçe Konsey tarafından mali yılın başına kadar onaylanamaz ise, o zaman Direktör, her ay, taahhüd edilen işleri görür ve de bütçenin ilgili faslından bir önceki yılın o bölümle ilgili tahsisatının onikide birini geçmemek kaydıyla harcama yapar. Ancak bu harcamalar içinde bulunulan mali yıl için yapılmış bütçe taslağındaki ilgili tahsisatın onikide birini geçemez.

7. Üye Devletler her ay, provizyon esası ve Ek : II de yeralan gösterge tablosu üzerinden 6. fıkranın tatbiki için gerekli miktarları öderler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

8. Mali düzenlemeler ile Muhasebe sistemlerinin ayrıntıları Konsey tarafından Madde 5.2 (b) uyarınca alınacak mali kurallarda gösterilir.

MADDE 11

Murakabe

1. Eumetsat'ın bütçede gösterilen tüm gelir ve giderlerinin ve de bilançosunun aktif ve pasifine ait hesaplar mali kurallarda yer alan koşullar muvacehesinde yıllık murakabeye sunulur. Murakıplar her yıl Konseye hesaplarla ilgili bir rapor sunarlar.

2. Direktör, murakıplara, görevlerinin ifasında gerekli her türlü bilgiyi verir ve yardımda bulunur.

3. Murakabenin diğer ayrıntıları Konsey tarafından saptanır.

MADDE 12

İmtiyaz ve Dokunulmazlıklar

Eumetsat, müteakiben hazırlanacak bir protokol uyarınca resmi faaliyetlerini icra edebilmek için gerekli imtiyaz ve dokunulmazlıktan yararlanacaktır.

MADDE 13

Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi

Eğer Konsey Madde 5.2 (b) uyarınca karar alırsa, bu toplantıdan diğan yükümlülüklerini yerine getiremeyen Üye Devlet'in Eumetsat üyeliği sona erer ve de ilgili Devlet bu konuda yapılan oylamaya katılamaz. Karar, alındığı yılın (mali yıl) sonunda yürürlüğe girer. Bu konuda 18. Maddenin 2 ve 3. paragrafları hükümleri uygulanır.

MADDE 14

Anlaşmazlıklar

1. İki veya daha fazla Üye Devlet veya Üye Devletlerden biri ile Eumetsat arasında işbu Anlaşma ve eklerinin tefsiri veya uygulanması ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek ve Konsey tara-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

fından çözümlenemeyen herhangi bir anlaşmazlık, anlaşmazlığa taraf teşkil edenlerden birinin isteği üzerine ve de tarafların anlaşmazlığının çözülmesi hususunda başka bir karara varamamaları halinde bir Tahkim Mahkemesinde halledilir.

2. Tahkim Mahkemesi üç üyeden oluşacaktır. Anlaşmazlık halindeki taraflardan herbiri, birinci fıkrada sözü edilen talebin yapılmasına müteakip iki ay içerisinde bir hakem tayin ederler. Bu iki hakem, ikinci hakemin tayin edilme tarihinden itibaren iki ay içerisinde üçüncü hakemi tayin ederler ki bu hakem Tahkim Mahkemesinin Başkanı olur ve de anlaşmazlığa taraf teşkil eden Devletlerin tabiyetinde olamaz. İlk iki hakemden biri tanınan sürede seçilemez ise, taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, seçilemeyen hakem Uluslararası Adalet Divanı Başkanı veya taraflar arasında bu konuda anlaşma sağlanamaz ise, Daimi Tahkim Divanı Genel Sekreteri tarafından seçilir. Tahkim Mahkemesinin Başkanının da tanınan sürede seçilememesi halinde aynı usule başvurulur.

3. Tahkim Mahkemesi oturum ve usul kurallarını kendisi düzenler.

4. Taraflar seçtikleri hakemlerin masrafları ile mahkeme masraflarını karşılamakla yükümlüdürler. Tahkim Mahkemesinin Başkanına ilişkin masraflar anlaşmazlığa taraf teşkil eden taraflarca eşit olarak karşılanır.

5. Tahkim Mahkemesinin kararı üyelerin çoğunluğu ile alınır, ve üyeler oylamada çekimser kalamaz. Karar anlaşmazlığa karışan tüm taraflar için kesin hükümde olup bağlayıcıdır ve temyiz edilemez. Taraflar karar hükümlerine zaman geçirmeden uyarlar. Kararın anlamı ve kapsamı hususunda bir anlaşmazlığa düşülmesi halinde, Tahkim Mahkemesi, ihtilaf halindeki taraflardan birinin isteği üzerine bu konuda gerekli açıklama ve tefsiri yapar.

MADDE 15

İmza, Onama ve Katılma

1. Bu Anlaşma, Meteorolojik Uyduların Kullanımı için bir Avrupa Teşkilâtının kurulmasını teminen düzenlenen tam yet-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kili delegelerin katıldığı Konferansta yeralan Devletlerin imzasına açılacaktır.

2. Sözkonusu ülkeler,

— Onama, kabul veya tastiğe tabi olmayan bir imza ile, veya

— Eğer Anlaşma onama, kabul veya tastiğe tabi olarak imzalanmış ise, emanetçiye, bir onama, kabul veya tasdik senedi tevdi etmek suretiyle bu Anlaşmaya taraf teşkil edebilirler.

3. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi müteakip, bu maddenin 1. fıkrasında bahsedilen tam yetkili delegelerin katıldığı konferansa katılmamış herhangi bir Devlet, Madde 5.2 (a) hükümlerine istinaden Konsey tarafından alınacak Karar ile bu anlaşmaya katılabilir. Bu Anlaşmaya katılmak isteyen Devlet Direktörü durumdan haberdar eder, Direktör de talebin Konsey Kararına sunulmasından en az üç ay önce Üye Devletlere bu konuda bilgi verir. Konsey de Madde 5.2 (a) hükümleri uyarınca sözkonusu ülkenin iştirakine ilişkin koşulları saptar.

4. Onama, kabul tasdik ve katılım senetleri bundan böyle «emanetçi» olarak anılacak İsviçre Konfederasyonu Hükümetine tevdi edilir.

MADDE 16

Yürürlüğe Girme

1. Bu Anlaşma Ek : II de yeralan tablodaki göstergeler itibariyle tüm aidatın % 85'i oranında toplam aidat yatırmış bulunan Devletlerin, Madde 15.2 uyarınca Anlaşmaya taraf teşkil etmeleri tarihinden 60 gün sonra yürürlüğe girer.

2. Anlaşmanın yürürlüğe girmesini teminen bu maddenin 1. fıkrasında öngörülen hususların, Anlaşmanın imzaya açılmasından iki yıl içinde yerine getirmemesi halinde, «emanetçi», en kısa zamanda Anlaşmayı onama, kabul ve tasdiğe tabi olmaksızın imzalayan veya onama, kabul veya tasdik belgesi tevdi etmiş bulunan Devletlerin hükümetlerini biraraya toplar. Bu Hükümetler, 1. fıkra hükümlerinin kâle alınmaksızın Anlaşmanın kendi aralarında yürürlüğe konulması yolunda Karara varabilirler. Böyle bir karar alırken bu hükümetler yürürlüğe giriş tarihi ile Ek : II de

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yeralan göstergelerin de revizyonu konusunda mutabakata varmalıdırlar.

3. Anlaşmanın bu maddenin 1 veya 2. fıkrası uyarınca yürürlüğe konulmasını müteakip, anlaşmayı onama, kabul veya tasdiğe tabi olarak imzalamış ve fakat onama, kabul veya tasdiği belgesini henüz tevdi edememiş bulunan bir devlet, Eumetsat toplantılarına oy hakkı olmaksızın katılabilir.

4. Anlaşmanın bu maddesinin 1 veya 2. fıkrası uyarınca yürürlüğe girmesini müteakip Anlaşmayı onama, kabul ve tasdiğe bağlı imza ile imzalayan veya onama, kabul veya tasdik belgesini tevdi eden, veya Anlaşmaya katılan herhangi bir Devlet için Anlaşma, sözkonusu Devletin, duruma göre Anlaşmayı imzaladığı veya onama, kabul ve tasdik veya katılma belgesini tevdi ettiği tarihte yürürlüğe girer.

5. Madde 15.1 uyarınca Anlaşmaya katılacak herhangi bir Devlet, Ek : I de tanımlanan başlangıç sisteminin faaliyete geçmesi için yapılmış bulunan yatırımlara ek olarak o Devlet için öngörülen ve Ek : II de sabitleştirilmiş aidat oranı esas alınarak hesaplanacak veya Madde 5.2 (b) uyarınca Konsey tarafından saptanacak özel bir ödemeyi yapmakla mükelleftir. Katılımda bulunacak herhangi bir Devlet için sözkonusu özel ödeme katılıma ait Konsey tarafından Madde 5.2 (a) uyarınca alınacak özel koşulların bir parçası şeklinde mütalaa edilir.

MADDE 17

Tadilatlar

1. Herhangi bir Üye Devlet bu Anlaşma için tadilat önerisinde bulunabilir. Tadilat teklifi Direktöre iletilir. Direktör de bu teklifi Konsey tarafından incelenmeden üç ay önce diğer Üye Devletlere intikal ettirir. Konsey sözkonusu önerileri inceler ve Madde 5.2 (c) uyarınca alacağı karar ile Üye Devletlere önerilen tadilatların kabulünü tavsiye edebilir.

2. Konsey tarafından tavsiye edilen tadilatlar, Anlaşma emanetcisinin tüm Üye Devletlerin kabullerine ilişkin yazılı beyanlarını almasını müteakip otuz gün içerisinde yürürlüğe girer.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. Konsey, Madde 5.2 (b) (iii) hükümlerini kâle almaksızın, Madde 5.2 (a) uyarınca alacağı bir karar ile, Anlaşmanın özü ile çelişmemek kaydıyla Anlaşma eklerinde tadilat yapabilir ve de aynı zamanda bu tadilatların tüm Üye Devletler için de ne zamandan itibaren geçerli olacağını saptar.

MADDE 18

Fesih ihbarı

1. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden altı yıl sonra, herhangi bir Üye Devlet Anlaşma emanetçisini haberdar ederek fesihte bulunabilir. Anlaşmadan fesih yoluyla ayrılma, fesih ihbarının yapıldığı mali yılı takip eden mali yıl sonunda gerçekleşir.

2. Ayrılma işlemi yürürlüğe girdikten sonra, ilgili Devlet hem önceki bütçe dönemlerinden hem de fesih ihbarını yaptığı mali yıla ait onanmış harcamaların giderinden kendisine düşen ödeme tahsislerindeki hissesine ait taahhüdünü yerine getirmekle yükümlüdür.

3. İlgili Devlet, elde ettiği hakları ayrılmanın yürürlüğe girişine kadar elinde tutar.

MADDE 19

Tasfiye

1. Eumetsat, Konsey tarafından Madde 5.2 (a) uyarınca alınacak bir karar ile herhangi bir zamanda tasfiye edilebilir.

2. Konsey aksine bir karar almadığı sürece, Üye Devletlerin bir ve birden fazlasının Anlaşmadan ayrılması sonucu diğer Üye Devletlerin herbirinin EK : II de belirtilen oranlardaki aidatlarının beşte biri oranında artması halinde, Madde 5.2 (a) uyarınca alınacak bir karara istinaden (Anlaşmadan ayrılan bir Üye Devlet varsa bu konudaki oylamaya katılamaz) Eumetsat tasfiye edilir.

3. 1. ve 2. fıkralarda açıklanan hususların ortaya çıkması halinde Konsey bir tasfiye kurulu oluşturur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4. Aktif değerler, işbu Anlaşmaya katıldıklarından bu yana fiilen ödedikleri aidatları ile orantılı olarak Eumetsat'a üye Devletler arasında tasfiye sırasında paylaştırılır. Açık veya zarar durumlarında ise, yine aynı Devletlerce cari mali yıl için vergisi ödenmiş aidatları ile orantılı olarak karşılanır.

MADDE 20

Bildirim

Emanetçi :

(a) Anlaşmadaki tüm imzaları,

(b) Herhangi bir onama, kabul, tasdik veya iştirak belgesinin tevdiini,

(c) 16. Maddenin 1. veya 2. fıkrasına göre Anlaşmanın yürürlüğe girdiğini,

(d) Anlaşma veya Eklerine yapılan herhangi bir tadilatın kabulü ile yürürlüğe girdiğini,

(e) Anlaşmanın feshi veya Eumetsat içerisinde üyelik statüsünün kaybedildiğini,

(f) Eumetsat'ın tasfiyesini

Anlaşmayı imzalayan ve Anlaşmaya bilahare iştirak eden Devletlere bildirir.

MADDE 21

Kayıt

Anlaşmanın yürürlüğe girmesi üzerine emanetçi, Anlaşmayı Birleşmiş Milletler Çartırının 102. maddesine istinaden Birleşmiş Milletler Sekreterliğine kayıt ettirir.

EK I

SİSTEMİN TANIMI

1. GENEL

Avrupa Meteorolojik Uydu Sistemi, jeosteyşıneri uyduların uygulama öncesi Meteosat programına devam edecektir. Uydunun

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

nominal yeri 0 derece meridiyenin üzerinde olacaktır. Sistem bir yer bir de uzay bölümünden oluşacaktır. Uzay aracının dizaynı için METEOSAT'ın şekli esas alınacaktır. Yer bölümü, uygulama öncesi METEOSAT programında edinilen deneyimlerden de yararlanarak, uzay aracının yörüngesini izleyerek bilgi işlem görevini yapacaktır.

2. FONKSİYONEL TANIM

2.1. Uzay Bölümü

Uydu şu vasıflarla donanmış olacaktır :

— Çıplak görüntü, kızıl ötesi atmosferik görüntü, kızıl ötesi su buharı bandı olmak üzere üç değişik spektral bölgeden görüntü temin edecektir.

— Herbiri dijital veya analog bilgi gönderebilecek kapasiteli iki kanal üzerinden kullanım istasyonlarına görüntü veya diğer bilgileri aktaracaktır.

— Sabit ölçüm istasyonlarından yayınlanan bilgileri alacaktır.

— Yer istasyonlarına meteorolojik bilgi dağıtacaktır.

2.2. Yer Bölümü

Yer bölümü, çoğunluğunun meteorolojik gereksinimlerin karşılanabilmesi için çok kısa bir zaman diliminde gerçekleşmesi gerekli olan aşağıdaki işlemleri görecektir :

— Aktif bir uydunun monitör ve denetimi ile kullanımını sağlayacak.

— Faal halde olmayan bir başka uyduyu da gerektiğinde kontrol edebilecektir.

— Görüntü verilerini alacak ve önişleme tabi tutacaktır. Ön işlem sırasında ham bilgiler içerisindeki radiometrik ve geometrik varyasyonların saptanması ve kalibrasyonunu yapacaktır. En azından : değişik kanalların karşılıklı kaydı, kızıl ötesi atmosferik pencere kanalının kalibrasyonu, görüntü lokalizasyonu gibi unsurlara haiz olacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

— Ön işleme tabi tutulmuş görüntüleri primer (PDUS) ve sekonder (SDUS) kullanım istasyonlarına intikal ettirecektir.

— Meteorolojik hizmetlerden sağlanan idari mesajlar ve grafikler dahil çeşitli bilgileri uydu vasıtasıyla dağıtacaktır.

— Diğer meteoroloji uydularından alınan görüntüleri dağıtacaktır.

— Sabit ölçüm istasyonlarından (Bilgi Toplama Platformları (DCP) alınan mesajları toplayarak sınırlı önişleme tabi tutup bunların dağıtımını yapacaktır. Dağıtım sözünden, bunların meteorolojik Dünya Telekomünikasyon Sistemine verilmesi ve uydu aracılığı ile kullanım istasyonlarına yayılması kastedilmektedir. (Bu yayınlar bu bölümde sıralanan diğer yayınlara ek olarak yapılacaktır).

— Rüzgâr vektörleri, tatbiki meteoroloji için gerekli veriler, deniz yüzeyi sıcaklığı, üst troposferin nemi, bulut yoğunluğu ve yüksekliği ve de klimatolojik amaçlara uygun bilgiler dahil meteorolojik bilgi özümlemesi yapacaktır.

— En azından beş yıllık bir değişim süresini kapsayan dönemlerden elde edilen tüm görüntülerin dijital olarak; diğer meteorolojik bulguların da daimi olarak arşivlenmesini sağlayacaktır.

— Günde en az 2 disket dolusu görüntünün fotoğraf filmi üzerine tesbiti ile arşivlenmesi,

— Arşivlenmiş bilginin istendiğinde kullanıma çıkarılması,

— Örneğin, görüntü kataloğu ve sistemin kullanımı için rehber şeklinde dokümantasyonların üretim ve dağıtımı.

3. TEKNİK PERFORMANS

3.1. UZAY BÖLÜMÜ

Uzay aracı için ayrıntılı performans özellikleri iştirakçi Devletler tarafından kararlaştırılacaktır. Bu özellikler METEOSAT'ın özelliklerinden aşağı kalmayacak ancak veri toplama platformlarıyla bağlantılı «sorgulama» ünitesi çıkarılacaktır. Uzay aracı için aşağıdaki gelişmeler öngörülmüştür :

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

— Elektrik gücü ve hareket devrelerinin ömürlerinin uzatılması,

— Radyometre ve elektronik devrelere olan güvenin arttırılması,

— Su buharı kanalının diğer iki kanalın dizayn ve imalat standardına eşit kılınması; gürültünün (interferans) azaltılması,

— Kızıl ötesi pencere, su buharı ve görüntü kanallarının simultane (aynı anda) kullanımının sağlanması,

— Su buharı kanallarının «uçuş» esnasında kalibrasyonunun yapılabilmesi,

— Kalibrasyonu sağlayan kara gövde sıcaklığının denetlenebilmesi,

— Transponder (radyo sinyallerine cevap veren verici) modifikasyonu ile METEOSAT işlevlerine ek olarak dijital verilerin yeryüzü istasyonlarına dağıtımının sağlanması.

3.2. YER BÖLÜMÜ

Madde 2.2. de sıralanan işlemlerin teknik performansı en azından uygulama öncesi sisteminin özelliklerine denk olacaktır. Bu sistem aynı zamanda güvenirliliğin arttırılması ve işletme giderlerinin azaltılmasını teminen güncelleştirilecektir.

4. KÖPRÜLEME (BİRLEŞTİRME) FAALİYETLERİ

METEOSAT F1 ve F2 uydusu (ön uygulama programı çerçevesinde yörüngeye oturulduğu takdirde) dahil mevcut sistemin uygulanmasına 24 Kasım 1983 tarihinden itibaren uygulama programı da ilave edilecektir.

5. YÖRÜNGEYE OTURMA PROGRAMI

5.1. Uygulama Programı (M01, M02, M03) ve bir yedek olmak üzere üç yeni uçuş modeli için gerekli alt ünitelerin inşası ve parça alımını kapsayacaktır.

Bir tek entegre ekibi kullanılacak ve de uzay aracı aşamalı olarak entegre edilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

M01 hazır olduğunda ve muhtemelen 1987'nin ilk yarısında yörüngeye oturtulacaktır.

M02 de bulunan birbuçuk yıl sonra 1988'in ikinci yarısında yörüngeye sokulacaktır.

M03 de 1990'ın ikinci yarısında yörüngeye girecektir.

Yörüngeye sokulma tarihleri program statüsü ve de karar tarihlerinde elde mevcut fırlatma olanakları paralelinde ileri tarihlere alınabilecektir. M01 ve M02 ile ilgili yörüngeye konulma sigortası gerektiği takdirde bir ek uçuş ünitesinin yapımı ve uzaya fırlatılmasını da sağlayacak şekilde düzenlenecektir.

5.2. Ek : II de atıfta bulunulan maksimum meblağ, tüm yörüngeye sokulma aşamalarının ARIANE üzerinden ikişer kez yapılması halinde varsayılmıştır. İştirakçi Devletler, program gerektirdiği takdirde tek yörüngeye oturtma işlemini oybirliği ile kabul edebilirler.

6. PROGRAMIN SÜRESİ

M01'in 1986-87 de fırlatılmasıyla başlamak üzere uydunun kullanım ömürleri 8,5 yıl olmaları tahmin edilmektedir. Buna ilaveten mevcut (F1, F2, F3) uydularının kullanımıyla 24 Kasım 1983 tarihinden M01'in yörüngeye oturtulacağı 1986 - 1987 ye kadar köprüleme faaliyetlerinde de bulunulacaktır. Bu durumda program toplam süresi 1983'den başlayıp 1995'e kadar 12,5 yıllık bir süreyi kapsayacaktır.

EK II

I. Toplam Maliyet

Ek : I de tanımlanan başlangıç sisteminin 1983 - 1995 dönemi için toplam maliyeti (1982 yıl ortası fiyatları ve 1983 kurları üzerinden) 400 milyon muhasebe birimi (MAU) olarak tahmin edilmektedir. Bunun dökümü şöyledir :

— Ajansın azami harcaması	:	378 MAU
— Eumetsat Sekreterliği (10,5 yıl)	:	10 MAU
— Eumetsat kontenjan marjı	:	12 MAU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

II. Aidat göstergesi

Üye Devletler Eumetsat'ın harcamalarına aşağıdaki aidat göstergesi nisbetinde katılacaklardır :

Üye Devlet	%
Almanya	21,00
Avusturya	
Belçika	4,00
Danimarka	
İspanya	4,50
Finlandiya	
Fransa	22,00
Yunanistan	
İrlanda	
İtalya	11,00
Norveç	0,50
Hollanda	3,00
Portekiz	0,30
Birleşik Krallık	14,40
İsveç	0,93
İsviçre	2,60
Türkiye	0,80

Aşağıda imzaları bulunan Tam Yetkili Delegelerin bu konuda yetkili olarak işbu Anlaşmayı imzalamış olduklarına dair tutanaktır.

Yirmidört Mayıs Bindokuzyüzseksenüç tarihinde, Cenevre'de her ikisi de eşit anlamda geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca dillerinde hazırlanmış olup, tek nüsha orijinali, imzaları bulunan ve daha sonra katılacak olan Devletlere tasdikli kopyalarının gönderilmesini teminen, İsviçre Konfederasyonu Hükümetine tevdi edilmiştir.

Almanya Federal Cumhuriyeti Adına

(İmza)
(onaylanmak kaydıyla)

Avusturya Cumhuriyeti Adına

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yunanistan Cumhuriyeti Adına
İrlanda Adına

İtalya Cumhuriyeti Adına
(İmza)
(onaylanmak kaydıyla)

Norveç Krallığı Adına
(İmza)
(onaylanmak kaydıyla)

Hollanda Krallığı Adına
(İmza)
(onaylanmak kaydıyla)

Belçika Krallığı Adına
(İmza)
(onaylanmak kaydıyla)

Danimarka Krallığı Adına

İspanya Adına
(İmza)

Finlandiya Adına

Fransa Cumhuriyeti Adına
(İmza)
(onaylanmak kaydıyla)

Portekiz Adına
(İmza)
(onaylanmak kaydıyla)

Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Adına
(İmza)
(onaylanmak kaydıyla)

İsveç Krallığı Adına
(İmza)
(onaylanmak kaydıyla)

İsviçre Konfederasyonu Adına
(İmza)

(onaylanmak kaydıyla)
Türkiye Adına
(İmza)
(Ad Referandum, onaylanmak kaydıyla)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

7.5. UYDULAR ARACILIĞI İLE HABERLEŞME AVRUPA TEŞKİLATI (EUTELSAT) SÖZLEŞMESİ VE İŞLETME ANLAŞMASININ UYGUN BULUNDUĞU HAKKINDA KANUN (*)

Kanun No. 3173 Kabul Tarihi : 26/3/1985

MADDE 1. — 28 Eylül 1982 tarihinde Paris'te imzalanan Uydular Aracılığı ile Haberleşme Avrupa Teşkilatı (EUTELSAT) Sözleşmesi ve İşletme Anlaşmasının onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

3/4/1985

RG., 4.4.1985, Sa.: 18715

(*) Anlaşma metni, RG. ler taramasında bulunamamış, ve bu nedenle metne alınamamıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK : I.

1.1.5.'te yer almış olan «Hava Alanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği»nin 7, 8, 11 inci maddeleri ile Ek-2 ve Ek-3'ünde yapılan bazı değişikliklere ilişkin Yönetmelik. (*)

Havaalanı Yer Hizmetleri Yönetmeliği'nin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik

Madde 1 — 28.12.1984 tarih ve 18619 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış bulunan «Havaalanı Yer Hizmetleri Yönetmeliği'nin 7'nci maddesinin «b» paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«b) Tarifesiz sefer yapan hava taşıyıcıları havaalanı yer hizmetleri yapamazlar».

Madde 2 — Aynı Yönetmeliğin 8'inci maddesine aşağıdaki «g, h, ı ve j» paragrafları ilave edilmiştir.

«g) Havaalanı yer hizmetlerinden bir kısmını kendileri için yapacak yabancı hava taşıyıcıları, 2813 sayılı Telsiz Kanunu nedeniyle Ek-3, «Yer Hizmetleri En Az Araç, Gereç ve Donatım Listesi»nde yer alan teçhizattan temin edemediklerini, imkanlar dahilinde DHMİ'nden kiralarlar.

Ayrıca, söz konusu teçhizatlardan hava - yer haberleşme telsizi, imkânlar dahilinde THY A.O.'ndan da kiralanabilir.

Kiralama hallerinde, sözkonusu teçhizat temin edilmiş sayılır.

h) Yeşilköy Havaalanında körüğe yanaşan uçaklara 400 Hz. sistemi sadece DHMİ tarafından verilir. Hava taşıyıcıları körüğe

---

(*) Basım sırasında, 1982 Türk Sivil Havacılık Kanunundan bu yana RG. lerde tekrar yapılan taramada elde edilen bu Yönetmelik değişiklikleri asıl metne işlenememiş, EK olarak alınmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yanaşan kendi uçaklarına uçak hat bakım hizmeti vermek üzere çalışma ruhsatı talep ettiklerinde, Ek - 3 «Yer Hizmetleri En az Araç, Gereç ve Donatım Listesi»nde Uçak Hat Bakım Hizmeti karşılığı olarak gösterilen teçhizattan, «Alternatif Akım Jenatörü» bulundurma şartı aranmaz.

ı) Askeri hava araçları tarafından talep edilecek havaalanı yer hizmetleri, yer hizmetleri kuruluşlarınca verilir. Bu hava araçlarına verilecek yer hizmetleri ve bunlara ilişkin ücretler, Madde 13 ve Ek - 4 «Havaalanları Yer Hizmetleri Ücretleri» dikkate alınmaksızın yapılacak «Özel Anlaşmalar» ile düzenlenir. Bu durumda, DHMİ'ye Ek 5 «Havaalanları Yer Hizmetlerinden DHMİ'nin alacağı ücretler» de gösterilen ücretler yerine, hizmet yapabilme hakkı karşılığı olarak Özel Anlaşma'da belirtilen ücretlerin % 10'u ödenir.

j) Yönetmeliğin Ek - 1 «Havaalanı Yer Hizmet Türleri Detayları» nda R.3.1. ve R.3.1.1. numaraları altında gösterilen «Follow me Hizmeti»; Yeşilköy Havaalanında uluslararası seferler için zorunlu diğer tüm havaalanlarında ve Yeşilköy Havaalanındaki iç hat seferler için ise, istek üzerindedir».

Madde 3 — Aynı Yönetmeliğin 11'inci maddesinin «b» paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«b) Bu hizmetlerde çalışacak personele ilişkin olarak Savcılıktan alınacak iyi hal belgelerinin suretleri.»

Madde 4 — Aynı Yönetmeliğin Ek - 2 «Yer Hizmetleri En Az Personel Miktarı»nın 3'üncü Maddesi'ne aşağıdaki paragraf ilave edilmiştir.

«Sadece tarifesiz hava seferlerine açık uluslararası havaalanlarında yer hizmetleri yapacak yer hizmetleri kuruluşları 6 ncı Madde'de belirtilen personel miktarlarının en az yarısını bulundururlar. Kesirler tama iblağ olunur.»

Madde 5 — Aynı Yönetmeliğin Ek - 3 «Yer Hizmetleri en Az Araç - Gereç ve Donatım Listesi»nin 6'ncı Maddesinde yer alan cetvelin «d» paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

«d)	Yolcu trafik	Teleks	1	1
		Seyyar el telsizi		2
		Apron hizmet aracı	1	1

Madde 6 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7 — Bu Yönetmelik hükümlerini Ulaştırma Bakanlığı ve DHMİ Genel Müdürlüğü yürütür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

«HAVA HUKUKU»na ilişkin TÜRKÇE BİBLİYOGRAFYA

«Atatürk ve Türk Havacılığı», T.C. Genel Kurmay Başkanlığı Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Ankara Hv. Bas. ve Neş. Md.lüğü 3212/1981.

AKİPEK İlhan, Prof. Dr., «Hava Sahasının Devletler Hukuku Bakımından Durumu», Ankara, 1959.

ALBAYRAK İlyas, «Dünden Bugüne Türk Hava Yolları, 1933 - 1983, İstanbul, 1983 (TB. 1983/5 2249).

ALTUNER Ertaç, Dr., «Sivil Havacılıkta Gürültü Sorunu», (Uzmanlık Tezi), İstanbul, 1982, (metin teksirdir).

ARIK Fikret, Dr., «Yarının Hukuku Milletlerarası Hava Hususi Hukukuna Bir Bakış», Adliye Ceridesi, Aralık 1944, sa.: 10, s. 846 - 856.

AYDAR O., «İlk Uçan Süvarilerimiz», Havacılık Yıllığı, 1956 - 1957, İstanbul, 1958, s. 45 vd..

BAHAR Yakum, «Hava Hukuku», İstanbul Barosu Mecmuası, 1945, sa.: 9, s. 465.

BAYRAKTAR Köksal, Doç. Dr., «Uçak Kaçırma Suçu», İÜHFM., 1972, sa.: 1 - 4, s. 161 - 190.

BELBEZ Hikmet, Dr., «Hava Seyrüseferi ve Mülkiyet Hakkı», SBFM., 1941, s. 119.

BELBEZ Hikmet, Dr., «Milletlerarası Hava Nakliyatına Dair Bazı Kaidelerin Birleştirilmesi Hakkında Anlaşma, (Tercüme), Adliye Ceridesi, 1942, s. 207 vd..

BELBEZ Hikmet, Dr., «Alman Hava Seyrüsefer Kanunu», (Tercüme), Adliye Ceridesi, 1942, s. 432 vd..

BELBEZ Hikmet, Dr., «Roma İhtiyatî Haciz ve Mesuliyet Anlaşmaları», (Tercüme), Adliye Ceridesi, 1942, s. 540 vd..

BELBEZ Hikmet, Dr., «Devletler Arasında Hava Hukuku», İktisadî Yürüyüş, Mart 1942.

BELBEZ Hikmet, Dr., «Şikago Havacılık Konferansı», Ülkü, Şubat 1945.

BELBEZ Hikmet, Dr., «Hava Hukuku Konusu ve Mahiyeti», SBFM., 1946, No.: 4, s. 743 vd..

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BELBEZ Hikmet, Dr., «Hava Hukukunda Sorum», 1973, No: 1 ve 2.

BİLSEL Cemil, Ord. Prof., «Milletlerarası Hava Hukuku», c. I, İstanbul, 1948.

BİLGE S., «Şikago Havacılık Anlaşmaları ve Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı, AÜSBFD., 1951, sa.: 1 - 4, s. 158 - 214.

COOPER J.C., «Mileetlerarası Hava Hukukunda Roma Hukuku ve Cujus est solum Prensibi», (Çev. Öz.), İstanbul, 1959.

ÇAĞA Tahir, Prof. Dr., «Hava Hukuku», c. I., İstanbul, 1963.

ÇATALOĞLU Oğuz, Prof. Dr., «Kargo Hava Taşımacılığının İhracatımız Açısından Önemi», II. T. İktisat Kongresi, c. IV, 1981, s. 337 - 342

DEMİR Ahmet, Doç. Dr., «Havacılık ve Uzay Endüstrisinin Yapısı, İşleyici ve Türkiye'de Gelişme Olanakları Üzerinde Bir Araştırma», AÜSBF Yayınları No.: 404, Ankara, 1977.

EREM Faruk, Prof. Dr. - KEYMAN Selâhattin, Doç. Dr., «Uçak Kaçırma Suçları», AÜHFD., 1970, sa.: 1 - 2, s. 1 - 24.

EREM Faruk, Prof. Dr., «Uçak Kaçırma Olaylarının 'Siyasal Suç' Kavramına Etkisi», AÜSBFD., 1972, No.: 3, s. 407 - 417.

ERTUĞ, H.R., «Bu Yılki Havacılık Haftasının Düşündürdükleri», Siyasi İlimler Mecmuası, Ekim 1948.

FIRAT Cavit, «Türkiye ve Dünya Sivil Havacılığında Hava Yolu Ulaştırması», II. T. İktisat Kongresi, 6, IV, 1981, s. 323 - 336.

GOEDHUIS, (çev. İ. UNAT), «Günümüz Milletlerarası Havacılık Hukukuna Genel Bir Bakış», AÜSBFD., 1953, c. VII, s. 21, s. 273.

GÖKNİL Mazhar Nedim, Prof. Dr., «Hava ve Deniz Hukukunun Seyrine Bir Nazar», Hukuk Kurumu Konferanslarından, 1936, seri: 17.

GÖKNİL Mazhar Nedim, Prof. Dr., «Hava Hukukunda Yeni Gelişmeler», Hukuk Dergisi, Ankara, Mart 1945, s. 12, ve Haziran 1945, s. 15.

GÖKNİL Mazhar Nedim, Prof. Dr., «Türkiyede Bir Deniz ve Hava Mahkemesi Kurmak Zamanı Geldi mi?, İleri Hukuk, Temmuz 1945, s. 1.

GÖKNİL Mazhar Nedim, Prof. Dr., «Hava Hukuku Notları», İstanbul, 1947.

GÖKNİL Mazhar Nedim, Prof. Dr., «Hava Hukuku», İstanbul, 1951.

GÜNDÜZ Aslan, «Reed/Wisen and Neuman Davası Işığında Milletlerarası Uçak Kazalarında Müstahdemlerin Sınırlı Sorumluluğu», MH. ve MÖH. Bül. 1981, sa.: 1, Yıl: 1, s. 3 - 6.

Havacılık Tarihinde Türkler I, (En eski çağlardan 1. Dünya Savaşına kadar), Hava Kuvvetleri Basım ve Neşriyat Müd., Etimesgut, 1971, (KANSU Yavuz, ŞENSÖZ Sermet, ÖZTUNA Yılmaz).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İLERİ S.N., Av., «Hava Hukuku», Baro Mecmuası, İstanbul, 1937, c. 6 - 7, ve 1939, c. 9.

İLERİ S.N., Av., «İktisat ve Hukuk Dersleriyle Hava Hukuku», İktisadî Yürüyüş, İstanbul, 1941, No.: 35 - 36.

İŞMEN İsmail - İPEKÇİ Güven, «Sivil Havacılık Lügatı - İngilizce, Fransızca, Türkçe, İTÜ. Sivil Havacılık Enstitüsü, İstanbul, 1956.

KÖKTÜRK N., İkt. Dr., «Hava Yolları Anlaşmaları», İktisadî Yürüyüş, 29 Ekim 1948, s. 9.

MARŞAN Mahmut, «Türk Sivil Havacılık Mevzuatı», İstanbul, 1954.

MARŞAN Mahmut, «Milletlerarası Tarifesiz Hava Servislerinin ICAO Çerçevesinde ve Avrupa Dahilinde Gelişmesi», İstanbul, 1940.

MERAY Seha L., Prof. Dr., «Atmosferin Yukarı Tabakaları ve Feza ile ilgili Bazı Meseleler», SBF. 100. Yıl Armağanı, Ankara, 1959.

MERAY Seha L., Prof. Dr., «Uzay ve Milletlerarası Hukuk», Ankara, 1964.

MERAY Seha L., Prof. Dr., «Devletler Hukukuna Giriş, AÜSBF. Yayını No.: 237, Ankara, 1968, s. 485 - 503.

ÖNEN Mesut, Doç. Dr., «Hava Hukuku - Ders Notları», İstanbul, 1971 ve gözden geçirilip güncelleştirilmiş İstanbul 1983. (Teksir).

ÖNEN Mesut, Doç. Dr., «Yabancı Hava Gemileri Tarafından Yeryüzünde Üçüncü Şahıslara Verilen Zararlar Hakkında 7 Ekim 1952 Tarihli Roma Konvansiyonu, İÜSBF. Yayını No.: 3159/9, İstanbul, 1983.

ÖNEN Mesut, Doç. Dr., «Seyrüsefer Hukuku», Prof. Antonio LEFEBVRE D'OVIDIO - Prof. Gabriele PESCATORE'den çeviri, İÜMHAD., İstanbul, 1983, s. 83 vd..

ÖZDEMİR Yaşar, Hv. Öğ. Yarbay, «Şehit Pilot Binbaşı Fazıl Bey, T.C. Genel Kurmay Başkanlığı Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Hava Basım ve Neşriyat Md., 511/1981, Etimesgut, Ankara.

ÖZGÜR Ata, «Havayolu Taşımacılığında İhracatcılar İçin Temel Bilgiler», İhracat Semineri, 1981, s. 261 - 272.

SAR Cem, Doç. Dr., - MERAY Seha L., Prof. Dr., «İzinsiz Giren Yabancı Uçakların Uluslararası Hukuk Açısından Yarattığı Sorunlar», AÜSBFD., 1972, No.: 3, s. 1 - 80.

«SİVİL HAVACILIK LÜGATI», İsmail İŞMEN - Günen İPEKÇİ, İTÜ. Sivil Havacılık Enstitüsü, İstanbul, 1956.

SÖZER Bülent, Dr., «Milletlerarası Hava Taşımalarına İlişkin Kurallar ve Uygulanma Şartları», BATİDER Aralık 1977, c. IX, sa.: 2, s. 369 vd..

SÖZER Bülent, Dr., «Hava Yolu İle Yapılan Milletlerarası Taşımalarda Yolcunun Ölümü veya Yaralanması Sonucunda Doğan Zararlardan Taşıyıcının Sorumluluğu», BATİDER, Haziran 1978, c. IX, s.: 3.s. 765 vd..

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SÖZER Bülent, Dr., «Türk Sivil Havacılık Kanununa İlişkin Bazı Görüşler ve Değerlendirmeler», BATİDER, 1984, c. XII, sa. 2.

TAHİROĞLU Bülent, Doç. Dr., «Roma Hukukunda Mülkiyet Hakkının Sınırları», İstanbul, 1981, özellikle s. 41-55.

TAŞKIN Refet, «Hava Hukuku», Ankara, 1934.

TOKLU H., «Yakın ve Ortadoğu Memleketlerinde Hava Nakliyatı», İktisadî Yürüyüş, 25 şubat 1950, s. 7 (Tercüme).

«Türk Havacılık Tarihi» (1912 - 1923), Uçuş Okulları Basımevi, Eskişehir, 1950.

«TÜRKİYE'de Sivil Havacılık Mevzuatı», T.C. Başbakanlık D.P.T., M - Ulaştırma Koordinasyon Proje Merkezi, Yayın No.: DPT: 1016 - MUKPM): 1, Ankara, 1971.

TÜZÜN Necat, Prof. Dr., «Kara ve Hava Taşıma Hukuku», AİTİA. Yayını No.: 147, Döner Sermaye İşlt. Ders Kitap yay.: 1, Ankara, 1981.

UZUNCARŞILI Aydın, «Havayolu Taşımacılığı ve Taşıyıcı Taşıtan İlişkileri», İhracat Semineri. 1981, s. 253 - 260.

ÜLGEN Hüseyin, Doç. Dr., «Hava Taşımaları ve Uygulanacak Hükümler», İBD., c. 58, sa.: 10-11-12, Ekim-Kasım-Aralık 1984, s. 616 vd..

ÜLGEN Hüseyin, Doç. Dr., «Türk Sivil Havacılık Kanununun Havayolu İle Taşımalar Bakımından Öngördüğü Yeni Düzenleme», İBD., s. 59, sa.: 1 - 2 - 3 1985, s. 5 vd..

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

«UZAY HUKUKU»na ilişkin TÜRKÇE BİBLİYOGRAFYA

ALTUĞ Yılmaz, Prof. Dr., «Gökyüzünde ve Uzayda Bazı Faaliyetlerin Andlaşmalarla Yasaklanması ve Düzenlenmesi», İktisadî ve Ticarî İlimler Dergisi, c. 7, sa.: 24, s. 17 - 27.

DEMİR Ahmet, Doç. Dr., «Haberleşme Uyduları», SBF. BYYO. Yıllık, 1973.

MERAK Seha L., Prof. Dr., «Atmosferin Yukarı Tabakaları ve Feza ile İlgili Bazı Hukuk Meseleleri», AÜSBF. 100. Yıl Armağanı, AÜSBF. Yayını, Ankara, 1959, s. 145 vd..

MERAY Seha L., Prof. Dr., «Uzay ve Milletlerarası Hukuk - Uzay Hukukunda İlk Adımlar», AÜSBF. Yayını, Ankara, 1964.

MERAY Seha L., Prof. Dr., «Uzayda Devletlerin Çalışmalarını Yönetecek İlkelere İlişkin Andlaşma», AÜSBFD., 1967, c. XXII, sa.: 1, s. 33 vd..

MERAY Seha L., Prof. Dr., «Dünyadışı Canlılarla Hukukî İlişkiler Sorunu», AÜSBFD, 1967, c. XXII, s. 83 vd..

ÖNEN Mesut. Doç. Dr., «Ay ve Diğer Gök Cisimleri Dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Andlaşma», İÜSBFD., Yıl: 2, sa.: 2, İstanbul, 1984, s. 191 vd..

ÖNEN Mesut, Doç. Dr., «Astronotların Kurtarılması, Astronotların Dönüşü ve Atmosferötesi Uzaya fırlatılmış olan Araçların geri verilmesi hakkında Andlaşma», İÜSBFD., Yıl: 2, sa.: 2, İstanbul, 1984, s. 201 vd..

ÖNEN Mesut, Doç. Dr., «Uzay Araçları tarafından verilen Zararlardan dolayı Sorumluluk», İÜSBFD., Yıl: 2, sa.: 2, İstanbul 1984, s. 165 vd..

PAZARCI Hüseyin, Doç. Dr., «Pozitif Uzay Hukuku ve Bugünkü Sorunları», Seha L. Meray'a Armağan, AÜSBF. Yayını, c. I, Ankara, 1981, s. 223 vd..

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Fiatı : 3520 TL.